

VOLUME 14

ISSN : 2774-0501 (Online)

ISSN : 2774-0714 (Print)

Mahachulagajasara Journal

วารสารมหาจุฬาลงกรณ

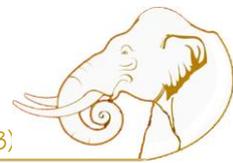
ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) ปี 2566 Vol.14 No.2 (July-December) 2023

Approved by TCI during 2020 - 2023

Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Surin Campus

บรรณาธิการ

พระมหาวิศิต ธีรวิโส, ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระมหาพุทธพิชาญ โยธสาสน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

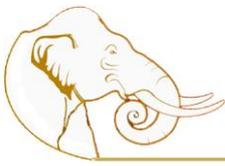
กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.วันทนา เนาว์วัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.จิรายุ ททรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
พระครูสาธุกิจโกศล, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
พระปลัดสุระ ญาณธโร, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ผศ.ดร.บริบูรณ์ ขอบทำดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.วรภริ มูลสิน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อำนาจ ยอดทอง	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.บัญญัติ สาลี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สถาพร วิชัยรัมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผศ.ดร.กัญณภัทร นิธิศวราภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ยงยุทธ ชำคอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผศ.ดร.ขวัญชัย ช้วนนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผศ.ดร.วีรารวรรณ ศรีตะลานุคค์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ผศ.ดร.สมชาย ดำเนินงาม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาศีศึกษา พุทธโฆส
ดร.อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ	มหาวิทยาลัยวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

305 หมู่ที่ 8 ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาจุฬาลงกรณราช Mahachulalongkornrajavidyalaya Journal โดย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ สำหรับฉบับนี้ ได้รับความสนใจจากคณาจารย์ นักวิชาการ และ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา กองบรรณาธิการขอเสนอบทความที่น่าสนใจ ดังนี้

นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับคุณลักษณะของครูที่ดี โดย พระสมพงษ์ ญญฐิโก (เต่าเจ้า) บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาประชาชนทั่วไป ได้ศึกษาและเข้าใจคุณลักษณะของครูที่ดีตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา ได้แก่ คุณลักษณะของครูทางพระพุทธศาสนา 7 ประการประกอบด้วยคุณสมบัติ 7 ประการ คือ 1) ปิโย ย (น่ารัก) 2) ครุ (น่าเคารพ) 3) ภาวนีโย (เป็นผู้มีความรู้) 4) วุตตัจ (มีระเบียบแบบแผน) 5) วจนกุชโหม (อดทนต่อถ้อยคำ) 6) คมกิริณจกถกตต (แกล้งเรื่องได้อย่างลึกซึ้ง) 7) โนจภูฐานเน นิโยชเย (ไม่ชักนำไปในทางเสื่อม) และในการประกอบวิชาชีพครูจะต้องเป็นบุคคลที่อุทิศกำลังกายและกำลังใจ เพื่อให้อาชีพครูเป็นอาชีพที่ควรค่าแก่การยกย่องนับถือ และได้รับความไว้วางใจจากบุคคลทั่วไปในสังคม

พุทธสันติวิธีเพื่อแก้ไขความขัดแย้งสังคมในปัจจุบัน โดย โชติวัฒน์ ไชยวรรณ, พระปลัดสุระญาณธโร, พระครูสาธุกิจโกศล, วันชัย ชูศรีสุข บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับความหมายความเป็นมาและสาระสำคัญเกี่ยวกับสันติวิธี วิธีเพื่อแก้ไขความขัดแย้งสังคมไทยในปัจจุบันตามแนวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจจะกล่าวถึง หลักการที่ว่าด้วยพุทธสันติวิธีที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการอยู่ร่วมพึ่งพาอาศัยกัน โดยปราศจากความขัดแย้งมีความปรองดองในสังคม มีการนำหลักธรรมมาบูรณาการ ได้แก่ 1) อริยสัจ 4 มา วิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงต้นตอสาเหตุความขัดแย้ง วิธีจัดการความขัดแย้ง และอีก 2 หลักธรรมมาประกอบการวิเคราะห์ คือ 2) พรหมวิหารธรรม 4 และ 3) สาราณียธรรม 6 นำไปสู่การดับความขัดแย้ง เพื่อการอยู่ร่วมของสังคมอย่างสันติสุขอย่างยั่งยืน

กัลยาณมิตรกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก โดย วิไลรัตน์ พุกษาภิรมย์, สมคิด เศษวงศ์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับกัลยาณมิตรกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก เพื่อให้ผู้ประเมินภายนอกมีความรู้ ความสามารถ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย สอดคล้องกับยุคดิจิทัลโลกาภิวัตน์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และคิดแบบองค์รวมหรือบูรณาการ เพื่อให้เกิดสมรรถนะของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่จำเป็น โดยนำหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการ มาปรับประยุกต์ใช้เสริมสร้างสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก

คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง โดย สถาพร วิชัยรัมย์, ประชัน คเนวัน, ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ, สากล พรหมสถิต, ธนพัฒน์ จงมีสุข เป็นบทความนี้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญให้กับสำนักงานที่ดินฯ เพื่อจัดลำดับการพัฒนาการให้บริการประชาชนที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและนำไปใช้การกำหนดนโยบาย การพิจารณาวางแผนปฏิบัติการปรับปรุง ป้องกันและแก้ไขปัญหาอันอาจเกิดขึ้น ให้เกิดเป็นรูปธรรมมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด

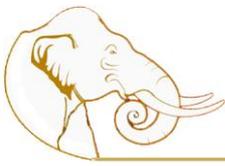

โมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดย สาภล พรหมสถิต, ธนพัฒน์ จงมีสุข, รชต อุบลเลิศ, ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ บทความวิจัยนี้นำเสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะชุมชนองค์ประกอบการบริหารจัดการและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายที่สะท้อนออกมาจากสมาชิกภายในชุมชนเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการขยะในชุมชน

STRUGGLING FOR PhD: A LIFE STORY OF A THAI UNIVERSITY TEACHER โดย Yongyut Khamkhong, Sasiwimon Phlaichum, Phraplad Sura Yanatharo This article presents about getting a doctorate degree while teaching at a university has become a norm that most teachers dream about. It might be true that once you become a PhD holder, you will receive higher payment, recognition, position, and self-confidence in return. However, the path towards the degree comes with psychological stress, financial burden, self-isolation, and, in many cases, illnesses. In this study, a PhD student shared her life's story of a six-year-long struggle with all the problems on the path towards her goal. The study utilized a qualitative methodology and collected data through a series of in-depth interviews. The narrative inquiry approach was adopted to report on the subject's life story, reflecting her physical and mental struggles amid the pressures surrounding her during the PhD study. The study also found that miscalculation and lack of readiness can lead a PhD student's life to unbearable despair. It is advised that PhD program management should ensure professionalism and provide measures to assist PhD students in timely graduation.

ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง โดย อินทร์แปลง ไชยโคตร, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ บทความนี้เพื่อนำเสนอเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาปัจจัยแรงจูงใจในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลนั้นย่อมจะต้องมีปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน เช่น ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า นโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความมั่นคงในงานและค่าตอบแทน

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ ผลลัพธ์ไปด้วยกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดย เสาวรส งามเกลี้ยง, นฤมล ภูสิงห์ บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ ผลลัพธ์ไปด้วยกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เพื่อยกระดับผลการสอบวัดประเมินคุณภาพการศึกษา สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้นได้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ การคิดอย่างมีระบบ แสวงหาความรู้ใหม่ และสามารถนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

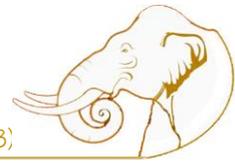
การพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผักตบชวา เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดย ดุษฎีพร หิรัญ, สุรวุฒิ สุดหา บทความนี้นำเสนอการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่เกิดการผสมผสานวัสดุผักตบชวาและวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อสร้างแนวทางการศึกษาสร้างอัตลักษณ์ชุมชน เพิ่มมูลค่าของสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

การพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย โดย ชวนพิศ รักษาพวก, เพียงแข ภูผายาง บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับกระบวนการสร้างหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าของตนเองและทำประโยชน์ โดยผู้สูงอายุมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอนกับเด็กจนเด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีความสุขสนุกสนานกับการร่วมกิจกรรม ส่งผลให้การจัดกิจกรรมหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาความพร้อมให้กับเด็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

A Comparison of the Effect of Game-Based and Story-Telling Learning Methods on Chinese Academic Achievement and Attitude Toward Learning Chinese as a Foreign Language in Thailand-Based Kindergarten 1 Students โดย Min Liu, Orlando González

This article objective to comparing the Chinese academic achievement and attitude toward learning Chinese as a foreign language (CFL) among Kindergarten 1 (K1) students under the game-based (as intervention) and story-telling (as traditional instruction) learning methods at an international school in Thailand. A 3-week intervention was implemented on a convenience sample of two K1 classes, enrolled at the target school during the academic year 2022-2023, it was found that: 1. K1 students had an average gain of 5.18 ± 2.68 points in Chinese academic achievement after learning under the game-based learning method; 2. K1 students had an average gain of 4.28 ± 2.40 points in Chinese academic achievement after learning under the story-telling learning method; 3. a larger gain in attitude toward learning CFL was observed for K1 students after studying under the game-based learning method (0.38 ± 0.29) than for those under story-telling learning method (0.15 ± 0.34); 4. no significant difference ($\alpha = .05$) was found in the gain in Chinese academic achievement between the students learning under the game-based learning method and those learning under story-telling learning method; and 5. there was a significant difference ($\alpha = .05$) in the gain in attitude toward learning CFL between the students using game-based and story-telling learning methods.

การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง สะเต็มศึกษา โดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดย นฤมล ภูสิงห์, สุรินทร์ ภูสิงห์, ดุษฎีพร หิรัญ บทความนี้มีนำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อสร้างกำลังคนให้มีสมรรถนะตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รองรับพลวัตของโลกและการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

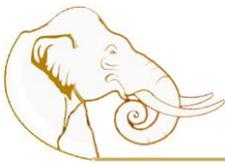

ผลของคุณภาพบริการและการตลาดแบบดิจิทัลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัย คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ โดย อัครวัตร อรชร, ณัฐพล พันธุ์ภักดี บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของ คุณภาพบริการต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัย คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ และเพื่อศึกษาอิทธิพลของ การตลาดแบบดิจิทัลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัย คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพ บริการในทุกมิติ คือ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนอง การให้ความมั่นใจ การเอาใจใส่ และสิ่งที่สัมผัสได้ มี อิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าต่อร้าน นอกจากนี้การตลาดแบบดิจิทัล ในด้านการประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์ และด้านการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ ก็มีอิทธิพลต่อความ ภักดีของลูกค้าต่อร้าน เช่นกัน

ผลของการฟื้นฟูการบริการต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ โดย ชญาลักษณ์ ปานมณี, ณัฐพล พันธุ์ภักดี บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบอิทธิพลของการฟื้นฟูการ บริการต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในการ ฟื้นฟูการบริการ ด้านความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา และการชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า มีอิทธิพลต่อความตั้งใจ ของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด โดยผลการศึกษา สามารถนำไปใช้ประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจนายหน้าประกันภัย ในการสร้างความพึงพอใจในการ ฟื้นฟูการบริการให้กับลูกค้าปัจจุบัน เพื่อที่จะทำให้พวกเขากลับมาต่ออายุกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์กับทาง บริษัท อันจะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในการแข่งขัน รวมถึงสร้างผลกำไรในการดำเนินธุรกิจให้ เพิ่มขึ้น

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 1 โดย ไกรสร ศรีมงคล, เมธาวิ โชติชัยพงศ์ บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับแนวทางการ พัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน 2) ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันเป็นทีม 3) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการประเมินการ ปฏิบัติงาน ที่เป็นมาตรฐานและเป็นระบบ 4) ควรเพิ่มงบประมาณในการสนับสนุนการทำงานเป็นทีม 5) ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างแรงบันดาลใจให้กับเพื่อนร่วมงานเสมอ 6) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความ เชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ และ 7) ผู้บริหารโรงเรียนควรเคารพและยอมรับ ตลอดจน ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลของครูและนักเรียน

ศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครููปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควิโส) โดย พระครูใบฎีกา ภาณวิวัฒน์ อรุโณ (กำลังรัมย์), ภัฏชวีชัย สุขเสน, ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพัฒนาชุมชน บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา และ บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครููปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควิโส) ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนา ชุมชนของท่านพระครููปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควิโส) ในเขตพื้นที่ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ นำมาซึ่งความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่ โดยพระสงฆ์มีความผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมาก และมีบทบาทต่อการส่งเสริมกิจกรรมหลาย ๆ ด้านที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยอาศัยหลักคำสอนทาง พระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานของรัฐ ประชาชนในชุมชนใกล้เคียงได้อย่างลงตัว และเกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร โดย อัสมาวี รังวงศ์, ปกรณ์ ปรียากร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, พระปลัดสุระ ญาณโร บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย และปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นไปในทิศทางเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร ปัจจัยด้านกลยุทธ์ และปัจจัยด้านบุคลากร ตามลำดับ

ประสิทธิผลการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดย ชัชวาลย์ พุ่มชบา, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, พระปลัดสุระ ญาณโร บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉินที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เป็นไปในทิศทางเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการควบคุม รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการประสานงาน และปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ตามลำดับ

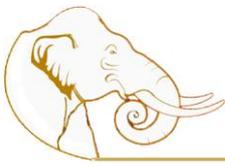
ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานคร โดย ณริดา ทองรัตน์ธนดล, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, รังสรรค์ ประเสริฐศรี บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานคร พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานคร ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานคร และปัญหาและอุปสรรคการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชัน Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารัฐ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดย ศิริวัฒน์ สุนทรงามทวีเลิศ, สาริศา เจนเขว่า บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ลักษณะโรงเรียนที่เปิดสอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้แก่ ผู้บริหารต้องมีการวางแผน วิเคราะห์ปัญหาโดยศึกษาบริบทโดยรวมของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีกระบวนการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

พัฒนาการโรงเรียนวณิชย์นุกูล พ.ศ. 2467- 2563 โดย อัญญาณี ศรีงมี, ชาตรี เกษโพหนอง, สิริพัฒน์ ลาภจิตร บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับชุมชนชาวจีนเมืองสุรินทร์ พัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวณิชย์นุกูลกับชุมชนชาวจีนเมืองสุรินทร์ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ในการจัดทำคู่มือพัฒนาการโรงเรียนวณิชย์นุกูลประกอบการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนชาวจีนในเมืองสุรินทร์ส่วนใหญ่ มีต้นกำเนิดมาจากตำบลชัวเถา เมืองแต้จิ๋ว มลฑลกว่างตุง ประเทศจีน ในสมัยนั้นประเทศไทยมีความต้องการใช้แรงงานจีนในกระบวนการทางเศรษฐกิจ ส่วนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวณิชย์นุกูลกับชุมชนชาวจีนเมืองสุรินทร์แบ่งออกเป็น 5 ยุค ได้แก่ ยุคที่ 1 ยุคก่อร่างสร้างตัว ยุคที่ 2 ยุคควบคุมการสอนภาษาจีน ยุคที่ 3 ยุคปรับเปลี่ยนระบบการบริหารโรงเรียน ยุคที่ 4 ยุคโรงเรียนเงินตกต่ำ และยุคที่ 5 ยุคพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนจีนสู่สากลและแนวทางการจัดการเรียนรู้ในการจัดทำคู่มือพัฒนาการโรงเรียนวณิชย์นุกูล พบว่า มีฐานการเรียนรู้ภายในแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ทำแหล่งเรียนรู้รื้อออกมาในเชิงการศึกษาประวัติศาสตร์ และนำไปใช้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ โดยทำเป็นคู่มือในการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน แผ่นพับแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศึกษารัฐ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดย วาณี ช้อนกลิ่น, สาริศา เจนเขว่า บทความวิจัยมีนำเสนอเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศึกษารัฐ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับสถานศึกษาต่อไป

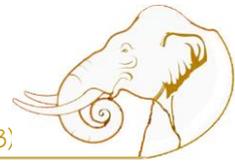

ผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์ โดย พระสมุห์เขตโคกน ธีรพลโณ (เข้มแก้ว), พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวณโณ, ทวีศักดิ์ ทองทิพย์ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม 8 ประการ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะเพื่อเสริมสร้าง และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตของนักเรียน และใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้อาหารและการย่อยอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดย ชัชชรีย์ ละครชัย, นฤมล ภูสิงห์ บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ซึ่งวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น จะให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความรู้เดิม การถ่ายโอนความรู้ ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง หากนักเรียนสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยเรียนรู้เนื้อหาที่มาก่อน ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความจำที่คงทน และการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ยังมีขั้นตอนสุดท้าย ที่นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อีก ทั้งการนำเทคนิคการใช้คำถามเข้าไปร่วมด้วย จะทำให้นักเรียนใช้ความคิดระดับสูง คิดวิเคราะห์ ในการตอบคำถามหรือแก้ปัญหา การกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัว และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้มากขึ้นได้อีกด้วย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ และการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ โดย น้ำฝน นอกสระ, ชวนพิศ รักษาพวก บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ และเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์

การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ หน่วยการเรียนรู้ Stay Healthy โดยการจัดการเรียนรู้แบบภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดย ชนม์นิภา ญาติสมบุรณ์, ชวนพิศ รักษาพวก บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษ หน่วยการเรียนรู้ Stay Healthy ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ร่วมกับแบบฝึกทักษะ เปรียบเทียบทักษะภาษาอังกฤษ หน่วยการเรียนรู้ Stay Healthy ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบภาษาเพื่อการสื่อสาร (CLT) ร่วมกับแบบฝึกทักษะหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น

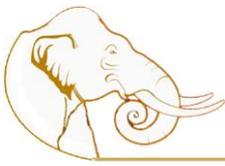
การพัฒนาชุดกิจกรรม หน่วยการเรียนรู้ อาณาจักรสุโขทัย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดย นิชาภัทร เป็ดทิพย์ , นฤมล ภูสิงห์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรม หน่วยการเรียนรู้ อาณาจักรสุโขทัย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ อาณาจักรสุโขทัย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม หน่วยการเรียนรู้ อาณาจักรสุโขทัย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การพัฒนาทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของเดวิส ร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดย ณัฐพล เปลี่ยนไธสง, ชวนพิศ รักษาพวก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติของเดวิส ร่วมกับแบบฝึกทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานกีฬาแฮนด์บอลระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยทักษะปฏิบัติของเดวิส ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ครูผู้สอนจึงได้จัดสร้างแบบฝึกทักษะได้ปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความคงทนของความรู้ สนุก ไม่เบื่อหน่าย แบบฝึกทักษะเป็นสื่อที่มีคุณค่า เป็นสื่อพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้รับความรู้และประสบการณ์โดยผ่านกระบวนการคิด การแก้ปัญหา ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการปฏิบัติ ฯลฯ แบบฝึกทักษะสามารถนำองค์ความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ไปจัดประสบการณ์ในการพัฒนา

กองบรรณาธิการขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความให้เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อการพัฒนาวารสารเข้าสู่การรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารไทย (TCI)

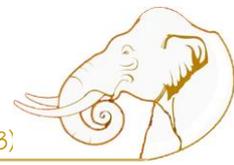
พระมหาวิจิต ธีรวโส, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

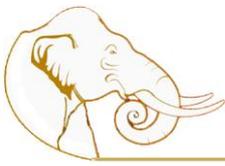

สารบัญ

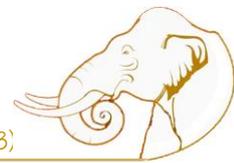
บทบรรณาธิการ	ค
สารบัญ	ฉ
บทความวิชาการ	
นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับคุณลักษณะของครูที่ดี Students Practicing Teacher Professional Experience and Characteristics of A Good Teacher พระสมพงษ์ ฅณฐิโก (เต๋มำง่ำ)	1
พุทธสันติวิธีเพื่อแก้ไขความขัดแย้งสังคมในปัจจุบัน Buddhist peaceful means to resolve conflicts in Thai society at present โชติวัฒน์ ไชยวรรณ1, พระปลัดสุระ ญาณธโร 2, พระครูสาธุกิจโกศล3, วันชัย ชูศรีสุข	11
กัลยาณมิตรกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก True Friend for External Assessor Competency Development วิไลรัตน์ พงกษากิริมย์1, สมคิด เศษวงค์	22
บทความวิจัย	
คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง Public Service Quality of Buriram Provincial Land Office, Nangrong Branch สถาพร วิชัยรัมย์, ประชัน คะเนวัน, ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ, สากล พรหมสถิตย์4 ธนพัฒน์ จงมีสุข	33
โมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลหนองตาต อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ PARAPASUTRA: BUDDHIST TEACHINGS INDICATE DETERIORATING BEHAVIOR OF A PERSON สากล พรหมสถิต, ธนพัฒน์ จงมีสุข, รชต อุบลเลิศ, ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ	45
STRUGGLING FOR PhD: A LIFE STORY OF A THAI UNIVERSITY TEACHER Yongyut Khamkhong, Sasiwimon Phlaichum, Phraplad Sura Yanatharo	61
ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมใน จังหวัดระยอง Motivation Factors Affecting to Operational Efficiency of Government Officer Court of Justice in Rayong Province อินทร์แปลง ไชยโคตร, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ	77

- การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5** 93
 Development of Problem-Based Learning in Unit Adventure Together for 5th Grade Elementary School Students.
เสาวรส งามเกลี้ยง, นฤมล ภูสิงห์
- การพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผักตบชวา เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน** 107
 Formulation of Defining the Information Master Plan of Road Safe Fund 2562-2564
ดุष्ฎิพร หิรัญ, สุรวุฒิ สุดทา
- การพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย** 118
 Development of a curriculum for the relationship between the elderly and the early childhood
ชวนพิศ รักษาพวก, เพียงแข ภูผายาง
- A Comparison of the Effect of Game-Based and Story-Telling Learning Methods on Chinese Academic Achievement and Attitude Toward Learning Chinese as a Foreign Language in Thailand-Based Kindergarten 1 Students** 134
Min Liu, Orlando González
- การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง สะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู** 148
 Development of teaching methods to promote competency in learning management by STEM education through the process of professional learning communities and online social networks for student teacher
นฤมล ภูสิงห์, สุรินทร์ ภูสิงห์, ดุष्ฎิพร หิรัญ
- ผลของคุณภาพบริการและการตลาดแบบดิจิทัลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้กฟอรัย คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ** 163
 The Impact of Service Quality and Digital Marketing on Customer Loyalty to Cake For You Café in Chaiyaphum Province
อัศวินทร์ อรชร, ณัฐพล พันธุ์ภักดี
- ผลของการฟื้นฟูการบริการต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ** 176
 The Effect of Service Recovery on Customer's Intention to Repurchase a Motor Insurance
ชญาลักษณ์ ปานมณี, ณัฐพล พันธุ์ภักดี

- แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็น
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1** 189
- Developmental Approaches of Transformational Leadership for Professional Learning
Community in Extra-Large School Administrators Under the Office of Ubon
Ratchathani Primary Education Service Area 1
ไกรสร ศรีมงคล, เมธาวิ โชติชัยพงศ์
- ศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครูปฐมเขตบริบาล (เนื่อง อคควโส)** 202
- A Study of The Community Development Roles of Phrakhrupathumkhetboriban
(Nueang Akkawangso)
พระครูใบฎีกาณวัฒน์ อรุโณ (กำลังรัมย์), ภาณุวิชช์ สุขเสน, ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม
- ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพ
และมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนใน
พื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร** 216
- Factors Affecting Administrative Success according to the Strategies of Quality
Development and Standards for Early Childhood Development Services at the Pre-
school Child Development Centers in the Eastern Bangkok Area, Bangkok
Metropolitan Administration
อัสมาวี รังวงศ์, ปกรณ์ ปรียากร, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, พระปลัดสุระ ญาณธโร
- ประสิทธิภาพการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและ
วัตถุอันตรายในพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสา
ธารณภัย กรุงเทพมหานคร** 232
- Efficiency of Emergency Response in Prevention and Controlment of Chemicals and
Hazmat of Fire Brigade Division 2 Bangkok Fire and Rescue Department, Bangkok
Metropolitan Administration
ชัชวาลย์ พุ่มชบา, รังสรรค์ ประเสริฐศรี, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, พระปลัดสุระ ญาณธโร
- ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใน
การบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก** 248
- Acceptance Factors of Traffy Fondue Platform Affecting to Behaviors in Manage and
Solving Problems of officials in the Eastern Bangkok Area
ณริดา ทองรัตน์ธนดล, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ, รังสรรค์ ประเสริฐศรี
- แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศิษรภูมิ 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1** 262
- Guidelines for Developing Academic Leadership of School Administrators for
Enhancing Achievement of Students in Sikhoraphum Integrated Network 2
ศิริวัฒน์ สุนทรงามทวีเลิศ, สารีศา เจนเขี้ยว

พัฒนาการโรงเรียนวานิชย์นุกูล พ.ศ. 2467- 2563 276 Development of Wanichnukul School, 1924-2020 อัญญาณี ศรีงมี, ชาตรี เกษโพหนอง, สิริพัฒน์ ลากจิตร์	
การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศึกษารัฐมิต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1 284 Performance-based Budget Management to Improve the Budget System of School in the Sikhoraphum Integrated Network 2 Under Surin Primary Educational Service Area Office 1 วณิ ช้อนกลิ่น, สาริตา เจนเขว่า	
ผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 298 Moral and Ethical Development Success of Students at Bankaneak School Nongkhawo Sub-District, Sikhoraphum District, Surin Province พระสมุห์เขตโคกน ถีรบุญโญ (เข้มแก้ว), พระครูใบฎีกาเวียง กิตติคุณโณ, ทวีศักดิ์ ทองทิพย์	
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 311 The Development Teaching Management of the 7E Learning Cycle Cooperate With the Questions Technique Unit in Nutrients and Digestive System for Prathomsuksa 6 Students. ชัชชัย ละครชัย, นฤมล ภูสิงห์	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 323 Development of Academic Achievement Learning Unit Introduction to Economics and Analytical Thinking of The 1st Year Vocational Certificate Student by Cooperative Learning Management, Jigsaw Technique. น้ำฝน นอกสระ, ชวนพิศ รักษาพวก	
ภาคผนวก	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน 339	
จริยธรรมการวิจัย 346	

นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับคุณลักษณะของครูที่ดี Students Practicing Teacher Professional Experience and Characteristics of A Good Teacher

พระสมพงษ์ ณฐฐิโก (เต่าเจ้า)

PhraSompong Natthiko (Thaongao)

นิสิตหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Doctor of Education in Teaching Social Studies

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E: mail: sompong.tha@mcu.ac.th

Received : October31, 2023;

Revised : November13, 2023;

Accepted : December3, 2023

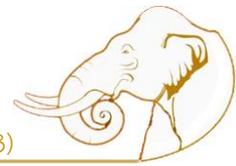
บทคัดย่อ

การพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จดังที่ตั้งเป้าหมายไว้ คือ การปฏิบัติงานแบบมืออาชีพ หากขาดความสามารถในการทำงานไม่ว่าองค์กรนั้นจะมีผู้มีความรู้สูงหรือมีทรัพยากรมากเพียงใดก็ยากที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสติปัญญาของเยาวชนเป็นบุคคลที่มีความหมายอย่างมากต่อกระบวนการให้การศึกษา คือ ครูจะต้องสนใจเอาใจใส่ต่อปัญหาของนักเรียน ตอบปัญหาให้กระจ่าง รู้จักระงับอารมณ์ การอดทนวางตัวให้เหมาะสม มีการสื่อสารที่ดีกับนักเรียน มีความเป็นกลางและเข้าใจในการตัดสินใจ เพราะฉะนั้นนักเรียนแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน ต่อมาก็คือนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องเป็นผู้ที่มีการปรับปรุงตัวเองอยู่ตลอดเวลา ทันโลกทันเหตุการณ์ ทันสมัย เนื่องจากนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนิสิตนักศึกษาประชาชนทั่วไปได้ศึกษาเข้าใจคุณลักษณะของครูที่ดี ตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา ได้แก่ คุณลักษณะของครูทางพระพุทธศาสนา 7 ประการ ประกอบด้วยคุณสมบัติ 7 ประการ คือ 1) ปิโย ย (น่ารัก) 2) ครุ (น่าเคารพ) 3) ภาวนิโย (เป็นผู้มีความรู้) 4) วตตัจ (มีระเบียบแบบแผน) 5) วจนกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) 6) คมภีรณจกถกตตา (แถลงเรื่องได้อย่างลึกซึ้ง) 7) โนจภูฐานเณ นิโยชเย (ไม่ชักนำไปในทางเสื่อม)และการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้ได้ความชัดเจนและตรงกับเนื้อหาในบทความ

คำสำคัญ: คุณลักษณะพึงประสงค์; พระพุทธศาสนา; การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

The Developing an organization to be successful as the goal is set is to perform professional work. Without the ability to work, no matter how highly knowledgeable people or how many resources the organization has, it will be difficult to succeed. according to the target Teachers are important people in the intellectual development of youth. They are people who have great meaning in the educational process. Teachers must be interested

in students' problems. Answer the problem clearly. Know how to suppress emotions
 Patience and proper posture Have good communication with students Be neutral and
 understand decision making Because each student is different. Next is that teaching
 professional experience students must be people who are constantly improving
 themselves. Keep up to date with current events, because students practicing teaching
 professional experience need to depend on each other. This article is intended for students.
 Students in the general public have studied and understood the characteristics of good
 teachers. According to Buddhist principles "includes the 7 characteristics of a Buddhist
 teacher consist of 7 qualities: 1) piyo ya (lovely) 2) guru (respectable) 3) bhavaniyo
 (knowledgeable) 4) vattaja (have a method) 5) vajakkhamo (patient with words) 6)
 Kambhīraññacakkhattā (Statement of the matter in depth) 7) Nojattāne niyojaye (not
 leading in a degenerate direction) and transferring knowledge to gain clarity and match the
 content of the article.

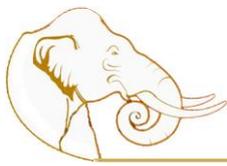
Keyword: Desirable Characteristics; Buddhism; Student Teacher

บทนำ

งานครูเป็นงานที่ยากมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนมาก งานของครูจะประสบความสำเร็จได้ก็
 ต่อเมื่อสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มี
 ความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งบุคคลที่สำคัญที่สุด คือ “ครู” เพราะครูเป็นผู้มีบทบาท
 สำคัญในการพัฒนาโดยรอบด้านผู้เรียน ครูเป็นบุคลากรที่ทรงคุณค่าและมีคุณูปการยิ่ง สังคมไทยในอดีตได้
 มีการยกย่องเคารพนับถือครูว่าเป็นปูชนียบุคคลมาทุกสมัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การจัดการศึกษา
 ในด้านวิชาชีพครูนอกจากการเรียนในทางทฤษฎีแล้ว การฝึกภาคปฏิบัติงานวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญอีกประการ
 หนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนในวิชาชีพนั้นมีความรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพทางการสอน
 เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในงานของครู หรือที่เรียกว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูถือว่ามีความสำคัญยิ่ง
 ต่อการผลิตครูที่จะให้ได้ครูที่มีคุณภาพ เพราะว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นกระบวนการผลิต
 กระบวนการหนึ่งในสาขาอาชีพนั้น เป็นต้น

ผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู จะต้องเป็นบุคคลที่อุทิศกำลังกายและกำลังใจเพื่อให้อาชีพครูเป็น
 อาชีพที่ควรค่าแก่การยกย่องนับถือ และได้รับความไว้วางใจจากบุคคลทั่วไปในสังคมนอกจากนี้ครูใน
 สหัสวรรษใหม่ต้องสามารถพัฒนานักเรียนของตนให้มีสมรรถภาพและทัศนคติอันเป็นพื้นฐาน เช่น ความคิด
 สร้างสรรค์ การยอมรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเข้าใจและตัดสินใจ ทักษะ การคิด
 วิเคราะห์ การกำหนดปัญหาและการแก้ปัญหา ต้องเป็นครูที่มีความสามารถเชิงวิชาชีพมีความรู้ในวิชาการ
 ทันต่อการก้าวหน้าที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของครูที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคม (สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาวิชาชีพครูนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการที่จะเข้ารับ
 การฝึกในสถานศึกษานั้น ๆ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, (2545) ได้อธิบายไว้ว่า การจัดการเรียนการสอน
 และกิจกรรมพัฒนานักศึกษาครูให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดีตามที่สังคมต้องการเป็นครูดีครูเก่ง มีจิตสำนึกใน
 ความเป็นครูเป็นแบบอย่างที่ดีมีการดำเนินชีวิตที่ดีงาม มีวินัยมีจริยธรรมวิชาชีพครูพร้อมที่จะออกไป

ประกอบวิชาชีพครูอย่างสมศักดิ์ศรีและมีคุณภาพ ทั้งนี้การพัฒนา นักศึกษาครูให้มีคุณลักษณะที่ดี สถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยเฉพาะครูพี่เลี้ยงที่สถานศึกษาแต่งตั้งมอบหมายให้ดูแล นักศึกษา จะรับทราบพฤติกรรมอันเป็นคุณลักษณะทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของนักศึกษาเป็น อย่างดี เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ดูแลใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมากที่สุด

พัชรินทร์ รุจิรานุกูล, และฉันทวี ดอนวิเศษ, (2559) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้าน การปฏิบัติตนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันต่อผู้ร่วมประกอบ วิชาชีพอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ให้บริการด้วยความ จริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ และไม่ กระทบตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมของศิษย์และผู้รับบริการ วิชาชีพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกที่มีระดับการ แสดงออกที่เป็นปัจจุบันและประพฤติกรรมการแสดงออกที่ระดับที่คาดหวัง อุปนิสัยส่วนบุคคลความสามารถ ที่แสดงออกให้ผู้อื่นเห็นเป็นที่พึงพอใจ ส่วนด้านการทำงานเป็นทีม คือ การทำงานร่วมกัน การมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกันในการสนับสนุนกันทำงาน เพื่อให้การทำงานนั้น ๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เดียวกัน เป็นต้น

วัตถุประสงค์

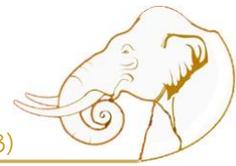
บทความนี้มีวัตถุประสงค์เขียนขึ้นเพื่อให้นิสิต นักศึกษาประชาชนทั่วไปได้ศึกษาเข้าใจ คุณลักษณะของครูที่ดี 5 ประการ ตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) ฝึกฝนแนะนำ 2) สอนให้ เข้าใจแจ่มแจ้ง 3) สอนศิลปวิทยาให้ไม่ปิดบัง 4) ยกย่องเชิดชู 5) ป้องกันในทิศทั้งปวง

วิธีการศึกษา

บทความวิชาการนี้มีขอบเขตของเนื้อหา ได้แก่ คุณลักษณะของครูที่ดี ตามหลักธรรมทางพุทธ ศาสนา

ความหมายของลักษณะของครูที่ดี

ลักษณะของตัวบุคคล คือ ลักษณะรูปร่างหน้าตา กริยาท่าทาง น้ำเสียง การพูด การแต่งกาย การแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ความสนใจ ความต้องการ การที่บุคคล มีบุคลิกภาพที่ดียอมเป็น ที่ยอมรับของผู้อื่นนอกจากการศึกษา ความสามารถและความประพฤติ ดังที่ ราชบัณฑิตสถาน, (2556) ได้ อธิบายไว้ว่า ลักษณะ หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว ลักษณะของครูแต่ละคน ส่วนคำว่า “ครู” มาจากศัพท์ ภาษาสันสกฤตว่า คुरु และภาษาบาลี “ครุ, ครู” และครู คือ บุคคล ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษามีหน้าที่ หลักทางด้านจัดการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ใน สถานศึกษาปฐมวัยขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อความเจริญออก งามด้านวิชาความรู้ ความสามารถ สติปัญญา ทักษะ ทางสังคม การคิด การพัฒนาต่าง ๆ อย่าง เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละระดับชั้น รวมถึงให้มีการปฏิบัติและฝึก แนวทางในการทำงาน โดยใช้วิธีการสอนแบบต่าง ๆ บนพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และเป้าหมายของ ผู้เรียนแต่ละคน หรือระบบการจัดการศึกษาแบบต่าง ๆ อธิบาย วรบำรุงกุล, (2560) ได้กล่าวว่า ผู้ประกอบ วิชาชีพครูต้องมีองค์ประกอบหรือมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพ มาตรฐานการ ประกอบวิชาชีพ หมายถึง

ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ในการประกอบ วิชาชีพรู เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์คุณภาพของผู้ประกอบวิชาชีพรู และต้องมีการพัฒนาวิชาชีพรู อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ครู คือ แบบอย่างที่ดีของศิษย์เป็นผู้สร้างสมาชิกใหม่ของสังคมให้เป็นที่พึ่งพาการมนุษย์ที่มีคุณภาพต่อสังคม ฉะนั้นผู้ดำเนินอาชีพครูจึงต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และใฝ่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

1. ลักษณะของครูที่ดีตามแนวพระพุทธศาสนา

คุณลักษณะของครูทางพระพุทธศาสนา 7 ประการ ประกอบด้วยคุณสมบัติ 7 ประการ คือ 1) ปิโย 2) ครุ 3) ภาวนีโย 4) วตฺตา จ 5) วจนกฺขโม 6) คมภีรณฺจ กถกฺตฺตา 7) โน จฏฺฐาเน นโยชเย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2548)

1. ปิโย เป็นผู้น่ารัก เป็นที่รัก ประกอบด้วย เมตตา ทำให้ผู้ที่เข้าไปหาถึงใกล้รู้สึกว่ามีเพื่อน ทำให้เกิดความชุ่มฉ่ำใจ พระพุทธเจ้าทำให้พระสาวกมีความสดชื่น มีความอบอุ่นใจ มีความสบายใจ ท่านมีเมตตา ท่านมีลักษณะเป็นปิโย ก็จะมีรู้สึกสบายใจ เหมือนมีเพื่อนดูแลอยู่ตลอดเวลา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2500)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2558) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูทางพระพุทธศาสนา ด้านพรหมวิหารธรรม 4 ประการ ไว้ว่า 1) เมตตา คือ ความรักปรารถนาดีอยากให้ลูกศิษย์มีความสุข คิดทำประโยชน์แก่ลูกศิษย์ 2) กรุณา คือ ความสงสารช่วยเหลือให้พ้นความทุกข์ยากเดือดร้อนของลูกศิษย์ 3) มุทิตา คือ ความยินดี ลูกศิษย์อยู่ดีมีปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อลูกศิษย์ได้ดี 4) อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง พิจารณาเห็นด้วยปัญญา มีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง

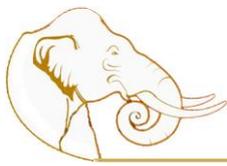
สรุปได้ว่า ปิโย คือ ทำตนให้เป็นคนน่ารักเป็นผู้มีเมตตา สนับสนุนแก่ศิษย์เพื่อให้ลูกศิษย์มีความสบายใจชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา ใต้ถ่ม ด้านพรหมวิหารธรรม 4 เมื่อประพฤติปฏิบัติตามหลักของพรหมวิหารธรรมข้างต้นยิ่งจะส่งผลให้เป็นผู้น่ารัก น่าเคารพ น่าศรัทธาของศิษย์มากยิ่งขึ้น เป็นต้น

2. ครุ มีบุคลิกน่าเคารพเลื่อมใส คือ น่าเคารพ ในฐานะประพฤติสมควร แก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย ครูผู้ประกอบด้วยคุณธรรมประการที่สองนี้ต้องตั้งอยู่ในพระ 5 ประการ (สันติ บุญภิรมย์, 2557)

สรุปได้ว่า ครุ คือ ครูจะต้องดูแลและปกครองศิษย์ให้ศิษย์มีความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และรู้สึกปลอดภัย เป็นต้น

3. ภาวนีโย มีความคิดและบุคลิกภาพน่าชื่นชม คือ กระทำตนให้เป็นที่เจริญน่ายกย่องของศิษย์และบุคคลทั่วไป มีความรู้และภูมิปัญญาอย่างแท้จริง ใ้ว่าครูจะทำเพื่อหวังผลจะให้นคนอื่นยกย่องชมเชยคอยให้การช่วยเหลือลูกศิษย์ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องให้วิชาความรู้ เรื่องของการเรียน เรื่องของการดำเนินชีวิต มีพุทธพจน์ที่ตรัสถึงพระภิกษุเถระเป็นที่เจริญใจไว้ว่า เพราะประกอบด้วยธรรม 5 ประการคือ “ไม่กำหนดในสิ่งที่เป็นเหตุให้กำหนดไม่ขัดเคืองในสิ่งที่เป็นเหตุให้ขัดเคือง ไม่หลงในสิ่งเป็นเหตุให้หลง ไม่โกรธในสิ่งที่เป็นเหตุให้โกรธ ไม่มัวเมาในสิ่งที่เป็นเหตุให้มัวเมา” หรือ “เป็นผู้ปราศจากราคะเป็นผู้ปราศจากโทสะ เป็นผู้ปราศจากโมหะ เป็นผู้ไม่ลบหลู่คุณท่าน เป็นผู้ไม่ตีตนเสมอ” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2500)

สรุปได้ว่า ภาวนีโย คือ เป็นผู้ที่มีความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ และให้มีสมรรถภาพในการทำงานอยู่เสมอ เป็นต้น

4. วัตตา จ มีลักษณะท่าทางพูดจาทำให้คนเห็นคล้อยตามได้ คือ คำพูดที่ครูใช้จะต้องเป็นคำพูดที่มีเหตุผล ไม่พูดเหลวไหลและเป็นคำพูดที่น่าเชื่อถือให้ความจริงแก่ทุกคน พูดถูกกาลเทศะ พูดในสิ่งที่เกิดประโยชน์ ทั้งนี้ ทวีป อภิสัทธี, (2556) ได้กล่าวไว้ว่า 1) แจ่มแจ้ง “สันทัสสนา” คือ ชี้แจงให้เห็นได้ชัดเจน 2) จูงใจ “สมาทปนา” คือ ชวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ 3) แก่ลวกกล้า “สมุตเตชนา” คือ ระวังใจให้อาจหาญแก่ลวกกล้า 4) ระวัง “สัมปหังสนา” คือ ปลอดภัยโลมใจให้สดชื่นระวัง

สรุปได้ว่า วัตตา คือ รู้จักพูด ให้ศิษย์เข้าใจได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ สอนในสิ่งที่ถูกต้องไม่บิดเบือน เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เป็นต้น

5. วจนกขโม มีบุคลิกภาพนิ่งเรียบ คือ เป็นผู้มีความอดทนต่อถ้อยคำวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่นได้ กระทำตนให้เป็นบุคคลที่เคารพกฎระเบียบ มีระเบียบแบบแผน ขณะเดียวกันก็อบรมตักเตือนศิษย์ให้เป็นผู้มีระเบียบพร้อมทั้งปรับปรุงพฤติกรรมตนเอง

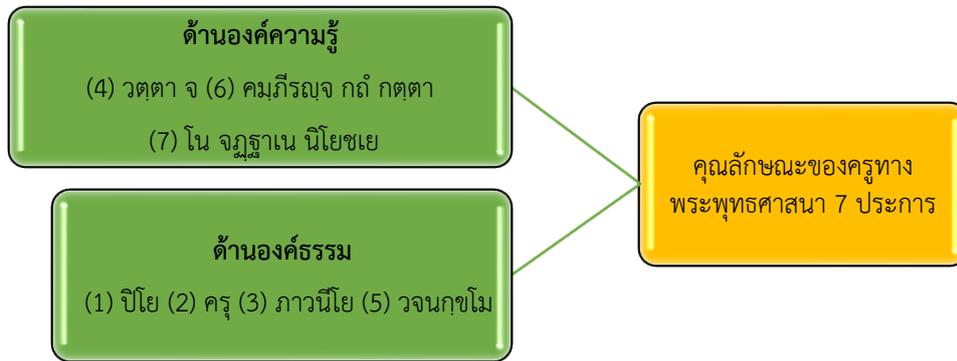
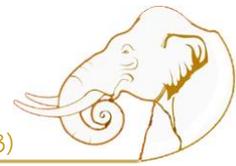
สรุปได้ว่า วจนกขโม คือ พร้อมที่จะรับฟังการซักถาม คำเสนอแนะและคำวิพากษ์วิจารณ์ได้ เป็นต้น

6. คมกัรณจ กถิ กตตา มีบุคลิกภาพสุขุมลุ่มลึกชวนให้เกิดความสนใจอยากศึกษา ถือเป็นผู้ที่มีความสามารถอธิบายเรื่องที่ยากลึกซึ้ง ให้สามารถเข้าใจได้ง่ายแจ่มแจ้งเหนือความคาดเดา ทำให้ศิษย์หรือผู้ใกล้ชิดได้รับความรู้ซาบซึ้งไปด้วย ดังที่ สันติ บุญภิรมย์, (2557) กล่าวไว้ว่า ให้ศิษย์เกิดความคิดรวบยอดในเนื้อหาสาระของแต่ละหัวข้อเรื่องที่จะทำการสอน แล้วจึงทำการสอนในรายละเอียดต่อไป แสดงเหตุผลให้ศิษย์รับรู้รับทราบในการเรียนรายวิชานั้น ๆ ว่าเป็นรายวิชาหลัก รายวิชาบังคับ รายวิชาสัมพันธ์ หรือรายวิชาเลือก พร้อมทั้งแสดงเหตุผลความจำเป็นที่ต้องเรียน ในแต่ละรายวิชา และสรุปเนื้อหาสาระให้ศิษย์ได้ดูเป็นตัวอย่าง เพื่อให้ศิษย์สามารถสรุปเนื้อหาที่เรียน การสรุปต้องนำไปสู่การปฏิบัติได้

สรุปได้ว่า คมกัรณจจะ กถิ กตตา คือ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจได้ถูกต้องแม่นยำ เป็นต้น

7. โน จกฐาเน นโยชเย ตั้งมั่นอยู่ในความดีงาม คือ เป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในการแนะนำสิ่งที่ดีงามไม่แนะนำในทางเหลวไหลหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย กลับเป็นผู้ทำเป็นแบบอย่างแก่ผู้พบเห็น ทำให้เกิดแรงจูงใจ อยากรนำมาประพฤติปฏิบัติตามนั้นพระพุทธองค์ตรัสว่าควรคบผู้มีคุณสมบัติตามที่กล่าวมา แม้จะถูกขับไล่ก็ควรเข้าไปหาถึงความในพุทธภาษิตที่ตรัสสรุปไว้ว่า “มิตรเป็นที่รัก เป็นที่เคารพเป็นที่ยกย่องเป็นนักพูด เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ พูดถ้อยคำลึกซึ้งได้ ไม่ชักนำในอฐานะในโลกนี้ฐานะเหล่านี้มีอยู่ในบุคคลใดบุคคลนั้น จักว่าเป็นมิตรผู้มุ่งประโยชน์ และอนุเคราะห์ผู้ต้องการจะคบมิตร ควรคบมิตรเช่นนั้นแม้จะถูกขับไล่ก็ตาม” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

สรุปได้ว่า โน จกฐาเน นโยชเย คือ ไม่ชักจูงศิษย์ไปในทางที่เสื่อมเสีย ควรละเว้นอบายมุขทุกอย่าง เป็นต้น ผู้เขียนสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 ลักษณะของครูที่ดีตามแนวพระพุทธศาสนา

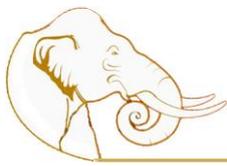
กล่าวได้ว่า คุณลักษณะครูทางพระพุทธศาสนา 7 ประการ สะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ ได้แก่ องค์ความรู้ และ องค์ธรรม เป็นต้น

2. การถ่ายทอดความรู้

ครูเป็นผู้สอนนักเรียนในหน้าที่นี้ของครูจึงต้องอนุเคราะห์ถ่ายทอดศิลปวิทยาให้นักเรียน ผู้เขียนสามารถสรุปหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ศิลปวิทยา ดังนี้ 1. ฝึกฝนแนะนำให้เป็นคนดี 2. สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง 3. สอนศิลปวิทยาให้อย่างไม่ปิดบัง ดังนี้

1. ฝึกฝนแนะนำให้เป็นคนดี แนะนำสิ่งที่ดีงามที่เป็นประโยชน์ที่เป็นเรื่องสร้างสรรค์ ครูต้องทำตัวเป็นแบบอย่างด้วย แนะนำการศึกษาและอาชีพที่เหมาะสมให้แก่ศิษย์ เพื่อช่วยให้ศิษย์ของตนสามารถเลือกวิชาเรียนได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ครูต้องคำนึงถึงสติปัญญา ความสามารถ และความถนัดของบุคลิกภาพของศิษย์ด้วย ผู้เรียนและเลียนจากตัวครู การทำตัวเป็นต้นแบบ หรือแบบอย่างจึงเป็นสิ่งที่มียุทธูปผลมากกว่าการบอกกล่าวเฉย ๆ เพราะการแสดงต้นแบบให้เห็นด้วยสายตา นั้น เป็นภาพที่มองเห็นชัดเจนและง่ายต่อการลอกเลียนยิ่งกว่าการรับฟังและบอกเล่าอย่างปกติ ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเป็นอะไร จงพยายามแสดงออกเช่นนั้นทั้งในการดำเนินชีวิตและการสนทนา เป็นต้น

2. สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง คุณลักษณะประการแรกของความเป็นครูก็คือ ต้องสอนได้ สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี การสอนของครูแต่ละคนนั้นขึ้นกับทักษะและลักษณะของตนเอง (Teaching skill and style) เป็นการนำเทคนิควิธีและทักษะหลาย ๆ ด้านมาผสมผสานให้เหมาะสมสอดคล้องกัน จึงต้องใช้เทคนิคและทักษะหลายด้านร่วมกับประสบการณ์เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ 1. สอนเนื้อหาวิชาการตามหลักสูตรรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย มีการเตรียมการสอนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่การทำ Course Syllabus แผนจัดการเรียนรู้ หรือแผนการสอนรายชั่วโมง การดำเนินการสอน และการประเมินผล มีการปรับปรุงพัฒนา และสร้างผลงานทางวิชาการอยู่เสมอ 2. สอนการปรับตัวให้เหมาะสมในสังคม 3. สอนให้ให้เจริญเติบโต มีความคิด มีเหตุผล และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตามแผนที่ได้กำหนดหรือเตรียมการไว้เป็นอย่างดี การสอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง สอนศิษย์ด้วยความตั้งใจ ไม่สอนแบบสุกเอาเผากินแบบถึงชั่วโมงก็ไปสอนมิได้เตรียมการสอน วิชาอะไรควร รู้ก็ต้องให้รู้ ที่ควรจะต้องให้จำ ควรจะให้เข้าใจทดลองลงมือปฏิบัติ ควรให้ศิษย์ได้เรียนดี ได้รู้ดี ทำการงานได้ดี หรืออย่างที่ว่า เรียนให้รู้ ดูให้จำ ทำให้ได้ และใช้ให้เป็น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

3. สอนศิลปวิทยาให้โดยไม่ปิดบัง คือ ผู้สอนวิชาใดก็ต้องสอนให้ครบตามแผนการสอนของเนื้อหาวิชานั้น ๆ ไม่ปิดบัง หรือขี้กัไว้เพราะกลัวศิษย์จะรู้ทันหรือหวงความรู้ หรือเพราะต้องการจะขายข้อลึกลับในโอกาสต่อไป หรือสอนแบบรวดรัดไม่ชัดเจน ตัดลัดลำดับการสอน และไม่ห่มเท ขาดจิตวิญญาณของความเป็นครู ในทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในลักษณะเช่นนี้ไว้เหมือนกัน โดยพระพุทธองค์ตรัสสอนไว้ในหลักทศ 6 ในสังคาลกสูตร (พระสูตรต้นตปิฎกเล่ม 3 สังคาลกสูตร, ออนไลน์) การปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบตามหลักทศ 6 ได้ถูกต้องได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่ดี ได้แก่ ทศเบ็องขวา (ทักษิณทศ) หมายถึง ครูอาจารย์ ซึ่งอยู่ในฐานะเป็นบุษนิยบุคคลเป็นบุคคล ซึ่งต้องอนุเคราะห์ศิษย์ ด้วยธรรม 5 ประการ เมื่อครูอาจารย์ ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยธรรม 5 ประการ ศิษย์ก็ควรแสดงความกตัญญูถือปฏิบัติต่อท่านด้วยธรรม 5 ประการ ดังนี้

1 หลักธรรมตามหน้าที่ของครูอาจารย์ต่อศิษย์

- 1) แนะนำในทางที่ดี
- 2) ให้เรียนดี
- 3) บอกลิขิตวิทยาให้โดยไม่ปิดบังอำพราง
- 4) ยกย่องศิษย์ให้ปรากฏในหมู่เพื่อนฝูง
- 5) ป้องกันให้ศิษย์มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ

2. หลักธรรมตามหน้าที่ของศิษย์ต่อครูอาจารย์

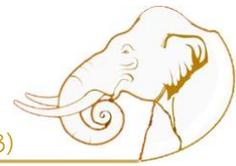
- 1) ลูกศิษย์นรับ
- 2) เข้าไปคอยรับใช้
- 3) เชื้อฟังคำสั่งสอน
- 4) ช่วยเหลือปรนนิบัติท่าน
- 5) ตั้งใจเรียนศิลปวิทยาดด้วยความเคารพ (ที.ปา. 11/198-204/202-206.)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า งานที่ยิ่งใหญ่ของครู คือ การสอนคน ครูควรเชื่อและนับถือตนเองเชื่อในคุณค่าของสิ่งที่ครูพยายามทำให้สำเร็จนั้น คือ สอนให้ผู้อื่นได้เรียนรู้เพื่อจะสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ทั้งหลายทั้งปวง ความเป็นครูของครูนั้นสอนให้ลูกศิษย์รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหาเป็น ให้มีการคิดอย่างเสรีกระตุ้นให้นักเรียนมีการคิดอย่างอิสระเสรี การคิดแบบนี้ไม่ใช่คิดว่าคิดอย่างเลื่อนลอย คิดไม่มีเหตุผล คิดเรื่อยเปื่อยแต่หากเป็นการคิดด้วยเหตุผล เป็นต้น

3. การชี้แนะให้ศิษย์มีปัญญาและคุณธรรม

การยกย่องศิษย์ควรมีการปฏิบัติให้ปรากฏในเพื่อนฝูงของครูอาจารย์ คือการรับรองคุณธรรมความรู้ความสามารถของศิษย์ของตน ให้ครูได้รับทราบ ว่า ศิษย์คนใดมีความเชี่ยวชาญด้านใด มีความซื่อสัตย์ หรือมีคุณธรรมอะไรอย่างใดบ้าง การยกย่องจากครูอาจารย์ ทั้งนี้เพราะว่าถ้าเขาไม่จริง ความเสียหายก็จะสะท้อนกลับมาที่ครูอาจารย์อย่างแน่นอน

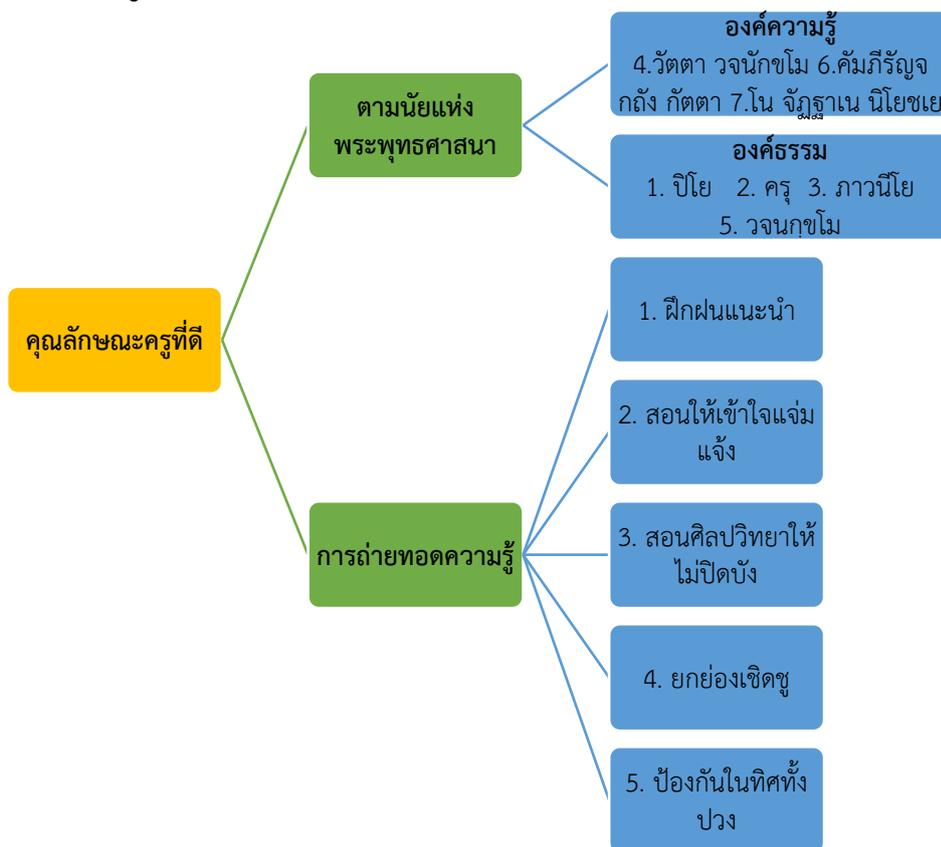
1. ยกย่องให้ปรากฏในเพื่อนฝูง ได้แก่ จัดให้มีการประกาศเชิดชูความรู้ความสามารถ คุณงามความดีของศิษย์ตนให้เป็นที่ประจักษ์แก่เพื่อนฝูง หรือแก่สังคมเพื่อจะได้เป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นการสร้างเสริมขวัญและกำลังใจแก่ศิษย์ ในการที่จะมีฉันทะและอุตสาหะที่จะทำดียิ่ง ๆ ขึ้นต่อไปทั้งจะเป็นการกระตุ้นให้ศิษย์คนอื่น ๆ ยากจะได้รับการยกย่องเช่นนั้นด้วย ซึ่งครูได้ขึ้นชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีความทันสมัยด้านความรู้ในทางวิชาการ และการปฏิบัติ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2. **ทำการป้องกันในทิศทั้งปวง** ได้แก่ ป้องกันศิษย์ของตนมิให้เสื่อมเสียทั้งป้องกันชื่อเสียงและความปลอดภัย โดยฝากฝังกับผู้หลักผู้ใหญ่ในถิ่นที่ศิษย์อาศัยอยู่ หรือในถิ่นที่ศิษย์จะเดินทางไป ฝากฝังกับผู้บังคับบัญชา ในหน่วยงานที่ศิษย์ทำงาน ทั้งนี้จะได้รับความไว้วางใจ การต้อนรับและความเอาใจใส่เป็นอย่างดี เพราะเป็นศิษย์มีครูอาจารย์ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ครูอาจารย์สำนึกในหน้าที่เป็นครูอาจารย์ที่ดีมีสัมพันธภาพทางใจกับศิษย์ไว้มิเสื่อมคลาย ไม่ทอดทิ้งศิษย์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้วิชาการสาขาต่าง ๆ ได้รับการสืบทอดไม่ตายไปตามผู้รู้หรือผู้เป็นเจ้าของ และเพื่อให้สังคมได้มีนำทางที่ดี (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

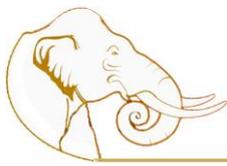
กล่าวโดยสรุปได้ว่า นอกจากเป็นผู้สั่งสอนศิลปวิทยาแก่ศิษย์แล้ว สิ่งหนึ่งที่ครูควรทำ คือ การแนะนำสั่งสอนศิษย์เพื่อให้ดำเนินไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับศิษย์สามารถแนะนำศิษย์ได้ด้วยการชูกำลราบ การยกย่องชมเชย และการกระทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง แนะนำให้ศิษย์ประพฤติตนเป็นคนดี โดยการตักเตือนให้แก่ตนเอง หากไม่ได้ผลจึงค่อยใช้มาตรการข่มขู่ให้กลัว ส่วนจะเลือกใช้มาตรการใดก็สุดแล้วแต่จะเหมาะสมกับความผิดที่ทำลงไป เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่

บทสรุป

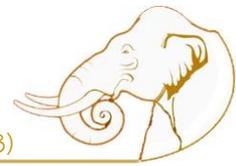
ลักษณะของครูที่ดีมีมากมายหลายแบบการที่จะยอมรับว่าครูที่ดีจะต้องมี ลักษณะอย่างไรขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของแต่ละบุคคล แต่เมื่อพิจารณาตามบริบทของสังคมไทย และความเชื่อมสัมพันธ์กับหลักพระพุทธศาสนา ครูผู้เรียนสามารถนำมาเป็นหลักยึดในการพัฒนาตนเองได้ ตามนัยแห่งพระพุทธศาสนา ลักษณะของครูที่ดี ประกอบด้วย ปิโย ครุ ภาวนียโย วัตถุประสงค์ 6. คัมภีร์กฎ กถิง กัตตา โน จัฎฐาเน

นิโยชเย นอกจากนี้ การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ทั้งด้านศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถ ตามกำลังสติปัญญา ครูยังต้องบ่มเพาะลักษณะนิสัยของศิษย์ให้เป็นบุคคลที่ควรแก่การพัฒนา มีความเป็นกัลยาณมิตรกับศิษย์ เพราะศิษย์นั้นเป็นผู้ต้องการปัญญา มิตรทั้งหลายย่อมกระทำหน้าที่ต่อกันในฐานะของผู้มีความจริงใจต่อกัน แต่เหนือสิ่งอื่นใดครูต้องบรรลุซึ่งศักยภาพแห่งตนว่ามีความรู้ความสามารถ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ก่อนที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุศักยภาพของตนเองเช่นกัน เมื่อครูเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้เท่าทันแล้วย่อมบ่มเพาะให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มาใช้ในการดำรงชีวิต ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ทวีป อภิสิตี. (2556). *สอนเป็น สอนดี สอนเก่ง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดารัตน์ วงษ์พันธ์. (2551). “การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และวิถีจัดการความขัดแย้งกับความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 จังหวัดสุพรรณบุรี”. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติการศึกษา*, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรังกูร วรบำรุงกุล. (2560). *กฎหมายการศึกษา*, จันทบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2548). *ธรรมนุญชีวิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 36). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- _____. (2552). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 13 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิธรรม.
- _____. (2558). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 30). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิธรรมทานกุศลจิต.
- พัชรินทร์ รุจิรานุกุล, และธันวดี ดอนวิเศษ. (2559). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี *สู่ความเป็นครูมืออาชีพ. วารสารวิจัยรำไพพรรณี*. 10(4), 137-147.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2500). *พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). *การบริหารจัดการในห้องเรียน*. กรุงเทพมหานคร: ทริปเปิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *เสริมพลังบทบาทครูโลกที่เปลี่ยนแปลงในมุมมองของเอเชียแปซิฟิก*. กรุงเทพมหานคร: ฟันนี่พับลิชชิง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Tripitaka: Thai Version*. Bangkok: MCU Press.

Tangtongmadan S. (2008). *Buddhist Ethics*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press. [in Thai]

พุทธสันติวิธีเพื่อแก้ไขความขัดแย้งสังคมในปัจจุบัน

Buddhist peaceful means to resolve conflicts in Thai society at present

โชติวัฒน์ ไชยวรรณ¹, พระปลัดสุระ ญาณธโร², พระครูสาธุกิจโกศล³, วันชัย ชูศรีสุข⁴

Chotiawat Chaiwan¹, Phrapalad Sura Yanatharo², Phakrusadhukitkosol³, Wanchai Chusrisuk⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

¹⁻⁴Mahachulalongkornrajavidyalaya Surin Campus

Email: chotiwatchaiwan@gmail.com¹, Bovy_2@hotmail.com²

Received : August 28, 2023;

Revised : December 23, 2023;

Accepted : December 25, 2023

บทคัดย่อ

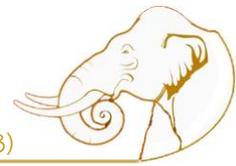
บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมาและสาระสำคัญเกี่ยวกับสันติวิธี วิธีเพื่อแก้ไขความขัดแย้งสังคมไทยในปัจจุบันตามแนวทางพระพุทธศาสนา ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจจะกล่าวถึง หลักการที่ว่าด้วยพุทธสันติวิธี ที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการอยู่ร่วมพึ่งพาอาศัยกัน โดยปราศจากความขัดแย้งมีความปรองดองในสังคม มีการนำหลักธรรมมาบูรณาการ ได้แก่ 1) อริยสัจ 4 มา วิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงต้นตอสาเหตุความขัดแย้ง วิธีขจัดความขัดแย้ง และอีก 2 หลักธรรมมาประกอบการวิเคราะห์ คือ 2) พรหมวิหารธรรม 4 และ 3) สาราณียธรรม 6 นำไปสู่การดับความขัดแย้ง เพื่อการอยู่ร่วมของสังคมอย่างสันติสุขอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: พุทธสันติวิธี; ความขัดแย้ง

Abstract

This article aims to study of the meaning, Bbackground and essence of peace ways to resolve conflicts in Thai society at present according to Buddhist principles which interesting points will be discussed the principles of Buddhist peaceful means that is consistent with the way of co-dependence without conflict. peaceful methods to resolve conflicts in Thai society today according to Buddhist principles by applying the Buddhist principles of peaceful methods that is consistent with the guidelines for living together and relying on each other without conflict. There is harmony in society Dharma principles are integrated, namely 1) Four Noble Truths to analyze to see the root cause of the conflict, how to resolve conflicts Along with the analysis of 2 other principles, namely 2) Brahma Vihara Dhamma 4 and 3) Saraneeya Dhamma 6, leading to the extinguishing of conflicts, for the peaceful coexistence of society

Keywords: Buddhist peaceful methods; Conflict

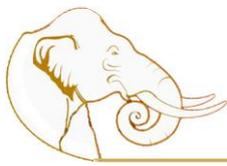
1. บทนำ

ความขัดแย้งเป็นปัญหาที่พบกันเป็นประจำในสังคมและเกิดขึ้นอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม กลุ่ม/บุคคลกับองค์กร/หน่วยงานของรัฐหรือในสังคมหรือประเทศชาติ ความขัดแย้งจึงเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อสังคม เป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดการพัฒนาถ้าได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมถูกต้อง การจัดการปัญหาความขัดแย้งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการอยู่ร่วมกันในสังคม (พระมหาวิเศษ กนตธมโม, 2562, น.33) สืบเนื่องมาจากสภาพความเป็นจริงที่เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย โดยเฉพาะเรื่องการเมืองไทย ซึ่งมีขึ้นอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงตลอดทศวรรษที่ผ่านมา อันเกิดจากหลายเหตุปัจจัย นำไปสู่ความแตกแยกทางความคิด การแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ปัญหาการเมืองของกลุ่มสีเสื้อ ตลอดจนขนาดแผลเก่าในอดีต และเกิดความไม่ไว้วางใจไร้มิตรภาพ ไม่ลงรอยกันทางความคิด ไม่เชื่อมั่นระหว่างกัน ไม่สามารถที่จะประสานรอยร้าวที่เกิดจากความไม่เข้าใจร่วมกันให้เป็นเอกภาพได้ ภาวะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้มีสาเหตุเฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น ปัญหาเหล่านี้ลุกลามไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง แม้กระทั่งทางศาสนา อันทราบกันดีดังปรากฏเป็นข่าวสารกันอยู่เนือง ๆ จนเกิดกระบวนการที่นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้โยนไปสู่การแบ่งแยกทางสังคมจนยากที่จะก่อให้เกิดสังคมสมานฉันท์ที่ได้โดยง่าย รัฐบาลที่ผ่านมาจนกระทั่งปัจจุบัน ปี พ.ศ.2566 มีความพยายามที่จะสร้างความปลอดภัย ความสมานฉันท์สามัคคี เพื่อนำพาประเทศไทยก้าวพ้นจากความเจ็บปวดในอดีต ก้าวไปข้างหน้าเพื่อความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน แต่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็ยังไม่ได้หมดสิ้นไป ในมุมมองพระพุทธศาสนาก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ พระพุทธศาสนาเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง แต่พระพุทธศาสนาก็มีอิทธิพลและบทบาทบุญญิตต่อวิถีชีวิตของบุคคลในสังคม ซึ่งนักสังคมศาสตร์ให้การยอมรับความสำคัญของพระพุทธศาสนาในลักษณะที่เป็นระบบควบคุมสังคมให้สงบ และเป็นสถาบันเบื้องต้นสำหรับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสวัสดิการของมนุษย์ (ภารดี มหาจันทร์, 2532, น.35-50). พุทธสันติวิธีเพื่อแก้ไขความขัดแย้งสังคมไทยในปัจจุบัน จึงเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถเยียวยาปัญหาสังคมไทยให้เบาบางลงได้จนสามารถกลับฟื้นคืนสู่สภาพปกติสุขดังเดิม

2. รัฐประหารในสังคมไทยและเหตุการณ์การเมืองไทย

2.1 รัฐประหารในสังคมไทย (Coup In Thai Society)

ประวัติในการทำรัฐประหารของประเทศไทย ครั้งที่ 1 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2476 พระยามโนปกรณนิติธาดา ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎร พร้อมงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา ครั้งที่ 2 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ.2476 นำโดยพลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ยึดอำนาจรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา ครั้งที่ 3 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 นำโดย พล.ท.ผิน ชุณหะวัณ ยึดอำนาจ รัฐบาล พล.ร.ต.ถวัลย์ อารังนาวาสวัสดิ์ ครั้งที่ 4 รัฐประหารในประเทศไทย และได้แต่งตั้งให้นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี แต่หลังจากนั้นในวันที่ 6 เมษายน 2491 นายทหารในกลุ่มเดิมจับบังคับให้นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมอบตำแหน่งต่อให้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ครั้งที่ 5 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่

29 พฤศจิกายน พ.ศ.2494 นำโดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ยึดอำนาจรัฐบาลตนเอง ครั้งที่ 6 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 16 กันยายน พ.ศ.2500 นำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ครั้งที่ 7 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2501 นำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจรัฐบาล จอมพลถนอม กิตติขจร (ตามที่ตกลงกันไว้) ครั้งที่ 8 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2514 นำโดย จอมพลถนอม กิตติขจร ยึดอำนาจรัฐบาลตนเอง ครั้งที่ 9 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 นำโดย พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ ยึดอำนาจรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ครั้งที่ 10 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2520 นำโดย พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ ยึดอำนาจรัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ครั้งที่ 11 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 นำโดย พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ ยึดอำนาจรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ครั้งที่ 12 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2549 นำโดย พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน ยึดอำนาจรัฐบาลรักษาการ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร (เมธี ครองแก้ว, 2551, น.1-15) และสุดท้ายครั้งที่ 13 รัฐประหารในประเทศไทย วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 นำโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นการประกาศรัฐประหารเพื่อให้รัฐมนตรีรักษาการ ทั้งหมดหมดอำนาจ และเปลี่ยนผ่านสู่การจัดตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่

2.2 เหตุการณ์ทางการเมืองไทย ใน 5 ช่วงเวลาจาก พ.ศ.2549 ถึงปี พ.ศ.2566 เป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นก่อนและหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ 2560 เพื่อให้ทราบเหตุผลถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ 2560

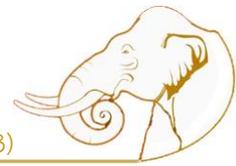
- 1) ปี พ.ศ.2549 มีเหตุการณ์ล้มเลือกตั้ง เจื่อนไขทำรัฐประหาร การยุบพรรคการเมืองใหญ่บางพรรค
- 2) ปี พ.ศ.2551 – 2553 มีเหตุการณ์ล้มรัฐบาลสองชุด มีรอยร้าวการเมืองเพิ่มมากขึ้น
- 3) ปี พ.ศ.2557 มีเหตุการณ์แก้รัฐธรรมนูญ การล้มเลือกตั้งสร้างสุญญากาศการเมืองและเข้าสู่การรัฐประหาร
- 4) ปี พ.ศ.2563 การยุบพรรคการเมืองคนรุ่นใหม่ เกิดการชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยของนักเรียน-นักศึกษาทั่วประเทศ
- 5) ปี พ.ศ. 2566 การเลือกตั้ง และการโหวตนายกรัฐมนตรีนอกสภา 30 ของประเทศไทย

3. ความขัดแย้งในสังคมไทย (Conflict In Thai Society)

สาเหตุแห่งปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยมีหลายประการ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเรา แต่จะเห็นได้ว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องไม่ปกติในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีความขัดแย้ง เห็นต่างกันและทวีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง สาเหตุมาจาก 2 ประการสำคัญคือ (1) ผลประโยชน์ (2) รัฐธรรมนูญ (อภิญา รตนมคมศ. 2550.น 1-2)

1. ผลประโยชน์

1) ความไม่ลงตัวกันทางความเห็นทางการเมือง ตั้งแต่ในอดีตแล้วที่คนสยาม คนไทย หรือ จะเรียกด้วยศัพท์อะไรก็ตามมีการสร้างระบอบการปกครองจากชุมชนเล็ก ๆ สู่อาณาจักรขนาดใหญ่

แต่เมื่อใดก็ตามที่มีความเห็นไม่ลงตัวกัน สมาชิกในสังคมก็จะเกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย มีการแสดงความคิดเห็นของตนให้ผู้อื่นได้รับรู้ ผู้ที่มีความคิดเห็นเช่นเดียวกันก็จะถูกมองว่าเป็นฝ่ายเดียวกัน ผู้ที่มีความเห็นต่างออกไปก็จะถูกมองว่าเป็นศัตรู มีการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจ เป็นวัฏจักรอย่างนี้เรื่อยไป

2) การไม่ยอมรับในความเห็นของฝ่ายอื่น เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก้าวขึ้นมาใช้อำนาจสูงสุดในการปกครอง ตนเองก็ย่อมต้องการที่จะมีสิทธิ์เด็ดขาดในสังคม จึงมิได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป ด้วยเห็นว่าเป็นผู้ที่คิดต่อต้าน แต่เมื่อขาดการรับฟังก็ทำให้เกิดความหลงระเห็จในอำนาจ การฉ้อราษฎร์บังหลวง และสิ่งเป็นผลเสียต่อสังคมอีกมากมาย

3) การไม่ยอมรับในอำนาจที่อีกฝ่ายได้รับ กล่าวคือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงอำนาจไม่ว่าจะสมัยใดก็ตาม ฝ่ายอำนาจเก่ามักจะไม่นยอมรับในอำนาจของอีกฝ่ายเพราะทำให้ตนสูญเสียอำนาจ เกิดการต่อต้านเพื่อเรียกร้อง ร้องขออำนาจ ทำให้อำนาจกลายเป็นเครื่องมือในการต่อรองทางการเมืองอีก อย่างหนึ่งไปโดยปริยาย มีการตั้งกลุ่มเพื่อดำเนินการต่อต้าน ทั้งที่เปิดเผยและเป็นกลุ่มลับ ใช้ทั้งวิธีสะอาดและสกปรก

4) ผลประโยชน์ที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าอำนาจกลายเป็นเครื่องมือต่อรองทางการเมือง เพราะอำนาจนั้นสามารถก่อให้เกิดผลประโยชน์ได้ แต่เมื่อผลประโยชน์ที่ได้ถูกจัดแบ่งไม่เท่ากัน ก็ก่อให้เกิดเป็นความขัดแย้งขึ้นมาได้อีกเช่นกัน เช่น การขัดแย้งผลประโยชน์ตำแหน่งทางการเมือง การขัดแย้งผลประโยชน์ทางการค้า และการทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนยังคงไว้ซึ่งอำนาจและผลประโยชน์ อันก่อให้เกิดผลสำคัญในระบอบการเมืองไทย คือ ในระยะเวลา 88 ปีของระบบรัฐสภา ประเทศไทยมี นายกรัฐมนตรี 29 คน มีคณะรัฐมนตรี 59 ชุด มีรัฐธรรมนูญ 20 ฉบับ มีกบฏ 13 ครั้ง มีการปฏิวัติรัฐประหาร 13 ครั้ง มีการเลือกตั้งมาแล้ว 28 ครั้ง ไม่นับที่มีการเลือกตั้งแล้วยกเลิกไปที่เป็นโมฆะ สังคมไทยเราจากระยะเวลา 8 ปีของความเป็นประชาธิปไตย เรววนไปมา ฉีก รัฐธรรมนูญแล้วเขียนใหม่ และเลือกตั้ง และก็ทำรัฐประหารแล้วฉีกรัฐธรรมนูญไปมา มันเหมือนก้าวเดินไปข้างหน้า 2 ก้าว แต่ถอยหลัง 3 ก้าว ที่เป็นอยู่นั่นเอง (กรรณามรุลากรังสรรค์, 2564, น.112).

2. รัฐธรรมนูญ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ 2560

ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญมากในขณะที่ประเทศอังกฤษมีรัฐธรรมนูญใช้เพียงฉบับเดียว รัฐธรรมนูญเป็น การวางแบบทางกฎหมายที่บอกทิศทางการบริหารการปกครองประเทศและระบบเศรษฐกิจว่าเป็นแบบไหน รัฐธรรมนูญ 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่ได้รับการยอมรับจากปวงชนฉบับหนึ่งนอกเหนือจากรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ หลังจากนั้นก็ได้มีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงทางการเมืองมากมาย เกิดการปฏิวัติรัฐประหาร และปัจจุบันได้ใช้รัฐธรรมนูญ 2560 เป็นหลัก ในการปรับแก้รัฐธรรมนูญมาใช้ฉบับนี้ ที่มีวัตถุประสงค์ต้องการประคับครองบ้านเมืองให้สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างสันติสุข ส่วนจะสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยกว่าฉบับอื่น ๆ หรือไม่นั้นก็จะเป็นสิ่งที่จะต้องวิเคราะห์พิจารณากันไป แต่ข้อเท็จจริงคือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งหลังการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ 2560 (ประดิษฐ์ ติวพัฒนกุล, 2565, 231-232). เป็นต้นมา ซึ่งมีประเด็นว่า ใน ปี พ.ศ.2566 สถานการณ์การเมืองประเทศไทยยังคงมีความร้อนแรงด้วยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งการเลือกตั้ง และการจัดตั้งรัฐบาลที่ยังคงดำเนินต่อไป ซึ่งนายกรัฐมนตรี คนที่ 30

ที่ได้รับเลือก คือ นาย เศรษฐา ทวีสิน (เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2566) ท่ามกลางความเคลื่อนไหวในคิด ความเห็นต่างกันทางการเมืองของกลุ่มต่างขั้วต่างสีเสื่อกัน รวมทั้งกลุ่มแฟนคลับ (FC) ของพรรคการเมือง ดังนั้นการเลือกตั้งครั้งนี้จะสามารถช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งของสังคมที่สะสมไว้นานหรือไม่ ซึ่งเสมือนเป็นคลื่นใต้น้ำของคนในสังคมที่มีความเชื่อและอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน ทั้งเรื่องผลประโยชน์แอบแฝงหรือคนที่มีความเดือนรอนในชีวิตประจำวันจากผลพวงการเมือง หรือว่าจะเป็นตัวจุดชนวนความขัดแย้งขึ้นมาอีกหรือไม่ จากกลไกของรัฐธรรมนูญ 2560 ที่ได้สร้างสภาวะการเมือง หรือประชาธิปไตยที่ถูกกำกับ ขับเคลื่อนด้วยกลไก “สมาชิกรัฐสภา (ส.ว.) 250 เสียง” ที่มีอำนาจที่ยังมีผลต่อการเลือกนายกรัฐมนตรีก็ยังคงอยู่ จะสามารถสะท้อนเจตจำนงของประชาชนได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ประการใด

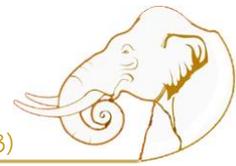
4. แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งในสังคม

ตามหลักการเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น เราจึงจำเป็นต้องเลือกหาวิธีการต่าง ๆ มาจัดการกับความขัดแย้งนั้น ๆ ซึ่งสามารถจำแนกตามพฤติกรรมที่เป็นหลักสำคัญอันเป็นวิธีการแก้ไขความขัดแย้งบนพื้นฐาน 5 วิธีการ ได้แก่

1. การหลีกเลี่ยง (Avoidance) การหลีกเลี่ยงเป็นวิธีการที่ให้ประสิทธิภาพผลน้อยที่สุดใน 5 วิธีการแก้ไข ความขัดแย้งทั้งหมด เพราะเนื่องจากการหลีกเลี่ยงมิได้ทำให้ความขัดแย้งนั้นหมดไป แต่เป็นเพียงการหลบเลี่ยงจากปัญหาที่ไม่ได้เกิดการแก้ไข และพร้อมที่จะกลับมาเจอกับปัญหาได้อีกตลอดเวลา รวมทั้งยังอาจเป็นการก่อให้เกิดโทสะได้ จึงกลับกลายเป็นการเพิ่มความขัดแย้งมากขึ้นไปอีก ผู้ที่ใช้วิธีการนี้ มักจะพยายามให้ตนเองหนีไปจากเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาขัดแย้ง โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับฝ่ายตรงข้ามที่จะนำข้อโต้แย้งเข้ามาหาตน หรือโดยวิธีการเปลี่ยนประเด็นการสนทนา (Changing Issues) ดังนั้น วิธีการหลีกเลี่ยงจึงเป็นการหนีปัญหา ผู้ที่ใช้วิธีการหลีกเลี่ยงอาจต้องคอยหวาดระแวงว่าวันใดวันหนึ่งจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงนิยมใช้สำหรับผู้อ่อนแอ ไม่มีความสามารถในการเผชิญหน้า แต่อาจจะใช้ได้ดีสำหรับประเด็นเทคนิคสำคัญคือการวินิจฉัยสาเหตุและรูปแบบความขัดแย้งให้ได้ เพื่อสามารถจัดการได้อย่างสร้างสรรค์โดยอาศัยทักษะการสื่อสารการทำงานแบบกลุ่ม ต้องมีการปรองดอง การประนีประนอม การแข่งขัน การร่วมมือ (Owens, 1991).

2. การปรองดอง (Reconciliation) เป็นวิธีการแก้ปัญหาด้วยการยอมเสียสละความต้องการของตนเอง เพื่อที่จะให้ฝ่ายตรงข้ามบรรลุความต้องการของตน เป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่อีกฝ่าย เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งแต่วิธีนี้มักจะไม่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ยินยอมให้ เพราะตนต้องยอม สละความต้องการและเป้าประสงค์ของตนให้แก่ผู้อื่น จึงเป็นการสร้างความคับแค้นใจที่ติดอยู่ในใจ วิธีการนี้จึงไม่ใช่ทางเลือกที่ดีนักในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Smit, 2007).

3. การประนีประนอม (Compromise) เป็นวิธีที่บุคคลทั้ง 2 ฝ่ายที่มีความขัดแย้ง สามารถตกลงกันได้โดยวิธี “พบกันครึ่งทาง” ต่างฝ่ายต่างต้องยอมลดความต้องการของตนบางส่วน ดังนั้น วิธีการนั้นจึงเป็นการที่แต่ละฝ่ายต้องเสียสละบางส่วน เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่สามารถยุติปัญหาความขัดแย้ง มักจะพบว่าบุคคลทั้งสองฝ่าย จะไม่ค่อยเห็นด้วยอย่างเต็มที่นักในระยะยาวเพราะต่างฝ่ายต่างก็ต้องยอม เสียบางส่วน

ของตน อาจด้วยความไม่เต็มใจ อย่างไรก็ตาม การใช่วิธีประนีประนอมเพื่อลดข้อขัดแย้งอาจจะได้ผลกับความขัดแย้งในผลประโยชน์อันเกิดจากความจำกัดของทรัพยากร (Scarce Resources) ที่จะมีผลสนองต่อความต้องการของแต่ละฝ่ายได้ (รัฐพล เย็นใจมา, 2561, น.231-232).

4. การแข่งขัน (Competition) เป็นการใช่วิธีเอาแพ้เอาชนะ เพื่อให้ตนเองสามารถบรรลุความต้องการ อาจต้องใช้อำนาจหรือการแสดงความก้าวร้าวรุนแรง อันอาจเกิดมาจากเมื่อมีอุปสรรคหรือสิ่งขัดขวางมิให้บรรลุเป้าหมาย จึงใช้วิธีการที่อาจจะต้องทำลายอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนหวังไว้ ผู้ที่อยู่ในลักษณะของการแข่งขันมักจะแสวงหาข้อโต้แย้งอยู่เสมอและจะคำนึงถึงจุดหมายเฉพาะของตน โดยใช่อำนาจบีบบังคับให้มีการยอมรับ เพื่ออำนาจที่เหนือกว่า และจะรับรู้เฉพาะจุดดีของตน มองหาจุดบกพร่องของฝ่ายตรงข้ามวิธีการนี้เป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ที่เป็นฝ่ายชนะ แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ที่เป็นฝ่ายแพ้อาจจะเกิดความคับแค้นใจไว้ในขณะหนึ่ง เพื่อรอเวลาที่จะหาทางแก้แค้นในที่สุด อย่างไรก็ตามวิธีการแข่งขันถือได้ว่าเป็นวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งวิธีหนึ่งที่ใช้ได้ผล เมื่อทั้ง 2 ฝ่ายมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพียงช่วงระยะเวลาอันสั้น และไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรักษา สัมพันธภาพในระยะยาว การแข่งขันจึงเป็นวิธีที่รวดเร็วของการแก้ไขข้อขัดแย้งในกรณีนี้ (รัฐพล เย็นใจมา, 2561, น.231-232).

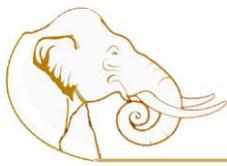
5. การร่วมมือ (Collaboration) เป็นการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการเผชิญหน้า เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดจากวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดคู่กรณีทั้งสองฝ่าย ยินยอมที่จะหันหน้าเข้าหาหรือกันเพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดในการช่วยกันบริหารความขัดแย้ง การร่วมมือกันเป็นการทำความตกลงกันในลักษณะของการบรรลุถึงข้อยุติโดยวิธีการซึ่งคู่กรณีทั้งสองฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจและยินยอมพร้อมใจ รวมทั้งยอมที่จะปฏิบัติตามผลของข้อยุตินั้น อย่างไรก็ตามวิธีการนี้จำเป็นจะต้องใช้ระยะเวลามากในการจัดการแก้ไขปัญหา แต่ก็ใช่วิธีที่ดีที่สุดสำหรับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข้อขัดแย้งทุกฝ่ายที่มีสัมพันธภาพในการทำงานอยู่ร่วมกันในระยะยาว (รัฐพล เย็นใจมา, 2561, น.231-232).

5. การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยด้วยพุทธสันติวิธี

ความหมายของพุทธสันติวิธี

“พุทธสันติวิธี” หมายถึง วิธีข้อปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่พระพุทธเจ้าหรือเหล่าสาวกของพระองค์ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติ โดยไม่ใช้ความรุนแรงหรือปราศจากความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม (พระปลัดพัทธพงษ์ ธรรมนนโท, น.369) เป็นการสร้างสันติภาพด้วยหลักการของพระพุทธเจ้า คือการสร้างสันติภาพจากภายในสู่ภายนอก การแก้ปัญหาความขัดแย้งไปที่เรื่องของชีวิตโดยมุ่งหมาย ไปที่เรื่องของชีวิตทุกชีวิต และสอนเฉพาะเรื่องที่สามารถนำไปถอนทุกข์ถอนปัญหาของชีวิต

พระพุทธศาสนาวางหลักในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ไว้หลายระดับ และเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกระบวนการดำเนินชีวิตในทุกขั้นตอน แม้กระทั่งในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งก็มี หลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์และโลกที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะคำสอนของพระพุทธเจ้ามีความเป็น “อกาลิก” คือ ไม่ประกอบด้วยกาล หมายถึง มีความทันสมัย ใหม่เสมอ และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนั้น

ทางเลือกที่นำมาเพื่อแก้ไขปัญหาคือขัดแย้งความขัดแย้งสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการนำหลักพุทธสันติวิธีมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เพื่อให้เกิดความสันติสุขสงบ ประกอบด้วย หลักพุทธสันติวิธีที่เหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้ง ได้แก่ (1) อริสัจ 4 (2) พรหมวิหาร 4 (3) สาราณียธรรม 6 ซึ่งเห็นว่าถ้านำหลักธรรมนี้มาบูรณาการร่วมกันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

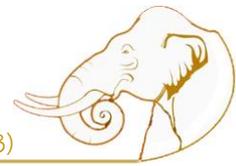
1. อริสัจ 4

หลักธรรม “อริสัจ 4” ถือเป็นระบบครอบคลุมกระบวนการในการแก้ไขปัญหาทั้งหมด ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ว่า เมื่อเจอกับปัญหา หรือ “ทุกข์” คือ สภาวะบีบคั้น สิ่งที่ ติดขัด บีบคั้นคับข้อง ก็ต้องสืบสาวหาเหตุปัจจัยของมันว่าเกิดจากอะไร เรียกว่า “สมุทัย” คือ สาเหตุแห่งทุกข์ เมื่อพบแล้วก็ต้องเล็งจุดหมายว่าจะเอาอะไรและจะสามารถทำได้แค่ไหน เพียงใด คือ เอาความต้องการมาดูความเป็นไปได้ แล้วตั้งเป้าหมายขึ้นมา เรียกว่า “นิโรธ” เมื่อตั้งเป้าหมาย ชัดแล้ว ก็จะมาสู่ขั้นการลงมือปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เรียกว่า “มรรค” อริสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ หรือความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นพระอริยะ มีอยู่ 4 ประการคือ 1) ทุกข์คือ สภาพที่ทนได้ยาก ภาวะที่ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ สภาพที่บีบคั้น 2) ทุกขสมุทัย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา 3) ทุกขนิโรธ คือ ความดับทุกข์ ได้แก่ ดับสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ คือ ดับตัณหา ทั้ง 3 ได้อย่างสิ้นเชิง 4) ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา คือ ปฏิปทาที่นำไปสู่ความดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ ได้แก่ มรรคมีองค์ 8 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554, 67)

2. พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่าง ประเสริฐและบริสุทธิ์เนก เช่นพรหม เป็นแนวธรรมปฏิบัติของผู้ที่ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่

- 1) เมตตา คือ ความรักใคร่
- 2) กรุณา คือ ความสงสาร
- 3) มุทิตา คือ ความยินดี
- 4) อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)).

พรหมวิหารธรรมเป็นแนวทางนำมาซึ่งสันติภาพ เป็นธรรมของผู้ใหญ่เสมือนพระพรหมคือ มีเมตตาช่วยเหลือในส่วนที่เป็นคุณประโยชน์ ให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข การมีกรุณา มุ่งปลดเปลื้องความทุกข์ ผู้ซึ่งได้ประสบทุกข์ การมีมุทิตา มุ่งพลอยยินดี ต่อการพยายามกระทำความดีและการ มีอุเบกขามุ่งดำรงตนเป็นกลาง ไม่เอนเอียง ดังนั้นพรหมวิหารทั้งหมดถือว่าเป็นคุณสมบัติของผู้ใหญ่ที่มนุษย์สามารถกระทำได้ด้วยตนเองโดยแสดงถึงความเมตตาอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อุดหนุนหนุนจើ เมื่อประสบความทุกข์และมีน้ำใจพลอยยินดี เมื่อบุคคลอื่นประสบความสุข ความสำเร็จในหน้าที่การงาน และวางตนเป็นกลางโดยพิจารณาใคร่ครวญไตร่ตรองตามหลัก เหตุผล บุคคล สถานการณ์ คุณธรรม จริยธรรม อันจะเป็นผลนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่มีภายในสังคมไทย (พระครูปลัดไพฑูริย์, 2557, น.63).

3. **สารานุกรมธรรม 6** เป็นหลักพุทธสันติวิธีอันเหมาะสมกับการจัดการความขัดแย้งหรือบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management) คือ หลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคำสอนที่มุ่งประโยชน์โดยตรงสำหรับพุทธศาสนิกชนให้สติปัญญา และสามารถนำไปปฏิบัติ พระพุทธเจ้าทรงแสดงชี้ให้เห็นคุณงาม ความดีและความสำคัญของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ชี้ให้เห็นสัจธรรม คือ ความจริงแท้ของชีวิตและกฎธรรมชาติ โดยมี เป้าหมายสูงสุด คือ การหลุดพ้นจากวงจรแห่งทุกข์ทั้งปวง และหัวใจของพุทธศาสนา คือ ละเว้นความชั่ว หมั่นทำความดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ระดับของหลักธรรม ได้แก่ ระดับบุคคล และระดับสังคม ซึ่งได้นำหลักพุทธสันติวิธีด้วยสารานุกรมธรรม 6 ประการ ประกอบด้วย

- 1) เมตตาภาวะกรรม เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกในจิตใจที่มีแต่ความคิดดี ๆ การมองกันในเรื่องดี มีความหวังดี พิจารณาดี รักและเมตตาต่อกัน คิดในสิ่งที่สร้างสรรค์ และไม่มี ความอิจฉา ริษยา
- 2) เมตตาวจีกรรม เป็นการใช้คำพูดออกมาแต่คำพูดที่ดีงาม ด้วยความรัก พิจารณาดี รู้จักพูดให้กำลังใจกัน ไม่พูดส่อเสียดบุคคลอื่นให้เกิดความเจ็บช้ำน้ำใจ และพูดแต่สิ่งที่เป็น ประโยชน์อย่างเดียวกันนั้น
- 3) เมตตาโมโนกรรม เป็นการทำแต่ในสิ่งที่ เป็นความดีต่อกันในด้าน ของความคิด หรือจิตสำนึก มีความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น รู้จักให้อภัยไม่ถือโทษโกรธแค้นผู้อื่นและ คิดดีต่อผู้อื่น จึงถือได้ว่าเป็น เมตตาโมโนกรรม
- 4) สาธารณโภคี เป็นแนวปฏิบัติให้รู้จักแบ่งปัน ผลประโยชน์กันด้วยความยุติธรรม ไม่เอา รัดเอาเปรียบกันช่วยเหลือกัน ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตน และมีความเสมอภาคต่อกัน
- 5) สีสสามัญญตา เป็นการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับหรือวินัยต่าง ๆ อย่างเดียวกันอย่างเคร่งครัด เคารพในสิทธิเสรีภาพของบุคคล ไม่ก้าว ก้าวหน้าทับกัน และไม่กระทำการล่วงละเมิดสิทธิอันเป็นของผู้อื่น และ
- 6) ทิฏฐิสามัญญตา มีความคิดเห็นเป็นอย่างเดียวกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมองที่ต่างกลับมาให้ตรงกันด้วยการ ยอมรับในเหตุผล พุดจาหาข้อสรุปตรงกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วมและ สงวนจุดต่างไม่ถือเอาความคิดของตนเป็นใหญ่แต่เพียงฝ่ายเดียว และยอมรับฟังความคิดของผู้อื่นที่เป็นประโยชน์ต่อบ้านเมือง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), น.245).

สารานุกรมธรรม 6 เป็นหลักธรรมสำหรับการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคม อันจะนำมาซึ่งความสุข ความสันติ ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง ดังพระพุทธรวจนะบทที่ว่า “สมคคยานตโป สุข ความสามัคคีของหมู่คณะเป็นเหตุ นำความสุขมาให้”

๖. องค์ความรู้ :

จากการจัดทำบทความวิชาการนี้ ให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการพุทธสันติวิธีเพื่อแก้ไขความขัดแย้งในสังคมไทยปัจจุบัน ด้วยหลักการดังแผนภาพ

ภาพที่ 6.1 องค์ความรู้เพื่อแก้ไขความขัดแย้ง

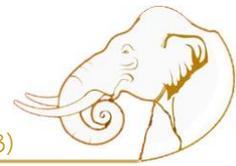
6. รายละเอียด ภาพประกอบดังภาพที่ 6.1

จากปัญหาความขัดแย้งของสังคมไทยในปัจจุบันอันเนื่องมาจากปัญหาการเมืองไทย จะเห็นได้ว่าแนวทาง “พุทธสันติวิธี” โดยการใช้หลักธรรมมาประกอบวิเคราะห์ รวม 3 หลักธรรม คือ (1) อริยสัจ 4 เป็นโครงหลักหรือวงจรในการวิเคราะห์พิจารณาปัญหาความขัดแย้ง (2) พรหมวิหาร 4 (3) ธรรมสาราณียกรรม 6 ซึ่งสองหลักธรรมหลังนี้ ใช้วิเคราะห์ประกอบวิธีความดับทุกข์ โดยประยุกต์ปรับใช้ในการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมไทยจากปัญหาการเมืองในสังคมปัจจุบัน ให้สามารถอยู่รวมกันได้อย่างสันติสุขสงบ ยั่งยืน รายละเอียดมีดังนี้

1) อริยสัจ 4 หลักธรรมใช้เป็นวงจรพิจารณาการจัดการด้านความขัดแย้ง เพื่อชี้ให้เห็นถึงรากเหง้าของความขัดแย้ง แล้วสาวสาเหตุแห่งความขัดแย้ง แล้วหาวิธีในการจัดการความขัดแย้งหรือดับความขัดแย้งนั้น มี 4 ประการ คือ

- (1) ทุกข์ คือ ความขัดแย้ง
- (2) สมุทัย คือ สาเหตุแห่งทุกข์ อันเกิดจากอกุศลธรรม คือ โลภะ โทสะ โมหะ
- (3) นิโรธ คือ ความดับทุกข์ หรือการสิ้นสุดของปัญหา
- (4) มรรค คือ วิธีการดับทุกข์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งให้หมดสิ้นไป ใช้หลักไตรลักษณ์ประกอบ ได้แก่ อนิจจตา ทุกขตา อนัตตา ให้เข้าใจถึงธรรมชาติของความขัดแย้งอย่างแท้จริง เพื่อสลายอกุศลมูล

2) พรหมวิหาร 4 เป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดความยุติธรรม เป็นมาตรฐานในการประคับประคองการยุติข้อขัดแย้ง ซึ่งเป็นธรรมของผู้ใหญ่เสมือนพระพรหมคือ มีเมตตา ช่วยเหลือในส่วนที่เป็นคุณประโยชน์ ให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข การมีกรุณา มุ่งปลดเปลื้องความทุกข์ ผู้ซึ่งได้ประสบทุกข์ กล่าวคือ สามารถใช้เป็น หลักพิจารณาระดับความดี ซึ่งตรงกันข้ามกับความชั่วของตนและผู้อื่นได้ เพราะพรหมวิหารคือ ความรู้สึกที่มีต่อการกระทำของตน และผู้อื่น เมื่อมีการพิจารณาตัดสินบุคคลสามารถบ่งชี้ได้อย่างเที่ยงธรรมว่า อะไรถูก อะไรผิด นอกจากนี้ ยังสามารถ ใช้เป็นแนวทางในการใช้อำนาจหน้าที่ให้มีผล

สมบูรณ์และเกิดสัมพันธภาพอันดี (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2543) หลักพรหมวิหาร 4 ถือได้ว่าเป็นคุณธรรมจริยธรรม ที่เป็นสื่อสัมพันธ์ในการประพฤติตามทางแห่งความดี หมายถึง ธรรมประจำใจอันประเสริฐ ธรรมประจำใจของผู้ใหญ่ เป็นธรรมที่ผู้บริหารจะต้องใช้ในการปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงานปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานหรือต่อผู้อื่น มีความสำคัญในฐานะเป็นธรรมของผู้บริหาร (พระครูปลัดไพฑูรย์ เมธิโก, 2557, น.62)

ใช้แก้ปัญหาความขัดแย้ง : ในด้านให้ความยุติธรรม เทียงธรรม ไม่เอนเอียง สำหรับเรื่องผลประโยชน์ และเรื่องรัฐธรรมนูญ ด้านปัจจัยที่ส่งต่อการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ 2560 (ดังกล่าวในหน้า 3-4)

3) **สาราณียธรรม 6** เป็นวิธีการหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารใช้ในการบริหารความขัดแย้ง โดยให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีเป็นหลัก ในทางพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสหลักธรรมอันเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม ที่เรียกว่า “สาราณียธรรม 6” ความหมายว่า หลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงซึ่งกันและกัน ที่จะเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันและกัน อยู่เสมอ ในยามที่ระลึกถึงกันจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีมีน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้น หากสังคมใดต้องการที่จะเสริมสร้างความสามัคคี กล่าวคือ การนำหลักสาราณียธรรมมาปฏิบัติด้วยตั้งใจ แน่วแน่ส่งผลถึงประชาชนมีจิตใจที่มั่นคง ไม่หวั่นไหว มีความรอบรู้ของประชาชน สามารถแยกแยะสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่ทำให้เกิดความเดือดร้อนในชุมชนและสังคม การสร้างครอบครัวดีมีคุณธรรม โดยหัวหน้าครอบครัวเป็นแบบอย่างที่ดี อบรมให้คนใน ครอบครัวเจริญงอกงามด้วยคุณธรรม ประกอบสัมมาอาชีพ ด้านปัญหาสังคมโดยรวม เป็น คุณลักษณะที่สำคัญของชุมชนดีมีคุณธรรม คือ คนในชุมชนเป็นสมาชิกที่ดีมีศีลธรรม มีผู้นำ/ผู้ปกครองที่ดีชุมชนพึ่งตนเองได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาเบื้องต้นที่เข้มแข็ง การใช้ธรรมเพื่อ ส่งเสริมความสามัคคี สำหรับการเสริมสร้างความ สามัคคี ความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคม อันจะนำมาซึ่งความสุข ความสันติความมั่นคงและความ เจริญก้าวหน้าทั้งทั้งหลายทั้งปวง สรุปเป็นหลักธรรม ก่อให้เกิดความสามัคคี ลดละความขัดแย้งแก่กัน เป็นบ่อเกิดแห่งความสำเร็จทั้งปวง เป็นแหล่งพลังอันยิ่งใหญ่ที่สามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงให้เกิดขึ้นได้

โดยนัยแห่งสาราณียธรรม 6 จะเห็นได้ว่า พระพุทธเจ้าทรงเน้นให้ผู้ที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ หรือ “ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ” (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2561, น.149) ทำงานร่วมกัน จะต้องไม่เมตตา คือ ความหวังดีต่อกัน ไม่ริษยากัน ไม่ชิงดี ชิงเด่นต่อกันและกัน ไม่ว่าจะด้วยการกระทำหรือด้วยการพูด หรือแม้กระทั่งการคิด

ใช้แก้ปัญหาความขัดแย้ง : โดยใช้หลักความสามัคคี รักใคร่ กลมเกลียวกัน สำหรับเรื่องผลประโยชน์ และเรื่องรัฐธรรมนูญ ด้านปัจจัยที่ส่งต่อการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ 2560 (ดังกล่าวในหน้า 3-4)

สังเคราะห์ผลการวิจัยโดยภาพรวมเป็นแผนภาพที่เชื่อมโยงกัน

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยโดยภาพรวมจะพบได้ว่า : .การบูรณาการใช้หลักธรรมทั้ง 3 หลักธรรมมาจัดความขัดแย้งต่าง ๆ ได้นั้น กล่าวได้ว่า 1) อริยสัจจ 4 สามารถทำให้เรามองเห็นและเข้าใจในภาพรวมถึงสาเหตุหรือรากเหง้าของปัญหาในความขัดแย้งนั้นๆ ได้ รู้วิถีแห่งการดับทุกข์....และการดับทุกข์นั้น 2) พรหมวิหาร 4 ให้เราเข้าใจการดำรงชีวิตของตนเองและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข 3) สาราณียธรรม 6 เป็นวิธีการที่เหมาะสมด้านความรักความสามัคคี เพื่อใช้ในการบริหารจัดการขจัดความขัดแย้งนั้นๆ

บทสรุป

จากปัญหาความขัดแย้งของสังคมไทยในปัจจุบันอันเนื่องมาจากปัญหาการเมืองไทย จะเห็นได้ว่าแนวทาง “พุทธสันติวิธี” โดยการใช้หลักธรรมรวม 3 แนวทาง คือ (1) อริยสัจ 4 หรือ Four noble truths (2) พรหมวิหาร 4 และ (3) ธรรมสาราณียธรรม 6 (Conflict Management) ที่บูรณาการออกมาเป็นองค์ความรู้ นั้น นำมาประยุกต์ปรับใช้ในการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมไทยจากปัญหาการเมืองในสังคมปัจจุบันให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขสงบ และยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรรณ มธูลาภรังสรรค์. (2564). ปัจจัยและเงื่อนไขความขัดแย้งในสังคมไทย. *วารสารสถาบันญาณสังวร*, 12(3), 112..
- ทินพันธ์ นาคะตะ. (2543). *พระพุทธศาสนากับสังคมไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกรการพิมพ์.
- ประดิษฐ์ ดีวัฒนกุล. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความขัดแย้งจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560. *วารสาร มจร*, 8(2), 231-232.
- พระปลัดพิศพงษ์ ธมมนนโท. (2563). “พุทธสันติวิธีเพื่อการสร้างความสมานฉันท์ของโครงการสร้างโรงไฟฟ้ากระบี่”, *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(4), 369.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 34).
- พระครูปลัดไพฑูรย์ เมธิโก (2557). พรหมวิหาร : ธรรมแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งของสังคมไทย, *วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 1(2), 62.
- พระมหาวิเศษ กนตธมโม. (2562). การจัดการความขัดแย้งตามหลักสาราณียธรรม. *วารสารสหวิทยาการ นวัตกรรมปริทรรศน์*. 2(1), 33.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตินุญจากร). 2561, *พุทธสันติวิธี การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง*, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิสุจน์อักษร.
- ภารดี มหาขันธ์. (2532). *พื้นฐานอารยธรรมไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 33-50.
- เมธี ครองแก้ว. (2551). ผลประโยชน์ส่วนบุคคลจากความสูญเสียส่วนรวม: การรับมือกับการทุจริต จากผลประโยชน์ทับซ้อนในประเทศไทย. *วารสารวิชาการ ป.ป.ช.*, 1(1), 1-15.
- ราชบัณฑิตยสถาน (2554). *พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสากล อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : นิตยสารสำนักงานศาลยุติธรรม.
- รัฐพล เย็นใจมา. (2561). ความขัดแย้งในสังคม : ทฤษฎีและแนวทางแก้ไข, *วารสาร มจร*, 7(2), 231-232.
- Owens,R,G. (1991). *Wrganizational Behavior in Education (4th ed)*. New Jersey, NJ: Prentice Hall.
- Smit Sachchukorn. (2007). *Action Plan (3th ed)*. Bangkok: October.

กัลยาณมิตรกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก True Friend for Assessor Competency Development

วิไลรัตน์ พุกษาภิรมย์¹, สมคิด เศษวงษ์²

Vilairut Plueksapirum¹, Somkid Setwong²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

^{1,2}Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹E-mail: Vilairat.vil@gmail.com

Received : August 7, 2023;

Revised : December 19, 2023;

Accepted : December 22, 2023

บทคัดย่อ

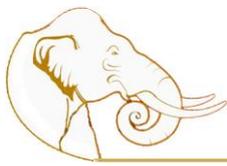
บทความเรื่อง “กัลยาณมิตรกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก” เพื่อให้ผู้ประเมินภายนอกมีความรู้ ความสามารถ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย สอดคล้องกับยุคดิจิทัลโลกาภิวัตน์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และคิดแบบองค์รวมหรือบูรณาการ เพื่อให้เกิดสมรรถนะของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมที่จำเป็น โดยนำหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการ มาปรับประยุกต์ใช้เสริมสร้างสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก ได้แก่ 1. น่ารัก 2. น่าเคารพ 3. น่ายกย่อง 4. รู้จักพูด 5. อุดหนุนต่อถ้อยคำ 6. กล่าวชี้แจงแถลงเรื่องต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งได้ และ 7. ไม่ขัดข้องไปในทางที่เสื่อม ในการตัดสินใจเลือกดำเนินชีวิตไปในทางที่ดี มีประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสามารถแนะนำบุคคลอื่นให้ดำเนินชีวิตในสิ่งที่ดีงามตามบุคคลนั้น ย่อมได้ชื่อว่าเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งนอกจากจะเป็นกัลยาณมิตรให้กับตนเองแล้วยังเป็นกัลยาณมิตรให้กับบุคคลอื่นด้วย

ความสำคัญ : กัลยาณมิตร; การพัฒนาสมรรถนะ; ผู้ประเมินภายนอก

Abstract

The article is about "Compassion and the Development of Competence in External Evaluators" to ensure that external evaluators possess knowledge, abilities, efficiency, and effectiveness in assessing educational quality in line with the changing era of digitalization. It emphasizes creative, analytical, synthetic, and holistic thinking to cultivate knowledge, skills, and personal qualities that influence necessary behaviors. The principles of compassion are applied, including being lovable, respectful, commendable, articulate, patient, profound in explanations, and not leading others astray. This fosters good decision-making for a beneficial life and enables guiding others towards a beautiful life, earning them the title of a compassionate person, both for themselves and others.

Keywords: Kalyanamitra; Competency development; External Assessor

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในยุคของความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็ว มีการแข่งขันกันด้วยขีดความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ผู้ประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ก็คือบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ที่จะส่งผลต่อการตัดสินใจคุณภาพของสถานศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัดจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักพุทธธรรมด้านความเป็นกัลยาณมิตรในการเสริมสร้างให้ผู้ประเมินภายนอกมีสมรรถนะที่พึงประสงค์ และนำมาปรับใช้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกเช่นกัน

คำว่า “กัลยาณมิตร” มีปรากฏในพระไตรปิฎกซึ่งมีความหมายที่กว้างขวางและแตกต่างกันออกไป เช่น พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า “ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนดี” เรียกว่า เป็นผู้ที่มีธรรมเป็นเครื่องกระทำที่พึงหรือนาถกรณธรรม (ที.ปา. (ไทย) 11/345/357) ในอภิธรรมวิภังค์ปรากฏความไว้ว่า “ความรักใคร่ กิริยาที่รักใคร่ ภาวะที่รักใคร่ในสัตว์ทั้งหลาย เมตตา เจโตวิมุตติ นี้เรียกว่า เมตตา” (อภิ. วิ. (ไทย) 35/643/427) ส่วนในขุททกนิกาย มหานิเทศได้ขยายความหมายของเมตตาไว้ว่า “เมตตา ได้แก่ ความรัก กิริยาที่รัก ภาวะที่รัก ความเอ็นดู กิริยาที่เอ็นดู ภาวะที่เอ็นดู ความปรารถนาเกื้อกูลกัน ความอนุเคราะห์ ความไม่พยาบาท ความไม่ปองร้าย” (ขุ.ม. (ไทย) 29/202/590) สิ่งเหล่านี้จะนำพาให้คนมีการพัฒนาสมรรถนะของตนเองตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้สูงขึ้น

การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การและได้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพึงพอใจได้นั้น องค์การจะต้องส่งเสริมการพัฒนาตนให้กับบุคลากรในองค์การ อีกทั้งองค์การจะต้องมีการนำเอากิจกรรมต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรภายในองค์การ เพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรและองค์การ เมื่อบุคลากรได้นำกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ก็ส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานและช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการวางแผน ดำเนินการ การตัดสินใจ และการดำเนินงานภายในองค์การ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สิริวดี ชูเชิด, 2565: 225) ซึ่งเป็นหนทางนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอกได้เป็นอย่างดี

ผู้ประเมินภายนอก หมายถึง บุคคลทั้งที่เป็นนักวิชาการ วิชาชีพ หรือผู้ประกอบการ ผู้แทนชุมชนที่มีคุณสมบัติตามที่ สมศ. กำหนดและให้การรับรองจาก สมศ. ให้ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา หรือผู้ประเมินภายนอก ทำหน้าที่ในการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญหรือคุณวุฒิ พร้อมทั้งบุคลิกภาพและเจตคติที่เหมาะสมของผู้ประเมินภายนอก สมศ. จึงจำเป็นต้องมีคุณสมบัติเฉพาะคือ ต้องผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ผ่านการทดสอบและการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่ สมศ. กำหนด และได้รับการรับรองให้เป็นผู้ประเมินภายนอก และคุณสมบัติอื่น ๆ ตามที่ สมศ. กำหนด และจรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอก (ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย, 2560: 10)

ความหมายกัลยาณมิตร

ความหมายของกัลยาณมิตร มีรูปศัพท์มาจากคำว่า “กัลยาณะ” แปลว่า ดี งาม และคำว่า “มิตร” แปลว่า เพื่อน ผู้มีความเยื่อใยดี ผู้มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ “กัลยาณมิตร” กับคำว่า “กัลยาณมิตรตา” ซึ่งเราจะได้ยิน

หรือใช้คำนี้ควบคู่กันเสมอ โดยกัลยาณมิตรเป็นชื่อเรียกบุคคล ส่วนคำว่า กัลยาณมิตรตา แยกเป็นศัพท์ได้ กัลยาณ + มิตร และตา คำว่า กัลยาณ แปลว่า ดี งาม มิตร แปลว่า ความรัก ความเอื้อเฟื้อ และคำว่า ตา เป็นปัจจัยท้ายนาม ใช้ท้ายคำศัพท์ แปลว่า ความสภาวะ (พระเทพกวี (ป.อ.ปยุตฺโต), 2531: 234)

ดังนั้น กัลยาณมิตรจึงมีความหมายว่า เพื่อนที่ดี เพื่อนที่งาม หรือเพื่อนที่รักใคร่คุ้นเคยที่ดี เพื่อนรักใคร่คุ้นเคยที่งาม ความมีกัลยาณมิตร คือ มีผู้แนะนำสั่งสอน ที่ปรึกษา เพื่อนที่คบหา และบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2531 : 57) ความรู้จักเลือกเสวนาบุคคล หรือเข้าร่วมหมุ่กับท่านผู้ทรงคุณ ทรงปัญญา มีความสามารถ ซึ่งจะช่วยเหลือ สันับสนุน ชักจูง ชี้ช่องทางเป็นแบบอย่าง ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กันให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี ในการศึกษาอบรม การครองชีวิต การประกอบกิจการ และธรรมปฏิบัติ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2565: 204)

1. เป็นที่รักเป็นที่พอใจ คือ ปิโย นำรัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนมชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาไต่ถาม หรือเป็นผู้ประกอบด้วยเมตตาอันเป็นคุณธรรมประจำของกัลยาณมิตร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การเกื้อกูลสิ่งคมอย่างชัดเจน

2. เป็นที่เคารพ คือ ครุ นำเคารพ ในฐานะประพฤติสมควรแก่ฐานะให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัยเพื่อสร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น แก่ผู้พบเห็นเกิดความประทับใจ

3. เป็นที่ยกย่อง คือ ภาวนิโย นำเจริญใจ ในฐานะทรงคุณ คือ ความรู้สึก และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนอยู่เสมอ

4. เป็นนักพูด คือ วัตตา รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไรอย่างไร ควรให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี

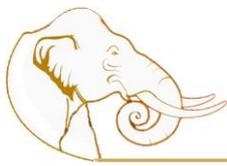
5. เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ คือ วจนกขโม อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟัง คำปรึกษา ชักถาม คำเสนอและวิพากษ์วิจารณ์ อดทนฟังได้ไม่เบื่อไม่ฉุนเฉียว

6. เป็นผู้พูดถ้อยคำลึกซึ้งได้ คือ คัมภีรญจะ กะลิ่ง กัตตา แถลงเรื่องล้าลึกได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจและให้เรียนรู้ เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

7. ไม่ชักนำในอฐานะ คือ โนจัญฐานเน นิโยชเยย ไม่ชักนำในอฐานะ คือ ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักไปในทางเสื่อมเสีย

หลักสมรรถนะพื้นฐาน

สมรรถนะเป็นปัจจัยในการทำงานที่เพิ่มขีดความสามารถที่ช่วยให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะจะเป็นตัวบ่งบอกว่า ถ้าเราต้องการประเมินคุณภาพการศึกษา การวางแผน การประเมินให้ประสบความสำเร็จและบรรลุผลตามเป้าหมาย จะต้องใช้บุคคลที่มีความรู้ มีทักษะ และคุณลักษณะด้านใดบ้างเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความสามารถในด้านการประเมินภายนอกของผู้ประเมินภายนอกนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเกี่ยวพันส่งผลโดยตรงกับการตัดสินคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ประเมินปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะจึงเป็นปัจจัยช่วยให้พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์กร ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้ประเมินภายนอกโดยตรงด้วยเช่นกัน แนวคิดเรื่องสมรรถนะด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skill) และด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristic of Attributes) ที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ที่จำเป็น และมีผลให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าบุคคลอื่น ซึ่งสมรรถนะของคนเกิดได้จาก 3 ทาง คือ 1) เป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 2) เกิดจากประสบการณ์

การทำงาน 3) เกิดจากการฝึกอบรมและพัฒนา การบูรณาการความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ จะทำให้ผลการประเมินภายนอกนั้นมีคุณค่าสูงสุดหรือมีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะ

ความสำคัญของการนำแนวคิดสมรรถนะมาใช้ในการพัฒนาผู้ประเมินภายนอก มีความสำคัญมาก เพราะผู้ประเมินภายนอก ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ มีศักยภาพในการประเมินคุณภาพ การศึกษาและในการตัดสินคุณภาพ จำเป็นจะต้องรู้จักสถานศึกษาเป็นอย่างดี เพื่อใช้ในการตัดสินใจ และปรับปรุงพัฒนาการจัดการพัฒนาการศึกษา และให้ข้อเสนอแนะแก่สถานศึกษา เพื่อนำไปพัฒนาและสร้างความรู้สู่การปฏิบัติ การประเมินคุณภาพภายนอกจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้ประเมินภายนอก ต้องมีความรู้ ความสามารถในการประเมินเฉพาะด้านนั้น ๆ เป็นอย่างดี

สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่อยู่ภายในของบุคคล (Underlying characteristics) ซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายตามบทบาท หรือตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้อย่าง ดีเลิศ (McClelland, 1973: 80) หรือคุณลักษณะที่อยู่ภายในของบุคคล ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานที่มี ประสิทธิภาพหรือการปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยม (Spencer, 1993: 112) เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล หลักการที่จะนำมาช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาและส่งเสริมการประเมินภายนอกให้มี ประสิทธิภาพ การจัดกระบวนการประเมินภายนอกจำเป็นต้องอาศัยความรู้ เพื่อมาใช้พัฒนาตนเอง สมรรถนะจึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของผู้ประเมินภายนอกที่ว่าด้วยความรู้ ทักษะ และฝึกฝนพัฒนา ตนเองให้มีความเชี่ยวชาญในการประเมินภายนอก โดยอาศัยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อนำศาสตร์และ ศิลปมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประเมินคุณภาพได้เต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินสถานศึกษา เฉพาะทาง ซึ่งสามารถนำแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะไปใช้ในกับงานประเมิน จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้ ประเมินภายนอกเข้าใจบทบาทของตนเอง และเข้าใจบริบทของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ดังที่สำนักงาน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดสมรรถนะไว้ 2 ประเภท คือ

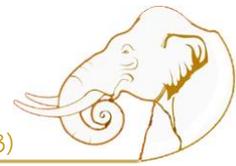
1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคลในตำแหน่ง จะต้อง มี เพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกันประกอบด้วย สมรรถนะ 4 ด้าน ดังนี้ “ด้านที่หนึ่ง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านที่สอง การบริการที่ดี ด้านที่สาม การพัฒนาตนเอง ด้านที่สี่ การทำงาน เป็นทีม”

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของ บุคคลที่กำหนดเฉพาะสำหรับผู้ประเมินภายนอก ได้แก่ “หนึ่งสมรรถนะ ประกอบด้วย การวิเคราะห์และ สังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์”

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งประเภทของสมรรถนะออกได้เป็นสองกลุ่ม คือ

1. สมรรถนะพื้นฐาน (threshold competency) หมายถึง ความรู้ หรือทักษะพื้นฐานที่บุคคล จำเป็นต้องมีในการทำงานสมรรถนะพื้นฐานจะไม่ทำให้บุคคลมีผลงานที่แตกต่างจากผู้อื่น

2. สมรรถนะที่ทำให้แตกต่างจากผู้อื่น (differentiating competency) หมายถึง มุ่งเน้นการใช้ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอื่นๆ (รวมถึง ค่านิยม แรงจูงใจ และเจตคติ) ที่ทำให้บุคคลมีผลการทำงานสูง

กว่ามาตรฐาน ช่วยทำให้งานเกิดผลสำเร็จอย่างดีเลิศ เป็นสมรรถนะที่นักวิชาการให้ความสำคัญในการพัฒนาให้มีขึ้นในบุคคลมากกว่าสมรรถนะพื้นฐาน

จากที่กล่าวมานั้น สมรรถนะสามารถแบ่งได้หลายประเภท ขึ้นอยู่กับหน่วยงานขององค์กรที่จะสร้างขึ้น มา สมรรถนะเป็นทั้งประเภทที่ส่งเสริมสนับสนุนความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่มีโดยเฉพาะบุคคลกับสมรรถนะในด้านของการทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของหน่วยงาน แต่ประเภทของสมรรถนะที่จะเกิดขึ้นนั้น ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพ เกิดทักษะ ความเชี่ยวชาญ และพัฒนางานให้มีความเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง และองค์ประกอบของสมรรถนะสามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ (knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เหมาะสมต่องานที่องค์การกำหนด เช่น รู้เรื่องงานที่จะทำ รู้เรื่องลูกค้า เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะ (skill) หมายถึง ทักษะที่สอดคล้องกับความรู้ เช่น ทักษะในการต่อรอง ทักษะในการให้คำปรึกษา และทักษะในการบริหารโครงการ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 คุณค่า (values) หมายถึง พฤติกรรมที่สร้างผลงานที่โดดเด่น งานบางอย่างต้องทำเป็นทีม บางอย่างต้องทำคนเดียว การสร้างคุณค่าให้กลมกลืนกับงานจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

องค์ประกอบของสมรรถนะแบ่งตามหลัก KSA คือ

1. เมื่อพิจารณาจากงานและความรับผิดชอบจำเป็นจะต้องมีความรู้ (Knowledge) จึงทำให้ผู้มาดำรงตำแหน่งนี้ปฏิบัติงานได้ประสบผลสำเร็จ

2. เมื่อพิจารณาจากงานและความรับผิดชอบงานในฝ่ายนี้จะต้องมีทักษะ (Skill) หรือมีความชำนาญอะไรที่จะทำให้ผู้มาปฏิบัติงานสามารถทำงานได้สำเร็จอย่างที่เรากำลังต้องการ

3. เมื่อพิจารณาจากงานและความรับผิดชอบงานในฝ่ายนี้จะต้องมีคุณลักษณะภายใน (Attribute) ที่เป็นนามธรรมที่จะช่วยให้ผู้มาดำรงตำแหน่งนี้ทำงานประสบความสำเร็จ

สรุปว่า องค์ประกอบของสมรรถนะนั้น เป็นการนำองค์ประกอบต่าง ๆ มาช่วยกำหนดทักษะ ความรู้ และลักษณะของบุคคลที่มีต่อการทำงานแต่ละประเภทให้ประสบความสำเร็จ สามารถเปลี่ยนแปลงได้จากคุณสมบัติของผู้ประสบผลสำเร็จในการทำงานจริง

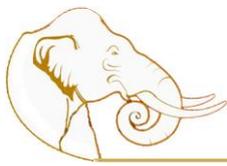
ความหมายของผู้ประเมินภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินภายนอก หรือนักประเมินภายนอก มี 3 ส่วน คือ คุณสมบัติเบื้องต้นตามสมรรถนะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ (ชนิษฐา ตั้งวรสิทธิชัย, 2565) ดังนี้

สมรรถนะด้านความรู้ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่สามารถบ่งบอกหรือสะท้อนความรู้ของผู้ประเมินภายนอกที่สามารถวัดได้จาก 3 องค์ความรู้ คือ

1. ความรู้ด้านการศึกษาของแต่ละระดับที่ประเมิน หมายถึง ความรู้ของผู้ประเมินภายนอกในการอธิบายเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานด้านการศึกษา ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา รูปแบบการจัดการศึกษา และการวัดผลประเมินผล

2. ความรู้ด้านบริบทของสถานศึกษา หมายถึง ความรู้ของผู้ประเมินภายนอกในการอธิบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา และความหลากหลายทางบริบทของการจัดการศึกษา

3. ความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความรู้ของผู้ประเมินภายนอกในการอธิบายเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ความรู้ ความเข้าใจในการประเมินคุณภาพภายนอก จุดประสงค์ จุดเน้น หลักเกณฑ์ ประเด็นการประเมิน รวมไปถึงการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล การให้ข้อเสนอแนะในการประเมินคุณภาพภายนอกและการส่งเสริมการนำผลประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้

สมรรถนะด้านทักษะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่สามารถบ่งบอกหรือสะท้อนความรู้ของผู้ประเมินภายนอกที่สามารถวัดได้จาก 6 องค์ความรู้ คือ

1. ทักษะการวางแผน หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกในการดำเนินการประเมินตามขั้นตอน การศึกษาประเด็นการประเมิน วิธีการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล การตัดสินผลการประเมิน ตลอดจนการศึกษา รายงานผลการประเมินตนเองและผลการประเมินรอบที่ผ่านมา เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก

2. ทักษะการเก็บรวบรวมข้อมูล หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกในการเลือกใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูลและสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศได้ในระหว่างการตรวจประเมินสถานศึกษา

3. ทักษะการสรุปผลการประเมิน หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกในการวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยดูจากจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาในการยกระดับคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งทำการสรุปผลการประเมินหลังการตรวจประเมินสถานศึกษา

4. ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกในการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สอดคล้องกับสถานศึกษาพร้อมทั้งแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและนำไปสู่การพัฒนาแก่สถานศึกษา

5. ทักษะการเขียนรายงาน หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกในการเขียนรายงานผลการประเมินที่เข้าใจง่าย กระชับ ได้สาระสำคัญ พร้อมทั้งประเด็นในการพัฒนาให้แก่สถานศึกษา

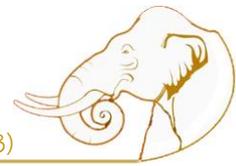
6. ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกในการให้ความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากผู้อื่นได้

7. ทักษะการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกในการแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ที่เป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการประเมินคุณภาพภายนอก

8. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถของผู้ประเมินภายนอกในการใช้คอมพิวเตอร์รับส่งข้อมูล การสืบค้น จัดเก็บข้อมูล และการใช้สื่อสังคม online เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก

สมรรถนะด้านคุณลักษณะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่สามารถบ่งบอกหรือสะท้อนความรู้ของผู้ประเมินภายนอกที่สามารถวัดได้จาก 6 องค์ความรู้ คือ

1. ความเป็นกัลยาณมิตร หมายถึง ลักษณะของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกถึงการวางตัวเหมาะสม ใส่ใจถึงประโยชน์ของการประเมินคุณภาพภายนอก ชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์

โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ข้อจำกัดและภาวะกดดันในการปฏิบัติหน้าที่ผู้ประเมินภายนอก

2. เจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพ หมายถึง ความรู้สึกของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงถึงความตระหนักและเห็นคุณค่าของการประเมินที่พร้อมจะพัฒนาการศึกษาให้แก่สถานศึกษา ตลอดจนอุทิศเวลาเพื่อทำประโยชน์ให้แก่สถานศึกษาตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของงาน

3. ความยุติธรรมเป็นกลาง หมายถึง ลักษณะของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกถึงการประเมินด้วยความเที่ยงตรง เป็นกลาง ไม่ลำเอียง ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณ ยึดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

4. ความตรงต่อเวลา หมายถึง ลักษณะของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดเวลาและนัดหมาย และจัดส่งรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกตรงตามเวลาที่กำหนดไว้

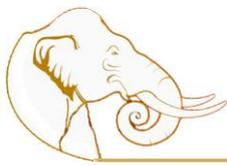
5. ความซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง ลักษณะของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกถึงการประเมินอย่างถูกต้อง โปร่งใส ตรงไปตรงมา ตรวจสอบได้ และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกตามสภาพจริง ตลอดจนไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นจากการประเมิน

6. ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หมายถึง ลักษณะของผู้ประเมินภายนอกที่แสดงออกถึงการมีปฏิภาณ ไหวพริบในการแก้ปัญหาในขั้นตอนต่างๆ ของการประเมินคุณภาพภายนอกได้อย่างทันถ่วงที ยืดหยุ่นและมีเหตุผล

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก

ในการประเมินคุณภาพภายนอก ผู้ประเมินภายนอกจะต้องปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ โดยยึดถือบทบาทในลักษณะเพื่อนร่วมอาชีพและเป็นกัลยาณมิตรกับสถานศึกษาและชุมชนที่ต่างฝ่ายต่างเรียนรู้จากกันและกัน หน้าที่สำคัญของคณบดีประเมินภายนอก (สุวิมล ว่องวานิช, 2549: 107-108) มีดังนี้ 1) ตรวจสอบสถานศึกษา สร้างความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพให้กับบุคลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง 2) รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบหลักฐานข้อมูลเพื่อยืนยันสภาพความเป็นจริงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามที่สถานศึกษาได้รายงานไว้ในรายงานการประเมินตนเอง และตามมาตรฐานที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงที่ไม่ได้อยู่ในรายงานการประเมินตนเอง 3) ตรวจสอบกระบวนการและวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการได้มาซึ่งข้อมูลรวมทั้งหลักฐานที่ระบุในรายงานการประเมินตนเองมีความเหมาะสม ครบคลุมและน่าเชื่อถือเพียงใด 4) ตรวจสอบผลการพัฒนาเทียบเคียงกับเป้าหมาย แผนพัฒนาของสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาที่ สมศ. กำหนดเพื่อการประเมินภายนอก รวมทั้งตรวจสอบเป้าหมายแผนพัฒนาที่สถานศึกษาจะดำเนินการต่อไป 5) ประมวล วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานประเมินภายนอก พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น 6) รายงานผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาต่อ สมศ.

สรุปได้ว่า การประเมินนั้นจะต้องอาศัยจิตวิทยาและมีเทคนิคที่มีประสิทธิภาพสำหรับรวบรวมหลักฐานข้อมูลที่เป็นรูปธรรมในระหว่างการตรวจประเมิน ซึ่งสำคัญคือ ผู้ประเมินควรมีความสามารถสร้างและรักษาสัมพันธ์กับผู้ถูกประเมิน เพื่อความร่วมมือและการมีส่วนร่วม ผู้ประเมินต้องระมัดระวังความรู้สึกนึกคิดของคู่สนทนาตลอดเวลา ไม่ให้มีลักษณะการใช้อำนาจหรือการสั่งสอน

กัลยาณมิตรกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมิน

กัลยาณมิตร เป็นธรรมของคุณงามความดี ความน่ารัก ความน่าเคารพ ความน่ายกย่อง ความรู้จักพูด อุดหนุนต่อถ้อยคำกล่าวชี้แจงแถลงเรื่องต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งได้ และไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย เน้นการฝึกฝนปฏิบัติตนจริง โดยการชี้แนะและช่วยเหลือจะต้องเป็นประโยชน์ที่จะต้องนำไปสู่ความดี เป็นไปในทางสร้างสรรค์ คือ การที่ผู้ประเมินภายนอกให้ความรักก่อนให้ความรู้ มีหน้าที่ในการประเมินสิ่งที่ถูกการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ นอกจากนี้ ยังเพิ่มคุณภาพทางการศึกษาด้วย เป็นการประเมินที่มุ่งให้เกิดการผสมผสานระหว่างทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยการใช้หลักของกัลยาณมิตรมาประกอบ โดยที่มีคุณสมบัติซึ่งสามารถจะทำหน้าที่ได้ 5 ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง แนะนำให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพเพื่อเป้าหมายสร้างคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ประการที่สอง ชี้แจงให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

ประการที่สาม มีศิลปวิทยาในการเสนอแนะในสิ่งที่ถูกต้อง

ประการที่สี่ ส่งเสริมยกย่องความดีงาม ความสามารถให้ปรากฏ

ประการที่ห้า สร้างเครื่องคุ้มภัยในสารทิศ คือ สอนให้ใช้ความรู้ ทักษะ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นอาชีพได้และการประเมินอย่างกัลยาณมิตร เป็นคุณสมบัติของผู้ประเมินภายนอกและเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อประโยชน์ต่อสถานศึกษาให้มีความรู้ มีกระบวนการคิด และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักกัลยาณมิตร ประกอบด้วย

1. ปิยะ หรือ ปิโย แปลว่า น่ารัก การประเมินของผู้ประเมินต้องทำตนให้เป็นคนน่ารักของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง คือ ต้องเป็นผู้มีเมตตา รักผู้อื่นมากกว่ารักตนเอง พูดจาอ่อนหวาน เอาใจใส่ต่อการประเมินให้สถานศึกษาเกิดความรู้

2. ครุ น่าเคารพ ผู้ประเมินจะต้องมีความรู้ลึกซึ้งรอบรู้ เป็นที่ฟังได้ และรู้จักปลอดภัย เป็นเหตุก่อให้เกิดความไว้วางใจ ผู้ประเมินต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่าง มีเหตุผล และเป็นคนใจคอหนักแน่น ไม่เจ้าอารมณ์ เป็นคนเสมอต้นเสมอปลายในทุก ๆ เรื่อง

3. ภาวนีโย นำเจริญใจ นำยกย่องในฐานะผู้ทรงคุณ ผู้ประเมินจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ทั้งเป็นผู้ที่ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

4. วัตตา รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ หมายถึง ผู้ประเมินจะต้องรู้จักพูดให้ศิษย์เข้าใจได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ และจะต้องรู้จักอธิบายด้วยความเหมาะสมกับบุคคลด้วย

5. วจนักขโม อุดหนุนต่อถ้อยคำ ผู้ประเมินต้องพร้อมที่จะรับฟัง ให้คำปรึกษา การซักถาม ข้อเสนอแนะ และคำวิพากษ์วิจารณ์ได้โดยไม่ฉุนเฉียว และสามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงอาการาราคาญต้องอดทนต่อสิ่งที่มากระทบ

6. คัมภีร์รัฐจะ กะถิง กัตตา แถลงเรื่องลึกซึ้งได้ ผู้ประเมินต้องสามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจได้ด้วย

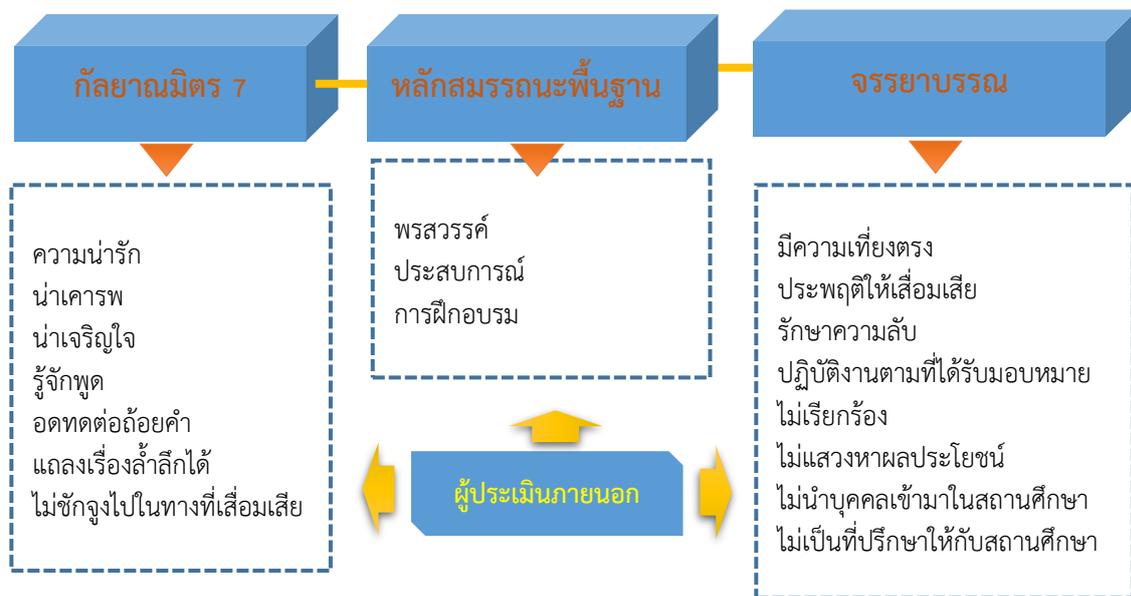
7. โน จัญฐานะ นิโยชเย ไม่ชักนำในเรื่องเหลวไหล ผู้ประเมินต้องไม่ชักจูงสถานศึกษาไปในทางที่เสื่อมเสีย ไม่ประพฤติน่าชัง ควรละเว้นอบายมุข ไม่แนะนำชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย แนะนำแต่ทางที่ดีมีประโยชน์

การประเมินตามหลักกัลยาณมิตรนั้น เป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดสถานศึกษามีความรู้ วิธีคิด และการปฏิบัติที่ถูกต้อง และการเป็นผู้ประเมินที่ดีจะเริ่มต้นที่กัลยาณมิตร ซึ่งเป็นผู้ชี้แนะในหลักการและความรู้ ที่ถูกต้อง โดยเฉพาะในเรื่องการประกันคุณภาพภายนอก การช่วยแนะนำ เสนอแนะ ก็ถือว่าเป็น กัลยาณมิตร เพราะคำว่ามิตรหรือเพื่อนที่ดีนั้น ต้องแนะนำในสิ่งที่ดีงาม และชักชวนกระทำในสิ่งที่มี ประโยชน์

องค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง “กัลยาณมิตรกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก” ผู้ศึกษาขอสรุปเป็นองค์ความรู้ดังปรากฏเป็นแผนภาพดังนี้

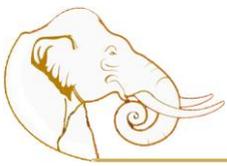
แผนภาพที่ 1 แสดงกัลยาณมิตรกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก

จากแผนภาพที่ 1 แสดงกัลยาณมิตรกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก จะเห็นได้ว่า กัลยาณมิตร คือ เพื่อนที่ดี เพื่อนที่งาม เพื่อนที่รักใคร่คุ้นเคย ประกอบด้วย 1. เป็นที่รักเป็นที่พอใจ 2. เป็นที่เคารพ 3. เป็นที่ยกย่อง 4. เป็นนักพูด 5. เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ 6. เป็นผู้พูดถ้อยคำลึกซึ้งได้ 7. ไม่ชักจูง ในในฐานะ ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหลหรือชักไปในทางเสื่อมเสีย

หลักสมรรถนะพื้นฐาน สมรรถนะของคนเกิดได้จาก 3 ทางคือ 1) เป็นพรสวรรค์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 2) เกิดจากประสบการณ์การทำงาน 3) เกิดจากการฝึกอบรมและพัฒนา การบูรณาการความรู้ ทักษะ ทักษะคนดี จะทำให้ผลการประเมินภายนอกนั้นมีคุณค่าสูงสุดหรือมีคุณภาพดียิ่งขึ้น สมรรถนะจะ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่หนึ่ง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านที่สอง การบริการที่ดี ด้านที่สาม การพัฒนาตนเอง ด้านที่สี่ การทำงานเป็นทีม และองค์ประกอบของสมรรถนะสามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ (knowledge) หมายถึง ความรู้ที่เหมาะสมต่องานที่องค์การกำหนด เช่น รู้เรื่องงานที่จะทำ รู้เรื่องลูกค้า เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะ (skill) หมายถึง ทักษะที่สอดคล้องกับ ความรู้ เช่น ทักษะในการต่อรอง ทักษะในการให้คำปรึกษา และทักษะในการบริหารโครงการ เป็นต้น

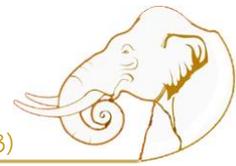

องค์ประกอบที่ 3 คุณค่า (values) หมายถึง พฤติกรรมที่สร้างผลงานที่โดดเด่น งานบางอย่างต้องทำเป็นทีม บางอย่างต้องทำคนเดียว การสร้างคุณค่าให้กลมกลืนกับงานจึงเป็นสิ่งที่จะต้อง

จรรยาบรรณของผู้ประเมินภายนอก ประกอบด้วย 1) มีความเที่ยงตรง 2) ต้องไม่ประพฤตินให้เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียงของตน 3) รักษาความลับของข้อมูลสารสนเทศส่วนบุคคลและสถานศึกษา 4) ไม่รับและไม่เรียกร้องในสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอก 5) ไม่แสวงหาผลประโยชน์ให้ตัวเองหรือผู้อื่น 6) ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ 7) ผู้ประเมินภายนอกต้องไม่นำบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกเข้าไปในสถานศึกษา และ 8) ผู้ประเมินต้องไม่เป็นที่ปรึกษา หรือวิทยากรให้กับสถานศึกษา

บทสรุป

กัลยาณมิตรธรรมทั้ง 7 ประกอบด้วย เป็นที่รักที่พอใจ หรือ ปิโย สร้างความรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเอง ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาไต่ถาม ไม่ว่ากิจกรรมารยาท การแต่งกาย การพูดจา ก็ดูเรียบร้อยดีงามทุกอย่าง ใครเห็นก็อยากคบค้าสมาคมด้วย เป็นที่น่าเคารพ หรือครุ ประพฤติสมควรแก่ฐานะให้เกิดความรู้สึกรอบอุ้มใจ เป็นที่พึ่งได้ และปลอดภัย มีความเป็นผู้ใหญ่พอที่จะพึ่งพิงได้ เป็นที่น่าเจริญใจน่ายกย่อง หรือภาวนีโย ในฐานะทรงคุณมีความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง เป็นนักพูด หรือ วตตจา รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไหร่ควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดีในเมื่อมิตรทำไม่ถูกต้อง หรือรู้ไม่จริง เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ หรือ วจนกขโม เป็นผู้พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา ชักถาม คำเสนอ และวิพากษ์วิจารณ์ อดทนฟังได้ ไม่เบื้อ ไม่ฉุนเฉียว เป็นผู้แถลงเรื่องล้าลึกได้ หรือ “คมภีรณจ กถ กตตจา” สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจ หลักธรรมที่นำมาทั้ง 7 นี้ เป็นหลักธรรมที่สามารถปฏิบัติได้จนถึงที่สุด คือ หลุดพ้นจากกิเลส การเข้าถึงซึ่งพระนิพพาน หรือโลกุตระธรรม ขณะเดียวกัน ก็มีผลต่อผู้ปฏิบัติในระดับโลกียธรรม คือ ความงามที่เกิดขึ้นในใจตน เกิดจากการประพฤติปฏิบัติ และส่งผลให้เกิดเป็นความงามที่ประทับใจต่อผู้พบเห็น ไม่ใช่ความงามที่เกิดจากการเสกสรรปั้นแต่ง จากการแต่งเติมภายนอกปกปิดด้วยเครื่องสำอางที่ฉาบฉวยไม่ยั่งยืน จนลึ้มที่จะทำให้เกิดความงามจากข้างในใจที่เกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ส่งผลตามมาทำให้เกิดความงามภายในและภายนอก สามารถรับรู้ได้ถึงเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นความงามที่สุขสงบ มีความอึดใจ ส่งผลให้หน้าตาอึมแถมแจ่มใส ผิวพรรณสะอาด ผ่องใส ไม่มีความหม่นหมองมาแผ้วพาน หลักธรรมที่นำมาทั้ง 7 ประการสามารถสรุปในกรอบของการความงามภายในและความงามภายนอก ดังที่ได้นำหลักธรรมกล่าวมาในขั้นต้นนั้น เป็นหลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาที่นำมาประยุกต์ใช้ได้ในยุคปัจจุบันเพื่อให้ผู้ประเมินภายนอกได้ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนอย่างแท้จริง ดังนั้น หากผู้ประเมินภายนอกดีเยี่ยมจะมีคุณอนันต์แก่สถานศึกษา แต่หากว่าผู้ประเมินภายนอกไร้จรรยาบรรณก็ย่อมมีโทษมหันต์ต่อคุณภาพสถานศึกษาเช่นกัน โดยเฉพาะในเรื่องด้านคุณธรรมและจริยธรรมนั้น หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ประเมินภายนอก นอกเหนือจากการตรวจ ติดตาม ประเมินสถานศึกษาแล้ว ยังต้องให้คำชี้แนะด้านความรู้ทางวิชาการในทุกด้าน ผู้ประเมินที่ดีนั้น นอกจากจะต้องรัก เห็นใจ และอุทิศตัวให้แก่การประเมินแล้ว ต้องรู้จักเสริมจุดเด่นและแก้จุดด้อย พร้อมข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ เป็นรูปธรรมสามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อให้ข้อคิดเห็นกับสถานศึกษาได้ ตระหนักในความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม ความสำนึกในหน้าที่ต้องให้พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความต่อเนื่องยั่งยืน มีแนวทางการปฏิบัติตนและ

หลักการดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องชอบธรรม ทั้งนี้ผู้ประเมินก็ต้องปรับปรุงสมรรถนะของตนเองอยู่ตลอดเวลาจนบรรลุถึงความเป็นผู้เชี่ยวชาญ ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ โดยเฉพาะในด้านคุณธรรม และจริยธรรม ต้องดำรงตนให้เป็นอย่างที่ตัวอย่างที่ดีอย่างเคร่งครัดเพื่อสถานศึกษาจะได้มีความเชื่อถือศรัทธาและถือปฏิบัติตามด้วยความจริงใจ

เอกสารอ้างอิง

- ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. (2560). *พื้นฐานการจัดการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัท ซูเปอร์โพล จำกัด. (2563). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการประเมินคุณภาพภายนอก และการพัฒนาการให้บริการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*. กรุงเทพฯ : บริษัท ซูเปอร์โพล จำกัด.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). *ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- วิจารณ์ พานิช และคณะ. (2544). *รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา : กรณีนิวซีแลนด์*. กรุงเทพฯ : สมศ., 2544.
- สมศ. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2566). *รูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน*. [https:// www.onesqa.or.th/th/profile/885](https://www.onesqa.or.th/th/profile/885) วันที่. 20 เมษายน 2566.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2559). *การประเมินอภิมาน วิธีวิทยาและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ : ศูนย์เครือข่ายสมศ.คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริวดี ชูเชิด. (2565). “การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ”, *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2565): 225.
- Chuanpis SitThiThada. (2009). *Performance Model of Effective Basic School Administrators*. Doctor of Philosophy Thesis. Graduate school: Silpakorn Universit
- Danai Thianphut. (2007). *Ability in viewpoint*. Bangkok: AR Information and Public Relations. United States of America: Harvard Business School Publishing Corporation.
- David McClell. (2004). *A guide to job competency assessment*. The United State of America: Davies-Black Publishing. a division of CPP. Inc.
- McClelland, D. C. (1973). *Test for Competence, rather than intelligence*. American Psychologists, 17(7).
- Phramahakanyawat Kittitharo (Meechai). (2022). *Buddha’ Conduct of Social Studies Teaching to Support the World in an Integrated Way*. The Journal of Research and Academics Vol. 5 No. 1 January-February, 2022: 293- 304.
- Spencer, L.M., & Spencer. (1993). *S.M. Competence at work Model For superior performance*. New York: Wiley
- Thamrongsak Kongkasawat. (2008). *Practical Competency ... How did they do it?*. Bangkok: Promotion Association Technology (Thai-Japanese).

คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์
สาขานางรอง
Public Service Quality of Buriram Provincial Land Office,
Nangrong Branch

สถาพร วิชัยรัมย์¹ ประชัน คະเนวัน² ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ³
สากล พรหมสถิตย์⁴ ธนพัฒน์ จงมีสุข⁵

Sathaporn Wichairam¹ Prachan Kanewan² Thanyarat Phutthiphongchaichan³
Sakon Phromsathit⁴ Thanapat Jongmeesuk⁵

¹⁻³ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

⁴⁻⁵ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Sathaporn.wc@bru.ac.th¹, thanyarat.ph@bru.ac.th³, sakon.pt@bru.ac.th⁴, thanapat.jm@bru.ac.th⁵

Received : August8, 2023;

Revised : November24, 2023;

Accepted : December22, 2023

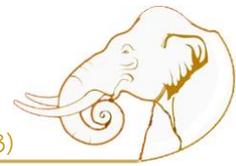
บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง และ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ระหว่างเดือนมกราคม – เดือนมิถุนายน พ.ศ.2566 โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง กรณีไม่ทราบจำนวนประชากรจากสูตรของ Cochran (Cochran, 1953) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลและเพิ่มความน่าเชื่อถือของขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน และใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ t-test Independent กรณีตัวแปร 2 ตัว และวิเคราะห์โดยใช้วิธี F-test กรณีตัวแปรมากกว่า 2 ตัว ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D = .439) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนี้ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการที่ตรงต่อเวลา ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบผลการศึกษาค้นคว้าการให้บริการของสำนักงานที่ดินบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการประชาชน; สำนักงานที่ดิน

Abstract

This research article aims to 1) study the quality of public services of Buriram Provincial Land Office, Nang Rong Branch, and 2) compare personal factors on the public service quality of Buriram Provincial Land Office, Nang Rong Branch, classified by gender, age, level of education and occupation. The sample groups were the people who came to use the services of the Buriram Provincial Land Office, Nang Rong Branch between January - June 2023, by using the sample size calculation formula in case of unknown people which was from Cochran's formula (Cochran, 1953). The sample groups were 384 people. To facilitate the data analysis and increase the reliability of the sample size, so the researcher arranged to increase the sample size to be 400 people and used accidental sampling method for data collection. The instrument used in this research was a questionnaire checklist form and the characteristics were inspection item, estimating scale model and analyzed data with descriptive statistics, frequency distribution, percentage, mean. and standard deviation. Comparison of public service quality of Buriram Provincial Land Office, Nangrong Branch classified by gender, age, education level, occupation, using independent t-test analysis in case of 2 variables and using F-test in case of more than 2 variables. The research results were found as follows;

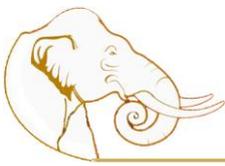
1. The level of public service quality of the Buriram Provincial Land Office, Nang Rong Branch, all aspects were at a high level in general. ($\bar{X} = 4.10$, S.D = .439). Considering each aspect found that all aspects were at a high level, ranked from high to low average level as follows: the aspect of equitable service, ample service service, timely service, progressive service, continuous service, respectively.

2. Comparing the results of the study of service quality of Buriram Land Office, Nang Rong Branch, classified by gender, age, education level and occupation, and found no difference in overall.

Keyword: Public Service Quality; Land Office.

บทนำ

ปัจจุบันภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริการประชาชนเป็นหลัก คือ ภาครัฐยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส เสมอภาคและเป็นธรรม หน่วยงานราชการต่างๆ ต้องพัฒนาระบบการให้บริการแก่ประชาชน บุคลากรภาครัฐต้องมีความมุ่งมั่น มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะสูง เพื่อให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐ โดยภาครัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้มีความทันสมัย มี

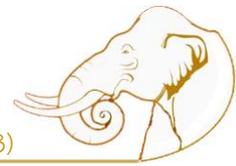

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเทียบเท่ามาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับในเวทีโลก ให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน

เพื่อสนองนโยบายของรัฐในยุคปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและประชาชนได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีสมัยใหม่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปหรือองค์กรประชาชนมีระดับการศึกษาและค่านิยมประชาธิปไตยที่สูงขึ้นทำให้รัฐมีความโปร่งใสและรับผิดชอบในการดำเนินงานมากขึ้น รวมถึงการทำงานที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่ากับเงินภาษีของประชาชน การบริหารภาครัฐแนวใหม่ของระบบราชการมุ่งสู่คุณภาพการให้บริการที่มีความเป็นเลิศ มอบการบริการที่ดีแก่ประชาชน โดยการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารราชการที่ถือเอาประชาชนหรือผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง เป็นการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยราชการในการบริหารและการให้บริการแก่ประชาชน เป็นการเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการและพนักงานของรัฐในการให้บริการประชาชน โดยยึดหลักที่ว่าการบริหารราชการและการให้บริการขององค์กรภาครัฐที่ดี ประชาชนมีความพึงพอใจยึดถือเอาความต้องการของผู้รับบริการเป็นตัวกำหนดการบริหารงานแบบมีอาชีพ การคำนึงถึงหลักคุณค่า การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ และคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชน โดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ (สุวรรณณี ดวงแก้ว, 2555: 1)

การให้บริการประชาชนมุ่งเน้นการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการบริการภาครัฐให้มีความทันสมัยก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพของภาครัฐให้เกิดความเชื่อมโยงและบูรณาการผ่านการกำหนดความสัมพันธ์ในเชิงภารกิจทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อให้การทำงานร่วมกันในระดับพื้นที่เกิดความเข้มแข็ง ไม่ซ้ำซ้อนชัดเจนภายใต้ขนาดของรัฐที่เหมาะสม ทุกฝ่ายถือเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ มีการติดตามประเมินผลให้ครอบคลุม ตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการ และหลังการดำเนินการ ต้องส่งเสริมและขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้งในมิติภารกิจพื้นฐาน ภารกิจยุทธศาสตร์ และภารกิจพื้นที่โดยบุคลากรภาครัฐต้องมีความมุ่งมั่น มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะสูง มีระบบมีค่านิยมและวัฒนธรรมในการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเพื่อให้บริการประชาชนที่มีความคาดหวังเมื่อมาใช้บริการว่าจะได้รับความสะดวก รวดเร็ว ทันใจ ถูกต้อง สมบูรณ์ ได้รับประโยชน์สูงสุด ได้รับการต้อนรับที่อบอุ่น ผู้ให้บริการให้ความสนใจ เอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน ตอบสนองความต้องการอย่างถูกต้องและถูกใจ สร้างความประทับใจและพึงพอใจ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564 : ออนไลน์)

สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง มีพื้นที่ความรับผิดชอบ 4 อำเภอประกอบด้วย อำเภอนางรอง อำเภอโนนสุวรรณ อำเภอหนองกี่ และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีภารกิจที่เกี่ยวกับงานด้านงานอำนวยการ งานทะเบียน และงานรังวัด ซึ่งในแต่ละวันจะมีประชาชนผู้มาใช้บริการเป็นจำนวนมาก ความคาดหวังต่อคุณภาพการให้บริการก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นไปด้วย เพราะการปฏิบัติงานของภาครัฐ นอกจากจะต้องยึดถือปฏิบัติตามระเบียบ และกฎหมายกรมที่ดิน รวมถึงกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการบริการประชาชนให้เกิดความพึงพอใจสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการที่ดีของหน่วยงาน โดยต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานด้วยว่าดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว มี

ความถูกต้องมีความเสมอภาค มีความตรงต่อเวลา มีเพียงพอมีความต่อเนื่อง และมีการพัฒนาให้ก้าวหน้า ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการมากขึ้นเพียงใด ทั้งนี้หน่วยงานได้มีการปรับปรุงพัฒนาการ ให้บริการประชาชนโดยมีการปรับบทบาทภารกิจ ปรับกระบวนการทำงานให้ทันสมัย การนำเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ งาน การเปลี่ยนแปลงระเบียบ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน มีการแจ้งข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ มีการนัดหมายล่วงหน้า เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปี ของกรมที่ดินใน ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการให้บริการให้มีความเป็นเลิศ โดยมีเป้าประสงค์ คือประชาชนมี ความพึงพอใจและมีความเชื่อมั่นต่องานบริการของภาครัฐ และบุคลากรของกรมที่ดิน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงคุณภาพ การให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ให้กับสำนักงานที่ดินฯ เพื่อจัดลำดับการพัฒนาการให้บริการประชาชนที่สอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชนและนำไปใช้กำหนดนโยบาย การพิจารณาวางแผนปฏิบัติการ ปรับปรุง ป้องกันและแก้ไข ปัญหาอันอาจเกิดขึ้น ให้เกิดเป็นรูปธรรมมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดิน จังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

คำถามในการวิจัย

1. คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง อยู่ในระดับใด
2. เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกด้านคุณลักษณะประชากร ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

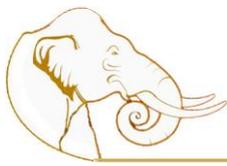
ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มาขอรับบริการ สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขา นางรอง ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขา นางรอง โดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง กรณีไม่ทราบจำนวนประชากรจากสูตรของ Cochran (Cochran, 1953) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลและ เพิ่มความน่าเชื่อถือของขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 400 คน และใช้วิธี เก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จนกว่าจะครบจำนวนตามที่กำหนดไว้

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ประกอบด้วย ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการที่ตรงต่อเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษามี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบคำถามปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .895

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในระยะเวลาที่กำหนด โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการที่สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ที่สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนและร้อยละ

4.2 คุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแยกเป็นรายด้าน และโดยภาพรวม นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

4.3 เปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ t-test Independent กรณีตัวแปร 2 ตัว และวิเคราะห์โดยใช้วิธี F-test กรณีตัวแปรมากกว่า 2 ตัว เมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe's Method) แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง พบว่า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง		
1. เพศ		
1.1 ชาย	175	43.80
1.2 หญิง	225	56.20

2. อายุ		
2.1 18 - 30 ปี	14	3.50
2.2 31 - 40 ปี	83	20.75
2.3 41 - 50 ปี	178	44.50
2.4 51 - 60ปี	60	15.00
2.5 มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	65	16.25
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	97	24.25
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	108	27.00
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/หรือเทียบเท่า	55	13.75
3.4 อนุปริญญา /หรือเทียบเท่า	47	11.75
3.5 ปริญญาตรี	83	20.75
3.6 สูงกว่าปริญญาตรี	10	2.50
4. อาชีพ		
4.1 เกษตรกรรม	200	50.00
4.2 รับราชการ	55	13.75
4.3 อาชีพอิสระ	122	30.50
4.4 อื่น ๆ	23	5.75

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56. 20 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตอนที่ 2 ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ปรากฏดังแสดงในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค	4.23	.508	มาก
2. ด้านการให้บริการที่ตรงต่อเวลา	4.07	.531	มาก
3. ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ	4.14	.624	มาก
4. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง	4.02	.497	มาก
5. ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า	4.04	.552	มาก
รวมเฉลี่ย	4.10	.439	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .439) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้ดังนี้ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .508) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .624) ด้านการให้บริการที่ตรงต่อเวลา ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .531) ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .552) และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .497) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ผลการวิจัยแสดงผลในตอนที 3 ดังนี้

ตอนที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินบุรีรัมย์ สาขานางรอง ดังแสดงผลดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ปัจจัยส่วนบุคคล	คุณภาพการให้บริการประชาชน			
	t-test	F-test	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	2.856	-	2.856	ปฏิเสธสมมติฐาน
อายุ		4.315	.062	ปฏิเสธสมมติฐาน
ระดับการศึกษา		6.942	.071	ปฏิเสธสมมติฐาน
อาชีพ		.828	.179	ปฏิเสธสมมติฐาน

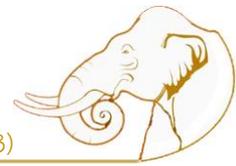
นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

1. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับปฏิเสธสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

4. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินบุรีรัมย์ สาขานางรอง จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ทั้ง 5 ด้าน ทำให้ทราบถึงระดับความคิดเห็นของประชาชนในคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนตามความคิดเห็นโดยจำแนกตามเพศ อายุระดับการศึกษาและอาชีพ และเป็นสารสนเทศในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการให้บริการประชาชน ซึ่งสามารถอภิปรายผลดังนี้

1. จากการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานได้ให้ความสำคัญกับการให้บริการประชาชนที่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังที่จะได้รับการบริการที่ดี ทั้งนี้ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2553 : 106) ได้กล่าวว่า คุณภาพการให้บริการนั้นจะหมายถึงการบริการที่ดีเลิศตรงตามความต้องการที่ผู้เข้ารับบริการคาดหวังไว้และ จอห์น ดี มิลเล็ท (Millet, 1954 : 397-400) ได้เสนอคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการว่าควรมีมาตรฐานประกอบด้วย ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการที่ตรงต่อเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้าและด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ งานวิจัยของอิสรา พันทะนาภูมิ (2554 : 68-69) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบล ปอภาร อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ศึกษาวิจัย 5 ด้าน คือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ จิรพัชร สุดสงวน (2559 : 62-68) ได้ ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงถึงความเชื่อมั่นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการ ทั้งนี้เนื่องจาก สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ได้ยึดหลักการที่ว่า ทุกคนมีความเท่าเทียมกันซึ่งผู้รับบริการทุกคนจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ไม่แบ่งแยก กีดกันในการให้บริการ ให้ความสำคัญในการให้บริการประชาชนเป็นอย่างมาก มีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานมาใช้ในการให้บริการ มีการจัดลำดับการให้บริการก่อนหลังอย่างชัดเจนและเป็นมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย ยศไตรศรีวิรัตน์ (2553 : 86-87) ที่พบว่าความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการ สำนักงานประกันสังคมจังหวัดยโสธร ด้านความเสมอภาคในการให้บริการ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิริญญา จิริกิจธนา (2561 : 49-55) ที่พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการให้บริการที่ตรงต่อเวลา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ได้มีนโยบายในด้านความตรงต่อเวลา มีการให้เจ้าหน้าที่เข้าร่วมประชุมหรือ ฝึกอบรมสัมมนา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ศึกษา เรียนรู้ เพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ มีทักษะ และประสบการณ์ต่องานในหน้าที่เพิ่มขึ้น เจ้าหน้าที่มีความพร้อม มีความกระตือรือร้น และใส่ใจในการให้บริการอยู่เสมอมีการนำ

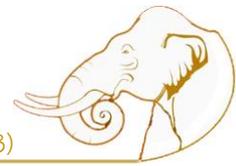

กฎเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินงาน และเวลาในการมาปฏิบัติงาน มาเป็นเกณฑ์ในการประเมินผล
งานของเจ้าหน้าที่แต่ละบุคคลซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุกันยา เนื่องจำนง (2553 : 42-45) ที่พบว่า
ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ของสำนัก
ทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ด้านการให้บริการที่ตรงต่อเวลาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ อิศรา พันทะนาภูมิ (2554 : 67-73) ที่พบว่า ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการ
ให้บริการของสำนักงานทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลปอภาร อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการ
ให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการให้บริการที่เพียงพอ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก
สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง มีจุดบริการและพื้นที่ที่เหมาะสม มีการจัดเตรียมสถานที่ ป้าย
ประกาศ ป้ายแสดงขั้นตอนไว้อย่างชัดเจนเป็นสัดส่วนและจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกไว้สำหรับบริการ
ประชาชนอย่างเพียงพอ เช่น สถานที่จอดรถ น้ำดื่ม สื่อสิ่งพิมพ์ ห้องน้ำประชาชนที่แยกเป็นสัดส่วนระหว่าง
ชายและหญิง มีเจลแอลกอฮอล์ ปากกา เป็นต้น นอกจากนี้สำนักงานยังได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปให้บริการ
ประชาชนในรูปแบบหน่วยบริการเคลื่อนที่หรือจุดบริการชั่วคราวผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัย
ของจิรวรรณ ศรีทอง (2555 : 113-120) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักงาน
ที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานีด้านการให้บริการอย่างเพียงพออยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ อาทิตย์ พจน์
อาจ (2557 : 63-70) ที่พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วน
ตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
มาก

2.4 ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก
สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง มีการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการอยู่เสมอโดยมีการปรับปรุง
ระบบปฏิบัติการ โปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ในงานที่ดินให้มีความสะดวกรวดเร็ว มีระบบออนไลน์มากขึ้น มี
บุคลากรที่มีความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาเป็นเวลานาน รับฟังความคิดเห็นของ
ประชาชนเมื่อเกิดข้อผิดพลาดและนำข้อบกพร่องที่เคยเกิดขึ้นในการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแก้ไข ทำให้การ
บริการมีความถูกต้องแม่นยำ และรวดเร็วมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธการ ประพันธ์ (2558 :
64-71) ที่พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการประชาชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานี
ตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ชาญชัย
หงส์ทอง (2558 : 56-64) ที่พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของฝ่ายทะเบียนและ
บัตรประจำตัว สำนักทะเบียนอำเภอลำสมบูนบุรี จังหวัดสระแก้ว ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า อยู่ใน
ระดับมาก

2.5 ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก
สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง มีแนวทางและนโยบายในการให้บริการที่มีความชัดเจน
สม่ำเสมอ มีช่องทางและระบบติดตามงานที่ไม่แล้วเสร็จในวันนั้น และระบบติดต่อสอบถามในช่องทางที่
หลากหลาย เช่น โทรศัพท์ อีเมล เว็บไซต์ ไลน์ เฟสบุ๊ก เป็นต้น ให้บริการแก่ผู้ขอจนกว่าจะแล้วเสร็จใน
เรื่องนั้นๆ ถึงแม้จะเกินเวลาราชการแล้วก็ตาม ทำให้ประชาชนผู้มารับบริการเกิดความเชื่อมั่น และพึงพอใจ
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพัชร สุตสงวน (2559 : 62-63) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของ
ประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอชลบุรี จังหวัดจันทบุรี
ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรา พันทะนาภูมิ (2554 :

67-73) ที่พบว่าความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานทะเบียนท้องถิ่น เทศบาล ตำบลปอภาร อำเภอมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ตามความคิดเห็นของประชาชน จำแนกตามคุณลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะประชากรด้านเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ซึ่งมารับบริการจากสำนักงานที่ดินบุรีรัมย์ สาขานางรองได้มีภูมิภานาบริบทเชิงพื้นที่ ไม่ได้มีความแตกต่างกันมากนัก การได้รับบริการที่มีมาตรฐานเดียวกัน ความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการ จึงไม่มีความแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวินทร์ สุขสวัสดิ์เสรีกุล (2559: บทคัดย่อ) ที่พบว่าผู้ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการจัดการของสำนักงานที่ดิน จังหวัดชลบุรีไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับจิรพัชร สุดสงวน (2559 : 162) ที่พบว่าประชาชนที่มีลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอลง จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การบริการประชาชนให้เกิดความพึงพอใจซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของหน่วยงาน จะต้องสร้างคุณภาพการให้บริการดังนี้

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) ได้แก่ การให้บริการแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียม มีการจัดระบบคิดให้บริการก่อนหลังอย่างเหมาะสม ระบบจองคิวออนไลน์มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงการแสดงออกด้วยบุคลิกภาพที่ดี มีมารยาท ใช้ถ้อยคำสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส

2. การให้บริการที่ตรงต่อเวลา (Timely Service) ได้แก่ การให้บริการที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างตรงต่อเวลา ตรงตามขั้นตอนการให้บริการ มีความสะดวกและรวดเร็ว ทันใจ ระยะเวลาในการดำเนินงานมีความเหมาะสม ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดไว้

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) ได้แก่ การให้บริการจะต้องมีจำนวนการให้บริการที่เหมาะสมเพียงพอต่อผู้มารับบริการ ในด้านการบริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ สถานที่จอดรถ ห้องน้ำ แก้อื้อ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ พัดลม เครื่องปรับอากาศ สัญญาณ wifi เป็นต้น ด้านบุคลากรและมีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการอย่างเพียงพอ

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) ได้แก่ การให้บริการที่จะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ มีบริการในช่วงเวลาพักกลางวัน และอาจเพิ่มการบริการนอกเวลาราชการ เช่น ในช่วงวันหยุด เป็นต้น กรณีงานที่ไม่แล้วเสร็จในวันเดียวจะต้องมีระบบติดตามความคืบหน้าได้

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) ได้แก่ การให้บริการที่มีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการให้บริการอยู่เสมอ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่หลากหลายช่องทาง แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข และการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

สรุปผลการวิจัย

ระดับคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .439) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ได้ดังนี้ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค

ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการที่ตรงต่อเวลา ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ให้ความสำคัญในการให้บริการประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ เป็นการคำนึงถึงการเคารพสิทธิของประชาชนในทุกระดับ หน่วยงานควรมีการเน้นย้ำการให้บริการอย่างสม่ำเสมอโดยกำหนดเป็นมาตรฐานของการให้บริการและนำเกณฑ์การให้บริการด้านนี้มาทำเป็นเครื่องมือประกอบการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงาน

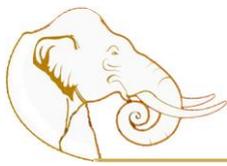
2. จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบกับ 4 ด้าน จะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ตามเกณฑ์ก็มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น สำนักงานที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์ สาขานางรอง ควรมีการบริหารงานบุคคลภายในองค์กรเพื่อจัดเจ้าหน้าที่ให้บริการได้อย่างต่อเนื่องไม่ขาดช่วงในเวลาพักกลางวัน สามารถเพิ่มระยะเวลาในการให้บริการมากขึ้น และควรมีจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมกับปริมาณงาน อาจมีการให้บริการในวันหยุดและควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานให้เกิดความกระตือรือร้น มีใจบริการ สามารถอุทิศตนเพื่อส่วนรวมได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิรพัชร สุตสงวน. (2559). ความพึงพอใจขอประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลตรอกนอง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. [งานนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรวรรณ ศรทอง. (2555). การพัฒนาคุณภาพการให้บริการของสำนักงานที่ดินจังหวัดสุราษฎร์ธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2553). การตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชาญชัย หงส์ทอง. (2558). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของฝ่ายทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน สำนักทะเบียนอำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว. [งานนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิสมัย ยศไตรศรีวิรัตน์. (2553). ความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการสำนักงานประกันสังคมจังหวัดยโสธร. [ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ยุทธการ ประพันธ์. (2558). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองจันทบุรี. [งานนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเนตร์ สุขสวัสดิ์เสรีกุล. (2559). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารจัดการของสำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี. [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกริก.
- วิรัชญา จิรกิจจนา. (2561). ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. [งานนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2566. จาก http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2021/01/21_NS_20.
- สุกัญญา เนื่องจำนง. (2553). *ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ของสำนักทะเบียนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. [งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวรรณี ดวงแก้ว. (2555). *คุณภาพการให้บริการด้านการขอประกันตัวผู้ต้องหาในคดีอาญา ของพนักงานอัยการจังหวัดอุบลราชธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อาทิตย์ พจน์อาจ. (2557). *ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพนิมิต อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี*. [งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อิสรา พันทะนาภูมิ. (2554). *ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของสำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลปอภาร อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด*. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. New York : John Wiley & Sons.
- Millet, John D. (1954). *Management in the Public Sector: The Quest for Effective Performance*. New York: McGraw-Hill Book Company.

โมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์
ตำบลหนองตาต อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์

Community Waste Management for Sustainable Environmental
Development. Nonsomboon, Nong Tat Subdistrict
Mueang District, Buriram Province

สากุล พรหมสถิตย์¹, ธนพัฒน์ จงมีสุข²,
รชต อุบลเลิศ³, ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ⁴
Sakon Phromsathit¹, Thanapat Jongmeesuk²,
Rachata Ubollert³, Thanyarat Puttipongchaichan⁴

¹⁻⁴สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹⁻⁴Department of Public Administration Faculty of Humanities and Social Sciences

Buriram Rajabhat University

E-mail: thanapat.jm@bru.ac.th

Tel: 089-*****

Received : August17, 2023;

Revised : October31, 2023;

Accepted : December22, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการขยะชุมชน 2) เพื่อศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการบริหารจัดการขยะชุมชนและ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ลักษณะการบริหารจัดการขยะชุมชน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ บ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลหนองตาต อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยในหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ จำนวน 300 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบทาร์โย ยามาเน่ คัดเลือกประชาชนในหมู่บ้าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ค่าปัจจัยเชิงยืนยันและแบบจำลองสมการโครงสร้าง โดยใช้โปรแกรมสถิติ JASP v.0.16.4.0 ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันผ่านเกณฑ์โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.372 ถึง 0.986 ค่า KMO เท่ากับ 0.927 มีความสัมพันธ์เชิงบวกเหมาะสมในการใช้วิเคราะห์องค์ประกอบ

3. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยที่ส่งผลมี 3 องค์ประกอบ 28 ตัวบ่งชี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะการบริหารจัดการขยะชุมชนมีความตรงเชิงโครงสร้างและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีที่ผ่านเกณฑ์ทุกค่า คือ $\chi^2 = 1738.627$, $df = 489$, $P\text{-value} = 0.000$, $GFI = 0.882$, $AGFI = 0.951$, $RMSEA = 0.033$, $SRMR = 0.052$ และ $\chi^2/df = 3.55$

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ; การจัดการขยะชุมชน; การพัฒนาสิ่งแวดล้อม

Abstract

This Article aimed to (1) study the level of participation in community waste management, (2) study the correlation coefficient between the variables of municipal waste management, (3) study and analyze the confirmatory components of indicators for municipal waste management. The methodology was a quantitative research method. The research area was in Nonsomboon, Nong Tat Subdistrict, Mueang District, Buriram Province. The sample group of 300 people were living in Non Somboon Villagem and used Taro Yamane method to select the people. The instrument used in the research by 5-level rating scale questionnaire, 3 sections for collecting data, analyzed data with mean, standard deviation, correlation coefficient analysis, confirmatory factor analysis, structural equation modeling and using the statistics program JASP v.0.16.4.0.

The research results were found as follows;

1. The overall level of participation in community waste management was at a high level.

2. Pearson's correlation coefficient passed the criteria with discriminant power ranged from 0.372 to 0.986, KMO value was 0.927, there was a positive correlation suitable for elemental analysis.

3. . Confirmatory factor analysis of factors that affected 3 components, 28 indicators. Factors affecting the characteristics of municipal waste management were structurally correct and consistent with empirical data. By considering all the index values that passed the criteria, $\chi^2 = 1738.627$, $df = 489$, $P\text{-value} = 0.000$, $GFI = 0.882$, $AGFI = 0.951$, $RMSEA = 0.033$, $SRMR = 0.052$ and $\chi^2/df = 3.55$

Keywords: Factor Analysis; Municipal Waste Management; Environmental Development

บทนำ

ปัญหาขยะชุมชนนั้นเป็นปัญหาสาธารณะที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนระดับชุมชนและในระดับเทศบาล เพราะบุคลากรยังขาดความรู้และเทคนิควิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสม รวมถึงการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่นำมาใช้อำนวยประโยชน์ต่อผู้คนมากขึ้น จึงทำให้ขยะทั้งจากภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ครุภัณฑ์ และสารเคมีอันตรายมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี และกระบวนการในการคัดแยก การจัดเก็บ การรวบรวม และการเก็บขนย้ายทำลายยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้างสะสมในสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยรวมทั้งขยะในสถานที่ต่างๆ อีกมากมาย ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการความรับผิดชอบของชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น จะเห็นได้ว่าชุมชนในประเทศไทยสามารถรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ได้ เช่น กลุ่มส่งเสริมฟื้นฟู การเกษตร กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ อันเนื่องมาจากการมีผลประโยชน์เกิดขึ้นอย่างชัดเจน หากแต่การจัดการปัญหาขยะชุมชนยังไม่สามารถทำได้ และทำได้ไม่ดีในหลายๆ ชุมชนหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะเทศบาลควรมีการจัดการขยะโดยชุมชน เช่น ธนาคารขยะชุมชน เพื่อให้

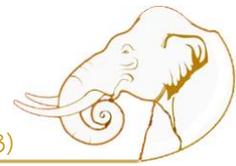
ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชนรวมทั้งสร้างการตระหนักรู้การจัดการขยะเพื่อให้เกิดมูลค่าแก่ชุมชน (ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ. 2566)

ดังนั้นสังคมบุรีรัมย์โดยเฉพาะเขตพื้นที่ตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์นั้นมีการขยายตัวของสังคมเมืองอย่างก้าวกระโดด อาจเป็นด้วยปัจจัยการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในเขตพื้นที่ตำบลหนองตาดที่มีแหล่งทุนภาคเอกชนรายใหญ่ของประเทศมาลงทุนในกิจการต่างๆ ส่งผลให้สังคมเมืองเกิดความขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดปัญหาที่ตามมาคู่กับการขยายตัวคือ ปัญหาขยะในเขตพื้นที่ ทำให้ชุมชนต้องมีการบริการจัดการขยะอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่เกิดประสิทธิภาพและหาวิธีสร้างรายได้ให้กับชุมชนพื้นที่ได้การพัฒนาชุมชนฐานรากแบบมีส่วนร่วมด้วยการร่วมกันคิดร่วมกันทำร่วมกันเป็นเจ้าของร่วมกันภายในชุมชนในการบริหารจัดการขยะชุมชนที่มีมากขึ้นจากสังคมที่ขยายตัว การพัฒนาคุณภาพชีวิตยกระดับชุมชนฐานรากจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะมาคอยสร้างเสริมชุมชนให้เกิดการพัฒนาที่เป็นระบบต่อการจัดการขยะ ในด้านการคัดแยกขยะชุมชน การจัดการขยะเหลือใช้ การทำลายและจัดการขยะภายในชุมชน การนำขยะที่ได้มาแปรรูปตามกระบวนการ สามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์เหลือใช้ให้มีคุณค่าเพิ่มมากขึ้นและสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน เป็นชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการ เพื่อให้ชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการจัดการปัญหาขยะชุมชนที่เหมาะสมและยั่งยืนตลอดจนสามารถนำแนวทางที่ดีไปใช้ในชุมชนอื่นจากความเป็นมาและความสำคัญ แนวคิดในการแก้ไขปัญหาขยะมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับทางเลือกนำไปใช้ เช่น แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด การลดปริมาณขยะ ซึ่งมีแผนหรือแนวคิด 5R ลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ(Reuse) การผลิตใหม่(Recycle)การซ่อมแซมหรือแก้ไข (Repair) การหลีกเลี่ยงขยะพิษ(Reject) ซึ่งในประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จในการจัดการขยะนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมากหรืออาจกล่าวได้ว่าประเทศที่มีประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมาก มีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จในการจัดการปัญหาขยะมากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามการเขามามีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยหลักที่มีส่วนทำให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวได้ (บัญชาสุวรรณสิทธิ. 2550)

บทความวิจัยนี้นำเสนอการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะชุมชน องค์ประกอบการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายที่สะท้อนออกมาจากสมาชิกภายในชุมชนเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการขยะชุมชนในเขตพื้นที่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการโมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ลักษณะการจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์

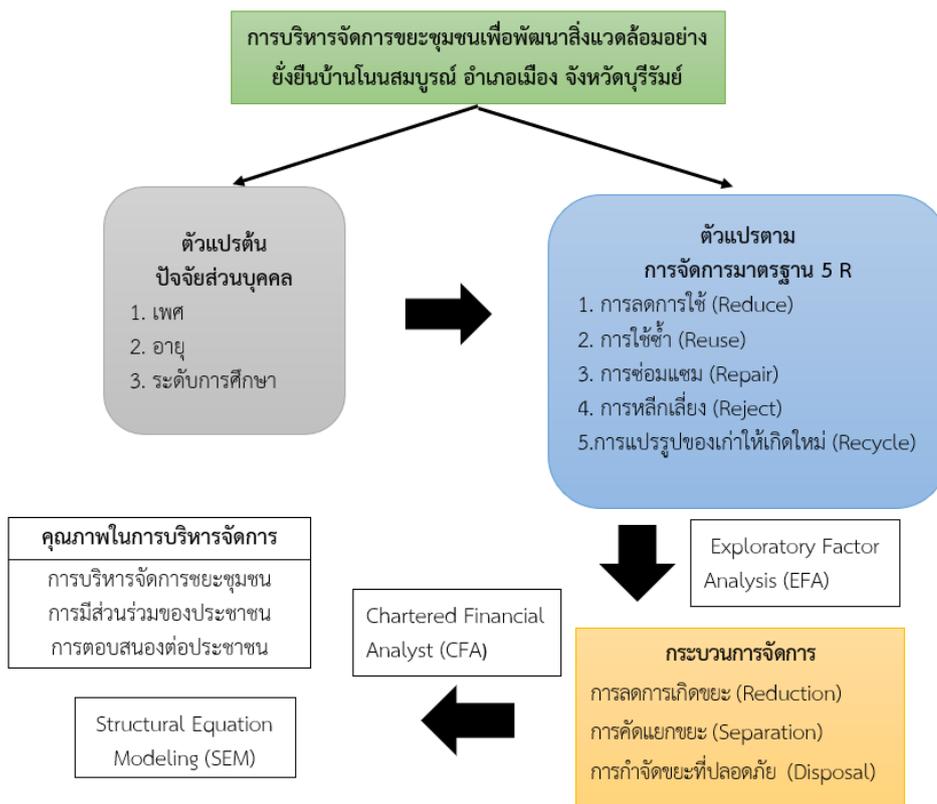

เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

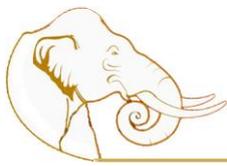
ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยการสังเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ ตามแนวคิด ทฤษฎีสรุปไว้ 3 องค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการลดการเกิดขยะ (Reduction) มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ สุภัทรชัย สีสะไบ (2563). 2. ด้านการคัดแยกขยะ (Separation) มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ พลภัทร ช่างสากล (2558). 3. ด้านกำจัดขยะที่ปลอดภัย (Disposal) มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ ปรีชา สุวรรณภูมิ (2554). 4. ด้านการลดการใช้ (Reduce) มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ ปกรณ์เกียรติ หมีนสิทธิ์โรจน์ (2564). 5. ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร (2562). 6. ด้านการซ่อมแซม (Repair) มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ วสมล เทียมถนอม (2558). 7. ด้านการหลีกเลี่ยง (Reject) มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ อุบล วุฒิพรโสภณ (2553). 8. ด้านการแปรรูปของเก่าให้เกิดใหม่ (Recycle) มีนักวิชาการที่ศึกษาไว้ดังนี้ ฮาซูลีนา วุฒิงาม และ สมเกียรติ สายธนู (2557).

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี ประกอบด้วย การจัดการมาตรฐาน 5R กระบวนการจัดการและคุณภาพการบริหารจัดการโดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

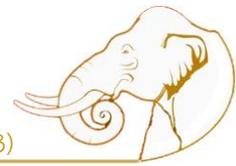
ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชากร ได้แก่ ประชาชนในหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ หมู่ 11 ตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 900 คน กลุ่มตัวอย่าง จากการสุ่มตัวอย่างตามสูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (TARO YAMANE) ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (TARO YAMANE; ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555) จำนวน 300 คน ผู้วิจัยจึงได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยให้คุ่มในหมู่บ้านเป็นชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 4 ชั้นตามคุ่มของหมู่บ้าน แล้วสุ่มตัวอย่างจากแต่ละชั้นโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย (1) ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา (2) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) วิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะจัดทำชุดแบบบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดกลุ่มความคิดเห็น (Grouping)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ: (1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับโมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ เพื่อใช้สังเคราะห์องค์ประกอบมิติต่างๆและสร้างเครื่องมือวิจัย (2) นำเครื่องมือในการวิจัยผลการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของผู้เชี่ยวชาญมา คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ข้อคำถามที่ใช้ได้ตามเกณฑ์การพิจารณา 30 ข้อ ตั้งแต่ 0.670 ถึง 1.000 (3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) ในเขตพื้นที่ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ตัวอย่างค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แอลฟา (alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ตามด้านขององค์ประกอบได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.979 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูล (4) นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) โดยวิธีหาค่า สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.372 ถึง 0.986 (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2552) พบว่า ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (5) จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยกับ กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีค่า KMO เท่ากับ 0.927 แสดงว่าข้อมูลชุดนี้เหมาะสมที่จะนำไปใช้วิเคราะห์องค์ประกอบดี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้: (1) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (2) วิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้สถิติ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของคะแนนระหว่างข้อคำถามทั้งหมด โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อให้ทราบลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรสำหรับใช้พิจารณาความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร โดยพิจารณาค่า KMO and Bartlett's Test (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2555) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เพื่อหาองค์ประกอบการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ JASP ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมเมตริกซ์สหสัมพันธ์ การสกัดองค์ประกอบขั้นต้น (Extraction) วิธีการหมุนแกน (Rotation) การสร้างตัวแปรประกอบหรือสเกลองค์ประกอบพิจารณา

องค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 มีน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.300 และมีจำนวนตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ JASP เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ค่าไคสแควร์กำลังสอง (Chi-Square Statistic) ค่าไคสแควร์กำลังสองสัมพัทธ์ (Relative Chi-Square) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index ; GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Squared Residual: RMR) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Squared Error of Approximation: RMSEA) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเบ้และความโด่งของข้อคำถามโมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลความวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	Sk	Ku	ความหมาย
1. ด้านการลดการใช้ (Reduce)	3.87	.647	.063	-.842	มาก
2. ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse)	3.85	.568	.104	-.844	มาก
3. ด้านการซ่อมแซม (Repair)	3.86	.608	.043	-.734	มาก
4. ด้านการหลีกเลี่ยง (Reject)	3.86	.619	.119	-.680	มาก
5. ด้านการแปรรูปของเก่าให้เกิดใหม่ (Recycle)	3.89	.545	-.233	-.635	มาก
ผลรวมค่าเฉลี่ย	3.87	.577	.018	-.909	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า โมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = .557) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการแปรรูปของเก่าให้เกิดใหม่ ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = .545) ด้านการลดการใช้ ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = .647) ด้านการหลีกเลี่ยง ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = .619) ด้านการซ่อมแซม ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = .608) ด้านการใช้ซ้ำ ($\bar{X}$ = 3.85, S.D. = .568)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สัน (Pearson's Product Moment Correlation coefficient) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรองค์ประกอบการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ ของกลุ่มตัวอย่างในชุมชน

ตัวแปร	SUMA	SUMB	SUMC	SUMD	SUME	SUMALL	Rdc	Spr	Dsp	SUMRSD
SUMA	1									
SUMB	.941**	1								
SUMC	.959**	.933**	1							
SUMD	.954**	.904**	.925**	1						
SUME	.900**	.869**	.897**	.874**	1					
SUMALL	.986**	.962**	.977**	.966**	.938**	1				
Rdc	.932**	.863**	.920**	.865**	.855**	.919**	1			
Spr	.861**	.861**	.850**	.885**	.736**	.870**	.708**	1		
Dsp	.612**	.607**	.619**	.627**	.736**	.660**	.483**	.372**	1	
SUMRSD	.967**	.938**	.961**	.956**	.941**	.987**	.879**	.828**	.766**	1

จากตารางที่ 2 ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 45 ค่า และเป็นความสัมพันธ์ทางบวกทั้งหมด โดยมีขนาดความสัมพันธ์รายละเอียดค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมดในภาพรวมเกือบทุกคู่มีนัยสำคัญทางสถิติมีค่าความสัมพันธ์ระหว่าง 0.372 ถึง 0.986 โดยความสัมพันธ์ภายในกลุ่มของตัวแปรสังเกตได้แต่ละกลุ่มทุกคู่มีค่าความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์สูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภายนอกกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นตัวแปรที่มีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเนื่องจากมีความสัมพันธ์ภายในกลุ่มสูงกว่าภายนอกกลุ่มที่ไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์จัดกลุ่มข้อมูลตัวใหม่ตามวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองโมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลหนองตาด อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ดังตารางที่ 3

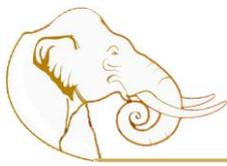
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการขยะชุมชน

องค์ประกอบ/ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	S.E.	R ²
องค์ประกอบที่ 1 ด้านการลดการเกิดขยะ (Rdc)	0.684	0.042	0.917
ตัวแปร A1 ผลิตภัณฑ์ที่จะไม่ก่อให้เกิดขยะ	1.000	0.080	0.880
ตัวแปร C4 มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะครัวเรือนเพิ่มรายได้	1.002	0.078	0.883
ตัวแปร E2 มีส่วนร่วมการเก็บแบตเตอรี่ใช้แล้วขายหรือทิ้งปลอดภัย	0.864	0.142	0.756
ตัวแปร B2 มีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน	1.000	0.072	0.890
ตัวแปร A3 มีส่วนร่วมเลือกหีบห่อวัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอย	1.032	0.021	0.967

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการขยะชุมชน

องค์ประกอบ/ตัวแปร	น้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน	S.E.	R ²
ตัวแปร E4 มีส่วนร่วมในการทิ้งขยะที่ย่อยสลายได้กลายเป็นปุ๋ย	0.971	0.101	0.845
ตัวแปร C6 มีส่วนร่วมในการแยกเศษอาหารไปใช้เป็นปุ๋ย	0.901	0.096	0.832
ตัวแปร A6 รับข่าวสารและเสนอแนะการบริหารจัดการขยะ	0.937	0.108	0.827
ตัวแปร B5 มีส่วนร่วมในการแยกเศษอาหารในครัวเรือน	0.934	0.204	0.715
ตัวแปร D5 มีส่วนร่วมในการนำเศษอาหารพืชผักไปหมัก	1.012	0.087	0.873
ตัวแปร C1 คัดแยกขยะเพื่อขายหรือกำจัดทิ้ง	0.727	0.271	0.534
ตัวแปร D3 ส่วนร่วมชวนเพื่อนบ้านดูแลทิ้งขยะมูลฝอยถูกวิธี	0.695	0.434	0.396
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการคัดแยกขยะ (Spr)	0.512	0.218	0.546
ตัวแปร A2 เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ซ้ำได้	1.000	0.103	0.802
ตัวแปร B6 มีส่วนร่วมในการแยกขยะอันตรายออกจากขยะอื่น	1.079	0.104	0.824
ตัวแปร A4 มีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอย เช่น ขวด ถุง	1.115	0.012	0.978
ตัวแปร C2 มีส่วนร่วมในการนำสิ่งของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่	1.105	0.023	0.957
ตัวแปร C5 ส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ครัวเรือน	0.953	0.252	0.602
ตัวแปร B3 นำถุงพลาสติกหิ้วที่ยังมีสภาพดี นำกลับมาใช้ใหม่	1.111	0.079	0.867
ตัวแปร D1 มีส่วนร่วมใช้ถุงผ้า ปิ่นโต หรือตะกร้า มาซื้อสินค้า	1.137	0.046	0.922
ตัวแปร D6 มีส่วนร่วมในการชำระค่าธรรมเนียมการเก็บขยะ	1.107	0.041	0.926
ตัวแปร E5 มีส่วนร่วมนำขยะมูลฝอยครัวเรือนทิ้งที่เทศบาลจัด	1.040	0.148	0.754
ตัวแปร D4 มีส่วนร่วมในการนำขยะที่จำเป็นต้องฝังกลบ	0.899	0.318	0.516
องค์ประกอบที่ 3 ด้านกำจัดขยะที่ปลอดภัย (Dsp)	0.388	0.443	0.254
ตัวแปร B4 มีส่วนร่วมในการรณรงค์การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก	1.000	0.008	0.988
ตัวแปร C3 ส่วนร่วมประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะต่อเนื่อง	0.991	0.019	0.971
ตัวแปร A5 ทานไม่ทิ้งขยะบริเวณริมทางและที่สาธารณะ	0.996	0.017	0.975
ตัวแปร D2 มีส่วนนำเศษอาหารที่เหลือในครัวเรือนไปเลี้ยงสัตว์	0.933	0.058	0.907
ตัวแปร E6 มีส่วนกำจัดขยะโดยไม่ทำให้เกิดมลพิษสิ่งแวดล้อม	0.979	0.031	0.953
ตัวแปร E1 มีส่วนร่วมในการกำจัดเศษวัสดุก่อสร้างอย่างถูกวิธี	0.817	0.125	0.775
ภาพรวมองค์ประกอบการ 5 ด้าน (SUMALL)			
ตัวแปร SUMA ด้านการลดการใช้ (Reduce)	1.000	0.009	0.979
ตัวแปร SUMB ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse)	0.843	0.032	0.902
ตัวแปร SUMC ด้านการซ่อมแซม (Repair)	0.923	0.021	0.943
ตัวแปร SUMD ด้านการหลีกเลี่ยง (Reject)	0.925	0.032	0.917
ตัวแปร SUME ด้านการแปรรูปของเก่าให้เกิดใหม่ (Recycle)	0.783	0.046	0.844

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ ทั้ง 33 ตัวแปร พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.695 ถึง 1.137 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ (R^2) ตั้งแต่ 0.516 ถึง 0.988 และมีค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบตั้งแต่ 0.008 ถึง 0.434 แสดงว่าทุกตัวแปรมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือและสามารถอธิบายได้อย่างมีความหมาย

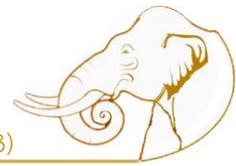
เมื่อพิจารณาตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านการลดการเกิดขยะ (Rdc) ทั้ง 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.695-1.032 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.396-0.967 โดยตัวแปรเรื่อง มีส่วนร่วมเลือกหีบห่อวัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอย (A3) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

องค์ประกอบด้านการคัดแยกขยะ (Spr) ทั้ง 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.899-1.137 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.516-0.957 โดยตัวแปรมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้า ปิ่นโต หรือตะกร้า มาซื้อสินค้า (D1) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด องค์ประกอบด้านกำจัดขยะที่ปลอดภัย (Dsp) ทั้ง 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.817-1.000 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.775-0.988 โดยตัวแปรเรื่อง มีส่วนร่วมในการรณรงค์การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก (B4) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

ภาพรวมองค์ประกอบการ 5 ด้าน (SUMALL) ทั้ง 5 ด้าน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.843-1.000 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.844-0.979 โดยตัวแปรเรื่อง ด้านการลดการใช้ (Reduce) มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด

เมื่อพิจารณาในส่วนองค์ประกอบหลักคือ ทั้ง 3 ด้าน มีค่าเป็นบวกค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.695 ถึง 1.137 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.516-0.988 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านการลดการเกิดขยะ (Reduction) ด้านการคัดแยกขยะ (Separation) ด้านกำจัดขยะที่ปลอดภัย (Disposal) และรายด้าน 5 ด้าน มีค่าเป็นบวกค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.843 ถึง 1.000 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าความเที่ยง (R^2) อยู่ระหว่าง 0.844-0.979 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ด้านการลดการใช้ (Reduce) ด้านการหลีกเลี่ยง (Reject) ด้านการซ่อมแซม (Repair) ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) ด้านการแปรรูปของเก่าให้เกิดใหม่ (Recycle) จึงได้โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

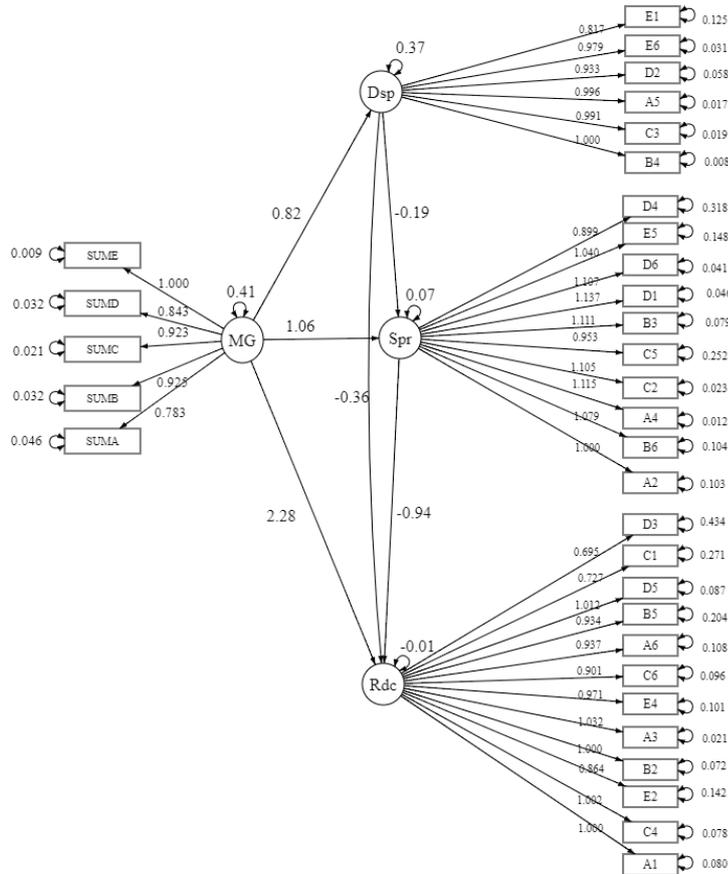
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า แบบจำลองเบื้องต้นไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับแบบจำลอง โดยการผ่อนคลายน้อยที่สุดเบื้องต้นให้ความคลาดเคลื่อน ของตัวแปรภายในสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งหลังจากปรับแบบจำลองแล้วเมื่อพิจารณาดัชนีความกลมกลืน ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (χ^2) ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืนปรับแก้แล้ว (AGFI) ค่ารากกำลังสอง ของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) และค่าราก ของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized RMR) พบว่า องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ดังตารางที่ 4 และภาพประกอบที่ 1

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบความกลมกลืนของแบบจำลอง

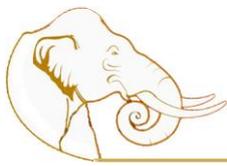
ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์การพิจารณา	ก่อนปรับโมเดล		หลังปรับโมเดล	
		ค่า	การพิจารณา	ค่า	การพิจารณา
χ^2 p-value	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)	$\chi^2 = 2720.624$,df = 347 p = 0.001	ไม่ผ่าน	$\chi^2 = 1738.627$,df = 489 p = 0.000	ผ่าน
χ^2/df	มีค่ามากกว่า 2.00 ไม่เกิน 5.00	7.840	ไม่ผ่าน	3.557	ผ่าน
GFI	มีค่ามากกว่า 0.90	0.611	ไม่ผ่าน	0.882	ผ่าน
AGFI	มีค่ามากกว่า 0.90	0.759	ไม่ผ่าน	0.951	ผ่าน
SRMR	มีค่าต่ำกว่า 0.05	0.057	ผ่าน	0.052	ผ่าน
RMSEA	มีค่าต่ำกว่า 0.05	0.151	ผ่าน	0.033	ผ่าน

หมายเหตุ: ดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องและความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-Square= 1738.627 df= 489 P-value= 0.000 GFI= 0.882 AGFI= 0.951 SRMR= 0.052 RMSEA= 0.033

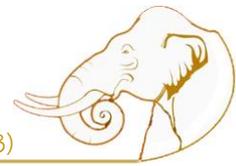
ภาพประกอบที่ 1 แสดงโมเดลการวิเคราะห์หึ่งค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาโมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กระบวนการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์นั้นมีการอาศัยความร่วมมือกันระหว่างประชาชนภายในชุมชนเข้ามามีส่วนในการบริหารโดยการอาศัยชุมชนเป็นศูนย์กลางมีบทบาทขับเคลื่อนกระบวนการจัดการขยะภายในชุมชนโดยการร่วมกันพัฒนาแนวทางในการจัดการขยะร่วมกัน เช่น กระบวนการมาตรฐาน 3 R และ 5 R ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันชัย พรหมสิทธิ์ และคณะ (2562) พบว่า รูปแบบการจัดการขยะกับความเหมาะสมของพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มจากผู้บริหารสูงสุดขององค์กรต้องมีนโยบายที่ชัดเจน โดยมีการวางแผนการจัดการขยะและการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวกับการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะ การนำขยะมาใช้หรือตามหลัก 3Rs ได้แก่ Reduce Reuse และ Recycle โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการขยะของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในการวางแผนงานหรือโครงการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีการกำหนดนโยบายและแผนงานในการขยายผลโครงการสู่ชุมชนในระดับกว้าง เช่น จัดกิจกรรมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย การรณรงค์สร้างความตระหนัก การสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติโดยอาศัยการแข่งขันและให้รางวัล เพื่อผลักดันแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นโดยมีการตั้งทีมเฉพาะกิจรับผิดชอบแต่ละกิจกรรม มีการประสานการดำเนินงานทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม โดยภาครัฐต้องมีแผนการดำเนินงานและงบประมาณในการจัดกิจกรรมลดปริมาณขยะ มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน มีการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบในการดำเนินงาน และมีการสนับสนุนการเรียนรู้ต้นแบบจากพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ ส่วนภาคประชาสังคมต้องมีการสร้างกฎระเบียบขึ้นใช้ในพื้นที่ เพื่อสร้างวินัยและปลูกจิตสำนึกสาธารณะ สร้างการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมลดปริมาณขยะและกิจกรรมสร้างแรงจูงใจในการคัดแยกขยะ โดยหลีกเลี่ยงการใช้ของฟุ่มเฟือยเพื่อลดการสูญเสียและลดปริมาณขยะให้มากที่สุด ภายใต้ 3 หลักการ คือ ผลิต (make) ใช้ (use) และวนกลับ (return) สู่การปฏิบัติจริง ผ่านการฝึกกำลังกับพันธมิตร ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจและชุมชน เพื่อต่อยอดและขยายแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน คือ การหมุนเวียนใช้ทรัพยากรธรรมชาติในห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการของเสีย วัสดุคืบ หรือสินค้าที่หมดอายุ ให้กลับไปเป็นทรัพยากรที่หมุนเวียนอยู่ในระบบด้วยกระบวนการที่เหมาะสม

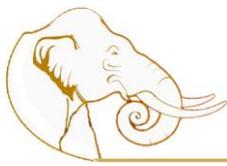
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาการวิเคราะห์และตรวจสอบโมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ค่าสถิติจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล พบว่าองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านบทบาทการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์นั้น มีนัยสำคัญทั้ง 3 องค์ประกอบและโมเดลนั้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) พบว่า ค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญ ($p > 0.5$) ไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่ามากกว่า 2 ไม่เกิน 5 ดัชนีความกลมกลืน (GFI) มีค่ามากกว่า 0.09 ดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) มีค่ามากกว่า 0.90 ความกลมกลืน

เปรียบเทียบ (CFI) มีค่ามากกว่า 0.90 รากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปมาตรฐาน (Standardize RMR) มีค่าต่ำกว่า 0.05 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของ ความคลาดเคลื่อน โดยประมาณ (RMSEA) มีค่าต่ำกว่า 0.08 แสดงว่า โมเดลทางทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้โมเดลการวัดยังมีความตรงเชิงเข้า (Convergent validity) จากค่า ความแปรปรวนที่สกัดได้ เฉลี่ยของตัวแปร (Average Variance Extracted: AVE) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และความเที่ยงเชิง โครงสร้าง (Construct Reliability: CR) ซึ่งส่วนใหญ่มีค่ามากกว่า 0.70 แสดงว่ามีความเที่ยงสูง ส่วนความ ตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) พบว่า AVE ขององค์ประกอบทุกค่าพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.8-0.9

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ผลการวิจัยพบว่า เมื่อทำการสกัดองค์ประกอบเบื้องต้นมีองค์ประกอบที่มี ค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 จำนวน 3 องค์ประกอบ เมื่อทำการหมุนแกนปัจจัยองค์ประกอบแบบ วาริแมกซ์ (Varimax) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาว่าตัวแปรใดจะอยู่ในองค์ประกอบใดเมื่อค่าน้ำหนักของ องค์ประกอบของตัวแปรนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.300 ขึ้นไปและมีเกณฑ์ขั้นต่ำ คือ ในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมี ตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ทำให้ได้องค์ประกอบที่ชัด 3 องค์ประกอบและสามารถอธิบายความ แปรปรวนได้ทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 52.632 ได้แก่ องค์ประกอบด้านการลดการเกิดขยะ (Reduction) องค์ประกอบด้านการคัดแยกขยะ (Separation) และ องค์ประกอบด้านการกำจัดขยะที่ปลอดภัย (Disposal) ทั้งนี้จากการศึกษาเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบแนวคิด และสังเคราะห์ตัวแปรจาก การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเมื่อพิจารณาเนื้อหาขององค์ประกอบแล้วก็พบว่า ต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน และเป็นเรื่องเดียวกัน ข้อคำถามเป็นไปในทางเดียวกันจึงทำให้ไม่สามารถ แยกด้านออกจากกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา ฉัตรช่อฟ้า (2563) ได้ศึกษาโมเดลสมการ โครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง พบว่า 1. โมเดล สมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง ที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่พัฒนาขึ้น สรุปได้ว่า ค่าไคสแควร์ (χ^2) = 124.90, df = 101, P = .053, GFI = .98, AGFI = .96, RMSEA = .020 ประสิทธิภาพของการ จัดการขยะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง (EFFECT) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ .976 แสดงว่า ตัวแปรภายในโมเดล ได้แก่ ภาวะผู้นำ (LEADER) การบริหารองค์การ (MANAGE) การมีส่วนร่วม (PART) และอิทธิบาท 4 (IDDHIB) สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการจัดการขยะของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทองได้ ร้อยละ 97.60 และผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและ ทางอ้อมพบว่า อิทธิบาท 4 เป็นตัวแปรส่งผ่าน (Mediator) ในโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลการจัดการ ขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง

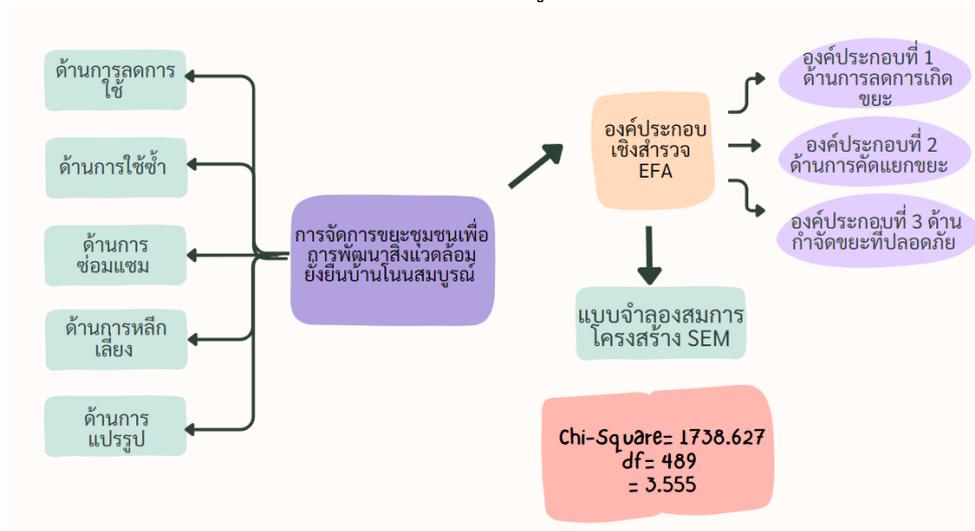
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ผลการวิจัยพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคกำลัง สอง (χ^2) เท่ากับ 1738.627 มีดัชนีวัดระดับความน่าจะเป็น (P -value) เท่ากับ 0.000 ที่องศาเสรี (df) เท่ากับ 489 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI เท่ากับ 0.882 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ AGFI เท่ากับ 0.951 ค่ารากเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปของคะแนนมาตรฐาน SRMR เท่ากับ 0.052 และค่ารากเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน RMSEA เท่ากับ 0.033 ซึ่งค่าสถิติมีความเหมาะสม ผล การวิเคราะห์องค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนน สมบูรณ์ทั้ง 3 องค์ประกอบ และ 5 ด้าน มีค่าเป็นบวก มีค่าตั้งแต่ 0.388 ถึง 1.000 มีนัยสำคัญทางสถิติที่

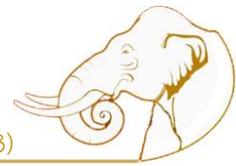
ระดับ 0.050 ทุกค่าโดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ องค์ประกอบด้านการลดการใช้ (Reduce) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด เท่ากับ 1.000 ด้านการหลีกเลี่ยง (Reject) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.925 ด้านการซ่อมแซม (Repair) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.923 ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.843 ด้านการแปรรูปของเก่าให้เกิดใหม่ (Recycle) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.783 ด้านการลดการเกิดขยะ (Reduction) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.684 ด้านการคัดแยกขยะ (Separation) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.512 และด้านกำจัดขยะที่ปลอดภัย (Disposal) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.388 ตามลำดับ ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีข้อคำถามที่เที่ยงตรงกับองค์ประกอบที่วัดและมีค่าสถิติผ่านเกณฑ์สอดคล้องกับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการพิจารณาความสอดคล้องของโมเดลตามสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีค่าสถิติดังนี้ 1) ค่าไคกำลังสอง (χ^2) ต้องมีค่ามากกว่า 0.050 หรือไม่มีระดับนัยสำคัญ 2) ค่าสถิติไคกำลังสองสัมพันธ์ (χ^2/d) ควรมีค่าน้อยกว่า 5.000 3) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.900 4) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.900 5) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ ควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.900 ขึ้นไป 6) ค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ ควรมีค่าน้อยกว่า 0.050 ถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 7) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคาดเคลื่อนโดยประมาณที่ดีควรมีค่าน้อยกว่า 0.050 ดังนั้นโมเดลที่ปรับแก้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี คำถามที่ใช้ในการวิจัยสามารถนำไปใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ได้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลหนองตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เกิดจากองค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1) องค์ประกอบด้านการลดการเกิดขยะ (Reduction) 2) องค์ประกอบด้านการคัดแยกขยะ (Separation) 3) ด้านการกำจัดขยะที่ปลอดภัย (Disposal) จากด้านการบริหารจัดการขยะ 1) ด้านการลดการใช้ (Reduce) 2) ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse) 3) ด้านการซ่อมแซม (Repair) 4) ด้านการหลีกเลี่ยง (Reject) 5) ด้านการแปรรูปของเก่าให้เกิดใหม่ (Recycle) ดังแผนภาพ

ภาพประกอบที่ 2 แสดงองค์ความรู้เกี่ยวกับโมเดลการจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุป

1. การมีส่วนร่วมการบริหารจัดการขยะชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .577 และค่าความแปรปรวน (SK) ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้าย

2. สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันผ่านเกณฑ์โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.372 ถึง 0.986 ค่า KMO เท่ากับ 0.927 มีความสัมพันธ์เชิงบวกเหมาะสมในการใช้วิเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์ค่าสถิติ Barrett's Test มีค่าเท่ากับ 16326.456 มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ซึ่งน้อยกว่า 0.050 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 30 ตัวแปร

3. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปัจจัยที่ส่งผลมี 3 องค์ประกอบ 28 ตัวบ่งชี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะการบริหารจัดการขยะชุมชนมีความตรงเชิงโครงสร้างและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีที่ผ่านเกณฑ์ทุกค่า คือ $\chi^2 = 1738.627$, $df = 489$, $P\text{-value} = 0.000$, $GFI = 0.882$, $AGFI = 0.951$, $RMSEA = 0.033$, $SRMR = 0.052$ และ $\chi^2/df = 3.55$

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า .ระดับการบริหารจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก ควรมุ่งกำหนดกลยุทธ์ตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้เพื่อเป็นแนวทางกำหนดนโยบายในการพัฒนาการบริหารจัดการขยะในเขตพื้นที่ และเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมยกระดับการบริหารจัดการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานระดับจังหวัดที่มากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้เชิงสำรวจการบริหารจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ คือ 3 องค์ประกอบ 28 ตัวบ่งชี้ มีข้อที่ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้วไม่ผ่านเกณฑ์ 0.300 จำนวน 2 ข้อ จาก 30 ข้อ ควรมีการปรับข้อคำถาม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้เชิงยืนยัน การบริหารจัดการขยะชุมชนเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนบ้านโนนสมบูรณ์ ควรมีการศึกษาขยายผลในวงกว้างในพื้นที่เป้าหมายอื่น หรือนำตัวบ่งชี้เป็นกลยุทธ์กำหนดค่าเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อให้ปรากฏผลลัพธ์เชิงประจักษ์ที่มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลยุทธ์เชิงนโยบายการพัฒนาร่วมกับเทศบาลตำบลหนองตาตาดด้านการบริหารจัดการขยะเขตพื้นที่ตำบลหนองตาตาด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการขยะจะทำให้เกิดประโยชน์นำผลการวิจัยไปใช้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

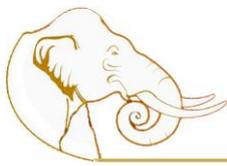
- ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร. (2562). *แนวทางการส่งเสริมแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม. กรุงเทพฯ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ และคณะ. (2566). *เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. วารสารมหาจุฬาลงกรณ, 14(1), 169-179.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัญญัติ สุวรรณสิทธิ์. (2550). *การจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดของเทศบาลตำบลสันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). รัฐประศาสนศาสตร์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรีชา สุวรรณภูมิ. (2554). *รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มที่ 1 ประเทศไทย*. (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปกรณ์เกียรติ หมั่นสิทธิโรจน์. (2564). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนและผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาโครงการอาคารชุดบ้านเอื้ออาทรบางไผ่ลง นิตินิตบุคคล 1 จังหวัดสมุทรปราการ*. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). ภาควิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พลภัทร ช่างสากล. (2558). *รูปแบบการพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วสมล เทียมถนอม. (2558). *รูปแบบการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกเทศบาลตำบลเมืองเก่า จังหวัดสุโขทัย*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สันชัย พรหมสิทธิ์ และคณะ. (2562). *รูปแบบการจัดการขยะกับความเหมาะสมของพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ, 6(2), 459-483.
- สุภัทรชัย สีสะใบ. (2563). *การพัฒนาโมเดลประสิทธิผลพฤติกรรมการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนเกษตร*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- อุบล วุฒิพรโสภณ. (2553). *รูปแบบโครงสร้างองค์ประกอบเชิงสังคมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. (2563). โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิผลกาจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สาขารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ฮาซูลีนา วุฒิงาม และสมเคียรติ สายธนู. (2557). แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยระดับครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลปะลुरू. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย, 9 (1), 121-130.

Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

STRUGGLING FOR PhD: A LIFE STORY OF A THAI UNIVERSITY TEACHER

Yongyut Khamkhong*¹ Sasiwimon Phlaichum² Phraplad Sura Yanatharo³

^{1,2}Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok

³Master of Public Administration Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya Surin Campus

*yongyut.k@pnru.ac.th

Received : July14, 2023;

Revised : November6, 2023;

Accepted : November16, 2023

Abstract

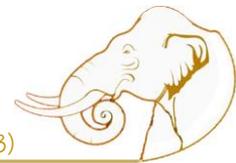
Getting a doctorate degree while teaching at a university has become a norm that most teachers dream about. It might be true that once you become a PhD holder, you will receive higher payment, recognition, position, and self-confidence in return. However, the path towards the degree comes with psychological stress, financial burden, self-isolation, and, in many cases, illnesses. In this study, a PhD student shared her life's story of a six-year-long struggle with all the problems on the path towards her goal. The study utilized a qualitative methodology and collected data through a series of in-depth interviews. The narrative inquiry approach was adopted to report on the subject's life story, reflecting her physical and mental struggles amid the pressures surrounding her during the PhD study. The study also found that miscalculation and lack of readiness can lead a PhD student's life to unbearable despair. It is advised that PhD program management should ensure professionalism and provide measures to assist PhD students in timely graduation.

Keywords: PhD; Thai university; teacher

Introduction

Teaching at the university level in Thailand often requires a teacher to have a PhD. Sandy (pseudonym), a 54-year-old teacher in an aviation business program at a government university in Bangkok, noticed that four of her colleagues had the title 'Dr.' and felt the urge to catch up with them. One of her colleagues is currently pursuing a PhD through weekend classes and is close to finishing. Initially, Sandy thought that a Master's degree would be sufficient to teach at the university, but she soon realized that she needed to pursue a PhD to further her career.

I have known Sandy for 36 years since we enrolled in the same undergraduate program at a university in northeast Thailand. About 10 years ago, I encouraged her to pursue a PhD together at a government university, but she wasn't ready at that time. I completed my degree in 3 years, paying a total tuition fee of 350,000 THB, which was considerably cheaper compared to other universities. At the age of 48, Sandy enrolled in a PhD program in the field of management at another government university not far from mine. However, after six long years, she was still struggling with the program. She depleted her family savings of 700,000 Baht and couldn't see the light at the end of the tunnel.

Various problems arose, and Sandy was on the verge of giving up. I sought her permission to write a report on her story so that others can learn from her hard-earned lessons.

Pursuing a PhD is never easy anywhere in the world. One must be prepared to face numerous challenges along the way. Disturbing news related to pursuing a PhD has emerged. In 2021, a 48-year-old Thai university lecturer committed suicide after failing to complete his PhD as planned. His father mentioned that the family couldn't afford to finance his son's PhD, which led to depression and stress (Siamrath, 2021).

Researchers from the universities of Sussex and Westminster in the UK surveyed 1,263 respondents and found that 40% of PhD students are at a high risk of suicide. Chronic stress and acute loneliness were cited as key factors, and 8% of the respondents had attempted suicide (The Tab, 2021).

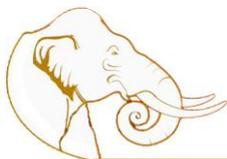
A study in India revealed that 68% of PhD students suffered from depressive disorders, with 27% reporting moderate to severe symptoms (Times of India, 2021).

At my university, I also encountered a teacher who failed to complete her PhD and developed depression. Despite being in her early 40s, she relied on antidepressant medication and struggled to cope with stress. The impact of stress was so overwhelming that her mother had to accompany her to school every day, wait for her until the end of the day, and bring her home as if she were a child. She had difficulty communicating with others and eventually left the school, now under the care of her family.

PhD studies often come with high levels of stress due to the demanding nature of the program. The pressure to produce original research, meet deadlines, and excel academically can create significant stress for students. A survey conducted in Belgium with 3,659 PhD students found that one-third of the respondents were at risk of developing psychiatric disorders, including depression (Levecque et al., 2017). The study emphasized the importance of addressing stress in PhD programs and implementing supportive measures to mitigate its negative impact on students' well-being.

The unique characteristics of PhD studies, such as long working hours and the inherent uncertainty of the research process, contribute to elevated stress levels among students. A study by Evans et al. (2018), which examined the stress experiences of PhD students, found that factors such as work overload, lack of control, and inadequate support systems significantly contribute to stress. The study highlighted the need for universities to provide resources and interventions to promote stress management and support the well-being of PhD students.

In this report, I have adopted the narrative inquiry approach to analyze Sandy's life story. This research methodology focuses on the exploration and interpretation of stories or narratives shared by individuals like Sandy. It recognizes that individuals construct and make meaning of their experiences through storytelling. This approach acknowledges the subjective nature of human experiences and aims to capture the complexities and nuances of lived experiences. Researchers using the narrative inquiry approach collect and analyze narratives to gain insights into individuals' perspectives, emotions, values, and beliefs. By examining personal narratives, researchers can uncover the unique ways in which individuals navigate and make sense of their social and cultural contexts (Clandinin & Connelly, 2000).

One of the key features of the narrative inquiry approach is the emphasis on the co-construction of knowledge between the researcher and the participant, in this case, between myself and Sandy. Researchers engage in a collaborative and dialogic process to elicit and understand the narratives. This approach values the voices and experiences of the participants, recognizing them as active agents in shaping their own stories. Through open-ended interviews, participant observations, and the analysis of personal documents such as diaries or letters, researchers can gain a deeper understanding of the multifaceted nature of human experiences (Riessman, 2008).

Narrative inquiry has found application in various fields, such as psychology, education, sociology, and healthcare. In psychology, it has been used to explore individuals' identity development, experiences of trauma, and mental health journeys. In education, narrative inquiry has been employed to investigate teachers' professional development, students' learning experiences, and the implementation of educational policies. In healthcare, this approach has shed light on patients' illness narratives, healthcare professionals' practices, and the dynamics of doctor-patient relationships. The narrative inquiry approach offers a valuable means of understanding the complex and diverse stories that shape human lives and experiences (Creswell, 2013; Polkinghorne, 2005).

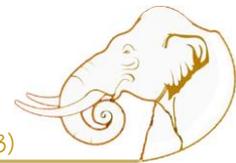
Sandy's narratives of her life story can serve as a valuable example for those planning to enroll in a PhD program, and her life's lessons can help others avoid the same mistakes or at least anticipate and better manage stress levels with proper preparation and strategies.

Research Objectives

The study aimed to: 1) investigate the stress faced by PhD students during their studies, and 2) provide lessons for PhD candidates and suggestions for PhD program management.

Research Methodology

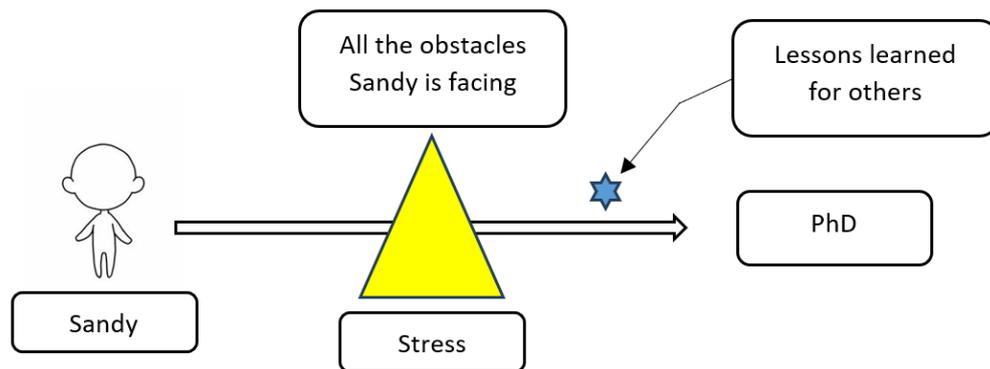
This study utilized qualitative research, employing a narrative inquiry approach (Zhang, 2019). Information was gathered through a series of open-ended, in-depth interviews with Sandy, the PhD student, who served as the sole source of information. In this report, Sandy's personal accounts are narrated by both the researcher and Sandy herself. We met officially six times at different cafes, based on Sandy's convenience around her workplace. I took notes during our meetings and later typed them up. Sandy was not comfortable with her voice being recorded. To protect her identity and avoid any potential repercussions on her job and PhD program, Sandy needed to remain anonymous. Since I personally knew Sandy, I had the opportunity to observe various aspects of her life, including her family members, colleagues, close friends, and even her dogs. I had familiarity with most of the people around Sandy. As a friend, I witnessed her changing emotions and listened to her grievances regarding the problems she faced during her PhD study.

This report also analyzes relevant theories, academic concepts, and research on stress and stress management. As a narrator and a PhD holder myself, I have included accounts of my personal experiences related to academic traditions in Thailand.

Conceptual Framework

Sandy represents students who have the ultimate goal of pursuing a PhD. She is currently encountering various obstacles, including financial constraints, health issues, workplace pressures, and challenges in her relationship with her thesis supervisor, among others. All of these factors contribute to the psychological stress that she must endure.

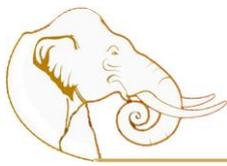

Literature Reviews

A PhD program, or Doctor of Philosophy program, is a rigorous and advanced academic undertaking that typically spans several years and is designed to enable individuals to attain the highest level of expertise in a specific field of study. Students in a PhD program engage in extensive research, scholarship, and critical analysis, often culminating in the completion of a doctoral dissertation or thesis. These programs offer a deep exploration of a particular subject, fostering the development of specialized knowledge and critical thinking skills. PhD candidates work closely with faculty advisors, contribute to the existing body of knowledge in their chosen field, and are expected to make a significant and original contribution to their discipline. Successful completion of a PhD program demonstrates a high level of expertise and the ability to independently contribute to the advancement of knowledge in the chosen field. However, many PhD students experienced tremendous stress on academic and personal problems, like in the case of Sandy.

Here are some literature reviews related to stress and stress management.

When people develop stress, it means they perceive a situation as exceeding their available resources to cope effectively. If they do not have appropriate strategies, they will bear all the pains and that may lead to physical and psychological failure. Stress management is a crucial aspect of maintaining overall well-being and coping with the

challenges of daily life. According to Lazarus and Folkman's Transactional Model of Stress and Coping (1984), stress is viewed as a dynamic process involving the interaction between individuals and their environment. Stress management, therefore, aims to enhance individuals' coping strategies and reduce the negative impact of stress on physical and psychological health.

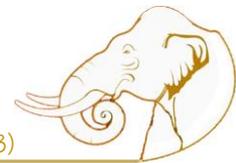
The Lazarus and Folkman's model emphasizes the importance of cognitive appraisal, suggesting that individuals' perceptions and interpretations of stressors play a significant role in determining their stress levels and coping responses. Lazarus and Folkman propose that individuals engage in a two-step appraisal process: primary appraisal (evaluating the significance of the stressor) and secondary appraisal (assessing available resources and potential coping strategies). Stress management strategies based on this model focus on promoting effective coping mechanisms and modifying cognitive appraisals to reduce the negative impact of stress on individuals' well-being.

Another prominent approach to stress management is the cognitive-behavioral theory. Based on the work of Ellis (1962) and Beck (1976), this theory posits that individuals' thoughts, beliefs, and interpretations of stressors significantly influence their emotional and behavioral responses. Cognitive-behavioral stress management techniques focus on identifying and challenging negative thought patterns, modifying maladaptive behaviors, and developing effective problem-solving skills. By addressing cognitive distortions and implementing healthier coping strategies, individuals can better manage stress and improve their overall well-being.

Another key concept in stress management is the general adaptation syndrome proposed by Hans Selye (1956). According to this theory, stress triggers a physiological response involving three stages: alarm, resistance, and exhaustion. The initial alarm reaction is characterized by increased physiological arousal as the body mobilizes its resources to cope with the stressor. If the stressor persists, the body enters the resistance stage, where it attempts to adapt and maintain a state of balance. However, prolonged exposure to stress can lead to the exhaustion stage, marked by physical and mental exhaustion, reduced immune function, and increased vulnerability to illness. Stress management techniques aim to prevent or minimize the negative effects of the exhaustion stage by promoting relaxation, self-care, and healthy coping mechanisms.

One effective solution for managing stress is the practice of mindfulness-based techniques. Mindfulness involves bringing one's attention to the present moment in a non-judgmental and accepting manner. Research has shown that mindfulness-based interventions can significantly reduce stress and improve psychological well-being. For instance, a study by Hoge et al. (2017) demonstrated that mindfulness-based stress reduction programs were effective in reducing stress and enhancing resilience in a sample of healthcare professionals. Incorporating mindfulness practices into daily routines, such as mindful breathing exercises or meditation, can help individuals cultivate awareness and develop healthier responses to stress.

Another effective solution for stress management is engaging in regular physical activity. Exercise has been shown to have numerous benefits for both physical and mental

well-being, including stress reduction. Research suggests that exercise can increase the production of endorphins, which are natural mood-boosting chemicals in the brain, and reduce levels of stress hormones such as cortisol. A study by Stults-Kolehmainen and Sinha (2014) found that regular exercise was associated with lower perceived stress levels and improved mental health outcomes. Incorporating activities like walking, jogging, yoga, or other forms of exercise into one's routine can provide a healthy outlet for managing stress.

A third solution for stress management is social support. Seeking support from friends, family, or colleagues can provide a valuable source of comfort, understanding, and encouragement during stressful times. Research has consistently shown the beneficial effects of social support on stress reduction. For instance, a study by Cohen and Wills (1985) found that individuals with strong social support networks experienced lower levels of stress and better overall health outcomes. Actively cultivating and maintaining social connections, whether through regular social activities, joining support groups, or seeking therapy, can contribute to better stress management and overall well-being.

Since Sandy is a university's teacher, it is crucial to elaborate stress management techniques for teachers as well. One solution is the implementation of stress management programs and interventions. These programs can provide teachers with strategies and resources to cope with stress more effectively. For example, a study by Klassen et al. (2009) examined the effectiveness of a stress management program for teachers and found that it led to significant reductions in perceived stress levels and improvements in psychological well-being. The program included components such as stress awareness, relaxation techniques, and time management skills. By equipping teachers with the necessary tools to manage stress, schools and educational institutions can promote a healthier work environment and support teachers' overall well-being.

Teaching is a demanding profession that can be accompanied by significant levels of stress. Teachers face numerous stressors, including heavy workloads, time pressure, administrative demands, student behavior issues, and high-stakes testing. These stressors can take a toll on teachers' mental and physical well-being. Research has shown that high levels of stress among teachers can lead to burnout, decreased job satisfaction, and compromised teaching effectiveness. A study by Kyriacou (2001) examined the sources of stress among teachers and found that workload, student misbehavior, and lack of support from colleagues and administrators were significant contributors to stress levels. Recognizing and addressing these stressors is essential for promoting teacher well-being and maintaining the quality of education.

Building a supportive and positive school culture is another key approach to address stress among teachers. A study by Jennings and Greenberg (2009) highlighted the importance of social and emotional support in reducing teacher stress. Creating a collaborative and respectful work environment, fostering positive relationships among staff members, and promoting a sense of community can help buffer the negative effects of stress. Additionally, providing opportunities for professional development, mentorship programs, and regular check-ins with teachers can contribute to their well-being and

resilience. By prioritizing teacher support and well-being, schools can create conditions that enable teachers to thrive and provide high-quality education to their students.

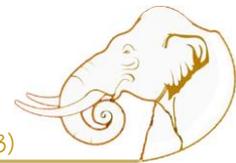
To address the stress experienced by PhD students, universities and academic institutions have recognized the importance of providing support services and resources. A study by Pyhalto et al. (2012) explored the effectiveness of a stress management intervention for doctoral students and found that participation in stress management workshops significantly reduced stress levels and improved well-being. The study highlighted the importance of proactive interventions and support systems to help PhD students navigate the challenges of their program and enhance their overall stress management skills.

Results

The data gathered from my meetings with Sandy at different cafes is as follows. We discussed while enjoying coffee and sometimes indulging in a slice of pie or cake. I prepared semi-structured questions with clear topics for each meeting. Sandy did not allow me to record her voice, and I respected her wishes. I took notes in a notebook and typed them up later to ensure accuracy. Before the publication of this paper, Sandy asked to review and edit certain parts, and I have no objection as it is her story after all.

Miscalculation: I started the interview with the fact that she did not finish the PhD program yet after 6 years of study and spent a lot of her savings with her unknown ending. Three years are the minimum requirement to finish a PhD in Thailand. She said, *"I made several big mistakes related to my study. I didn't follow your advice to enroll in the university that is easier to graduate. ... You finished your PhD within 3 years and now look at me. The fact was that my friends asked me to enroll in this university, and despite knowing nothing about the program, I followed them. I didn't check the statistics of past graduates or the reputation of the program. I just jumped into the darkness blindfolded. I only knew that I simply wanted a PhD. And now I regret it badly."* I shared my own experience, explaining that I had researched my PhD program, visited the institution, and talked to some teachers there. I knew myself and the battle I was entering. However, Sandy said that after one year of study, she still thought she could make it, as the first year was coursework only. The following two years were supposed to be dedicated to thesis writing and completion. She said things turned out to be a nightmare in the second year and the years that followed. She said she *'miscalculated'* it, but the fact is that there was no calculation at all.

Relation with Supervisor: Sandy was assigned to consult one thesis supervisor who would help her through the thesis proposal and the five-chapter writing. The supervisor was the most influential person who could provide the right guidance for Sandy to graduate. She expressed, *"I cannot get along well with my supervisor for some reasons. I tried so many times to show him my proposals in the past 5 years, just to be rejected with the blunt answer NO. All my efforts, all my ideas were tossed back at me like nothing. I felt like I became nothing. I was out of words every time I met him. There were no positive feelings with me after all those meetings. Suddenly, all 5 years have passed. Along with*

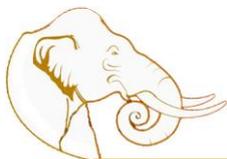

one year of coursework, it has been my painful 6 years. Some of my classmates resigned as they had similar problems with their own supervisors. After these 6 years, none of us have graduated." Out of the 7 classmates she had at the beginning, now only two chose to stay. For how long, she could not tell. The rest have already resigned. At one point, she approached the university president, informing him about all the problems she had encountered. However, nothing changed after that. The complaint to the university management was turned against her after her supervisor learned about it. Sandy expressed her frustration, saying, "I feel like I am banging my head against a brick wall." She has experienced all the stress over the past six years, and it has reached a point where she is contemplating whether it is enough.

Peer Pressure: Sandy has been teaching in the aviation business program for approximately 15 years. There are six teachers responsible for overseeing 200 students who aspire to work in the airline industry after four years of study. The tuition fee for this program is relatively cheaper compared to others as it is partially subsidized by the government using taxpayer's money. Sandy shared, "Everyone in my team is aiming towards a PhD. Four of them already obtained it a few years ago. Two of us chose to study at different universities. My friend has now graduated after three years of study. I envy her deeply. Now, I am the only one without a PhD, so promotions and other financial benefits never come into my sight. I feel like the black sheep in the team, even though they treat me like their senior sister. After six years of study, I still don't have the degree. I don't want to tell you what they might be thinking of me." Sandy took a sip of her coffee and glanced out the window, observing the heavy rain and the hundreds of cars stuck on the road. It was the monsoon season in Bangkok. Her facial expression resembled that of someone who has just lost a loved one.

Family Pressure: I was familiar with everyone in Sandy's family. On the day of my PhD graduation, Sandy and her husband brought me a bouquet of flowers. Her husband works as an engineer, and they have a daughter who attends the same school as my son. Sandy shared, "My husband sometimes compares me to you and constantly asks why I am different. I spent 700,000 Baht, and yet I still don't see any progress. I feel ashamed of myself and often question what went wrong. Then I realized that everything is wrong. Look at me now, at 54 years old, when I should have been saving for our daughter's education, but instead, I spent it on my mistake. I hope my PhD supervisors understand the despair I feel, but it seems like they don't care." Sandy's husband has already retired and relies on his pension from the company. Their daughter is currently in 9th grade.

Financial Issues: Sandy's university for her PhD is located approximately 20 kilometers away from her house. She has to travel back and forth between her house, her own university, and the university where she enrolled for her PhD. Sandy expressed her concerns, saying, "Gas requires money. Tuition fees require money. My daughter's school also requires money. The hospital visits require money. My job pays me 26,000 Baht per month. How am I supposed to cover all these daily expenses? I used to earn 80,000 Baht per month when I worked as a cabin crew, but that's long gone in history. Now I find myself begging my husband just for a cup of coffee. Can you imagine what I'm feeling at this

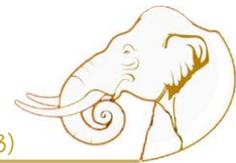

moment?" Sandy mentioned that she had saved up for the PhD study and expected it to last within three years, but it has extended endlessly, and she still has to pay for the tuition fees each semester, even if there is no progress in her study. The stress she experiences is unbearable.

Health Issues: Sandy was not physically strong by birth. She used to be tall and slim when she was working for an airline. The nature of the job may have forced her to maintain a certain shape. As she explained, *"All cabin crew are the same type in my company. It is about the image of the airline."* When she was in her early 20s, her weight was about 50 kgs. Now, due to her illnesses and stress, she has surpassed 80 kgs. Sandy expressed, *"Surprisingly, my weight drastically increased during my PhD study. I was so stressed that I ate all the time, seeking comfort in whatever food was readily available."* The mounting stress took a toll on her health, leading to various issues such as high cholesterol, blood pressure, sugar levels, migraines, and more. She struggled with sleep and often relied on sleeping pills. During a hospital visit, she discovered a small tumor in her womb, currently under examination. The combination of hormonal changes during menopause and the emotional impact of her health issues made her feel like a stranger in her own home, as her husband and daughter observed. Recently, she was diagnosed with thyroid problems. Additionally, Sandy contracted COVID-19 twice and required hospitalization. Sandy believes that her health problems are a result of both her advancing age and the stress she experienced during her PhD study. She expressed, *"At the very least, I want to live long enough to witness my daughter growing up."*

Status Recognition: Sandy emphasized the significance of obtaining a PhD in her university. She expressed that the title of 'Dr.' holds great respect among the faculty and support staff. Without a PhD, one's success as a teacher is not fully recognized. It has become the norm for all teachers to strive for this achievement. She explained, *"They hold those who have the title in high regard. Without it, it's impossible to climb the career ladder. Failing to attain it would be considered a failure. I don't want to be in that category. Even in the list of teachers' names, those without the title are placed at the bottom. Currently, I am always at the bottom. When people see my face and my title, they often inquire, 'Where have you been lately?' or ask in a condescending tone, 'You still don't have a PhD?' This leaves me feeling embarrassed. And now, it's even worse because I have been unable to obtain the degree despite dedicating six years to the program. I can't keep saying 'I'm working on it' forever."* Sandy also mentioned that her university highly values teachers who publish papers in prestigious academic journals. However, she admitted her lack of writing skills and the need to rely on her colleagues to include her name on their papers. She expressed, *"At times, I see myself as a parasite, having to ask my friends to include my name on their papers. The pressure weighs heavily on my shoulders."*

Job Demanding: Sandy's university has made significant investments in supporting student activities that aim to enhance their skills in various areas such as language training, personality development, ethics, and community service. However, the lack of manpower has resulted in Sandy and her colleagues being overwhelmed with these activities along with their heavy teaching load. Sandy expressed, *"Every month, we have numerous*

activities outside the classroom. There is a lot of paperwork involved before and after each project. Some projects require us to travel to other provinces, so we spend a lot of time on the road with students. Just managing my current workload is suffocating. How can I find time to study for my PhD? I don't have time to read or write anything. I'm constantly on the move like a monkey. We have plans to hire more teachers, but it takes time for the government to allocate the necessary budget for new recruits." Sandy spoke loudly, expressing her frustration, until I cautioned her to lower her tone. She continued, *"My house is a mess because I have failed to be a good housewife. My daughter eats instant noodles every day to the point where she is almost malnourished. My husband spends his time at the golf club, and I hope he isn't seeing someone else there. At work, I cannot focus on one thing for long. I feel like I am constantly racing against time, and I end each day feeling utterly exhausted. How can I find time to study?"*

Sandy also mentioned that there are additional factors contributing to her stress. Her father was an accomplished student who obtained a PhD from a prestigious university. She couldn't help but compare herself to her father and expressed a desire not to disappoint him. Moreover, her father is now 82 years old and in fragile health. Sandy wished to prove her success by obtaining a PhD while her father is still alive. She mentioned that her mother passed away over 10 years ago and that her father holds great importance in her life. With a soft voice and eyes lowered to the floor, she said, *"I want him to be by my side on my graduation day."*

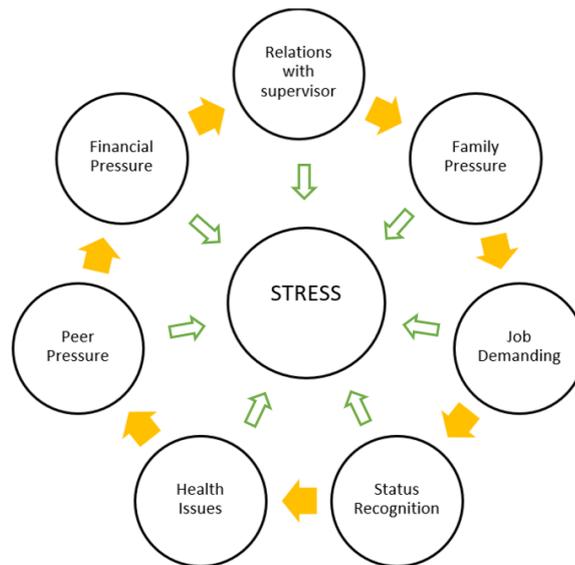
Discussion

I tried to imagine myself in Sandy's shoes and still cannot figure out a way out of her situation. The issues she is facing are beyond what anyone could bear. The question arises: *"What went wrong?" "Why did she let things get worse for so long?"* or *"What options does she have now?"* Sandy repeatedly mentioned that she miscalculated the program and at times she said, *"I didn't calculate anything at all. I just jumped into it without much thought."* Sandy mentioned that she will be terminated from the program if she cannot finish in 6 years, which is the rule for most PhD programs in the country. The program management offered her the option to reapply after her termination, with the possibility of transferring her completed coursework and continuing with her thesis proposal. However, Sandy is uncertain if she is willing to spend more money on the program. The fear of failure and the label of being a failure weigh heavily on her, making her question how she could face her colleagues and students.

The stress Sandy is currently experiencing is immense, as she is dealing with multiple stressors simultaneously. This aligns with the findings of Wang et al. (2019), which suggest that the more stressors one experiences, the higher the level of perceived stress. To summarize, all the stressors Sandy is currently facing are illustrated in Figure 1.

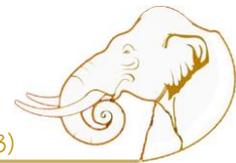

Fig. 1: The stressors Sandy is experiencing

It is common for PhD candidates to have career aspirations and expectations after graduation (Dufty-Jones, 2018). Sandy, being a university teacher, had a clear vision of her career path. However, upon realizing that her dream of completing her PhD was likely to be shattered, she felt a sense of loss in terms of her reputation and 'face' as a quality teacher. This added to her psychological stress. Sandy mentioned that even if her proposal was approved, she would still have to go through the extensive process of writing a thesis, which typically spans over 300 pages. Her plan included conducting interviews with high-ranking supervisors in the aviation industry and arranging focus-group discussions. Furthermore, she would have to undergo a public hearing, a defensive exam, and aim for publication in a highly indexed journal. All of these tasks would require a significant amount of time, ranging from 8 to 15 months. If she followed her supervisors' suggestion to re-enroll in the program, she would potentially spend a total of 8 years or more pursuing her PhD, along with the associated expenses that seemed insurmountable to her. Pain (2017) discovered that academic policies, personal factors, and thesis supervisor guidance are all factors contributing to the stress experienced by PhD students, which aligns with Sandy's experience. Sandy questioned why the duration of the PhD program is not adhered to like the undergraduate program (4 years) or master's degree (2 years). She sometimes blamed the program's management for not providing sufficient support to students.

Sandy's job is so demanding that she hardly has time for her PhD study. This could be a reason why her thesis proposal was rejected several times by her supervisor. She said, "I have very little time to sleep myself because of the job, how can I spend time for the proposal?" The fact that she did not pass the quality paper to her supervisor could be the fatal proof that she is doomed to fail. Sandy said one of the requirements for the pay rise in her government job is to publish papers in the indexed journal. She stated, "I am very bad at academic work, how possible I can produce 15-page writing?" She said she needed help from her colleagues and mentioned, "We cannot make quality research in one year

and publish it as well. We have to grab whatever we have at hand and send it out to the journal quickly."

This is similar to what Decca (2013) found that the good scholars will spend a lot of time to develop significant research. If they are in a hurry, it is likely that the paper is of less quality. Sandy shared her concern, "*I was in the hospitality business all my life, so I am very naïve in academic writing.*" She expressed uncertainty about writing a 300-page thesis if her proposal was approved, saying, "*I'm still not sure if I can write those 300-page thesis if my proposal was approved.*"

One thing that Sandy and her colleagues feared the most is the decreasing number of students to study in her aviation program. So, they have to work harder to promote the image and reputation of the program to the public in all channels possible, in order to bring in more students. It is quite ironic that some teachers like Sandy still want to have a PhD despite the fact that the number of students for them to teach is getting less each year.

According to the latest data, there are currently around 200 universities and colleges in Thailand, offering 4,100 academic programs for students. However, the survival of these higher educational institutes is in question as the birthrate in the country is sharply dropping (Bangkok Post, 2018). In 2022, there were only 502,000 births compared to over a million 30 years ago. This has resulted in a decrease in the number of students enrolling in universities. In 2020, there were 445,364 seats available for first-year students, but only 370,000 seats were applied for (Thai PBS World, 2022). Sandy and her team have started to observe the declining figures in their classes year after year.

Sandy's poor relationship with her thesis supervisor has had a detrimental impact on the approval of her proposal. She mentioned hearing about the tradition of giving gifts to supervisors as an unspoken rule to facilitate bureaucratic processes. However, she observed that other PhD students who tried to please their supervisors with expensive gifts still chose to leave the program, indicating that the gifts did not provide the desired outcome. Additionally, Sandy's university has implemented a 'no gift policy,' which makes supervisors reluctant to accept expensive gifts to avoid jeopardizing their positions if the news were to be leaked to the public. Cree (2012) supports this notion by emphasizing that doctoral supervisors maintain a respectful practice with all PhD students, focusing on academic excellence rather than accepting special gifts as bribes. Sandy's poor academic background and inadequate effort are likely reasons why her proposal was never accepted.

However, there are norms where PhD students assist in their supervisor's academic work while the supervisors receive all the credit (Wisker, 2014). Unfortunately, some cases involve instances of sexual harassment between PhD students and their supervisors (Lee, 2010). I once heard a professor boasting about publishing over 400 papers toward his professorship, but it was revealed that all those papers were produced by his students, with his name attached in return. It is important to note that different universities may have varying criteria for granting academic titles, and some professors may not have produced any papers in their careers.

What is still driving Sandy to be hopeful is her father, a PhD holder himself, who is now 82 and a regular hospital visitor. Her father was recently in the ICU after contracting

Covid-19. At his age, any illness can be fatal. Despite stating that she is driven by intrinsic motivation and wholeheartedly wants the PhD, all her reasons point to the fact that she does not find it enjoyable. It is the external rewards—such as her father's approval, a pay rise, an administrative position, and higher recognition from her colleagues and students—that motivate her. Without the element of fun and playfulness, it does not align with intrinsic motivation (Habibian, 2012; Khamkhong & Satchapappichit, 2021).

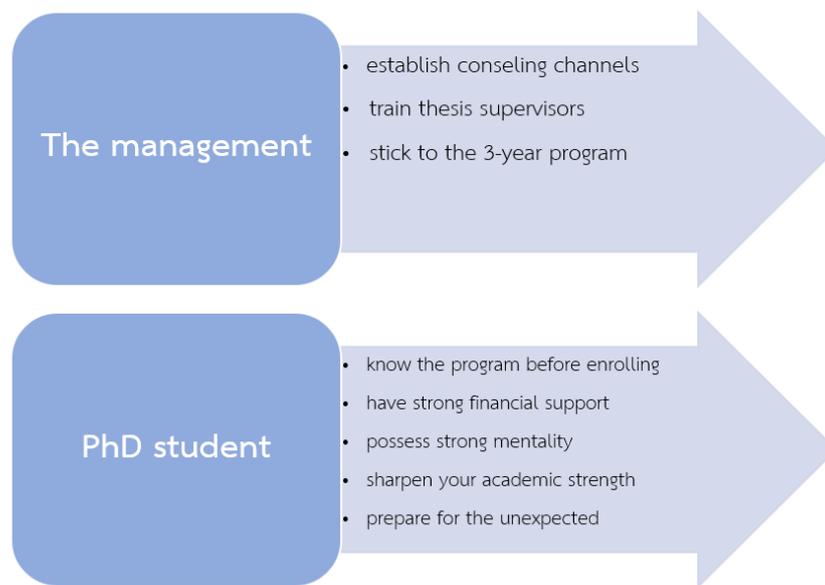

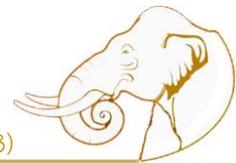
Fig 2: New Body of Knowledge

In conclusion, there are some suggestions for the management of the PhD program:

- 1) Establish a counseling channel to listen to the grievances of PhD students and ensure their voices are heard.
- 2) Provide training for thesis supervisors to maintain professionalism and ethics, ensuring they meet expectations.
- 3) Program management should find ways to assist students in completing their degrees within the regulated timeframe of three years. If students exceed this time, management should seriously address the underlying problems.

For prospective PhD students, here is some advice:

- 1) Gather information about the program, including the number of graduates in recent years. If there are no graduates, it may raise concerns about the program. University rankings may bring pride to you and your family, but consider whether you can handle the associated stresses. Choose a program that matches your abilities. Remember the old Chinese saying: *"Know yourself and know your enemy, and you will win a hundred battles."*
- 2) Ensure you have strong financial support. If you are unable to complete the degree in three years, can you sustain the battle with your savings?
- 3) Develop a strong mentality to climb the ladder of education. In times of trouble, seek mental support from your family, friends, or religion. Prepare your mind for tough times.
- 4) Assess your academic preparedness for graduation. Are you academically capable or just casually entering the PhD program? Take it seriously, as you will be experiencing the toughest academic environment at the university.
- 5) Reflect on what you

will do if you cannot proceed. Continuously banging your head against a wall and losing your sanity is not the solution. Prioritize your health and sanity, and be ready to fight again in a battle you will eventually win.

By this report's publication, there is still no good news about Sandy's new proposal to her supervisor. Sandy appears extremely sad, and she takes pills for her blood pressure and sugar level. Sandy continues to experience trouble sleeping at night. She remains busy with teaching and engaging in extra activities for her students. The paperwork at her office overwhelms her, including endless projects for students, lesson plans, teaching materials, financial reports, students' homework, quality-assurance reports, course-verification reports, annual self-assessment reports, and academic papers she and her friends are struggling to publish. Sandy called me the other day, saying that the lab test of her tumor revealed it to be cancerous. *"My mother died of cancer many years ago, and I am now at about her age,"* she said with a quavering voice.

Conclusion

Studying for a PhD is never easy for anyone, as it is the highest level of education in the university. It certainly consumes time, finances, and various personal resources in order to complete the program. Without adequate preparedness on many fronts, it is likely for a student to fail. However, the completion of the program is not solely the responsibility of the student; the program management should be able to assist their students in achieving timely success if they genuinely care about the program's effectiveness. Sandy's case is one of the countless cases occurring everywhere. This report is meant to provide lessons for both PhD candidates and program management alike.

Suggestion

This report is limited in that Sandy was the sole informant. Future research could expand the sampling to include PhD programs from different universities to explore the psychological stress experienced by PhD candidates. Specific topics, such as student-supervisor relationships, could also be further investigated.

Acknowledgement

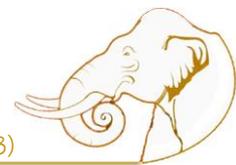
The author expresses gratitude to Sandy, a university teacher, PhD student, and friend, for her valuable input and assistance in editing this paper.

References

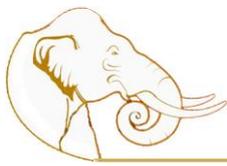
- Bangkok Post. (2018). *University challenge*. Retrieved July 1, 2023, from <https://www.bangkokpost.com/thailand/special-report/1520214/university-challenge>
- Beck, A. T. (1976). *Cognitive therapy and the emotional disorders*. New York: International Universities

- Clandinin, D. J., & Connelly, F. M. (2000). *Narrative inquiry: Experience and story in qualitative research*. Jossey-Bass.
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357.
- Cree, V.E. (2012). 'I'd Like to Call You My Mother.' Reflections on Supervising International PhD Students in Social Work. *Social Work Education*, 31(4), 451-464.
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Los Angeles: Sage Publications.
- Decca, A. (2013). *Peter Higgs: I wouldn't be productive enough for today's academic system*. The Guardian. Retrieved June 28, 2023, from <https://www.theguardian.com/science/2013/dec/06/peter-higgs-boson-academic-system>
- Duffy-Jones, R. (2018). The career aspiration and expectations of geography doctoral Students: Establishing academic subjectivities within a shifting landscape. *Geographical Research*, 56(2), 126-138.
- Ellis, A. (1962). *Reason and emotion in psychotherapy*. New York: Lyle Stuart.
- Evans, T. M., Bira, L., Gastelum, J. B., Weiss, L. T., & Vanderford, N. L. (2018). Evidence for a mental health crisis in graduate education. *Nature Biotechnology*, 36(3), 282-284.
- Habibian, M. (2012). The relationship between intrinsic motivation and extrinsic motivation With learner autonomy among PhD students in National University of Singapore, *Journal of Social Sciences and Humanities*, 7(1), 215-223.
- Hoge, E. A., Bui, E., Marques, L., Metcalf, C. A., Morris, L. K., Robinaugh, D. J., & Simon, N. M. (2017). Randomized controlled trial of mindfulness meditation for generalized anxiety disorder: Effects on anxiety and stress reactivity. *Journal of Clinical Psychiatry*, 78(8), 734-740.
- Jennings, P. A., & Greenberg, M. T. (2009). The prosocial classroom: Teacher social and emotional competence in relation to student and classroom outcomes. *Review of Educational Research*, 79(1), 491-525.
- Khamkhong, Y. and Satchapappichit, S. (2021). Growth mindset: change now for the future success. *Academic Journal Phranakhon Rajabhat University*, 12(22), 369-387.
- Klassen, R. M., Perry, N. E., Frenzel, A. C., Paquette, K., Puhl, T., & Chatzisarantis, N. L. (2009). Teachers' relatedness with students: An underemphasized component of teachers' basic psychological needs. *Journal of Educational Psychology*, 101(4), 905-920.
- Kyriacou, C. (2001). Teacher stress: Directions for future research. *Educational Review*, 53(1), 27-35.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York: Springer Publishing Company.

- Lee, D. (2010). Sexual harassment in PhD supervision. *Gender and Education*, 10(3), 299-312.
- Levecque, K., Anseel, F., De Beuckelaer, A., Van der Heyden, J., & Gisle, L. (2017). Work organization and mental health problems in PhD students. *Research Policy*, 46(4), 868-879.
- Pain, E. (2017). *Graduate students face significant mental challenges*. Retrieved June 3, 2023, from <http://www.sciencemag.org/careers/2017/04/PhD-students-face-significant-mentalhealth-challenges>
- Polkinghorne, D. E. (2005). Language and meaning: Data collection in qualitative research. *Journal of Counseling Psychology*, 52(2), 137-145.
- Pyhalto, K., Toom, A., Stubb, J., & Lonka, K. (2012). Challenges of becoming a scholar: A Study of doctoral students' problems and well-being. *Studies in Higher Education*, 37(7), 961-975.
- Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Singapore: Sage Publications.
- Selye, H. (1956). *The stress of life*. New York: McGraw-Hill.
- Siamrath. (2021, 22 Jan). *Lecturer found dead from stress*, <https://siamrath.co.th/n/213832>
- Stults-Kolehmainen, M. A., & Sinha, R. (2014). The effects of stress on physical activity and exercise. *Sports Medicine*, 44(1), 81-121.
- Thai PBS World. (2022). *Slumping birth rate poses urgent policy challenges for government*. Retrieved June 3, 2023, from <https://www.thaipbsworld.com/slumping-birth-rate-poses-urgent-policy-challenges-for-government/>
- The Tab. (2021). *40% of PhD students are at risk of suicide*. Retrieved June 22, 2023, from <https://thetab.com/uk/2021/10/14/40-per-cent-of-phd-students-are-at-high-risk-of-suicide-study-says-226001>
- Times of India. (2021). *68% PhD students suffer from depression*. Retrieved June 5, 2023, from <https://timesofindia.indiatimes.com/city/kochi/68-phd-students-suffer-from-depression-study/articleshow/87704400.cms>
- Wang, X., Wang, C., Wang, J. (2019). Towards the contributing factors for stress confronting Chinese PhD students. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 14(1), 1-11.
- Wisker, G. (2014). *PhD students: What to do if you don't work well with your supervisor*. The Guardian. Retrieved June 15, 2023, from <https://www.theguardian.com/higher-education-net-work/2014/dec/29/PhD-supervisor-university-researchtips-relationship-work>
- Zhang, W. (2019). Narrative inquiry in TESOL and language teacher education. *US-China Education Review*, 9(4), 182-191.

ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
ของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
Motivation Factors Affecting to Operational Efficiency of
Government Officer Court of Justice in Rayong Province

อินทร์แปลง ไชยโคตร¹ รังสรรค์ ประเสริฐศรี² อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ³

Inplang Chaiyakotr¹ Rangson Prasertsri² Orapin Piyasakulkiat³

¹⁻³หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹⁻³Master of Public Administration Program Graduate School Kasem Bundit University

Email: Inplang1990@gmail.com

Tel. 0878*****

Received : January 24, 2023;

Revised : December 17, 2023;

Accepted : December 20, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง ซึ่งสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางพัฒนาปัจจัยแรงจูงใจในการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง จำนวน 120 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าแสดงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองมีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = .211) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ ความมั่นคงในงาน ($\bar{X}$ = 4.47 S.D. = .362) รองลงมา ได้แก่ ความก้าวหน้า ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = .617) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = .385) การยอมรับนับถือ ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = .513) ค่าตอบแทน ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .301) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = .478) ความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = .248) ความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = .293) นโยบายและการบริหาร ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = .606) และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = .434)

2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .211) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = .320) รองลงมาด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = .373) ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .333) และด้านเวลา ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = .447)

3. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองเป็นไปในทิศทางเชิงบวก ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน และด้านค่าตอบแทน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ปัจจัยจูงใจ; ประสิทธิภาพ; การปฏิบัติงาน; ศาลยุติธรรม

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the motivation factors for the operational of government officer Court of Justice in Rayong Province. 2) to study the efficiency for the operational of government officer Court of Justice in Rayong Province and 3) to study the motivation factors affecting to operational efficiency of government officer Court of Justice in Rayong Province. In order for the results of the study to be viewed as an important development element in the management of each individual to be effective in the value of existence. The sample consisted of 120 Government Officer Court of Justice in Rayong Province. Data were collected using a questionnaire with a reliability of 0.90. Data obtained were then analyzed using the statistics to determine percentage, mean, Standard Deviation, frequency value as well as Multiple Regression Analysis with a given statistical significance level of .05.

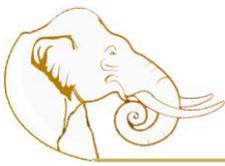
The results of the study revealed that

1. Motivation factors for the operational of government officer Court of Justice in Rayong Province pandemic was at overall high level ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = .211). When considered in each aspect, the aspect with the highest average was job security ($\bar{X}$ = 4.47 S.D. = .362) followed by advancement ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = .617), relationship with colleagues ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = .385), recognition ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = .513), compensation ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .301), work itself ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = .478), responsibility ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = .248), achievement ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = .293) policy and administration ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = .606) and relationship with superiors ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = .434) respectively.

2. Overall work efficiency of the respondents was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .211). When considered in each aspect, the aspect with the highest average was workload ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = .320) followed by cost ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = .373), quality of work ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .333) and time ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = .447) respectively.

3. Motivation factors positively affecting operational efficiency of government officer Court of Justice in Rayong Province, was achievement, followed by compensation with a statistical significance level of 0.05, respectively.

Keywords: motivation factors; operational; efficiency; court of justice

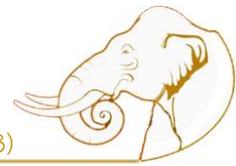

บทนำ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมีความสำคัญต่อการทำงานขององค์กรในปัจจุบัน เพราะเป็นการนำศักยภาพที่มีอยู่ในตัวมนุษย์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ทั้งระดับองค์กรและระดับบุคคล โดยในระดับองค์กรมีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำวิธีปฏิบัติงานที่ดีที่สุดและพัฒนาการปฏิบัติงานให้ได้ผลงานสูงสุดเพื่อความก้าวหน้าของงานและการเติบโตขององค์กรส่วนเป้าหมายระดับบุคคลเพื่อความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เรียนรู้งานและลดความเสี่ยงอันตรายในการปฏิบัติงาน (พชร สันทัด, 2557)

การที่บุคลากรในองค์กรจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพราะแรงจูงใจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาในเชิงบวก เช่น มีความมุ่งมั่นที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ มีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมนั้น ๆ อย่างทุ่มเทเต็มกำลังความสามารถ ขณะเดียวกันหากมนุษย์ไม่มีแรงจูงใจและความพึงพอใจจะทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาในเชิงลบ เช่น มีสภาพแวดล้อมที่เฉื่อยชา ทำกิจกรรมนั้น ๆ ให้ผ่าน ๆ ไป ไม่ตั้งใจหรือไม่เอาใจใส่กับการทำกิจกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์กรในระยะยาวได้หากบุคลากรในองค์กรไม่มีการปรับตัวและไม่ยอมรับในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น ด้านปัจจัยภายในหรือภายนอกองค์กร สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อองค์กรทั้งสิ้น (ประเสริฐ อุไร, 2559)

ศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานภาครัฐเพื่อสร้างและอำนวยความสะดวกภายใต้หลักนิติธรรมให้สังคมไทยมายาวนานเป็นเวลากว่า 140 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงเว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่นและผู้พิพากษาอ้อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษารอคติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็วเป็นธรรมและปราศจากอคติทั้งปวง รวมทั้งได้บัญญัติให้บุคคลอ้อมเสมอภาคกันในกฎหมายมีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 จำนวนคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลทั่วราชอาณาจักร มีจำนวนทั้งสิ้น 1,938,606 คดี คดีพิจารณาแล้วเสร็จ จำนวน 1,666,002 คดี และคดีอยู่ระหว่างพิจารณา จำนวน 272,604 คดี ซึ่งมีจำนวนคดีที่เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับ สถิติคดีที่เข้าสู่การพิจารณาพิพากษาของศาลทั่วราชอาณาจักร ย้อนหลัง 10 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2564) ศาลยุติธรรม ([ออนไลน์], 2565) และในช่วงหลายปีที่ผ่านมาศาลยุติธรรมเป็นหนึ่งในสถาบันที่มีการปรับตัวอย่างมาก เพื่อตอบสนองอย่างเท่าทันกับบริบทของสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนากระบวนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ "ระบบ D-Court" ระบบออนไลน์ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และประหยัด ข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในศาลยุติธรรมจึงเป็นฟันเฟืองที่สำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนระบบราชการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะความรู้ความเชี่ยวชาญให้มีความเพียงพอแก่การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีคิดเตรียมความพร้อมและปรับปรุงกระบวนการทำงาน รวมถึงเสริมสร้างศักยภาพให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ และจะต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติเดิมจากการที่ยึดแนวความคิดว่าต้องปฏิบัติงานตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้ ซึ่งในปัจจุบันเน้นการสร้างความคิดใหม่ ๆ ตามวิชาการสมัยใหม่ การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่ แนวความคิดต่าง ๆ แบบแผนพฤติกรรมหรือสิ่งของใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากที่มีอยู่เดิม ตลอดจนสิ่งประดิษฐ์วิทยาการใหม่ วิธีการปฏิบัติใหม่ และนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องรวดเร็ว สามารถให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึงตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชน

ซึ่งการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพนั้นย่อมจะต้องมีปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจของ Frederick Herzberg ซึ่งมีปัจจัยจูงใจ 10 ด้านได้แก่ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การยอมรับนับถือ 3. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้า 6. นโยบายและการบริหาร 7. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 8. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 9. ความมั่นคงในงาน และ 10. ค่าตอบแทน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง” เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยจูงใจด้านใดบ้างที่มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองเพิ่มสูงขึ้น และนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาปัจจัยแรงจูงใจในการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม ในจังหวัดระยอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
2. ปัจจัยจูงใจด้านการยอมรับนับถือมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
3. ปัจจัยจูงใจด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
4. ปัจจัยจูงใจด้านความรับผิดชอบมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
5. ปัจจัยจูงใจด้านความก้าวหน้ามีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
6. ปัจจัยจูงใจด้านนโยบายและการบริหารมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
7. ปัจจัยจูงใจด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชามีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
8. ปัจจัยจูงใจด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
9. ปัจจัยจูงใจด้านความมั่นคงในงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง
10. ปัจจัยจูงใจด้านค่าตอบแทนมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาศัยกระบวนการและวิธีการของการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มุ่งเน้นที่ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง จำนวน 165 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) โดยกำหนดค่าระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ร้อยละ .05 กลุ่มตัวอย่างที่ได้จำนวน 116.8 เป็น 117 คน แต่เพื่อป้องกันการเก็บข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์จากแบบสอบถามจึงเพิ่มขนาดตัวอย่างเป็นจำนวน 120 ตัวอย่าง และใช้ การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. สังกัดหน่วยงาน และ 5. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การยอมรับนับถือ 3. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้า 6. นโยบายและการบริหาร 7. ความสัมพันธ์กับ ผู้บังคับบัญชา 8. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 9. ความมั่นคงในงาน และ 10. ค่าตอบแทน

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง แบ่งเป็น 4. ด้าน ได้แก่ 1. ด้านคุณภาพงาน 2. ด้านปริมาณงาน 3. ด้านเวลา และ 4. ด้านค่าใช้จ่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

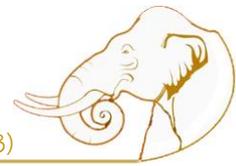
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามข้อคำถาม มีลักษณะแบบ เลือกลงได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. สังกัดหน่วยงาน และ 5. ระยะเวลา ที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยคำถามจาก แบบสอบถาม ประกอบด้วย 10 ด้าน ได้แก่ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การยอมรับนับถือ 3. ลักษณะงาน ที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้า 6. นโยบายและการบริหาร 7. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 8. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 9. ความมั่นคงในงาน และ 10. ค่าตอบแทน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัด ระยอง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. คุณภาพของงาน 2. ปริมาณของงาน 3. เวลา 4. ค่าใช้จ่าย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หา ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง และใช้สถิติเชิง อนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการ

ปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis – MRA)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง ในภาพรวม

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง โดยภาพรวม

ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความสำเร็จในการทำงาน	4.09	.293	มาก
2. การยอมรับนับถือ	4.29	.513	มากที่สุด
3. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4.12	.478	มาก
4. ความรับผิดชอบ	4.10	.248	มาก
5. ความก้าวหน้า	4.39	.617	มากที่สุด
6. นโยบายและการบริหาร	4.05	.606	มาก
7. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	3.81	.434	มาก
8. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.30	.385	มากที่สุด
9. ความมั่นคงในงาน	4.47	.362	มากที่สุด
10. ค่าตอบแทน	4.22	.301	มากที่สุด
รวม	4.18	.211	มาก

จากตารางที่ 1 ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = .211) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ ความมั่นคงในงาน ($\bar{X}$ = 4.47 S.D. = .362) รองลงมา ได้แก่ ความก้าวหน้า ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = .617) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = .385) การยอมรับนับถือ ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = .513) ค่าตอบแทน ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .301) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = .478) ความรับผิดชอบ ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = .248) ความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = .293) นโยบายและการบริหาร ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = .606) และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ($\bar{X}$ = 3.81, S.D. = .434)

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง ในภาพรวม

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองในภาพรวม

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณภาพงาน	4.22	.333	มากที่สุด
2. ด้านปริมาณงาน	4.26	.320	มากที่สุด
3. ด้านเวลา	4.18	.477	มาก
4. ด้านค่าใช้จ่าย	4.22	.373	มากที่สุด
รวม	4.22	.211	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .211) เมื่อพิจารณาเป็นรายค่าโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังต่อไปนี้ ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = .320) รองลงมาด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = .373) ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = .333) และด้านเวลา ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = .447)

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจมีผลต่อปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง

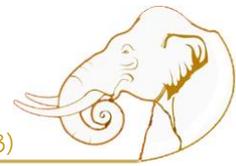
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจมีผลต่อปัจจัยด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง

แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.184	10	.118	3.137	.001
ภายในกลุ่ม	4.114	109	.038		
รวม	5.299	119			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อตรวจสอบว่าปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานสามารถใช้พยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองได้หรือไม่โดยหากมีค่าน้อยกว่าค่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด คือ .05 แสดงว่าปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานใช้พยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองได้และเมื่อพิจารณาจากตารางสามารถอธิบายได้ดังนี้

ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานทั้ง 10 ด้าน คือ 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การยอมรับนับถือ 3. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้า 6. นโยบายและการบริหาร 7. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 8. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 9. ความมั่นคงในงาน และ 10. ค่าตอบแทน สามารถนำมาพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองได้ เนื่องจาก ค่า Sig. = .001 มีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์ปัจจัยจูงใจมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง

ตารางที่ 4 ผลทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์ปัจจัยจูงใจมีผล ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	P-value
	B	β		
Constant	2.325	.522	4.456	.000*
ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน				
ความสำเร็จในการทำงาน	.181	.066	2.737	.007*
การยอมรับนับถือ	.047	.045	1.045	.298
ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	.010	.040	.248	.805
ความรับผิดชอบ	-.027	.079	-.339	.735
ความก้าวหน้า	-.031	.044	-.708	.480
นโยบายและการบริหาร	.024	.035	.688	.493
ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	-.055	.045	-1.220	.225
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	.066	.059	1.133	.260
ความมั่นคงในงาน	.043	.054	.809	.420
ค่าตอบแทน	.190	.068	2.798	.006*

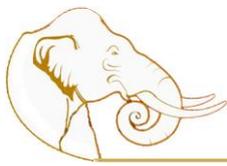
R = .473   R² = .224   Adjusted R² = .152   Std. Error of the Estimate = .194

F Change = 3.137   Sig = .001

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 4 การศึกษาถึง “ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง” ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงานการยอมรับนับถือ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า นโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความมั่นคงในงานและค่าตอบแทน โดยตัวแปรตามคือประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง นำตัวแปรปัจจัยด้านต่าง ๆ มาทำการคัดเลือกตัวแปรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เป็น .473 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองได้ร้อยละ 22.4 จากความสำเร็จในการทำงาน (β = .181, t = 2.737, P-value = .007) ค่าตอบแทน (β = .190, t = 2.798, P-value = .006) โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ ± 1.19

อภิปรายผล

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจะอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

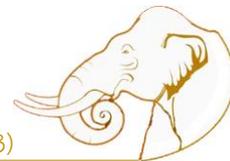
1. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จในการทำงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรม ในจังหวัดระยองส่วนมากมีการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นโดยสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาและเป้าหมายที่กำหนดพัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขงานที่ปฏิบัติให้ดีขึ้นอยู่เสมอและมีความรู้สึกภูมิใจและเป็นส่วนหนึ่งของผลงานที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961) ได้ให้ความสำคัญ ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบความสำเร็จอย่างดี มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และรู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น ครั้นผลงานสำเร็จเขาจึงเกิดความรู้สึกพอใจและปลื้มใจในผลงานอย่างยิ่ง

1.2 ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองส่วนมากเชื่อว่าผลงานที่ทำได้ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งการให้คำแนะนำ ปรีกษาในการปฏิบัติงาน การยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเฮอชเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวไว้ว่า การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือไม่ว่าจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้มาขอคำปรึกษาหรือจากบุคคลในหน่วยงานการยอมรับนี้จะอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใดที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับความสามารถเมื่อได้ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งบรรลุผลสำเร็จซึ่งจะเกิดหลังจากการได้รับความสำเร็จในการทำงาน

1.3 ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองส่วนมากเชื่อว่าลักษณะงานมีขั้นตอนและกระบวนการทำงานที่ชัดเจนเป็นการปฏิบัติงานที่อยู่ภายใต้ระเบียบ ข้อบังคับของศาลยุติธรรมอย่างเคร่งครัด แต่ละส่วนงานเป็นลักษณะงานที่ลักษณะงานเฉพาะ อีกทั้งยังเป็นงานที่ทำทนายหน้าสนใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ เฮอชเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวไว้ว่าลักษณะของงานที่ปฏิบัติงานที่น่าสนใจมีความสัมพันธ์กับความสามารถ ถือเป็นงานที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์และความท้าทายให้ลงมือทำเพื่อความสำเร็จของงานหรือเป็นงานที่มีลักษณะทำเสร็จสมบูรณ์ในตัวเอง

1.4 ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองส่วนมากเชื่อว่าในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองมีโอกาสได้รับมอบหมายให้ทำงานที่สำคัญของหน่วยงาน มีอิสระในการปฏิบัติงานและมีการวางแผนการทำงานในส่วนที่รับผิดชอบ และได้รับความไว้วางใจในการทำงานจากที่มงาน สอดคล้องกับแนวคิดของเฮอชเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวไว้ว่าความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ ความรู้สึกต่อการที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ

งานใหม่ๆ โดยกำหนดความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจนและมีอิสระในการดำเนินการไม่มีการตรวจหรือควบคุมอย่างใกล้ชิด

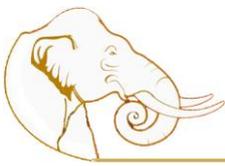
1.5 ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองส่วนมากเชื่อว่าการปฏิบัติงานซึ่งมีลักษณะงานเฉพาะด้านทำให้ข้าราชการศาลยุติธรรมได้รับการสนับสนุนในด้านการฝึกอบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน เพิ่มพูนความรู้ ทักษะประสบการณ์เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานที่มีเพิ่มมากขึ้นเพื่อโอกาสในการปรับเปลี่ยนสายงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของเฮอซเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวไว้ว่า ความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง ได้รับการเลื่อนขั้นตำแหน่งให้สูงขึ้นของบุคคลในองค์กร การมีโอกาสได้ศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม หรือได้รับการฝึกอบรมและสามารถนำความรู้ที่เรียนมาไปปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าแก่ตนเอง

1.6 ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านนโยบายและการบริหารอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองส่วนมากเชื่อว่านโยบายและการบริหารมีความชัดเจน มีการวางแผนและการจัดการงานที่ดีมีประสิทธิภาพตามนโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับ สอดคล้องกับแนวคิดของเฮอซเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวไว้ว่าปัจจัยบำรุงรักษาหรือปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene factors) จะเป็นปัจจัยที่ช่วยป้องกันไม่เกิดความไม่พอใจ ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง แต่เป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่องานได้แก่ นโยบายและการบริหาร (Company policy and administration) การจัดการและการบริหารองค์การการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร

1.7 ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองส่วนมากเชื่อว่าผู้บังคับบัญชาได้ให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหา และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านเป็นอย่างดี ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานอย่างเสมอภาค และมีความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชา สอดคล้องกับแนวคิดของเฮอซเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวไว้ว่าความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานประกอบไปด้วยผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างดี

1.8 ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองส่วนมากเชื่อว่าลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีขั้นตอนงานที่ต้องติดต่อประสานงานระหว่างส่วนงาน เป็นการทำงานในลักษณะทีมงาน การทำงานให้ประสบความสำเร็จมากขึ้นต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงานและแก้ไขปัญหาคือขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหน่วยงานสอดคล้องกับแนวคิดของเฮอซเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวไว้ว่าความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานประกอบไปด้วยผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยาหรือวาจาที่แสดงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างดี

1.9 ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงในงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองส่วนมากเชื่อว่าองค์กรมีความมั่นคง มีความน่าเชื่อถือและมีสถานะทางการเงินที่มั่นคง ตำแหน่งหน้าที่

ราชการมีความมั่นคง การทำงานในองค์กรแห่งนี้ทำให้ชีวิตมีความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถยึดเป็นอาชีพจนเกษียณซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) (ออนไลน์, 2565) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security and Safety Needs) คนเราเมื่อได้รับปัจจัย 4 แล้วเราก็อยากจะมีความมั่นคงในสิ่งที่เราได้รับ เช่น ต้องการได้ทำงานที่มั่นคง รวมถึงมีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

1.10 ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านค่าตอบแทนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองส่วนมากเชื่อว่าการจ่ายเงินเดือนเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานกำหนดตำแหน่งของข้าราชการศาลยุติธรรม อัตราเงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่ปฏิบัติกับค่าครองชีพในปัจจุบัน และค่าตอบแทนต่าง ๆ เช่น ค่าตอบแทนพิเศษ ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ ค่าเบี้ยเลี้ยงมีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของเฮอซเบิร์ก (Herzberg, 1959) กล่าวไว้ว่าปัจจัยบำรุงรักษาหรือปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene factors) จะเป็นปัจจัยที่ช่วยป้องกันไม่เกิดความไม่พอใจ ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง แต่เป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่องานได้แก่ กฎ ระเบียบ นโยบายบริษัท การบริหารจัดการการบังคับบัญชา ค่าจ้าง และค่าตอบแทนที่ได้รับซึ่งเงินเดือน (Salary) ค่าจ้างที่ได้รับจากการทำงานและการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงานนั้นเป็นที่พึงพอใจของบุคลากรที่ทำงาน 2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองที่มีประสิทธิภาพในเรื่องของการประหยัดเวลาในการทำงาน คุณภาพของงาน ปริมาณงานและค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนาพร วงศ์อาจ และโชติ บดีรัฐ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านงานธุรการสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด ในเขตพื้นที่ภาค 6 พบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านงานธุรการสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านต้นทุนในการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านปริมาณงาน ด้านคุณภาพของงาน และด้านเวลาตามลำดับ เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง ด้านคุณภาพของงาน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองมีการวางแผนในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า ทำให้ผลงานมีความถูกต้องครบถ้วนเชื่อถือได้และตรงตามมาตรฐานขององค์กร และมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Peterson & Plowman (1989) ได้กล่าวว่า คุณภาพของงาน (Quality) จะต้องมีคุณภาพสูง คือผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่า และมีความพึงพอใจผลการทำงาน มีความถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว นอกจากนี้ ผลงานที่มีคุณภาพ ควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความพึงพอใจของลูกค้า หรือผู้มารับบริการ

2.2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองด้านปริมาณงาน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองมีการวางแผนบริหารจัดการปริมาณงาน มีการจัดลำดับความสำคัญเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานและปฏิบัติงานด้วยความสำเร็จได้ตามปริมาณเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้สอดคล้องกับแนวคิดของ Peterson & Plowman (1989)

ได้กล่าวว่ปริมาณงาน (Quantity) งานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน โดยผลงานที่ปฏิบัติได้มีปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงาน หรือเป้าหมายที่บริษัทวางไว้และควรมีการวางแผน บริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.3 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง ด้านเวลา พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองมีความตรงต่อเวลาและรักษาเวลาในการปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดและพัฒนาวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Peterson & Plowman (1989) ได้กล่าวว่เวลา (Time) คือเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตามหลักการเหมาะสมกับงานและทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวก รวดเร็วขึ้น

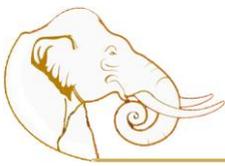
2.4 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง ด้านค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงาน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองปฏิบัติงานสำเร็จด้วยความคุ้มค่าและประหยัดทรัพยากรมีการนำทรัพยากรที่ใช้แล้วมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน มีความตระหนักและกระตุ้นให้ผู้อื่นใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าสอดคล้องกับแนวคิดของ Peterson & Plowman (1989) ได้กล่าวว่ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Costs) ในการดำเนินงานทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงาน และวิธีการคือจะต้องลงทุนน้อยและให้ได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่า และเกิดการสูญเสียที่น้อยที่สุด

3. ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง อภิปรายผลการศึกษาโดยเฉพาะในการทดสอบสมมติฐานในรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง ทั้งนี้ เนื่องจากข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองมีการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นโดยสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จตามกำหนดเวลาและเป้าหมายที่กำหนด พัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขงานที่ปฏิบัติให้ดีขึ้นอยู่เสมอและมีความรู้สึกภูมิใจและเป็นส่วนหนึ่งของผลงานที่ประสบผลสำเร็จจึงยอมรับสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของปานทิพย์ อิมจิต (2562) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมกรณีศึกษา: สำนักอำนวยการประจำศาลอาญารัชดา พบว่าแรงจูงใจในการทำงานมีสหสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานที่ 0.05 โดยมีระดับของความสัมพันธ์ระดับสูงมาก ($r = .854$) โดยความสำเร็จในการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยจูงใจด้านการยอมรับนับถือไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองจากผลการวิจัย ทั้งนี้ เนื่องจากผลงานที่ทำได้ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งการให้คำแนะนำ ปรึกษาในการปฏิบัติงาน การยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จึงปฏิเสธสมมติฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของฐาปณี สังขวิจิตร (2562) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่ กรุงเทพมหานคร 25 พบว่าปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการได้รับการยอมรับนับถือไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 25

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยจูงใจด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองจากผลการวิจัย พบว่าเนื่องจากลักษณะงานมีขั้นตอนและกระบวนการทำงาน

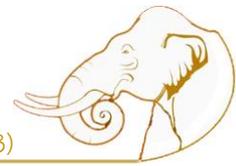

ที่ชัดเจน เป็นการปฏิบัติงานที่อยู่ภายใต้ ระเบียบ ข้อบังคับของศาลยุติธรรมอย่างเคร่งครัด แต่ส่วนงานเป็นลักษณะงานที่ลักษณะงานเฉพาะ จึงปฏิเสธสมมติฐานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัตร เบ็ญวันปลูก (2560) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหารสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 พบว่าปัจจัยจูงใจ ด้านลักษณะงานที่ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหารสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยจูงใจด้านความรับผิดชอบไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองจากผลการวิจัย พบว่า ในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองจะมีโอกาสได้รับมอบหมายให้ทำงานที่สำคัญของหน่วยงาน มีอิสระในการปฏิบัติงานและมีการวางแผนการทำงานในส่วนที่รับผิดชอบ และได้รับความไว้วางใจในการทำงานจากที่มงาน ซึ่งข้าราชการศาลยุติธรรมในแต่ละระดับงานนั้น มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันไปในแต่ละระดับของงาน ดังนั้น การได้รับมอบหมายงานที่ชัดเจน เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ย่อมทำให้ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น แสดงออกถึงความเอาใจใส่ต่องาน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ใช้ความรู้ ความสามารถของตนคิดหาวิธีการทำงานใหม่ ๆ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความศักยภาพสามารถของตนเองเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายจึงปฏิเสธสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญปวีณ์ สังขวิจิตร (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 25 พบว่าปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความรับผิดชอบ บุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 25 ได้รับมอบหมายงานที่ชัดเจนมีอำนาจรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าความยากไปจนขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากคืออยู่แล้วจึงไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่ กรุงเทพมหานคร 25

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยจูงใจด้านความก้าวหน้าไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองจากผลการวิจัย พบว่าในการปฏิบัติงานซึ่งมีลักษณะงานเฉพาะด้านทำให้ข้าราชการศาลยุติธรรมได้รับการสนับสนุนในด้านการศึกษาอบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน เพิ่มพูนความรู้ ทักษะประสบการณ์ เกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานที่มีเพิ่มมากขึ้นเพื่อโอกาสในการปรับเปลี่ยนสายงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น จึงขอปฏิเสธสมมติฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนาพร วงศ์อาจ และโชติ บดีรัฐ (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านงานธุรการสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด ในเขตพื้นที่ภาค 6 พบว่าด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านงานธุรการ

สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยจูงใจด้านนโยบายและการบริหารไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง จากผลการวิจัย พบว่าเนื่องจากนโยบายและการบริหารมีความชัดเจน มีการวางแผนและการจัดการงานที่ดีมีประสิทธิภาพตามนโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับ แต่เนื่องจากปัจจุบันโครงสร้างอัตรากำลังไม่เพียงพอกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้ด้านนโยบายและการบริหารมีทิศทางตรงกันข้ามกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแม้ว่าปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นแต่ข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองก็สามารถบริหารจัดการงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากมีตัวชี้วัดที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของงาน มีการบริหารจัดการเวลาที่ดี จึงไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการในศาลยุติธรรมจังหวัดระยองจึงขอปฏิเสธสมมติฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญปวีณ์ สังขวิจิตร (2562) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 25 พบว่าปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานด้านนโยบายและการบริหารไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 25

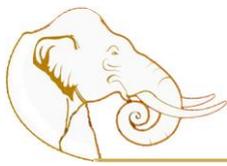

สมมติฐานที่ 7 ปัจจัยจุดด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองจากผลการวิจัย พบว่าผู้บังคับบัญชาได้ให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหา และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน งานที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติไม่สามารถตัดสินใจในงานนั้นได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องขอคำชี้แนะแนวทาง เพื่อขออนุมัติในการดำเนินการในขั้นต่อไปให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจึงขอปฏิเสธสมมติฐานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวทร เป็งวันปลูก (2560) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องปัจจัยจุดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ของข้าราชการทหารสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 พบว่าปัจจัยจุดด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหารสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7

สมมติฐานที่ 8 ปัจจัยจุดด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองจากผลการวิจัย พบว่าเนื่องจากลักษณะงานที่ปฏิบัติมีขั้นตอนงานที่ต้องติดต่อประสานงานระหว่างส่วนงาน เป็นการทำงานในลักษณะทีมงาน การทำงานให้ประสบความสำเร็จมากขึ้นต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงาน ดังนั้นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จจึงต้องมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจึงขอปฏิเสธสมมติฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวทร เป็งวันปลูก (2560) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องปัจจัยจุดที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ของข้าราชการทหารสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 พบว่าปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานไม่มีมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหารสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7

สมมติฐานที่ 9 ปัจจัยจุดด้านความมั่นคงในงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง จากผลการวิจัย พบว่าองค์กรมีความมั่นคง มีความน่าเชื่อถือและมีสถานะทางการเงินที่มั่นคง ตำแหน่งหน้าที่ราชการมีความมั่นคง การทำงานในองค์กรแห่งนี้ทำให้ชีวิตมีความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้มีความมั่นใจว่าจะไม่ถูกโยกย้ายเปลี่ยนแปลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่อื่น จึงไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมจังหวัดระยองจึงขอปฏิเสธสมมติฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของชวลิต ลิ้มปรีดีชัย (2565) ศึกษาเรื่องปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดที่ทำการปกครองจังหวัดมหาสารคาม จากผลการวิจัย พบว่าปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงในงานไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดที่ทำการปกครองจังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานที่ 10 ปัจจัยจุดด้านค่าตอบแทนมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยอง จากผลการวิจัย พบว่า ในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรมในจังหวัดระยองนั้น ได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานกำหนดตำแหน่งของข้าราชการศาลยุติธรรม อัตราเงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่ปฏิบัติ กับค่าครองชีพในปัจจุบัน ข้าราชการศาลยุติธรรมมีความเชื่อมั่นในความมั่นคงขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของปานทิพย์ อิมจิต (2562) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ศาลยุติธรรมกรณีศึกษา: สำนักอำนวยการประจำศาลอาญารัชดา พบว่าแรงจูงใจในการทำงานด้านค่าตอบแทนมีสหสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 โดยมีระดับของความสัมพันธ์ระดับสูงมาก ($r = .854$) โดยด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ศาลยุดิธรรมควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ ทักษะ ให้แก่ข้าราชการศาลยุดิธรรมให้มีความเป็นมืออาชีพ มีความเชี่ยวชาญตาม สายงาน สนับสนุนให้ข้าราชการศาลยุดิธรรมได้มีการรับรู้และมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อยกระดับมาตรฐาน และเพิ่มศักยภาพขององค์กร ซึ่งจะส่งผลให้ข้าราชการศาลยุดิธรรมสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้ ประสบความสำเร็จ สามารถรับมือและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดียิ่งขึ้นไป

2. ด้านค่าตอบแทน ศาลยุดิธรรมควรมีการปรับปรุงระบบฐานด้านเงินเดือน ค่าตอบแทน และสวัสดิการให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและค่าครองชีพในปัจจุบัน รวมถึงสวัสดิการต่าง ๆ ซึ่งสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับข้าราชการในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายขององค์กรได้

3. จากการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุดิธรรม ทั้ง 4 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ด้านค่าใช้จ่าย และด้านคุณภาพของงาน ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ด้านเวลา มีระดับค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยกว่าในประเด็นอื่น ๆ ดังนั้น สำนักงานศาลยุดิธรรม ควรออกระเบียบปฏิบัติ หรือแนวทางในการปฏิบัติการทำงานที่มีความชัดเจน ไม่มีความคลุมเครือไม่มีความซับซ้อน เพื่อที่จะได้มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ลดขั้นตอนในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรศาลยุดิธรรมในจังหวัดระยองเพื่อให้เกิดผลดียิ่งขึ้นจึงขอเสนอแนะให้มีการวิจัยในครั้งต่อไปเพิ่มเติม ดังนี้

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการประเมินสภาพการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคของข้าราชการศาลยุดิธรรมเฉพาะแต่ละส่วนงาน เพื่อนำปัญหาและอุปสรรคมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข และบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

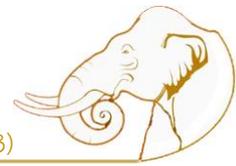
2. การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเพียงข้าราชการศาลยุดิธรรมในจังหวัดระยองเท่านั้น ควรขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างออกไป เช่นส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลยุดิธรรม เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบ ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันเล็กน้อย สามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับลักษณะของหน่วยงานได้มากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษากระบวนการบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุดิธรรม และการวิจัยครั้งต่อไปอาจเพิ่มปัจจัยตัวแปรอิสระที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กาญจนนาพร วงศ์อาจ และโชติ บดีรัฐ. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ด้านงานธุรการสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุดในเขตพื้นที่ภาค 6. *Journal of Modern Learning Development*. 7(5) 1. <http://so06.tci-thaijo.org/index.php/fomld/index>

ชวลิต ลิ้มปรีดีชัย. (2565). ปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดที่ทำการปกครองจังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ฐาปนี สังขวิจิตร. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 25. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐวัตร เป็งวันปลูก. (2560). ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหาร สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประเสริฐ อุไร. (2559). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท เอจีซี ออโตโมทีฟ (ประเทศไทย) จำกัด. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร จัดการองค์การ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ปานทิพย์ อิมจิต. (2562). แรงจูงใจกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของข้าราชการศาลยุติธรรม กรณีศึกษา : สำนักงานอำนวยการประจำศาลอาญารัชดา. สารนิพนธ์ทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เพชร สันทัด. (2557). ศาสตร์และศิลป์การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ แขงแก้ว. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร : กรณีศึกษา สำนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์. [ออนไลน์]. (2565). เข้าถึงได้จาก [https:// th. Wiki pedia. org/wiki/](https://th.wikipedia.org/wiki/). (สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565).
- ศาลยุติธรรม. [ออนไลน์]. (2565). รายงานสถิติคดีในภาพรวมและสรุปผลการดำเนินงานด้านคดีของศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พศ. 2565 (ตุลาคม 2564 - กันยายน 2565). เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.moj.go.th/5ylj1> (สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2565).
- Herzberg, F. Bernard, M. & Snyderman, B. (1959). *The Motivation to Work*. New York: John Willey & Sons.
- McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society*. Princeton: Van Nostrand.
- Peterson, E. & Plowman, E.G. (1989). *Business Organization and Management*. Homewood, Illinois: Richard D. Irwin.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rded.). New York: Harper and Row Publications.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Development of Problem-Based Learning in Unit Adventure Together for 5th Grade Elementary School Students.

เสาวรส งามเกลี้ยง¹, นฤมล ภูสิงห์²

Saowaros Ngamkliang¹, Narumol Phusing²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย

¹⁻²Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.

saowarosngamkliang.19@gmail.com¹, Narumolpusing@gmail.com²

Tel 08266*****

Received : January 29, 2023;

Revised : December 12, 2023;

Accepted : December 22, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 3) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองไผ่ล้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 29 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1) แผนการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.65/76.90 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน พบว่านักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาระดับดี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 51.72 นักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาระดับพอใช้ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 48.28

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน; ความสามารถในการแก้ปัญหา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This research has been performed with objectives 1) to develop the learning activities based on the Problem-Based Learning instructional approach for 5th grade in the learning unit of adventure together 2) compare learning achievement in the learning unit of adventure together before and after learning through Problem-Based Learning and 3) to study the students' abilities in problem solving after the instruction with problem-based learning approach. The samples used in this research were 29 students at Nongphailom School, Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 2 Service Area in the first semester, the academic year 2022, obtained by cluster random sampling. The research instruments were the lesson plans Problem-Based Learning, learning achievement test in the learning unit of adventure together of 5th grade and problem-solving assessment form. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and the hypothesis was tested by t-test.

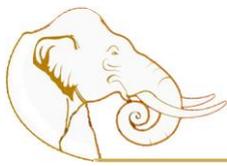
The research results revealed as follows:

- 1) The Problem-based learning approach for 5th grade in the learning unit of adventure together Efficiency at 78.65/76.90 which meets the criteria.
- 2) The students gained unit of adventure together after leaning significantly higher than before learning at the level of .05
- 3) Problem-solving abilities for 5th grade receiving problem-based learning management. The result of the samples group assessment show that good level of Problem-solving abilities were 15 students 51.72 % and the fair level of Problem-solving abilities were 14 students 48.28 %

Key words : Problem-based learning; Problem-solving abilities; learning achievement

บทนำ

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือและรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคม ให้เจริญก้าวหน้าอย่างมีคุณภาพ เป็นปัจจัยที่จะนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 โดยเป้าหมายของการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษาจะเน้นให้ครูส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร ความร่วมมือ การสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2558, น. 65) โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student – Centered Learning) รวมถึงให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบ และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย อย่างเป็นหลักการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น.3)

ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นสมรรถนะที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เนื่องจากการส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา โดยใช้ปัญหาหรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความรู้ และกระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบนั้น ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา กล้าแสดงออกทางความคิดเห็น และรู้จักรับฟังความเห็นของผู้อื่น เพราะเมื่อนักเรียนประสบกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่เคยได้รับจากการศึกษาไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม (ประสาธต์ เนืองเฉลิม, 2558, น.58) ความสามารถในการแก้ปัญหาจึงมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ได้แก่การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) หรือ PBL เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ประเด็นคำถาม หรือสถานการณ์ปัญหาที่น่าสนใจ มาเป็นแรงกระตุ้น ให้นักเรียนสงสัย เกิดความท้าทายให้ค้นหาคำตอบ โดยนักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติ ควบคู่ไปกับทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อถ่วงถ่วงความรู้ ข้อเท็จจริง ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นได้อย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกวิธีในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และนำมาซึ่งข้อตกลงร่วมกันในการแก้ปัญหา รวมถึงเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ (ทิตินา แซมมณี, 2555, น. 221) ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและคงทน

จากการพิจารณาผลการสอบประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ค่าสถิติแยกตามรายวิชา ระหว่างปีการศึกษา 2559-2564 นักเรียนมีความรู้ความสามารถทางวิทยาศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 38.62, 36.52, 32.48, 35.54 และ 32.69 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2565, ออนไลน์) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ยังไม่ให้ความสำคัญทางกระบวนการวิทยาศาสตร์ ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มุ่งเน้นให้นักเรียนจำเนื้อหา มากกว่าการเข้าใจและฝึกวิธีการแก้ปัญหา (ศรีลยา วงเยี่ยม, 2558, น. 2) เป็นเหตุให้นักเรียนขาดทักษะในการวางแผนการทำงาน การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล ทักษะในการเรียนรู้และการได้ลงมือปฏิบัติจริงไม่เพียงพอ ส่งผลให้ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน นักเรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการในด้านการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ ผงูญภัยไปด้วยกัน โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแรงและเสียง ซึ่งมีความสำคัญมาก สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นสถานการณ์ที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้จริง ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและสังคม (วันเพ็ญ พิเสฏฐกุลลาศัย และคณะ, 2557, น. 128)

จากที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ ผงูญภัยไปด้วยกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น.8) เพื่อยกระดับผลการสอบวัดประเมินคุณภาพการศึกษา สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้นได้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์

การคิดอย่างมีระบบ แสวงหาความรู้ใหม่ และสามารถนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

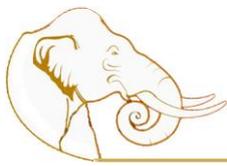
วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
- 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน
- 3) เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

การทบทวนวรรณกรรม

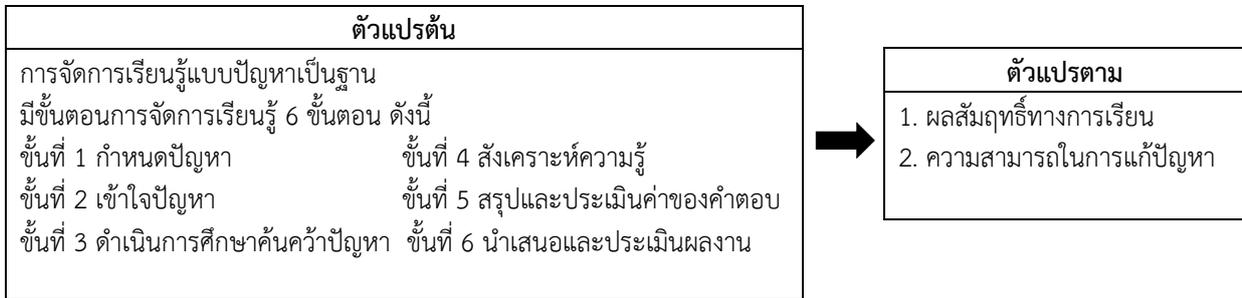
การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน คือกระบวนการเรียนรู้ โดยครูใช้ประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 เข้าใจปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้าปัญหา ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, น. 8) โดยกระบวนการดังกล่าวมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นผู้กำหนดปัญหา วางแผนการดำเนินงาน สืบเสาะหาความรู้ และประเมินผลงานด้วยตนเอง (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556, น. 292-296) สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยแสวงหาความรู้เพื่อนำความรู้ใหม่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหาต่อไป (Hmelo and Evensen, 2000, p. 4)

ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการทางสมองคิดไตร่ตรอง เพื่อหาประเด็นสำคัญของปัญหาที่กำลังเกิด โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์เก่าและใหม่ โดยมีขั้นตอนการคิด เพื่อแก้ไขปัญหาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (จินตนา นนท์ขุนทด, 2557, น. 60) ซึ่ง Weir, J.J. (1974, pp. 16-18) ได้กล่าวขั้นตอนการแก้ปัญหา 4 ขั้น ดังนี้ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา เป็นขั้นที่นักเรียนแยกแยะระบุปัญหาที่สำคัญที่สุดที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่กำหนดไว้ ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา เป็นขั้นที่ให้นักเรียนหาสาเหตุของปัญหา ขั้นที่ 3 เสนอวิธีปัญหา เป็นขั้นที่เสนอวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด ขั้นที่ 4 การตรวจผลลัพธ์ โดยการดำเนินการตรวจสอบผลสำเร็จ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานสามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหอย่างเป็นขั้นตอนและมีเหตุผล ให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิด โดยมีครูคอยสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน พบว่า สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น เจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (สุตารัตน์ สันจรรรัตน์, 2564, น. 171; ชนิการ์ ผันผอน, 2562, น. 78; กุลจิรา ทะนงศิลป์, 2561, น. 80) และผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานในต่างประเทศ พบว่า สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และช่วยให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน พัฒนาทักษะระหว่างบุคคล เสริมสร้างความรู้ที่มีอยู่เดิม และพัฒนาทัศนคติแบบมีอาชีพได้ (M Chairul Basrun Umanailo, 2019, pp.1140-1143; Manisha, 2016, pp.120-122; Andis; et al, 2013, pp.73-79)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, น.8) และ Weir, J.J. (1974, pp. 16-18) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) ใช้แบบวิจัยกลุ่มเดียว วัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest Posttest Design) ร่วมกับ แบบศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา (The One - Group Time Series Design) คือ ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลอง แล้วทำการทดลองโดยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เป็นระยะเวลา 16 ชั่วโมง และทำวัดความสามารถในการแก้ปัญหาในช่วงเวลาการทดลองทุก ๆ 2 สัปดาห์ จากนั้นทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, น. 249) ซึ่งแบบแผนการทดลองดังกล่าวดังนี้

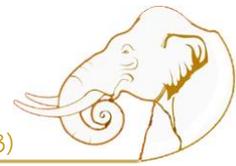
ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

ก่อนการทดลอง	ในช่วงเวลาการทดลอง	หลังการทดลอง
T ₁	X ₁ X ₂ Z ₁ X ₃ X ₄ Z ₂ X ₅ X ₆ Z ₃ X ₇ X ₈ Z ₄	T ₂

เมื่อ T₁ แทน การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน
 X₁, X₂..... แทน การทดลองโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานสัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 60 นาที
 Z₁, Z₂, Z₃, Z₄ แทน การทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างเรียน ครั้งที่ 1, ครั้งที่ 2, ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4
 T₂ แทน การสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ที่สร้างขึ้นได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผ่านการประเมินคุณภาพด้านความ

ถูกต้อง ความสอดคล้องของเนื้อหา จุดประสงค์ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้นี้มีคุณภาพอยู่ในระดับมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.19) แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านนาแก จำนวน 35 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน โดยใช้แบบสถานการณ์ปัญหาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและรู้จักการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

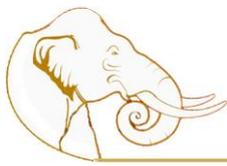
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่าค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 ซึ่งข้อสอบผ่านเกณฑ์ จำนวน 37 ข้อ จากนั้นจึงนำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองไผ่ล้อม จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ข้อสอบนำไปใช้ได้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.50-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.40-1.00 แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เลือกไว้จำนวน 30 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.81

3. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครอบคลุมขั้นตอนการแก้ปัญหา ตามแนวคิดของเวียร์ (Weir, 1974, pp. 16-18) ได้แก่ 1) ชั้นระบุปัญหา 2) ชั้นการวิเคราะห์ปัญหา 3) ชั้นการเสนอวิธีการคิดแก้ปัญหา และ 4) ชั้นการตรวจสอบผลลัพธ์ จำนวน 6 ฉบับ ฉบับละ 3 ข้อ รวมข้อสอบจำนวน 18 ข้อ ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผ่านการตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อสอบกับความสามารถในการแก้ปัญหา จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่าค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ จำนวน 12 ข้อ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเรียนการสอนติดต่อกัน 8 สัปดาห์ รวมเวลา 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังเรียน ระยะเวลาในการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. อธิบายและชี้แจงกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 16 ชั่วโมง แล้วนำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา มาใช้เพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ระหว่างเรียนในทุก ๆ 2 สัปดาห์
4. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับเดียวกับก่อนเรียน
5. นำคะแนนที่รวบรวมได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้
6. ทำการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามเกณฑ์ 75/75 ดำเนินการดังนี้

75 ตัวแรก (E1) หมายถึง คะแนนรวมจากใบกิจกรรม แบบทดสอบระหว่างเรียน และแบบสถานการณ์ปัญหา ต้องมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

75 ตัวหลัง (E2) หมายถึง คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ต้องมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนำคะแนนไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และร้อยละ เพื่อทดสอบ สมมติฐาน ใช้ค่าสถิติ t-test (Dependent Samples) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยนำคะแนนไปวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และร้อยละ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผลการเรียน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละของ คะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E ₁)	29	311	244.59	27.45	78.65
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E ₂)	29	30	23.07	3.37	76.90
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E ₁ /E ₂) = 78.65/76.90					

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนทดสอบระหว่างเรียน (E1) เท่ากับ 244.59 คิดเป็นร้อยละ 78.65 และคะแนนทดสอบหลังเรียน (E2) เท่ากับ 23.07 คิดเป็นร้อยละ 76.90 ดังนั้น ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เท่ากับ 78.65/76.90 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน แสดงดังตารางที่ 3

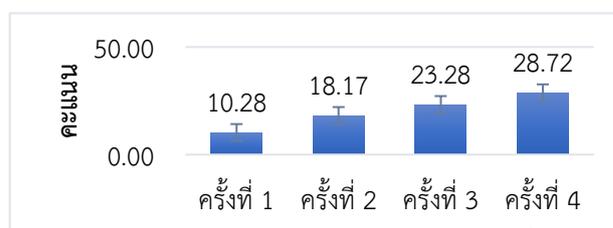

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig.
ทดสอบก่อนเรียน	29	30	12.10	3.65	28	23.36	.000
ทดสอบหลังเรียน	29	30	23.07	3.37			

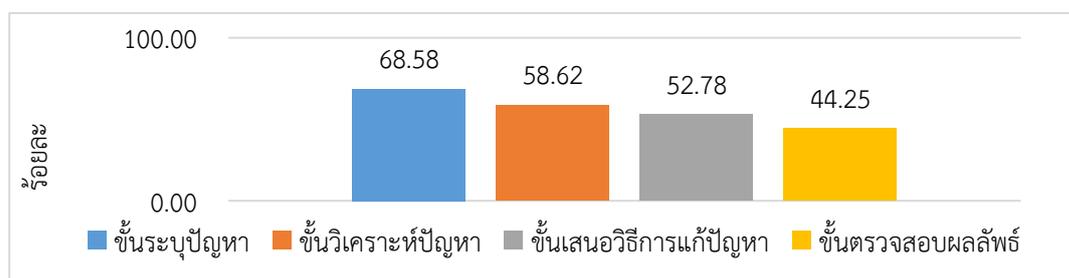
จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 12.10, S.D. = 3.65) และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ = 23.07, S.D. = 3.37) จากการทดสอบโดยใช้ t-test dependent พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาหระหว่างเรียน เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

จากภาพที่ 2 พบว่า คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้ทำการทดสอบระหว่างเรียนครั้งที่ 1-4 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.28, 18.17, 23.28 และ 28.72 ตามลำดับ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหครั้งที่ 1-4 เท่ากับ 3.21, 5.95, 6.21 และ 3.80 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 3 การแสดงร้อยละของความสามารถในการแก้ปัญหารายขั้นตอน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

จากภาพที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการระบุปัญหามากที่สุด คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 68.58 ซึ่งรองลงมา คือความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 58.62 ความสามารถในการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 52.78 และความสามารถในการตรวจสอบผลลัพธ์ คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 44.25 ตามลำดับ

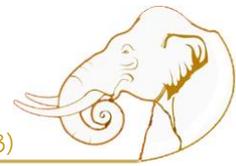

ภาพที่ 4 แสดงร้อยละของระดับความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน

จากภาพที่ 4 พบว่าผลการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน จำนวน 29 คน พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาระดับดี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 51.72 นักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาระดับพอใช้ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 48.28 และไม่พบนักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาระดับดีเยี่ยมและปรับปรุง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

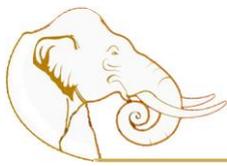
1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ ผจญภัยไปด้วยกัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 78.65/76.90 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ขึ้นมาอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาจากหลักสูตร และวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหา รูปแบบกิจกรรม เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียน และได้มีการผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มีคุณภาพด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก พร้อมทั้งได้นำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานให้สมบูรณ์ ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้นั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงครูสอนด้วยความมั่นใจ จัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับเวลา และเหมาะสมกับนักเรียน ทำให้ครูทราบปัญหาของการสอนสามารถปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน จำนวน 6 ขั้นตอน มีขั้นกำหนดปัญหา และขั้นทำความเข้าใจกับปัญหา ได้ส่งเสริมให้นักเรียนเผชิญกับปัญหา และหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างอิสระ มีการวางแผนการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีมนุษยนิยมของโรเจอร์ (Roger) กล่าวคือ นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางในการเรียนรู้ ได้มีอิสระในการคิด ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างมั่นคง (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2544, น. 337) ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า และขั้นสังเคราะห์ความรู้ ได้ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น และนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน ได้ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และนำประสบการณ์ความรู้ของนักเรียนมาแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Hmelo and Evensen (2000, p. 220) กล่าวคือ การเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาของนักเรียน นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยนำความรู้ใหม่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมเพื่อประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่อไป ส่งผลให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้ตามลำดับขั้นตอน

เพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์และมีทักษะการทำงานกลุ่ม สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรทริกา ศรีรักษา (2561, น. 77) ที่ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน พบว่า แผนและเครื่องมือวัดต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องและมีคุณภาพอยู่ในระดับดีถึงดีมาก และสอดคล้องกับ เฉลิมชัย กาญจนคนเซนทร์ (2559, น. 73) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในรายวิชาชีววิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ณิชพร ไหวดี (2562, น. 101) ที่ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องระบบประสาทและอวัยวะรับความรู้สึก เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา แลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับความรู้สึก มีประสิทธิภาพ (E1/E2) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.11/78.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้นำการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยนำประเด็นคำถาม หรือสถานการณ์ปัญหาในชีวิตประจำวันมาเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและเกิดความท้าทาย ซึ่งนักเรียนเป็นผู้ศึกษาหาความรู้มาตอบคำถามหรือแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ โดยผ่านการพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีมนุษยนิยมของโรเจอร์ (Roger) กล่าวคือ การจัดประสบการณ์ให้มีความท้าทายสติปัญญาของนักเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สำรวจ ค้นพบ และมีความสุขที่จะเรียนรู้ ซึ่งเป็นแรงเสริมภายในที่จะทำให้นักเรียนใฝ่หาความรู้ไปตลอดชีวิต (สมชาย รัตนทองคำ, 2558, น. 30) และเป็นไปตามทฤษฎีจิตวิทยาพุทธิปัญญานิยม (cognitive psychology) กล่าวคือ การใช้กระบวนการคิด การเข้าใจ การรับรู้สิ่งเร้าที่มากกระตุ้นร่วมกับประสบการณ์เดิม ทำให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เดิม โดยอาศัยกระบวนการทางปัญญาเข้ามามีอิทธิพลในการเรียนรู้ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (รัชเน็กร หงส์พนัส, 2547, น. 44-53) ส่งผลให้นักเรียนไม่เพียงแต่จดจำความรู้หรือข้อเท็จจริงได้อย่างเดียวแต่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย จิรัชญา นวนกระโทก (2560, น. 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ชุตติมา สรรเสริญ (2560, น. 79) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่กำหนดไว้

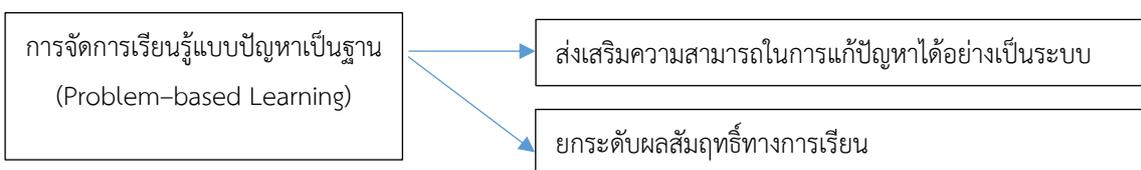
3. ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน หน่วยการเรียนรู้ผจญภัยไปด้วยกัน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานมีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ และผู้วิจัยได้มีแบบ

สถานการณ์ปัญหา ใบงาน และใบความรู้ให้นักเรียนได้ฝึกการคิด โดยเฉพาะความสามารถในการแก้ปัญหา ตามแนวคิดของเวียร์ (Weir, 1974, pp. 16-18) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นกระบวนการ หรือขั้นตอน ที่ผ่านการคิด โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ ในการจัดอุปสรรค หรือ ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ บรรลุ จุดมุ่งหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดของประพันธ์ศิริ สุเลารัจ (2553, น. 103) ได้ระบุว่า ความสามารถในการแก้ปัญหา คือการคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างพินิจพิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประเด็น สำคัญของเรื่องราวหรือสิ่งต่าง ๆ ที่สร้างความรำคาญ ยุ่งยาก โดยพยายามคลี่คลายสิ่งเหล่านั้นให้ปรากฏ และหาหนทางจัดอย่างมีขั้นตอน และสอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา นนท์ขุนทด (2557, น. 60) ได้ ระบุว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการทางสมอง คิดไตร่ตรอง เพื่อหาประเด็นสำคัญของ ปัญหาที่กำลังเกิด โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์เก่าและใหม่ โดยมีขั้นตอนการคิด เพื่อแก้ไขปัญหาให้ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดารัตน์ สันจรรัตน์ (2564, น. 171) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความสามารถในการแก้ปัญหา โดยใช้ การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียน มีความสามารถในการแก้ปัญหาร้อยละ 87.32 ของคะแนนเต็ม และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 92.86 และสอดคล้องกับงานวิจัยอิทธิพัทธ์ ศุภรัตนาวงศ์ (2558, น. 89) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน และความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องสังคมไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสังคมออนไลน์ พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=1.91$, S.D. =0.88)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้้นำการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานซึ่งมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และได้พัฒนาทักษะการคิด มีทักษะการทำงานกลุ่ม นักเรียนกล้าที่จะแสดงออกในการนำเสนอผลงาน และสามารถสร้างองค์ความรู้ ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมถึงนักเรียนได้นำความรู้ และทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวมาใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ครูผู้สอนต้องเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานเป็นอย่างดี เพื่อจะได้ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ ส่งผลให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองซึ่งครูผู้สอน คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด

2. การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีระยะเวลาศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองพอสมควร เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการแก้ปัญหาได้อย่างเพียงพอ มีความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม ตามศักยภาพของนักเรียน

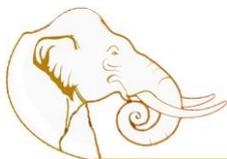
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยการนำการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความสามารถในการด้านต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ควรมีการวิจัยโดยการนำการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาในสาระอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์พัฒนาความรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กุลจิรา ทะนงศิลป์. (2561). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จินตนา นนท์ขุนทด. (2557). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความพึงพอใจในการเรียน เรื่อง การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบสถานการณ์จำลองที่มีรูปแบบการนำเสนอ มัลติมีเดียแตกต่างกัน* วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิรัชญาณ นวนกระโทก (2560). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉัตรทริกา ศรีรักษา. (2561). *การพัฒนากิจกรรมแนะแนว ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เฉลิมชัย กาญจนคเชนทร์. (2559). *การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในรายวิชาชีววิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นงาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ชนิการ์ ผันผ่อน. (2562). *การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมดุลเคมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ชุติมา สรรเสริญ. (2560). *การพัฒนาความสามารถการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ณิชภาพร ไหวดี. (2562). *การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับความรู้สึก เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิค พรินติ้ง.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2558). *การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วันเพ็ญ พิเสฏฐศลาศัย และคณะ. (2557). *ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมเสริมด้วยแผนผังความคิดต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศรัลยา วงเอี่ยม. (2558). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ วิชาชีววิทยา เรื่อง สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย รัตน์ทองคำ. (2558). *ทฤษฎีการเรียนรู้พื้นฐาน*. เอกสารประกอบการสอน 475788 การสอนทางกายภาพบำบัด ภาคต้นปีการศึกษา 2558. สืบค้นจาก <https://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/book58/3len58.pdf>
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2558). *รายงานประจำปี 2558 สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, กรุงเทพมหานคร : บริษัทพรินท์เอเบิล จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุดารัตน์ สันจรรัตน์. (2564). *การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับผังกราฟิกของนักเรียนชั้น*

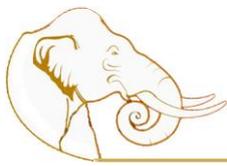
มัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

Andis K.; et al. (2013). *Improvement in Generic Problem-Solving Abilities of Students by Use of Tutor- less Problem- Based Learning in a Large Classroom Setting. CBE—Life Sciences Education*. 12 : pp.73-79.

Hmelo, C.E. and Evensen, Dorothy H. (2000). *Problem-Based Learning : Gaining Insights on Learning Interactions Through Multiple of Inquiry*. Mahwah, New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates

M Chairul Basrun Umanilo. (2019). *Problem-Based Learning As An Effort To Improve Student Learning Outcomes. Accelerating the world's research*. pp.1140-1143.

Weir, J.J. (April 1974). *Problem Solving Every body's Problem. The Science Teacher*. 4 : p 16-18.

การพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผักตบชวา เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

Potential Development of Water Hyacinth for sustainable Increasing of Community Economic and Environmental Conservation

ดุษฎีพร หิรัญ¹, สุรวุฒิ สุธา²

Dussadeeporn Hirun¹, Surawut Sudha²

ราชคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ¹,

โครงการจัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ²

Faculty of Education Chaiyaphum Rajabhat university¹,

engineering and industrial technology faculty of Chaiyaphum Rajabhat university²,

Email: dussadee.hirun@gmail.com¹, Email: yimwow@hotmail.com²

Tel 081265****

Received : February7, 2023;

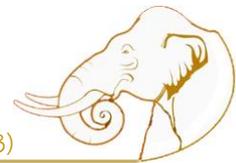
Revised : November19, 2023;

Accepted : November23, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบผลิตภัณฑ์ ของใช้จากวัสดุธรรมชาติของชุมชน ออกแบบพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุผักตบชวา ร่วมกับวัสดุธรรมชาติ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บนฐานการมีส่วนร่วม และประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจากการเลือกแบบเจาะจงที่เป็นกลุ่มผู้แปรรูปผักตบชวาและกลุ่มหัตถกรรมจักสาน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และตัวอย่างจากกลุ่มผู้บริโภคทั่วไป ที่ได้จากการเลือกแบบบังเอิญ ด้วยเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมินคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์และเครื่องมือที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น โดยมีกระบวนการด้านการออกแบบ ได้แก่ ต้นฉบับเพื่อการผลิตแบบจำลอง และต้นแบบผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มอาชีพผู้แปรรูปผักตบชวา ตำบลกลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ใช้วัตถุดิบในชุมชนเป็นหลักปัจจุบันไม่ประสบปัญหาสามารถทำการผลิตสินค้าได้ โดยแบ่งปัญหาที่พบ ในด้านการผลิตพบว่า ในช่วงฤดูฝนประสบปัญหาน้ำท่วม วัตถุดิบประสบปัญหาไม่สามารถนำมาผลิตสินค้าได้ เนื่องจากเส้นใยผักตบชวาจะขึ้นเพราะความชื้น และปัญหาเนื่องจากผู้ผลิตเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ว่างจากงานด้านการเกษตรและเลี้ยงดูบุตรหลาน ด้านการผลิต กลุ่มยังไม่มีแผนการขยายแรงงานหรือกำลังผลิต เนื่องจากส่วนมากเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงเกิดความไม่ต่อเนื่องและขาดแคลนแรงงานการผลิตในช่วงเกษตรกรรมด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า ขาดการพัฒนาารูปแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังเป็นดั้งเดิม มีการพัฒนาต่อเนื่องด้วยตนเอง และตามข้อเสนอแนะจากลูกค้า ด้านการตลาด เน้นที่ตลาดภายในจังหวัดเป็นหลัก ไม่

มีการส่งเสริมการตลาดอีกทั้งยังมีคู่แข่งทางการค้าสินค้าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันค่อนข้างมาก โดยยังขาดการส่งเสริมและข้อมูลในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง

2. การออกแบบพัฒนาและประเมินผลผลิตภัณฑ์ มีการประเมินความคิดเห็นในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุดสำหรับทุกผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ในรูปแบบเครื่องเรือน (ประเภทเฟอร์นิเจอร์) มากที่สุด รองลงมาเป็นแจกัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ คือ ผลิตภัณฑ์มีความแข็งแรงในการใช้งาน รองลงมาเป็นรูปแบบของการเลือกใช้วัสดุประกอบที่เหมาะสมกับการใช้งาน ตามลำดับ

3. การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากผักตบชวาและวัสดุธรรมชาติ ในรูปแบบของเครื่องเรือน ประเภทเฟอร์นิเจอร์ โดยมีการประเมินความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น พฤติกรรมการซื้อและปัจจัยที่มีอิทธิพลในการซื้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในการเลือกใช้วัสดุประกอบที่เหมาะสมต่อการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านออกแบบมีความแปลกใหม่จากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในท้องตลาด ด้านมีความเป็นเอกลักษณ์ของงาน และด้านลวดลายที่สวยงามตามลำดับ

คำสำคัญ: การพัฒนา; ผลิตภัณฑ์ชุมชน; ผักตบชวา; ยกระดับเศรษฐกิจ; อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

Abstract

This article aims to study and develop community prototype products made from natural materials. Design and development of product prototypes from water hyacinth materials with natural materials was the guideline for product development according to Community Product Standards (CMU). Based on the basis of participation and evaluation of opinions on product designs and developments with mixed research methods (Mixing methods). Data were collected from key informants from the purposive selection of Javanese liver vegetable processors and basketry handicraft groups, experts in product design, and samples from general consumer groups. obtained by accidental selection with tools such as interviews, questionnaires, and evaluation forms of product characteristics and tools designed and developed. The design process includes the original for the production of a model, and product prototypes. The results showed that

1. Water Hyacinth Processing Group, Lum Lam Chee Subdistrict, Ban Khwao District Chaiyaphum Province Mainly uses raw materials in the community to produce products by dividing the problems encountered in terms of production, it was found that during the rainy season, there was a flood problem. Raw materials have problems and cannot be used to produce products. Because water hyacinth fibers grow because of moisture. The problem is because the producers are the elderly group who are busy working in agriculture and raising their children. On the production side, the group has no plans to expand labor or production capacity. Because most of them are elderly people. Therefore, there was a discontinuity and a shortage of labor in production during the agricultural

period. In terms of product development, it was found that there was a lack of product development and the product was still original. There is continuous development on their own. and according to customer feedback. In terms of marketing, the main focus is on the provincial market. There is no marketing promotion and there are quite a lot of competitors for similar products. There is still a lack of promotion and information in the development of new products continuously.

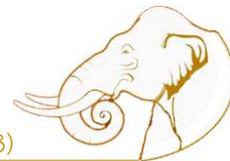
2. Product design, development, and evaluation are the highest desired for all products. Most of the samples had a desire to buy products in the form of furniture. (Furniture type) the most, followed by vases. The factor that affects the prototype development model is the strength of the product in use. Followed by the pattern of choosing composite materials that are suitable for use, respectively.

3. Design and development of prototype products from water hyacinth and natural materials in the form of furniture type, there was an evaluation of the satisfaction of the product found that Products designed and developed Buying behavior and factors influencing buying were found to be the most average. The selection of composite materials that are suitable for use at the highest level followed by the design aspect, which is a novelty from general products in the market. The aspect is the uniqueness of the work. and beautiful patterns, respectively.

Keywords: development; Water Hyacinth; Increasing of Community Economic ;
Environmental Conservation

บทนำ

ประเทศไทยมุ่งส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งทางการพัฒนา ดังจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์แห่งชาติ 20 ปีของประเทศไทย ตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขันที่มีประเด็นที่สำคัญในการพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะ และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพของผู้ประกอบการในทุกภาคส่วน และในด้านของวิสาหกิจชุมชน ก็เป็นส่วนสำคัญจากผลของสถานการณ์โควิด 19 ที่ผ่านมา ส่งผลให้ในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่า กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุด มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.6 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่เฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี (<https://www.nesdc.go.th/>) ชุมชนควรให้ความสำคัญต่อการต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีคุณค่า มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ความเป็นไทยสู่การแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และยกระดับคุณภาพสินค้าเป็นสินค้าที่เพิ่มมูลค่าให้กับเศรษฐกิจชุมชนและ ประเทศชาติได้ ปัจจุบันผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนเป็นการนำทรัพยากรในชุมชนมาสร้างมูลค่าเกิดเป็นสินค้าออกจำหน่าย อาทิเช่น สินค้า O-TOP ซึ่งกลายเป็นสินค้าประจำท้องถิ่นที่สร้างรายได้แก่ชุมชน และปัญหาของสินค้าที่ขาดอัตลักษณ์ของชุมชน เพราะปัญหาเรื้อรังที่เกิดจากผลิตภัณฑ์สินค้าออกมาล้นตลาดและมีหน้าตาเหมือนกันหรือมีหน้าตาแบบตาม

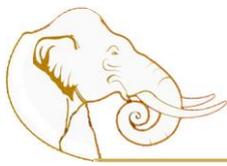

แบบซ้ำๆ กับสินค้าในตำบลอื่นๆ ทั้งในจังหวัดเดียวกันรวมทั้งภูมิภาคอื่นๆ โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่คอยส่งเสริมการผลิตผลงานนั้นทำให้เกิดการขายไม่ออก รวมทั้งทำให้เกิดสงครามทางด้านราคาเกิดขึ้น ผลทำให้ผู้ประกอบการบางรายขายสินค้าเท่าทุน เพื่อดึงเอาเงินลงทุนคืนบางรายต่ำกว่าทุน (พรพิมล ศักดาและบวร เจริญรัตน์.2561) ประกอบการมีแข่งขันด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้า OTOP เป็นอย่างมาก มีผู้ผลิตสินค้าประเภท และชนิดเดียวกันเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบ ซึ่งสร้างความสับสนแก่ผู้บริโภค สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ต้นแบบเป็นจำนวนมาก อีกทั้งรูปแบบผลิตภัณฑ์ยังคงเป็นรูปแบบเดิม อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามความต้องการของลูกค้าเท่านั้น ซึ่งจากข้อมูลผลการสำรวจพฤติกรรมผู้บริโภคการซื้อสินค้าชุมชน พ.ศ. 2564 ของกรมการค้า พบว่าสิ่งที่คสรพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน 3 อันดับแรก ได้แก่ การทำการตลาด คุณภาพสินค้า แลมาตรฐานที่พึงมี (กองดัชนีเศรษฐกิจสินค้า สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (<https://www.price.moc.go.th/>))

ผักตบชวาเป็นพืชน้ำที่เจริญเติบโต และสามารถแพร่และขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว และยังเป็นปัญหาในการระบายน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก ซึ่งเป็นการขัดขวางการเดินทางของน้ำ ในช่วงน้ำหลากของฤดูฝน ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลอาจก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ราบลุ่มในจังหวัดชัยภูมิ ก่อให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ทั้งยังเป็นสาเหตุที่ทำให้ปัญหาน้ำเสีย ซึ่งปัจจุบัน มีการดำเนินการควบคุมในหลายวิธี เช่น การขุดลอกคลองเพื่อทำลายโดยการเผา การใช้สารเคมี เป็นต้น ซึ่งเป็นเพียงวิธีการควบคุมเบื้องต้น และต้องมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการปัญหาดังกล่าว ปัญหาที่พบเจอในปัจจุบัน จึงทำให้คณะผู้จัดทำเกิดแนวความคิดในการนำเอาผักตบชวามาสร้างคุณค่าให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดขึ้น คือ การนำเอาผักตบชวามาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ มีการนำไปใช้โยชน์ การนำเอาผักตบชวาและวัสดุในธรรมชาติท้องถิ่น สามารถนำมาพัฒนาในรูปแบบสินค้าใหม่ที่สามารถนำมาทำเป็นต้นแบบจริงได้ ซึ่งมีความแตกต่างไปจากการรูปแบบสินค้าเดิม อาทิ กระเป๋า ตะกร้า หมวก เป็นต้น โดยในการวิจัยนี้นำมาทำต้นแบบ (ประเภทเครื่องเรือน) ซึ่งเกิดจากการแปรรูปผักตบชวาร่วมกันวัสดุต้นไหล และไม้ ซึ่งถือเป็นวัสดุที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น และเป็นวัสดุธรรมชาติ 100% ยังสามารถก่อให้เกิดความเข้มแข็งของการแข่งขันด้านการตลาด ส่งเสริมและเพิ่มโอกาสในการจำหน่าย เพิ่มกลุ่มเป้าหมายการตลาดของลูกค้าได้มากขึ้น เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ครอบครัวหรือชุมชนเพิ่มขึ้นอีกช่องทางหนึ่งด้วย โดยการส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างอัตลักษณ์และสร้างความน่าเชื่อถือของสินค้าแก่ผู้บริโภค โดยส่งเสริมให้สินค้าได้มาตรฐานชุมชน (มผช) ต่อไป

ซึ่งการศึกษานี้เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากวัสดุธรรมชาติจากวัสดุผักตบชวาร่วมกับวัสดุธรรมชาติ ด้วยวิธีแบบผสมผสาน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทราบปัญหาและแนวทางในการพัฒนาชุมชน การสนทนากลุ่มย่อยที่ไม่เป็นทางการเพื่อเก็บข้อมูลองค์ความรู้ที่ฝังลึกด้านกระบวนการผลิตมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกและกลุ่มจักสานผักตบชวา เพื่อนำข้อมูลมาออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลจากการประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ ขึ้นโดยตัวอย่าง การประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบขึ้น

บทความวิจัยนี้นำเสนอการพะฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่เกิดการหารผสมผสานวัสดุผักตบชวาและวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อสร้างแนวทางการศึกษา สร้างอัตลักษณ์ชุมชน เพิ่มมูลค่าของสินค้าหัตถกรรมท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

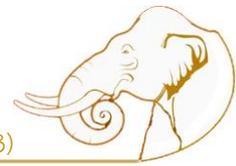
- 1) ศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบผลิตภัณฑ์ ของใช้จากวัสดุธรรมชาติของชุมชน
- 2) การออกแบบพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุผักตบชวา ร่วมกับวัสดุธรรมชาติ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชนต่อไป
- 3) ประเมินความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวา ร่วมกับวัสดุธรรมชาติ

การทบทวนวรรณกรรม

พรพิมล ศักดาและบวร เครือรัตน์ (2561) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานชุมชน (มผช.) บนรากฐานของการมีส่วนร่วม โดยใช้วิจัยวิจัย แบบผสมผสาน (Mixed Methods) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มวิสาหกิจเป้าหมาย และผู้เชี่ยวชาญด้านการ ออกแบบผลิตภัณฑ์และกลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้บริโภค ผลการวิจัย พบว่า (1) กลุ่มอาชีพส่งเสริมบ้านสุขเกษม ตำบลบางเลน อำเภอบางแสน จังหวัดนครปฐม สินค้าของชุมชนเป็นแบบดั้งเดิม มีคู่แข่งทางการตลาดมีมาก การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์เป็นเพียงการพัฒนาเล็กน้อย จากความต้องการและข้อเสนอแนะของลูกค้า และขาดการส่งเสริมและข้อมูลในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง และขาดการนำเสนอ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเอกลักษณ์ของท้องถิ่น (2) การพัฒนาการออกแบบ พัฒนาและประเมินผลผลิตภัณฑ์ 5 ประเภท ได้แก่ กระเป๋าสตรี รองเท้า หมวก ที่คั่นหนังสือ และบรรจุ ภัณฑ์สปา ผลการประเมินความคิดเห็นในภาพรวมในการจัดลำดับความสำคัญ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการ พัฒนาผลิตภัณฑ์รองเท้ามากที่สุด รองลงมาคือ กระเป๋าถือสตรี หมวก บรรจุภัณฑ์สปา และที่คั่นหนังสือ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อ คือ ผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่จากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในท้องตลาด รองลงมาคือ รูปแบบการใช้งานที่หลากหลาย ลวดลายที่สวยงาม แสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นงานหัตถกรรม

ศักดิ์ชาย สิกขา และคณะ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานร่วม สมัย จังหวัดอุบลราชธานี มีแนวขยายผลดำเนินการในโครงการเครือข่ายองค์ความรู้ชุมชน มุ่งสู่การบ้าน knowledge-base OTOP : KBO ที่ได้ทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อ วิเคราะห์การตลาดและแนวโน้มการพัฒนางานหัตถกรรมจักสาน 2) เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนผู้ผลิตจักสาน ในจังหวัดอุบลราชธานี 3) เพื่อกำหนดแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานร่วมสมัย ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบเจาะจงกับกลุ่มประชากร โดยที่มีการผลิตใช้วัสดุใน 5 ชนิด คือ ไม้ไผ่ กก เตยหนาม คล้าและ หวาย โดยลงพื้นที่ในการสำรวจไม่น้อยกว่า 10 หมู่บ้าน และคัดเลือกพัฒนาดำเนินการพัฒนาศึกษาต้นแบบ รวมทั้งกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การผลิตต้นแบบจำนวน 5 หมู่บ้าน ผลการดำเนินการพบว่า ปัจจุบัน ผู้ผลิตจักสานในจังหวัดอุบลราชธานี ร้อยละ 80 จะเป็นการผลิตแบบเดิม เพื่อใช้สอยในครอบครัวและมีการ นำมาผลิต เพื่อจำหน่ายในชุมชน ร้อยละ 15 เป็นรูปแบบที่ได้รับการพัฒนามีภาคเอกชน/ ภาครัฐ ดำเนินการให้ ที่เหลือร้อยละ 5 เป็นการผลิตขึ้นเอง โดยมีกลุ่มที่มีศักยภาพ

บุษบา อู่อรุณ. (2555) บทความวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาลดปริมาณผักตบชวาเพื่อนำไป สร้างธุรกิจขนาดย่อม (SME) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคนในพื้นที่ต่อแนวทางและความจำเป็นในการลด ปริมาณผักตบชวาในแม่น้ำลำคลอง ใน ชุมชนหลวงพรต-ท่านเลี่ยม เขตตลาดกระบี่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยได้ทำแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล จากประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตตลาดกระบี่ การวิจัยพบว่ามี บางกลุ่มที่คิดว่าผักตบชวานั้นไม่ได้เป็นปัญหาหรือสร้างความเดือดร้อนใดๆเลย เนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้ไม่ได้ อาศัยประโยชน์จากแม่น้ำลำคลองเลยและก็ได้อาศัยอยู่ติดริมคลองด้วย บุคคลกลุ่มนี้จึงถือผักตบชวานั้น

ไม่ได้สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่เฉพาะผู้สัญจรทางน้ำแต่เพียงเท่านั้น ในขณะที่อีก กลุ่มหนึ่งกล่าวว่า ผักตบชวานั้นสร้างความเดือดร้อนให้แก่เขาเป็นอย่างมาก เนื่องจากกีดขวางแม่น้ำลำคลอง ทำให้การสัญจรทางเรือลำบากแล้วนั้น ยังทำให้แม่ลำคลองเน่าเสียด้วยรวมถึงเป็นปัญหาในการทำลายอีก หากมีการนำ ผักตบชวา มาใช้ประโยชน์คงจะส่งผลดีในหลายๆ ด้าน

อำเภอ แสงจันทร์ไชย และจิววัฒน์ พิระสันต์ (2558) การพัฒนาเฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวา ของกลุ่ม จักสานผักตบชวาบ้านวงษ์ อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กระบวนการผลิตและพัฒนาเฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวาบ้านวงษ์ และประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค ที่มีต่อการพัฒนารูปแบบเฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวาที่ออกแบบขึ้นใหม่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ กลุ่ม ผู้บริโภคที่มีความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบเฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวาบ้านวงษ์ ในตำบลลานกระบือ โดยกำหนดกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนารูปแบบเฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวาที่ออกแบบขึ้นใหม่ จากกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้บริโภคที่มีความ สนใจในงานเฟอร์นิเจอร์ในอำเภอมืองกำแพงเพชร จำนวน 4,830 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ตามทฤษฎีของ Glenn จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 98 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนารูปแบบเฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวารูปแบบบ้านวงษ์และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ต้นแบบเฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวาออกแบบรูปแบบภายใต้ แนวคิด รูปทรงเรขาคณิต กำหนดขนาดตามขนาดสัดส่วนของมนุษย์ เน้นเพื่อประโยชน์ใช้สอย ซึ่งผลการ ประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ต้นแบบจากผู้เชี่ยวชาญ และผลการประเมินความพึงพอใจการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบเฟอร์นิเจอร์ จากผักตบชวารูปแบบใหม่อยู่ในระดับมากที่สุด

ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา โดยพัฒนาเป็นต้นแบบ ในการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น และสร้างอัตลักษณ์ชุมชน มุ่งสู่การเพิ่มมูลค่าและสินค้า เพื่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

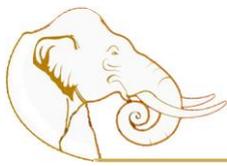
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยมีแนวทางในการดำเนินงานวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งขั้นตอนมีดังนี้

1) ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล การบ่งชี้ความรู้ โดยศึกษาและเก็บรวบรวมองค์ความรู้ เพื่อการอนุรักษ์ และการส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชนและท้องถิ่น คือ การศึกษาความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นความรู้ ทำการ เก็บรวบรวมข้อมูล จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย (1) กลุ่มผู้แปรรูปหัตถกรรม ได้แก่ กลุ่มผู้แปรรูปผักตบชวา ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า และกลุ่มหัตถกรรมจักสานพื้นบ้าน ตำบลบ้านเต่า ตำบลบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ (2) เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ (3) ผู้บริโภคทั่วไป ที่ได้จากการเลือกแบบบังเอิญพบสถานที่ทั่วไป หรือสถานที่แสดงสินค้า เป็นต้น

2) ขั้นตอนการสร้างและแสวงหาความรู้

1) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลจากผู้เก็บเกี่ยวผักตบชวาสมาชิก กลุ่มแม่บ้านจักสาน ผักตบชวา และกลุ่มแปรรูปหัตถกรรมจักสานอื่นๆ เพื่อเก็บข้อมูลด้านปฐมภูมิจนถึง กำหนดขอบเขตของการศึกษา

2) ศึกษาสภาพและบริบทชุมชน รวมถึงถึงการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ ที่สามารถสร้างความเข้มแข็งทางการตลาดได้ เพื่อศึกษาและประเมินความต้องการและแนวทางในการพัฒนาสินค้าของชุมชน

3) สรุปและอภิปรายประเด็นปัญหาเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์และออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

3) ขั้นตอนการดำเนินการ

1) นำผลข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อเป็นพื้นฐานการออกแบบ ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ การจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับการพัฒนาต้นแบบของผลิตภัณฑ์ และลงมือพัฒนาต้นแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชนจากการพัฒนาต่อยอดจากผลิตภัณฑ์เดิม โดยการจัดทำต้นฉบับ (Artwork) เพื่อการผลิตเป็นการสร้างแบบในคอมพิวเตอร์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อบกพร่องต่างๆ และทำการแก้ไขก่อนการพัฒนาต้นแบบ และนำต้นแบบมาลงมือทำต้นแบบของผลิตภัณฑ์

2) ผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผักตบชวา ร่วมกับวัสดุธรรมชาติ ในท้องถิ่น อาทิ ดินกอก และไม้ประดู่ เป็นต้น

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ประเมินความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวา ร่วมกับวัสดุธรรมชาติ ผลจากการประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ ขึ้นโดยตัวอย่าง การประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบขึ้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (พรพิมล ศักดาและบวร เครือรัตน์. 2561) โดยใช้ค่าสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบผลิตภัณฑ์ ของใช้จากวัสดุธรรมชาติของชุมชน ผลการวิจัย ผลการประเมินตนเองของกลุ่มอาชีพแปรรูปผักตบชวาและหัตถกรรมจักสาน ดังนี้ (1) ด้านการผลิต พบว่า ส่วนใหญ่จากประสบปัญหาไม่สามารถผลิตงานได้ ในช่วงฤดูฝน เนื่องจาก เส้นใยผักตบชวาจะขึ้นราเพราะความชื้น ขาดแคลนวัตถุดิบที่เหมาะสมต่อการผลิต จำเป็นต้องมีการส่งวัตถุดิบมาจากต่างจังหวัด อีกทั้งสมาชิกในกลุ่มส่วนมากเป็นผู้สูงอายุที่สามารถทำได้ในช่วงที่ว่างเว้นจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรและว่างเว้นจากการเลี้ยงลูกหลาน ส่งผลต่อความต่อเนื่องในการผลิตสินค้าทำให้ไม่มีสินค้าเพียงพอสำหรับการจำหน่าย อีกทั้งไม่สามารถผลิตซ้ำได้ในปริมาณและคุณภาพเดิม และจากปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิดในหลายปีที่ผ่านมา ส่งผลกระทบอย่างมากต่อกลุ่มผู้แปรรูปผักตบชวา ที่ไม่สามารถสร้างรายได้แก่สมาชิกได้ ขาดแรงจูงใจในการทำผลิตภัณฑ์หัตถ์จำหน่าย ส่งผลให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการผลิตผลิตสินค้าดังกล่าว (2) ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า ผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันของกลุ่มเป็นรูปแบบผลิตภัณฑ์ดั้งเดิม มีการพัฒนาต่อเองด้วยตนเอง และจากตามข้อเสนอแนะจากลูกค้า พัฒนาจากผู้ผลิตอื่นเล็กน้อยเท่านั้น และขาดการส่งเสริมและข้อมูลในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆอย่างต่อเนื่อง ทำให้สินค้าไม่มีความแตกต่างจากสินค้าอื่น และจากปัญหาการผลิตที่ใช้เวลานานประกอบกับรูปแบบผลิตภัณฑ์ยังเป็นแบบดั้งเดิม สมาชิกบางคนได้ แปรรูปเป็นเชือกถัก เพื่อส่งให้กับพ่อค้าคนกลางเพื่อนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ส่งผลให้กลุ่มไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองได้

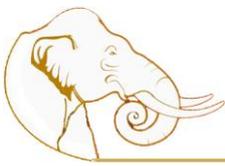
(3) ด้านการตลาด พบว่า เน้นที่ตลาดภายในจังหวัดเป็นหลัก ผ่านช่องทาง ตลาด ชุมชน แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ส่วนตลาดระหว่างจังหวัด จะเป็นการที่หน่วยงานพัฒนาชุมชน หรือสำนักงานเกษตร ระดับอำเภอ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ยังไม่มีการสั่งซื้ออย่างสม่ำเสมอ มีบรรจุภัณฑ์แบบง่ายๆรักษาคุณภาพได้ระยะหนึ่ง แต่ขาดรายละเอียดที่ต้องระบุตามมาตรฐาน รายละเอียดไม่ครบตามมาตรฐานที่กำหนด คู่แข่งทางการตลาดมีมาก ขาดบุคลากรด้านการตลาด รวมทั้งขาดงบประมาณในการนำสินค้าออกจำหน่าย และขาดการประชาสัมพันธ์และขาดการส่งเสริมช่องทางการตลาด

วัตถุประสงค์ที่ 2 การออกแบบพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุผักตบชวาร่วมกับวัสดุธรรมชาติ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จากประเด็นปัญหา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งปัญหาหลักคือวัตถุดิบที่ไม่เพียงพอและไม่สามารถควบคุมคุณภาพได้ อีกทั้งแรงงานที่สามารถผลิตได้ไม่เพียงพอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่แตกต่างจากช่องทางการตลาดผักตบชวาที่ส่วนมาเน้นที่การสานกระเป่า และตะกร้า ที่มีคู่แข่งทางการค้ามาก และไม่สร้างอัตลักษณ์ให้ตนเอง ผู้วิจัยและกลุ่มแปรรูปผักตบชวา ร่วมกับกลุ่มจักสานหัตถกรรมท้องถิ่น ตำบลบ้านตาล อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งใช้วัตถุดิบต้นกก ที่เป็นวัสดุธรรมชาติ สามารถหาได้ในท้องถิ่นและเป็นวัตถุดิบที่หาได้ง่ายท้องถิ่น และกลุ่มหัตถกรรมจักสานอื่นๆ ที่จะสามารถสร้างความผสมผสานได้ และมีความหลากหลายในการผลิตต่อไป โดยมีการออกแบบรูปแบบของต้นแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ต้องสร้างต้นแบบ (ตามภาพที่ 1) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ในการพัฒนาต่อกับผลิตภัณฑ์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา เพื่อประกอบการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อไป

ภาพที่ 1 แบบร่างการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์

วัตถุประสงค์ที่ 3 ประเมินคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ต้นแบบ จากผักตบชวาและจากวัสดุธรรมชาติ ออกแบบพัฒนาและขึ้น ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การประเมินทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และผลสำรวจความต้องการผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น พฤติกรรมการซื้อและปัจจัยที่มีอิทธิพลในการซื้อ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับตัวอย่างที่ได้จากการเลือกพบบังเอิญ จำนวน 150 คน ที่เป็นกลุ่มลูกค้าของกลุ่มทั่วไปหรือแวะชมผลงานการออกแบบในร้านแสดงสินค้า พบว่าพฤติกรรมการซื้อและปัจจัยที่มีอิทธิพลในการซื้อ

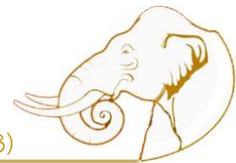

ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.74 ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น พฤติกรรมการซื้อและปัจจัยที่มีอิทธิพลในการซื้อ. พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ในการเลือกใช้วัสดุประกอบที่เหมาะสมต่อการใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 รองลงมาเป็นด้านออกแบบมีความแปลกใหม่จากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในท้องตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 ตามลำดับ และจากการวิจัยที่สร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์ฯ ดังกล่าวได้รับการคัดเลือกจากหน่วยงานพัฒนาชุมชนของจังหวัดชัยภูมิ เข้าร่วมนำชิ้นงานไปจัดแสดงแสดงผลการจักสานหัตถกรรม ณ เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบผลิตภัณฑ์ ของใช้จากวัสดุธรรมชาติของชุมชน จาก การประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากผักตบชวาและวัสดุธรรมชาติ เพื่อเป็นสินค้า เทรนด์ใหม่ ที่สามารถยกระดับการพัฒนาอาชีพ และเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมนั้น ซึ่งด้านการ ผลิต พบว่า ชาวตลาดนัดทุติบ และไม่มีแรงงานหรือกำลังผลิต เนื่องจากส่วนมากเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ ที่ สามารถทำได้ในช่วงที่ว่างเว้นจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร ดังนั้นจึงเกิดความไม่ต่อเนื่องและขาด แคลนแรงงานการผลิต ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พบว่า ผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันเป็นรูปแบบท้องถิ่นดั้งเดิม และจะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามข้อเสนอแนะจากลูกค้าเล็กน้อยเท่านั้น ทำให้รูปแบบไม่มีความแตกต่าง ส่งผลให้กลุ่มไม่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองได้ ด้านการตลาด พบว่า เน้นที่ตลาดภายในจังหวัด ผ่านทางหน่วยงานพัฒนาชุมชน หรือสำนักงานเกษตร เป็นต้น ทำให้กลุ่มลูกค้าเป็นเพียงเฉพาะกลุ่มและเป็น ลูกค้าเก่าเท่านั้น ชักชวนหรือคัดเลือกให้ไปออกร้านจำหน่ายสินค้าตามสถานที่ต่างๆ ทำให้มีฐานลูกค้าเก่าและ ลูกค้าใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ (สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม. 2556) ได้มีข้อเสนอแนะเพื่อให้การ ดำเนินงานของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน พบว่า จะต้องมิตลาดรองรับและ ประสานหาแหล่งจำหน่ายของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง มีเงินทุนสำรองไว้เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงาน โดยใช้วิธีรวมหุ้นหรือแหล่งเงินจากภาครัฐที่ให้การสนับสนุน ต้องมีการรักษาคุณภาพและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้ น่าซื้อและดูมีราคา มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจอย่างต่อเนื่อง

2. การออกแบบและพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุผักตบชวา ร่วมกับวัสดุธรรมชาติ เพื่อ เป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชนต่อไป โดย ทางผู้วิจัยและกลุ่มผู้แปรรูป ได้แก่ กลุ่มผู้แปรรูปผักตบชวาและกลุ่มจักสานหัตถกรรมจากวัสดุธรรมชาติ ได้ วิเคราะห์และหาแนวทางร่วมกันในการสร้างจุดแข็งของสินค้า และเพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบสินค้าให้มี ความหลากหลายและเสริมจุดแข็งในการผลิตที่มีข้อจำกัดด้านวัตถุดิบที่ไม่เหมาะสม และเพียงพอต่อการ ผลิต และเพื่อสร้างความแข็งแกร่ง และโอกาสในการผลิตสินค้า จึงมีการใช้วัตถุดิบที่เกิดจากการผสมผสาน ของผักตบชวาและวัสดุต้นกก เป็นต้น โดยต้นแบบผลิตภัณฑ์นี้ เกิดจากการนำผักตบชวา ถักสานเป็นเส้น เชือก ผสมผสานกับต้นกกที่ถักเป็นเส้นเชือก โดยเน้นที่รูปแบบในการแปรรูปที่ง่าย แต่สร้างความโดดเด่นที่ แนวทางในการนำไปใช้จริง ให้สินค้าสามารถสร้างมูลค่า และเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเพื่อ ประกอบการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช) บนฐานการมีส่วนร่วมต่อไป ซึ่งจากผลการประเมินคุณสมบัติเพื่อประกอบการพิจารณาเป็นส่วนหนึ่ง เพื่อ พัฒนาในการประกอบการขอมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เครื่องเรือนผักตบชวา ((มผช.402/2558) www.tcps.toso.go.th) ซึ่งถือเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าบนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางการค้าของผลิตภัณฑ์เพื่อก้าวไปสู่การพัฒนาที่สามารถสร้างจุดแข็งและความ

เชื่อมั่นในการผลิตสินค้าได้ ซึ่งจากการศึกษาของ (พรพิมล ศักดา และบวร เครือรัตน์. 2561) พบว่า การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ออกแบบนั้น ต้องมีความแปลกใหม่ไปจากผลิตภัณฑ์ทั่วไปในท้องตลาด รองลงมาคือรูปแบบการใช้งานที่หลากหลาย เลือกวัสดุใช้ประกอบที่เหมาะสมต่อการใช้งาน

3. ประเมินความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบของฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวา ร่วมกับวัสดุธรรมชาติ พบว่า ผลการประเมินคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ฟอร์นิเจอร์ต้นแบบ จากผักตบชวาและจากวัสดุธรรมชาติ ออกแบบพัฒนาและขึ้น ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความคงทนแข็งแรงในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านวัสดุ, ด้านความสวยงาม และด้านประโยชน์การใช้สอยของผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ ซึ่งแบบการประเมินความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบฟอร์นิเจอร์ร่วมกับวัสดุธรรมชาตินั้น ผู้วิจัยใช้เพื่อการประเมินความเหมาะสมกับตามหลักกายภาพเบื้องต้น ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สามารถส่งเสริมและต่อยอดให้สามารถครอบคลุมไปถึงเกณฑ์มาตรฐานชุมชนประเภทเครื่องเรือนจากผักตบชวา ซึ่งยังคงต้องใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเรื่องความแข็งแรงในการคงอยู่ของรูปแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งจากธรรมชาติของการผสมผสานของวัสดุธรรมชาติเพื่อเสริมความแข็งแรง อีกทั้งยังออกแบบให้มีการใช้เชือกถักที่แน่นและมีจำนวนที่มาก ขอให้สรุปแบบของผลิตภัณฑ์ต้นแบบมีความแข็งแรงมากยิ่งขึ้น

โดยจากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ความรู้เพิ่มในด้านผสมผสานวัสดุธรรมชาติในท้องที่มี เพื่อส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ชุมชน และพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสินค้าชุมชนได้อย่างหลากหลายมากขึ้น โดยการส่งเสริมศิลปกรรมท้องถิ่น ให้เกิดขึ้นงานสร้างสรรค์ของมนุษย์มีการออกแบบดัดแปลงแก้ไขและปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเทคโนโลยียุคสมัยนี้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่นเดียวกันย่อมมีวิวัฒนาการแปรเปลี่ยนตามไปด้วยจึงพบเห็นสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกสบายและเพิ่มความสุขทางกายใจมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

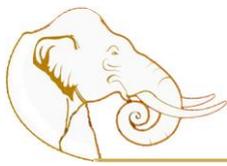
จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการนำเสนอเทคนิคและวิธีการผลิต และศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนสามารถนำไปผลิตเองได้ในชุมชน
2. เป็นแนวทางให้ชุมชน สามารถนำวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ และส่งเสริมการสร้างผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ ฉากกั้นผนัง ม่านมู่ลี่บังแดด เป็นต้น
3. หน่วยงานส่งเสริมและพัฒนา ควรกำหนดเป็นแผนงานชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้การสนับสนุนและยกย่องช่างฝีมือที่ผลิตงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ให้เป็นปราชญ์ชาวบ้านชุมชนที่สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชนที่สนใจ รวมทั้งเป็นการสร้างการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป
4. ควรศึกษาและส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองมาตรฐานชุมชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ ได้มีการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ในการทดลองความเป็นไปได้ของผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องเรือน และเพื่อความแข็งแรงของการใช้วัสดุดิบให้เกิดความผสมผสานเพื่อความแข็งแรงในการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยเลือกใช้วัสดุดิบจากธรรมชาติ เป็นองค์ประกอบหลักทั้งสิ้น โดยต้นแบบ

ผลิตภัณฑ์นี้ เกิดจากการนำผักตบชวา ถักสานเป็นเส้นเชือก ผสมผสานกับต้นกกที่ถักเป็นเส้นเชือก โดยเน้นที่รูปแบบในการแปรรูปที่ง่าย แต่สร้างความโดดเด่นที่แนวทางในการนำไปใช้จริง ให้สินค้าสามารถสร้างมูลค่า และเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเพื่อประกอบการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของใช้จากวัสดุธรรมชาติตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช) บนฐานการมีส่วนร่วมต่อไป และส่งเสริมพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองดัชนีเศรษฐกิจสินค้า สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า จาก <https://www.price.moc.go.th/> เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2565.

บุษบา อู่อรุณ. (2555). การศึกษาการลดปริมาณผักตบชวา เพื่อนำไปสร้างธุรกิจขนาดย่อมในชุมชนหลวงพรตท่านเลี่ยม เขตลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี (หน้าที่ 32-44) สืบค้นจาก <http://www.thonburi-u.ac.th/journal/> เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2565.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สืบค้นจาก <https://www.nesdc.go.th/> เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2565.

พรพิมล ศักดาและบวร เครือรัตน์. (2561). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทของใช้จากวัสดุธรรมชาติของกลุ่มอาชีพเสริมบ้านสุขเกษม ตำบลบางเลน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ

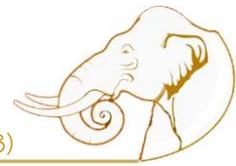
มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เครื่องเรือนผักตบชวา (มผช.402/2558) จาก www.tcps.toso.go.th เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2565.

วุฒิชัย วิธาทานัง. (2558). บทความวิจัย เรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจักสานประเภทเครื่องตกแต่งและเครื่องเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิจัยและพัฒนาโดยองค์กรณิในพระบรมราชูปถัมภ์ หน้า 107 – 119.

ศักดิ์ชาย สิกขา และคณะ. (2550). การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานร่วมสมัย จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). สำนักพัฒนาเกษตรกร กรมส่งเสริมการเกษตร มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน เครื่องเรือนผักตบชวา (มผช.402/2558) จาก www.tcps.toso.go.th เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2565.

อำไพ แสงจันทร์ไชย และจิรวัดน์ พิระสันต์ (2558). การพัฒนาเฟอร์นิเจอร์จากผักตบชวาของกลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านวังฆ้อง อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558 สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/> เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2565.

การพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย Development of a curriculum for the relationship between the elderly and the early childhood

ชวนพิศ รักษาพวก¹, เพียงแข ภูผายาง²
Chuanpit Raksaphuak¹, .Piangkhae Poophayang²
¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย
¹⁻²Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.
raksaphuak@gmail.com¹, K.piangkhae@gmail.com²
Tel.08182*****

Received : March9, 2023;

Revised : December9, 2023;

Accepted : December18, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้แบ่งเป็น 4 ระยะคือ ระยะที่ 1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 11 คน ตัวแทนผู้ปกครองเด็ก จำนวน 20 คน จำนวน 4 ศูนย์รวมจำนวน 31 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพโครงสร้างการพัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย เด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 20 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ระยะที่ 4 ผลการทดลองใช้ ประเมินหลักสูตรและความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กต่อหลักสูตร จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถามความต้องการ แบบประเมินคุณภาพโครงสร้าง แบบประเมินความสอดคล้องของเอกสารประกอบหลักสูตร แบบสังเกตพฤติกรรมจากการจัดประสบการณ์ แบบสังเกตพฤติกรรมก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ และแบบวัดความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในการนำหลักสูตร มาใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร ผู้ปกครองและครูผู้ดูแลศูนย์เด็กเล็กตำบลนาเสียว ต้องการ และจัดหลักสูตรในกิจกรรมเสริมประสบการณ์
- 2) ผลการพัฒนาหลักสูตร เป็นการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ผลปรากฏว่าองค์ประกอบของ หลักสูตร มีความเหมาะสมระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.21 องค์ประกอบหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกข้อ โดยมีค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00
- 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.17/ 86.67
- 4) ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้หลักสูตร อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60

คำสำคัญ การพัฒนาหลักสูตร; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก; ผู้สูงอายุ

Abstract

This research aimed to develop a two-age curriculum between the elderly and early childhood in Na Siao Subdistrict, Chaiyaphum Province. The sample used in this study was divided into 4 phases: Phase 1, the target group was 11 childcare teachers, 20 representative parents from 4 centers, a total of 31 persons, which were obtained by purposive sampling. Phase 2: Creating and developing a two-age curriculum for relations between the elderly and early childhood. Three experts assessed the quality of the curriculum development framework. Phase 3: Try out the curriculum; the target group was 20 early childhood students in the first semester of the 2022 academic year, which was obtained by purposive sampling. Phase 4: trial results, curriculum evaluation, and satisfaction of 11 childcare teachers towards the curriculum. Research tools: need assessment questionnaires, the curriculum development framework quality assessment form, and correspondence assessment form of curriculum documents, behavior observation form of experience management before and after implementation, and the satisfaction test of childcare teachers towards applying the curriculum in experience management for early children students.

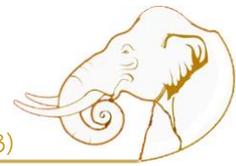
The research results indicated that:

- 1) Basic information study for curriculum development: Parents and teachers in charge of Na Siao Child Center require and organize curriculum in experiential activities.
- 2) The results of the curriculum development considering by the experts found that the elements of the curriculum are appropriate at the high level with an average value of 4.35, a standard deviation of 0.21, all curriculum elements are consistent with each other, with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) between 0.67-1.00.
- 3) The results of the curriculum trial showed that the efficiency of the curriculum was 87.17/ 86.67.
- 4) The evaluation and improvement of the curriculum before and after the implementation differ statistically significantly at 0.5, and the assessment results of the satisfaction of the curriculum users are at the most satisfactory level. It has an average of 4.60.

Keyword: curriculum development; child development center; elderly

บทนำ

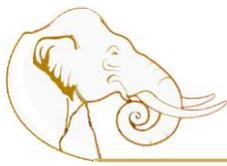
การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีความจำเป็นต่อผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นกระบวนการเพื่อความเจริญงอกงามของผู้สูงอายุ โดยถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับคนทุกกลุ่มอายุ และเป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้สูงอายุมีความหมายในชีวิต เป็นหนทางที่ผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนในการพัฒนาประเทศทั้งใน

ระดับปัจเจกบุคคลและสังคม โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิตจัดขึ้นเพื่อให้บุคคลทุกช่วงวัยได้เรียนรู้และสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงตลอดชีวิต ประเทศต่าง ๆ จึงตระหนักและให้ความสำคัญต่อการศึกษสำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิต(lifelong learning) โดยมีแนวคิดในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ(McClusky, 1975; สุรกุล เจนอบรม, 2541; บรรลุ ศิริพานิช, 2542; สุมาลี สงข์ศรี, 2540; สุทธิชัย จิตพันธุ์กุลและคณะ, 2545, เพ็ญแข ประจันปัจฉินัก, 2550; อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2552)

จังหวัดชัยภูมิเริ่มเข้าสู่สังคมสูงอายุ ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลวรรณกรรมข้างต้นสังคมดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาสำคัญคือปัญหาภาระพึ่งพิงทางสังคมของผู้สูงอายุ (social dependency) ภาวะดังกล่าวนี้ได้สร้างความตระหนักให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมการรองรับปัญหาในอนาคต ซึ่งจากการศึกษา พบว่าหน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เปิดโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ในปี พ.ศ. 2555 เนื่องจากจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น จะนำมาซึ่งภาวะเสี่ยงและปัญหาด้านสุขภาพโดยเฉพาะการเจ็บป่วยเรื้อรังเนื่องจากวัยสูงอายุ มีธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจเป็นพิเศษ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดูแลตนเองและรวมกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดำรงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดี(องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ,2558) ประเด็นที่ช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุที่ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ และสร้างเป็นพลังในการขับเคลื่อนร่วมกัน เห็นปัญหาร่วมกัน ช่วยเหลือและแก้ไขร่วมกัน โดยอาศัยการมีกิจกรรมต่างๆเป็นสื่อกลาง มีการสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมในการดูแลสุขภาพอย่างถูกต้อง เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้มีพฤติกรรมส่งเสริมและดูแลตัวเอง และกิจกรรมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนซึ่งเปรียบเสมือนคนใกล้ชิดและการรวมกลุ่มเพื่อสร้างพลังเพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบประแลกละเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และขวัญและกำลังใจให้กับผู้สูงอายุในการดำรงชีวิต

กระบวนการสร้างหลักสูตรที่บูรณาการเนื้อหาและกิจกรรม ตัวบ่งชี้พฤติกรรม และรวมถึงหลักการอบรมพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้สามารถจัดทำตามกระบวนการวิจัยในกำหนดระยะเวลา 1 ปีได้ผลผลิตที่ชัดเจนได้ โดยจะประยุกต์แนวคิดทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาภาวะพหุผลผลิต ซึ่งจะนำหลักแนวคิดการพัฒนาเมืองสำหรับผู้สูงอายุ (aging city) แนวคิดการพัฒนาเมืองสำหรับผู้สูงอายุเป็นแนวคิดที่กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการมีชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุโดย Lawton (1975 อ้างถึงในระวี สัจจโสภณ,2555) เสนอว่า ชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ความสามารถเชิงพฤติกรรม ความสุขทางจิตใจ คุณภาพชีวิตที่สัมผัสได้ และสภาพแวดล้อมเชิงประจักษ์ ซึ่งนำมาเป็นหลักการพัฒนาเมืองสำหรับผู้สูงอายุโดยต้องคำนึงถึงความสามารถเชิงพฤติกรรม ความสุขทางจิตใจ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่สัมผัสได้และสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ ซึ่งแบ่งเป็นด้านกายภาพ และสภาพแวดล้อมด้านสังคม ซึ่งแนวคิดนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการพัฒนาเมืองสำหรับผู้สูงอายุ คือ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีโอกาสการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยให้ผู้สูงอายุได้อยู่ในที่เดิมและสภาพแวดล้อมเดิมที่ผู้สูงอายุเคยอยู่และมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ทำให้ผู้สูงอายุเคยอยู่และมีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ทำให้ผู้สูงอายุปราศจากความวิตกกังวล ส่งผลให้เกิดการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ กับสมาชิกในชุมชน ทำให้ชุมชนมีการยังประโยชน์จากผู้สูงอายุ มีการ

ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกัน และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะพหุวัยมาบูรณาการโดยเน้นความเชื่อมโยงกัน ในด้านกระบวนการและเป้าหมายคือการพัฒนาผู้สูงอายุในระดับปัจเจกบุคคลให้เป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพหุพลังและระดับชุมชน ให้เป็นผู้สูงอายุที่มีพหุพลัง อันจะเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ผู้สูงอายุในการเตรียมให้ผู้สูงอายุให้สามารถดูแลตนเองอย่างมีคุณภาพ สนองตอบความต้องการในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพที่เหมาะสม ที่ประกอบด้วยการมีสุขภาพที่ดี การมีส่วนร่วมในครอบครัวชุมชน เห็นคุณค่าแห่งตนอย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนต่อไป

จากปัญหาดังกล่าวทำให้โดยทวิวิจัยจึงเล็งเห็น กระบวนการสร้างหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้สูงวัยเห็นคุณค่าของตนเอง และทำประโยชน์ โดยผู้สูงวัยมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอนกับเด็ก จนเด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีความสุขสนุกสนานกับการร่วมกิจกรรม ส่งผลให้การจัดกิจกรรมหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาความพร้อมให้กับเด็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

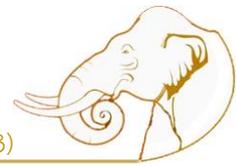
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตร Saylor and Alexander(1974) และกมลกลัย สดาร์ตัน. (2562) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงกระบวนการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ทั้งด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม ให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้ต่อไปนี้ (1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการเตรียมข้อมูลเพื่อกำหนดข้อมูล พื้นฐานที่จำเป็น และต้องการในการพัฒนาหลักสูตร (2) การพัฒนาร่างหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย เป็นขั้นตอนการนำข้อมูลพื้นฐานมาพัฒนา เป็นโครงร่างหลักสูตรที่สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 โดยพิจารณาว่า จะกำหนดรูปแบบของหลักสูตรให้มีลักษณะอย่างไร มีองค์ประกอบหลักสูตรอะไรบ้าง และจัดทำร่างหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตรตามที่กำหนด (3) การทดลองใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย เป็นขั้นที่นำหลักสูตรที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อตรวจสอบ ประสิทธิภาพหลักสูตร และ (4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย เป็นการประเมินผลหลักสูตรหลังการทดลองใช้หลักสูตร เพื่อตัดสินคุณค่าของหลักสูตรและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้ได้หลักสูตรที่มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้จริงต่อไป

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจไปในทางที่เสื่อมลง มีบทบาททางสังคมและกิจกรรมทางอาชีพที่ลดลง เป้าหมายการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้สูงอายุ ให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการชราภาพตามธรรมชาติอันประกอบด้วย การมี

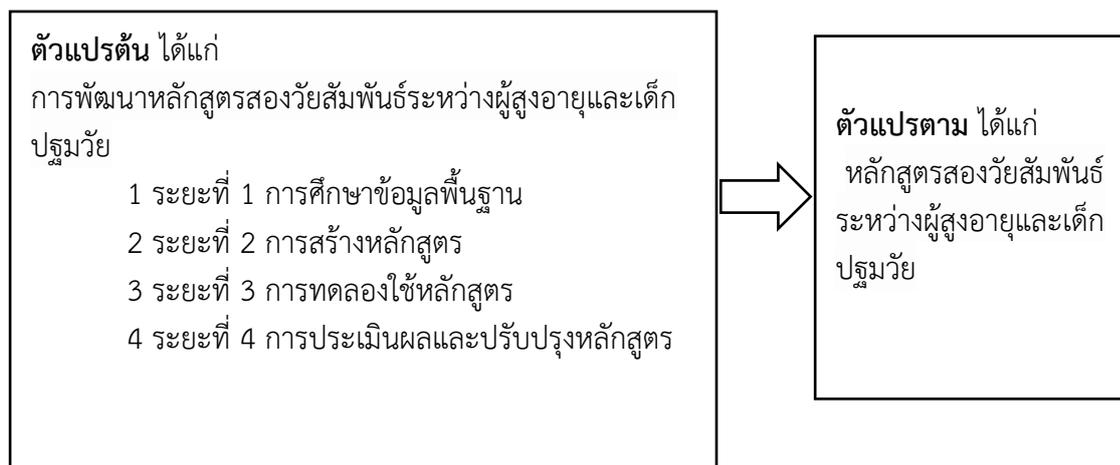

สุขภาพที่ดี การสร้างความมีส่วนร่วมในสังคม และการมีหลักประกันที่มั่นคง (WHO, 2002) ส่วนการจัดการเรียนรู้ควรดำเนินการในลักษณะให้ผู้สูงอายุเรียนรู้จากประสบการณ์โดยมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวินิจฉัย ความต้องการจำเป็น การระบุวัตถุประสงค์ การกำหนดแผนการเรียนรู้ รวมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นวิทยากรกระบวนการ หรือผู้อำนวยให้เกิดการเรียนรู้คอยให้การช่วยเหลือและให้การสนับสนุน (ระวี สัจจโสภณ , 2556) องค์ประกอบที่สำคัญของผู้สูงอายุ 1. การส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี (Healthy) 2. การส่งเสริมให้มีความมั่นคงหรือการมีหลักประกันชีวิต (Security) 3. การส่งเสริมการมีส่วนร่วม (Participation) 4. การส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี (Healthy) ต้องทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรับรู้และตระหนักรู้ถึงภาวะสุขภาพของตนเอง รวมถึงทำการดูแลสุขภาพตนเองให้ได้มากที่สุดตามศักยภาพ โดยทำอย่างต่อเนื่องและมีความปลอดภัยในด้านสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย 5. การส่งเสริมให้มีความมั่นคงหรือการมีหลักประกันในชีวิต (Security) ความพร้อมทางการเงินควรมีเพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ รวมถึงแหล่งสนับสนุนในการสร้างงานเพื่อให้เกิดรายได้เพียงพอและต่อเนื่อง ไม่ให้เกิดความลำบากในการใช้ชีวิต 6. การส่งเสริมการมีส่วนร่วม (Participation) แนวคิดด้านนี้จะช่วยเสริมให้ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพัง ไม่ถูกทิ้งห่างออกจากสังคม การมีกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนและได้มีส่วนร่วม ร่วมในงาน จะช่วยสร้างให้ผู้สูงอายุไม่รู้สึกเหงา เหงา และเป็นการสร้างคุณค่าในตนเองให้กับผู้สูงอายุ

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมเป็น กระบวนการที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือชุมชน ได้มีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาของ ตนเอง ตั้งแต่ขั้นตอนการวิเคราะห์สถานการณ์การค้นหาและระบุปัญหา การตัดสินใจแก้ไขปัญหา โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง กระบวนการนี้ช่วยให้เกิดพลังอำนาจภายในตนเอง ก่อให้เกิดความมั่นใจและกล้าที่จะตัดสินใจในการพัฒนาชุมชนในด้านอื่น ๆ ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Research)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการ

1.1 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย ในตำบลนาเสียว จังหวัดชัยภูมิ

1.2 การสำรวจสภาพปัญหาความต้องการ

เป็นการสำรวจสภาพปัญหาความต้องการพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย จากผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

- ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลนาเสียว อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 4 ศูนย์ จำนวน 11 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง
- ตัวแทนผู้ปกครองเด็กเล็กในเขตตำบลนาเสียว อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 4 ศูนย์ จำนวน 20 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม ความต้องการในการนำหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย มาใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสอบถามนี้กับครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลนาเสียว อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 4 ศูนย์ จำนวน 11 คน และตัวแทนผู้ปกครองเด็กเล็กในเขตตำบลนาเสียว อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 4 ศูนย์ จำนวน 20 คน

2.1 แบบสอบถามความต้องการพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 สอบถามความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย รูปแบบของหลักสูตร สารการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จำนวน 1 ข้อ เมื่อสร้างเสร็จให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม มีค่าตั้งแต่ 0.67 – 1.00 แสดงว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความเหมาะสมสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย

ระยะนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและประเมินคุณภาพโครงสร้าง การพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย ที่ได้มาจากการนำผลการศึกษาค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ จากการศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานขั้นตอนที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย

2.2 แหล่งข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน (รายละเอียดดังภาคผนวก ก)

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.3.1 โครงร่างหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย

2.3.2 แบบประเมินคุณภาพโครงร่างหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็ก สร้างหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย ดังนี้ 1) ปรัชญาปฐมวัย 2) วิสัยทัศน์ 3) หลักการ 4) จุดหมาย 5) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ 6) การประเมินพัฒนาการ 7) หน่วยการเรียนรู้ 8) แผนการจัดประสบการณ์ นำโครงร่างหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย กิจกรรมเสริมประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาเสียว และแผนการจัดประสบการณ์ ประกอบการใช้หลักสูตร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อดำเนินการตรวจสอบคุณภาพก่อนไปทดลองใช้ และพิจารณาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข โดยใช้แบบประเมินคุณภาพโครงร่างหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็ก เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตร ที่ประกอบด้วย ปรัชญาปฐมวัย วิสัยทัศน์จุดมุ่งหมาย หลักการ จุดหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ การประเมินพัฒนาการ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดประสบการณ์ โดยกำหนดคะแนนตามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พบว่าได้ค่าเฉลี่ย 4.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19 ถือว่าเหมาะสมในระดับมาก เมื่อแปลความหมายตามเกณฑ์

2.2.3 แบบตรวจสอบความสอดคล้องของเอกสารประกอบหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย โดยนำผลการตอบของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเอกสารประกอบหลักสูตร มีค่าตั้งแต่ 0.67 – 1.00 แสดงว่า เอกสารประกอบหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย มีความเหมาะสมสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้

ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนการดำเนินการใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย

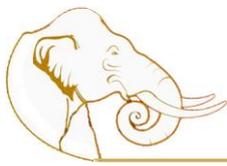
3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย เด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาเสียว จำนวน 4 ศูนย์รวม 20 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แบบสังเกตการจัดประสบการณ์สองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย กิจกรรมเสริมประสบการณ์ 20 หน่วยการเรียนรู้ ก่อนและหลังทดลองใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมกับเนื้อหาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับแบบสังเกต และตรวจสอบการใช้ถ้อยคำภาษาว่ามีความเหมาะสมและสื่อความหมายที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการ แบบสังเกตมีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67-1.00 เป็นแบบสังเกตแต่ละข้อมีความเหมาะสม

2. แผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย (กิจกรรมเสริมประสบการณ์) สำหรับเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาเสียว อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

จำนวน 20 คน โดยใช้แบบสังเกตก่อนเรียน แล้วดำเนินการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย (กิจกรรมเสริมประสบการณ์) สำหรับเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาเสียว อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 20 คน จำนวน 20 หน่วย เป็นเวลา 20 สัปดาห์ ในแต่ละ ครั้งจะมี ผู้สูงอายุเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ สร้างไว้ และมีการสังเกตผลการจัดประสบการณ์ระหว่างเรียนขณะการทดลองใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย

ระยะที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย ในตำบลนาเสียว

ในการทดลองใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบล นาเสียว วัตถุประสงค์ คือ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของเด็กก่อนเรียนและหลังเรียน

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

4.1.1 แบบสังเกตพฤติกรรมเด็กก่อนเรียนและหลังเรียน โดยนำคะแนนที่ได้จากการ สังเกตพฤติกรรมเด็กก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย () และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.) และนำคะแนนมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน โดยพิจารณาค่าความ แตกต่าง

4.1.2 แบบวัดความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัยและหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว โดยติดตามผลหลังการใช้หลักสูตร โดยนำแบบสอบถาม ความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็กที่มีต่อหลักสูตรหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยใน ตำบลนาเสียว จังหวัดชัยภูมิ ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของข้อความ การใช้ภาษา ชัดเจนและ จำนวนข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Object Congruence) เลือกข้อคำถามที่มี ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 เป็นข้อคำถามที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบล นาเสียวจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยขั้นตอนการ ดำเนินการ 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของผู้ปกครองและผู้ดูแลศูนย์เด็กเล็กตำบลนาเสียว เกี่ยวกับหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว เป็น ผู้ปกครองเด็ก จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 64.52 ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลนาเสียว จำนวน 11 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.48

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและประเมินคุณภาพโครงสร้างหลักสูตร สองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุ และเด็กปฐมวัย

2.1. หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย (รายละเอียดดัง ภาคผนวก) ซึ่งมี องค์ประกอบ ดังนี้ ปรัชญา วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดผล และประเมินผล โครงสร้างรายวิชา แผนการจัดประสบการณ์

2.2 เอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 20 แผน (รายละเอียดดังภาคผนวก) ซึ่งประกอบด้วย สารระสำคัญ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม เสริมประสบการณ์ สื่อ / แหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยตำบลนาเสียว

ในการวิเคราะห์ผลการทดลองใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูล

3.1 ทดลองใช้หลักสูตรกับ เด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาเสียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 20 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยการชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ

3.2 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาเสียว จังหวัดชัยภูมิ โดยสังเกตพฤติกรรมเด็ก จำนวน 10 รายการประเมิน เป็นแบบระดับคุณภาพ ได้แก่ ระดับ 3 (ดีมาก) ระดับ 2 (ดี) ระดับ 1 (พอใช้) ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เป็นการสังเกตพฤติกรรมเด็กก่อนใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย

3.3 สอนตามแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 20 หน่วย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 และสังเกตพฤติกรรมเด็กในแต่ละหน่วย

3.4 หาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดประสบการณ์ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

E₁ 80 ตัวแรก เป็นการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการจัดประสบการณ์ใน กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว

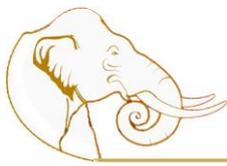
E₂ 80 ตัวหลัง เป็นการสังเกตพฤติกรรมหลังการจัดประสบการณ์กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว

3.5 ครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาเสียว จังหวัดชัยภูมิ สังเกตพฤติกรรมเด็กหลังใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นแบบประเมินเดียวกันกับก่อนใช้หลักสูตร

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนพฤติกรรมเฉลี่ยก่อนจัดประสบการณ์ ระหว่างจัดประสบการณ์ และหลังจัดประสบการณ์ ตามแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว

คะแนนพฤติกรรมเฉลี่ย ก่อนจัดประสบการณ์ (3)			คะแนนพฤติกรรมเฉลี่ย ระหว่างจัดประสบการณ์ (3)			คะแนนพฤติกรรมเฉลี่ย หลังจัดประสบการณ์ (3)		
$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
1.35	0.49	45.00	2.62	0.04	87.17	2.60	0.50	86.67

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนพฤติกรรมเฉลี่ยก่อนจัดประสบการณ์ 1.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 คิดเป็นร้อยละ 45.00 คะแนนพฤติกรรมเฉลี่ยระหว่างจัดประสบการณ์ 2.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.04 คิดเป็นร้อยละ 87.17

ตารางที่ 2 แสดงประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว (E_1/E_2)

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
คะแนนพฤติกรรมเฉลี่ยระหว่างจัดประสบการณ์	3	2.62	0.04	87.17
คะแนนพฤติกรรมเฉลี่ยหลังจัดประสบการณ์	3	2.60	0.50	86.67

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนพฤติกรรมเฉลี่ยระหว่างจัดประสบการณ์ 2.62 คิดเป็นร้อยละ 87.17 ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และคะแนนพฤติกรรมเฉลี่ยหลังจัดประสบการณ์ 2.60 คิดเป็นร้อยละ 86.67 ซึ่งเป็นประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) ดังนั้นแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว มีประสิทธิภาพ เท่ากับ $87.17/86.67$ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว

การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว ผู้วิจัยได้ประเมินผลการทดลองจาก

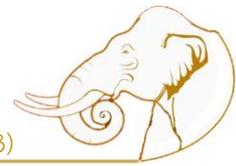
4.1 เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมก่อนและหลังการจัดประสบการณ์จากการใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว ดังตารางที่ 3

การใช้หลักสูตร	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนการใช้หลักสูตร	20	3	1.35	0.49	7.32*	.000**
หลังการใช้หลักสูตร	20	3	2.6	0.50		

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($df_{19} = 1.7291$)

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนก่อนและหลังการจัดประสบการณ์จากการใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 การติดตามผลการใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว โดยการศึกษาความพึงพอใจของครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กตำบลนาเสียว ความพึงพอใจของครูผู้ใช้หลักสูตร (ครูผู้ดูแลเด็ก) หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ 6 และข้อที่ 8 อยู่ในระดับมากที่สุด เฉลี่ยรวม 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่นำมาเพื่อการอภิปรายผลดังนี้

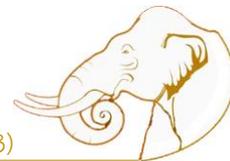
1. ระยะที่ 1 จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่าผู้ปกครอง และครูผู้สอนเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องมีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว พบว่า สถานศึกษาควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การจัดการศึกษาให้สนองนโยบายในการจัดการศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากคนในชุมชนมาให้ความรู้จะเป็น คุณตา คุณยาย คุณพ่อ คุณแม่ คุณป้า คุณอา ซึ่งเป็นคนในชุมชน ส่งผลประสบการณ์ตรงอันก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่แท้จริง กล้าซักถาม กล้าคุย กล้าพูด กล้าปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถนำเอาความรู้ ความสามารถที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับปฏิญญาว่าการศึกษาขององค์การยูเนสโก (UNESCO) คือ Learning to Know, Learning to Do, with the Others, Learning to Be กล่าวคือพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่รัก หาคำรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติลงมือเรียนเพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น และสามารถใช้ความรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2560 ตามวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานว่าคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ตามหลักการของหลักสูตรที่เน้นเป็นสำคัญที่พัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนให้มีความสามารถในการสื่อสาร รู้จักถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทักษะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ มีความสามารถ ด้านการคิด การสร้างองค์ความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหา รู้จักการแสวงหาคำรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ และสามารถใช้ทักษะชีวิตในการนำกระบวนการต่าง ไปใช้ในการดำเนินชีวิต สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกสร กอกอง (2560) การพัฒนาหลักสูตรคละอายุเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรคละอายุสำหรับส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของหลักสูตรคละอายุ จากครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ใน กลุ่มเป้าหมาย พบว่า ผลการยอมรับหลักสูตรคละอายุของครูผู้ดูแลเด็กผู้ใช้หลักสูตรคละอายุ พบว่า ครูผู้ใช้หลักสูตรคละอายุ จำนวน 7 คน ยอมรับหลักสูตรคละอายุ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการ วิเคราะห์การสอบถามผู้บริหาร พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและอยู่ในเกณฑ์ เหมาะสมมากที่สุด และผลการ วิเคราะห์การสอบถามผู้ปกครอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและอยู่ในเกณฑ์ เหมาะสมมาก

2. ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่าในการพัฒนาหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุ และเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว ซึ่งหลักสูตร มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปรัชญา 2) วิสัยทัศน์ 3) หลักการ 4) จุดมุ่งหมาย 5) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 6) แนวทางการวัดผลและประเมินผล 7) โครงสร้างรายวิชา 8) แผนการจัดประสบการณ์ ผลการหาคุณภาพของหลักสูตรจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า องค์ประกอบสอดคล้องกับหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว มีความสอดคล้องกันทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ถือว่ามีความสอดคล้อง ผลการประเมินความเหมาะสมของ องค์ประกอบหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เท่ากับ 0.21 ทำให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาผู้เรียนได้ตรง

ตามความต้องการของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler, 1950) โอลิวา (Oliva, 1992) ทาบ (Taba, 1962) และเซเลอร์ อเล็กซานเดอร์ และเลวิส (Saylor, Alexander and Lewis, 1981) การพัฒนาหลักสูตรต้องสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากทั้งผู้เรียน สภาพบริบทของชุมชน ความต้องการของสังคม สภาพแวดล้อม เนื้อหาสาระ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมากำหนดจุดหมายและองค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อวางรากฐานทางความคิด หล่อหลอมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้สมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต และเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา แบบประเสริฐ (2552) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาโดยใช้ การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และ 2) ศึกษาผลของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามแนวทฤษฎี พหุปัญญา ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียน ระดับปฐมวัยทำให้ได้มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียน โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายมวล ประสบการณ์ หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับพหุปัญญา 2) การนำหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นมาใช้ได้ผล 2 ประเด็น ประเด็นที่ 1 คือ ผลการพัฒนาพหุปัญญาของนักเรียน ปฐมวัยพบว่า นักเรียนทุกคนมีการพัฒนาพหุปัญญาตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียนเพิ่มขึ้น ทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

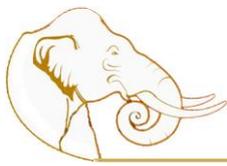
3. ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่าการนำหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว ที่พัฒนาและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาเสียว จำนวน 20 คน แผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 20 หน่วย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จำนวน 20 สัปดาห์ พบว่า หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว มีประสิทธิภาพ 87.17/ 86.67 สูงกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียวที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผ่านผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสม เด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์และพัฒนาความพร้อมในทุกมาตรฐานที่กำหนด เพราะหลักสูตรฯ มีการเรียนการสอนที่เปิด โอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเรียนรู้กับผู้สูงวัยที่เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็กเพิ่มขึ้น อีกทั้งพบว่าเด็กปฐมวัยและ ผู้ปกครองในชุมชน ให้การยอมรับการส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้น โดย ร่วมกิจกรรมและน้อมนำแนวพระราชดำริ ทฤษฎีใหม่ไปประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง หลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมระดับมากในการพัฒนาและการนำไปใช้ที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กตาม พัฒนาการ และความต้องการของชุมชนท้องถิ่น เป็นไปตามแนวคิดของหลักสูตรปฐมวัย 2560 ด้านเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม เด็กเมื่อเกิดมาจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติแบบดั้งเดิมตามประเพณี มรดก และความรู้ของบรรพบุรุษ แต่ยังได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ ค่านิยมและความเชื่อของบุคคลในครอบครัว และชุมชนของแต่ละที่ด้วย บริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็กทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป ครูจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมตัวเด็ก มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ครูควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนา เกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นมีความสุข เป็นการเตรียมเด็กไปสู่สังคมในอนาคตกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางความคิด และหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่าง

ผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว ได้เชิญบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ มาเล่า มาเล่าเด็กปฏิบัติ ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามหน่วยการจัดประสบการณ์ส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม จริยธรรม เช่น การมีน้ำใจ การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น การรับผิดชอบ การแบ่งปัน การมีวินัย เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนางเยาว์ เนาวรัตน์ และคณะ(2562). การพัฒนาหลักสูตรพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ชายขอบ โครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สถานภาพของหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ชายขอบ 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรพหุวัฒนธรรมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในพื้นที่ชายขอบ พบว่าเมื่อโครงการดำเนินการเสร็จสิ้น การเปลี่ยนแปลงด้านพหุวัฒนธรรมศึกษา เข้มข้นขึ้นทุกระดับ พบได้ทั้งในหลักสูตรสถานศึกษา นโยบายสถานศึกษา ความรู้และเจตคติของครู และความอ่อนน้อมและสมรรถนะทางพหุวัฒนธรรมของผู้เรียน จากข้อค้นพบที่เข้มแข็งข้างต้น โครงการมีข้อเสนอแนะให้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรข้างต้น นำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการใช้ PAR พัฒนาหลักสูตร และการเพิ่มศักยภาพครูด้านพหุวัฒนธรรม ศึกษาในระดับปฐมวัยและระดับอื่น ๆ

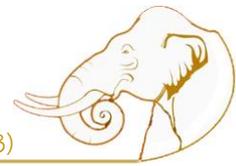
4. ระยะที่ 4

4.1 ผลการประเมินผลหลักสูตร พบว่าผู้เรียนมีคะแนนพฤติกรรมก่อนใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ก่อนใช้หลักสูตรมีคะแนนพฤติกรรมเฉลี่ย 1.35 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 คิดเป็นร้อยละ 45.00 หลังใช้หลักสูตรมีคะแนนพฤติกรรมเฉลี่ย 2.60 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 คิดเป็นร้อยละ 86.67 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่าง ผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนาเสียว เป็นหลักสูตรที่ที่นำบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ มาเล่า มาเล่าปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมที่เด็กได้ปฏิบัติในการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น เช่น ช่วยเพื่อนแต่งตัว เก็บของ อาบน้ำ ช่วยเหลือหรือแนะนำผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรในชีวิตประจำวัน เช่น เก็บของเข้าที่ การประกอบอาหารง่ายๆ การรับประทานอาหาร การเก็บกวาดสถานที่ การทำความสะอาด การรับผิดชอบ หน้าที่ของตนเอง การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และมารยาทไทย มารยาททางสังคมที่เหมาะสมกับวัย เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ว่า กระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ..ครอบครัว ชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัย ของวัฒนา ปุญญฤทธิ์.(2556). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยศึกษาของสถานศึกษาใน เครือข่าย โครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยศึกษาของสถานศึกษาในเครือข่ายโครงการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการวิจัยมีผลดังนี้ 1. การดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 การสร้าง ความรู้ เรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง โดยการเชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้วิจัยเป็นผู้ให้ความรู้และให้กลุ่มตัวอย่างฝึกปฏิบัติการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในระดับปฐมวัยศึกษา ที่ให้ ชุมชนมีส่วนร่วม ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่าก่อนหน้านั้นได้ส่งบุคลากรของสถานศึกษาไป รับการอบรมการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่ขาดความเข้าใจในการปฏิบัติเพราะมีข้อมูลหลากหลายไม่เป็นทิศทางเดียวกัน 2. การดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างพบว่า สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มได้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วมคือ การให้คำปรึกษาของผู้วิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิ บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาและตัวแทนกรรมการสถานศึกษา ผลจากการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้หลักสูตรสถานศึกษาที่ประกอบด้วย ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ สาระการ เรียนรู้ การจัดหน่วยการจัดประสบการณ์ การจัดประสบการณ์ ตารางกิจกรรมประจำวัน การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ หลังจากการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาแล้วได้จัดให้มีการวิพากษ์หลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นสถานศึกษาได้ปรับปรุงหลักสูตรตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ 3. การดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร สถานศึกษา ซึ่งระหว่าง การทดลอง ครูผู้สอนได้มีการบันทึกผลการใช้หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสาระการ เรียนรู้ใน แต่ละระดับชั้นเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงในโอกาสต่อไป 4. การดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 ผลการ ประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 โรงเรียนพบว่า หลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความ เหมาะสมในระดับมาก ทั้งตามความเห็นของครู ผู้บริหารและผู้ปกครอง โดยครูและผู้บริหารแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากกระบวนการ นำหลักสูตรไปทดลองใช้ ส่วนผู้ปกครองเป็นการ ประเมินจากผลการปฏิบัติของสถานศึกษาที่ผู้ปกครองได้รับรู้

4.2 ความพึงพอใจของผู้ใช้หลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัยในตำบลนา เสียวประกอบด้วยครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลนาเสียว ในเรื่องหลักสูตรเหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับเนื้อหา ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น กล้าซักถาม ตอบคำถามได้ กล้าแสดงความคิดเห็น ร่วมทำ กิจกรรมกลุ่ม ฟังอย่างตั้งใจ มีสมาธิ มีความสามัคคี แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน มีวินัย รับผิดชอบ เฉลี่ยรวม 4.60 อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นดังนี้เพราะว่า เนื้อหาของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับ ปรัชญา วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดผลและประเมินผล โครงสร้าง รายวิชา และแผนการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรปฐมศึกษา ส่งผล ให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ เกิดความสามัคคี การช่วยเหลือกัน ความรับผิดชอบ และความกระตือรือร้น ช่วย ให้การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สื่อการเรียนรู้ทั้งภายในชุมชน ช่วยให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ กิจกรรมการจัดประสบการณ์ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม แต่ ละคนจะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ในเรื่องที่เรียน และที่พบเห็นหรือมีประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ได้แก่ 1) ทฤษฎีการ จูงใจของมาสโลว์ (Maslow, A. H. 1954) (Maslow's Theory motivation) ความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อ การอยู่รอดไปจนถึงความต้องการทางสังคม และความต้องการการยอมรับนับถือจากกลุ่มว่าตนมีคุณค่าและ พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น 2) ทฤษฎีการจูงใจการบำรุงรักษาของเฮิร์ทซ์เบิร์ก (Herzberg, F. 1959) เป็น ปัจจัยการจูงใจ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลกลัย สดาร์ตน (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม อ 16201 ภาษาอังกฤษเพื่อความ เปนเลิศ เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูด โดยการจัดการเรียนรู้ แบบสมองเปนฐาน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม อ16201 ภาษาอังกฤษเพื่อความ เปนเลิศ เพื่อพัฒนาทักษะการ ฟังและการพูด โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมองเปนฐาน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ เฉลี่ยเท่ากับ 14.43 คิดเปนร้อยละ 72.17 นักเรียนที่ผานเกณฑ์มีจำนวน 22 คน คิดเปน ร้อยละ 73.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่ กำหนด นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ เฉลี่ยเท่ากับ 11.23 คิดเปนร้อยละ 74.89 นักเรียนที่ผานเกณฑ์มีจำนวน 24 คน คิดเปนร้อยละ 80.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียน มีความพึง พอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสมองเปนฐาน ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม อ16201 ภาษาอังกฤษเพื่อความ เปนเลิศ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.41$, $S.D. = 0.34$)

องค์ความรู้จากการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของผู้สูงวัย ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพของเด็กให้มีคุณภาพในเรื่อง ประเพณี ความเชื่อ นิทาน การทำอาหาร ซึ่งเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่น ส่งผลให้เด็กและผู้สูงอายุเกิดความภาคภูมิใจ

2. ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก และชุมชน เห็นคุณค่าในผู้สูงวัยที่มาช่วยเสริมความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กและผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเองเกิดความภูมิใจและลดความเสี่ยงในเรื่องสุขภาพ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้การบูรณาการกระบวนการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ โดยใช้บุคคลในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และร่วมกับคนในชุมชนจัดประสบการณ์เรียนรู้

1.2 ครูผู้สอนจึงควรมีฐานข้อมูลของบุคคลในชุมชนที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละด้านของชุมชน แหล่งอ้างอิงเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นคว้าของผู้เรียน

1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรสร้างความร่วมมือกับภูมิปัญญาในชุมชน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ชุมชนในท้องถิ่นในแต่ละด้าน เช่น คติ ความคิด ความเชื่อ ศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี การประกอบอาชีพในท้องถิ่น แนวความคิด หลักปฏิบัติการ เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยสำรวจ ภูมิปัญญา ประเพณีวัฒนธรรม สถานที่ บุคคลสำคัญในแต่ละท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหลักสูตรสองวัยสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุและหลักสูตรที่ศูนย์พัฒนาเด็กจัดทำ ว่ามีความเหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรประเภทใดที่จะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนมากที่สุด

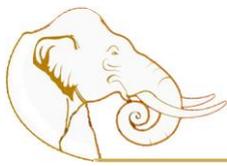
เอกสารอ้างอิง

กมลกลัย สดาร์ตน. (2562 : บทคัดย่อ) *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม ๑6201 ภาษาอังกฤษเพื่อความ เป็นเลิศ เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูด โดยการจัดการเรียนรู้แบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

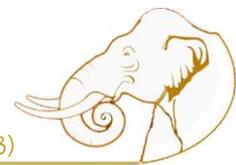
เกสร กอกอง. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรละอายุเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11(3), 19-35.

บรรลุ ศิริพานิช. (2542). *ผู้สูงอายุไทย : ผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรของสังคม*. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน, 2542.

เพ็ญแข ประจณปัจจนิก. (2550). *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาภาวะพลัดพลังของผู้สูงอายุไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- วัฒนา ปุณฺณฤทธิ. (2556). *การศึกษสถานภาพงานวิจัยด้านการศึกษาปฐมวัย*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร: กรุงเทพฯ. DOI: https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/PNRU.res.2010.75
- ระวี สัจจโสภณ.(2555). *การสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาภาวะพลัดพลังผู้สูงอายุ*. นครปฐม : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุจิตรา แบบประเสริฐ.(2552). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรุงเทพฯ.
- สุทธิชัย จิตพันธุ์กุลและคณะ.(2545). *ผู้สูงอายุในประเทศไทย : รายงานการทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ในปัจจุบันตลอดจนข้อเสนอแนะทางนโยบายและการวิจัย* กรุงเทพฯ : สาขาวิชาเวชศาสตร์ ผู้สูงอายุ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2545). *การจัดการศึกษานอกระบบโดยวิธีทางไกลเพื่อการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต*. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรกุล เจนอบรม.(2541). “*การเรียนรู้ด้วยตนเอง นวัตกรรมทางการศึกษาที่ไม่เคยเก่า*” เอกสารประกอบการประชุม นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ.(2558). *วิเคราะห์รายงานการประชุมประจำปี 2558*. องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ.
- อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2553). *การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษา/การเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉินัก และคณะ. (2551). *การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของ สังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม : แนวทางและการปฏิบัติ*. (รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ).
- Herzberg, F. 1959 Herzberg, Frederick and others. (1959). *The Motivation to work*. New York : John Wiley and Sons.
- Maslow, A. H. 1954 Maslow, Abraham M. (1954). *Motivation and Personality*. New York : Harper and Row.
- McClusky, 1975; McClusky, H.Y. (1975). *Education for Aging : The Scope of the Field and Perspection for the Future*. Washington D.C.: Adult Education Association of the U.S.A.
- Oliva, 1992) Oliva, Peter F. (1992). *Development the Curriculum. 3rd ed*. New York : Harper Collins.
- Saylor, Alexander and Lewis, 1981 Saylor, Galen J., William M. Alexander, and Arthur J. Lewis. (1981). *Curriculum Planning for Better Teacher and Learning. 4th ed*. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Taba, H. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York : Harcourt Brace and Word.
- Tyler, 1950) Tyler, R.W. (1950). *Basic Principles of Curriculum Development and Instruction*. Chicago : University of Chicago Press.

A Comparison of the Effect of Game-Based and Story-Telling Learning Methods on Chinese Academic Achievement and Attitude Toward Learning Chinese as a Foreign Language in Thailand-Based Kindergarten 1 Students

Min Liu¹, Orlando González²

^{1,2}Graduate School of Human Sciences, Assumption University of Thailand
email: 273052081lm@gmail.com¹, ogonzalez@au.edu²

Received : May17, 2023;

Revised : December10, 2023;

Accepted : December22, 2023

Abstract

This quasi-experimental quantitative study was aimed at comparing the Chinese academic achievement and attitude toward learning Chinese as a foreign language (CFL) among Kindergarten 1 (K1) students under the game-based (as intervention) and story-telling (as traditional instruction) learning methods at an international school in Thailand. A 3-week intervention was implemented on a convenience sample of two K1 classes, enrolled at the target school during the academic year 2022-2023. For the data collection, the Chinese monthly test for November 2022, and the Attitude Toward Learning Chinese as a Foreign Language Questionnaire (adapted from Gardner, 2010), were used. Data analysis was conducted using descriptive statistics (i.e., frequencies, percentages, means and standard deviations) and comparative analysis (using independent samples *t*-tests) on the collected data. From the data analysis, it was found that:

1. K1 students had an average gain of 5.18 ± 2.68 points in Chinese academic achievement after learning under the game-based learning method;
2. K1 students had an average gain of 4.28 ± 2.40 points in Chinese academic achievement after learning under the story-telling learning method;
3. a larger gain in attitude toward learning CFL was observed for K1 students after studying under the game-based learning method (0.38 ± 0.29) than for those under story-telling learning method (0.15 ± 0.34);
4. no significant difference ($\alpha = .05$) was found in the gain in Chinese academic achievement between the students learning under the game-based learning method and those learning under story-telling learning method; and
5. there was a significant difference ($\alpha = .05$) in the gain in attitude toward learning CFL between the students using game-based and story-telling learning methods.

Keywords: Academic Achievement; Attitude Toward Language Learning; Chinese as a Foreign Language; Game-Based Learning Method; Story-Telling Learning Method

Introduction

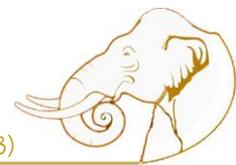
In Thailand, schools administered by the Office of the Basic Education Commission under the Ministry of Education, are prescribed to teach English compulsorily for the entire basic education, and 11 languages as elective subjects, being one of them Chinese (Ministry of Education, 2008). In response to the growing influence of China, Chinese has become the most popular foreign language among Thai students, and hence it has been included as a school subject in most Thai schools (The Nation Thailand, 2012). However, Thai students' Chinese academic achievement has been unsatisfactory at school and on the national Chinese examinations (Kanoksilpatham, 2011). Then, it is essential to improve Thai students' Chinese academic achievement, especially at kindergarten age, when they are in the most critical period of speech plasticity (Wang & Tang, 2019).

Foreign language learners can benefit from a positive learning attitude, since this may lead to an increase in motivation for learning the foreign language and, most likely, to a higher academic achievement and proficiency (Brown, 2002; Gardner, 2010).

The game-based and the story-telling learning methods have both been reported to be effective in increasing young children's academic achievement and attitude toward language learning (Landers, 2014; Sulzby, 1985). The psychology of motivation involved in game-based learning enables children to engage with learning material and hands-on learning experiences in a fun, structured and dynamic way, while enhancing collaboration, communication skills, creativity, critical thinking, motivation and academic achievement (Luo, 2013; Wen, 2018). The story-telling learning method refers to using stories and dialogic instruction to provide learners with linguistically, psychologically, cognitively, socially and culturally engaging materials in a natural and playful knowledge delivery, in order to stimulate learners' participation, enjoyment and pleasure, which has a positive impact on their foreign language academic performance (Fu, 2018; Hartono et al., 2021).

The first author, who is a Chinese language teacher in Kindergarten 1 (K1) at an international school in Thailand, has informally observed that many K1 students do not actively participate in the Chinese class activities, and seem to have no interest in speaking Chinese, as they prefer to speak in English or Thai. These actions seem to indicate that K1 students hold negative attitudes toward learning Chinese as a foreign language, an issue that have been reported in young Thai learners (Peng, 2020), and that may lead to a low academic achievement (Brown, 2002; Gardner, 2010, Peng, 2020).

Thus, with these concerns in mind, the researchers decided to design and conduct a quasi-experimental study to compare the effect of game-based and story-telling learning methods on the Chinese academic achievement and attitude toward learning Chinese as a foreign language (CFL) held by K1 students at an international school in Thailand.

Research Objectives

The following are the research objectives developed to guide this study.

1. To determine the levels of K1 students' Chinese academic achievement before and after learning under game-based method at an international school in Thailand.
2. To determine the levels of K1 students' Chinese academic achievement before and after learning under story-telling method at an international school in Thailand.
3. To determine the levels of K1 students' attitudes toward learning CFL before and after learning under game-based method at an international school in Thailand.
4. To determine the levels of K1 students' attitudes toward learning CFL before and after learning under story-telling method at an international school in Thailand.
5. To determine whether there is a significant difference in the gain in Chinese academic achievement between K1 students learning under game-based and story-telling learning methods at an international school in Thailand.
6. To determine whether there is a significant difference in the gain in attitude toward learning CFL between K1 students learning under game-based and story-telling learning methods at an international school in Thailand.

Theories and Literature Review

Theoretical Framework

This study was conducted based on the emergent literacy theory (Teale & Sulzby, 1986), and the theory of gamified learning (Landers, 2014).

Emergent Literacy Theory. This theory (Teale & Sulzby, 1986) explains how children develop listening, speaking, reading and writing skills before they receive formal education, from their interaction with significant adults and their active participation in the world around them. Children's written language-like story-telling is categorized as reading and story-telling mixed (i.e., telling a story in conversational register at times, and at other times using a more formal written register, "reading" mostly looking at pictures); reading similar-to-original story (i.e., the written or pictorial system of the book is more intensively used and dominates the pretend reading); and reading verbatim-like story (i.e., attempting to recreate partial or whole stories almost verbatim from pictures and memory).

Theory of Gamified Learning. This theory (Landers, 2014) describes how the use of game characteristics (D) in a gamified instructional context (A) influences students' learning-related behaviors or attitudes (C), which in turn will have an impact on learning outcomes (B). According to this theory, game elements can affect learning through two processes: direct mediating processes (i.e., $D \rightarrow C \rightarrow B$ and $A \rightarrow C \rightarrow B$), and an indirect moderating process (i.e., the influence of C on $A \rightarrow B$; see Figure 1).

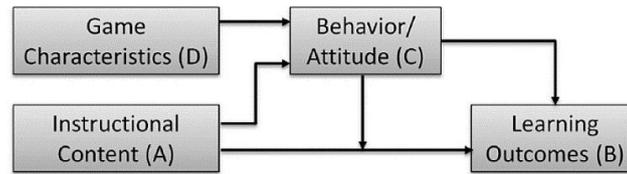

Figure 1 Theory of Gamified Learning (Landers, 2014)

Review of Relevant Studies

In this section, some relevant previous studies are reviewed and summarized.

Fu (2018) conducted a case study about the effect of the digital story-telling (DST) approach on the attitude toward Chinese language lesson held by a convenience sample of 32 primary school students, aged 11 to 12, at a school in New South Wales, Australia. After using the DST approach weekly in 45-minute lessons over a school term (i.e., 10 weeks), it was found that all 32 participants showed a more positive attitude toward their weekly Chinese language lesson, and toward actively participating in the learning process.

Hartono et al. (2021) conducted quasi-experimental study on 41 Grade 8 students at a junior high school in Jambi, Indonesia, to examine the effect of story-telling learning method on their English-speaking achievement. The students were randomly assigned to the experimental ($n = 21$) and control ($n = 20$) groups. The level of English-speaking achievement of the experimental group went from weak before using the story-telling method, to very good after using it. For the control group, the level of English-speaking achievement went from weak before the experiment, to fair after it. Also, a significant difference in English-speaking achievement was found between the students learning English using story-telling and those using a traditional approach, $t(39) = 17.24, p < .001$.

Peng (2020) conducted a quasi-experimental study in two Primary 1 classes at an international school in Thailand, to compare the effect of game-based and traditional learning methods on students' attitude toward Chinese language class. The game-based learning method was implemented with the experimental group ($n = 24$) by using board and computer games to review vocabulary and Pinyin, while the control group ($n = 25$) was taught the same content without using games. The intervention lasted three weeks (1.5 hours each weekday). It was found that the level of attitude toward Chinese language class held by the experimental group went from a negative level before using the game-based learning method, to a neutral level after using it, while the level of attitude toward Chinese language class held by the control group was consistently negative before and after the intervention. Also, a significant difference in attitude toward Chinese language class was found between students learning Chinese using the game-based learning method and those learning Chinese under the traditional learning method, $t(47) = 3.78, p = .001$.

Wen (2018) studied the effect of using the game-based learning method on the Chinese character learning achievement and collaborative learning quality of Singaporean

Grade 1 students. A 5-month intervention was conducted. The experimental group ($n = 24$) was taught using the game-based learning method, using augmented reality-based Chinese characters (ARC) games, while the control group ($n = 25$) was taught without ARC games. A significant gain in achievement of 8.61 points, in Chinese orthographic knowledge and awareness, was found in the experimental group after the intervention, while the control group experienced a significant decrease in achievement of 5.43 points. The experimental group was found to show more enjoyment and engagement in Chinese language class when ARC games were used, which indicates a very positive attitude toward Chinese language class after using ARC games (Gardner, 2010).

Conceptual Framework

Figure 2 shows the hypothesized interaction between the independent variable (i.e., the learning method) and dependent variables (i.e., Chinese academic achievement and attitude toward learning CFL) addressed in this quasi-experimental study.

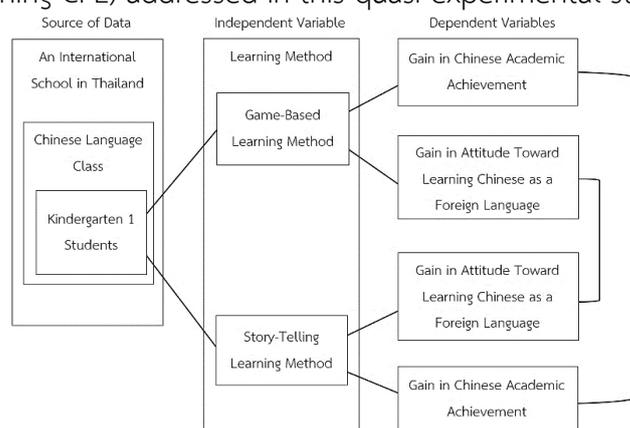

Figure 2 Conceptual Framework of the Current Study

Research Methodology

In this section, the main aspects of the research methodology are described.

1. Research Design

The study purpose was to determine whether there was a significant difference in K1 students' Chinese academic achievement and attitude toward learning CFL (serving as dependent variables) according to the learning method (serving as independent variable), namely game-based and story-telling methods, at an international school in Thailand. For that purpose, a quantitative, quasi-experimental research design was used. A 3-week intervention was planned, from November 10-25, 2022, with 12 class sessions of 40 minutes each, implemented by the first author. The topics taught during the intervention were Emotions and Hobbies, which are traditionally taught using a story-telling approach.

2. Population and Sample

For this study, a convenience sample of two out of four K1 classes at the target school were chosen, both being taught Chinese by the first author during the academic year 2022-2023. The K1 Class 1, with 17 students, was randomly assigned as the experimental group (to be taught under game-based method), while K1 Class 3, with 18 students, was assigned as the control group (to be taught under story-telling method).

3. Research Instruments

This study was based on the administration of the Chinese Monthly Test for K1 students, and the Attitude Toward Learning Chinese as a Foreign Language Questionnaire.

1) Chinese Monthly Test for Kindergarten 1 Students. This 12-question instrument, designed by the first author, had a 4-question listening section, a 4-question speaking section, and a 4-question Chinese character writing section (see Figure 3 for sample items). Chinese academic achievement scores were graded on a scale from 0 to 20 as follows: exceed expectations (18-20); meet expectations (14-17); and need improvement (0-13).

一. 听力 Listening (2 points each, 8 points in total)
 听老师读词语并选出正确的图片。 Listen and circle the correct picture.

1. 高兴Happy

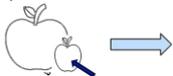
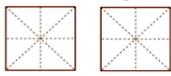
二. 口语 Speaking (2 points each, 8 points in total)
 看图回答问题。
 Answer the questions according to the pictures.

1. 你喜欢做什么?
 What do you like to do?

2. 他在做什么?
 What is she/he doing? (The teacher can point anyone in the picture)

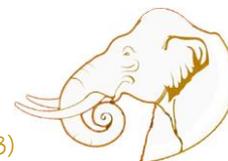
三. 书写 Writing (1 point each, 4 points in total)
 请选择与图片匹配的汉字, 并写在对应的田字格里。
 Choose the character that matches the picture and write it twice in the given boxes.

大	小	口	人

Figure 3 Sample Items From the Chinese Monthly Test Used in the Current Study

2) Attitude Toward Learning Chinese as a Foreign Language Questionnaire (ATLCFLQ). This 10-item tool (see Table 1) was developed from the positively-worded items in two attitudinal subscales of the Attitude/Motivation Test Battery (AMTB, Gardner, 2010): language teacher evaluation and language course evaluation. Due to the participants' age, the items were given a 3-point rating scale with smiley faces (1 = ☹ = disagree, 2 = 😐 = neither agree nor disagree, 3 = 😊 = agree). The mean scores from the scale ratings were interpreted using a continuum from 1.00 (negative attitude) to 3.00 (positive attitude).

Table 1 Items in the Attitude Toward Learning Chinese as a Foreign Language Questionnaire

Item No.	Item statement
1	I look forward to going to class because my Chinese language teacher is so good
2	My Chinese language teacher is better than any of my other teachers
3	My Chinese language teacher has a dynamic and interesting teaching style
4	My Chinese language teacher is a great source of inspiration to me
5	I really like my Chinese language teacher
6	I would rather spend more time in my Chinese language class and less in other classes
7	I enjoy the activities of our Chinese language class much more than those of my other classes
8	I like my Chinese language class so much; I look forward to studying more Chinese in the future
9	I look forward to the time I spend in Chinese language class
10	Chinese language is one of my favorite courses

4. Data Collection

The data were collected from the experimental and control groups as follows:

1) The Chinese Monthly Test for November 2022 was administered to both groups by the first author, as pre- and post-test, on November 8 and 28, 2022, respectively. All participants completed the pre- and post-tests, yielding a response rate of 100%.

2) The ATLCFLQ was given to both groups, as pre- and post-test, on November 9 and 29, 2022, respectively, by the first author, who called the students individually to a private area of the classroom. The students not being tested were with the teaching assistant. The first author, who prepared emoticon flashcards with a different smiley face (i.e., 😞 😊 😄), read each item to the students, either in English (to foreign students) or Thai (to Thai students), and asked them to select the flashcard that better reflected their answer. Then, the first author wrote down the answers given by each student. All students completed both administrations of the ATLCFLQ, yielding a response rate of 100%.

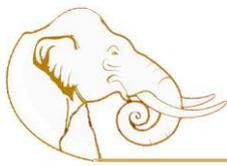
5. Data Analysis

The quantitative data collected for this study were analyzed by using descriptive statistics (i.e., frequencies, percentages, means and standard deviations) and comparative analysis (i.e., independent samples *t*-tests), by means of a statistical software package.

6. Research Validity and Reliability

1) Chinese Monthly Test. The first author developed this instrument, which was assessed and reviewed by three K1 Chinese language teachers (all of them native Chinese speakers with a rich Chinese language teaching experience), who agreed 100% agreed on the content and construct validity of the test. The test structure was the same being used in past monthly and final tests for K1 at the target school. Then, understanding reliability as trustworthiness (Merriam, 2009), this test format and structure was considered reliable.

2) Attitude Toward Learning Chinese as a Foreign Language Questionnaire (ATLCFLQ). Gardner (2010) ensured the construct and content validity of the AMTB items by consulting with foreign language teachers and conducting pilot studies. Moreover, the ATLCFLQ items

were translated from English into Thai by the first author, and translation validity was assessed and confirmed by three Thai language teachers from the target school, all fluent in English and with at least seven years of kindergarten teaching experience. Reliability analysis for the administrations of the ATLCFLQ resulted in Cronbach's alphas of .74 and .77 before and after the intervention, respectively, indicating an acceptable reliability level.

Research Results

The main study results are presented in detail, organized by research objectives.

1. Results from Research Objective 1

Table 2 displays main descriptive statistics for the participants' Chinese academic achievement before and after being taught under the game-based method.

Table 2 Frequency Distribution, Overall Mean Scores, Standard Deviations, and Interpretations of Kindergarten 1 Students' Chinese Academic Achievement Before and After Learning Under the Game-Based Method

Chinese academic achievement interpretation	Score range	Before learning under game-based method		After learning under game-based method	
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Exceeds expectations	18-20	0	0	11	64.7
Meets expectations	14-17	6	35.3	2	11.8
Needs improvement	0-13	11	64.7	4	23.5
Descriptive statistics					
Minimum score		2		8	
Maximum score		17		20	
<i>M</i>		11.35 (Needs improvement)		16.53 (Meets expectations)	
<i>SD</i>		4.82		4.46	

Note. Mean score interpretation is shown within parentheses.

2. Results from Research Objective 2

Table 3 displays main descriptive statistics for the participants' Chinese academic achievement before and after learning under the story-telling learning method.

Table 3 Frequency Distribution, Overall Mean Scores, Standard Deviations, and Interpretations of Kindergarten 1 Students' Chinese Academic Achievement Before and After Learning Under the Story-Telling Method

Chinese academic achievement interpretation	Score range	Before learning under story-telling method		After learning under story-telling method	
		<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Exceeds expectations	18-20	4	22.2	13	72.2
Meets expectations	14-17	6	33.3	4	22.2
Needs improvement	0-13	8	44.5	1	5.6
Descriptive statistics					
Minimum score		8		11	
Maximum score		19		20	
<i>M</i>		13.89 (Meets expectations)		18.17 (Exceeds expectations)	
<i>SD</i>		3.77		2.64	

Note. Mean score interpretation is shown within parentheses.

3. Results from Research Objective 3

Table 4 displays main descriptive statistics for the participants' attitudes toward learning CFL before and after being taught under the game-based method.

Table 4 Overall Mean Scores, Standard Deviations and Interpretations of K1 Students' Attitude Toward Learning CFL Before and After Using the Game-Based Method

Experimental stage	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	Interpretation
Before the experiment	17	2.49	0.76	Moderate
After the experiment	17	2.87	0.42	Positive

4. Results from Research Objective 4

Table 5 displays main descriptive statistics for the participants' attitudes toward learning CFL before and after being taught under the story-telling learning method.

Table 5 Overall Mean Scores, Standard Deviations and Interpretations of K1 Students' Attitude Toward Learning CFL Before and After Using the Story-Telling Method

Experimental stage	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	Interpretation
Before the experiment	18	2.67	0.65	Positive
After the experiment	18	2.82	0.47	Positive

5. Results from Research Objective 5

A comparison of the gain in Chinese academic achievement between participants under the game-based and story-telling learning methods is shown in Table 6.

Table 6 Comparative Analysis Results of the Kindergarten 1 Students' Gain in Chinese Academic Achievement Between the Experimental and Control Groups

Group	<i>N</i>	<i>M</i> _{before} (<i>SD</i> _{before})	<i>M</i> _{after} (<i>SD</i> _{after})	<i>M</i> _{gain} (<i>SD</i> _{gain})	<i>df</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Experimental group (Game-based learning method)	17	11.35 (4.82)	16.53 (4.46)	5.18 (2.68)	33	1.05	.302
Control group (Story-telling learning method)	18	13.89 (3.77)	18.17 (2.64)	4.28 (2.40)			

Note. Significance level was set at $\alpha = .05$ (two-tailed).

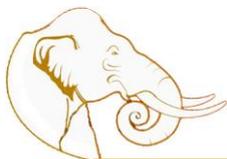
6. Results from Research Objective 6

A comparison of the gain in attitude toward learning CFL between participants under the game-based and story-telling learning methods is reported in Table 7.

Table 7 Comparative Analysis Results of the K1 Students' Gain in Attitude Toward Learning CFL Between the Experimental and Control Groups

Group	<i>N</i>	<i>M</i> _{before} (<i>SD</i> _{before})	<i>M</i> _{after} (<i>SD</i> _{after})	<i>M</i> _{gain} (<i>SD</i> _{gain})	<i>df</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Experimental group (Game-based learning method)	17	2.49 (0.76)	2.87 (0.42)	.38 (0.29)	33	2.16	.038*
Control group (Story-telling learning method)	18	2.67 (0.65)	2.82 (0.47)	.15 (0.34)			

* denotes a significant relationship (significance level set at $\alpha = .05$, two-tailed).

Discussion

A discussion of the study results is provided here, and organized by research objective.

1. In relation to Research Objective 1, the study results revealed that the level of K1 students' Chinese academic achievement at the target international school went from needing improvement before learning under the game-based method, to meeting expectations after it. These results are similar to Wen (2018), who found a significant gain in achievement of 8.61 points, in Chinese orthographic knowledge and awareness, in a group of Grade 1 Singaporean students, before and after using augmented reality-based Chinese character games. This gain in academic achievement could be due to game elements positively affecting learning outcomes, by giving students richer and more vivid contexts than those found in the traditional teaching (Landers, 2014; Peng, 2020).

2. In relation to Research Objective 2, the study results revealed that the level of K1 students' Chinese academic achievement at the target school went from meeting expectations before learning under the story-telling method, to exceeding expectations after it. This is in line with Hartono et al. (2021), who found that the level of English-speaking skill achievement of 21 Grade 8 Indonesian students went from weak before using the story-telling method, to very good after it. The reason for this gain in Chinese academic achievement might be the use of stories providing learners with a creative knowledge delivery that effectively stimulated their literacy skills (Fu, 2018; Sulzby, 1985).

3. In relation to Research Objective 3, the study results revealed that the level of K1 students' attitudes toward learning CFL at the target school went from moderate to positive before and after learning under the game-based method. This result is in line with Peng (2020), who found that the level of attitude toward Chinese language class of 24 Thai Primary 1 students went from negative to neutral before and after using the game-based method. The reason for this gain in attitude in the experimental group could be that the gaming environment enabled children to engage in learning in a fun and dynamic way, activating the classroom atmosphere and their enthusiasm (Luo, 2013; Wen, 2018).

4. In relation to Research Objective 4, the results revealed that the level of K1 students' attitudes toward learning CFL at the target school was positive before and after using story-telling. This is not in line with Fu (2018), who found a more positive attitude toward Chinese language in 32 Australian Year 6 students after using for 10 weeks digital story-telling. Then, to observe a change in participants' attitude toward learning CFL using the story-telling method, an intervention time longer than three weeks might be needed.

5. In relation to Research Objective 5, the results revealed no significant difference in the gain in Chinese academic achievement between K1 students under game-based and story-telling methods at the target school. This was similar to Peng (2020), who found no

significant difference in the gain in Chinese academic achievement between Thai Grade 1 students under the game and traditional methods during 3 weeks. One reason for this can be how effective both methods have been reported for children's language learning (e.g., Fu, 2018; Luo, 2013). Another reason could be the intervention length not being long enough to provide larger effects from either method (e.g., Fu, 2018; Wen, 2018).

6. In relation to Research Objective 6, the results revealed a significant difference in the gain in attitude toward learning CFL between K1 students under game-based and story-telling methods at the target school. This was in line with Peng (2020), who found a significant difference in attitude toward Chinese language class between Thai Grade 1 students under the game and traditional methods. A reason why a significant difference in attitude toward learning CFL was observed between the experimental and control groups could be the nature of the learning methods considered in this study: the game-based method uses gamification to create a relaxed play-like learning experience for students (Landers, 2014), while with the story-telling approach, children are aware of being engaged in some kind of formal instruction (Sulzby, 1985; Teale & Sulzby, 1986).

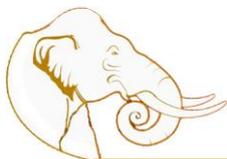
Body of Knowledge

Figure 4 depicts the body of knowledge integrating the factors that were found to influence participants' Chinese academic achievement and attitude toward learning CFL.

Figure 4 Body of Knowledge From This Research Study

Consideration of children's affective variables (e.g., their attitude toward foreign language learning, language anxiety, enjoyment, enthusiasm, interest, and perceived relevance or difficulty to learn the language) is key in effectively planning lessons or designing an intervention to improve children's language academic achievement (Gardner, 2010). Then, based on the affective variables, children's knowledge of, and skills in, the foreign language, and their developmental skills, the intervention variables (e.g., learning method, intervention length, topics, instructional activities, teaching aids) are defined and accommodated by the teacher (Brown, 2002; ; Landers, 2014; Sulzby, 1985). The influence on children's language academic achievement results from the teacher implementing the

planned lesson or intervention and reflectively monitoring the student learning, through considering the teaching variables (e.g., teaching quality, classroom management, student assessment, feedback to students) and their cyclical interaction with children's affective variables, knowledge and skills, and the intervention variables (Peng, 2020; Wen, 2018).

Conclusions

The researchers sum up here the main conclusions drawn from the data analysis.

1. The level of Chinese academic achievement (i.e., the comprehension of the literacy knowledge attained or skills developed in Chinese language class) held by the K1 students in the experimental group was found to be needing improvement before using the game-based learning method, and reached a meets expectations level after using it.

2. The level of Chinese academic achievement held by the K1 students in the control group was found to be meeting expectations before using the story-telling learning method, and reached an exceeds expectations level after using it.

3. The level of attitudes toward learning CFL (i.e., the psychological tendency that affects learners' beliefs and feelings toward learning Chinese language and determines their favor or disfavor toward it) held by K1 students in the experimental group was found to be moderate before using the game-based method, and turned positive after using it.

4. The level of attitudes toward learning CFL held by K1 students in the control group was found to be positive before and after using the story-telling method.

5. No significant difference was found in the gain in Chinese academic achievement between K1 students from the target school learning under game-based method and those learning under story-telling method, at a significance level of .05.

6. A significant difference in the gain in attitude toward learning CFL was found between K1 students from the target school learning under game-based method and those learning under story-telling method, at a significance level of .05.

Suggestions

From the findings, some suggestions for practice and future research are provided.

1. Suggestions for Practice

1) Even though no significant difference was seen in the gain in Chinese academic achievement between the learning methods after the intervention, interesting effects of each method were identified. For students trying to attain an “exceeds expectations” level of Chinese academic achievement, the game-based learning method was more effective than the story-telling one, while the story-telling method was more effective in moving students out from a “needs improvement” level of Chinese academic achievement than the game-based one (see Tables 2 & 3). Thus, the researchers suggest Chinese language

teachers to teach children combining the game-based and story-telling methods, to help students attain and keep higher levels of Chinese academic achievement.

2) Based on the previous suggestion, the researchers recommend young learners to engage in Chinese language learning activities outside the classroom, combining the game-based and story-telling methods, in order to increase their Chinese vocabulary and attain higher levels of academic achievement. For example, children can engage in role-playing games at home and pretend they are a Chinese language teacher and their parents, siblings, friends, dolls or pets are the students, and then share with them stories in Chinese by reading Chinese picture books (Brown, 2002; Landers, 2014; Sulzby, 1985).

2. Suggestions for Future Research

1) Because no significant difference in gain in Chinese academic achievement was found between the experimental and control groups after the 3-week intervention, the intervention length may have not been long enough to provide larger effects from either method. Then, future studies may try similar interventions for longer than 3 weeks (like in the studies conducted by Fu [2018] and Wen [2018]), to draw more solid conclusions on the effectiveness of either method on Chinese academic achievement.

2) We suggest future researchers who might be interested in examining students' Chinese academic achievement and attitudes toward learning CFL under the game-based and story-telling methods, to conduct studies on different types of schools, a wider range of grade levels (i.e., cross-sectional studies), or repetitive cohort studies over extended periods of time (i.e., longitudinal studies), in order to obtain more generalizable results.

References

- Brown, H. D. (2002). *Principles of language learning and teaching* (4th ed.). Longman.
- Fu, N. (2018). *Digital storytelling for non-background learners of Chinese: A case study of a primary school in Australia* [Unpublished master's thesis]. Western Sydney University.
- Gardner, R. C. (2010). *Motivation and second language acquisition*. Peter Lang Publishing.
- Hartono, R., Mukhaiyar, Rusdinal, & Ananada, A. (2021). Teaching speaking through storytelling. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 579, 113-118.
- Kanoksilpatham, B. (2011). National survey of teaching Chinese as a foreign language in Thailand. *Proceedings of the Second Annual International Symposium of Foreign Language Learning*. <https://www.researchgate.net/publication/283712679>
- Landers, R. N. (2014). Developing a theory of gamified learning: Linking serious games and gamification of learning. *Simulation Gaming*, 45(6), 752–768.
- Luo, L. L. (2013). *The application of games in teaching Chinese as a foreign language* [Unpublished master's thesis]. Henan University. <https://d.wanfangdata.com.cn/thesis/D371123>
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. Wiley.

- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. http://academic.obec.go.th/images/document/1525235513_d_1.pdf
- Sulzby, E. (1985). Children's emergent reading of favorite storybooks: A developmental study. *Reading Research Quarterly*, 20, 458-482.
- Teale, W. H., & Sulzby, E. (1986). *Emergent literacy as a perspective for examining how young children become writers and readers*. Ablex Publishing Corporation.
- The Nation Thailand. (2012, April 23). *Chinese most popular foreign language for Thai students* [Press release]. <https://www.nationthailand.com/national/30180543>
- Wang, X. X., & Tang, M. (2019). The current situation and suggestions of preschool Chinese bilingual education in ethnic minority areas. *Proceedings of the 2nd International Workshop on Education Reform and Social Sciences*. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.191206.054>
- Wen, Y. (2018). Chinese character composition game with the augment paper. *Educational Technology & Society*, 21(3), 132-145.

การพัฒนาารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง
สะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคม
ออนไลน์สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

Developing an Instructional Model to Promote Learning Management Competency according to STEM approaches through the Process of Professional Communities and Social Networks for Student Teachers

นฤมล ภูสิงห์¹, สุรินทร์ ภูสิงห์², ดุษฎีพร หิรัญ³

Narumol Pusing¹, Surin Pusing², Dussadeeporn Hirun³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย

¹⁻³Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.

narumolpusing@gmail.com¹, Surin.pusing61@gmail.com², dussadee.hirun@gmail.com³

Tel 08197*****, 09810*****, 081-26*****

Received : May26, 2023;

Revised : December 9, 2023;

Accepted : December15, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบ 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ และ 3) ประเมินรูปแบบ วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะตามวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป จำนวน 25 คน ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) รูปแบบการสอน 2) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 3) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 4) แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา และ 5) แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test (Dependent Samples) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการสอนที่สร้างขึ้น มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 3.1) สร้างห้องเรียนออนไลน์ 3.2) พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 3.3) จัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 3.4) ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 4) การประเมินรูปแบบ 5) เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้และ 6) ระบบสนับสนุน

2. นักศึกษาวิชาชีพครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) มีพฤติกรรมจัดการ

เรียนรู้โดยตามแนวทางสะเต็มศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) และมีคุณลักษณะความเป็นครูโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$)

3. รูปแบบการสอนมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการสอน; สมรรถนะการจัดการเรียนรู้; สะเต็มศึกษา; กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; เครือข่ายสังคมออนไลน์

ABSTRACT

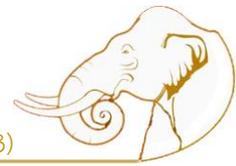
The research aimed to 1) develop a model, 2) study the results of implementing the model, and 3) evaluate the model. The research method was divided into 3 phases according to the objectives. The samples were 25 students in the second year of the General Science Program, the second semester of the academic year 2021, acquired by cluster random sampling. Research tools included 1) a teaching model, 2) an assessment test of learning management according to STEM approaches, 3) an evaluation form of learning management competency according to STEM approaches, 4) an observation form of learning management behavior according to STEM approaches and 5) a teacher's characteristic evaluation form. Statistics used to analyze data include percentage, mean, standard deviation, and t-test Dependent Samples, whereas the qualitative data were analyzed using content analysis.

The results of the research were as follows:

1. The created instructional model included six components: 1) principles, 2) objectives, 3) steps, namely 3.1) creating an online classroom, 3.2) developing learning management competency according to STEM approaches, 3.3) managing learning according to STEM approaches, 3.4) evaluate learning management according to STEM approaches, 4) evaluate the model, 5) the condition of implementing the model, and 6) supporting system. Student-teachers knew learning management according to STEM approaches after implementing the model higher than before implementing the model, statistically significant at the level of .05, had competency in learning management according to STEM approaches at a high level ($\bar{X} = 4.39$), had the behavior in learning management according to STEM approaches at a high level ($\bar{X} = 4.36$), and had teacher's characteristic, overall at the highest level ($\bar{X} = 4.53$).

3. The instructional model had appropriateness, possibility, and advantage; overall, the quality was at the highest level ($\bar{X} = 4.54$).

Key words: development of instructional model; learning management competency; STEM approaches; professional learning communities; social networks

ความเป็นมาและความสำคัญ

สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น ส่งผลให้การแข่งขันด้านเศรษฐกิจมีความเข้มข้นมากขึ้น สังคมโลกมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาทางเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกระทบชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจงานนัการ โดยโลกดิจิทัลและโลกปัจเจกบุคคล Digitalization และ Individualization นี้มีความสัมพันธ์กันมาก คือ การเข้าสู่โลกของเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วของยุค Digital จะทำให้เกิดเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ไม่ต้องพึ่งใคร ทำให้คนต่างคนต่างอยู่ได้ด้วยตนเอง ผลต่อการศึกษาที่ชัดเจนก็คือ มีแหล่งความรู้และเกิดความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาก (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน, 2563, น. 2) การเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมดังกล่าวก่อให้เกิดความสับสน ไม่ชัดเจนและไม่รู้จริงในสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่การศึกษาจะต้องให้ความรู้พื้นฐาน ปลุกฝังความชำนาญใหม่ และการพัฒนาสมรรถนะให้เข้ากับโลกใหม่ได้อย่างดีพอ รู้เท่าทัน และนำไปใช้กับชีวิตได้ สิ่งเหล่านี้คือความฉลาดรู้ที่สถาบันการศึกษาจะต้องจัดให้กับผู้เรียน (สุมน อมรวิวัฒน์, 2555, น. 7) ดังที่ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกตระหนักและให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีวิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์ หรือ สะเต็มศึกษา (Science, Technology, Engineering, and Mathematics Education: STEM Education) ในการเตรียมกำลังคนให้มีความรู้ความสามารถในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยประเด็นสำคัญของความสนใจในการพัฒนาสะเต็มศึกษาในต่างประเทศ สืบเนื่องมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาประสบปัญหาการขาดแคลนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เป็นรากฐานสำคัญในการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจหากประเทศไทยต้องการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงานไทยแล้ว จำเป็นต้องเปลี่ยนมุมมองและแนวคิดในการบริหารจัดการระบบการศึกษาของประเทศตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงอุดมศึกษาใหม่ทั้งหมด จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจแนวคิดของสะเต็มศึกษาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษามา เป็นการศึกษาเชิงผลลัพธ์ (Outcome based Education) ในทุกระดับการศึกษาที่เน้นให้เด็กสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีทักษะและสมรรถนะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559, น. 1)

ครูเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างและพัฒนาคุณภาพของเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะชีวิต และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ส่งผลถึงการเป็นพลเมืองดีของประเทศ การเตรียมความพร้อมของครู จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง แม้พิมพ์ที่สวยงามจะมีผลต่อการสร้างภาพพิมพ์ที่ตามมา เพื่อเป็นการสร้างความชื่นชมและศรัทธาต่อผู้ประกอบวิชาชีพครู ควรมีการเตรียมความพร้อมของครูยุคใหม่ ให้ครูสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุคนธ์ สีนธพานนท์, 2560, น. 27) โดยเฉพาะ ครูในสายวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อบูรณาการ T และ E เข้ามาให้ครบ STEM ครูที่เรียนมาเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์ย่อมชุลกชลักในการทำหน้าที่บูรณาการ T และ E ให้แก่ศิษย์เป็นธรรมดา แต่ทักษะนี้ฝึกได้ทั้งจากเข้ารับการฝึก และจากการฝึกกันเองจากการทำงานประจำวัน การฝึกตัวเองและฝึกกันเองในการทำงานของครูโดยกระบวนการที่เรียกว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) มีพลังยิ่งกว่าการเข้ารับการฝึกโดยวิทยากรภายนอก เพราะทำได้ตลอดเวลา ในขณะที่การเข้ารับการฝึกโดยวิทยากรภายนอกทำได้เพียงช่วงสั้น ๆ เท่านั้น เห็นชัดได้ว่าผู้บริหารต้องจัดเวลาให้ครู STEM ทำกระบวนการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการทำงาน (PLC) อย่าง

สม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง โดยใช้แนวทางตั้งคำถามและการทำความเข้าใจ (สุธีระ ประเสริฐสุพรรณ, 2558, น. คำนิยม)

การจัดเรียนการเรียนรู้ทางออนไลน์ในยุคดิจิทัล เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีเรียนที่เป็นอยู่เดิมเป็นการเรียนที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งการสอนแบบออนไลน์มีองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและการประเมินผล โดยรูปแบบการเรียนการสอนมีหลากหลายวิธี ที่จะทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ การพิจารณาองค์ประกอบและรูปแบบที่สอดคล้อง เหมาะสมกับลักษณะวิชาและบริบทของผู้เรียนจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การเรียนรู้เป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์คอนเทนต์ (Content) อำนวยความสะดวก การสอนได้แค่ปลายนิ้ว ทำให้เราสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน ทุกที่ ทุกเวลา เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกันในการเรียนรู้วิถีใหม่ (New Normal) เป้าหมายของการศึกษาอาจยังคงเดิมแต่ผู้เรียน สามารถใช้วิธีที่แตกต่างในการไปให้ถึงจุดหมายได้นักศึกษาบางคนอาจเรียนรู้ได้เร็วกว่าหากได้ดูภาพ หรือคลิปวิดีโอ แต่นักศึกษาบางคนอาจชอบการฟังอาจารย์บรรยาย เพราะรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน การกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนให้ไปได้ (สุวิมล มธุรส, 2564, น. 35)

ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต กลุ่มวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดำรง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่น ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครูผู้สอน ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน จึงสนใจที่จะวิจัยการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อสร้างกำลังคนให้มีสมรรถนะตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รองรับพลวัตของโลกและการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
3. เพื่อประเมินรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู วิธีดำเนินการ แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครู การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์

2) การสร้างรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในข้อ 1 มาจัดทำรูปแบบฉบับร่าง ประกอบด้วย 2.1) หลักการของรูปแบบ 2.2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.3) ขั้นตอนของรูปแบบ 2.4) การประเมินรูปแบบ 2.5) เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้ และ 6) ระบบสนับสนุน

3) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ผลการประเมินความเหมาะสมพบว่ารูปแบบการสอนมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$)

4) การทดลองใช้รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป หมู่เรียนที่ 2 จำนวน 23 คน ที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชา วิทยาการจัดการเรียนรู้ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำรูปแบบการสอน ไปใช้ในสถานการณ์จริง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

4.1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา

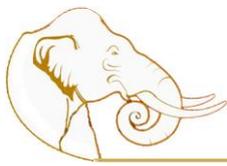
4.2) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา

4.3) แบบสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา

4.4) แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับสร้างแบบทดสอบ 2) วิเคราะห์สาระสำคัญในเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 3) จัดทำพิมพ์เขียวการสร้างแบบทดสอบ (Test Blueprint) ตามทฤษฎีของ Bloom ประกอบด้วยพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย 6 ด้าน ประกอบด้วย ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ 4) จัดทำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็ม มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบ

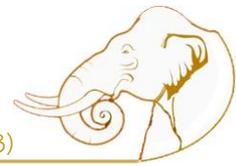

ปรนัย แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ 5) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของรายการประเมินแต่ละข้อกับนิยามปฏิบัติการที่กำหนดไว้ โดยวิธีการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) 6) ปรับปรุงแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 7) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาวิชาชีพรู สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่เคยเรียนรายวิชา สะเต็มศึกษา จำนวน 44 คน แล้วนำแบบทดสอบที่ได้มาตรวจให้คะแนน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อคือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน 8) นำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบมาวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ 9) คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 10) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ (r_{tt}) โดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder- Richardson) โดยใช้สูตร KR 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.76 11) ปรับปรุงให้เป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษามีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา แล้วเขียนนิยามศัพท์และองค์ประกอบของความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทาง สะเต็มศึกษา 2) สร้างรายการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ให้ตรงตามนิยามและครอบคลุมองค์ประกอบของความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา โดยในแต่ละด้านมีรายการประเมิน ได้แก่ 2.1) ความสามารถทางด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน 2.2) ความสามารถทางด้านหลักสูตร 2.3) ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ 2.4) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2.5) ความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 2.6 ความสามารถในการสะท้อนผลการเรียนรู้ 3) นำรายการประเมินมาจัดทำเป็นแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาฉบับร่าง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของรายการประเมินแต่ละข้อกับนิยามปฏิบัติการที่กำหนดไว้ 4) จัดพิมพ์แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ฉบับสมบูรณ์เพื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3) แบบสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความหมายและลักษณะของตัวบ่งชี้ของพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 2) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ 3) สังเคราะห์พฤติกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อนำมาสร้างเป็นรายการพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 4) นำรายการพฤติกรรมมาจัดทำเป็นแบบสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของรายการประเมินแต่ละข้อกับนิยามปฏิบัติการที่กำหนด 5) ปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 6) จัดพิมพ์แบบสังเกตพฤติกรรมฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4) แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้แก่ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้บริหารหรือตัวแทน ใช้ประเมินคุณลักษณะของครู มี

ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีขั้นตอนในการดำเนินการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะ เป็นข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดองค์ประกอบของคุณลักษณะครูเพื่อวัดการรับรู้และการแสดงออกทางด้านคุณลักษณะความเป็นครู ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1.1) ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู 1.2) ความเป็นครู 1.3) การจัดการเรียนการสอน 1.4) คุณธรรม จริยธรรม และ 1.5) นวัตกรรมและเทคโนโลยี 2) สร้างแบบประเมินคุณลักษณะของครูฉบับร่าง เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วัดระดับการรับรู้และการแสดงออก โดยข้อคำถามสามารถวัดการรับรู้และการแสดงออก 3) นำแบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครูไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความสอดคล้องของรายการพฤติกรรมแต่ละข้อกับนิยามปฏิบัติการที่กำหนด 4) ปรับปรุงแบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครูตามข้อเสนอแนะ 5) จัดพิมพ์แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครูฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนโดยนำรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สร้างขึ้น ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์ทั่วไป หมู่เรียนที่ 1 จำนวน 25 คน ที่ลงทะเบียนเรียน รายวิชา วิทยาการจัดการจัดการเรียนรู้ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการสอนโดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

ผลการวิจัย

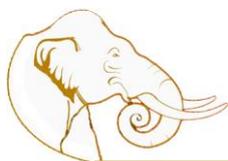
1. ผลการพัฒนาารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีองค์ 6 ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนของรูปแบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 สร้างห้องเรียนออนไลน์ ขั้นที่ 2 พัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ขั้นที่ 3 จัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ขั้นที่ 4 ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 4) การประเมินรูปแบบ 5) เงื่อนไขของการนำรูปแบบการสอนไปใช้ 6) ระบบสนับสนุน

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนการใช้รูปแบบ	25	30	17.80	0.96	24	22.91	.00
หลังการใช้รูปแบบ	25	30	24.80	1.12	24		

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา พบว่า คะแนนทดสอบก่อนใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 17.80$, S.D. = 0.96 และหลังการใช้รูปแบบมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 24.80$, S.D. = 1.12 โดยหลังการใช้รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา	ผู้วิจัย		ผอ./ผู้แทน		ครูพี่เลี้ยง		รวม		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน	4.27	0.19	4.3	0.16	4.44	0.16	4.34	0.17	มาก
2. ด้านเนื้อหา STEM	4.35	0.18	4.44	0.15	4.50	0.15	4.43	0.16	มาก
3. ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ STEM	4.28	0.25	4.38	0.24	4.38	0.24	4.35	0.24	มาก
4. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.31	0.24	4.36	0.19	4.44	0.19	4.37	0.21	มาก
5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ STEM	4.43	0.26	4.47	0.23	4.50	0.23	4.47	0.24	มาก
6. ด้านการสะท้อนผลการเรียนรู้ STEM	4.31	0.23	4.38	0.21	4.39	0.21	4.36	0.22	มาก
รวมเฉลี่ย	4.32	0.11	4.39	0.08	4.44	0.88	4.39	0.36	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ทั่วไป หมู่เรียนที่ 1 จำนวน 25 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ประเมิน 3 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้บริหาร/ผู้แทน และครูพี่เลี้ยง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.39$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.36 เมื่อพิจารณาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษารายด้าน พบว่า ความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ STEM มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.24 รองลงมา ได้แก่ ความสามารถด้านเนื้อหา STEM มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.43 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.16 และ

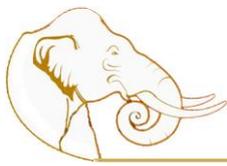
ความสามารถด้านด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.37 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.21 ตามลำดับ

3) การประเมินพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา

พฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา	ผู้วิจัย		ผอ./ผู้แทน		ครูพี่เลี้ยง		รวม		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้โครงงานเป็นฐาน	4.16	0.73	4.53	0.50	4.64	0.48	4.44	0.57	มาก
2. จัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.16	0.47	4.24	0.43	4.24	0.43	4.21	0.44	มาก
3. จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ	4.18	0.74	4.44	0.62	4.71	0.45	4.44	0.60	มาก
4. จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	4.31	0.59	4.36	0.57	4.62	0.49	4.43	0.55	มาก
5. จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.18	0.65	4.29	0.58	4.82	0.38	4.43	0.54	มาก
6. จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย	4.20	0.40	4.20	0.40	4.20	0.40	4.20	0.40	มาก
7. จัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสรุปเป็นสาระสำคัญหรือสรุปหลักการร่วมกันและสามารถเชื่อมโยงแนวคิด STEM	4.11	0.53	4.22	0.42	4.22	0.42	4.18	0.46	มาก
8. วัดและประเมินผลจากโครงงานของผู้เรียน	4.40	0.53	4.44	0.50	4.84	0.36	4.56	0.46	มาก
รวมเฉลี่ย	4.21	0.20	4.34	0.16	4.53	0.15	4.36	0.17	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ทั่วไป หมู่เรียนที่ 1 จำนวน 25 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ประเมิน 3 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้บริหาร/ผู้แทน และครูพี่เลี้ยง มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}$) 4.36 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.17 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมด้านวัดและประเมินผลจากโครงงานของผู้เรียน มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.46 รองลงมา ได้แก่ พฤติกรรมด้านจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.60 และพฤติกรรมด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้โครงงานเป็นฐานมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.57 ตามลำดับ

4.2.4 การประเมินสมรรถนะด้านคุณลักษณะความเป็นครู ได้ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นครู

คุณลักษณะ ความเป็นครู	ผู้ประเมิน						รวม		ระดับ
	ผู้วิจัย		ผอ./ผู้แทน		ครูพี่เลี้ยง				
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความรู้และ ประสบการณ์วิชาชีพครู	4.36	0.18	4.34	0.19	4.41	0.02	4.37	0.10	มาก
2. ความเป็นครู	4.58	0.14	4.76	0.17	4.63	0.01	4.65	0.08	มากที่สุด
3. การจัดการเรียน การสอน	4.46	0.07	4.45	0.04	4.49	0.10	4.47	0.03	มาก
4. คุณธรรม จริยธรรม	4.79	0.10	4.77	0.15	4.71	0.11	4.75	0.02	มากที่สุด
5. นวัตกรรมและ เทคโนโลยี	4.39	0.15	4.44	0.11	4.45	0.11	4.43	0.02	มาก
รวม	4.52	0.04	4.55	0.06	4.54	0.05	4.53	0.04	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ทั่วไป หมู่เรียนที่ 1 จำนวน 25 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ประเมิน 3 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้บริหาร/ผู้แทน และครูพี่เลี้ยง มีผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.04) เมื่อพิจารณาคุณลักษณะความเป็นครู เป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะ ความเป็นครูด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.75 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) 0.02 รองลงมา ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นครูความเป็นครู มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.65 และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.08 และคุณลักษณะความเป็นครูด้านการจัดการเรียน การสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.03 ตามลำดับ

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง สะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษา วิชาชีพครู โดยการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน จาก การสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะในองค์ประกอบของรูปแบบ สรุปลักษณะสำคัญที่ให้ผู้วิจัยต้อง นำมาปรับปรุงรูปแบบมีดังนี้

1. รูปแบบมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการระบุหลักการของรูปแบบ แต่ควรจะสะท้อนทุก องค์ประกอบ ตามแนวคิดของสะเต็มศึกษา ควรมีการทบทวนการเขียนให้สมบูรณ์

2. ควรเขียนแสดงบทบาทหน้าที่ องค์ประกอบของแต่ละส่วนของรูปแบบให้ชัดเจน ดังเช่น มีการสร้างข้อตกลงเบื้องต้นกับนักศึกษาวิชาชีพระุ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง และมีเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ สร้างความเข้าใจให้ความรู้ครูตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

3. แต่ละองค์ประกอบควรเขียนให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน เพิ่มเติมในขั้นตอนการใช้รูปแบบ อาจ ใช้ Lesson study สร้างโอกาสให้นักศึกษาวิชาชีพระุและครูพี่เลี้ยงได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการสอนที่ ส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของนักเรียน ซึ่งเป็นผลการจากการดำเนินการตามแนวทางของ สะเต็มศึกษา

4. การประเมินผลที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางสะเต็มศึกษาของครูผู้สอน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ เป็นการวัดผลและประเมินผล ที่เหมาะสม

5. ควรมีการทบทวนและระบุระยะเวลาของกิจกรรม

6. ระบบสนับสนุนควรหลอมใหม่และเขียนให้เข้าใจง่าย วิธีการควรระบุว่าจะแต่ละตำแหน่งใคร ควรทำอะไรบ้าง

หลังจากการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนได้ผลดัง ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริม สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและ เครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพระุ โดยภาพรวม

ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความเป็นประโยชน์	4.58	0.11	มากที่สุด
2. ความเป็นไปได้	4.53	0.17	มากที่สุด
3. ความเหมาะสม	4.57	0.16	มากที่สุด
4. ความถูกต้อง	4.49	0.18	มาก
รวมเฉลี่ย	4.54	0.12	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพระุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.=0.12) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.58$, S.D.=0.11) รองลงมา ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.57$, S.D.=0.16) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.17) และด้านความ ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.49$, S.D.=0.18) ตามลำดับ

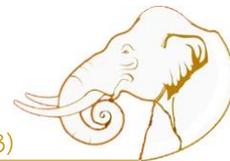
อภิปรายผล

1 รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดย กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพระุมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนของรูปแบบ ประกอบด้วย

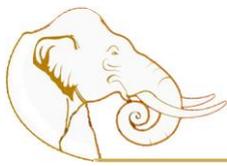
4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างห้องเรียนออนไลน์ Google Classroom ขั้นที่ 2 พัฒนาศมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ขั้นที่ 3 จัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ขั้นที่ 4 ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 4) การประเมินรูปแบบ 5) เจ็อนไขของการนำรูปแบบไปใช้และ 6) ระบบสนับสนุน ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยสร้างรูปแบบขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน การดำเนินการสร้างและพัฒนารูปแบบนี้เป็นไปตามแนวคิดของ Joyce & Weil (2009, P. 9) ที่ได้เสนอรูปแบบการสอนเริ่มจากการเสนอภาพให้เห็นเหตุการณ์ในห้องเรียน (Scenario) โดยใช้การเล่าเรื่องซึ่งมีครูและนักเรียนเป็นผู้แสดง โดยจำลองเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เพื่อนำไปสู่รูปแบบการสอนซึ่งแต่ละแบบมีองค์ประกอบ 4 ส่วนนี้ ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบการสอน (Orientation to the Mode) ประกอบด้วยเป้าหมายของรูปแบบ (Goal) ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) และหลักการสำคัญ (Major Concept) ที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน ส่วนที่ 2 รูปแบบของการจัดการเรียนการสอน (The Mode of Teaching) มี 4 ส่วน คือ ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นการจัดเรียงลำดับกิจกรรมการสอนเป็นขั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการสอนแตกต่างกันไป ระบบสังคมหรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทของครูและนักเรียน หลักการตอบสนอง (Principle of Reaction) เป็นการบอกวิธีการที่ครูจะให้นักเรียนกระทำ อาจเป็นการให้รางวัล การสร้างบรรยากาศอิสระ โดยไม่มีการประเมินว่าถูกหรือผิด เป็นต้น และระบบการสนับสนุน (Support System) เป็นการบอกเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการจะใช้รูปแบบการสอนให้เกิดผล เช่น การสอนฝึกทักษะ นักเรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่ที่ใกล้เคียงสภาพการทำงานจริง ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำและการใช้รูปแบบการสอนได้ เช่น จะใช้กับเนื้อหาประเภทใดจึงจะเหมาะสมและใช้กับเด็กระดับใด และส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจากการสอนและลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Instructional and Nurturant Effects) กล่าวถึงแต่ละรูปแบบเมื่อเกิดผลทางตรงมาจากการสอนของครูที่จัดขึ้นตามขั้นตอน ส่วนผลทางอ้อมมาจากสภาพแวดล้อม เพื่อที่จะสามารถใช้เป็นสิ่งพิจารณาเลือกรูปแบบการสอนไปใช้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของทิตานา แซมณี (2564, น. 219 – 220) ที่กล่าวว่า รูปแบบการสอนจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ 1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการสอน 2) มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ 3) มีการจัดระบบ คือมีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการ 4) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและทำการทดลองใช้เพื่อทำให้มั่นใจได้ว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทำให้ได้รูปแบบการสอนมีประสิทธิภาพสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาของผู้เรียนได้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญผู้เชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลตามแนว สะเต็มศึกษา ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบซึ่งพบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก พร้อมทั้งได้ปรับปรุงรูปแบบจนเกิดความเหมาะสม และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์

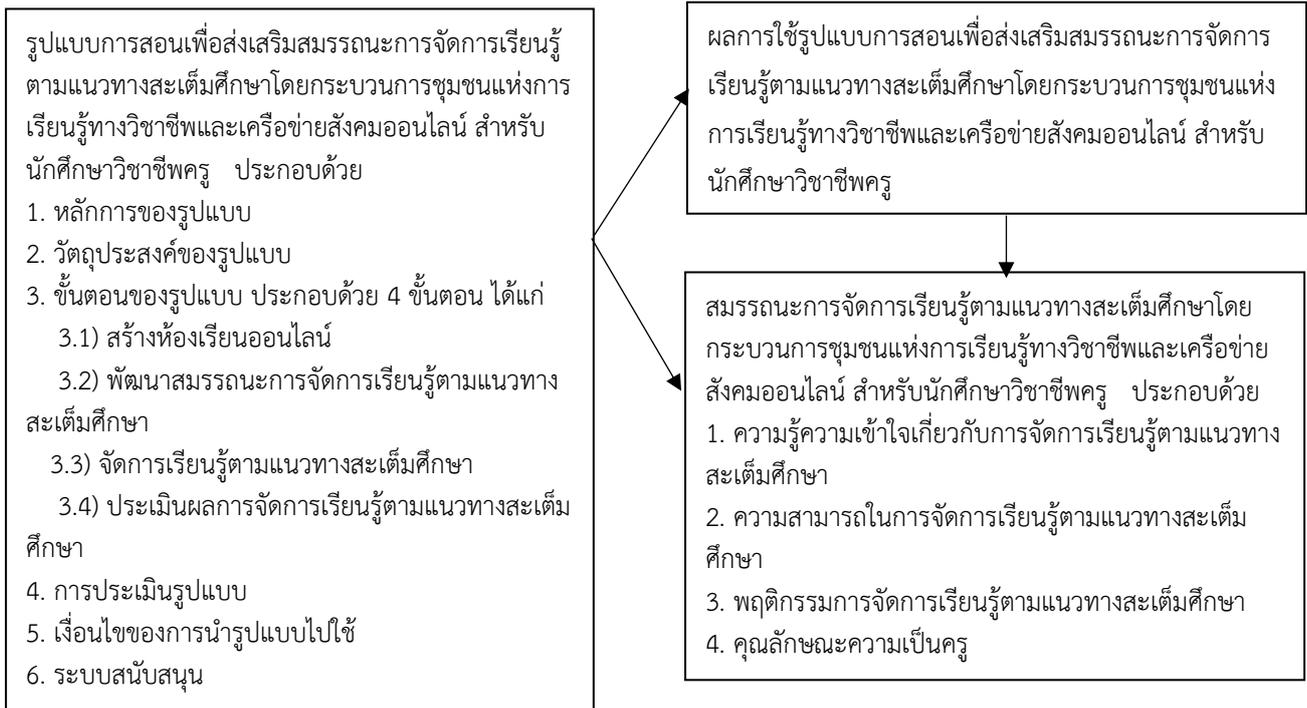
ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนของรูปแบบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างห้องเรียนออนไลน์ Google Classroom ขั้นที่ 2 พัฒนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ขั้นที่ 3 จัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ขั้นที่ 4 ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 4) การประเมินรูปแบบ 5) เงื่อนไขของการนำรูปแบบไปใช้และ 6) ระบบสนับสนุน ซึ่งผลการประเมินมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$) สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกสิทธิ์ ชนินทรภูมิ (2563, น. 225) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด STEM เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรณ์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา มุ่งองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 3.1) การระบุปัญหา (Define) 3.2) รวบรวมข้อมูล (Discover) 3.3) ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Distribute) 3.4) พัฒนา (Develop) 3.5) การทดสอบและประเมินผล (Decision) 3.6) การนำเสนอผลลัพธ์ (Display) เพื่อนำไปสู่การสร้างสรณ์นวัตกรรมของนักเรียน 4) ปัจจัยสนับสนุน 5) การวัดและประเมินผล และสอดคล้องกับปาลิตา สุขสำราญและวาริรัตน์ แก้วอุไร (2562, น. 153-154) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่ส่งเสริมจิตวิทยาศาสตร์และทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการสร้างรูปแบบ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล 6) กิจกรรมการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน คือ 6.1) ขั้นท้าทายให้กระหายใคร่รู้ 6.2) ขั้นมุ่งสู่การเก็บรวบรวมข้อมูล 6.3) ขั้นตั้งศูนย์ร่วมวางแผนปฏิบัติการ 6.4) ขั้นสานต่อการสร้างสรณ์ผลงาน 6.5) ขั้นวิพากษ์ ทบทวน ชวนกันสะท้อน และ 6.6) ขั้นป้องกันผลลัพธ์กลับสู่สังคม

2. ผลการประเมินรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง สะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ทั้งนี้เนื่องรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ผ่านการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีการสร้างรูปแบบ แนวคิดสะเต็มศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาการดำเนินการพัฒนารูปแบบการสอนดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2541, น.147-148) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบการสอนว่ามี 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนารูปแบบความคิดจะต้องสร้างรูปแบบการสอนขึ้นมาโดยอาศัยทฤษฎีแนวความคิดหลักการรูปแบบการสอนที่มีผู้คิดค้นไว้แล้ว พิจารณาว่าการศึกษาที่จะสามารถจัดสอนให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการอะไรบ้าง มุ่งองค์ประกอบหรือกิจกรรมใด เขียนรูปแบบออกมา องค์ประกอบหรือกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นจะต้องผ่านการพิจารณาถ่วงถ่วง เลือกเฟ้นด้วยความมั่นใจว่ามีความจำเป็นต่อการบรรลุผลอย่างมาก ควรจะมีทฤษฎี แนวความคิดหรือผลการวิจัยยืนยันในผลขององค์ประกอบหรือกิจกรรมดังกล่าว ในขั้นที่ 2 หลังจากที่เขียนรูปแบบการสอนออกมาแล้ว เพื่อตรวจสอบว่ารูปแบบดังกล่าวให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ควรนำไปทดลองใช้สอน ตรวจสอบดูผลที่เกิดอาจปรับปรุงองค์ประกอบหรือกิจกรรมที่มีปัญหา ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบการสอนที่สมบูรณ์ขึ้น ก่อนนำไปใช้จริงกับตัวอย่าง จึงส่งผลให้ผลการประเมินรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของกลิ่นพัฒนา ไผ่ตรีแพน

(2564, น. 92-169) ได้วิจัย เรื่อง โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

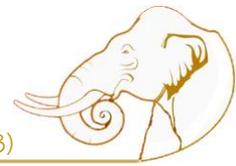
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร/หัวหน้างานวิชาการ อาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยงต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ
- 2) ผู้บริหาร/หัวหน้างานวิชาการ อาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยงต้องร่วมกันจัดบรรยากาศการเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ทั้งด้านกายภาพและจิตภาพในเชิงบวก
- 3) ระหว่างดำเนินการพัฒนาผู้เกี่ยวข้องร่วมกันจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเพียงพอกับการศึกษาค้นคว้า อภิปรายและตัดสินใจ
- 4) นักศึกษาวิชาชีพครูเป็นผู้ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สนทนาซักถามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการกระบวนกรคิดอย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

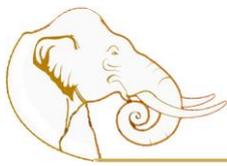
- 1) ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบการฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการ

2) ควรนำรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา โดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและเครือข่ายสังคมออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ไปพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้กับครูผู้สอนในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษาและ อุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แคมมณี. (2564). *ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*, พิมพ์ครั้งที่ 25. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- ปาไลตา สุขसारาย และวารินทร์ แก้วอุไร. (2562). รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่ส่งเสริมจิตวิทยาศาสตร์และทักษะการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2562, 153-166.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2563). อนาคตของครุศึกษาไทยกับการสร้างความฉลาดรู้. *ครุสภาวิทยาทจารย์ JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT*. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2563). หน้า 1-7.
- ลลันพัฒน์ ไตรแพน. (2564). *โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.ปริญา การศึกษา ดุขุฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานการวิจัย เพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบายการส่งเสริมการจัดการศึกษาด้านสะเต็มศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุธีระ ประเสริฐสรรพ. (2558). *สะเต็มศึกษา : ความท้าทายใหม่ของการศึกษาไทย*. สงขลา : นำศิลป์ โฆษณา จำกัด.
- สุนทร สิ้นพานนท์. (2560). *ครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้สู่การศึกษา 4.0*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9199 เทคนิควรรณตั้ง.
- สุน อมรวิวัฒน์. (2555). *ครุศึกษากับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พัชรินทร์ พี.พี.
- สุวิมล มธุส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(40), 33-42
- เอกสิทธิ์ ชนินทรภูมิ. (2563). *รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด STEAM เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*. ปริญาปรัชญาดุขุฎิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Joyce, B., and Weil, M. *Models of Teaching*. 8thed. New York : Courtesy of Reece Galleries, Inc., 2009.

ผลของคุณภาพบริการและการตลาดแบบดิจิทัลต่อความภักดีของลูกค้า
ร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ
The Impact of Service Quality and Digital Marketing on Customer
Loyalty to Cake For You Café in Chaiyaphum Province

อัครวัตร อรชร¹, ณัฐพล พันธุ์ภักดี²

Akkarawat Orachorn¹, Nuttapon Punpugdee²

¹นิสิตปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

โครงการปริญญาโทสำหรับผู้บริหาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²ภาควิชาการจัดการเทคโนโลยีและการปฏิบัติการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Graduate Student, Executive MBA Program, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

²Department of Technology and Operations Management, Faculty of Business Administration,

Kasetsart University

Email: Akkarawat.o@ku.th¹, nuttapon.p@ku.th²

Received : September 28, 2022;

Revised : November 30, 2023;

Accepted : December 9, 2023

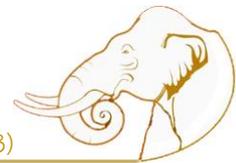
บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพบริการต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ และเพื่อศึกษาอิทธิพลของการตลาดแบบดิจิทัลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ ประชากรของการศึกษานี้ คือ ลูกค้าที่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ โดยมีกลุ่มตัวอย่างร่วมการศึกษานี้ จำนวน 458 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกเลือกตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้การถดถอยพหุคูณ ในการทดสอบสมมติฐาน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพบริการในทุกมิติ คือ ความน่าเชื่อถือ การตอบสนอง การให้ความมั่นใจ การเอาใจใส่ และสิ่งที่สัมผัสได้ มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าต่อร้าน นอกจากนี้การตลาดแบบดิจิทัล ในด้านการประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์ และด้านการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ ก็มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าต่อร้าน เช่นกัน

คำสำคัญ: คุณภาพบริการ; การตลาดแบบดิจิทัล; ความภักดี; คาเฟ่

Abstract

The objective of this research to study the influence of service quality on customer loyalty to Cake for You Café in Chaiyaphum Province, and to study the influence of digital marketing on customer loyalty to Cake for You Café in Chaiyaphum Province. The population in this study was customers of the Cake For You Cafe. There were 458 customers

who have used the service of the Café. A convenient sampling method was adopted. The researchers used an online questionnaire as a data collection tool. The inferential statistics used in the data analysis was a multiple regression analysis. The statistical significance level was set at the 0.05 level. The study revealed that all five dimensions of service quality including reliability, responsiveness, assurance, empathy and tangibles affected customer loyalty to the café. In addition, digital marketing tools in forms of online public relations, online distribution channels, and electronic word-of-mouth communication impacted the customer loyalty as well

Keywords: Quality of Service; Digital Marketing; Loyalty; Cafe

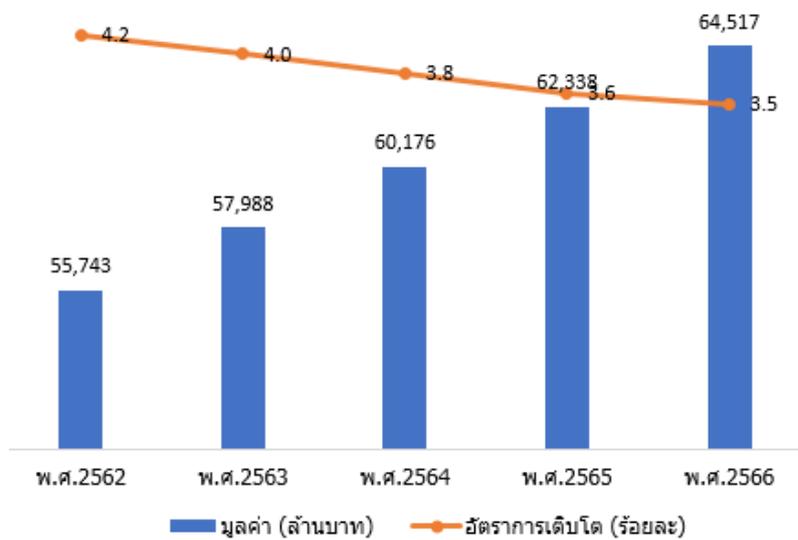
บทนำ

ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มยังคงเป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมอันดับต้น ๆ ของไทย เนื่องจากสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนไทยที่เปิดรับวัฒนธรรมการกินที่หลากหลาย ร้านกาแฟ เป็นหนึ่งในธุรกิจยอดนิยมของคนรุ่นใหม่ ด้วยบรรยากาศสบาย ๆ คละเคล้าด้วยกลิ่นกาแฟและเบเกอรี่หอม ๆ เป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดให้ผู้คนเข้าร้านกาแฟ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ชื่นชอบในรสชาติของกาแฟ หรือชื่นชอบในบรรยากาศของร้านกาแฟ ตลอดจนผู้ที่อยากเป็นเจ้าของธุรกิจร้านกาแฟ จึงมีใช้เรื่องแปลกที่เราสามารถพบเจอร้านกาแฟตามพื้นที่ต่าง ๆ มีทั้งร้านที่มีขนาดเล็ก กลาง ไปจนถึงร้านกาแฟของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ ร้านกาแฟจึงกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมนุษย์ผ่านทางเข้าไปนั่งจิบกาแฟ กินของว่าง และสนทนากันอย่างเพลิดเพลินไม่ว่าจะเป็นในช่วงกลางวันหรือตลอดทั้งวัน (พิพรชพร เกตุโกมุต, 2565)

ตลาดกาแฟในประเทศไทย ได้มีการแบ่งตลาดออกเป็น 2 ประเภท คือ ตลาดในบ้านกับตลาดนอกบ้าน โดยตลาดในบ้านเป็นการที่ผู้บริโภคซื้อกาแฟสำเร็จรูป หรือซื้อเมล็ดกาแฟมาชงดื่มเองที่บ้าน ส่วนตลาดนอกบ้านเป็นการที่ผู้บริโภคเลือกดื่มกาแฟจากร้านกาแฟ ทั้งในส่วนจากร้านจากผู้ประกอบการอิสระ ร้านกาแฟแบบขยายสาขา (Chain Cafe) ไปจนถึงร้านสะดวกซื้อ โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาตลาดกาแฟนอกบ้านมีการเติบโตมากขึ้น เนื่องจากวิถีชีวิตอันเร่งรีบของคนไทย ทำให้การดื่มกาแฟนอกบ้านเป็นสิ่งที่สะดวกสบาย และตอบโจทย์กับรูปแบบการใช้ชีวิตมากกว่า ภาพรวมของตลาดกาแฟไทยปีพ.ศ. 2564 มีมูลค่าตลาด 60,000 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นตลาดกาแฟในบ้านคิดเป็นมูลค่า 33,000 ล้านบาท และตลาดกาแฟนอกบ้านมีมูลค่า 27,000 ล้านบาท ในปีพ.ศ. 2566 มีมูลค่าตลาด 64,517 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย ร้อยละ 3.8 ต่อปี ซึ่งกาแฟสดบรรจุแคปซูล จะเป็นรูปแบบของเครื่องดื่มกาแฟที่ได้รับความนิยมมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มคนหนุ่มสาววัยทำงาน ที่ต้องการมีประสบการณ์การดื่มกาแฟปรุงพิเศษแบบทำเองได้ที่บ้านและที่ทำงาน นอกจากนี้กาแฟเพื่อสุขภาพ ซึ่งมีการเติมส่วนผสมอื่นที่ให้คุณประโยชน์ต่อร่างกาย ทั้งด้านเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และด้านควบคุมน้ำหนัก เช่น โสม เห็ดหลินจือ ถั่วขาวสกัด กระบองเพชร Coenzyme Q10 แอลคาร์นิทีน คอลลาเจน ก็เป็นอีกหนึ่งชนิดสินค้าที่มีแนวโน้มความต้องการดื่มเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้ผลิตจำเป็นต้องเร่งพัฒนาสินค้าใหม่ออกสู่ตลาด โดยเน้นถึงการใช้วัตถุดิบ

คุณภาพสูง และการนำเสนอรสชาติใหม่ โดยเฉพาะรสชาติแบบกาแฟสดที่แสดงออกถึงความพรีเมียมของสินค้า (จีระศักดิ์ คำสุริย์, 2562) ตามภาพที่ 1

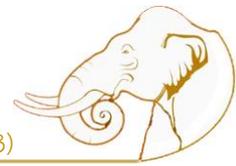

ภาพที่ 1 ตลาดเครื่องดื่มกาแฟในประเทศไทย
ที่มา: จีระศักดิ์ คำสุริย์ (2562)

สาเหตุที่ทำให้ตลาดกาแฟเติบโตขึ้นนั้น ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะรายได้และจำนวนชนชั้นกลางที่เพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้ผู้บริโภคมีกำลังในการใช้จ่ายมากขึ้น ในด้านของผู้ประกอบการเอง ก็มีการตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งวิเคราะห์ได้จากกรณีที่ร้านกาแฟเปิดตัวในแผนธุรกิจหลายแฟรนไชส์ (Franchise) เฉลี่ยร้อยละ 13 ต่อปี รวมถึงร้านกาแฟกลุ่มไม่ใช่แฟรนไชส์ (Non Franchise) ที่มีการแข่งขันสูงมากเช่นเดียวกัน ในปีพ.ศ. 2561 ธุรกิจร้านกาแฟไม่ใช่แฟรนไชส์มีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุด ร้อยละ 94.4 ของร้านกาแฟทั่วประเทศไทย เนื่องด้วยกาแฟประเภทไม่ใช่แฟรนไชส์ไม่มีการควบคุมระบบการจัดการร้านเหมือนดังเช่นระบบ แฟรนไชส์ ทำให้ผู้ประกอบการสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ได้ตลอดเวลาและรวดเร็ว ทันกับความต้องการของผู้บริโภค และมีความหลากหลายของสินค้า การบริการ รวมไปถึงการตกแต่งร้านให้สวยงามในรูปแบบคาเฟ่ เช่น ร้านกาแฟริมน้ำ ร้านกาแฟในสวน ร้านกาแฟสำหรับผู้รักสัตว์เลี้ยง ร้านกาแฟในรูปแบบ Co-Working Space เป็นต้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561)

อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ เป็นอำเภอที่มีถนนทางหลวงหมายเลข 201 ตัดผ่าน ซึ่งเป็นเส้นทางที่สามารถไปได้หลายจังหวัดทั้งจังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดเลย อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในจังหวัดชัยภูมิ เช่น ทุ่งดอกกระเจียว มอหินขาว น้ำตกตาดโตน เป็นต้น รวมถึงเป็นเส้นทางผ่านของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปพิชิตยอดภูกระดึง จังหวัดเลย ดังนั้นการเป็นเส้นทางผ่านของอำเภอแก่งคร้อทำให้เป็นจุดแวะพักระหว่างทางของนักท่องเที่ยว ร้านกาแฟจึงเป็นธุรกิจที่น่าสนใจ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และเริ่มมีจำนวนเพิ่มขึ้นในอำเภอแก่งคร้อ ในขณะเดียวกันพฤติกรรมผู้บริโภคเบเกอรี่ และกาแฟของผู้บริโภคในอำเภอแก่งคร้อเอง ก็เริ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นกัน

ร้านเค้กฟอรูญ คาเฟ่ เดิมชื่อร้านปวีณาเบเกอรี่ เป็นร้านที่ดำเนินธุรกิจเบเกอรี่ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2530 โดยเริ่มจากธุรกิจเบเกอรี่โฮมเมด จากนั้นปีพ.ศ. 2546 ได้พัฒนาสูตรเค้กที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ “เค้กนมสดลูกตาล” และเมื่อเริ่มจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ผลตอบรับดีมาก จึงปรับผลิตภัณฑ์จากขนมอบทั่วไปมาเป็นพัฒนาผลิตภัณฑ์ตัวหลักที่เค้กนมสดลูกตาล ให้มีหลายรสชาติ และรังสรรค์การตกแต่งหน้าเค้กให้

สวยงาม เหมาะได้กับทุกโอกาส อาทิ เค้กวันเกิด เค้กในเทศกาลต่าง ๆ จนเริ่มเป็นที่รู้จัก และได้เปิดเป็นร้านคาเฟ่ขึ้นในปีพ.ศ. 2562 พร้อมกับเปลี่ยนชื่อร้านเป็น ร้านเค้กฟอรยู คาเฟ่

ดังนั้นผู้ศึกษามีความสนใจในการศึกษาคุณภาพบริการและการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการรับรู้ของลูกค้าเป็นอย่างไร พฤติกรรมของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านกาแฟ และวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดให้กับร้านคาเฟ่ประเภท Non Franchise ในจังหวัดชัยภูมิ

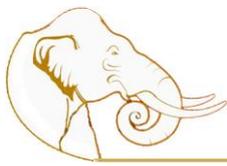
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพบริการต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการตลาดแบบดิจิทัลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ

เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การให้บริการที่มีประสิทธิภาพเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการมากที่สุด คือ การให้บริการที่คำนึงถึงตัวบุคคล การบริการโดยปราศจากอารมณ์โกรธ เครียด ไม่มีความชอบพอใครเป็นพิเศษ และต้องได้รับการปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาเท่าเทียมกัน (Weber, 1966) คุณภาพการบริการเป็นความสามารถในการตอบสนองความต้องการจากผู้ให้บริการสู่ผู้รับบริการ โดยผู้รับบริการจะประเมินคุณภาพการให้บริการจากระดับความคาดหวังที่มีเปรียบเทียบกับระดับการรับรู้ที่ได้รับหลังจากใช้บริการ หากผู้ให้บริการสามารถตอบสนองได้ตรงตามี่ผู้รับบริการคาดหวังไว้ผู้รับบริการจะประเมินว่าคุณภาพนั้นดี หรือสามารถตอบสนองความต้องการในระดับที่มากกว่าความคาดหวังของผู้รับบริการจะยิ่งทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นคุณภาพการบริการจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อธุรกิจ การบริการที่ดีสามารถสร้างเป็นจุดแข็งทำให้ธุรกิจอยู่เหนือกว่าคู่แข่งได้ (เวทยา ใฝ่ใจดี, 2560)

Parasuraman *et al.* (1988) ทำการศึกษาความต้องการ หรือความคาดหวัง คุณภาพด้านบริการด้านต่าง ๆ และสร้างแบบจำลองคุณภาพบริการ โดยการกำหนดโมเดลคุณภาพการให้บริการที่เรียกว่า SERVQUAL (Service Quality) ซึ่งเน้นความต้องการที่สำคัญ โดยการส่งมอบคุณภาพการให้บริการที่คาดหวังซึ่งเป็นสาเหตุให้การส่งมอบบริการไม่ประสบความสำเร็จ และการวัดคุณภาพบริการ 5 มิติ ดังนี้ 1) สิ่งสัมผัสได้ (Tangibles) ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น บุคลากร สถานที่ เอกสาร เครื่องมือ อุปกรณ์ เป็นต้น รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้รับบริการ รู้สึกว่าได้รับการดูแลและห่วงใยจากผู้ให้บริการ 2) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ความสามารถในการให้บริการให้ตรงกับสัญญาที่ให้ไว้กับผู้รับบริการหรือไม่ การบริการที่ให้แต่ละครั้งต้องมีความถูกต้อง เหมาะสม และต้องได้ผลลัพธ์ออกมาเช่นเดิม ความสม่ำเสมอจะทำให้ผู้รับบริการรู้สึกว่าการบริการที่ได้รับนั้นมีความน่าเชื่อถือและสามารถให้ความไว้วางใจได้ 3) การตอบสนอง (Responsiveness) ความพร้อมและความเต็มใจที่จะให้บริการ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างทันที ผู้รับบริการสามารถเข้ารับบริการได้ง่ายและสะดวกจากการมาใช้บริการ 4) การให้ความมั่นใจ (Assurance) ความสามารถในการสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ จะต้องแสดงถึงทัศนคติความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการให้บริการและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการด้วยความสุภาพ มีกิจกรรมารยาทที่ดีใช้การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และ 5) การเอาใจใส่ (Empathy) ความสามารถในการดูแลเอาใจใส่

ผู้รับบริการ รวมถึงผู้ให้บริการมีความเข้าใจต่อความต้องการที่แตกต่างของผู้รับบริการแต่ละคน

Wertime and Fenwick (2008) กล่าวว่า การตลาดดิจิทัล (Digital Marketing) ว่าเป็น พัฒนาการของตลาดในอนาคตเกิดขึ้นเมื่อ บริษัทดำเนินงานทางการตลาดส่วนใหญ่ผ่านช่องทางสื่อสารดิจิทัล สื่อดิจิทัลเป็นสื่อที่มีรหัสระบุตัวผู้ใช้ได้จึงทำให้นักการตลาดสามารถสื่อสารแบบสองทางกับลูกค้าได้อย่างต่อเนื่องเป็นรายบุคคล ข้อมูลที่ได้จากการสื่อสารกับลูกค้าแต่ละคนในแต่ละครั้งเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์กับลูกค้าคนต่อไปต่อเนื่องและสอดคล้องกัน มีดังนี้ 1) การประชาสัมพันธ์ออนไลน์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ว่าเหนือกว่าคู่แข่ง ซึ่งคุณสมบัติอื่น ๆ ไม่สามารถสร้างได้เหนือกว่าคู่แข่ง คุณสมบัติต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์เท่าเทียมกับคู่แข่ง ภาพลักษณ์จะเป็นสิ่งเดียวที่จะสร้างความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ได้ดี 2) การโฆษณาออนไลน์ เป็นการติดต่อสื่อสารใด ๆ ที่ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) อีเมล (E-mail) สังคมออนไลน์ (Social Network) เช่น Facebook, Instagram เป็นต้น รวมถึงใช้สื่อวิดีโอเผยแพร่ผ่านทาง YouTube หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ ด้วย 3) ช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์ วิธีการในการกระจายสินค้าและบริการโดยอาศัยช่องทางฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งตอบโจทย์ ความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน และใช้ต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การส่งเสริมการขายแบบออนไลน์ การที่บริษัทใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อโฆษณาและขายสินค้าของตน เป็นเครื่องมือออนไลน์เพื่อใช้พูดคุยกับลูกค้าและเรียนรู้จากลูกค้าคนต่อไป สิ่งนี้ช่วยให้บริษัทปรับปรุงผลิตภัณฑ์และทำให้ลูกค้ามีความสุข และ 5) การสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นความรู้เกี่ยวกับตัวสินค้าที่พูดต่อกันทางอิเล็กทรอนิกส์ ช่วยเพิ่มทั้งปริมาณและข้อมูลของตัวสินค้าได้มากกว่าข้อมูลจากการโฆษณา (Rehman and Ibrahim, 2011; Saavedra et al., 2013)

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องของณภัทร ศักดินาเกียรติกุล (2561) ได้ศึกษาคุณภาพการบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านกาแฟสัตว์เลี้ยงลิตเติล ซู (Little Zoo café) พบว่า ด้านสิ่งที่สัมผัสได้คือ มีเครื่องมืออุปกรณ์ทำความสะอาดมือให้แก่ลูกค้า มีการเดินทางที่สะดวก สามารถเดินทางได้หลายช่องทาง ด้านความน่าเชื่อถือคือ พนักงานบริการด้วยความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ พนักงานมีการให้บริการด้วยความรอบคอบและมีความถูกต้อง พนักงานมีความรู้ ความสามารถในการแนะนำการใช้บริการได้อย่างถูกต้อง ด้านการตอบสนองคือ มีบริการที่หลากหลายพร้อมรักษาคุณภาพการให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอ พนักงานมีความสุขพ่อนโยนและบริการลูกค้าโดยไม่เลือกปฏิบัติ พนักงานมีความเต็มใจและจริงใจในการให้บริการ ด้านการให้ความมั่นใจคือ พนักงานสามารถแนะนำและตอบข้อสงสัยของลูกค้าได้อย่างดี ร้านมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของลูกค้า มีบริการที่หลากหลายพร้อมรักษาคุณภาพการให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอ และด้านการเอาใจใส่คือ พนักงานมีความเพียงพอที่จะให้บริการแก่ลูกค้า พนักงานสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เมื่อเกิดปัญหาเร่งด่วน และพนักงานมีการดูแลอย่างใกล้ชิดจนกว่าลูกค้าจะออกจากร้าน ขณะที่จิธญา ตรังคิณีนาถ และคณะ (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านกาแฟและการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้บริโภคเลือกใช้บริการกาแฟ ได้แก่ ความหลากหลายของอาหารและเครื่องดื่ม ความนิยมของสังคม ความสมเหตุสมผลด้านราคา ช่องทางการชำระเงิน การตกแต่งร้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นและเฉพาะตัว การมีพื้นที่ทำงาน ความสะดวกในการเดินทาง ความนิยม ความมีชื่อเสียงของร้าน และกิจกรรมส่งเสริมการขาย ไม่ได้นำข้อจำกัดในการเดินทางไปใช้บริการมากนัก ส่วนงานของพิพรชพร เกตุโกมุท (2565) ได้ศึกษาแผนธุรกิจร้านกาแฟ Three Sis Coffee and Co. พบว่า กลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักของธุรกิจคือ กลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน อายุระหว่าง 20 - 50 ปี มีกำลังซื้อ 500 บาทขึ้นไปต่อการออกนอกบ้าน 1 ครั้ง มีไลฟ์สไตล์ชื่นชอบออกไปท่องเที่ยวพักผ่อน นักดื่มกาแฟ ชอบสังสรรค์ และชอบใช้โซเชียลมีเดียในการอัปเดตคอนเทนต์

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ ลูกค้าที่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัญ คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิในช่วงปี 2561 - 2565 ใช้การคำนวณสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิควิธีอาศัยความสะดวก (Convenience Sampling) ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลด้วยการส่งลิงค์แบบสอบถามออนไลน์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ ไลน์ และเฟซบุ๊กของร้านเค้ก ให้ประชาชนในเขตชัยภูมิและจังหวัดใกล้เคียง เพื่อให้ครอบคลุมประชาชนในการตอบแบบสอบถามที่อาจจะเคยมาใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัญ คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ โดยจะแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลในช่วงจังหวะที่ลูกค้าสะดวก เช่น รอคิวส่งเครื่องดื่ม รอคิวที่โต๊ะเพื่อรอรับเครื่องดื่ม/สินค้า หรือหลังจากสั่งและรอรับสินค้า หรือรอญาติเข้าร้าน รอญาติเข้าห้องน้ำ เป็นต้น มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบกลับมาจำนวน 814 ชุด ด้วยคำถามคัดกรองเลือกเฉพาะผู้ที่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัญ คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิเท่านั้นจนได้แบบสอบถาม 458 ชุด คิดเป็นร้อยละ 56.27 ของแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัญ คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 358 ชุด คิดเป็นร้อยละ 43.73 ของแบบสอบถามทั้งหมด จนได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 458 ชุด

โดยมีการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามด้วยการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) เมื่อได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา 30 ชุดแล้ว ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) โดยใช้เกณฑ์ของ Nunnally (1978) ซึ่งเสนอให้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคมีค่ามากกว่า 0.70 ($\alpha = .70$) โดยแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.988 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่า เป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพ นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามออนไลน์ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ คำถามคัดกรองผู้ที่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัญ คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1 ข้อ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณภาพบริการใน 5 มิติ จำนวน 22 ข้อ ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการตลาดแบบดิจิทัลใน 4 มิติ จำนวน 17 ข้อ ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัญ คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 ข้อ และส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและปัญหาจากการใช้บริการของร้านเค้ก ฟอรัญ คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิของลูกค้า

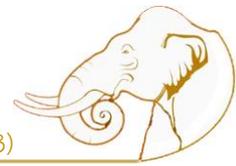
สมมติฐานที่ 1 คุณภาพบริการมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัญ คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ และสมมติฐานที่ 2 การตลาดแบบดิจิทัลมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัญ คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ ใช้สถิติถดถอยพหุคูณในการทดสอบ

ผลการวิจัย

ลูกค้าที่เคยใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.72 มีอายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 38.86 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 49.78 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 60.04 มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 30,000 บาท ร้อยละ 46.72 และมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 46.94

ลูกค้าที่เคยใช้บริการส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นของคุณภาพบริการ โดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด คือ การตอบสนอง (Responsiveness) ความน่าเชื่อถือ (Reliability) การให้ความมั่นใจ (Assurance) สิ่งสัมผัสได้ (Tangibles) และการเอาใจใส่ (Empathy) ตามลำดับ

ลูกค้าที่เคยใช้บริการส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นของการตลาดแบบดิจิทัล โดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด คือ การสื่อสารปากต่อปาก

ทางอิเล็กทรอนิกส์ ช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ออนไลน์ การโฆษณาออนไลน์ และการส่งเสริมการขายแบบออนไลน์ (Trust) ตามลำดับ

ลูกค้าที่เคยใช้บริการส่วนใหญ่ให้ระดับความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ท่านจะยังคงมาใช้บริการบริการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ ต่อไปในอนาคต ท่านจะบอกผู้อื่นว่าท่านเป็นลูกค้าประจำของร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ ท่านจะนึกถึงร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ เป็นอันดับแรก เมื่อท่านประสงค์จะใช้บริการร้านคาเฟ่ในครั้งต่อไป หากท่านจะนัดหมายคนรู้จักที่ร้านคาเฟ่ ท่านจะนัดที่ร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ และท่านจะใช้เวลาในคาเฟ่ที่นานพอควรในการมาใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ ในครั้งต่อ ๆ ไป ตามลำดับ

ตารางที่ 1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

คุณภาพบริการ	ความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ						
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.734	0.147		4.985	0.000		
X11 ความน่าเชื่อถือ (Reliability)	0.224	0.099	0.211	2.264	0.024*	0.105	9.512
X12 การตอบสนอง (Responsiveness)	0.210	0.097	0.205	2.169	0.031*	0.102	9.806
X13 การให้ความมั่นใจ (Assurance)	-0.324	0.127	-0.302	-2.548	0.011*	0.065	15.343
X14 การเอาใจใส่ (Empathy)	0.411	0.113	0.391	3.621	0.000*	0.078	12.741
X15 สิ่งสัมผัสได้ (Tangibles)	0.292	0.091	0.282	3.231	0.001*	0.120	8.363

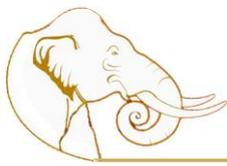
R Square = 0.587, Adjusted R Square = 0.582, Std error of the Estimate (SE) = 0.457, F = 128.403, Sig. = 0.000

จากตารางที่ 1 ซึ่งแสดงผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า คุณภาพบริการ ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) การตอบสนอง (Responsiveness) การให้ความมั่นใจ (Assurance) การเอาใจใส่ (Empathy) และสิ่งที่สัมผัสได้ (Tangibles) มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ เท่ากับร้อยละ 58.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

การตลาดแบบดิจิทัล	ความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ						
	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.086	0.129		0.666	0.506		
X21 การประชาสัมพันธ์ออนไลน์	0.195	0.064	0.183	3.033	0.003*	0.175	5.713
X22 การโฆษณาออนไลน์	-0.113	0.074	-0.110	-1.530	0.127	0.124	8.071
X23 ช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์	0.409	0.064	0.373	6.400	0.000*	0.187	5.345
X24 การส่งเสริมการขายแบบออนไลน์	0.021	0.054	0.020	0.399	0.690	0.242	4.133
X25 การสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์	0.455	0.066	0.420	6.922	0.000*	0.173	5.794

R Square = 0.712, Adjusted R Square = 0.709, Std error of the Estimate (SE) = 0.381, F = 224.004, Sig. = 0.000

จากตารางที่ 2 ซึ่งแสดงผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า การตลาดแบบดิจิทัล ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์ และการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ เท่ากับร้อยละ 71.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรคุณภาพบริการ ได้แก่ การโฆษณาออนไลน์ และการส่งเสริมการขายแบบออนไลน์ ไม่มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ

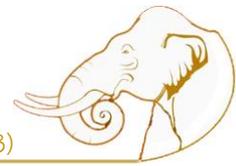

ภาพที่ 3 ร้านเค้กฟอรัยู คาเฟ่ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ

อภิปรายผลการวิจัย

คุณภาพบริการ ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) การตอบสนอง (Responsiveness) การให้ความมั่นใจ (Assurance) การเอาใจใส่ (Empathy) และสิ่งที่สัมผัสได้ (Tangibles) จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ลูกค้าที่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ ส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรามาต เพ็ชรเนียม (2558) พบว่า บรรรจุภัณฑ์ที่ใส่กาแฟมีความแข็งแรง สะอาด และมีขนาดที่เหมาะสม วัตถุประสงค์มีคุณภาพดี มีประเภทของกาแฟให้เลือกหลากหลาย มีรูปภาพตัวอย่างเครื่องดื่มแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน และมีเมนูแนะนำ สอดคล้องกับงานวิจัยของกรวิกา ตระการวิจิตร (2560) พบว่า การมีเมนูอาหาร ขนมและเครื่องดื่มมีความสร้างสรรค์ น่ารับประทาน รสชาติดี มีความสะอาดและมีความหลากหลาย อุปกรณ์ของเล่นมีเพียงพอ หลากหลาย และสวยงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของณภัทร ศักดินาเกียรติกุล (2561) พบว่า มีเครื่องมืออุปกรณ์ทำความสะอาดมือให้แก่ลูกค้า เช่น แอลกอฮอล์ ก่อนและหลังจากการสัมผัสกับสิ่งของ พนักงานมีความสุภาพอ่อนโยนและบริการลูกค้าโดยไม่เลือกปฏิบัติ พนักงานมีความตั้งใจและจริงใจในการให้บริการ เวลาการเปิด-ปิด การให้บริการของทางร้านมีความเหมาะสม และพนักงานมีการสื่อสารกับลูกค้าด้วยความชัดเจน เข้าใจง่าย พนักงานมีความเพียงพอที่จะให้บริการแก่ลูกค้า พนักงานสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เมื่อเกิดปัญหาเร่งด่วน พนักงานมีการดูแลอย่างใกล้ชิดจนกว่าลูกค้าจะออกจากร้าน พนักงานให้บริการโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของลูกค้า และพนักงานมีความเอาใจใส่ต่อรายละเอียดของลูกค้าแต่ละคน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิพรชพร เกตุโกมุฑ (2565) พบว่า การอบรมพนักงานในร้านเพื่อให้บริการลูกค้าอย่างมีคุณภาพ การออกแบบภายในร้านจะมีมุมเพื่อให้ลูกค้าได้ถ่ายรูปมีพื้นที่ทั้ง In-door และ Out-door มีพื้นที่ให้บริการแบบ Working Space/ Private Room ภายในร้านตกแต่ง 2 ชั้น มีพื้นที่เพื่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการบริการพิเศษให้กับลูกค้า

การตลาดแบบดิจิทัล ด้านช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์ จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ลูกค้าที่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ ส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทักษ์ ศิริวงศ์ และ

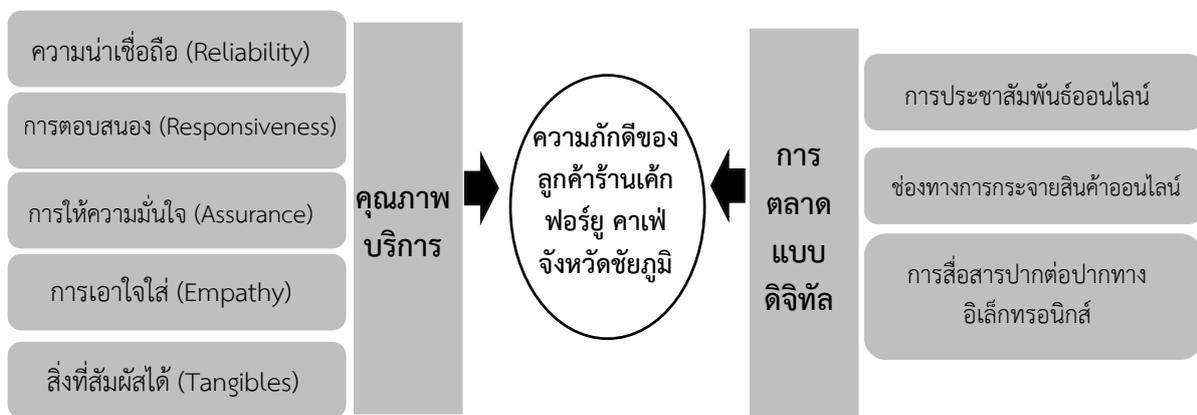

คณะ (2559) พบว่า ชำระเงินค่าสินค้าที่หลากหลาย เช่น Mobile Banking บัตรเครดิต กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมเพย์ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของจิธญา ตรังคิณานถ และคณะ (2565) พบว่า มีช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย

การตลาดแบบดิจิทัล ด้านการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ลูกค้าที่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ ส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรวิกา ตระการวิจิตร (2560) พบว่า มีช่องทางประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่สนใจใช้บริการรู้จักผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างทั่วถึง เช่น โซเชียลมีเดีย เพชบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ เว็บไซต์ เป็นต้น และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายที่น่าสนใจ เช่น ลดราคาขนม เครื่องดื่มในช่วงวันธรรมดา ระบบสะสมแต้มเพื่อแลกรับส่วนลด เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพิพรชพร เกตุโกมุท (2565) พบว่า เน้นการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ เพชบุ๊ก และอินสตาแกรม เป็นหลัก เนื่องจากเป็นช่องทางที่กำลังเติบโตในกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักของธุรกิจ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

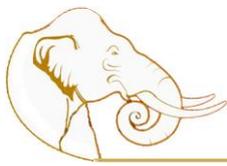
ความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ เกิดจากปัจจัยคุณภาพบริการ ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) การตอบสนอง (Responsiveness) การให้ความมั่นใจ (Assurance) การเอาใจใส่ (Empathy) และสิ่งที่สัมผัสได้ (Tangibles) และการตลาดแบบดิจิทัล ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์ และการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนตัวแปรคุณภาพบริการ ได้แก่ การโฆษณาออนไลน์ และการส่งเสริมการขายแบบออนไลน์ ไม่มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ ได้ดังแผนภาพที่ 4

ภาพที่ 4 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. คุณภาพบริการ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.651)
2. เครื่องมือการตลาดดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.620)
3. ความภักดีในการใช้บริการของร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.707)

4. คุณภาพบริการ ด้านการเอาใจใส่ (Empathy) มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสิ่งที่สัมผัสได้ (Tangibles) ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้านการตอบสนอง (Responsiveness) และด้านการให้ความมั่นใจ (Assurance) ตามลำดับ

2. การตลาดแบบดิจิทัล ด้านการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์ และด้านการประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

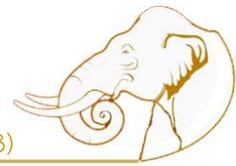
จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. คุณภาพบริการ ด้านการเอาใจใส่ พบว่า ลูกค้าที่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ ส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ ดังนั้นผู้ประกอบการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิควรจัดฝึกอบรม พัฒนาพนักงานให้เข้าใจความต้องการของลูกค้า ปรับเวลาเปิด-ปิดของร้านให้อยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการใช้บริการของลูกค้า พนักงานควรมีความห่วงใยเข้าใจความรู้สึกในการให้บริการลูกค้า รวมถึงรักษาผลประโยชน์ของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ และให้ความสนใจลูกค้าสามารถจดจำข้อมูลของลูกค้ารายบุคคลได้ เช่น เมนูที่ลูกค้าสั่งเป็นประจำ เรียกชื่อลูกค้าได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น นอกจากนี้ควรฝึกอบรมพนักงานอย่างสม่ำเสมอและมีการประเมินผลการทำงานทุกตำแหน่ง เพื่อให้พนักงานภายในร้านมีความชำนาญในการให้บริการ มีมนุษยสัมพันธ์ต่อลูกค้า และมีการทักทายกับลูกค้าด้วยกิริยามารยาทที่ดี

2. การตลาดแบบดิจิทัล ด้านช่องทางการกระจายสินค้าออนไลน์ พบว่า ลูกค้าที่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ ส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ ดังนั้นผู้ประกอบการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิควรจัดร้านให้ลูกค้าสามารถชำระสินค้าและบริการผ่านช่องทางออนไลน์ได้หลากหลายช่องทาง เช่น Mobile Banking บัตรเครดิต กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมเพย์ เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า ร้านสามารถให้บริการส่งจองเครื่องดื่มและเบเกอรี่ได้หลากหลายช่องทาง เช่น ผ่านเว็บไซต์ เพชบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น และรับสินค้าที่หน้าร้านตามวัน และเวลาที่นัดหมาย และสามารถส่งผ่านระบบออนไลน์กับแพลตฟอร์มผู้ให้บริการจัดส่งอาหารในเขตอำเภอได้ เพื่ออำนวยความสะดวก และรองรับความต้องการของลูกค้าที่ไม่สะดวกในการเดินทาง รวมถึงไม่ให้เสียโอกาสในการให้บริการกับลูกค้าทุกคนที่จะใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ

3. การตลาดแบบดิจิทัล ด้านการสื่อสารปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ลูกค้าที่เคยใช้บริการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ ส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และมีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ ดังนั้นผู้ประกอบการร้านเค้ก ฟอรัยู คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิควรปรับปรุงช่องทางการสื่อสารให้สามารถได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับร้านเค้กฟอรัยู คาเฟ่ ผ่านการแชร์ทางสื่อสังคมออนไลน์จากบุคคลอื่น การสื่อสารข้อมูลโปรโมชันเกี่ยวกับร้านผ่านการแชร์ทางสื่อสังคมออนไลน์จากบุคคลอื่น การจดจำชื่อร้านได้จากการแชร์ทางสื่อสังคมออนไลน์จากบุคคลอื่น และการมีทางเลือกในการหาร้านคาเฟ่มากขึ้นจากการแชร์ข้อมูลผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์จากบุคคลอื่น รวมถึงการเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารที่สามารถตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว ในการให้ข้อมูลกับลูกค้าหากเกิดข้อสงสัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

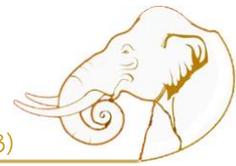
การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งจะมองเห็นเพียงภาพกว้าง ๆ ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น การศึกษาในครั้งต่อไปควรเพิ่มเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Participation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นต้น ควบคู่ไปกับการแจกแบบสอบถามเพื่อหาความคิดเห็นของคุณภาพบริการและการตลาดแบบดิจิทัลที่มีผลต่อความภักดีของลูกค้าร้านค้กาแฟ ฟอรัย คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาในเชิงลึกของกลุ่มตัวอย่าง ควรนำผลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข คุณภาพบริการและการตลาดแบบดิจิทัลของร้านค้กาแฟ ฟอรัย คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้มีความสอดคล้องต่อความต้องการของลูกค้า ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างร้านคาเฟ่ ของแบรนด์ที่มีชื่อเสียง และแบรนด์ต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกลยุทธ์ในด้านธุรกิจคาเฟ่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่น่าจะส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านค้กาแฟ ฟอรัย คาเฟ่ จังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ วางแผนกลยุทธ์ได้อย่างครอบคลุม เพื่อรักษากลุ่มลูกค้าเดิม รวมถึงขยายกลุ่มลูกค้าใหม่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรวิภา ตระการวิจิตร. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการร้านคาเฟ่แมวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (สารนิพนธ์บริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิธญา ตรังคิณินาถ, นฤมล ลาภธนศิริไพบูลย์, ยลชนก ขวดพุทรา และปาณิสรา วิชุงษ์. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านคาเฟ่และการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค*. (สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จีระศักดิ์ คำสุริย์. (2562). *เครื่องดื่มกาแฟในประเทศไทย*. รายงานตลาดอาหารในประเทศไทย Thailand Food Market Report. มิถุนายน 2562.
- ณภัทร ศักดินาเกียรติกุล. (2561). *คุณภาพการบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านคาเฟ่สัตว์เลี้ยงเล็กเต็ล ซู (Little Zoo café)*. (สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิพรรษพร เกตุโกมุท. (2565). *แผนธุรกิจร้านกาแฟ Three Sis Coffee and Co.* สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เวทยา ใฝ่ใจดี. (2560). *การรับรู้คุณภาพการบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา จากการใช้บริการภายนอกด้านการขนส่งสินค้า*. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - เมษายน 2562.
- วรามาศ เพ็ชรเนียม. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการในร้านกาแฟ พรีเมียมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร*. (สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์วิจัยกิจการไทย. (2561). *ราคากาแฟพุ่ง...ในรอบ 11 ปี ต้นมูลค่านำเข้ากาแฟไทย ปี 65 ขยายตัวสูง*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2566, จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/social-media/Pages/index.aspx>.
- Bloemer, J., and K. de Ruyter. (1998). On the relationship between store image, store satisfaction and store loyalty. *European Journal of Marketing*, 32(5), 499-513.

- Lockett, A.R. (2018). *Online Marketing Strategies for Increasing Sales Revenues of Small Retail Businesses*. MBA, Walden University, 2018. BS, California State University Dominguez Hills.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric Theory*. New York: McGraw Hill.
- Parasuraman A., Zeithaml, V.A. and Berry, L. (1988). “SERVQUAL: A multiple- Item Scale for measuring consumer perceptions of service quality.” *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.
- Rehman, U. Sh. and Ibrahim, M. S. (2011). Integrated marketing communication and promotion. *Journal of Arts, Science & Commerce*, 2(4), 1-5.
- Reitzen, J. (2007). *What is Digital Marketing?*. Retrieved Mar 25, 2023, from <http://www.mobilestorm.com/resources/digital-marketing-blog/what-is-digital-marketing>
- Saavedra, F.U., Criado, J.R. and Andreu, J.L. (2013). El uso de las redes sociales digitales como herramienta de marketing en el desempeño empresarial. *Revista Cuadernos de Administración*, 26(47), 205-231.
- Weber, M. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization*. New York : The Free Press.
- Wertime, K. and Fenwick, I. (2008). *DigiMarketing, the Essential Guide to. New Media & Digital Marketing*. (1st ed). New Jersey: Wiley & Son.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper. & Row.

ผลของการฟื้นฟูการบริการต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ

The Effect of Service Recovery on Customer's Intention to Repurchase a Motor Insurance

ชญาลัช ปานมณี¹, ณัฐพล พันธุ์ศักดิ์²

Chayaluch Panmanee¹ Nuttapon Punpugdee²

¹นิสิตปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต โครงการปริญญาโทสำหรับผู้บริหาร

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²ภาควิชาการจัดการเทคโนโลยีและการปฏิบัติการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ / Department of

¹Graduate Student, Executive MBA Program, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

Technology and Operations Management, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

Email: Chayaluch.p@ku.th¹, Email: nuttapon.p@ku.th²

Received : September 29, 2022;

Revised : November 30, 2023;

Accepted : December 6, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการฟื้นฟูการบริการของลูกค้า 2) เพื่อศึกษาระดับความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ และ 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจในการฟื้นฟูการบริการกับความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ ประชากรในการศึกษานี้คือ กลุ่มผู้ที่เคยซื้อประกันภัยรถยนต์และมีประสบการณ์การร้องเรียนกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด โดยมีกลุ่มตัวอย่างขนาด 440 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31 – 40 ปี มีสถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 40,000 บาท และมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน การฟื้นฟูการบริการอยู่ในระดับมาก และความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในการฟื้นฟูการบริการ ด้านความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา และการชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด

คำสำคัญ: การฟื้นฟูการบริการ; การตั้งใจซื้อซ้ำ; ประกันภัยรถยนต์

Abstract

The objective of this research 1) to study the level of customer service restoration, 2) to study the level of customer's intention to repurchase a motor insurance, and 3) to study the influence of satisfaction in service restoration on customer's intention to repurchase a motor insurance. The were 440 People who have previously purchased car insurance and have experienced complaints with TQM Insurance Broker Co., Ltd. An online

questionnaire was used to collect the data from the participants. A convenient sampling technique was adopted in this study. Percentages, means, and standard deviations were used to analyze the data. A hypothesis test was performed by a multiple regression analysis with the enter method. The statistical significance level was set at the 0.05 level. The study indicated that Most customers are female, aged 31 - 40 years, are single, have a bachelor's degree, have an average monthly income of 20,001 - 40,000 baht, and have a career as a private employee. The study indicated that service Recovery is at a high level. Customer's Intention to Repurchase a Motor Insurance is at a high level. The results of the study found that satisfaction with service recovery includes speed of problem solving, and adequate compensation impacted is affects the customer's intention to repurchase a motor insurance from TQM Insurance Broker Company Limited.

Keywords: Service Recovery; Repurchase Intention; Motor Insurance

บทนำ

ปัจจุบันจำนวนรถยนต์เพิ่มมากขึ้นและอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากรถยนต์ในปีพ.ศ. 2565 เกิดเหตุสะสมทั้งสิ้น 939,713 ครั้ง เพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ. 2564 ร้อยละ 4.7 ส่งผลให้มีผู้บาดเจ็บสะสม 924,799 ราย และเสียชีวิต 14,737 ราย (ศิชล ภาวดีโณทัย, 2566) เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ภาครัฐได้เล็งเห็นความสูญเสียที่เกิดขึ้น จึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนทุกคนที่ประสบอุบัติเหตุจากรถได้รับการคุ้มครองความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ชีวิตร่างกายอย่างทั่วถึงกัน รวมถึงเป็นหลักประกันว่าสถานพยาบาลทุกแห่งที่รักษาผู้ประสบภัยจากรถจะได้รับเงินค่ารักษาพยาบาลอย่างแน่นอนและรวดเร็ว ธุรกิจประกันภัยรถยนต์จึงมีการแข่งขันสูงขึ้นและมีหลากหลายช่องทางในการจัดจำหน่ายกรมธรรม์ให้แก่ผู้บริโภค เช่น ตัวแทน นายหน้า ชายตรง เป็นต้น ในบางครั้งช่องทางในการจัดจำหน่ายดังกล่าวอาจทำให้เกิดความล่าช้ากว่าบริษัทคู่แข่ง ซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดจากทักษะการแนะนำและการสื่อสารผลิตภัณฑ์ของตัวแทนและนายหน้าที่มีความสามารถแตกต่างกันไป จึงเป็นเหตุทำให้บริษัทสูญเสียลูกค้า ด้วยเหตุนี้หลายบริษัทต่างก็คิดหาช่องทางในการจัดจำหน่ายที่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิต (ครรชิต เชื้อขำ, 2564)

ในปีพ.ศ. 2565 สมาคมประกันวินาศภัยไทยได้จัดอันดับบริษัทประกันภัยรถยนต์ในประเทศไทย จากยอดขายประกันภัยรถยนต์ทั้งหมด บริษัทที่มีค่าเบี้ยประกันมากที่สุดคือ บริษัท วัริยะประกันภัย จำกัด (มหาชน) บริษัทประกันวินาศภัยอันดับหนึ่งของประเทศไทย ที่ได้รับความไว้วางใจจากลูกค้ามาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน มีเบี้ยประกันภัย 35,847 ล้านบาท อัตราการเติบโตร้อยละ 23.0 ต่อมาเป็นบริษัท คุ้มภัยโตเกียวมารินประกันภัย (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) มีเบี้ยประกันภัย 14,110 ล้านบาท อัตราการเติบโตร้อยละ 9.0 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบบริษัทประกันรถยนต์ที่มียอดขายประกันรถยนต์มากที่สุดในปีพ.ศ.2562 - 2565 จะเห็นว่าบริษัทที่มียอดขายสูงที่สุดเป็นอันดับ 1 เสมอคือ บริษัทวัริยะประกันภัยเป็นบริษัทเดียวที่ไม่ขยับลงจากอันดับ 1 ส่วนอันดับ 2 จะเป็นบริษัทกรุงเทพประกันภัย อันดับ 3 จะเป็น คุ้มภัยโตเกียวมารินประกันภัย (อดีตประกันคุ้มภัย) สลับกันขึ้นลงในแต่ละปี อันดับ 4 บริษัทเมืองไทยประกันภัย

อันดับ 5 อนาคตประกันภัย และอันดับ 6 ทิพยประกันภัย (สมาคมประกันวินาศภัยไทย, 2566) ตามลำดับในแต่ละปี ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดง 6 ลำดับบริษัทประกันภัยรถยนต์ที่มียอดขายมากที่สุดในปีพ.ศ. 2562 - 2565

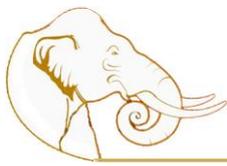
(หน่วย: ล้านบาท)

ลำดับ	พ.ศ. 2562		พ.ศ. 2563		พ.ศ. 2564		พ.ศ. 2565	
	บริษัท	ยอดขาย	บริษัท	ยอดขาย	บริษัท	ยอดขาย	บริษัท	ยอดขาย
1.	วิริยะประกันภัย	34,818	วิริยะประกันภัย	33,327	วิริยะประกันภัย	33,351	วิริยะประกันภัย	34,862
2.	กรุงเทพประกันภัย	8,989	คุ้มภัยโตเกียว มารีนประกันภัย	10,665	คุ้มภัยโตเกียว มารีนประกันภัย	12,265	คุ้มภัยโตเกียว มารีนประกันภัย	14,226
3.	ประกันภัยคุ้มภัย	7,856	กรุงเทพประกันภัย	9,333	กรุงเทพประกันภัย	9,317	กรุงเทพประกันภัย	10,922
4.	อนาคตประกันภัย	7,047	เมืองไทยประกันภัย	7,865	เมืองไทยประกันภัย	8,395	เมืองไทยประกันภัย	8,925
5.	เมืองไทยประกันภัย	6,912	อนาคตประกันภัย	7,419	อนาคตประกันภัย	7,145	อนาคตประกันภัย	8,412
6.	โตเกียวมารีนประกันภัย	4,874	ทิพยประกันภัย	4,901	ทิพยประกันภัย	6,029	ทิพยประกันภัย	7,282

ที่มา: สมาคมประกันวินาศภัยไทย (2566)

เบี้ยรับรวมของธุรกิจประกันวินาศภัยในปีพ.ศ. 2566 จะเติบโตต่อเนื่องที่ร้อยละ 4 - 5 โดยเบี้ยรับที่สนับสนุนการเติบโตของธุรกิจประกันวินาศภัยปีนี้ มาจากการรับประกันภัยรถเป็นหลัก ซึ่งคาดว่าเบี้ยรับตรงจากการรับประกันภัยรถในปีนี้จะขยายตัวร้อยละ 6.8 - 7.5 จากปีก่อน ตามผลบวกด้านยอดขายรถยนต์ใหม่ การท่องเที่ยว และการขนส่ง นอกจากนี้ ยังมีผลของอัตราเบี้ยประกันที่เพิ่มขึ้นตามการแข่งขันที่ลดลง ต้นทุนการรับประกันที่สูงขึ้นตามอัตราการทำประกันภัยต่อ (Reinsurance) รวมถึงประกันภัยรถยนต์ไฟฟ้าที่มีอัตราเบี้ยประกันเฉลี่ยสูงกว่ารถยนต์ทั่วไปประเภทเดียวประมาณร้อยละ 20 ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลสะท้อนจากตลาดที่ยังไม่สมบูรณ์ รวมถึงปริมาณรถยนต์ไฟฟ้าที่ออกสู่ตลาดและผู้ให้บริการประกันที่เพิ่มขึ้นที่สนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้าได้ดีขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกร, 2566)

บริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด เป็นผู้นำการตลาดโบรคเกอร์ (Broker) หรือประกันภัยนายหน้า (Insurance Broker) ที่ดำเนินกิจการมาแล้วกว่า 70 ปี กกับการพัฒนาศักยภาพการเจริญเติบโตทางธุรกิจผ่านช่องทางเทเลมาร์เก็ตติ้ง ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ได้มีการติดต่อประสานงานกับลูกค้าโดยตรงผ่านช่องทางการขายคือ ขายทางโทรศัพท์แบบไม่เห็นหน้าได้ยืนแต่เสียงผ่านอุปกรณ์ทางโทรศัพท์ในการนำเสนอขาย พนักงานขายหรือเทเลเซลจะได้รับการฝึกฝน ทักษะการนำเสนอ ทักษะการขาย น้ำเสียงการใช้คำพูด เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจในขณะที่พูดคุย และต้องผ่านกระบวนการฝึกทักษะการตอบปัญหาข้อโต้แย้งของลูกค้าด้วย ซึ่งปัญหาข้อโต้แย้งของลูกค้ามีมากมาย เช่น ไม่รู้จักบ้าง ไม่เคยเห็นหน้า ไม่มีเงิน ไม่มีความจำเป็นต้องทำ รถไม่ได้ใช้งาน ไม่มีเงิน กลัวโดนหลอก มีญาติเป็นตัวแทน จะต่อโดยตรงไม่ผ่านตัวแทน หลาย ๆ ปัญหาข้อโต้แย้ง ทำให้พนักงานในส่วนของเทเลเซลส์ ก็ต้องพยายาม

ปรับกลยุทธ์การขาย เพื่อให้สามารถตอบปัญหาข้อโต้แย้งของลูกค้าได้ทั้งหมดและรักษาฐานลูกค้าของบริษัทไว้

การฟื้นฟูการบริการมีความจำเป็นต่อบริษัท เนื่องจากลูกค้าของบริษัทที่ได้รับการฟื้นฟูบริการอย่างเพียงพอ ภายหลังจากบริษัทสามารถส่งมอบบริการในการส่งมอบกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ได้ตามมาตรฐานที่บริษัทกำหนดไว้มักจะกลับมาใช้บริการต่ออายุกรมธรรม์กับทางบริษัทอีก ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาสิ่งทีกล่าวมานี้ ดังนั้น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบอิทธิพลของการฟื้นฟูการบริการต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ โดยผลการศึกษานำไปใช้ประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจนายหน้าประกันภัย ในการสร้างความพึงพอใจในการฟื้นฟูการให้กับลูกค้าปัจจุบัน เพื่อที่จะทำให้พวกเขากลับมาต่ออายุกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์กับทางบริษัท อันจะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในการแข่งขัน รวมถึงสร้างผลกำไรในการดำเนินธุรกิจให้เพิ่มขึ้นต่อไป

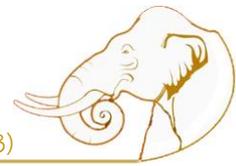
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการฟื้นฟูการบริการของลูกค้า
2. เพื่อศึกษาระดับความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจในการฟื้นฟูการบริการกับความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ

เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประกันรถยนต์เป็นสิ่งที่กฎหมายบังคับให้รถยนต์ทุกคันมี ซึ่งขั้นต่ำก็คือ ประกันรถยนต์ภาคบังคับ หรือ Compulsory Third Party Liability Insurance (CTPL) หรือ พ.ร.บ. รถยนต์ ซึ่งจะครอบคลุมค่าสินไหมทดแทนให้แก่คนที่ได้รับผลกระทบจากอุบัติเหตุ นั้น ๆ แต่ไม่รวมค่าใช้จ่ายจากความเสียหายของตัวยานพาหนะ การประกันภัยรถยนต์ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับ หรือเรียกว่า พรบ. (Compulsory Third Party Insurance) ใน พ.ศ. 2535 มีการออก พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ ให้ความคุ้มครองในด้านชีวิต โดยกำหนดหน้าที่ให้ผู้ที่เป็นเจ้าของรถ/ผู้ครอบครองรถ ต้องจัดให้มีการทำประกันภัยตามประเภท และ ชนิดของรถในภาคบังคับนี้ ไว้ในมาตรา 7 โดยได้บัญญัติว่า “เจ้าของรถซึ่งใช้รถ หรือ ผู้มีรถไว้ใช้นั้น จะต้องจัดทำประกันภัยความเสียหายสำหรับผู้ประสบภัยจากรถยนต์ โดยประกันภัยกับบริษัท จำนวนเงินเอาประกันภัยนั้นให้กำหนดตามชนิด ประเภท ขนาดของรถ แต่ต้องไม่น้อยกว่าที่ จำนวนเงินที่กำหนดไว้ในกระทรวง” หากผู้ใดฝ่าฝืน (ตามมาตราที่ 37) ได้กำหนดโทษหากไม่ดำเนินการให้มีการประกันภัยความเสียหายต่อผู้ประสบภัยดังกล่าว เจ้าของรถจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท และ 2) ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจ (Voluntary Motor Insurance) เป็นประกันภัยที่เจ้าของรถยนต์ตัดสินใจทำประกันภัยรถยนต์ด้วยความสมัครใจ เพื่อคุ้มครองความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับตัวรถ และความรับผิดชอบตามกฎหมายที่อาจเกิดขึ้น ทรัพย์สิน หรือบุคคลอื่นที่ได้รับความเสียหายบาดเจ็บ หรือเสียชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.), 2566)

การฟื้นฟูการบริการ (Service Recovery) หมายถึง ความพยายามของธุรกิจในการฟื้นฟูความพึงพอใจของลูกค้า เมื่อเกิดความล้มเหลว ข้อบกพร่อง หรือปัญหาหรือหลังจากการให้บริการที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของลูกค้า (Zeithaml *et al.* 2009) เพื่อรักษาความนิยมและความน่าเชื่อถือจากลูกค้า

ดังนั้น การฟื้นฟูการบริการที่ผิดพลาดจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความพอใจหรือทำให้ลูกค้ากลับมาพึงพอใจ (Wirtz and Lovelock, 2016) เมื่อลูกค้าประทับใจกับข้อผิดพลาดในการให้บริการ ความพึงพอใจในบริการก่อนได้รับการฟื้นฟูบริการจะลดลงจากระดับความพอใจโดยรวมก่อนหน้านี้ ลูกค้าบางรายอาจไม่พึงพอใจและร้องเรียนกับผู้ให้บริการ แต่ลูกค้าบางรายอาจให้ออกาสผู้ให้บริการได้ปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดในบริการที่เกิดขึ้น ความพึงพอใจโดยรวมของลูกค้าหลังจากได้รับการฟื้นฟูบริการจะสูงกว่าความพึงพอใจโดยรวมก่อนที่จะประทับใจกับข้อผิดพลาดในการให้บริการ ลูกค้าจะประเมินความพึงพอใจใหม่ด้วยการพิจารณาพร้อมกับประสบการณ์และข้อมูลใหม่ที่ได้รับ (Ok *et al.* 2004) กลยุทธ์การฟื้นฟูความพึงพอใจในบริการมี 4 ด้าน ดังนี้

1. การกล่าวคำขอโทษ การที่ธุรกิจกล่าวคำขอโทษที่ทำผิด คนที่ทำงานในธุรกิจ เช่น พนักงานและผู้จัดการ สามารถกล่าวคำขอโทษได้ เมื่อลูกค้าบ่นพนักงานไม่ควรโต้เถียงกับลูกค้าและควรกล่าวคำขอโทษอย่างสุภาพ ยังสามารถอธิบายได้ว่าเหตุใดจึงเกิดข้อผิดพลาดขึ้นเพื่อทำให้ลูกค้ารู้สึกดีขึ้น สิ่งสำคัญคือต้องขอโทษด้วยความจริงใจและจริงใจ (Tschohl, 2016) เพื่อให้ลูกค้ามีความสุขต่อไป การขอโทษเป็นหนทางหนึ่งสำหรับธุรกิจในการทำสิ่งที่ถูกต้องให้กับลูกค้าเมื่อมีบางอย่างผิดพลาด (Ahmed and Hashim, 2018)

2. ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เมื่อลูกค้ามีปัญหหรือไม่พอใจกับสิ่งใด ธุรกิจควรแก้ไขทันทีเป็นสิ่งสำคัญเพราะช่วยให้ลูกค้ามีความสุขและแสดงให้เห็นว่าธุรกิจใส่ใจในลูกค้า พนักงานที่ทำงานให้กับธุรกิจควรได้รับการฝึกอบรมและให้อำนาจในการตัดสินใจและแก้ไขข้อผิดพลาด เพื่อให้สามารถเรียนรู้จากลูกค้าและทำการปรับปรุงในอนาคต (Sciarelli *et al.*, 2017) หากธุรกิจใช้เวลานานในการตอบสนองต่อข้อร้องเรียน ก็อาจทำให้ลูกค้าอารมณ์เสียและหงุดหงิดมากยิ่งขึ้น (Zeithaml *et al.*, 2009)

3. การชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า การที่ธุรกิจมอบบางสิ่งคืนให้กับลูกค้าเพื่อชดเชยความผิดพลาดหรือปัญหา ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของส่วนลด บริการฟรี หรือการคืนเงินบางส่วน (Yunus *et al.*, 2012) ช่วยให้ลูกค้ามีความสุขและภักดีต่อธุรกิจ เมื่อลูกค้าไม่พอใจกับบริการที่ได้รับ (Tschohl, 2016) การชดเชยสามารถช่วยแก้ไขข้อปัญหาและทำให้ลูกค้ารู้สึกดีขึ้นได้ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับธุรกิจที่จะต้องแก้ไขข้อปัญหาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วงวิกฤต (Falkheimer and Heide, 2015)

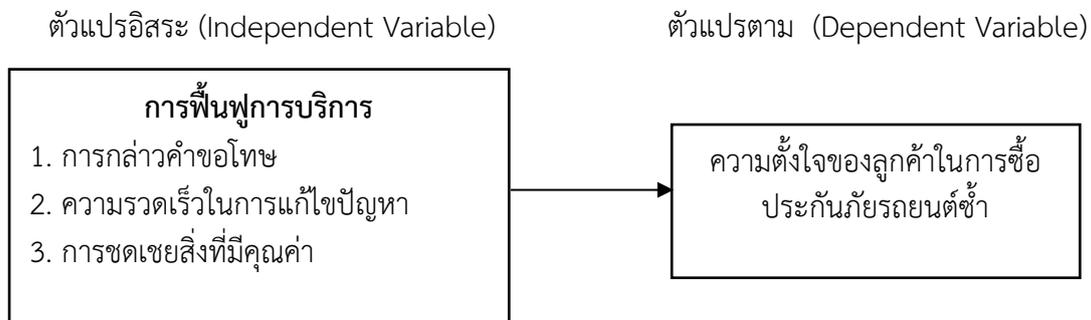
ความพึงพอใจเป็นการเปรียบเทียบความคาดหวังของลูกค้าต่อการรับรู้ในการบริการที่ได้รับจริง และหมายถึงความคาดหวังที่มีพื้นฐานมาจากความเชื่อของลูกค้าว่าเป็นสิ่งที่ควรได้รับ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงต่างจากมาตรฐานที่ได้ตั้งไว้ (Hoffman and Bateson, 2008) นอกจากนี้ Cullen *et al.* (2014) อธิบายว่า ความรับรู้ของบุคคลทั้งที่เกิดขึ้นในระยะสั้นและระยะยาวที่มีต่อคุณภาพการบริการต่าง ๆ ทั้งในระดับแคบที่เกี่ยวกับลักษณะบริการ และในระดับกว้างที่เป็นมุมมองของผู้บริการที่ได้จากบริการทุกประเภทที่นำไป เป็นข้อสรุปรวมความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อองค์กร

การขายที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นอาจพิจารณาได้จากการที่ลูกค้ามีการซื้อซ้ำ ซึ่งการซื้อซ้ำจะเกิดขึ้นได้จากการที่ลูกค้ามีความเชื่อมั่นในตัวสินค้าหรือบริการเป็นพื้นฐาน ความเชื่อถือไว้วางใจได้เป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการที่ลูกค้าจะเลือกติดต่อกับพนักงานขายคนใด โดยทั่วไปผลิตภัณฑ์ที่ขายและส่งมอบให้แก่ลูกค้าไม่จำเป็นต้องมีคุณภาพสูงสุดหรือมีมาตรฐานสูงสุดตราบนานเท่าที่ผลิตภัณฑ์เป็นไปตามสิ่งที่พนักงานขายกล่าวไว้เสมอไป ในทำนองเดียวกันการบริการขนส่งสินค้าไม่จำเป็นต้องเร็วที่สุดตราบนานเท่าที่ลูกค้าได้รับของที่จัดส่งตามเวลาที่กำหนด ดังนั้นจงอย่าสัญญาอะไรที่ไม่สามารถทำได้ (Anderson, 2006) การตัดสินใจซื้อจากผู้ผลิตรายเดิมที่มีผลมาจากความพึงพอใจในการซื้อดังกล่าวสืบเนื่องจากการตัดสินใจครั้งแรกที่อาจเกิดได้จากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกในตัวของผู้บริโภคเองเป็นหลัก (Kim *et al.*, 2012)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สามารถสรุปสมมติฐานการวิจัยจากกรอบแนวคิดได้ คือ การฟื้นฟูการบริการมีอิทธิพลต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการศึกษานี้ คือ กลุ่มผู้ที่เคยซื้อประกันภัยรถยนต์และมีประสบการณ์การร้องเรียนกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด ในช่วงปี 2561 – 2565 กรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรใช้หลักการคำนวณจากสูตรของ Cochran (1977) คำนวณตัวอย่างได้จำนวน 385 คน เป็นอย่างต่ำ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) และเลือกวิธีสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความสะดวก (Convenience sampling) จึงเก็บกลุ่มตัวอย่างมาได้จำนวน 440 คน

ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลด้วยการส่งผ่านช่องทางอีเมล และส่งข้อความ SMS แบนลิงค์แบบสอบถามออนไลน์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบกลับมาในแบบฟอร์ม โดยมีการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามด้วยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของคอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (Davis, 1964; Nunnally, 1978; Hair *et al.* 2010) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.979 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 0.70 ผู้วิจัยจึงมั่นใจในการใช้แบบสอบถามนี้ในการศึกษา

แบบสอบถามดังกล่าวประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคาดหวังการฟื้นฟูการบริการ (Service Recovery) ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้การฟื้นฟูการบริการ ประกอบด้วยคำถาม 10 ข้อ ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ ประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ และส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะความคาดหวัง คำแนะนำเพิ่มเติม ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ลูกค้าที่ร่วมในการศึกษานี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.86) มีอายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 41.36) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 65.91) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 70.45) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 40,000 บาท (ร้อยละ 41.82) และมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน (ร้อยละ 46.59)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการฟื้นฟูการบริการ

(n = 440)

การฟื้นฟูการบริการ	Mean	S.D.	ระดับ
1. การกล่าวคำขอโทษ	3.65	0.673	มาก
2. ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา	3.58	0.823	มาก
3. การชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า	3.58	0.758	มาก
การฟื้นฟูการบริการรวม	3.60	0.708	มาก

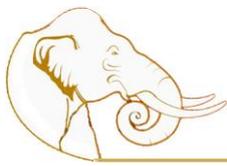
จากการศึกษาในด้านการฟื้นฟูการบริการ (ตารางที่ 2) พบว่า ลูกค้าที่ร่วมในการศึกษานี้ให้ระดับคะแนนระดับการฟื้นฟูการบริการที่พวกเขารับรู้โดยรวม มาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ทั้ง 3 ด้าน คือ การกล่าวคำขอโทษ มีค่าเฉลี่ย = 3.65 ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา มีคะแนนเท่ากันอยู่ในระดับเดียวกันกับการชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า มีค่าเฉลี่ย = 3.58 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก โดยคะแนนไล่จากสูงไปต่ำตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ

(n = 440)

ความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ	Mean	S.D.	ระดับความเห็นด้วย
1. ลูกค้าตั้งใจจะซื้อประกันภัยรถยนต์กับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด นี้ซ้ำอีกใน 1 ปีข้างหน้า	3.51	0.761	มาก
2. ลูกค้าจะพิจารณาซื้อประกันภัยรถยนต์กับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด เป็นตัวเลือกแรก เมื่อมีความต้องการที่จะซื้อประกันภัยรถยนต์กับรถคันอื่น	3.51	0.724	มาก
3. ลูกค้ายินดีจะแนะนำคนอื่น ๆ ให้มาซื้อประกันภัยรถยนต์กับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด	3.48	0.748	มาก
ความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำโดยรวม	3.50	0.695	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ลูกค้ามีความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ข้อ คือ ลูกค้าตั้งใจจะซื้อประกันภัยรถยนต์กับบริษัทฯ นี้ซ้ำอีกใน 1 ปีข้างหน้า มีค่าเฉลี่ย = 3.51 , S.D. = 0.761 ซึ่งระดับความตั้งใจอยู่ในระดับมาก ลูกค้าจะพิจารณาซื้อประกันภัยรถยนต์กับบริษัทฯ เป็นตัวเลือกแรก เมื่อมีความต้องการที่จะซื้อประกันภัยรถยนต์กับรถคันอื่น มีค่าเฉลี่ย = 3.51 , S.D. = 0.724 ซึ่งระดับ

ความตั้งใจอยู่ในระดับมาก และลูกค้ายินดีจะแนะนำคน อื่น ๆ ให้มาซื้อประกันภัยรถยนต์กับบริษัทฯ มีค่าเฉลี่ย = 3.48 , S.D. = 0.695 ซึ่งระดับความตั้งใจอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลของการฟื้นฟูการบริการต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ

การฟื้นฟูการบริการ	ความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ				
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	1.344	0.142		9.490	0.000
X1 การกล่าวคำขอโทษ	0.097	0.067	0.093	1.431	0.153
X2 ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา	0.318	0.068	0.377	4.660	0.000*
X3 การชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า	0.185	0.077	0.202	2.396	0.017*

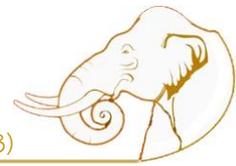
R Square = 0.412, Adjusted R Square = 0.408, Std error of the Estimate (SE) = 0.534,

F = 101.823, Sig. = 0.000, Number of observations = 440

จากตารางที่ 4 พบว่า การฟื้นฟูการบริการ ในด้านความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา และการชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า ร่วมกันอธิบายร้อยละ 41.20 ของความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรการรับรู้การฟื้นฟูการบริการ ด้านการกล่าวคำขอโทษ ไม่สามารถอธิบายความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด

อภิปรายผลการวิจัย

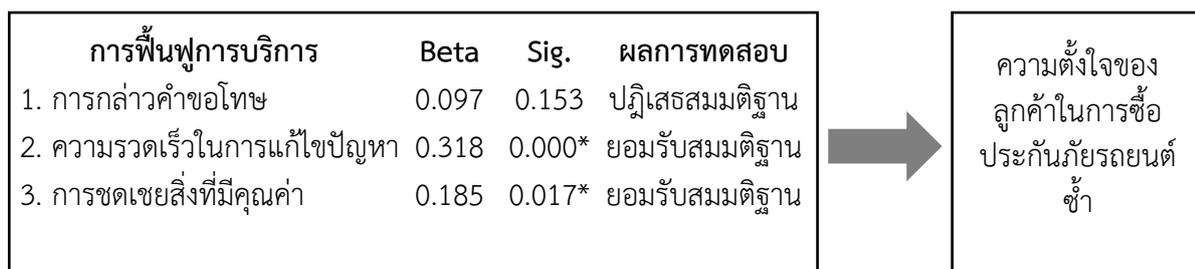
จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ความพึงพอใจในการฟื้นฟูการบริการ ได้แก่ การกล่าวคำขอโทษ ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา และการชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพร ถนอดธนูศิลป์ (2562) ที่กล่าวว่า การชดเชยด้วยการให้ส่วนลดหรือคืนเงินให้ลูกค้าเป็นวิธีการที่ผู้ประกอบการบางรายเลือกใช้ในกรณีที่ลูกค้าได้รับความเสียหาย เช่น เตียงนอนเต็มทั้งที่ลูกค้าจองไว้แล้วของที่ฝากไว้สูญหาย โฮสเทลจำเป็นต้องชดเชยเงินคืนให้กับลูกค้า เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น และพูดคุยอย่างประนีประนอมกับลูกค้า เพื่อช่วยให้ระดับความพึงพอใจของลูกค้าเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของธีลฎี พงษ์ยุพินพานิช (2563) ที่กล่าวว่า เมื่อผู้บริโภคเกิดความไม่พึงพอใจในการใช้บริการ หรือได้รับการบริการที่ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังผู้บริโภคจะเกิดความต้องการในการร้องเรียนต่อธุรกิจที่ให้บริการ ในการร้องเรียนจะส่งผลกระทบต่อผลแสดงออกทางพฤติกรรมกรรมการร้องเรียนของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน เช่น ต้องการการชดเชยค่าเสียหาย สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะ วัตถพานิชย์ (2563) ที่กล่าวว่า การชดเชยที่เหมาะสม เมื่อเกิดการบริการที่ผิดพลาดก็มักจะเสนอสิ่งชดเชยที่มากกว่าบริการที่ผิดพลาดไปอยู่เสมอโดยจะคิดเผื่อการชดเชยที่มีคุณค่าต่อใจของผู้มาใช้บริการด้วยทั้งที่มีรูปแบบเป็นตัวเงินและการชดเชยที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น การให้ห้องพักฟรี การให้แจกของสมนาคุณของโรงแรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและกลับมาซื้อซ้ำอีก สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพาวรรณ วรณวณิชย์ (2564) ที่กล่าวว่า เมื่อ

โรงแรมให้บริการที่ผิดพลาดและทางโรงแรมได้ฟื้นฟูบริการจะสามารถสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าได้ เนื่องจากการที่ลูกค้าได้รับการชดเชย เช่น การอพยพห้องพักการแก้ไขปัญหาที่รวดเร็ว เป็นต้น จะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และไว้วางใจจนพัฒนาไปสู่ความจงรักภักดีต่อไป ความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อความภักดี และความพึงพอใจจากการฟื้นฟูบริการของโรงแรมจะทำให้ลูกค้ามีพฤติกรรมกลับมาใช้บริการซ้ำและการบอกต่อ ซึ่งในระยะยาวจะส่งผลต่อความภักดีต่อโรงแรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ โกศกากริกา (2564) ที่กล่าวว่า ความพึงพอใจในบริการส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตราสินค้าของธุรกิจร้านอาหารในภาวะวิกฤติโควิด-19 ของประเทศไทย ดังนั้นธุรกิจร้านอาหารต้องใช้กลยุทธ์การฟื้นฟูการให้บริการ เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจและสร้างความเชื่อมั่นในตราสินค้า พร้อมกับผสมผสานเทคโนโลยีกับการดำเนินงานของธุรกิจ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลของการฟื้นฟูการบริการต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ” สามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้จากการวิจัย ได้ดังแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

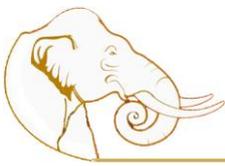
จากภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัยการรับรู้การฟื้นฟูการบริการ กล่าวคือ ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา และการชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า ร่วมกันอธิบายความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ ส่วนตัวแปรด้านการกล่าวคำขอโทษ ไม่สามารถอธิบายความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด เพื่อให้บริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด หรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปสู่การพัฒนา แก้ไข และปรับปรุงกลยุทธ์การฟื้นฟูการให้บริการ เพื่อให้การตอบสนองในการตอบรับบริการในด้านต่าง ๆ เกิดผลต่อการซื้อประกันภัยรถยนต์ขึ้นมาอีกครั้ง และยังสร้างความต้องการและดึงดูดลูกค้าปัจจุบันรวมถึงเพิ่มความสามารถในการดำเนินธุรกิจให้สามารถดึงดูดลูกค้าได้

สรุป

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ลูกค้าที่ร่วมในการศึกษานี้ให้ระดับคะแนนระดับการฟื้นฟูการบริการที่พวกเขารับรู้โดยรวมในระดับมาก เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการฟื้นฟูการบริการของลูกค้า

ลูกค้ามีความตั้งใจในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำโดยรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ

การฟื้นฟูการบริการ ในด้านความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา และการชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า ร่วมกันอธิบายร้อยละ 41.20 ของความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรการรับรู้การฟื้นฟูการบริการ ด้านการกล่าวคำขอโทษ ไม่สามารถอธิบายความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจในการฟื้นฟูการบริการกับความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ

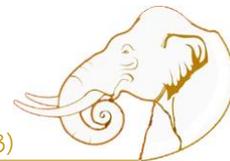
ข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การฟื้นฟูการบริการ ด้านการกล่าวคำขอโทษ ความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา และการชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ และอยู่ในระดับมาก การรับรู้การฟื้นฟูการบริการของลูกค้าที่จะได้รับจากบริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด เมื่อลูกค้าซื้อประกันภัยรถยนต์แล้ว ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดเกิดขึ้นการกล่าวคำขอโทษจากพนักงานอธิบายว่าเหตุใดจึงเกิดข้อผิดพลาดขึ้น เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกดีขึ้น สิ่งสำคัญคือต้องขอโทษด้วยความจริงใจและจริงใจ เพื่อให้ลูกค้ามีความสุขต่อไป การขอโทษเป็นหนทางหนึ่งสำหรับธุรกิจในการทำสิ่งที่ถูกต้องให้กับลูกค้าเมื่อมีบางอย่างผิดพลาด อาจจะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้ มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด ในทางกลับกันหากในกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดเกิดขึ้นการกล่าวคำขอโทษจากพนักงานอย่างไม่จริงใจและไม่มีคุณภาพ ก็จะส่งผลให้ความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด จะลดลง ส่วนการชดเชยด้วยการให้บริการฟรี การให้ส่วนลด หรือคืนเงินบางส่วนให้ลูกค้าในกรณีที่ลูกค้าได้รับความเสียหายหรือเกิดความผิดพลาดจากบริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโดยอุปนิสัยของคนไทยจะเป็นคนที่เกรงใจ ใจดี โอบอ้อมอารีย์ และสงสารผู้อื่น เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เมื่อผู้ประกอบการตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ดีที่สุดเพื่อให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกที่ดี มีความประทับใจและกลับมาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเมื่อเกิดการบริการที่ผิดพลาดก็มักจะเสนอสิ่งชดเชยที่มากกว่าบริการที่ผิดพลาดไปอยู่เสมอโดยจะคิดเผื่อการชดเชยที่มีคุณค่าต่อใจของผู้มาใช้บริการด้วย ทั้งที่มีรูปแบบเป็นตัวเงินและการชดเชยที่ไม่ใช่ตัวเงิน สิ่งเหล่านี้ทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและกลับมาใช้ซื้อประกันรถยนต์กับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด ซ้ำอีก

จากการวิเคราะห์สามารถจัดลำดับความสำคัญในการฟื้นฟูการบริการเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการกล่าวคำขอโทษ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และด้านการชดเชยสิ่งที่มีคุณค่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 น้อยที่สุด ดังนั้นบริษัท ทีคิวเอ็ม อินชัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด หรือผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาแก้ไข และปรับปรุงกลยุทธ์การฟื้นฟูการให้บริการ เพื่อให้การตอบสนองในการตอบรับบริการในด้านต่าง ๆ เกิดผลต่อการซื้อประกันภัยรถยนต์ขึ้นใหม่อีกครั้ง และยังสามารถสร้างความต้องการและดึงดูดลูกค้าปัจจุบันรวมถึงเพิ่มความสามารถในการดำเนินธุรกิจให้สามารถดึงดูดลูกค้าได้

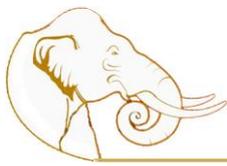

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากับตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ทำการศึกษาอยู่นี้ เพื่อจะได้มีผลของข้อมูลใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อธุรกิจ/หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้งานได้ เช่น ความพึงพอใจ ภาพลักษณ์ เป็นต้น ที่อาจจะมีอิทธิพลกับความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ
2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความตั้งใจของลูกค้าในการซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำกับบริษัท ทีคิวเอ็ม อินซัวร์รันส์ โบรคเกอร์ จำกัด เนื่องจากเป็นการศึกษาที่สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ได้ เพื่อรักษาฐานลูกค้าของบริษัทไว้ได้ในระยะยาว รวมถึงเพื่อเป็นแนวทางการขยายลูกค้าในอนาคต และใช้เพื่อให้ทราบถึงกลยุทธ์การฟื้นฟูบริการที่ส่งผลต่อการการบอกต่อและการซื้อซ้ำ
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างลูกค้ากับตัวแทนนายหน้า เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของความพึงพอใจหลังใช้กลยุทธ์การฟื้นฟูบริการ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำกลยุทธ์การฟื้นฟูบริการไปปรับใช้ในกลุ่มลูกค้าได้อย่างเหมาะสม
4. ควรทำการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับกลยุทธ์การฟื้นฟูการให้บริการธุรกิจประกันภัยในลักษณะงานวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Participation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นต้น ควบคู่กับงานวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลกลยุทธ์การฟื้นฟูการให้บริการธุรกิจประกันภัยในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น
5. เป็นการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข กระบวนการทำงาน และกระบวนการให้บริการ เพื่อหาความสอดคล้องและความแตกต่างของการใช้กลยุทธ์การฟื้นฟูในธุรกิจประกันภัย
6. ควรทำการศึกษากลยุทธ์การฟื้นฟูการให้บริการในธุรกิจอื่น ๆ เช่น ธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจบันเทิง ธุรกิจขนส่ง เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบการใช้กลยุทธ์การฟื้นฟูการให้บริการในแต่ละธุรกิจ
7. ควรศึกษาอิทธิพลของความพึงพอใจของลูกค้ากับการฟื้นฟูการบริการต่อความตั้งใจซื้อประกันภัยรถยนต์ซ้ำ จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ครรรชิต เชื้อขำ. (2564). ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดและปัจจัยของความน่าเชื่อถือที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจแบบออนไลน์ในจังหวัดตรัง. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมสาร*, ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม 2564.
- ธิลฎี พงษ์ยุพินพานิช. (2563). พฤติกรรมการร้องเรียนของผู้บริโภคในการใช้บริการส่งอาหารเดลิเวอรี่. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปิยะ วัตถพานิชย์. (2563). กลยุทธ์การฟื้นฟูการบริการ และความพึงพอใจในการฟื้นฟูการบริการ: การศึกษาเชิงประจักษ์ของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. *Journal of Modern Management Science*, 13(1), 85-104.
- ภัทรพร ถนัดธนูศิลป์. (2562). กลยุทธ์การฟื้นฟูความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยจากบริการที่ผิดพลาดของโฮสเทล. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ยุพาวรรณ วรณวานิชย์. (2564). อิทธิพลของการรับรู้ความยุติธรรมเพื่อฟื้นฟูบริการ ความพึงพอใจ ความไว้วางใจและความภักดีของลูกค้า กรณีศึกษา เครือโรงแรมไทย. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2564. 113-124.
- ศูนย์วิจัยกสิกร. (2566). *ธุรกิจประกันวินาศภัยปี 66 โตต่อเนื่อง ขณะที่...แรงสะท้อนจากประกันโควิดยังไม่จบ*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Non-Life-Insurance-EBR3997-FB-23-04-2023.aspx>
- ศิชล ภาวัตโณทัย. (2566). *ไทยมีอุบัติเหตุทางถนน ปี 2565 กว่า 9.3 แสนครั้ง – กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com> > ยานยนต์
- สมาคมประกันวินาศภัยไทย. (2566). *สมาคมประกันวินาศภัยไทย – คปภ.* สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.tgia.org>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.). (2566). *ประกันภัยทั่วไป*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2566, จาก: <https://www.oic.or.th> > home.
- Ahmed, S., and Hashim, S. (2018). “The moderating effect of brand recovery on brand hate and desire for reconciliation: A PLS-MGA approach.” *International Journal of Business and Society*, 19(3), 833-850.
- Anderson, C. (2006). *The long tail: Why the future of business is selling less of more*. New York: Hyperion.
- Cullen, K., Edwards, B., Casper, W., and Gue, K. (2014). Employees’ adaptability and perceptions of change-related uncertainty: Implications for perceived organizational support, job satisfaction, and performance. *Journal of Business and Psychology*, 29(2), 269-280.
- Davis, F.B. (1964). *Educational Measurements and Their Interpretation*. Belmont, California: Wadsworth.
- Falkheimer, J. and Heide, M. (2015). “Trust and brand recovery campaigns in crisis: Findus Nordic and the horsemeat scandal.” *International Journal of Strategic Communication*, 9(2), 134-147.
- Hoffman, K.D. and Bateson, J.E.G. (2008). *Services Marketing: Concepts, Strategies, and Cases*. Mason, OH: Thomson South - Western.
- Kim, C., Galliers, R.D., Shin, N., Ryoo-Han, R., and Kim, J. (2012). Factors influencing Internet shopping value and customer repurchase intention. *Electronic Commerce Research and Applications*, 11(4), 374–387.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric Theory*. New York: McGraw Hill.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., and Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. 7th Ed. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education, Inc.

- Ok, C. et al. (2004). *The Effectiveness of Service Recovery and Its Role in Building Longterm Relationships with Customers in a Restaurant Setting*. Doctor of Philosophy Thesis in Human Ecology, Kansas State University.
- Sciarelli, M., Nagm, A.A., Dakrory, M. and Tani, M. (2017). “Mediating service recovery satisfaction in the relationship between internet service recovery and customer loyalty.” *International Journal of Business and Management*, 12(10), 24-42.
- Tschohl, J. (2016). *Customer Service Recovery for Hotels by Service Quality Institute*. Retrieved May 5, 2023, from <http://www.customerservice.com>.
- Wirtz, J., and Lovelock, C. (2016). *Services Marketing People Technology Strategy*. 8th ed. Singapore: World Scientific Publication.
- Yunus, Y., Ishak, S. and Rhouse, S. (2012). “Critical service incidents: Analyzing service failure and recovery in hotels, restaurants and transportation in Malaysia.” *Journal of International Business and Economics*, 5, 18-37.
- Zeithaml, V.A., Bitner, M.J., and Gremler, D.D. (2009). *Services Marketing: Integrating Customer Focus across the Firm*. 5th ed. Singapore: McGraw-Hill.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน
ในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
Developmental Approaches of Transformational Leadership for
Professional Learning Community in Extra-Large School
Administrators Under the Office of Ubon Ratchathani Primary
Education Service Area 1

ไกรสร ศรีมงคล¹, เมธาวี โชติชัยพงศ์²
Kraisorn Srimongkhon¹, Methavee Chotchaipong²
¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานี
¹⁻²Ratchathani University
Email: Kraisorn611@gmail.com¹
Tel. 085611****

Received : October 2, 2023;

Revised : October 25, 2023;

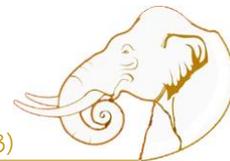
Accepted : October 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากตาราง Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 92.11 จำแนกเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน และครูผู้สอน 138 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณ 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 แบบศึกษาความเป็นไปได้ และความเหมาะสมมีค่า IOC อยู่ระหว่าง .67-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญาเพื่อกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน 2) ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันเป็นทีม 3) ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการประเมินการปฏิบัติงาน ที่เป็นมาตรฐานและเป็นระบบ 4) ควรเพิ่มงบประมาณในการสนับสนุนการทำงานเป็นทีม 5) ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างแรงบันดาลใจให้กับเพื่อนร่วมงานเสมอ 6) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ และ 7) ผู้บริหารโรงเรียนควรเคารพและยอมรับ ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลของครูและนักเรียน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ; ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

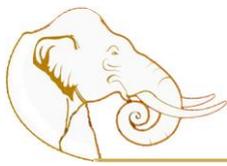
Abstract

This research aims to 1) study the transformational leadership of school administrators in becoming a professional learning community. and 2) to propose a developmental approaches of transformational leadership for professional learning community in extra-large school administrators under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 1. The sample was based on Krejcie and Morgan (1970) included 152 subjects. The returned questionnaires were 140 copies with was 92.11 percent, compiled of 2 administrators and 138 teachers. The research tools consisted of five-level rating scale with the reliability of .90. An evaluation of feasibility and suitability had the IOC value between .67-1.00. Statistics used to analyze data included frequency, percentage, mean, standard, deviation and content analysis.

The findings were as follow:

1. The transformational leadership condition of school administrators in becoming a professional learning community of an extra-large school under the jurisdiction of the Educational Service Area Office, Ubon Ratchathani Primary Education Area 1 as a whole were at the highest level. It was found that the aspect with the highest average was the aspect intellectual stimulation to set the vision and mission of the school that aims to develop student learning and the aspect with the least average value is the aspect of consideration of individuality to set the goals, vision and mission of the school that aims to develop student learning;

2. Developmental approaches of transformational leadership for professional learning community in extra-large school administrators under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 1, were as follow, 1) School administrators should have goals, clear vision and mission, 2) School administrators should promote the exchange of knowledge, and encourage all parties to work together as a team, 3) School administrators should have a standardized and systematic performance evaluation, 4) Budget should be increased to support teamwork, 5) School administrators should always

inspire their colleagues, 6) Develop teachers and personnel to have full potential of professional expertise, and 7) School administrators should respect, accept and promote individual differences between teachers and learners.

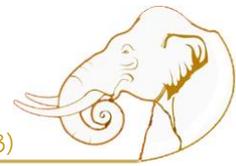
Keywords: Transformational Leadership; Extra-Large School; Professional Learning Community

บทนำ

ในสังคมปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เกิดนวัตกรรมสังคมสมัยใหม่หรือสังคมวิถีใหม่ (New Normal) เป็นแนวทางที่หลายคนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (กัณฑ์ภักตร์ ศุภะกุลสวัสดิ์, 2564) ในขณะที่ กิตติธราณี ขวพวร (2558) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงขององค์กรต่าง ๆ ผลักดันให้ผู้บริหารองค์กรในปัจจุบันต้องมีความพร้อม ความสามารถในการบริหารและการจัดการ ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อสร้างขีดความสามารถ เน้นการยกระดับศักยภาพในหลากหลายมิติ ควบคู่กันกับการสร้างโอกาสของประเทศไทยในเวทีโลก แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี 2561-2580 (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561- 2580, 2561) ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 มุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นนั้น

การพัฒนาการศึกษาโดยการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยกระบวนการพัฒนาครูผ่านการสร้างแรงบันดาลใจให้ครูเกิดพลังและศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองหรือปรับปรุงกระบวนการพัฒนาของตนเอง ให้เกิดการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อเหตุการณ์ จึงจะส่งผลให้รูปแบบการทำงานของครูเปลี่ยนไปจากการทำงานเพียงคนเดียว ไปเป็นการทำงานแบบเป็นทีม นั่นคือลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ PLC) (นราพร จันทร์โอชา, 2562) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ PLC) ส่วน สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล (2556) ได้กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งในระดับผู้เรียนและในระดับผู้ประกอบวิชาชีพ คือครูผู้สอนและผู้บริหารเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาการ คือ การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียน โดยภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนรูปแบบหนึ่ง ที่สามารถจูงใจครูให้มองเห็นถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียน กระตุ้นให้เกิดกระตือรือร้นในการทำงาน ทำทนายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการทำงานร่วมกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

ผู้บริหารโรงเรียนนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษา อาทิบทบาทในกระบวนการพัฒนาการศึกษา การบริหารจัดการภาระงานในการศึกษา ตลอดจนการใช้นวัตกรรมเป็นฐาน ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการบริหารโรงเรียน ในระบบออนไลน์ของยุค New Normal นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี (Disruptive Technology) ปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนที่ขาดภาวะผู้นำในปัจจุบัน ได้แก่ ขาดคุณสมบัติของภาวะผู้นำด้านวิชาการ การพัฒนาตนเอง ตลอดจนขาดประสบการณ์การบริหาร และทักษะกระบวนการแนวใหม่ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2564) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้อง

มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษ 21 นั้นต้องมีคุณสมบัติที่หลากหลายและเกิดทักษะกระบวนการบริหารจนทำให้การพัฒนางานเกิดความเชี่ยวชาญ ย่อมทำให้เกิดการยอมรับจากหน่วยงานหรือองค์กร มากกว่าประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน จากคำกล่าวข้างต้นพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบัน ขาดภาวะผู้นำ โดยเฉพาะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้โรงเรียนมีวิสัยทัศน์และนโยบายที่ไม่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ตลอดจนไม่สามารถนำพาโรงเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ซึ่งประกอบไปด้วย โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี โรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 250 คน และ นักเรียน จำนวน 5,996 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ เป็นโรงเรียนต้นแบบ มีการนำหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียนอย่างแท้จริง เกิดเป็นรูปธรรมและเกิดผลดีต่อผู้เรียน ครู ผู้บริหารและโรงเรียนเป็นอย่างมาก (ณรงค์ พิมสาร, 2563) ปัญหาที่พบของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี โรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนขาดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการนำนโยบายเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาปฏิบัติทำให้เกิดผลเสียโดยตรงต่อครูผู้สอนและนักเรียน ทำให้การจัดการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน (รายงานผลการนิเทศการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, 2564)

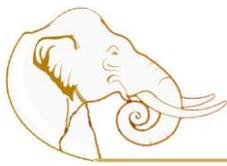
จากที่มาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยเห็นว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาการศึกษาไทยในอนาคต โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารผู้ซึ่งนับว่าเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยเฉพาะการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้โรงเรียนได้เกิดการพัฒนาและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งส่วนของครูผู้สอนและผู้บริหารนำมาสู่การพัฒนานักเรียนอย่างเต็มศักยภาพได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทาง ค้นคว้า แนวคิดและทฤษฎีและ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปไว้ดังนี้

ตามแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะสรุปความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้

Bass (1985, อ้างถึงใน Schultz, 1998) ได้ให้ความหมาย ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า มีพฤติกรรมที่มีความชัดเจนมากกว่า ผู้นำ ต้องตั้งใจทำงานเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนรูปแบบข้อเสนอของลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชา และปรับปรุงข้อเสนอเหล่านั้นเสียใหม่ มากกว่าที่จะเชื่อว่าต้องทำงานให้ตรงกับความคิดหวังของลูกน้อง

Mushinsky (1997) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า คือกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติสร้างความผูกพันในการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ขององค์กร ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของผู้นำที่มีต่อผู้ตาม แต่ผลกระทบของอิทธิพลนั้นเป็นการให้อำนาจแก่ผู้ตามให้กลับมาเป็นผู้นำ และเป็นผู้ที่เปลี่ยนแปลงหน่วยงานในกระบวนการการเปลี่ยนแปลงองค์กร ดังนั้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงถูกมองว่าเป็นกระบวนการร่วมและเกี่ยวข้องกับ การดำเนินการของผู้นำในระดับต่างๆในหน่วยงานย่อยขององค์กร

Schultz (1998) ให้ความหมายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า ความเป็นผู้นำซึ่งผู้นำไม่ได้ถูกจำกัดโดยการรับรู้ของผู้ตาม แต่มีอิสระในการกระทำ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนรูปแบบมุมมองของผู้ตาม

สรุปว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ พฤติกรรมที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่เปลี่ยนไปทางที่ประสบความสำเร็จของโรงเรียน ที่ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา บรรลุเป้าหมายที่สำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน

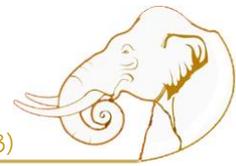
ความหมายและความสำคัญของของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีพื้นฐานแนวคิดมาจากภาคธุรกิจเกี่ยวกับ ความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิจัยหลายท่าน ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

DuFour (2010) ให้ความหมายว่า ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการรวมกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายเดียวกันและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นที่แต่ละคนให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการสืบเสาะแสวงหาความรู้และพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

Louis & Kruse (1995) ให้ความหมายว่า ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นลักษณะของกลุ่มคนที่มีการแลกเปลี่ยนและพูดคุยในเชิงวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และร่วมมือกันปฏิบัติงานโดยมุ่งเน้นการเรียนรู้และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) ได้ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ PLC) หมายถึง ลักษณะของหน่วยงานหรือชุมชนที่ดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง พร้อม ๆ กัน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ บำรุง รักษา พัฒนา ปกป้อง คัดกรอง พิทักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่ และปลูกจิตสำนึกให้แก่สมาชิกได้เรียนรู้ด้วย ซึ่งทำให้สมาชิกสามารถสร้างความรู้ สร้างทักษะและมีระบบการจัดการความรู้ที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการเลือกและตัดสินใจในการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาการดำเนินชีวิตให้มีความเหมาะสมกับสภาพของหน่วยงานหรือชุมชนนั้น ๆ

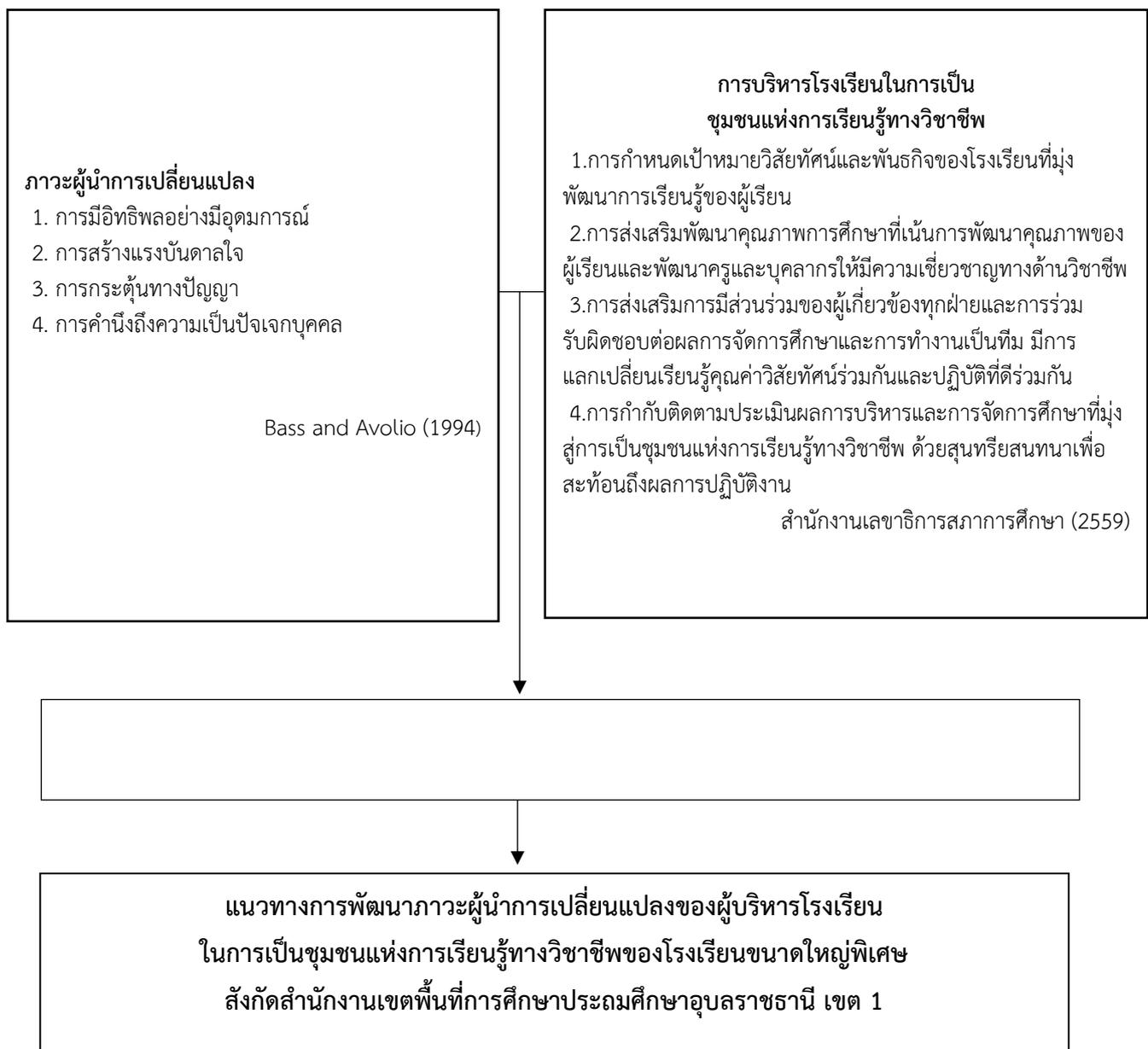
กล่าวโดยสรุปคือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ

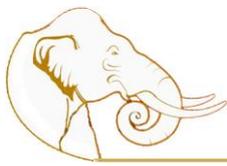
PLC) มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้างานสำคัญคือความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญ จากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ดำเนินการในรูปแบบ PLC พบว่าเกิดผลดีทั้งวิชาชีพครูและผู้เรียน ที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ (นภาพร จันทร์โอชา, 2562)

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีกรอบแนวคิดที่สำคัญในลักษณะของกระบวนการและวิธีการศึกษาวิจัย รวมทั้งผลลัพธ์จากการศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ของแนวคิดและทฤษฎีเรื่องทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theory) ของ Bass and Avolio (1994) และการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ผู้ศึกษาได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 152 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 150 คน รวมเป็นจำนวน 152 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากจำนวนครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียน โดยเทียบบัญชีรายชื่อและชื่อผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และโรงเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่ง และโรงเรียน ด้วยการหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็นโดยรวมและรายด้าน และรายด้านและรายข้อ

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญาเพื่อกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 คือ 1) ผู้บริหารควรมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน 2) ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริมให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันเป็นทีม 3) ผู้บริหารควรมีการประเมินการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานและเป็นระบบ 4) ควรเพิ่มงบประมาณในการสนับสนุนการทำงานเป็นทีม 5) ผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจให้กับเพื่อนร่วมงานเสมอ 6) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ และ 7) ผู้บริหารโรงเรียนควรเคารพและยอมรับ ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลของครูและผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

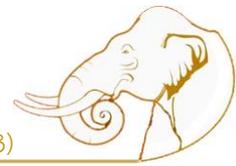
การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1” ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาทำการการอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต

1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญาเพื่อกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีการกระตุ้นทางปัญญา เพื่อกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและการร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาและการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้คุณค่าวิสัยทัศน์ร่วมกันและปฏิบัติที่ตรงกัน และเพื่อกำกับติดตามประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาที่มุ่งสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยสุนทรียสนทนาเพื่อสะท้อนถึงผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชดา เปี่ยมพิชชนะ (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กนกวรรณ สุ่มพวง (2558) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบร่วมแรงร่วมใจของผู้บริหารโรงเรียนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีภาวะผู้นำแบบร่วมแรงร่วมใจ อยู่ในระดับมาก และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กร ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และปฏิบัติที่ตรงกัน รองลงมา การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลิขิต ศรีแสนชัย (2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานด้วยการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร ผลการวิจัยพบว่า การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานโดยการเรียนรู้เจตคติต่องาน ความอิสระในการทำงาน ลักษณะเฉพาะบุคคล ระดับแรงจูงใจระดับความพยายาม แรงสนับสนุนจากองค์กร เป็นสิ่งที่กระตุ้นในการทำงานเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนผู้บริหารไม่ควรเปลี่ยนแปลงการประเมินการปฏิบัติงานบ่อยครั้ง และควรเพิ่มงบประมาณในการสนับสนุนการทำงานเป็นทีม จัดการศึกษาและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เปิดโอกาสให้คณะครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน นำมาสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ ทนงศักดิ์ จันทบุรี (2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาคู่มือฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครูแกนนำสู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากการอบรมส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนาในด้านมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ เพื่อกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจ ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

ทุกฝ่ายและการร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาและการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คุณค่า วิสัยทัศน์ ร่วมกัน และปฏิบัติที่ ดีร่วมกัน ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ศศศรีณย์ นิมิตต์ศิริ (2566) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ด้วยวัตถุประสงค์ เพื่อช่วย พัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีคุณสมบัติของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ที่จะพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศทางการจัดการศึกษา ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตาม เนื้อหาและรายละเอียดที่ผู้นำจะต้องมีกลยุทธ์ มีอิทธิพลสามารถชักนำผู้อื่นให้เกิดความวางใจเชื่อใจ พร้อมทั้ง ให้ความเคารพนับถือ ให้ความร่วมมือทุกด้านและให้เกิดความมั่นใจในความสามารถในการเป็นผู้นำของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ เป็นผู้บริหาร โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับจะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จที่ตั้งเป้าไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชนิภา สุวรรณพัฒน์ (2565) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) แรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และ 3) ผู้บริหารควรมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เพื่อกำกับติดตามประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสร้างแรงบันดาลใจ โดยมีการกำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบ ทำให้ผลการสะท้อนของงานมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย และรับฟังผลการ สะท้อนถึงการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ และพัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญ และผู้บริหารโรงเรียนควร คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการอบรมเฉพาะด้าน สิ่งสำคัญที่สุดคือผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อทำให้งานมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารโรงเรียน ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยส่งเสริมกระบวนการทำงานเป็นทีม ตลอดจนควรคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดการศึกษา โดยมีการกำกับและติดตามอย่างเป็นระบบ เพื่อทำให้งานมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการประเมินผลการทำงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยาภรณ์ ปัญญาหอม (2566) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติงานของครู ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ในด้าน การกระตุ้นทางปัญญาและ สนับสนุน ส่งเสริม ให้ครูได้รับได้รับการพัฒนาทางวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกระตุ้นทางปัญญาและสนับสนุน ส่งเสริม ให้ครูได้รับได้รับการพัฒนา อบรมอยู่เสมอและพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ สรุปแนวทางในการพัฒนาได้ดังนี้ 1) ผู้บริหาร ควรมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน 2) ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันเป็นทีม 3) ผู้บริหารควรมีการประเมินการปฏิบัติงาน ที่เป็นมาตรฐานและ เป็นระบบ 4) ควรเพิ่มงบประมาณในการสนับสนุนการทำงานเป็นทีม 5) ผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจ ให้กับเพื่อนร่วมงานเสมอ 6) พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพอย่างเต็มศักยภาพ

และ 7) ผู้บริหารโรงเรียนควรเคารพและยอมรับ ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลของครูและนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่าการนำนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนาผู้บริหารในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นในโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผล โดยสามารถนำมาวางแผนพัฒนานโยบายการขับเคลื่อนและดำเนินการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ควรมีการประกวดแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) เกี่ยวกับนโยบายชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) โดยการคัดเลือกระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองหรือเข้าร่วมการพัฒนาให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ควรปฏิบัติตามนโยบายอย่างจริงจังและนำผลการปฏิบัติมาใช้กับนักเรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญในการเรียนการสอน

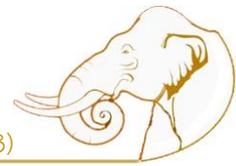
บทสรุป

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยได้ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จากแนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theory) ของ Bass and Avolio (1994) และการบริหารโรงเรียนสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีภาวะผู้นำในด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญาและการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยมีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและการร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาและการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้คุณค่าวิสัยทัศน์ร่วมกันและปฏิบัติที่ตีร่วมกัน และกำกับติดตามประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาที่มุ่งสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยสุนทรียสนทนาเพื่อสะท้อนถึงผลการปฏิบัติงาน นำมาสู่แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. นำนโยบายในการขับเคลื่อนการพัฒนาผู้บริหารในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นในโรงเรียน สามารถนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการประเมินผล การปฏิบัติงาน โดยสามารถนำมาวางแผนการขับเคลื่อนและดำเนินการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

2. ควรมีการประกวดควรมีการประกวดแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) เกี่ยวกับนโยบายชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) โดยการคัดเลือกระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน

3. ผู้บริหารควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองหรือเข้าร่วมการพัฒนาให้มีภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ควรปฏิบัติตามนโยบายอย่างจริงจังและนำผลการปฏิบัติมาใช้กับผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญในการเรียนการสอน

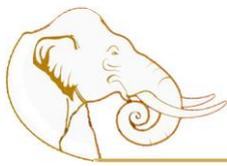
2. ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครู ที่นำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

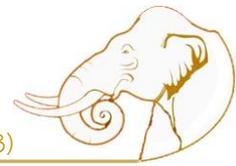
2. ศึกษาตัวแปรแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในตัวแปรอื่น ๆ เช่น การมองโลกในเชิงบวก ผู้นำด้านทักษะในอนาคต เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีความหลากหลายและเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สุ่มพวง. (2558). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบร่วมแรงร่วมใจของผู้บริหารโรงเรียนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkorn*, 10(3), 31-39.
- กัญท์ ภูภัทร์ ศุภะกุลสวัสดิ์. (2564). วัฒนธรรมองค์กรกับความเปลี่ยนแปลงในยุค New Normal. *Journal of Modern Learning Development*, 6(5), 388-401.
- กิตติรานีย์ ขวงพร. (2558). การพัฒนาแบบวัดทักษะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 11(2), 131-146
- ชนิภา สุวรรณพัฒน์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(6), 341-357.
- ณรงค์ พิมสาร. (2563). บทบาทผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 315-324
- ทองศักดิ์ จันทบุรี และคณะ (2562). การพัฒนาคู่มือฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครูแกนนำสู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. *Journal of Education Studies*, 47(Suppl. 2), 111-129.
- นราพร จันทรโอชา. (2562, 21 กุมภาพันธ์). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC). Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=xutzxgmeW0k>
- นิยดา เปี่ยมพิชชนะ. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(1), 252-269.
- พิทยาภรณ์ ปัญญาหอม. (2566). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี เขต 2. *Journal of Yanasangvorn Research Institute Mahamakut Buddhist University*, 14(1), 47-58.

- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2564). คุณลักษณะเฉพาะของภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษา. *วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 4(ฉบับเพิ่มเติม 2), 100-105.
- ลิขิต ศรีแสนชัย. (2562). การปฏิบัติงานด้วยการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร. *Journal of Modern Learning Development*, 4(2), 12-20.
- ศศศรีณย์ นิมิตต์ศิริ. (2566). แนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. *Journal of Buddhist Education and Research*, 6(2), 27-36.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1. (2564). รายงานผลการนิเทศการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). ประกาศสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เรื่องแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพและบุคลากรทางการศึกษา. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. https://www.spe.go.th/files/com_news/2016-05_9e8ff07bfa57e8c.p
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2556, 23 สิงหาคม). Professional Learning Community (ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ). Youtube. <http://www.youtube.com/watch?v=tKTc7ocJezo>.
- Bass, B.M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. Collier Mcmillan.
- Bass, B.M., and Avolio, B.J. (1994). *Improving Organization Effectiveness Through Transformation Leadership*. Thousand Oaks: Sage.
- DuFour. (2010). *Collaborative teams in professional learning communities at work: Learning by doing*. Solution Tree Press.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). *Determining sample size for research activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 608.
- Louis & Kruse (1995). *Professionalism and community: Perspectives on reforming urban schools*. SAGE Publications Ltd.
- Schult. (1998). Personal need for structure, the Einstellung task, and the effects of stress. *Personality and Individual Differences*, 24(3), 305-310.

ศึกษบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครูปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควัโส) A Study of The Community Development Roles of Phrakhrupathumkhetboriban (Nueang Akkawangso)

พระครูใบฎีกาณวัฒน์ อรุโณ (กำลังรัมย์)¹, ภัฏชวีร์ สุขเสน², ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม³
Phrakrubaiideega Nawat Aruno (Gumlungam)¹ Phatchavat Suksen²,
Thanarat Sa-ard-iam³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campas
email: pongpat.moomtong@gmail.com

Received : April2, 2023;

Revised : October31, 2023;

Accepted : November8, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพัฒนาชุมชน 2) ศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา และ 3) ศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครูปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควัโส) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพัฒนาชุมชน เป็นแนวคิดด้านมนุษยนิยมที่เน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและคุณธรรม และแนวคิดแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งเป็นแนวคิดที่องค์การสหประชาชาติเรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็น โดยคำนึงถึงการพัฒนาแบบองค์รวมอย่างสมดุลใน 5 ด้าน คือ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม และการเมือง

บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา มี 6 ด้าน คือ (1) ด้านจิตวิญญาณของชุมชน สอนประชาชนให้นำหลักพุทธธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน (2) ด้านวัฒนธรรม ให้วัดเป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งรวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ ของชุมชน (3) ด้านสาธารณสุข ส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชน (4) ด้านสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน (5) ด้านสังคม พระสงฆ์เป็นบุคคลต้นแบบที่ดี (6) ด้านเศรษฐกิจ สอนประชาชนประกอบสัมมาอาชีพ และอยู่แบบพอเพียง

บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครูปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควัโส) มี 6 ด้าน คือ (1) ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต (2) ด้านการศึกษา (3) ด้านผู้นำทางจิตวิญญาณ (4) ด้านสังคมสงเคราะห์ (5) ด้านทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และ (6) ด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา สอนให้ประชาชนให้ยึดตามหลักการ 3 อุดมการณ์ 4 และวิธีการ 6 ของพระพุทธเจ้า และกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่ทันสมัย

คำสำคัญ: บทบาท; พัฒนาชุมชน; พระครูปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควัโส)

Abstract

This article aims to : 1) to study the concept of the role of community development, 2) to study the role of community development of Buddhist monks, and 3) to study the roles of Phrakrupathumkhetboriban (Nueang Akkhawangso). This thesis deployed the qualitative research methodology by studying documents and field studies where the data were collected from in-depth interviews. Finally, to present the analytic descriptive.

The results of the study are as follows: -

There are many concepts of the concept of community development roles, such as the humanist concept that focused on developing people with quality and morality and the sustainable development concept is a concept that the United Nations calls on all countries. The world is aware of the impact of excessive use of resources, but all countries must consider balanced holistic development in five areas: environmental, economic, economic, and economic. cultural, social, and political.

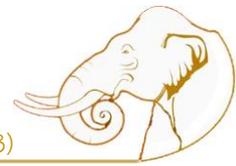
There are six aspects of the role of community development of Buddhist monks, including 1) the spiritual role of the community is to teach people to apply Buddhist principles in their daily lives, 2) the role of culture is that the temple is the center of art and culture, a source of various arts and crafts of the community, 3) the role of public health is: promote the well-being of people in the community, 4) the role of the environment is to conserve the resources and environment of the community, 5) the role of society is as follows: monks are role models in reduction and create a community consciousness to appreciate the value of local wisdom, finally, 6) economic roles are: to teach people to live a self-sufficient economy, diligent, economical, saving.

There are six missions of the roles of Phrakrupathumkhetboriban (Nueang Akkhawangso), including 1) quality of life development 2) education 3) spiritual leadership 4) in the field of social work 5) the maintenance of Buddhism and 6) the Buddhist propagational mission is to teach people to adhere to three principles, four ideologies and six methods of the Buddha done by using a proactive strategy for spreading Buddhism, and online by applying modern information and communication technology.

Key words: role; community development; Phrakrupathumkhetboriban (Nueang Akkhawangso)

บทนำ

บทบาทพระสงฆ์ประเทศไทยในการพัฒนาชุมชน ทางคณะสงฆ์ได้ทำการพัฒนาทางบุคลากรอบรมทางวิชาให้พระธรรมทูตทั้งในประเทศ และต่างประเทศ พระสงฆ์ในประเทศไทย ได้มีการพัฒนาชุมชนให้ประชาชนได้รับรู้รสของพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และนำไปปฏิบัติได้ผลเป็นอย่างดี พระพุทธเจ้า

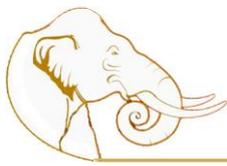

ทรงพยายามแสวงหาโมกขธรรม หนทางที่พันทุกข์ ทรงมีพระมหากรุณาที่จะแสดงธรรมโปรดสัตว์ชาวโลกให้พ้นจากทุกข์ พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญประโยชน์ 3 ประการ คือ อุตถประโยชน์ของตน ปรีถประโยชน์เพื่อผู้อื่น และอุภยัตถประโยชน์ทั้งสองฝ่าย พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญประโยชน์ส่วนพระองค์ คือ การตรัสรู้ พระสัมมาสัมโพธิญาณ และทรงบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2546: 111) บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการแสดงธรรมแก่เวไนยสัตว์ ได้ทรงประกาศหลักคำสอน ทรงกระทำหลายรูปแบบ เช่น การแสดงธรรม การสนทนาธรรม การปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใส และการตอบปัญหาข้อข้องใจสงสัย เป็นต้น พระพุทธเจ้าทรงประทานหลักการเทคนิคในการเผยแผ่ให้สาวกยึดถือ ปฏิบัติเป็นหลักในการแสดงธรรม ให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีเหตุผลสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ชี้แจงให้เข้าใจชัดเจนในแต่ละประเด็นหัวข้อ แสดงธรรมด้วยจิตที่เมตตา โดยมุ่งประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่เห็นแก่ลาภสักการะ ไม่แสดงธรรมยกตนข่มท่าน และไม่เสียดสีข่มขู่ผู้อื่น (อง.ปญจก. (ไทย) 22/159/263)

พระสงฆ์ที่แสดงบทบาทต่อชุมชนนั้น เนื่องด้วยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้เพิ่มบทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ และด้านสาธารณสงเคราะห์ ให้พระสงฆ์มีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมที่เห็นได้ชัดเจนขึ้น คือ เป็นผู้นำทางศีลธรรม เป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านจิตใจ และส่งเสริมการให้มีการเรียนธรรมศึกษาแก่เยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณวัด และชุมชนใกล้เคียง พระสงฆ์ในชนบทมีความผูกพันกับชุมชนอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากในแต่ละฤดูกาลมักจะมีกิจกรรมที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับศาสนาและจารีตประเพณีในชุมชนนั้น ๆ ล้วนเป็นการเสริมบทบาท และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชน นอกจากนี้บทบาทที่สำคัญยิ่งและปรากฏอยู่ทั่วไป ได้แก่ การเข้าไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ไปบรรยายธรรมแบบผสมผสานกับศาสตร์ปัจจุบันตามหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งเป็นบทบาทเชิงรุก (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2554: 20-21)

สำหรับบทบาทการพัฒนาของพระสงฆ์บางรูปก็ไม่ประสบความสำเร็จ เช่น กรณีของพระครูสุวรรณวรรคธรรม ที่ริเริ่มการตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจในสังคม แต่ประสบกับข้อจำกัดทางสภาพสังคมความเป็นอยู่ของประชาชน อีกทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันด้วยความรวดเร็ว และเป็นระบบการพัฒนาสังคมของท่านจึงไม่อาจพัฒนาต่อยอดได้อีก ทั้งไม่ก่อให้เกิดผลในการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงยุติบทบาทการพัฒนา จากการวิจัยจะเห็นได้ว่า ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในบริบททางสังคม การชักชวนประชาชนให้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกันในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ อีกทั้งการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดยที่ทุกฝ่ายในสังคมได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง และนำทรัพยากรในสังคมมาใช้ให้เหมาะสมถือเป็นความสามารถเฉพาะบุคคลของพระสงฆ์ หากได้ประกอบกับการมีจิตสาธารณะของประชาชนด้วยแล้ว การพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ย่อมเกิดความเจริญและยั่งยืนต่อไป (พระครูสังฆรักษ์ ประจวบ วุฑฒิจาริ และคณะ, 2562: 114-115)

อย่างไรก็ตามบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนของท่านพระครูปทุมเขตบิบาล (เนื่อง อคฺควโส) ในเขตพื้นที่ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ นำมาซึ่งความศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนในเขตพื้นที่ โดยพระสงฆ์มีความผูกพันกับชุมชนเป็นอย่างมาก และมีบทบาทต่อการส่งเสริมกิจกรรมหลาย ๆ ด้านที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยอาศัยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงานของรัฐ ประชาชนในชุมชนใกล้ชิดได้อย่างลงตัว และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน มีความสอดคล้องกับแนวคิดและกระบวนการพัฒนาชุมชนในแง่ “กระบวนการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนา” ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนหรือกลุ่มคน และการมีส่วนร่วมของ

พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน โดยการยึดเอาบุคคลเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เสริมสร้างประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วมพัฒนาให้กับชุมชนและเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความเข้มแข็งทั้งในด้านสังคมด้านจิตใจ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาสามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีอิสรภาพในการกำหนดวิถีชีวิต การดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติที่เน้นความยั่งยืนของสังคม และสิ่งแวดล้อม

จากความเป็นมาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครูปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควิโส) ซึ่งคาดว่าผลจากการวิจัยนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรสงฆ์และชุมชนที่จะนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหน่วยงาน และการปฏิบัติงาน ประสานงานกับผู้ที่ทำหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์และผู้นำชุมชน ในการมีส่วนร่วมพัฒนากับประชาชนในเขตชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพัฒนาชุมชน
2. เพื่อศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา
3. เพื่อศึกษาบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครูปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควิโส)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ภาคสนาม โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

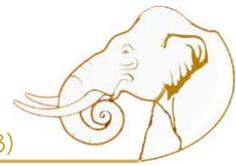
1. **รูปแบบการวิจัย** (1) การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในเชิงเอกสาร โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 หนังสือ ตำรา เอกสาร รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารทางเว็บไซต์ต่าง ๆ

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพัฒนาชุมชน บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา และบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครูปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควิโส)

3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ตำบลนาบัว อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

4. **ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก** ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลด้านประชากร โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) 3 กลุ่ม ดังนี้ (1) พระสงฆ์ จำนวน 8 รูป (2) ผู้นำชุมชน/ข้าราชการ/ประชาชน จำนวน 12 คน (3) ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 25 รูป/คน

5. **การวิเคราะห์ข้อมูล** (1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี และภาคสนาม โดยใช้วิธีอธิบายเชิงพรรณนา ในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (2) เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นมาสรุป เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการเขียนรายงานการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพัฒนาชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ การศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พอสรุปได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การศึกษาจากเอกสาร แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพัฒนาชุมชน มีอยู่ 7 ประการ คือ

1. แนวคิดด้านมนุษยนิยม เป็นการอธิบายแนวคิดพื้นฐานการพัฒนาของมนุษย์ที่เน้นเรื่องค่านิยมกับจริยธรรม ด้านจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญในสังคมมนุษย์ จุดหมายปลายทางสูงสุดของการพัฒนา คือ การพัฒนาคน ซึ่งหมายถึง การทำให้คนมีทั้งคุณภาพและคุณธรรม

2. แนวคิดทางด้านเศรษฐกิจ มองว่าการพัฒนาเปรียบเสมือนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยถือว่าเมื่อมีกระบวนการพัฒนาเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งผลประโยชน์ของการเจริญเติบโตจะกระจายไปประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในรูปของงานและโอกาสทางเศรษฐกิจ

3. แนวความคิดด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐาน โดยการพัฒนาควรจะถูกกำหนดให้ไปสู่แนวคิดความจำเป็นขั้นพื้นฐาน เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การศึกษาและสุขภาพอนามัย รวมไปถึงความต้องการด้านต่าง ๆ ของประชาชนเป็นอันดับแรก แทนการมุ่งลงทุนในด้านอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน การพัฒนาจะมุ่งไปที่สวัสดิการของประชาชนเพื่อลดความยากจนลดการว่างงานและลดความไม่เท่าเทียมกันด้วย

4. แนวความคิดแบบการปฏิบัติการทางสังคม เป็นแนวคิดที่เกิดจากรัฐบาลของประเทศต่างๆ พยายามที่จะปรับปรุง แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในรูปของการวางแผนและปฏิบัติการ เช่น การปฏิรูปที่ดิน การสหกรณ์ การพัฒนาชนบท เป็นต้น

5. แนวคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม เป็นแนวคิดของการพัฒนาประเทศด้วยระบอบสังคมนิยมที่นำทฤษฎีความขัดแย้งมาใช้เป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและระบบสังคมโดยถือว่าการนำระบอบสังคมนิยมเข้ามาใช้แทนระบบที่ใช้อยู่เดิม ถือเป็นการพัฒนาในแนวความคิดนี้

6. แนวคิดแบบการพัฒนาชุมชน เป็นแนวคิดที่องค์การสหประชาชาตินำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กล่าวคือ การให้คนและกลุ่มคนในชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นผู้ได้รับผลของการพัฒนาตามหลักการและวิธีการพัฒนาชุมชน

7. แนวคิดแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดที่องค์การสหประชาชาติเรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยจนเกินขีดจำกัดของทรัพยากรโลก เป็นแนวคิดการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกด้านอย่างสมดุลใน 5 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม และด้านการเมือง (พระครูปลัดเถรานุวัตร (สุเทพ สุเทวเมธี), 2561: 135)

ประเด็นที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชน พบว่ามี 5 ด้าน ดังนี้

1. แนวคิดด้านจิตวิญญาณ พระสงฆ์เป็นผู้นำด้านจิตวิญญาณ นำกิจกรรมทางพุทธศาสนา เช่น การสวดมนต์ ไหว้พระ เติมน้ำพระ เติมน้ำใจ นิ่งสมาธิ เทศน์ธรรมะสอนคนในชุมชนให้เข้าใจในหลักธรรมแล้วสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

2. แนวคิดด้านสงเคราะห์ชุมชน สร้างเครือข่ายเข้มแข็ง สู้ความยั่งยืนเป็นพลัง “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันสอดส่องดูแลชุมชน ให้เป็นชุมชนที่ไม่มีอาชญากรรม วัดและ

พระสงฆ์เป็นสถาบันที่สำคัญ ในการให้ความช่วยเหลือ ให้การบริการตามความต้องการของประชาชนอยู่เสมอ และเป็นศูนย์กลางของการดำรงชีวิตประจำวันที่ยุ่ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัวไทย

3. แนวคิดด้านพัฒนาชุมชน วัดและพระสงฆ์ ตั้งศูนย์ป้องกันยาเสพติดในชุมชน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง มีวิทยากรอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดให้โทษ ชี้แนะให้ชุมชนเห็นโทษยาเสพติด เป็นอันตรายต่อสุขภาพและชีวิต การพัฒนาด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ อันเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาสังคม ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ รวมถึงการประกอบสัมมาอาชีพในชุมชน เพราะหากคณะสงฆ์สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์สามัคคีในชุมชนดีแล้ว ระบบการจัดการ การบริหารชุมชน การปกครองก็จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสังคมกลุ่มย่อย ๆ ไปสู่การพัฒนาสังคมขนาดใหญ่ได้

4. แนวคิดด้านการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ คือ ผู้ที่ได้รับการอุปสมบทถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย เป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอน และนำพระธรรมคำสั่งสอนมาสั่งสอนประชาชน และพระสงฆ์ยังเป็นผู้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนา ซึ่งยังหมายรวมถึง การเป็นผู้นำในด้านการบริหาร มีหน้าที่และบทบาทแตกต่างกันออกไป ตามประสบการณ์ความรู้ความสามารถในการพัฒนาชุมชน

5. แนวคิดด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ปัจจุบันมีความหลากหลายในโลกสังคมออนไลน์เกิดการไหลบ่าเลื่อนไหลของวัฒนธรรมจากต่างชาติ ทำให้เกิดผลเสียต่อวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทยที่มีมาต่อเนื่องยาวนานแต่โบราณกาล ดังนั้น พระสงฆ์จึงควรเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และพระพุทธศาสนาให้คงอยู่คู่กับชาติไทยตลอดไป

ดังนั้น แนวคิดการพัฒนาชุมชนจึงเป็นกระบวนการหลายๆ ด้าน เพื่อให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การดำเนินชีวิตได้อย่างสะดวกปลอดภัย พระสงฆ์เป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนที่จะยื่นมือเข้าไปช่วยในอันดับแรก ทางราชการเป็นอันดับรองลงมาสนับสนุนด้านเครื่องมือ และเสบียงปัจจัยอันสำคัญ

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา มี 6 ด้าน คือ

2.1 บทบาทด้านจิตวิญญาณ เพื่อสร้างการเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน และชุมชนในพื้นที่ โดยการปฏิบัติเป็นแบบอย่างและมีหน้าที่ในการแนะนำ สั่งสอน อบรมแก่ฆราวาส ต้องศึกษาไตรสิกขา อันได้แก่ สीलสิกขา คือ การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย การทำจิตให้สงบ ใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหาและบริหารคณะสงฆ์ตามตำแหน่งหน้าที่ เป็นผู้นำแห่งจิตวิญญาณที่มีจริยธรรม โดยการนำเอาหลักธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าประยุกต์รวมเข้ากับหลักผู้นำสากลของโลก ซึ่งพระสงฆ์ต้องเป็นผู้มีความสามารถ ความรู้ในการเทศนา อบรมทั้งภาคปริยัติและปฏิบัติ อันเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะสร้างศรัทธาและน้อมนำให้ชาวบ้านมีสัมมาทิฐิและเข้าวัดสม่ำเสมอ และมีกิจกรรมต่อเนื่องจะเป็นเครื่องผูกพันให้ผู้คนเข้าวัดอย่างต่อเนื่องด้วย

2.2 บทบาทด้านวัฒนธรรม วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน และมีบทบาทเป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมที่รวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ ของชาติเสมือนพิพิธภัณฑ์ ส่วนพระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน เป็นศูนย์รวมแห่งความเคารพนับถือ และศรัทธาของคนในชุมชน เพราะพระสงฆ์เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลทุกชั้นในสังคม ปัจจัยที่เชิดชูฐานะของพระสงฆ์ในสังคม คือ 1) ความบริสุทธิ์ 2) ความเสียสละบำเพ็ญประโยชน์ 3) ความเป็นผู้นำทางสติปัญญา ชาวพุทธเกือบทุกคนจะต้องกลับเข้าสู่วัดเมื่อทุกคนถึงแก่กรรมลง คือ ต้องไปทำพิธีฌาปนกิจศพที่วัด ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของทุกคนตลอดเวลาตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

2.3 บทบาทด้านสาธารณสุข พระสงฆ์ส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักรักษาสุขภาพ รู้จักใช้ยาทั้งแผนโบราณสมุนไพรปลูกใช้เอง และยาแผนปัจจุบัน ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน ซึ่งพระสงฆ์ต้องเรียนรู้เรื่องการรักษาเพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือชาวบ้าน จัดตั้งตู้ยาสามัญประจำบ้าน ปลูกสมุนไพรในบริเวณวัด รวบรวมความรู้การรักษาแบบพื้นบ้าน แนะนำหรือจัดหา น้ำสะอาดสำหรับหมู่บ้าน แนะนำเรื่องการป้องกันโรค และส่งเสริมสุขภาพอื่น ๆ รวมทั้งจัดอบรมแก่พระสงฆ์และชาวบ้านให้มีความรู้ในการสาธารณสุขเบื้องต้น

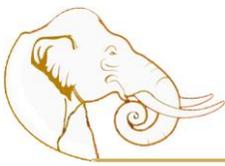
2.4 บทบาทด้านสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์จะต้องประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีตลอดจนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนเป็นผลให้สภาพแวดล้อมของชุมชนดีขึ้น และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะมองข้ามไม่ได้เลยก็คือพระสงฆ์จะต้องลงมือปฏิบัติหรือกระทำให้เป็นแบบตัวอย่างให้ชาวบ้านได้เห็นเสียก่อน ชาวบ้านเมื่อได้เห็นพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณได้ลงมืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก่อน ชาวบ้านก็จะได้มีกำลังใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น และปลูกฝังให้คนในชุมชนมีจิตอาสา ร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมสร้างความสมดุลทางธรรมชาติ โดยเฉพาะด้านทรัพยากรทางป่าไม้ สิ่งที่ถูกทำลายจนเสื่อมโทรมให้ฟื้นคืนสู่ธรรมชาติโดยเร็ว จัดวัดให้ร่มรื่นและเป็นลานกีฬา หรือสถานที่ออกกำลังกายของคนในชุมชน หรือเป็นสถานที่สำหรับให้ประชาชนได้มาพบปะพักผ่อนหย่อนใจ

2.5 บทบาทด้านสังคม บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อชุมชนในด้านสังคม รวมทั้งบทบาทนักสังคมสงเคราะห์ พระสงฆ์เป็นแบบอย่างในการลด เลิก ละ จากอบายมุขทั้งหลาย เป็นผู้นำประกอบพิธีทางศาสนาทำให้ชาวบ้านมีความรักความสามัคคีกัน มีบทบาทเป็นผู้นำประชาธิปไตยในชุมชน การแก้ไขความขัดแย้งในชุมชน อบรมชาวบ้านให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อต่อกัน เห็นอก เห็นใจกัน ช่วยเหลือกัน พระสงฆ์ควรเป็นแกนนำในการปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชนให้ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือยไปตามกระแสวัตถุนิยมหรือบริโภคนิยมจนเกินไป เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น และอบรมจิตใจให้มีความรู้รักสามัคคีอย่างจริงจัง

2.6 บทบาทด้านเศรษฐกิจ บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อชุมชนในด้านเศรษฐกิจ แนะนำให้ประชาชนประกอบอาชีพสุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความพอดีสมดุลในการบริโภค มีคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวนี้ เรียกว่า เศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย พระสงฆ์ต้องสั่งสอนหลักธรรมะโดยประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับอาชีพของคนในชุมชน และพระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างในความสันโดษและปลูกฝังในเรื่องการออมทรัพย์

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครูปทุมเขตปริบาล (เนื่อง อคควโส) มี 6 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต มี 4 ด้าน คือ 1) **การพัฒนาด้านกาย** คือ การรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง มีสุขภาพดี มีความเป็นอยู่ที่ถูกสุขลักษณะ รวมไปถึงการรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์ ประยุกต์ใช้กายานุปัสสนา (ในสติปัฏฐาน 4) คือ การเดิน การยืน การนั่ง การนอน เป็นต้น 2) **การพัฒนาด้านศีล** คือ การควบคุมกาย วาจา ไม่ให้ประพฤติออกมาในทางเบียดเบียนตนเองและคนอื่น เพื่อให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างปกติสุข 3) **การพัฒนาด้านจิต** คือ การทำให้จิตใจมีคุณสมบัติที่ดีงามใน 3 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านความดีงาม ท่านใช้หลักธรรมการครองตน ครองคน ครองงานในการทำงาน จัดตั้งกลุ่มสหธรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม และให้คำปรึกษาแก่ผู้นำชุมชน (2) ด้านความแข็งแกร่ง ท่านได้สอนให้ญาติโยมปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน ในช่วงวันธรรมสวนะ และในช่วงเข้าพรรษา (3) ด้านความสุข ท่านสอนให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและอยู่แบบพอเพียง และปรับเปลี่ยนชีวิตที่หลงผิดให้ดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้องทำนองคลองธรรม

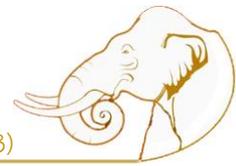

4) การพัฒนาด้านปัญญา ท่านได้พัฒนาทางความคิดเพื่อมุ่งให้ทุกคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดค้นหาวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาทั้งหลายให้ชุมชนดำรงชี้อยู่อย่างสุขสบาย

3.2 ด้านการศึกษา มี 3 ด้าน คือ 1) การจัดการศึกษาเพื่อพระพุทธศาสนา คือ จัดหลักสูตรให้เป็นประโยชน์ในเชิงธำรงรักษาเนื้อหาสาระหรือแก่นสาระพระศาสนา ได้แก่ การเรียนนิกกรรมและบาลีหลักสูตรที่ใช้เรียน โดยนำพระไตรปิฎกและหลักธรรมต่าง ๆ มาเรียนกัน เรียนเพื่อรักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงคงอยู่และสืบต่อมาได้ทุกวันนี้ โดยไม่สูญหายหรือผิดเพี้ยนไป และให้มีการสืบทอดพัฒนาตลอดมา เช่น พระครูปทุมเขตบริบาล (เนื่อง อคควโส) ได้จัดตั้งมูลนิธิ “ปทุมเขตบริบาล” ส่งเสริมการศึกษาทุกรูปแบบให้การศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร และเยาวชนมาโดยตลอด มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม ส่งเสริมการเรียนบาลี สร้างโรงเรียนให้พุทธศาสนิกชนที่มีที่เรียน และส่งเสริมสนับสนุนการเรียนจนจบในระดับที่สูงสุดตามความสามารถของแต่ละคน 2) การจัดการศึกษาเพื่อตัวบุคคล คือ ภิกษุสามเณรทุกรูปที่บวชมาจะต้องศึกษาหลักเบื้องต้นคือ พระวินัย การศึกษาพระวินัยก็คือ ศึกษาเรื่องศีลของภิกษุสามเณรระเบียบปฏิบัติทางศาสนารวมถึงธรรมเนียมต่าง ๆ เป็นการศึกษาเพื่อรักษาตัวเอง เพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง ทำได้ถูกต้องตลอดถึงศึกษาเพื่อเอาตัวให้รอด คือ หลุดพ้นจากความทุกข์ เช่น ศึกษาและปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะตัวบุคคล ได้ประโยชน์เฉพาะตัว โดยจะเรียนตามอัธยาศัย เรียนจากตำราหรือจากครูอาจารย์ก็ได้ 3) การจัดการศึกษาเพื่อสังคม เป็นการจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสังคม คือ ลูกหลานชาวบ้านโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ทำให้ลูกชาวบ้านผู้ไม่รู้แต่ยากจนไม่มีโอกาสได้เรียน จึงอาศัยมาบวชเป็นสามเณร จึงได้เรียน การเรียนแบบนี้เรียกว่า “พระปริยัติธรรมแผนกสามัญ” คือ เรียนวิชาทางโลกควบคู่กันไปกับเรียนทางธรรม เมื่อเรียนจบแล้วก็สึกหาลาเพศไป และสามารถใช้ความรู้ไปประกอบอาชีพเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป

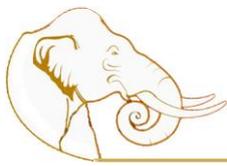
3.3 ด้านผู้นำทางจิตวิญญาณ ท่านเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ที่มีความอดทนสูง สามารถทนต่อความทุกข์ยากโดยไม่บ่น ยืนหยัดในอุดมการณ์และจะไม่ยอมจำนนต่ออุปสรรคปัญหาใด ๆ และต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย ถึงแม้ว่าจะมีคนที่ไม่ชอบและต่อต้านสิ่งที่ท่านคิดจะทำแต่ท่านก็ทำจนสำเร็จและทุกคนยอมรับ ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับพุทธศาสนิกชน อีกทั้งท่านได้ร่วมมือกับคณะสงฆ์จัดตั้งกลุ่มสหธรรมมีการเผยแผ่หลักธรรมและพัฒนาทางจิตวิญญาณแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์และเขตใกล้เคียง ท่านเป็นผู้มีความรู้ทั้งภาคปริยัติและปฏิบัติ ได้อบรมจริยธรรมคุณธรรมแก่ประชาชนทั่วไปและเทศนาสอนแนวปฏิบัติธรรมให้พุทธศาสนิกชน มีความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ และสามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีพได้ ซึ่งจะจัดอบรมเยาวชน จัดบวชสามเณร-เนกขัมมะ ภาคฤดูร้อน ช่วงเดือนเมษายน และการรักษาอุโบสถศีลหรือศีล 8 หรือบวชเนกขัมมะในช่วงวันพระ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และช่วงเข้าพรรษา ซึ่งพุทธศาสนิกชนในชุมชนได้เข้าร่วมปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอย่างสม่ำเสมอ โดยท่านได้สอนให้นำหลักสติปัฏฐาน 4 ไปประยุกต์ใช้ทั้งทางกาย ทางจิตใจ เพื่อให้เห็นหลักธรรมความอดทน และหลักสติในชีวิตประจำวัน ในการนำสติระลึกรู้มาใช้ในการปฏิบัติธรรม

3.4 ด้านสังคมสงเคราะห์ ท่านได้จัดตั้งมูลนิธิปทุมเขตบริบาล จัดตั้งกลุ่มสหธรรมนำสู่ประชาชน ช่วยเหลือชุมชนในโอกาสต่าง ๆ ดังนี้ 1) วัดเป็นศูนย์รวมการสงเคราะห์ ได้รับการบริจาคเครื่องอุปโภคและบริโภค จากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนต่าง ๆ เพื่อนำไปให้ช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ และประชาชนทั่วไป เช่น อาหาร ยารักษาโรค เสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ เป็นต้น 2) สงเคราะห์การศึกษา มอบทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน ทุนการศึกษาทั้งฝ่ายสงฆ์และฆราวาส 3) สงเคราะห์การก่อสร้าง เช่น ก่อสร้างโบสถ์ ศาลาการเปรียญ

เสนาสนะทั้งในวัดนาบัว วัดป่ากระยุง วัดใหม่ศรีมากทอง อุปถัมภ์การก่อสร้างวัดต่าง ๆ ทั้งในตำบลนาบัว และตำบลอื่น ๆ สร้างถาวรวัตถุและปฏิสังขรณ์ในวัดของท่าน รวมถึงบริจาคปัจจัยร่วมสร้างโรงพยาบาลสงฆ์ 4) สงเคราะห์ที่อยู่อาศัย ให้วัดเป็นสถานที่ให้แก่ผู้ที่ด้อยโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน อุปการะเลี้ยงดู และสนับสนุนการศึกษา โดยมีวัดเป็นที่พักอาศัย 5) สงเคราะห์การมาปนกิจ เช่น จัดการงานศพผู้ยากไร้ที่ไม่มีปัจจัย เป็นต้น 6) สงเคราะห์ด้านคุณธรรม ให้ชุมชนรักษาศีล มีสติในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน ให้ตั้งมั่นในการคิดดี พูดดี ทำดี

3.5 ด้านทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา มี 6 ภารกิจ ดังนี้ **1) ภารกิจการปกครอง** พระครูปฐมเขตบริบาล (เนื่อง อคควโส) ท่านได้สอดส่องดูแลรักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัด หรือในปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม หรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช รวมถึงท่านได้ทำหน้าที่เป็นพระกรรมวาจาจารย์ เป็นพระอุปัชฌาย์ ในการอุปสมบทกุลบุตรด้วย รวมถึงการปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาไม่ให้คนนอกศาสนาเข้ามาใส่ร้ายพระพุทธศาสนาอีกด้วย **2) ภารกิจการศึกษา** การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ทั้งแผนกธรรมบาลี แผนกสามัญ เป็นเจ้าสำนักเรียนในฐานะที่เป็นเจ้าอาวาส รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เช่น จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาพระปริยัติธรรม มอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนโรงเรียนพระพุทธศาสนาในวันอาทิตย์ และสร้างศาสนทายาท จัดบวชสามเณรภาคฤดูร้อนเป็นประจำทุกปี **3) ภารกิจการเผยแผ่** หลักการเผยแผ่เป็นภารกิจด้านการดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้ประชาชนได้รับทราบในทุก ๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมแล้ว น้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สอนประชาชนให้เข้าใจในศีล สมาธิ ปัญญา หรือหลักทาน ศีล ภาวนา และท่านได้สอนให้ปฏิบัติธรรมให้สูงขึ้นเป็นลำดับ อีกทั้งท่านได้เทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในวัด และนอกวัด การบรรยายธรรมทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ การเผยแผ่ธรรมด้วยสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์หรือวีดิทัศน์ เป็นต้น **4) ภารกิจสาธารณูปการ** การก่อสร้างการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานภายในวัด การก่อสร้างการซ่อมแซม การจัดทำมีการบำรุงดูแลรักษาถาวรวัตถุหรือสาธารณสมบัติของวัด เช่น การสร้างอุโบสถ วิหารอาคารเรียน ศาลาการเปรียญ หอธรรม กุฏิ เมรุ การจัดการศาสนสมบัติให้เป็นไปด้วยดี การจัดทำบัญชีเสนาสนะ และศาสนสมบัติของวัด เป็นต้น **5) ภารกิจการศึกษาสงเคราะห์** การให้การสงเคราะห์ด้านการฝึกฝนอบรมแก่ประชาชน โดยที่หลักการศึกษาสงเคราะห์ เป็นภารกิจด้านการดำเนินการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อสามารถดำรงตนและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองที่มีความรู้คุณธรรมของประเทศ **6) ภารกิจสาธารณสงเคราะห์** การช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์และความสุขแก่ประชาชนเป็นสำคัญ ได้แก่ การสงเคราะห์พระภิกษุสามเณร และวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน การให้วัดเป็นสถานที่ประกอบการกุศลเกี่ยวกับเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศ การถวายสังฆทาน เป็นต้น ให้วัดเป็นสถานที่จัดฝึกอบรมประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคร้ายหรือผู้ป่วยยากไร้การจัดให้มีโรงพยาบาล การบริจาคทรัพย์ส่วนตัว หรือชักชวนญาติโยม บริจาคทรัพย์จัดสร้างโรงพยาบาล การให้ความรู้ข่าวสารแก่ชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การสาธารณสุขมูลฐาน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติหรือการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น

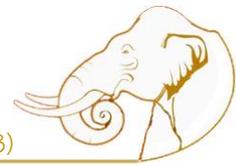

3.6 ด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา มี 3 ประการ คือ **1) แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา** คือ ท่านได้นำธรรมะมาประยุกต์กับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งท่านได้ตระหนักถึงคุณค่าและเข้าใจถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถ่องแท้ และท่านได้ยึดหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ไว้แล้วนั้น เป็นการประกาศจุดยืนของพระพุทธศาสนาอย่างเป็นทางการ ตามพุทธประสงค์ของพระพุทธเจ้าเพื่อให้พระสาวกเหล่านั้นได้นำไปเป็นหลักในการประกาศพระศาสนาให้เป็นที่ไปในแนวทางเดียวกัน คือ หลักการ 3 อุดมการณ์ 4 และวิธีการ 6 ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา **2) วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา** มี 2 วิธี คือ **การเผยแผ่แบบบุคคลาธิษฐาน** ได้แก่ การยกบุคคลเป็นที่ตั้ง การเทศนาโดยกล่าวอ้างหรือพูดอิงบุคคลเป็นตัวอย่าง เช่น นิทานชาดกในพระพุทธศาสนา เป็นต้น และ **การเผยแผ่แบบธรรมาธิษฐาน** ได้แก่ การแสดงธรรมแบบยกธรรมเป็นที่ตั้ง คือ เทศนาแบบธรรมะล้วน ๆ เช่น แสดงเรื่องศีล ก็พูดเรื่องศีลอย่างเดียว แสดงเรื่องศรัทธาก็พูดเรื่องศรัทธาอย่างเดียว เป็นต้น ซึ่งท่านได้เผยแผ่หลากหลายวิธีด้วยกัน คือ (1) การเทศนาธรรม (2) การปาฐกถาธรรม (3) อภิปรายธรรม (4) สนทนาธรรม (5) การสอนกรรมฐาน (6) การสอนแบบประยุกต์ เช่น ท่านได้แสดงธรรมทุกวันพระ จัดกิจกรรมตามปฏิทินวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชน โดยมีโครงการบวชเณรภาคฤดูร้อน จัดปฏิบัติธรรมประจำปี การเทศน์มหาชาติ โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รวมถึงการจัดตั้งกลุ่มสหธรรม การกวดวิชา และการอบรมคุณธรรมจริยธรรมในชุมชน เป็นต้น **3) กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา** พระครูปฐมเขตบริหาร (เนื่อง อคควิโส) ได้วางแผนงานไว้ใน 3 ประเด็น คือ **(1) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก** โดยจัดตั้งคณะสงฆ์เผยแผ่เชิงรุกเข้าไปสู่สังคม ชุมชน หมู่บ้าน โรงเรียน และสถานที่ต่าง ๆ แบบธรรมะสัญจร โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่ทันสมัยไร้พรมแดนเข้ามาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่นผ่านระบบออนไลน์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ เฟซบุ๊ก เพจธรรมะ ยูทูบ เป็นต้น เพื่อให้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาแพร่หลายและขยายไปได้ไกลทั่วโลก **(2) การศึกษาสงเคราะห์** การบริหารจัดการให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ภายในวัด ทั้งที่เป็นการศึกษาในระบบ นอกกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งทำให้เขาถึงประชาชนได้ทุกระดับ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน **(3) การสาธารณสงเคราะห์** การบริหารจัดการให้วัดเป็นศูนย์กลางสาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยเหลือสังคม และชุมชนที่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ ได้แก่ อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย และสร้างถนน ขุดคลอง ทำนุบำรุงบูรณะสถานที่สาธารณประโยชน์ และสวนสาธารณะ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

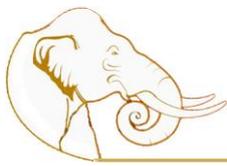
ผลจากการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพัฒนาชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ **ประเด็นที่ 1** การศึกษาจากเอกสาร มีอยู่ 7 ประการ คือ (1) แนวคิดด้านมนุษยนิยม คือการพัฒนาคนทำให้คนมี ทั้งคุณภาพและคุณธรรม (2) แนวคิดทางด้านเศรษฐกิจ มองว่าการพัฒนาเปรียบเสมือนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (3) แนวความคิดด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐาน โดยการพัฒนาควรจะถูกกำหนดให้ไปสู่แนวคิดความจำเป็น เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การศึกษา และสุขภาพอนามัย รวมไปถึงคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน (4) แนวความคิดแบบการปฏิบัติการทางสังคม เช่น การปฏิรูปที่ดิน การสหกรณ์ การพัฒนาชนบท เป็นต้น (5) แนวคิดแบบความขัดแย้งทางสังคม เป็นแนวคิดของการพัฒนาประเทศด้วยระบอบสังคมนิยมที่นำทฤษฎีความขัดแย้งมาใช้เป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและระบบสังคม (6) แนวคิดแบบการ

พัฒนาชุมชน การให้คนและกลุ่มคนในชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นผู้ได้รับผลของการพัฒนาตามหลักการและวิธีการพัฒนาชุมชน (7) แนวคิดแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นแนวคิดการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกด้านอย่างสมดุลใน 5 ด้าน คือด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม และด้านการเมือง **ประเด็นที่ 2** การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก มี 5 ด้าน คือ (1) แนวคิดด้านจิตวิญญาณ สอนคนในชุมชนให้เข้าใจในหลักธรรมแล้วสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ (2) แนวคิดด้านสงเคราะห์ชุมชน สร้างเครือข่ายเข้มแข็ง บ้าน วัด โรงเรียน ร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจกันสอดส่องดูแลชุมชน ให้เป็นชุมชนที่ไม่มีอาชญากรรม (3) แนวคิดด้านพัฒนาชุมชน ตั้งศูนย์ป้องกันยาเสพติดในชุมชน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง พัฒนาด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง (4) แนวคิดด้านการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา พระสงฆ์คือ ผู้ที่ได้รับการอุปสมบทถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย นำพระธรรมคำสอนมาสั่งสอนประชาชน และยังเป็นผู้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนา (5) แนวคิดด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม พระสงฆ์เป็นผู้นำในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และพระพุทธศาสนาให้คงอยู่คู่กับชาติไทยตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธงชัย สิงอุดม (2556: 64)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 8” ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพทั่วไปของการมีภาวะผู้นำของสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 8 พบว่า ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการด้านการมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองสภาพการณ์ออก (จักขุมา) (2) ภาวะผู้นำด้านชำนาญในงาน (วิรูโร) (3) ภาวะผู้นำด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (นิสสยสัมปนโน) และการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักธรรมสังฆโสภณสูตร อยู่ในระดับมากทั้งหมด และภาวะผู้นำด้านการมีปัญญา/ความสามารถ (เวียดโต) ภาวะผู้นำด้านการเป็นผู้มีระเบียบวินัยดี (วินีโต) ภาวะผู้นำด้านความกล้า/กล้าหาญ (วิสาร์โท) ภาวะผู้นำด้านการรักษาความถูกต้องในสิ่งที่ถูกที่ควร (ธัมมานุธัมมปฏิปนโน) อยู่ในระดับมาก 2) หลักพุทธธรรม และ ทฤษฎีภาวะผู้นำที่เหมาะสมสำหรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการ พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 8 ตามทฤษฎีภาวะผู้นำ ประกอบไปด้วย 4 ทฤษฎี (1) ภาวะผู้นำด้านคุณลักษณะ (2) ภาวะผู้นำด้านพฤติกรรมผู้นำ (3) ผู้นำตามสถานการณ์ (4) ภาวะผู้นำด้านความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป และผู้นำแบบพอเพียงจะมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่มากที่สุด 3) การบูรณาการหลักพุทธธรรมและทฤษฎีภาวะผู้นำในการพัฒนา ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 8 พบว่า พฤติกรรมของผู้นำที่ควรให้ความสนใจในสมาชิกส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นกับบุคลากร

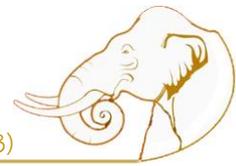
2. บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา มี 6 ด้าน คือ (1) บทบาทด้านจิตวิญญาณ พระสงฆ์นำเอาหลักธรรมของพระพุทธเจ้าไปอบรม แนะนำสั่งสอนฆราวาส ให้นำหลักธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ (2) บทบาทด้านวัฒนธรรม วัดเป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมที่รวบรวมศิลปกรรมต่าง ๆ ของชาติเสมือนพิพิธภัณฑ์ พระพุทธศาสนาจึงเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของทุกคนตลอดเวลาตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต (3) บทบาทด้านสาธารณสุข วัดร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมสุขอนามัยของคนในชุมชน (4) บทบาทด้านสิ่งแวดล้อม พระสงฆ์เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน จัดวัดให้ร่มรื่นและเป็นลานกีฬา หรือสถานที่ออกกำลังกายของคนในชุมชน หรือเป็นสถานที่สำหรับให้ประชาชนได้มาพบปะพักผ่อนหย่อนใจ (5) บทบาทด้านสังคม พระสงฆ์เป็นแบบอย่างในการลดเลิก ละ จากอบายมุขทั้งหลาย และปลูกฝังให้มีจิตสำนึกของคนในชุมชนเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น (6) บทบาทด้านเศรษฐกิจ แนะนำให้ประชาชนประกอบอาชีพสุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความพอดี สมดุลในการบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาสังเวียร ปญญาโร (ศรีมันตะ) (2550: ก)**

ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาพระครูสุภาจารวัฒน์” ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของพระครูสุภาจารวัฒน์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่อยู่บนพื้นฐานการพึ่งพาธรรมชาติกิจกรรมที่ทำประกอบด้วย การฟื้นฟูอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับยาสมุนไพรสมุนไพรสุขภาพกิจกรรมเกษตรพอเพียง เช่น เกษตรผสมผสานเกษตรกรรมธรรมชาติ กองทุนพันธุ์ไม้และการพัฒนาแหล่งน้ำ การปลูกป่าชุมชน โรงเรียนปลอดสารเคมีโดยรับซื้อผลผลิตจากสมาชิกในราคายุติธรรมให้สมาชิกมีรายได้จากการทำนาปลูกข้าวปลอดสารเคมี กิจกรรมปลูกผักปลอดสารพิษไว้บริโภค และกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีความสอดคล้องกับหลักแห่งพุทธธรรม วิถีชีวิตในสังคมชนบท นำไปสู่การดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง คือพออยู่ พอกิน และพอเพียง ด้านหลักพุทธธรรมสำคัญที่พระครูสุภาจารวัฒน์นำมาใช้คือหลักอิทธิบาท 4 หลักสังคหวัตถุ 4 และหลักฆราวาสธรรม 4 เป็นต้น มาเป็นหลักในการทำงาน โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน เพราะเป็นธรรมที่สอดคล้องกับการทำงานเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานกับชุมชนทำให้ชุมชนมีคุณธรรมโดยผ่านกิจกรรมรวมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มีความเป็นอยู่ดีขึ้นพระครูสุภาจารวัฒน์ผู้ซึ่งได้นำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติให้เห็นประจักษ์ในชีวิตประจำวัน และปลูกคนอื่นให้มีความสนใจและปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยการยึดหลักแห่งความเสียสละและการให้โอกาสคนอื่นเสมอในการทำงานร่วมกัน

3. บทบาทการพัฒนาชุมชนของพระครูพุทธมเขตบริหาร (เนื่อง อคควิโส) ใน 6 ด้าน ดังนี้

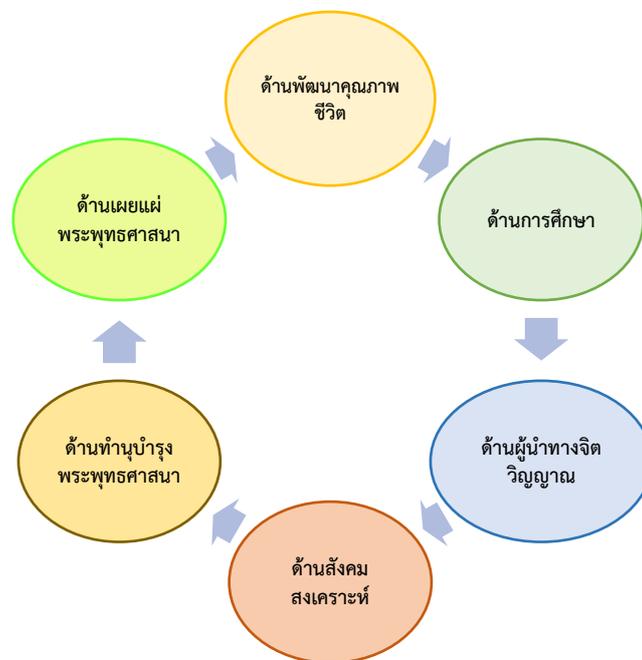
1) ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต มี 4 ด้าน คือ (1) การพัฒนาด้านกาย การประยุกต์ใช้กายานุปัสสนา (ในสติปัฏฐาน 4) ในชีวิตประจำวัน (2) การพัฒนาด้านศีล คือ การควบคุมกาย วาจา ใจไม่ให้ประพฤติออกมาในทางเบียดเบียนตนเองและคนอื่น (3) การพัฒนาด้านจิต ด้านความดีงาม ด้านความแข็งแกร่ง และด้านความสุข (4) การพัฒนาด้านปัญญา ท่านได้พัฒนาทางความคิดเพื่อมุ่งให้ทุกคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการคิดค้นหาวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาให้ชุมชนดำรงชีพอยู่อย่างสุขสบาย 2) ด้านการศึกษา มี 3 ด้าน คือ (1) การจัดการศึกษาเพื่อพระพุทธศาสนา ส่งเสริมการศึกษาทุกรูปแบบให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร และเยาวชน (2) การจัดการศึกษาเพื่อตัวบุคคล การศึกษาเรื่องศีลของภิกษุสามเณร ระเบียบปฏิบัติทางศาสนารวมถึงธรรมเนียมต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติได้ถูกต้อง (3) การจัดการศึกษาเพื่อสังคม เช่น ให้ทุนการศึกษานักเรียนเรียนดีแต่ยากจน และทุนการศึกษาแก่เด็กผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น 3) ด้านผู้นำทางจิตวิญญาณ ท่านสอนให้นำหลักสติปัฏฐาน 4 ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และจัดอบรมเยาวชน จัดบวชสามเณร-เนกขัมมะ ภาคฤดูร้อน 4) ด้านสังคมสงเคราะห์ ท่านได้จัดตั้งมูลนิธิพุทธมเขตบริหาร จัดตั้งกลุ่มสหธรรมนำสู่ประชาชน ให้วัดเป็นศูนย์รวมให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้พิการ ผู้ป่วยติดเตียง ผู้สูงอายุ และประชาชนทั่วไป 5) ด้านทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา 6 ภารกิจ คือ (1) ภารกิจการปกครอง (2) ภารกิจการศึกษา (3) ภารกิจเผยแผ่ (4) ภารกิจสาธารณูปการ (5) ภารกิจการศึกษาสงเคราะห์ (6) ภารกิจสาธารณสงเคราะห์ 6) ด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ 1) แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ สอนให้ประชาชนให้ยึดตามหลักการ 3 อุดมการณ์ 4 และวิธีการ 6 ของพระพุทธเจ้า และกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย 2) การศึกษาสงเคราะห์ การบริหารจัดการให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ภายในวัด 3) การสาธารณสงเคราะห์ ให้วัดเป็นศูนย์กลางสาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชน ช่วยเหลือชุมชนที่ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ และบูรณะสถานที่สาธารณประโยชน์

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบรรจบ ธีรวิไล (2549: ก) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทและผลงานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูสุตสารพิมล (พระมหาพิมพา ธมมทินโน)” ผลการวิจัย พบว่า พระมหาพิมพา ธมมทินโน มีชีวิตความเป็นมาด้วยความยากลำบากตั้งแต่ยังเป็นเด็กจนกระทั่งได้บรรพชาเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนาให้ก้าวหน้าเป็นที่รู้จักและยอมรับของคณะสงฆ์และประชาชนทั่วไป โดยการสร้างผลงานต่าง ๆ ไว้ให้เป็นที่ประจักษ์ โดยเฉพาะผลงานในด้านโวหารประพันธ์กลอน เทศน์เสียง ท่านเป็นนักเทศน์เสียงที่มีส่วนการเทศน์ที่ไพเราะ เป็นบทบาทการเผยแผ่ที่บรรพชิตและคฤหัสถ์ให้ความยอมรับติดตามฟังในงานต่าง ๆ ที่มีการเทศน์ของท่านเสมอมา

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผลจากการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้ เกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน จะเกี่ยวข้องกับบทบาทการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

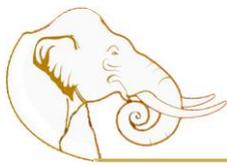
แผนภาพองค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์กรสงฆ์ หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการสัมมนาบทบาทการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ที่เป็นนักพัฒนาที่โดดเด่น และประสบผลสำเร็จในการพัฒนา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการ เผยแผ่บทบาทการพัฒนาชุมชนดังกล่าว ในรูปแบบเอกสาร หนังสือ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนอื่นนำไปเป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนต่อไป

1.2 องค์กรสงฆ์ หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ควรมีการอบรมหลักสูตรด้านการปกครองท้องถิ่น หลักการและแนวคิดเรื่องการเสริมสร้างบทบาทผู้นำเชิงพุทธ รวมถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งชุมชนเชิงพุทธ เพื่อเป็นการปลูกฝังให้ผู้นำองค์กรสงฆ์มีทักษะและแนวคิดในเรื่องบทบาทผู้นำเชิงพุทธ และกระบวนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ของผู้นำองค์กรสงฆ์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาองค์กรสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์

2.2 ควรศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องพระพุทธศาสนากับสังคมสงเคราะห์ในทัศนะของนักวิชาการร่วมสมัย

เอกสารอ้างอิง

ธงชัย สิงอุตม. (2556). *การพัฒนาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 8*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสังฆรักษ์ประจวบ วุฑฒิจาริ และคณะ. (2562). *บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมจังหวัดเชียงใหม่*. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*. 10 (1), มกราคม – มิถุนายน.

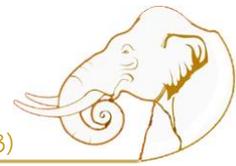
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2554). *การเผยแผ่เชิงรุก*. กรุงเทพมหานคร: สามลดา.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระบรรจบ ธีรวิโส. (2549). *ศึกษาบทบาทและผลงานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระครูสุตสารพิมล (พระมหาพิมพ์ ฐมฺมทินฺโน)*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสังเวียร ปลูกฐาโร (ศรีมันตะ). (2550). *บทบาทของพระสงฆ์ในการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษา พระครูสุภาภรณ์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและ
มาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน
ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

Factors Affecting Administrative Success according to the Strategies of
Quality Development and Standards for Early Childhood Development
Services at the Pre-school Child Development Centers in the Eastern
Bangkok Area, Bangkok Metropolitan Administration

อัสมาวี รักษวงศ์¹, ปกรณ์ ปรียากร², อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ³, พระปลัดสุระ ญาณธโร⁴
Asmawee Rakwong¹, Pakorn Priyakorn², Orapin Piyasakulkiat³, PhrapaladSura Yanatharo⁴
¹⁻⁴หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹⁻⁴Master of Public Administration Program Graduate School Kasem Bundit University

E-mail: asmawee.r@gmail.com¹

Received : December 15, 2023;

Revised : December 20, 2023;

Accepted : December 23, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย และ 2) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร จำนวน 280 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นไปในทิศทางเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร ปัจจัยด้านกลยุทธ์ และปัจจัยด้านบุคลากร ตามลำดับ

2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความแตกต่างกันของนโยบายและแผนของแต่ละสำนักงานเขต ส่งผลให้การ

บริหารงานแต่ละพื้นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งยังไม่มีมีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย และการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่ได้รับการนิเทศจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรงทางด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

คำสำคัญ: ความสำเร็จ; การบริหาร; ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน; ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน

Abstract

This research aims to study: 1) The administrative factors at the Pre-school Child Development Centers in the Eastern Bangkok Area, Bangkok Metropolitan Administration, that affected the quality development and standards for early childhood development services, and 2) The problems and obstacles in administration according to the strategies of quality development and standards for early childhood development services at the Pre-school Child Development Centers in the Eastern Bangkok Area, Bangkok Metropolitan Administration. The participants in the study were executives and personnel of the Pre-school Child Development Centers in the Eastern Bangkok Area, Bangkok Metropolitan Administration, a total of 280 in numbers. The study used a quantitative method, which utilized the questionnaires to collect the data. The data proved the content validity and was verified the value of Cronbach's alpha reliability test of 0.983. The statistics used in this case were descriptive statistics analysis: frequency, percentage, mean, standard deviation and including assumption by Multiple Regression Analysis.

The results of research found that:

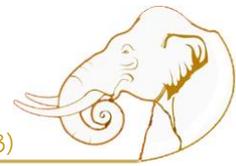
1) The administrative factors at the Pre-School Child Development Centers in the Eastern Bangkok Area, Bangkok Metropolitan Administration have statistically significant influence at the level of .05 on the quality development and standards for early childhood development services and the positive directions were the skills, style, strategy and staff, respectively.

2) For the problems and obstacles in administration according to the strategies of quality development and standards for early childhood development services at the Pre-School Child Development Centers in the Eastern Bangkok Area, Bangkok Metropolitan Administration, each district office adopted different policies and plans resulting in a different direction. There is still the need to upgrade the information system. The classroom management still needs the close supervision from the experts in the field of early childhood education.

Keywords: success; administration; strategies of quality development and standards; Pre-school Child Development Centers

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและเป็นอนาคตของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงวัยสำคัญของการพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา บุคลิกภาพและความฉลาดทางอารมณ์ อันเป็นรากฐานสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อ ๆ ไป โดยรัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญและเร่งผลักดัน

นโยบายเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง นำมาสู่การจัดทำแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564 - 2570 เพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าประสงค์ให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่งได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ถือเป็นหนึ่งในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งตั้งอยู่ในชุมชน ที่เปิดบริการรับเลี้ยงและดูแลเด็กปฐมวัยอายุตั้งแต่ 2 ถึง 6 ปี ด้วยความคิดริเริ่มและความพร้อมของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ดำเนินงานภายใต้การดูแลของคณะกรรมการชุมชน โดยมีอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กเป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กตามหลักวิธีการทางจิตวิทยา เพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนได้รับการพัฒนาตามควรแก่วัยและมีความพร้อมที่จะก้าวไปสู่การศึกษาในระบบโรงเรียนต่อไป แต่ด้วยภาวะข้อจำกัดหลายประการ เช่น งบประมาณ สถานที่คับแคบ จำนวนอาสาสมัคร ตลอดจนการขาดทักษะความรู้ความเข้าใจในการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยของอาสาสมัคร ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเกิดปัญหาด้านการบริหารงานเรื่อยมา

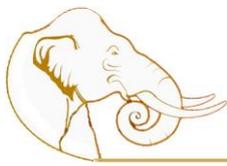
กรุงเทพมหานครในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออกมีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในความดูแลจำนวน 105 แห่ง มีจำนวนเด็กรวม 8,084 คน จำนวนบุคลากรครุรวม 843 คน แม้กรุงเทพมหานครจะมีนโยบายสนับสนุนและกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบบริหารงานดูแลเด็กแบบองค์รวม เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนนำไปใช้พัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ แต่ยังมีปัญหาอีกหลายด้านในการบริหารจัดการที่อาจส่งผลให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร (สำนักพัฒนาสังคม, [ออนไลน์], 2565)

ดังนั้น การบริหารงานให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนการบริหารงานดังกล่าวอยู่หลายประการ ซึ่งจากการศึกษาปัจจัยทางการบริหารจัดการตามกรอบแนวคิด McKinsey's 7S Framework พบว่า ปัจจัยในการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ที่ได้ผล ประกอบด้วยองค์ประกอบภายในองค์กร 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกลยุทธ์ 2) ด้านโครงสร้างองค์กร 3) ด้านระบบปฏิบัติงาน 4) ด้านรูปแบบการบริหาร 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านทักษะ และ 7) ด้านค่านิยมร่วม (Waterman, Peters and Phillips, 1980)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารงานให้สำเร็จและบรรลุเป้าประสงค์ตามแผนพัฒนาของประเทศนั้น ต้องมียุทธศาสตร์ของการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานเป็นเกณฑ์ชี้วัดที่สำคัญ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัยให้เติบโตไปเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านกลยุทธ์ (Strategy) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

2. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร (Structure) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

3. ปัจจัยด้านระบบปฏิบัติงาน (Systems) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

4. ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร (Style) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

5. ปัจจัยด้านบุคลากร (Staff) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

6. ปัจจัยด้านทักษะ (Skills) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

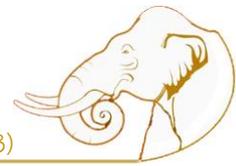
7. ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม (Shared Values) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงปัจจัยในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร และนำข้อมูลมาใช้เป็นประโยชน์ในการหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ผลการศึกษาที่ได้รับจากการวิจัย สามารถเสนอเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและพัฒนากิจการบริการงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

ปัจจัยทางการบริหารจัดการตามกรอบแนวคิด McKinsey's 7S Framework

องค์ประกอบของกรอบแนวคิด McKinsey's 7S Framework 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านกลยุทธ์ (Strategy) 2) ด้านโครงสร้างองค์กร (Structure) 3) ด้านระบบปฏิบัติงาน (Systems) 4) ด้านรูปแบบการบริหาร (Style) 5) ด้านบุคลากร (Staff) 6) ด้านทักษะ (Skills) และ 7) ด้านค่านิยมร่วม (Shared Values) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 7 มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันในการดำเนินงานในองค์กรให้ประสบความสำเร็จ (Waterman, Peters and Phillips, 1980)

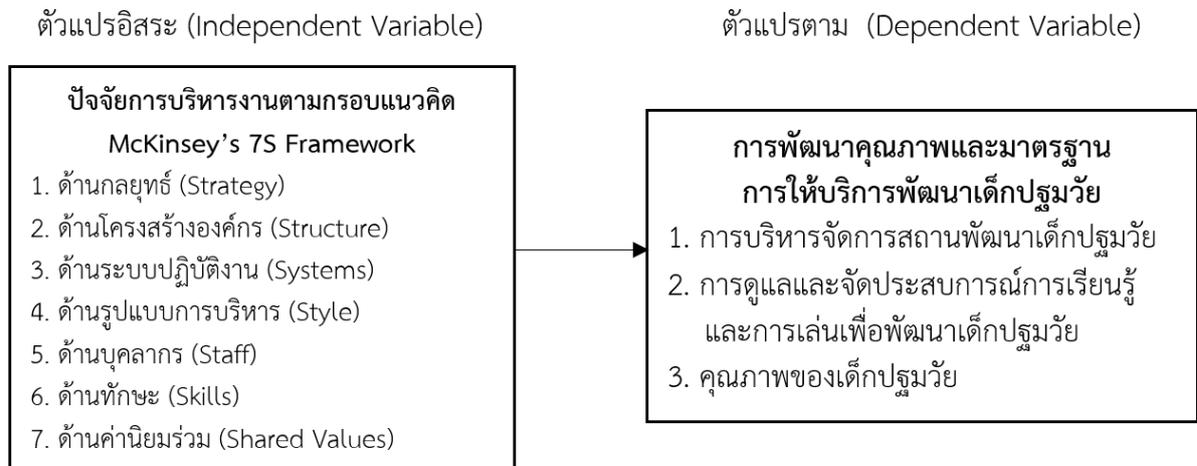
มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
  - 2) ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย
  - 3) ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย
- (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอในส่วนก่อนหน้า สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 843 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดค่าระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ร้อยละ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 272 คน และเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 280 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลโดยทั่วไป ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่งภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน 5) ระยะเวลาการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน 7 ประการ ตามกรอบแนวคิด McKinsey's 7S Framework ได้แก่ 1) ด้านกลยุทธ์ 2) ด้านโครงสร้างองค์กร 3) ด้านระบบปฏิบัติงาน 4) ด้านรูปแบบการบริหาร 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านทักษะ 7) ด้านค่านิยมร่วม (Waterman, Peters and Phillips, 1980)

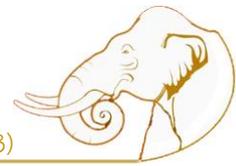
ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย 3 ประการ ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย 3) ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร โดยรวม

(n=280)

ปัจจัยการบริหารงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านกลยุทธ์ (Strategy)	4.00	.621	มาก
2. ด้านโครงสร้างองค์กร (Structure)	3.94	.654	มาก
3. ด้านระบบปฏิบัติงาน (Systems)	3.88	.630	มาก
4. ด้านรูปแบบการบริหาร (Style)	3.91	.593	มาก
5. ด้านบุคลากร (Staff)	3.84	.621	มาก
6. ด้านทักษะ (Skills)	3.90	.586	มาก
7. ด้านค่านิยมร่วม (Shared Values)	3.93	.597	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.91	.535	มาก

จากตารางที่ 1 ปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .535) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ด้านกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .621) รองลงมา ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์กร ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .654) ด้านค่านิยมร่วม ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .597) ด้านรูปแบบการบริหาร ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .593) ด้านทักษะ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .586) ด้านระบบปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .630) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .621) ตามลำดับ

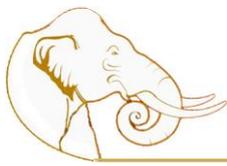
2. ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร โดยรวม

(n=280)

ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำเร็จ
1. ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.99	.552	ดี
2. ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.08	.550	ดี
3. ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย	4.13	.594	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.07	.505	ดี

จากตารางที่ 2 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีความสำเร็จอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .505) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ด้านคุณภาพของ

เด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .594) รองลงมาคือ ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .550) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .552) ตามลำดับ

3. ปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานครที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 3 ทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร

ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Beta		
Constant	1.102		7.946	.000*
ปัจจัยการบริหารงาน				
ด้านกลยุทธ์	.174	.214	3.531	.000*
ด้านโครงสร้างองค์กร	-.009	-.012	-.162	.872
ด้านระบบปฏิบัติงาน	-.052	-.065	-.933	.351
ด้านรูปแบบการบริหาร	.225	.264	3.480	.001*
ด้านบุคลากร	.128	.158	2.217	.027*
ด้านทักษะ	.310	.359	5.781	.000*
ด้านค่านิยมร่วม	-.019	-.023	-.308	.758

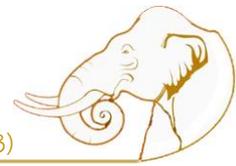
R = .800   R² = .640   Adjusted R² = .631   Std. Error of the Estimate = .30706

F Change = 69.020   Sig = .000

* Correlation is significant at the .05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 3 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .800 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 64 จากด้านทักษะ (B = .310, t = 5.781, P-value = .000) ด้านรูปแบบการบริหาร (B = .225, t = 3.480, P-value = .001) ด้านกลยุทธ์ (B = .174, t = 3.531, P-value = .000) และด้านบุคลากร (B = .128, t = 2.217, P-value = .027) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .30$ โดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.102 + 0.310 (X_6) + 0.225(X_4) + 0.174(X_1) + 0.128 (X_5)$$

- ให้ $\hat{Y}$ แทน ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย
 X_1 แทน ปัจจัยด้านกลยุทธ์
 X_4 แทน ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร
 X_5 แทน ปัจจัยด้านบุคลากร
 X_6 แทน ปัจจัยด้านทักษะ

4. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า แม้การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน โดยรวมมีความสำเร็จอยู่ในระดับดี อย่างไรก็ตาม ยังพบประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของศูนย์ฯ ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดกลยุทธ์ของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันตามนโยบายหรือแผนของแต่ละสำนักเขต ส่งผลให้การบริหารงานของศูนย์ฯ แต่ละเขต ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่เกิดการปรับปรุงหรือพัฒนาศูนย์ฯ ให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น

2) การประสานงานระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกับหน่วยงานภาครัฐ ยังไม่มีการพัฒนาระบบการสื่อสารที่เป็นทางการและทันสมัย ทำให้ข้อมูลสารสนเทศมีการคลาดเคลื่อนไม่เป็นปัจจุบัน

4) รูปแบบการบริหารการเรียนการสอน ไม่ได้ได้รับการนิเทศจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของต้นสังกัด รวมถึงปัญหาด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอต่อความต้องการ 5) การจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรต้องมีความเหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อจูงใจเกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ต้องการ รวมไปถึงการสร้างเสริมความมั่นคงและความก้าวหน้าในสายอาชีพ

6) แม้บุคลากรจะมีทักษะในการดูแลและจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย แต่ยังคงขาดทักษะในการสร้างสรรค์สื่อการเรียนการสอน และการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

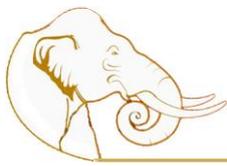
7) แม้จะมีการสร้างความร่วมมือภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนระหว่างผู้บริหารและครู แต่ยังไม่มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างครอบครัว เครือข่ายชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ปัจจัยในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัย อภิปรายผลการศึกษาโดยเฉพาะในการทดสอบสมมติฐาน ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

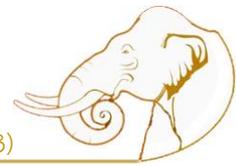
สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านกลยุทธ์ (Strategy) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ($B = .174, t = 3.531, P\text{-value} = .000$) ซึ่งค่า

P-value น้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากทางศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมีการสื่อสารให้บุคลากรรับรู้และเข้าใจ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์ในการดำเนินงานภายในศูนย์ฯ มีการวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และนโยบายด้านเด็กปฐมวัยของประเทศ มีการกำหนดเป้าหมาย มาตรการและตัวชี้วัดที่แน่ชัด อีกทั้งยังมีการแปลงแผนกลยุทธ์มาเป็นแผนปฏิบัติการที่ต้องดำเนินการในรอบระยะเวลาไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธิชิรินทร์ ปัญญายุทธศักดิ์ (2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยตามหลักแนวคิด 7S ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการตามหลัก 7S ด้านกลยุทธ์องค์การ ส่งผลประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ตามภารกิจด้านบริการกฎหมายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงให้เห็นได้ว่า องค์การมีการวางแผนกลยุทธ์ภายในองค์การ มีการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน มีการบริหารจัดการที่ดี ทำให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิผล

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร (Structure) ไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร (B = -.009, t = -.162, P-value = .872) ซึ่งค่า P-value มากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ แม้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จะมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่สัมพันธ์กับพันธกิจขององค์กร มีการมอบหมายงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ทั้งยังมีการสร้างเครือข่ายและคณะกรรมการชุมชนเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานต่าง ๆ แต่เนื่องด้วยศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพมหานคร อยู่ภายใต้การดูแลของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ที่ต้องรับผิดชอบต่อดูแลพัฒนาและคุณภาพชีวิตของคนในสังคมทุกกลุ่ม ได้แก่ ผู้พิการ ผู้ป่วย ผู้สูงอายุ ส่งผลทำให้การรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไปอยู่ที่ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมเพียงที่เดียว อาจทำให้การดูแลศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนไม่ทั่วถึงรวมทั้งโครงสร้างของระบบราชการที่ต้องเป็นไปตามระเบียบขั้นตอน อาจทำให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้า สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธิชิรินทร์ ปัญญายุทธศักดิ์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยตามหลักแนวคิด 7S ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการตามหลัก 7S ด้านโครงสร้าง ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านระบบปฏิบัติงาน (Systems) ไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร (B = -.052, t = -.933, P-value = .351) ซึ่งค่า P-value มากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ แม้ว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จะมีระบบการปฏิบัติงานตามแผนผังงานที่กระชับ เข้าใจง่าย มีการนำระบบบันทึกข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน แต่เนื่องด้วยอาจยังไม่มีมีการพัฒนาระบบการสื่อสารเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐที่เป็นทางการ ทำให้เข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้ยากและมีความคลาดเคลื่อนไม่เป็นปัจจุบัน รวมถึงยังไม่มีมีการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จึงทำให้ระบบปฏิบัติงานยังไม่ส่งผลต่อความสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กนกวรรณ แก้วดี (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการสุขภาพโรงพยาบาลย่านตาขาว อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายในองค์กรด้านระบบปฏิบัติงาน ไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารงาน

ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ โรงพยาบาลย่านตาขาว อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง อาจเนื่องมาจากโรงพยาบาลมีปัญหาการดำเนินงานที่คร่อมสายงาน มีความล่าช้าจากความซับซ้อนหรือขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่ชัดเจน

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร (Style) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร ($B = .225, t = 3.480, P\text{-value} = .001$) ซึ่งค่า P-value น้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากทางศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมีการบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม มีการกำกับ ดูแล ควบคุม และประเมินผลการดำเนินงานภายในอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์โดยแปลงยุทธศาสตร์มาดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับกับผลงานวิจัยของ พิริยา ผาติวิกรัยวงศ์ (2561) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร มีอิทธิพลโดยตรงและส่งผลเชิงบวกกับความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยฯ เนื่องจากรูปแบบการบริหารของผู้บริหารวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา ที่มีแผนการบริหารที่ชัดเจน วิทยาลัยฯใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหาร และผู้บริหารวิทยาลัยฯมีการยอมรับในความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากบุคลากรทุกคน หากข้อเสนอแนะนั้นเป็นประโยชน์ต่อวิทยาลัยฯ จึงส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านบุคลากร (Staff) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร ($B = .128, t = 2.217, P\text{-value} = .027$) ซึ่งค่า P-value น้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากทางศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมีกระบวนการในการสรรหา คัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสม และมีการฝึกอบรมและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถของบุคลากรภายในศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภัทธกร โนสี คชาเทพ จันทรเจริญ และธงชาติ วงษ์สุวรรณ (2565) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

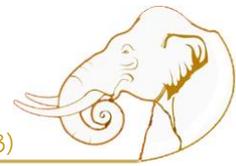
สมมติฐานที่ 6 ปัจจัยด้านทักษะ (Skills) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร ($B = .310, t = 5.781, P\text{-value} = .000$) ซึ่งค่า P-value น้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ทางศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมีการส่งเสริมทักษะพิเศษด้านภาษา ด้านจิตวิทยาเด็กและด้านอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร ทำให้บุคลากรมีทักษะด้านอาชีพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ตลอดจนมีความคิดริเริ่ม พร้อมสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในองค์กรอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประทีป กันทะเรื่อน (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “องค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามแผนกล

ยุทธ์ของสหกรณ์การเกษตรสหประชาจำกัด” ผลการวิจัยพบว่า ทักษะเป็นองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์การเกษตรสหประชาจำกัด เนื่องจากทักษะเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ความสามารถพิเศษนั้นช่วยส่งเสริมให้บุคลากรมีศักยภาพโดดเด่น มีผลงานที่ดีขึ้น และมีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการมีความคิดสร้างสรรค์ โดยทักษะเป็นคุณลักษณะที่สะท้อนศักยภาพองค์กรในการปฏิบัติงานของทรัพยากรบุคคลในองค์กร

สมมติฐานที่ 7 ปัจจัยด้านค่านิยมร่วม (Shared Values) ไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ($B = -.019, t = -.308, P\text{-value} = .758$) ซึ่งค่า P-value มากกว่า .05 **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้ แม้ว่าบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จะยอมรับในเจตนาารมณ์และรับรู้คุณค่าของค่านิยมร่วม นำไปสู่การสร้างพลังแห่งความร่วมมือ แต่เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเป็นศูนย์พัฒนาเด็กที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานเขต และมีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนในการร่วมบริหารงาน จึงจำเป็นต้องอาศัยการสร้างพลังแห่งความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ผู้ปกครองและเครือข่ายชุมชน ในการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของเด็กให้เหมาะสมตามช่วงวัย และซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนหลายแห่ง ยังขาดการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการพัฒนาและส่งเสริมภารกิจของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อธิชินรินทร์ ปัญญายุทธศักดิ์ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยตามหลักแนวคิด 7S ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการตามหลัก 7S ด้านค่านิยมร่วม ส่งผลประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสหัสขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

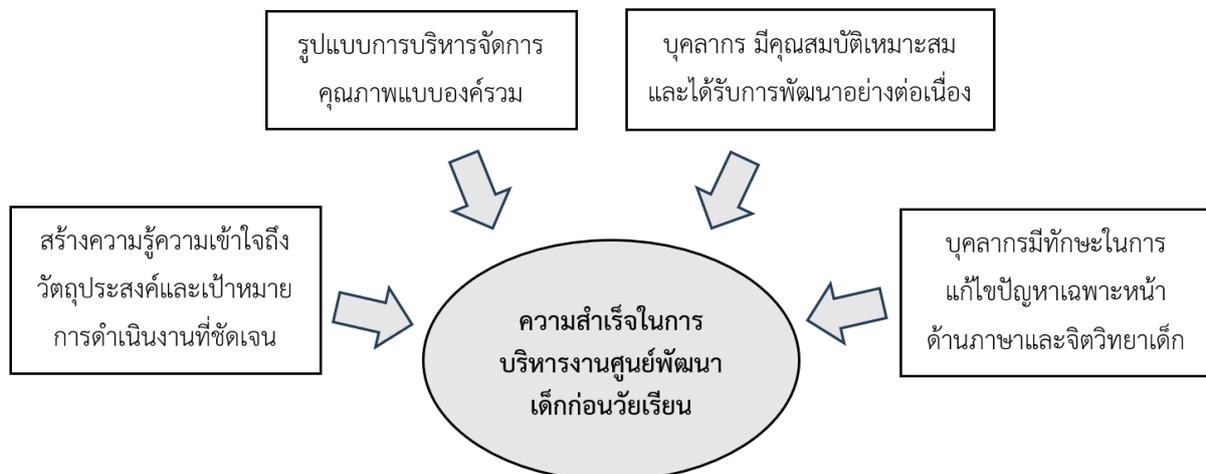
2. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร พบว่า การกำหนดกลยุทธ์ของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันตามนโยบายและแผนของแต่ละสำนักเขต ส่งผลให้การบริหารงานแต่ละพื้นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่อง ทั้งยังไม่มีมีการพัฒนาระบบสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศที่เป็นทางการและทันสมัย รวมถึงการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่ได้รับการดูแล การแนะนำ การนิเทศจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย ตลอดจนการบริหารทรัพยากรและจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็ก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ออมรศักดิ์ เงามผล และวารภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดพิจิตร” ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ พบว่า แต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ มีการบริหารจัดการที่แตกต่าง เนื่องจากการจัดสรรทรัพยากรไม่เท่ากัน สถานที่ตั้งอยู่ต่างพื้นที่ สภาพกายภาพและระบบวิธีการสอนไม่เหมือนกัน ทำให้มาตรฐานคุณภาพของนักเรียนไม่เท่าเทียมกัน ทั้งยังขาดการให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ รวมถึงอุปกรณ์การเรียนไม่ได้รับการสนับสนุน ตลอดจนช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ กับผู้ปกครองยังไม่เป็นรูปธรรม สาเหตุอาจเนื่องมาจากการจัดการศูนย์ฯ ที่ไม่ได้มีการปรับปรุงการดำเนินงานจากผลของการตรวจสอบกันอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบข้อบกพร่องแล้วแต่ขาดการปรับปรุงแก้ไข ผู้มีอำนาจไม่เห็นความสำคัญของข้อเท็จจริงที่ได้จากการประเมิน หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหาร การ

ดำเนินงานของศูนย์ก็มีการกำหนดงานใหม่ กระบวนการที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการปฏิบัติงาน ให้เกิดความต่อเนื่องจึงไม่ประสบความสำเร็จ

องค์ความรู้จากการวิจัย

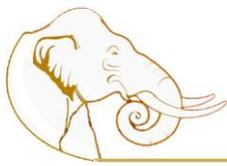
ความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการ พัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร เกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีรูปแบบการบริหารแบบการจัดการคุณภาพองค์กรรวม มีการกำกับ ดูแล ควบคุม และประเมินผลการดำเนินงาน มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบเพื่อพัฒนาองค์กร อีกทั้งยังมีการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยแปลงยุทธศาสตร์มาดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรม บุคลากรได้รับการสรรหา คัดเลือกที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีการฝึกอบรมและพัฒนา เพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และทักษะของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ทางศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมีการส่งเสริมทักษะพิเศษด้านภาษา ด้านจิตวิทยาเด็กและด้านอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร ทำให้บุคลากรมีทักษะด้านอาชีพที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ ตลอดจนมีความคิดริเริ่ม พร้อมสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในองค์กรอยู่เสมอ ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .535)
2. การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .505)
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง โดยมีค่า

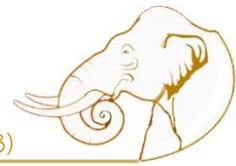
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .800 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ตะวันออก กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 64 จากด้านทักษะ ($B = .310, t = 5.781, P\text{-value} = .000$) ด้านรูปแบบการบริหาร ($B = .225, t = 3.480, P\text{-value} = .001$) ด้านกลยุทธ์ ($B = .174, t = 3.531, P\text{-value} = .000$) และด้านบุคลากร ($B = .128, t = 2.217, P\text{-value} = .027$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .30$

4. ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ตะวันออก กรุงเทพมหานคร พบว่า นโยบายและแผนที่แตกต่างกันของแต่ละสำนักงานเขต ส่งผลให้การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนแต่ละพื้นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งยังไม่มีมีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นทางการและทันสมัย และการจัดการเรียนการสอนที่ยังไม่ได้รับการดูแล การแนะนำ การนิเทศจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย รวมถึงการบริหารทรัพยากรและจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการสร้างเสริมพัฒนาการของเด็ก ตลอดจนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่เกิดการปรับปรุงหรือพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรบูรณาการความร่วมมือระหว่างฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมและฝ่ายการศึกษา เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการ นโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์ และหลักสูตรที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกศูนย์ฯ
2. ควรมีการจัดสรรโครงสร้างบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสมกับภาระงาน และควรมีการกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ ทิศทางการทำงานและความสัมพันธ์ให้ชัดเจน มีการถ่ายทอดแผนการปฏิบัติงานให้รับรู้และเข้าใจทั่วทั้งองค์กร เพื่อการประสานงานและการดำเนินงานภายในองค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ควรส่งเสริมการจัดรูปแบบการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย ให้สอดคล้องกับธรรมชาติและพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล โดยมุ่งเน้นการเล่นและเรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว จัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามศักยภาพของเด็กปฐมวัย
4. หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและทัดเทียมกันทั่วทั้งพื้นที่ เพื่อการส่งเสริมคุณภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งในด้านการจัดการทรัพยากร อุปกรณ์/สื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อจำนวนเด็ก จัดงบประมาณด้านอาหารและโภชนาการที่เหมาะสมกับช่วงวัย รวมถึงจัดงบประมาณด้านค่าตอบแทนบุคลากรที่เป็นธรรม เป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรเพื่อให้องค์กรบรรลุความสำเร็จตามแผนที่วางไว้ได้
5. ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมบุคลากรในการเข้าฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถและความก้าวหน้าในการทำงาน
6. ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาเด็กปฐมวัยระดับชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมเพื่อเชื่อมโยงรอยต่อภายในชุมชนระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เด็กครอบครัว ผู้ปกครองและชุมชน

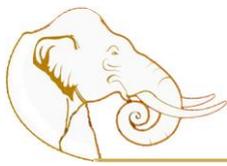

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในพื้นที่กลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร เท่านั้น ยังไม่รวมถึงกลุ่มเขตอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นควรศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมทั้ง 6 กลุ่มเขตของกรุงเทพมหานครเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะปัจจัยภายในองค์กรที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ กฎหมาย การเมือง รวมถึงปัจจัยทางธรรมชาติที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่อไป

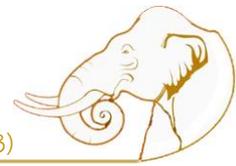
เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ แก้วดี. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ โรงพยาบาลย่านตาขาว อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธิษิรินทร์ ปัญญาฤกษ์ศักดิ์. (2562). ปัจจัยตามหลักแนวคิด 7S ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของเทศบาลเมืองสัทธิ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประทีป กันทะเรือน. (2552). องค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามแผนกลยุทธ์ของสหกรณ์การเกษตรรสบปราบจำกัด. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิริยา ชาติวิกรัยวงศ์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานตามแผนยุทธศาสตร์วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภัทรกร โนนสี, คชาเทพ จันท์เจริญ และธงชาติ วงษ์สุวรรณ. (2565). “ปัจจัยการบริหารศูนย์พัฒนา เด็กเล็กที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงราย”. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(6), 67-82.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2564-2570. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักพัฒนาสังคม. [ออนไลน์]. (2565). ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนกรุงเทพมหานคร. เข้าถึงได้จาก https://webportal.bangkok.go.th/public/user_files_editor/103/SocialWelfare/Pre-schoolChildren_Sep2022.pdf.

อมรศักดิ์ เงามผล และวารภรณ์ เทพสัมฤทธิ์พร. (2561). “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเจริญ อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา” *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 14(2),

Waterman, R. H., Peters, T. J. and Phillips, J. R. (1980). “Structure is not organization”. *Business Horizons*, 23(3), 14-26.

ประสิทธิภาพการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุม
สารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

Efficiency of Emergency Response in Prevention and Controlment of
Chemicals and Hazmat of Fire Brigade Division 2 Bangkok Fire and
Rescue Department, Bangkok Metropolitan Administration

ชัชวาลย์ พุ่มชะบา¹, รังสรรค์ ประเสริฐศรี², อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ³, พระปลัดสุระ ญาณธโร⁴

Chadchawal Pumchaba¹ Rangson Prasertsri² Orapin Piyasakulkiat³

PhrapaladSura Yanatharo⁴

¹⁻⁴หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹⁻⁴Master of Public Administration Program Graduate School Kasem Bundit University

E-mail: chadchawal_bum29@hotmail.com¹

Tel. 086-605-****

Received : December15, 2023;

Revised : December20, 2023;

Accepted : December23, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และ 2) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 จำนวน 200 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เป็นไปในทิศทางเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการควบคุม รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการประสานงาน และปัจจัยด้านการจัดการองค์การตามลำดับ

2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายยังไม่ชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ เจ้าหน้าที่บางส่วนยังไม่มี ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย อีกทั้งการบังคับบัญชาสั่งการที่มีโครงสร้างค่อนข้างซ้ำซ้อน

ส่งผลให้เกิดความสับสนและล่าช้าในการปฏิบัติงาน รวมถึงอุปสรรคที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานมีความล่าช้าและไม่พร้อมที่จะนำไปปฏิบัติการ อีกทั้งมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่

คำสำคัญ : การปฏิบัติการ; การตอบโต้เหตุฉุกเฉิน; สารเคมีและวัตถุอันตราย; ประสิทธิภาพ; สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

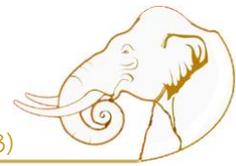
Abstract

This research aims to study: 1) The emergency response factors affecting the efficiency of emergency response in prevention and controlment of chemicals and hazmat of Fire Brigade Division 2 Bangkok Fire and Rescue Department, Bangkok Metropolitan Administration. and 2) The problems and obstacles in the emergency response in prevention and controlment of chemicals and hazmat of Fire Brigade Division 2 Bangkok Fire and Rescue Department, Bangkok Metropolitan Administration. The participants in the study were officers of the rescue station in Fire Brigade Division 2 Bangkok Fire and Rescue Department, Bangkok Metropolitan Administration, a total of 200 in numbers. The study used a quantitative method, which utilized the questionnaires to collect the data. The data proved the content validity and verified the value of Cronbach's alpha reliability test of 0.99. The statistics used in this case were descriptive statistics analysis, frequency, percentage, mean, Standard Deviation and including assumption by Multiple Regression Analysis. The results of research found that:

1) The emergency response factors have a statistically significant influence at the level of .05 on the efficiency of emergency response in prevention and controlment of chemicals and hazmat of Fire Brigade Division 2 Bangkok Fire and Rescue Department, Bangkok Metropolitan Administration and the positive directions were the controlling, coordination and organizing, respectively.

2) The problems and obstacles in the emergency response in prevention and controlment of chemicals and hazmat of Fire Brigade Division 2 Bangkok Fire and Rescue Department, Bangkok Metropolitan Administration such as the formulation of policies and plans for operation prevention and controlment of chemicals and hazmat are not clear for implementation. Some officials didn't have specialized expertise in operating emergency response to prevention and controlment of chemicals and hazmat. The commanding was overlapping structure resulted in confusion and delays. The equipment was insufficient, outdated work and not ready to implementation.

Keywords: operation; emergency response; chemicals and hazmat; efficiency; Bangkok Fire and Rescue Department

บทนำ

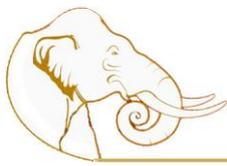
กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดของประเทศไทย และยังเป็นศูนย์กลางในภาคอุตสาหกรรมที่มีโรงงานตั้งอยู่มากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 17,297 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 43.56 (สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, 2559 : 62) จากการบันทึกสถิติการเกิดภัยของกรุงเทพมหานคร ด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 ถึงปี พ.ศ. 2566 พบว่ามีเหตุเกิดขึ้นถึง 529 ครั้ง โดยภัยอันตรายจากสารเคมีและวัตถุอันตราย เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นมากเป็นอันดับสี่ในเขตกรุงเทพมหานคร (สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร, [ออนไลน์], 2566) ซึ่งเป็นสาธารณภัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ความปลอดภัยของประชาชนและสภาพแวดล้อมในวงกว้าง

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ตามภารกิจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ซึ่งเป็นผู้จัดการและตอบโต้เหตุฉุกเฉินด้านสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานครโดยตรงตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 จากภารกิจดังกล่าว นักดับเพลิงและกู้ภัยของกรุงเทพมหานครจึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการตอบโต้เหตุการณ์สารเคมีและวัตถุอันตรายในสถานการณ์ฉุกเฉิน (Respond to an Emergency) โดยต้องได้รับการฝึกอบรม เพื่อเรียนรู้วิธีการตอบโต้ได้อย่างถูกต้องและจัดลำดับความเสี่ยงการเข้าเผชิญกับเหตุการณ์ได้รวดเร็ว ปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติ ดังที่ พงศ์เทพ วิจารณ์ระเดช (2561) ได้กล่าวว่า การประเมินความเสี่ยง เป็นลักษณะของการคาดการณ์ของสถานการณ์หรือการกระทำใด ๆ ที่มีผลลัพธ์ได้มากกว่า 1 อย่าง ตลอดจนประเมินถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติการมีความเสี่ยงสูงอยู่หรือไม่ด้วย (เดลินิวส์, [ออนไลน์], 2558) โดยกระบวนการดำเนินงานดังกล่าว มุ่งเน้นการบริหารจัดการรอบด้านและครอบคลุม ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติการ การจัดโครงสร้างองค์กร จนถึงการควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นพิบัติจากสารเคมีและวัตถุอันตรายดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” เพื่อที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้มาเป็นข้อมูลในการเพิ่มศักยภาพและพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านการบริการประชาชน กรณีการป้องกันและลดความสูญเสียทรัพย์สิน กระทั่งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่าง เป็นรูปธรรม ตลอดจนนำไปพัฒนาการดำเนินงานในทุกภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครปลอดภัยอย่างแท้จริง ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ไม่เพียงแต่เกิดแก่ตัวผู้วิจัยเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการวางแผน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร
3. ปัจจัยด้านการบังคับบัญชาสั่งการ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร
4. ปัจจัยด้านการประสานงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร
5. ปัจจัยด้านการควบคุม ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

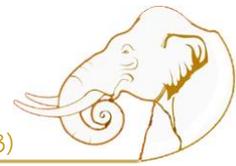
1. ทราบถึงการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร
2. นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติการกิจของนักดับเพลิง กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนสืบไป

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการจัดการแบบ POCCE ของ Henri Fayol

Fayol (1949) ได้เขียนทฤษฎีบริหารจัดการที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1) P – Planning : การวางแผน หมายถึง การกำหนดแผนปฏิบัติการ หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติงานไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ ให้ครอบคลุมทุกกระบวนการ เป็นแนวทางที่วางไว้สำหรับการทำงานในอนาคต
- 2) O – Organizing : การจัดการองค์กร หมายถึง การกำหนดตำแหน่งงาน ภาระ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนจำนวนคน ให้ครอบคลุมการทำงานครบทุกกระบวนการ รวมถึงการจัดโครงสร้างตำแหน่ง โครงสร้างองค์กรเพื่อจัดลำดับการบริหารและสั่งการด้วย
- 3) C – Commanding : การบังคับบัญชาสั่งการ หมายถึง การจัดองค์กร ตลอดจนจัดโครงสร้างการทำงาน ซึ่งจะทำให้เห็นสายบังคับบัญชาที่ชัดเจน เห็นลำดับความสำคัญ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ในการสั่งการ

4) C – Coordination : การประสานงาน หมายถึง ภาระหน้าที่ในการเชื่อมโยงงาน ตลอดจนการปฏิบัติการทุกอย่าง รวมไปถึงกำลังคนที่หน่วยให้ทำงานเข้ากันได้ กำกับให้มุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน อำนวยให้เกิดการทำงานที่ราบรื่นเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่วางไว้

5) C – Controlling : การควบคุม หมายถึง การกำกับ ตลอดจนบริหารจัดการทุกอย่างให้สำเร็จ ล่วงไปตามแผนที่วางไว้ ปรองคองการดำเนินงานให้เป็นไปตามกรอบที่กำหนด ทั้งในเรื่องของกรอบเวลา มาตรฐานการปฏิบัติการ ขั้นตอนการทำงาน ไปจนถึงการประสานงานทุกฝ่ายให้เกิดความราบรื่น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

Peterson and Plowman (1953) ได้กำหนดองค์ประกอบของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4 ประการ ดังนี้

1. คุณภาพของงาน (Quality) จะต้องมีคุณภาพสูง คือ ผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์ เกิดความคุ้มค่า มีความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้องได้มาตรฐานและรวดเร็ว

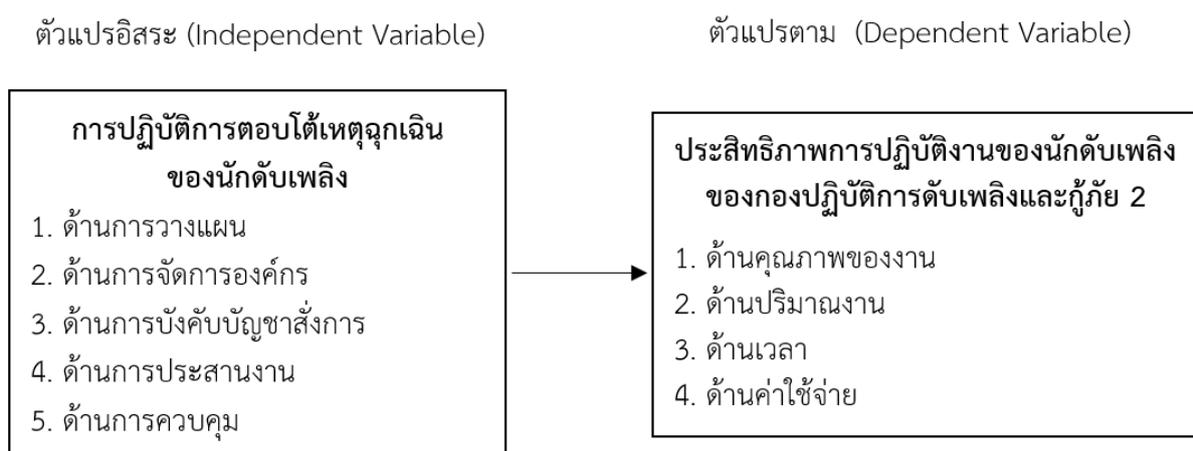
2. ปริมาณงาน (Quantity) งานที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามมาตรฐานขององค์กร โดยมีผลงานที่ปฏิบัติได้ปริมาณตามที่เหมาะสมหรือเป็นไปตามที่เป้าหมายขององค์กรวางไว้

3. เวลา (Time) คือ เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน กล่าวคือ ต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องเหมาะสม และทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการปฏิบัติงานให้รวดเร็วสะดวกมากยิ่งขึ้น

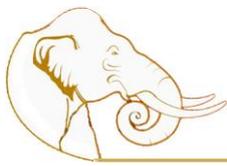
4. ค่าใช้จ่าย (Cost) ในการปฏิบัติงานทั้งหมดต้องเหมาะสมกับงาน จะต้องลงทุนน้อยได้ผลกำไรมาก หรือใช้ทรัพยากรด้านการเงิน แรงงาน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดการสูญเสียให้น้อยที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอในส่วนก่อนหน้า สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 จำนวน 359 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดค่าระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ร้อยละ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 190 คน และเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพสมรส 4) ระดับการศึกษา 5) ระดับตำแหน่ง และ 6) อายุราชการ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉินของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายในพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยการปฏิบัติการตอบโต้ฉุกเฉินของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 โดยใช้แนวคิดการบริหารจัดการแบบ POCCC 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดการองค์กร 3) ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ 4) ด้านการประสานงาน และ 5) ด้านการควบคุม (Fayol, 1949)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของงาน 2) ด้านปริมาณงาน 3) ด้านเวลา และ 4) ด้านค่าใช้จ่าย (Peterson and Plowman, 1953)

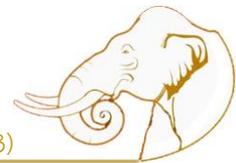
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉินของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉินของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดยรวม

(n=200)

ปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
8. ด้านการวางแผน	3.14	1.008	ปานกลาง
9. ด้านการจัดการองค์กร	3.03	1.011	ปานกลาง
10. ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ	3.26	.957	ปานกลาง
11. ด้านการประสานงาน	3.27	.948	ปานกลาง
12. ด้านการควบคุม	3.23	.974	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.18	.909	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 ปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉินของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = .909) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = .948) รองลงมาได้แก่ ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = .957) ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = .974) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.14$, S.D. = 1.008) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการองค์กร ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 1.011) ตามลำดับ

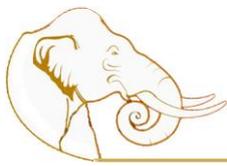
2. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดยรวม

(n=200)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณภาพของงาน	3.46	.916	มาก
2. ด้านปริมาณงาน	3.19	.986	ปานกลาง
3. ด้านเวลา	3.28	.952	ปานกลาง
4. ด้านค่าใช้จ่าย	3.03	.996	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.24	.890	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = .890) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านคุณภาพของงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .916) รองลงมาคือ ด้านเวลา ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = .952) ด้านปริมาณงาน ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = .986) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = .996) ตามลำดับ

3. ปัจจัยการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Beta		
Constant	.415		4.174	.000*
ปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉิน				
ด้านการวางแผน	.064	.072	1.096	.275
ด้านการจัดการองค์กร	.205	.233	3.301	.001*
ด้านการบังคับบัญชาสั่งการ	.082	.089	1.281	.202
ด้านการประสานงาน	.222	.237	3.179	.002*
ด้านการควบคุม	.312	.342	4.859	.000*

R = .909   R² = .826   Adjusted R² = .821   Std. Error of the Estimate = .37648
F Change = 183.705   Sig = .000

* Correlation is significant at the .05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 3 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็นเท่ากับ .909 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 82.6 จากปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉินด้านการควบคุม (B = .312, t = 4.859, P-value = .000) ด้านการประสานงาน (B = .222, t = 3.179, P-value = .002) และด้านการจัดการองค์กร (B = .205, t = 3.301, P-value = .001) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ ±.30 โดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.415 + 0.312(X_5) + 0.222(X_4) + 0.205(X_2)$$

ให้ $\hat{Y}$ แทน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักดับเพลิง

X_2 แทน ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร

X_4 แทน ปัจจัยด้านการประสานงาน

X_5 แทน ปัจจัยด้านการควบคุม

4. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายในพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร มีดังต่อไปนี้

1. การกำหนดนโยบาย แผน และระเบียบการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินสารเคมีและวัตถุอันตรายยังไม่ชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการให้ชัดเจนในทุกขั้นตอนเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงาน

2. เจ้าหน้าที่บางส่วนยังไม่มี ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการตอบโต้สารเคมีและวัตถุอันตราย ควรจัดฝึกอบรมเสริมสร้างสมรรถนะ พัฒนาทักษะการเผชิญเหตุ และฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความชำนาญ

3. การบังคับบัญชาสั่งการที่ค่อนข้างซ้ำซ้อน ส่งผลให้เกิดความสับสนและล่าช้าในการปฏิบัติงาน ควรจัดวางโครงสร้าง กำหนดตำแหน่งงานตามภารกิจให้ชัดเจนเพื่อรองรับกับแผนที่ได้วางไว้

4. ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่ ควรเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร จัดหาอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลหรืออุปกรณ์ในการระงับเหตุที่ทันสมัยให้เพียงพอและพร้อมใช้งาน

5. ต้องมีการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องในทุกกระบวนการ อันจะส่งผลให้การปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายของกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ปัจจัยการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายในพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร อภิปรายผลการศึกษาโดยเฉพาะในการทดสอบสมมติฐาน ตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

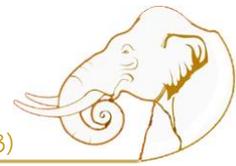
สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการวางแผน ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร (B = .064, t = 1.096, P-value = .275) ซึ่งค่า P-value มีค่ามากกว่า .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ถึงแม้ว่ากองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานครจะมีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสารเคมีและวัตถุอันตรายแก่เจ้าหน้าที่ มีการจัดทำแผนตอบโต้ฉุกเฉิน กำหนดพื้นที่เสี่ยงและจัดทำแผนอพยพในพื้นที่เสี่ยงจากเหตุฉุกเฉินสารเคมีและวัตถุอันตราย แต่อย่างไรก็ตามการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินในสถานการณ์จริง การระงับเหตุหรือแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าอาจไม่สามารถทำตามแผนที่วางไว้ได้ทั้งหมด เนื่องจากเหตุฉุกเฉินสารเคมีและวัตถุอันตรายมักเกิดขึ้นในรูปแบบทันทีทันใด จึงคาดคะเนเหตุการณ์และจำกัดความรุนแรงได้ยาก ทำให้การควบคุมเหตุต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ดังนั้น ถึงแม้การวางแผนจะมีความสำคัญมากในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน แต่ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นต้องอาศัยความชำนาญของเจ้าหน้าที่และปัจจัยอื่น ๆ เสริมกันอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล ทองอุ่ม (2565) ที่ได้

ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กองบริหารการคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการด้านการวางแผนไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กองบริหารการคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($B = .164, t = 1.580, P\text{-value} = .117$)

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการจัดการองค์กร ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ($B = .205, t = 3.301, P\text{-value} = .001$) ซึ่งค่า P-value มีค่าน้อยกว่า .05 **จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงให้เห็นว่า กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 มีการเสริมสร้างการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ดับเพลิง เช่น การจัดฝึกซ้อมปฏิบัติตามแผนให้เกิดความชำนาญ มีการแบ่งกลุ่มงานตามภารกิจ หรือลงพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายในการตรวจสอบพื้นที่เพื่อความเร็วในการปฏิบัติงาน มีการจัดวางตำแหน่งของเจ้าหน้าที่และการจัดลำดับเหตุการณ์ในการเข้าตอบโต้เหตุของเจ้าหน้าที่ดับเพลิงจากสารเคมีและวัตถุอันตราย สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพล ทองอุ่ม (2565) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกองบริหารการคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการด้านการจัดองค์การส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรกองบริหารการคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($B = .250, t = 2.281, P\text{-value} = .025$) เนื่องจากมีการจัดองค์การที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดตำแหน่งงาน ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบตลอดจนจัดจำนวนคน ให้ครอบคลุมการทำงานครบทุกกระบวนการ จึงทำให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

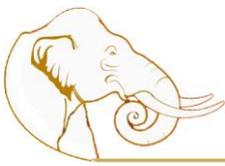
สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการบังคับบัญชาสั่งการ ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ($B = .082, t = 1.281, P\text{-value} = .202$) ซึ่งค่า P-value มีค่ามากกว่า .05 **จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้** ทั้งนี้ ถึงแม้ว่ากองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 เป็นส่วนหนึ่งของราชการกรุงเทพมหานคร ที่มีระบบสายบังคับบัญชาในการควบคุมเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ในภารกิจต่าง ๆ ให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้สามารถควบคุมดูแลและแก้ไขข้อผิดพลาดได้อย่างทันท่วงที แต่ด้วยความที่องค์กรมีขนาดใหญ่และมีการจัดชุดปฏิบัติการหลายชุด ทำให้การดำเนินการบางเรื่องต้องใช้เวลาและการตัดสินใจอย่างรัดกุม ผู้ปฏิบัติการยังขาดการมีส่วนร่วมการตัดสินใจในปัญหาที่เกิดขึ้น และเกิดการสั่งการจากหลายบุคคล ซึ่งทำให้มีความสับสนเกิดขึ้นในการปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนม พรหมมิตรนะ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการกากอุตสาหกรรมของไทย” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการจัดการของโรงงานด้านการบังคับบัญชาสั่งการไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการกากอุตสาหกรรมของไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($B = -.070, t = -1.576, P\text{-value} = .116$)

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านการประสานงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ($B = .222, t = 3.179, P\text{-value} = .002$) ซึ่งค่า P-value มีค่าน้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 มีการประสานงานกับสถานีดับเพลิงใกล้เคียงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการตอบโต้เหตุสารเคมีและวัตถุอันตรายได้ดีมาก และมีการกำหนดตัวบุคคลเพื่อรับผิดชอบด้านการประสานงานติดต่อสื่อสารอย่างชัดเจน ตลอดจนมีการวางระบบสื่อสารหลักและระบบสำรองในการตอบโต้สารเคมีและวัตถุอันตรายที่ชัดเจน ดังนั้น การประสานงานและการบูรณาการของทุกภาคส่วน ส่งผลให้การปฏิบัติการตอบโต้ควบคุมเหตุฉุกเฉินของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถลดความรุนแรงและผลกระทบทางด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน และความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนม พรมมรินทร์ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการกากอุตสาหกรรมของไทย” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการจัดการของโรงงานด้านการประสานงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการกากอุตสาหกรรมของไทย อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ .05 ($B = .279, t = 5.907, P\text{-value} = .000$) เนื่องจากมีการประสานงานเชื่อมโยงนโยบาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้บุคลากรเข้าใจอย่างชัดเจน และมีการกระตุ้นให้บุคลากรเต็มใจที่จะร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านการควบคุม ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ($B = .312, t = 4.859, P\text{-value} = .000$) ซึ่งค่า P-value มีค่าน้อยกว่า .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงให้เห็นว่า กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 มีการกำหนดกรอบในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการควบคุมตามสถานการณ์ และมีกรอบมาตรฐานด้านเวลาในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุให้มีความรวดเร็ว ปลอดภัยอย่างที่สุด ทั้งยังมีการกำหนดขั้นตอนจัดลำดับในการตอบโต้เหตุสารเคมีและวัตถุอันตรายในหน่วยงาน ตลอดจนมีการกำกับกับการปฏิบัติงาน และการใช้ทรัพยากรทั้งบุคคลและอุปกรณ์ให้สำเร็จลุล่วงตามแผนที่ตั้งไว้ ทำให้สามารถปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย และลดความสูญเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชยา พลมณี และกรรณา เชิดจระพงษ์ (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจดทะเบียนรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการควบคุมส่งผลต่อประสิทธิภาพการจดทะเบียนรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ .05 ($B = .280, t = 2.639, P\text{-value} = .009$)

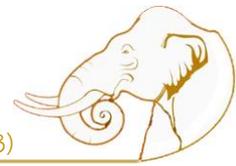
2. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร พบว่า การกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและ

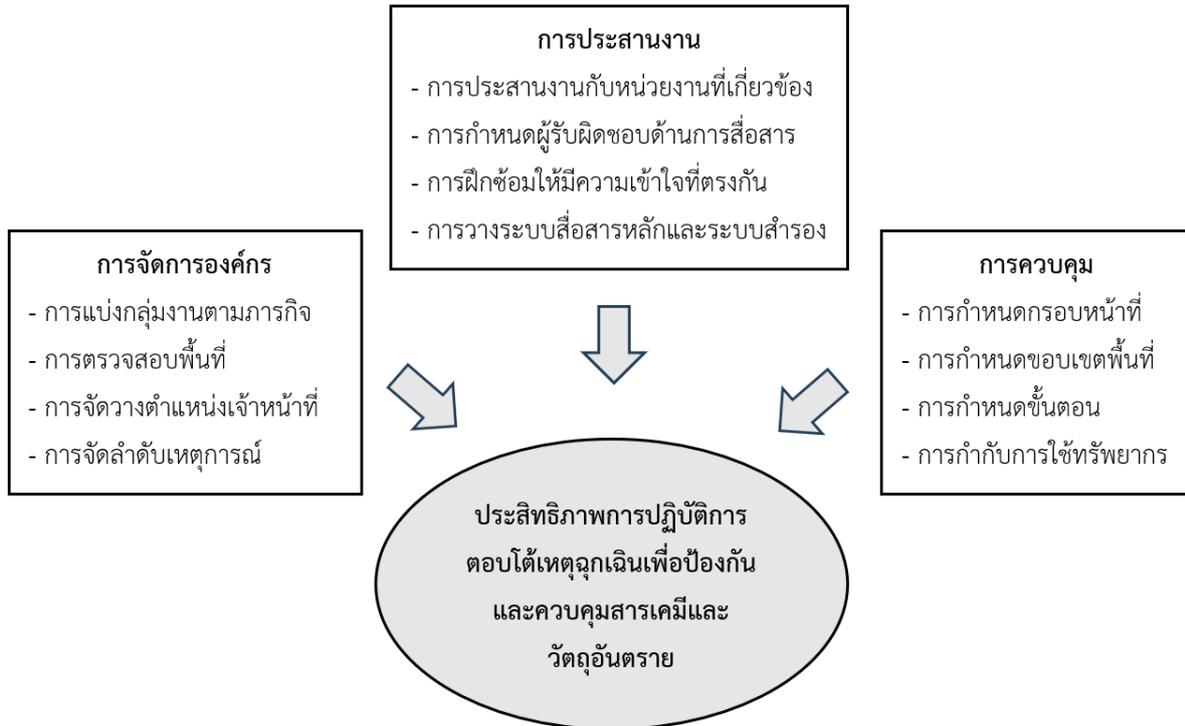
ควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายยังไม่ชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ เจ้าหน้าที่บางส่วนยังไม่มี ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย อีกทั้งการบังคับบัญชาสั่งการที่มีโครงสร้างค่อนข้างซ้ำซ้อน ส่งผลให้เกิดความสับสนและล่าช้าในการปฏิบัติงาน รวมถึงอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานมีความล้าสมัย ไม่พร้อมที่จะนำไปปฏิบัติ และยังมีไม่เพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บัญชา คหินทพงษ์ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การเพิ่มประสิทธิภาพในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงและกู้ภัย บางโพ” ผลการศึกษาจุดอ่อนและอุปสรรคที่ทำให้การตอบโต้เหตุฉุกเฉินสารเคมีและวัตถุอันตรายไม่เกิด ประสิทธิภาพ พบว่า เกิดจากบุคลากรที่เชี่ยวชาญมีไม่เพียงพอในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินสารเคมีและวัตถุอันตรายในทุกชุดปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามประสบการณ์และยังไม่มีแผนการตอบโต้เหตุฉุกเฉิน สารเคมีและวัตถุอันตรายที่ชัดเจน ขาดการสำรวจข้อมูลปัจจุบันด้านสารเคมีและวัตถุอันตรายในพื้นที่ อีกทั้งยานพาหนะที่ใช้ตอบโต้สารเคมี เครื่องมือ และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ รวมทั้งผู้ประกอบการและประชาชนที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีและวัตถุอันตรายไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือไม่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดเก็บ/การมีไว้ซึ่ง สารเคมีและวัตถุอันตราย ตลอดจนเจ้าหน้าที่หน่วยงานเครือข่ายร่วมในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินสารเคมีและ วัตถุอันตรายทำงานเป็นช่วงเวลา ซึ่งเหตุฉุกเฉินสารเคมีและวัตถุอันตรายนั้นเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้น หากมีการจัดวางแผน กำหนดหน้าที่ การประสานงาน จะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นในการตอบโต้เหตุ ฉุกเฉินสารเคมีและวัตถุอันตรายให้กับพื้นที่หรือชุมชนที่มีความเสี่ยง

องค์ความรู้จากการวิจัย

ประสิทธิภาพการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย พื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เกิดจาก การจัดการองค์กร โดยมีการแบ่งกลุ่มงานตามภารกิจหรือลงพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายในการตรวจสอบพื้นที่ เพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน มีการจัดวางตำแหน่งของเจ้าหน้าที่และการจัดลำดับเหตุการณ์ในการ เข้าตอบโต้เหตุของเจ้าหน้าที่ดับเพลิงจากสารเคมีและวัตถุอันตราย มีการประสานงานและบูรณาการการ ทำงานกับทุกภาคส่วน มีการประสานงานกับสถานีดับเพลิงใกล้เคียงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการ ตอบโต้เหตุสารเคมีและวัตถุอันตรายได้ดีมาก มีการกำหนดผู้รับผิดชอบด้านการประสานงานติดต่อสื่อสาร อย่างชัดเจน มีการฝึกซ้อมด้านการประสานงานและการสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ที่มีความเข้าใจที่ตรงกัน รวมถึงมี การวางระบบสื่อสารหลักและระบบสำรองในการตอบโต้สารเคมีและวัตถุอันตรายที่ชัดเจน ตลอดจนมีการ ควบคุมและกำหนดกรอบหน้าที่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการควบคุมตาม สถานการณ์ และมีกรอบมาตรฐานด้านเวลาในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุให้มีความรวดเร็วและปลอดภัย อย่างที่สุด ทั้งยังมีการกำหนดขั้นตอนจัดลำดับในการตอบโต้เหตุสารเคมีและวัตถุอันตรายในหน่วยงาน ตลอดจนมีการกำกับกับการปฏิบัติงาน และการใช้ทรัพยากรทั้งบุคคลและอุปกรณ์ให้สำเร็จลุล่วงตามแผนที่ตั้ง ไว้ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้นักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 ทำให้สามารถปฏิบัติการตอบโต้เหตุ

ฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย และลดความสูญเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
 ดังแสดงในภาพที่ 2

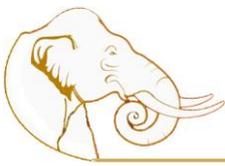
ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉินของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = .909)

2. ประสิทธิภาพการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = .890)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็นเท่ากับ .909 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของนักดับเพลิงกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 82.6 จากปัจจัยการปฏิบัติหน้าที่การตอบโต้เหตุฉุกเฉินด้านการควบคุม ($B = .312$, $t = 4.859$, $P\text{-value} = .000$) ด้านการประสานงาน ($B = .222$, $t = 3.179$, $P\text{-value} = .002$) และด้านการจัดการองค์กร ($B = .205$, $t = 3.301$, $P\text{-value} = .001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .30$

4. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตรายยังไม่ชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ เจ้าหน้าที่บางส่วนยังไม่มี ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย อีกทั้งการบังคับบัญชาสั่งการที่มีโครงสร้างค่อนข้างซ้ำซ้อน ส่งผลให้เกิดความสับสนและล่าช้าในการปฏิบัติงาน รวมถึงอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานมีความล้าสมัยและไม่พร้อมที่จะนำไปปฏิบัติการ อีกทั้งมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

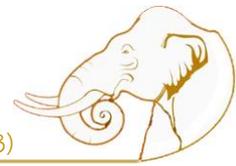
1. ควรมีการจัดทำแผนการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย เป็นกรอบในการปฏิบัติงานให้แก่แต่ละสถานี สามารถปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายได้อย่างเป็นระบบและบูรณาการ จัดทำแผนที่พื้นที่เสี่ยงสารเคมีและวัตถุอันตรายให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งข้อมูลพื้นที่ปลอดภัยเพื่อรองรับการอพยพให้เป็นปัจจุบัน

2. ควรมีจัดวางโครงสร้างการดำเนินงานภายในองค์กรให้มีความเข้มแข็งและชัดเจน โดยการกำหนดขอบข่ายความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ การแบ่งกลุ่มงานตามภารกิจหรือพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายให้ชัดเจนเพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ทั้งยังควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ความรู้อย่างถูกต้องในการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายแก่เจ้าหน้าที่ให้ครอบคลุมเพื่อพัฒนาทักษะ รวมถึงมีการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการตามขั้นตอนให้พร้อมเผชิญเหตุอยู่เสมอ

3. ควรปฏิบัติการตามระบบการบัญชาการเหตุการณ์ โดยรวมอำนาจสั่งการแบบรวมศูนย์เรียกว่า “Single Command” เพื่อแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนและความล่าช้าในการปฏิบัติ โดยมีผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident commander) ในแต่ละระดับตามความรุนแรงของสาธารณภัยเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งการ รวมถึงผู้บัญชาการเหตุการณ์ควรมีความเชี่ยวชาญในการระงับเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย มีเทคนิคการเผชิญเหตุ มีการตัดสินใจที่เด็ดขาดและแม่นยำ รู้จักพื้นที่ และผ่านการฝึกอบรม ฝึกซ้อมในการเข้าระงับเหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

4. ควรพัฒนาระบบเครือข่ายฐานข้อมูลสารสนเทศด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย โดยนำเทคโนโลยีสนับสนุนการปฏิบัติงานให้มีความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานอย่างบูรณาการ ทั้งหน่วยปฏิบัติการหลักและหน่วยสนับสนุน อีกทั้งควรเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร ระบบการปฏิบัติ จัดเตรียมระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารสำรอง ควรกำหนดให้มีการฝึกใช้อุปกรณ์ให้เกิดความชำนาญ พร้อมทั้งจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์สำหรับเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอและพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากสารเคมีและวัตถุอันตรายได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ

5. ควรมีการกำหนดแนวทางการกำกับ ติดตาม รายงานและประเมินผลการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายภายในแต่ละสถานีอย่างสม่ำเสมอ ให้มีการดำเนินการที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และนำผลประเมินมาเป็นข้อมูลในการแก้ไขจุดบกพร่อง ปรับปรุงระบบและพัฒนาแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดรูปแบบและกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการวางแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

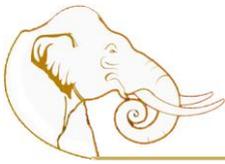

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยภายนอกองค์กร ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติการตอบโต้เหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันและควบคุมสารเคมีและวัตถุอันตราย เพื่อค้นหาแนวทางอื่นในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในองค์กร และเพื่อบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกต่อไป
2. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นในการวิจัยครั้งถัดไปควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่แท้จริงและหลากหลาย นำไปสู่การปรับปรุง แก้ไข และเสนอนโยบายให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
3. ควรทำการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะพื้นที่กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 ผลการศึกษาจึงสามารถอธิบายได้ เฉพาะเจ้าหน้าที่ในกองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ไม่สามารถนำไปอธิบายในระดับสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่อื่นหรืออธิบายในระดับประเทศได้ อาจต้องทำการศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ ให้กระจายมากขึ้นหรือทั่วทุกภาคในประเทศ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

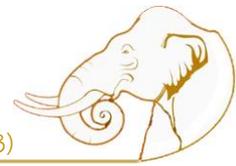
- ณัฐชยา พลมณี และกรรณา เชิดจิระพงษ์. (2564). “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชัยภูมิ” *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 13(2), 27 – 43.
- ณัฐพล ทองอุ่ม. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กองบริหารการคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข*. การศึกษาค้นคว้าอิสระทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์ และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เดลินิวส์. [ออนไลน์]. (2558). *การปฏิบัติการ First Responders ของเจ้าหน้าที่ดับเพลิง*. สืบค้นจาก <https://d.dailynews.co.th/article/343889/>.
- บัญชา คหิณทพงษ์. (2563). *การเพิ่มประสิทธิภาพในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสารเคมีและวัตถุอันตรายภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงและกู้ภัยบางโพ*. รายงานการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ 37 สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร.
- พงศ์เทพ วิวรรณนะเดช. (2561). *การประเมินความเสี่ยงสุขภาพและการสร้างแบบจำลอง*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนม พรหมมีรัตน์. (2565). “ปัจจัยการจัดการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการกากอุตสาหกรรมของไทย”. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(2), 119 – 130.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). *พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550*. เล่มที่ 124 ตอนที่ 52.
- สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2566). *ข้อมูลจำนวนขนาดพื้นที่*. กองปฏิบัติการดับเพลิงและกู้ภัย 2 สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร. (สำเนาเอกสาร).
- สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. (2559). *ข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรม*. สืบค้นจาก <https://webportal.bangkok.go.th/cpud>.

อาทิตย์ คชชาและสุชนนี เมธิโยธิน. (2565). “รูปแบบกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการสาธารณสุขใน
เขตนิคมอุตสาหกรรม กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้นิคมแหลมฉบังและนิคมปิ่นทอง
จังหวัดชลบุรี”. *วารสารพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 15, 104 – 119.

Fayol, H. (1949). *General and Industrial Management*. London : Sir Isaac Pitman and Sons.

Peterson, E. and Plowman, G.E. (1953). *Business Organization and Management*. Chicago :
Irwin.

ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue
 ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมือง
 ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก
 Acceptance Factors of Traffy Fondue Platform Affecting to
 Behaviors in Manage and Solving Problems of officials
 in the Eastern Bangkok Area

ณริดา ทองรัตน์ธนดล¹, อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ², รังสรรค์ ประเสริฐศรี³
 Narida Thongrattanadol¹, Orapin Piyasakulkiat², Rangson Prasertsri³
¹⁻³หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹⁻³Master of Public Administration Program Graduate School Kasem Bundit University

E-mail: naridathongrattanadol@gmail.com¹

Tel. 086-605-****

Received : December15, 2023;

Revised : December21, 2023;

Accepted : December23, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1 การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพกลุ่มกรุงเทพตะวันออก 3. เพื่อศึกษาปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก .4 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก กลุ่มตัวอย่างได้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue ในสำนักงานเขตพื้นที่กลุ่มกรุงเทพตะวันออก จำนวน 125 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชัน Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออกเป็นไปในทิศทางเชิงบวก ได้แก่ ปัจจัยด้านความตั้งใจที่จะใช้ การรับรู้ว่ามีประโยชน์ และการรับรู้ว่ายากต่อการใช้งาน ปัญหาและอุปสรรคการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม

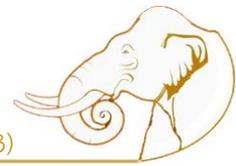
Traffy Fondue ได้แก่ การใช้งานที่ขึ้นอยู่กับระบบอินเทอร์เน็ต ข้อมูลที่ได้รับอาจมีความคลาดเคลื่อนยากต่อการประสานงานในหน่วยที่รับผิดชอบ ระบบสืบค้นข้อมูลย้อนหลังทำได้ยากและแอปพลิเคชันต้องมีการอัปเดตตลอดเวลา และการรับข้อมูลการร้องเรียนตลอด 24 ชั่วโมงทำให้เจ้าหน้าที่ขาดความเป็นส่วนตัวการสื่อสารเป็นแบบทางเดียวจากผู้ร้องเรียนโดยเจ้าหน้าที่ไม่สามารถสอบถามข้อมูลย้อนกลับได้

คำสำคัญ : แพลตฟอร์มทราฟฟีฟองดู ปัญหาเมือง พฤติกรรม เจ้าหน้าที่ กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพฯ ตะวันออก

Abstract

This research aims to study the factors affecting the acceptance to use of the Traffy Fondue Platform according to the behavior of officials' management and resolve in the Eastern Bangkok Area and obstacles to officials' accepted use of the Traffy Fondue Platform. The sample group used in this research consisted of 125 numbers. The data use a questionnaire. The statistical research tool used for data analysis was frequency, percentage, mean, and Standard Deviation, and the statistical used for hypothesis testing was Multiple Regression Analysis to determine the relationship between variables. The research results revealed that the official acceptance of the Traffy Fondue platform in management and solving problems in the Eastern Bangkok Area overall was high. The official behavior was management to solving problems by technology overall was at a high level. The factors of acceptance to use the Traffy Fondue Platform have a statistically significant influence at the level of .05 on behavior affecting officials to manage and solve problems in the Eastern Bangkok Area. The hypothesis testing found that intention to use, perceived usefulness, and perceived ease of use. The obstacles encountered in accepting to use the Traffic Fondue platform of officials in the Eastern Bangkok Area were networks, and the information received may be inaccurate. It was difficult to coordinate among responsible units, could not be searched for historical data, the application also needed to be often updated, and receiving complaint information 24 hours a day deprived officials of privacy of an ever-increasing workload. Moreover, communication via chat is sometimes a one-way communication from the complainant, and officials can not ask for further information.

Keywords: platform, Traffy Fondue, problem town, behavior, official, Eastern Bangkok Area

บทนำ

กรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศในทุกด้านทั้งทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการศึกษา ซึ่งล้วนเป็นพลังขับเคลื่อนให้ประเทศเจริญก้าวหน้าท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองภายใต้หลักการเมืองน่าอยู่เช่นมหานครสำคัญทั่วโลก การให้บริการและการบริหารจัดการเมืองโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนจากการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล โดยได้นำแอปพลิเคชัน Traffy Fondue มาประยุกต์ใช้งานมุ่งสู่การเป็นสมาร์ทซิตี (Smart City) ในการ“เปลี่ยนปัญหาของประชาชนให้เป็นข้อมูล” และ “เปลี่ยนข้อมูลให้เป็นความเข้าใจ” เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“Traffy Fondue” (Traffy ฟองดู) เป็นแพลตฟอร์มสำหรับสื่อสารปัญหาของเมืองระหว่างประชาชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อให้แก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วผ่านทางแอปพลิเคชันบนมือถือไม่ว่าจะเป็นปัญหาความสะอาด ปัญหา ทางเท้า ไฟส่องสว่าง หรือถนนชำรุด ฯลฯ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองที่น่าอยู่ และมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของเมืองได้อย่างครบวงจร ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ซึ่งมีระบบแชทบอต (Chatbot) หรือระบบตอบอัตโนมัติในการสอบถามรายละเอียดของปัญหาและข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็น จากนั้น AI จะทำหน้าที่วิเคราะห์ปัญหานั้นๆ แล้วจัดส่งข้อมูลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบแบบเรียลไทม์ ขณะเดียวกันหน่วยงานที่รับผิดชอบก็สามารถให้ข้อมูลและอัปเดตสถานการณ์การแก้ไขปัญหาสื่อสารกลับมาให้แก่ประชาชนได้ นอกจากนี้ในส่วนของเจ้าหน้าที่ยังมีระบบบริหารจัดการและติดตามปัญหา บริการข้อมูลทางสถิติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนงบประมาณและกำลังคน ซึ่งหน่วยงานของรัฐและเอกชนสามารถตั้งกลุ่มรับแจ้งและบริหารจัดการปัญหาของตนเองได้อีกด้วย (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.), [ออนไลน์], 2566) ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ใช้ระบบ Traffy Fondue ในการรับแจ้งปัญหาแล้วเป็นจำนวนมากเพื่อหนุนเสริมการยกระดับประเทศไทยสู่การเป็น Smart City

สำหรับกลุ่มเขตกรุงเทพตะวันออกครอบคลุมพื้นที่การปกครอง 9 สำนักงานเขตประกอบด้วย สำนักงานเขตคลองสามวา สำนักงานเขตคันนายาว สำนักงานเขตบางกะปิ สำนักงานเขตบึงกุ่ม สำนักงานเขตประเวศ สำนักงานเขตมีนบุรี สำนักงานเขตลาดกระบัง สำนักงานเขตสะพานสูง และสำนักงานเขตหนองจอก ถือเป็นเขตที่อยู่ในขั้นตอนการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองทางทิศตะวันออก ได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการด้วยระบบ Traffy Fondue ที่กล่าวมาแล้วนั้น เพื่อพัฒนาการให้บริการประชาชนที่มีอยู่เดิมแล้วให้มีความรวดเร็ว สะดวกสบายยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนความยุ่งยาก การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา โดยการตอบสนองตรงความต้องการของประชาชน ตามแนวคิดของ Davis (1989) เกี่ยวกับการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ 1) การรับรู้ว่ามีประโยชน์ 2) การรับรู้ว่าจะง่ายต่อการใช้งาน 3) ทศนคติของผู้ใช้ 4) พฤติกรรมความตั้งใจที่จะใช้ และ Benjamin S. Bloom (1976) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม ประกอบไปด้วย 1) ความรู้หรือพุทธิสัย Cognitive Domain 2) เจตคติหรือ ทักษะพิสัย Psychomotor Domain 3) การปฏิบัติหรือ จิตพิสัย Affective Domain

ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษามีความต้องการที่จะทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue มาบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก” เพื่อศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำแพลตฟอร์ม Traffy Fondue มาบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออกเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการเกิดประโยชน์ในการหาแนวทางในการจัดการพัฒนาระบบให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

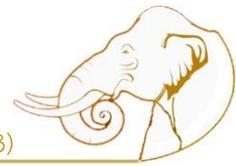
1. เพื่อศึกษาการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการรับรู้ว่าคุณภาพแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ประโยชน์ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก
2. ปัจจัยด้านการรับรู้ว่าคุณภาพแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ง่ายต่อการใช้งานส่งผลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก
3. ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้ใช้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก
4. ปัจจัยด้านความตั้งใจที่จะใช้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก

การทบทวนวรรณกรรม

1) การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก ตามแนวคิดของ Davis (1989) เนื่องจากเป็นปัจจัยที่องค์กรต้องให้ความสำคัญ และมีความสอดคล้องกับบริบท และสถานการณ์ขององค์กรภาครัฐในปัจจุบัน จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) การรับรู้ว่ามีประโยชน์ (Perceived ease of use) 2) การรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน (Perceived usefulness) 3) ทัศนคติของผู้ใช้ (Attitude towards use) 4) พฤติกรรมความตั้งใจที่จะใช้ (Behavioral Intention to use)

2) พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยี เป็นการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom (1980) เกี่ยวกับพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองประกอบไปด้วย 1) ความรู้หรือพุทธิพิสัย Cognitive Domain 2) เจตคติหรือ ทักษะพิสัย Psychomotor Domain 3) การปฏิบัติหรือ จิตพิสัย Affective Domain

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรับเรื่องราร้องทุกข์ประจำสำนักงานเขตในแต่ละเขตของกลุ่มกรุงเทพมหานครทั้งสิ้น 9 สำนักงานเขตจำนวน 180 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดการระดับความคลาดเคลื่อนไวที่ร้อยละ .05 กลุ่มตัวอย่างที่ได้มีจำนวน 125 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 125 คน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ของข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3.ระดับการศึกษา 4. ตำแหน่ง และ 5. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก โดยกำหนดข้อความให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้ว่ามีประโยชน์ 2) ด้านการรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน 3) ด้านทัศนคติของผู้ใช้ 4) ด้านความตั้งใจที่จะใช้ จำนวน 20 ข้อ โดยคำถามที่ใช้จะให้เลือกตอบโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก โดยกำหนดข้อความให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประกอบไปด้วย 3 ด้านจำนวน 15 ข้อ คือ 1) ความรู้หรือพุทธิพิสัย 2) เจตคติ หรือ ทักษะพิสัย 3) การปฏิบัติ หรือ จิตพิสัย

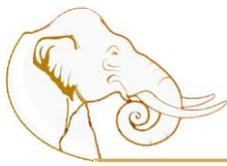
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับการยอมรับการใช้งานเทคโนโลยี ได้แก่ 1) การรับรู้ว่ามีประโยชน์ 2) การรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน 3) ทัศนคติของผู้ใช้ และ 4) พฤติกรรมความตั้งใจที่จะใช้

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองประกอบไปด้วย 1) ความรู้หรือพุทธิพิสัย (2) เจตคติหรือทักษะพิสัย 3) การปฏิบัติหรือจิตพิสัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หากสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชัน Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก

ตารางที่ 1 ปัจจัยเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชัน Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก โดยรวม

(n=125)

ปัจจัยเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชัน Traffy Fondue	$\bar{X}$	S.D.	การแปลค่า
1. ด้านการรับรู้ว่ามีประโยชน์	4.36	.658	มากที่สุด
2 ด้านการรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน	4.16	.545	มาก
3. ด้านทัศนคติของผู้ใช้	4.35	.646	มากที่สุด
4. ด้านความตั้งใจที่จะใช้	4.29	.648	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.29	.572	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชัน Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = .572) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการรับรู้ว่ามีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = .658) 2) ด้านทัศนคติของผู้ใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = .646) 3)ด้านความตั้งใจที่จะใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.29, S.D. = .648) และ 4) ด้านการรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = .545) ตามลำดับ

2. พฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก โดยรวม

(n=125)

พฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพ ตะวันออก	$\bar{X}$	S.D.	การแปลค่า
1. ด้านความรู้	3.92	.602	มาก
2 ด้านเจตคติ	3.99	.684	มาก
3. ด้านการปฏิบัติ	4.24	.690	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.05	.602	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .602) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .690) 2) ด้านเจตคติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= .684) และ 3) ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .602) ตามลำดับ

3. ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก

ตารางที่ 3 ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก

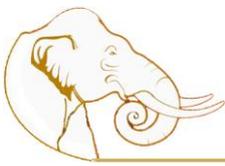
การบริหารจัดการปัญหาเมือง	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Beta		
Constant	.486		2.391	.018*
การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue				
การรับรู้ว่าการใช้งาน	.148	.145	2.254	.026
การรับรู้ว่ามีประโยชน์	.173	.209	2.167	.032
ทัศนคติของผู้ใช้	.148	.175	1.772	.079
ความตั้งใจที่จะใช้	.363	.423	4.526	.000

R = .873 $R^2 = .763$ Adjusted $R^2 = .755$ Std. Error of the Estimate = .25934
F Change = 94.057 Sig = .000 * Correlation is significant at the .05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 3 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก อยู่ในระดับระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .873 และสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออกได้ร้อยละ 76.3 จากด้านความตั้งใจที่จะใช้ (B = .336, t = 4.526, P-value = .000) การรับรู้ว่ามีประโยชน์ (B = .173, t = 2.167, P-value = .032) และ การรับรู้ว่าการใช้งาน (B = .148, t = 2.254, P-value = .026) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.30 โดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.486 + 0.336(X_3) + 0.173(X_1) + 0.148(X_4)$$

ให้

Y แทน พฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก

X₃ แทน ปัจจัยด้านความตั้งใจที่จะใช้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue

X₁ แทน ปัจจัยด้านการรับรู้ว่าแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ว่ามีประโยชน์

X₄ แทน ปัจจัยด้านการรับรู้ว่าแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ง่ายต่อการใช้งาน

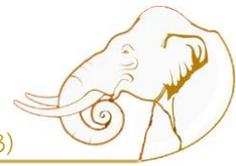
ปัญหาและอุปสรรคการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก

1. การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านประโยชน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 62 คน โดยส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าไม่มีปัญหาและอุปสรรคจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 88.71 และมีปัญหาและอุปสรรคจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.29 สรุป จากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านประโยชน์ มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ การประสานงานระหว่างหน่วยงานยังไม่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่ได้รับมีความคลาดเคลื่อนไม่ชัดเจน อีกทั้งยังไม่สามารถแก้ปัญหาบ้านเมืองได้เท่าที่ควร

2. การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านการรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน

การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านการรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 66 คน โดยส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าไม่มีปัญหาและอุปสรรคจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 และมีปัญหาและอุปสรรคจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 สรุป การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านการรับรู้ว่าง่ายต่อการใช้งานมีปัญหาและอุปสรรคขึ้นอยู่กับระบบอินเตอร์เน็ตด้วย บางครั้งประชาชนก็ไม่เข้าใจถึงระบบมีการส่งข้อมูลหรือร้องเรียน ทำให้ส่งข้อมูลผิดพลาดทำให้เกิดความสับสน ระบบขั้นตอนการใช้อีกยังไม่มีความสมบูรณ์ การแบ่งหมวดหมู่ข้อร้องเรียนยังไม่ชัดเจน อีกทั้งบางประเด็นกว้างเกินไป จึงต้องมีระบบกลั่นกรองข้อมูลว่าอำนาจหน้าที่ของใครหน่วยงานไหน รวมไปถึงการสืบค้นข้อมูลย้อนหลังทำได้ยาก และแอปพลิเคชันยังไม่มีเสถียรภาพต้องมีการปรับเปลี่ยนหรืออัปเดตตลอด ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ใช้งานในการปฏิบัติหน้าที่ต้องปรับตัวตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ที่มีความอาวุโสค่อนข้างต้องใช้เวลาในการเรียนรู้

3. การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านทัศนคติของผู้ใช้ การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านทัศนคติของผู้ใช้ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 63 คน โดยส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าไม่มีปัญหาและอุปสรรคจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 68.25 และมีการแสดงความคิดเห็นปัญหาและอุปสรรคการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75 สรุป การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก ด้านทัศนคติของผู้ใช้ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคด้านความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่หลายด้านและต้องรับข้อมูลการร้องเรียนตลอด 24 ชั่วโมงทำให้เจ้าหน้าที่ขาดความเป็นส่วนตัวจากปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ประเด็นปัญหาไม่ได้อยู่ที่ผู้ประสานงานแต่อยู่ที่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหา ประเด็นการร้องเรียนบางกรณีก็นอกเหนืออำนาจเจ้าหน้าที่และบางพื้นที่ก็สุ่มเสี่ยงต่อชีวิตเจ้าหน้าที่ ความลำบากในการสื่อสารทางแชทที่บางครั้งเป็นการสื่อสารทางเดียว

จากผู้ร้องเรียนโดยเจ้าหน้าที่ที่ไม่สามารถสอบถามข้อมูลย้อนกลับได้ โดยบางครั้งที่เจ้าหน้าที่รู้สึกอึดอัดใจในการให้บริการที่ต้องพยายามสร้างความเข้าใจ และความพึงพอใจแก่ผู้ร้องเรียนให้มากที่สุด

4. การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก ด้านความตั้งใจที่จะใช้

การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก ด้านความตั้งใจที่จะใช้ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 63 คน โดยส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าไม่มีปัญหาและอุปสรรคจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 92.06 และมีการแสดงความคิดเห็นปัญหาและอุปสรรคการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.94 สรุปการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก ด้านความตั้งใจที่จะใช้ พบปัญหาที่ยังมีข้อบกพร่อง และผิดพลาดที่ต้องแก้ไข ไม่ต้องการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue แต่ทำตามหน้าที่รับผิดชอบ โดยมีความคิดเห็นว่ายังไม่มีความจำเป็นต้องนำมาใช้

อภิปรายผล

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับการใช้งานแอปพลิเคชัน Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก รับรู้ว่าการใช้งานแอปพลิเคชัน Traffy Fondue มีประโยชน์ต่อการรับเรื่องร้องเรียนผ่านแอปพลิเคชันได้ ใช้งานง่ายสามารถใช้งานได้ทุกแพลตฟอร์ม ภาครัฐสามารถเข้าถึงปัญหาของประชาชนได้และเจ้าหน้าที่ สามารถแจ้งตอบกลับผู้ร้องได้อัตโนมัติเมื่อแจ้งเรื่องร้องเรียนแล้ว อีกทั้ง เจ้าหน้าที่มีความต้องการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้จัดการปัญหาแทนที่การทำงานที่กายในซึ่งสามารถแจ้งเตือนการแก้ไขให้ประชาชนทราบได้ทันที และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิสุทธิณี ชานีรัตน์และคณะ (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัลของกลุ่มข้าราชการและพนักงานของรัฐที่สังกัดหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดตรัง” ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความสามารถของข้าราชการและพนักงานของรัฐในจังหวัดตรัง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมนุชพร มงคล (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้แอปพลิเคชันไลน์เพื่อสนองต่อความต้องการด้านการดำเนินงานของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานราชการ” ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มผู้ปฏิบัติงานราชการใช้แอปพลิเคชันไลน์เพื่อสนองต่อความต้องการด้านการดำเนินงานในระดับปานกลาง

2. พฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่สามารถการปฏิบัติงานในการจัดการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนและแจ้งการดำเนินการกลับผู้ร้องได้อย่างรวดเร็ว โดยใช้งานแอปพลิเคชันได้ทุกแพลตฟอร์มที่แตกต่างกันได้ เจ้าหน้าที่สามารถอธิบายขั้นตอนการใช้งานแอปพลิเคชันให้ผู้อื่นฟังและนำไปใช้ได้ถูกต้องตรงตามความต้องการในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งเจ้าหน้าที่สามารถประสานงานส่งต่อเรื่องร้องเรียนให้กับส่วนงานที่รับผิดชอบได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของศูนย์

เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ที่ได้พัฒนาแพลตฟอร์ม Traffy Fondue เพื่ออำนวยความสะดวกในการรับแจ้งปัญหา พร้อมทั้งส่งตรงถึงหน่วยงานผู้รับผิดชอบช่วยให้เจ้าหน้าที่แก้ปัญหาได้รวดเร็ว ปัญหาไม่ลุกลาม ตรงตามความต้องการของประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุมิณี ธาณิรัตน์และคณะ (2565) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัลของกลุ่มข้าราชการและพนักงานของรัฐที่สังกัดหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดตรัง” ผลการวิจัยพบว่าความสามารถของข้าราชการและพนักงานของรัฐในจังหวัดตรัง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยความพร้อมของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการติดต่อสื่อสาร

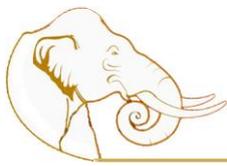
3. ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก

ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออกพบว่า อยู่ในระดับระดับสูงมาก ร้อยละ 76.3 โดยผลทดสอบสมมติฐานพบว่า ยอมรับสมมติฐานเพียง 3 ข้อ และปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 1 ข้อ ได้แก่

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการรับรู้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue ว่ามีประโยชน์ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก ($B = .336, t = 4.526, P\text{-value} = .000$) แสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการปัญหาเมืองจากแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ในการรับเรื่องร้องเรียนผ่านแอปพลิเคชันสามารถทำให้ผู้ใช้งานช่วยลดการใช้งานกระดาษและรักษาสิ่งแวดล้อมได้ ช่วยลดระยะเวลาในการประสานงานระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้องกัน ได้ สามารถทำงานได้ทุกเรื่องที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐเรื่อง WFA ทำให้สามารถสื่อสารกับประชาชนได้ และสามารถเพิ่มเวลาในการปฏิบัติงานหน้าที่อื่นได้มากขึ้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับ วสุธิดา นุริตมนต์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่” ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับเทคโนโลยีด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงิน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการรับรู้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue ง่ายต่อการใช้งานส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก ($B = .148, t = 2.254, P\text{-value} = .026$) แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออกเกิดจากการรับรู้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue สามารถใช้งานได้ทุกแพลตฟอร์ม เช่น ISO แอนดรอยด์และเว็บเบราว์เซอร์ การเข้าใช้ของแอปพลิเคชัน Traffy Fondue แยกระบบผู้ใช้งานและผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสามารถเข้าตรวจสอบระบบควบคุม ข้อมูลของแอปพลิเคชันได้ ขั้นตอนในการรับเรื่องร้องเรียนภายในแอปพลิเคชันไม่ซับซ้อน เช่น การแยกหมวดหมู่การรับเรื่องร้องเรียน และข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนในแอปพลิเคชันสามารถจัดเก็บในรูปแบบของ Soft File เพื่อนำไปใช้งานด้านอื่นได้ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วสุธิดา นุริตมนต์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านแอปพลิเคชันบน

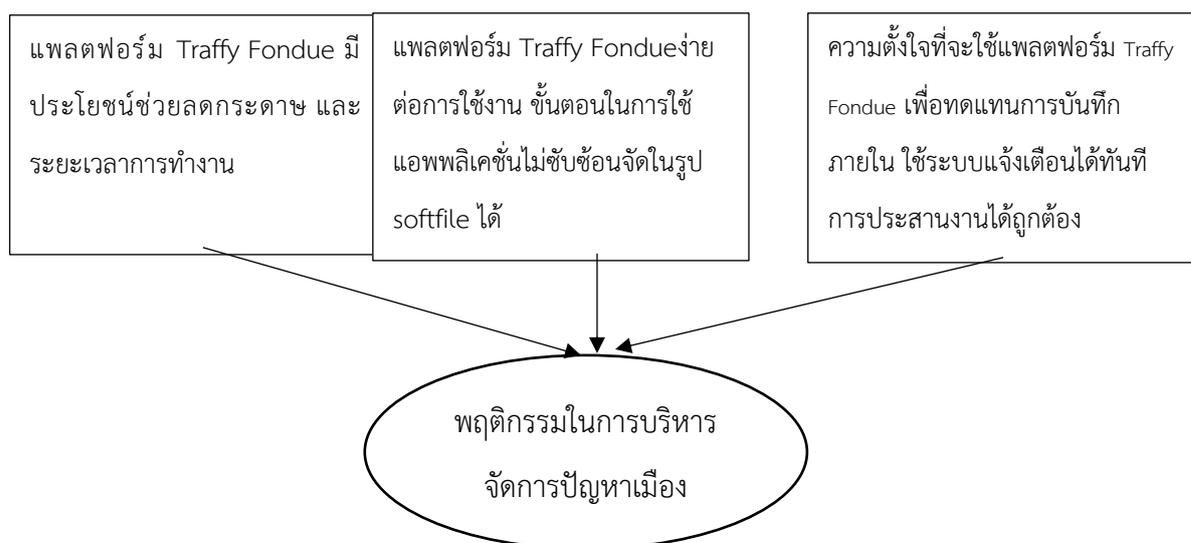

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ประภาพรณ กัสโป (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “การยอมรับการใช้เทคโนโลยีต่อการใช้บริการ ธุรกิจทางการเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารพาณิชย์” ผลการวิจัยพบว่า ใช้บริการธุรกิจทางการเงิน ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารพาณิชย์โดย ปัจจัยความคาดหวัง ในประสิทธิภาพ (Performance Expectancy: PE) เป็นปัจจัยเชิงบวกที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการใช้ เทคโนโลยีต่อการใช้บริการธุรกิจทางการเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารพาณิชย์ ซึ่ง สามารถระบุประเด็นของความคาดหวังในประสิทธิภาพที่สำคัญได้

องค์ความรู้จากการวิจัย

พฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออกมีสาเหตุมาจากเจ้าหน้าที่มีการยอมรับใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue โดย 1) การรับรู้ว่าแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ว่ามีประโยชน์สามารถลดการใช้กระดาษ ลดระยะเวลาการทำงาน 2) แพลตฟอร์ม Traffy Fondue ง่ายต่อการใช้งาน เจ้าหน้าที่สามารถใช้งานได้ทุกแพลตฟอร์ม เช่น ISO แอนดรอยด์และเว็บเบราว์เซอร์ แยกระบบผู้ใช้งานและผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสามารถเข้าตรวจสอบระบบควบคุม ข้อมูลของแอปพลิเคชันได้ ขั้นตอนในการใช้แอปพลิเคชันไม่ซับซ้อน และข้อมูลการรับเรื่องร้องเรียนในแอปพลิเคชันสามารถจัดเก็บในรูปแบบของ Soft File เพื่อนำไปใช้งานด้านอื่นได้ 3) ความตั้งใจที่จะใช้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue โดยเจ้าหน้าที่ได้นำระบบเทคโนโลยีมาใช้จัดการปัญหาแทนที่การทำงานที่ภายใน สามารถแจ้งเตือนการแก้ไขให้ประชาชนทราบได้ทันที มีการแนะนำให้ผู้อื่นใช้งานผ่านแอปพลิเคชันในการจัดการปัญหาบางส่วนอื่น สามารถอธิบายกระบวนการประสานงานส่งต่อเรื่องร้องเรียนได้อย่างถูกต้อง และสามารถอธิบายขั้นตอนการเข้าใช้งานได้อย่างถูกต้องด้วยเช่นกัน ดังภาพประกอบที่ 2

สรุป

1. การใช้งานแอปพลิเคชัน Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .572)
2. ปัจจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .602)
3. ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออกอยู่ในระดับระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคือเป็น .873 และสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออกได้ร้อยละ 76.3 จากด้านความตั้งใจที่จะใช้ ($B = .336$, $t = 4.526$, $P\text{-value} = .000$) การรับรู้ว่ามีประโยชน์ ($B = .173$, $t = 2.167$, $P\text{-value} = .032$) และการรับรู้ว่าย่างต่อการใช้งาน ($B = .148$, $t = 2.254$, $P\text{-value} = .026$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .30$

ขอเสนอแนะ

ขอเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเห็นได้ว่า การยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพฤติกรรมการแก้ปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่ก็ยังคงอยู่ในระดับสูงอย่างไรก็ตาม ยังมีประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออกในการแก้ปัญหาเมืองอีกมากมาย ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ควรจัดระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาบ้านเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรจัดระบบขั้นตอนการใช้งานให้มีความสมบูรณ์ มีการแบ่งหมวดหมู่ข้อร้องเรียนที่ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีมีระบบกลั่นกรองข้อมูลและกำหนดว่าเป็นอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของใคร ในหน่วยงานไหน
3. ควรเสริมสร้างทัศนคติที่ดีของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน โดยการคำนึงถึงคุณภาพชีวิตในการทำงาน และการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลของงาน

ขอเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาเรื่อง“ปัจจัยการยอมรับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการบริหารจัดการปัญหาเมืองของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพตะวันออก” เพื่อให้เกิดผลดียิ่งขึ้นจึงเสนอแนะให้มีการวิจัยในครั้งต่อไปเพิ่มเติมดังนี้

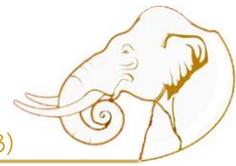
1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่ใช้งานรับเรื่องร้องเรียนจากแพลตฟอร์ม Traffy Fondue

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาเมืองกับการใช้งานแพลตฟอร์ม Traffy Fondue

เอกสารอ้างอิง

- ชูนุมนพร มงคล. (2560). *การใช้แอปพลิเคชันไลน์เพื่อสนองต่อความต้องการด้านการทำงานของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานราชการ*. การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ประภาพรรณ กัสโป. (2560). *การยอมรับการใช้เทคโนโลยีต่อการใช้บริการ ธุรกิจทางการเงิน ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารพาณิชย์*. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วนิดา ตะนุรักษ์. (2560). “อิทธิพลของทัศนคติต่อการใช้งานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้เทคโนโลยีของพนักงานอุตสาหกรรมการค้าส่งและปลีกไทย”. *วารสารสมาคมนักวิจัย* 22 (1) : 41-53.
- วสุธิดา นุริตมนต์. (2562). “อิทธิพลของการยอมรับเทคโนโลยีที่มีต่อพฤติกรรมการใช้บริการธุรกิจทางการเงินผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์เคลื่อนที่”. *วารสารสหวิทยาการวิจัย* 8 (ฉบับพิเศษ) : 189 – 199.
- วิสุทธิณี ธาณิรัตน์และคณะ. (2565). “ความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัลของกลุ่มข้าราชการและพนักงานของรัฐที่สังกัดหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดตรัง”. *วารสารการบริหารการปกครอง* 11(2) : 55-74.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). [ออนไลน์]. (2566). “*Traffy Fondue*” (กราฟฟี่ ฟองดู) ตัวช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง. แหล่งที่มา. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2566.
- Bloom, Benjamin S. 1976. *Human Characteristics and School Learning*. New York : McGraw-Hill Book Company
- Davis, F. (1989). *A Technology Acceptance Model for Empirically Testing new end User Information Systems: Theory and Results*. Doctoral Dissertation, MIT Sloan School of Management Cambridge MA.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษาระดับ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
Guidelines for Developing Academic Leadership of School
Administrators for Enhancing Achievement of Students in Sikhoraphum
Integrated Network 2

ศิริวัฒน์ สุนทรงามทวีเลิศ¹, สาริศา เจนเข้²

Siriwas Sunthongamtaweelert¹, Sarisa Jenkwao²

¹⁻²สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

¹⁻²General Education Siam Technology College

Email: 13008113032@siamtechno.ac.th¹, Email: sarisa7864@gmail.com²

Tel 063514****, 086320****

Received : May19, 2023;

Revised : December23, 2023;

Accepted : December24, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือครู 148 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มตัวอย่าง สุ่มแบบมีขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ลักษณะโรงเรียนที่เปิดสอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษาระดับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารต้องมีการวางแผน วิเคราะห์ปัญหาโดยศึกษาบริบทโดยรอบของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีกระบวนการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ภาวะผู้นำ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study and compare the academic leadership of school administrators, 2) to study the guidelines for developing academic leadership of school administrators to improve student achievement. The sample consisted of 148 teachers. The sample size was determined using the ready-made tables of Craigie and Morgan and step-by-step randomization. The tools used were questionnaires and interviews. The consistency index was 0.60-1.00 and the reliability was 0.989. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA and content analysis. The research results were found as follows; 1) Academic leadership of school administrators as a whole was at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was curriculum development and learning management. 2) A comparison of academic leadership of school administrators classified by gender, level of education and work experience. There are no different opinions. 3) Guidelines for developing academic leadership of school administrators in order to raise the academic achievement of students in the Sikhoraphum Integrated Network Group 2 under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 1 include: Administrators must plan. Analyze the problem by studying the surrounding context of the educational institution. Administrators must encourage teachers to develop

Keywords: Development guidelines; Instructional Leadership; Learning achievement; Leadership.

บทนำ

ในปัจจุบันสังคมยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม เป็นผลพวงมาจากความเจริญทางด้านวิทยาการ เทคโนโลยีและความท้าทาย จากกระแสโลกาภิวัตน์ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประชากรให้เข้มแข็งมี ภูมิคุ้มกันเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงองค์กรหรือสถาบันระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่งผลการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็ง สามารถอยู่ร่วมและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างเท่าทันและมั่นคงจะต้องอาศัยประชากรที่มี

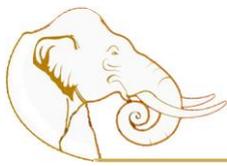

คุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ และมีศักยภาพมากพอต่อการสรรค์สร้างความสำเร็จในยุคสมัยปัจจุบัน เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำทางวิชาการนับว่ามีความสำคัญ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการเน้นกิจกรรมการเรียน การสอน แก่ไขการจัดการเรียนเป็นความสามารถโน้มน้าวใจหรือชี้นำบุคคลในโรงเรียน ตระหนักใน จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา การส่งเสริมกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย กำกับ ติดตามให้ บุคคลทำงานเป็นระบบ อำนวยความสะดวก กำลังใจ ดูแลให้ความช่วยเหลือให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงาน ได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ, 2565 : 2-3) และ จำเริญ จิตรหลัง (2562 : 1) กล่าวไว้ว่าคุณภาพผู้เรียนเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสำเร็จของบุคคลและสังคม ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องให้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ตามที่ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด โดยให้คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ได้มีนโยบายพัฒนาและ ยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้รับศักยภาพสูงสู่มาตรฐานสากลและมี ความสามารถทัดเทียมกับ นานาชาติ โดยใช้ผลคะแนนจากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) เป็นตัวชี้วัดคุณภาพ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารวม 2 พบว่า ยัง ไม่เป็นที่น่าพอใจ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของ โรงเรียน ขาดการประเมินและอนุมัติแผนการจัดการเรียนรู้ นิเทศติดตามการเรียนการสอนของครูที่น้อย เกินไป ไม่เห็นความสำคัญต่อการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจัดกิจกรรมที่แก้ปัญหาให้นักเรียนที่ เรียนอ่อน จัดสรรทรัพยากรสื่อการเรียนการสอนไม่เหมาะสม กระจายอำนาจการตัดสินใจแก่ครูและ บุคลากรทางการศึกษาไม่ทั่วถึง ซึ่งส่งผลทำให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในกลุ่ม เครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารวม 2 จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) พบว่า ในปี การศึกษา 2564 โดยภาพรวมมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับชาติ คิดเป็นร้อยละ 0.26 และเมื่อพิจารณาเป็นราย กลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่า มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับชาติ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทยมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับชาติร้อยละ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่า ระดับชาติร้อยละ 1.15 และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับชาติร้อยละ 0.51 ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับชาติร้อยละ 3.61 ซึ่งทั้ง 4 กลุ่มสาระการ เรียนรู้นั้นมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพอใจ ควรได้รับการแก้ไข

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารวม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะ ผู้นำทางวิชาการทั้งหน่วยงานสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้วางแผน พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาให้มีศักยภาพในการบริหารงานวิชาการซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ นักเรียนให้มีคุณลักษณะตามจุดหมายของหลักสูตร และนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน และมี ประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและลักษณะโรงเรียนที่เปิดสอน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำทางวิชาการและการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

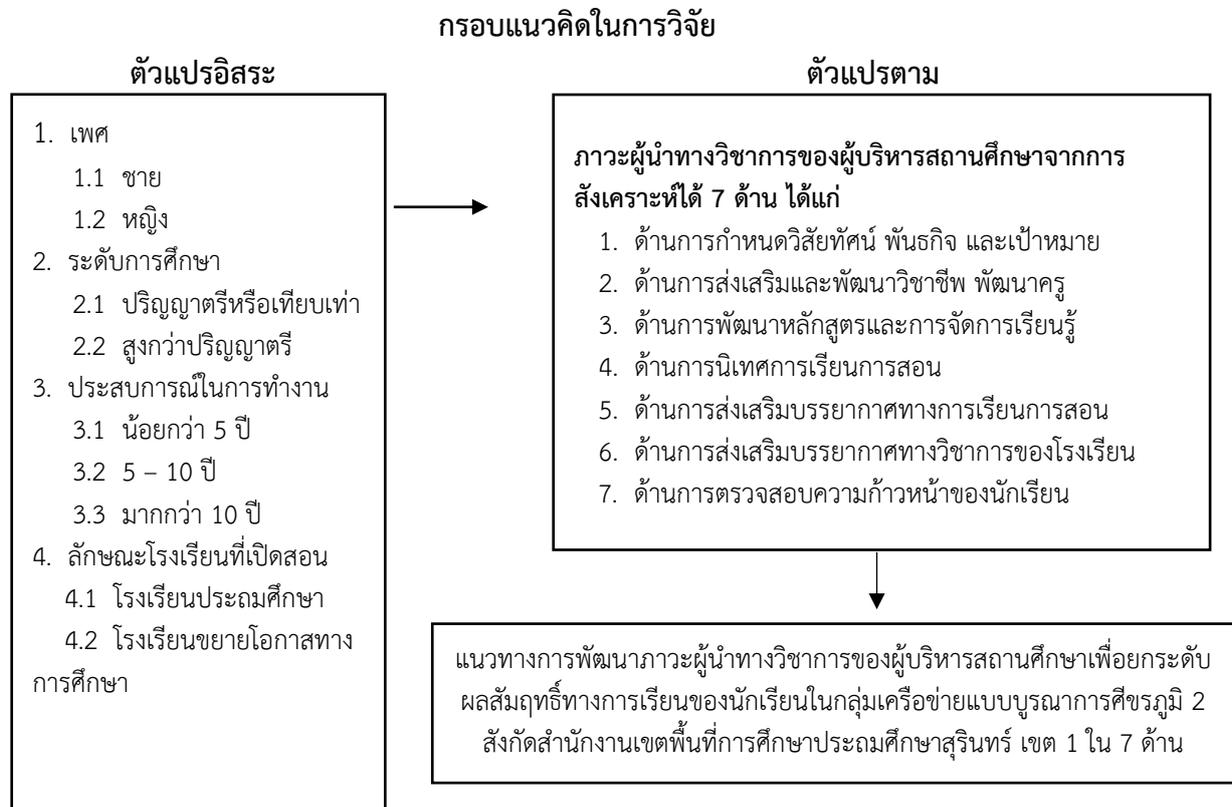
ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของครู การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ใช้การแลกเปลี่ยนความรู้มีความหลากหลายในรูปแบบการพัฒนาและประเมินผลการพัฒนา การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ บรรยากาศสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียนและหวังประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก (ฉัตรชัย จันทา, 2563 : 24; อับดุลรอห์มัน มะมิง, 2564 : 36) และ จำเริญ จิตรหลัง, (2562 : 25) ได้กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง ผลการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์และทักษะต่าง ๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านมาแล้ว ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้โดยอาศัยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งที่เป็นข้อเขียนและปฏิบัติจริง และ จันทนา นนทิก (2551 : 106) ได้กล่าวถึงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 1) การปรับเปลี่ยนท่าทีของครูในการจัดการความรู้ 2) การกำหนดเกณฑ์ที่คาดหวังการประเมินผล 3) การจัดกลุ่มผู้เรียนที่เหมาะสม 4) การกำหนดรูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการ และเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ความถี่ขึ้นไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกมา 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 2) การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาครู 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 4) การนิเทศการเรียนการสอน 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน 6) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 7) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (ทัศนาวรรณประภา, 2560 : 39-40; บากีส กาศา, 2560 : 42; ฉัตรชัย จันทา, 2563 : 39; อับดุลรอห์มัน มะมิง, 2564 : 56; ธนิต รัตนรักษา, 2565 : 34; Krug, 1992 : 53)

กรอบแนวคิดการวิจัย

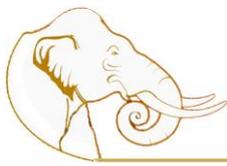
งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ของ นักวิชาการ แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย เชิงปริมาณพื้นที่วิจัย คือ สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษาระดับ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ประชากร คือ ครู จำนวน 240 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 148 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) และสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและลักษณะโรงเรียนที่เปิดสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) และตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษาระดับ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีทั้งหมด 71 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในครั้งนี้ แต่ละข้อมีค่า 0.60 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้อยู่ที่ระดับ .989 ใช้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและลักษณะโรงเรียนที่เปิดสอน 2) แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีทั้งหมด 7 ข้อ ใช้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดย

การสัมภาษณ์ ผู้บริหารในสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารวม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับพฤติกรรม			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	4.35	0.48	มาก	7
2. การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาครู	4.44	0.50	มาก	4
3. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.49	0.50	มาก	1
4. การนิเทศการเรียนการสอน	4.43	0.48	มาก	6
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน	4.49	0.50	มาก	1
6. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.47	0.50	มาก	3
7. การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.44	0.52	มาก	5
รวม	4.44	0.43	มาก	

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารวม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารวม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและลักษณะโรงเรียนที่เปิดสอน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ				t	sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	4.42	0.47	4.33	0.49	0.94	0.34
2. การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาครู	4.49	0.56	4.42	0.48	0.75	0.45
3. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.54	0.49	4.48	0.51	0.63	0.52
4. การนิเทศการเรียนการสอน	4.40	0.44	4.43	0.50	-0.30	0.75
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน	4.50	0.45	4.49	0.52	0.06	0.95
6. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.52	0.50	4.45	0.50	0.68	0.49
7. การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.49	0.45	4.42	0.54	0.82	0.41
รวม	4.48	0.41	4.43	0.43	0.59	0.55

ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารัฐ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

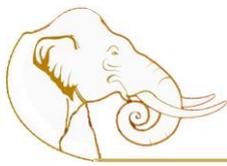
ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	sig
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	4.38	0.44	4.27	0.59	1.17	0.24
2. การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาครู	4.45	0.48	4.40	0.57	0.56	0.57
3. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.52	0.47	4.41	0.58	1.07	0.28
4. การนิเทศการเรียนการสอน	4.45	0.46	4.34	0.54	1.28	0.20
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน	4.51	0.46	4.34	0.54	0.89	0.37
6. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.46	0.50	4.48	0.51	-0.16	0.87
7. การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	4.46	0.52	4.38	0.50	0.78	0.43
รวม	4.46	0.41	4.38	0.47	0.98	0.32

ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารัฐ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	sig
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.545	0.773	3.355*	0.038
	ภายในกลุ่ม	145	33.396	0.230		
	รวม	147	34.942			
2. การส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาครู	ระหว่างกลุ่ม	2	0.537	0.268	1.046	0.345
	ภายในกลุ่ม	145	37.220	0.257		
	รวม	147	37.757			
3. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.408	0.204	0.794	0.454
	ภายในกลุ่ม	145	37.250	0.257		
	รวม	147	37.658			
4. การนิเทศการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.771	0.386	1.644	0.197
	ภายในกลุ่ม	145	34.032	0.235		
	รวม	147	34.803			
	ระหว่างกลุ่ม	2	0.165	0.083	0.321	0.726

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	sig
5. การส่งเสริมบรรยากาศ ทางการเรียนการสอน	ภายในกลุ่ม	145	37.352	0.258		
	รวม	147	37.517			
6. การส่งเสริมบรรยากาศทาง วิชาการของโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.013	0.006	0.024	0.976
	ภายในกลุ่ม	145	37.598	0.259		
	รวม	147	37.611			
7. การตรวจสอบความก้าวหน้า ของนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.001	0.000	0.001	0.999
	ภายในกลุ่ม	145	40.134	0.277		
	รวม	147	40.134			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.259	0.130	0.690	0.503
	ภายในกลุ่ม	145	27.230	0.188		
	รวม	147	27.489			

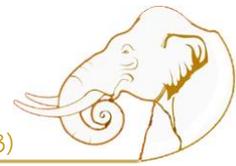
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศิษรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัตถุประสงค์ที่ 3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ต้องมีการวางแผนวิเคราะห์ปัญหา แล้วนำมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายร่วมกันกับครู 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาครู ต้องส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเอง พัฒนาสื่ออยู่เสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) ด้านการนิเทศการเรียนการสอน มีการดำเนินการนิเทศติดตามประเมินผลการสอนของครู ตรวจสอบให้คำแนะนำ เพื่อการปรับปรุงจัดการสอนของครู 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน เสริมสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครูกับนักเรียน จัดให้มีห้องเรียนคุณภาพ บรรยากาศชั้นเรียนที่น่าอยู่ 6) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ สนับสนุนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ส่งเสริมให้ครูสะท้อนผลต่อผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศิษรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมมีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมองผู้บริหารสถานศึกษามีกลยุทธ์การพัฒนาการศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพ ส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ เช่น การแข่งขันศิลปะหัตถกรรมนักเรียน การสอบประมวลผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อเข้าสู่โรงเรียน

แห่งความเป็นเลิศ โรงเรียนตีประจําตำบล ส่งเสริมให้ครูบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ เพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตนเอง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนา ผู้เรียน จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรภรณ์ จัน ทพล (2559 : 49-84) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สอดคล้องกับผลการวิจัยของฉัตรชัย จันทา (2563 : 140) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม ตาม ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอัครอรุณ มะมิง (2564 : 94) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้านพบว่าโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิงกาญจน์ สุข สำราญ (2565 : 72) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวก แดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร 5 ด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้ 1) ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้บริหารสามารถบริหารจัดการและดูแลเอาใจใส่ทั้งครูเพศชายและเพศหญิงอย่างเท่าเทียมกัน โดย มอบหมายงานและให้รับผิดชอบงานตามกรอบงานด้านวิชาการในสถานศึกษาที่ครูเพศชายและเพศหญิง ตามความชอบและความถนัด ส่งผลให้บทบาทในการทำงานของครูเพศหญิงและเพศชายไม่แตกต่างกัน ดังนั้นทั้งครูเพศชายและเพศหญิงจึงมีความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบาลกีส กษา (2560 : 108) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู พบว่าผลการเปรียบเทียบ จำแนก ตามเพศโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัครอรุณ มะมิง (2564 : 100) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่าผล การเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมี ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไป ตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มองผู้บริหารสถานศึกษาว่าให้การ สนับสนุนและส่งเสริมให้ครู ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตนเอง โดยไม่ได้เลือกคุณสมบัติ ตามระดับ การศึกษา แต่ส่งเสริมให้ครูทุกท่านสามารถได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันจึงมีประสบการณ์และความรู้ ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิงกาญจน์ สุขสำราญ (2565 : 76) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่าผลการเปรียบเทียบ โดยรวมและรายด้านไม่

แตกต่างกัน 3) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมองผู้บริหารว่าจัดให้มีโครงการอบรม สัมมนา เข้าค่าย พร้อมกับการส่งเสริมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ครูได้เข้ารับการพัฒนาโดยการฝึกปฏิบัติแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ ทัศนศึกษาดูงาน แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในและต่างจังหวัดส่งผลให้ครู มีส่วนได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันจึงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิตินิภา เสนาฤทธิ์ (2560 : 75) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่าการเปรียบเทียบ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัครอรุณ ห่มมิ่ง (2564 : 101) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 พบว่าการเปรียบเทียบ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีลักษณะการเปิดสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนที่มีลักษณะการเปิดสอนที่ต่างกัน ทำให้มองเห็นบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีลักษณะต่างกัน อาจมองภาพดังกล่าวไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งอาจมีปัจจัยหลายอย่างในสถานศึกษาทั้งงานด้านชั้นเรียน งานพิเศษ รวมถึงกระบวนการบริหารงานของผู้บริหาร ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีลักษณะการเปิดสอนจึงต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉัตรชัย จันทา (2563 : 145) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่าการเปรียบเทียบ โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย 7 ด้านมีผลการศึกษาดังนี้ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกับคณะครูในสถานศึกษา โดยมองภาพสถานศึกษาที่ต้องการ และพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีการแก้ไขและพัฒนาในจุดที่ควรพัฒนา กำหนดพันธกิจ ร่วมกับคณะครูโดยนำวิสัยทัศน์ มากำหนดภาระงาน ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผล มีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุผล ทำให้สถานศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์ของที่ตั้งได้ ให้การพัฒนาผู้เรียนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ส่งผลให้ผู้เรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิศ รัตนรักษา (2565 : 71) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่าด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ผู้บริหารควรศึกษาความสามารถของบุคลากรก่อนจะวางแผนและกำหนดภารกิจ กระตุ้นให้บุคลากรทำหน้าที่ของตนเองด้วยความเต็มใจคำนึงถึง

ประโยชน์ส่วนรวม และทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตัวเอง สนับสนุนและส่งเสริม ให้บุคลากรได้ทำหน้าที่อย่างสุดความสามารถรวมทั้งให้กำลังใจและเป็นแบบอย่างที่ดีตลอดเวลา 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาครู มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูรับการอบรม สัมมนาในโรงเรียนที่ปฏิบัติเป็นเลิศในด้านการจัดการเรียนรู้และสื่อวัตกรรมการศึกษาต่อ พัฒนาคณะครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบาลกีส กาศา (2560 : 101) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 พบว่าด้านการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารกำหนดให้ครูส่งรายงานการปฏิบัติหน้าที่ให้ชัดเจน 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารต้องมีความรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ร่วมปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติและชุมชน ส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญของหลักสูตร เป็นโค้ชซึ่งในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิต รัตนรักษา (2565 : 71) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 2 พบว่าด้านการจัดหลักสูตรและการสอนผู้บริหารสถานศึกษาบริหารของโรงเรียนผนวกกับหลักสูตรแกนกลาง รวมถึงจุดเน้นนโยบาย ให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ และวางแผนในการจัดหลักสูตร 4) ด้านการนิเทศการเรียนการสอน มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารเป็นผู้นำร่วมกับครูในสถานศึกษาวางแผนการนิเทศการเรียนสอน ออกแบบเครื่องมือการนิเทศการเรียนสอน ตรวจสอบและให้คำแนะนำแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำไปใช้ ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบาลกีส กาศา (2560 : 101) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 พบว่าด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดตารางการนิเทศและประเมินผลการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นกัลยาณมิตรสม่ำเสมอและให้ความสำคัญกับการนิเทศการสอนของครูเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการสอน 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารมีการจัดสรรทรัพยากรให้กับครู นักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับอำนวยความสะดวกในการเรียน สร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน จัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอและมีความทันสมัย เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561 : 71-109) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ พัฒนาครูให้มีทักษะด้านการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐาน ให้ครูวัดผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียนและตัดสินผลการเรียน ส่งเสริมให้ครูได้จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา 6) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารให้คณะครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ สนับสนุนพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้คณะครูจัดกิจกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ส่งผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบาลกีส กาศา (2560 : 101) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 พบว่าผู้บริหาร

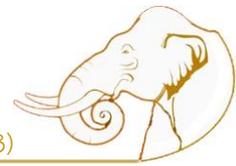
สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพัฒนา ทักษะภาพของสถานศึกษาให้สวยงาม สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 7) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหาร จัดให้มีการประเมินตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนเพื่อนำผลการประเมินเพื่อปรับปรุงกระบวนการ จัดการเรียนรู้และตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในระหว่าง การจัดการเรียนการสอนหรือไม่ หากผู้เรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนก็จะหาวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิศ รัตน รักษา (2565 : 71) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่าด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของ นักเรียน ผู้บริหารจัดให้มีการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ และเน้นย้ำให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียน ตาม ระเบียบ แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการติดตามการวัดและประเมินผลนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ต้องมีการพัฒนาโดยร่วมกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับงาน วิชาการ ตลอดจนแจ้งเป้าหมายของโรงเรียนให้ครูและนักเรียนทราบ 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาครู ต้องส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนและเผยแพร่ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาวิชาชีพให้ ครูเพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ต้องให้ความรู้ ครูเรื่องโครงสร้างของหลักสูตร ร่วมกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มสาระการ เรียนรู้ 4) ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ต้องประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ นิเทศติดตาม ประเมินผล การสอนของครู กระตุ้นให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน 5) ด้านการ ส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนการสอน ต้องกระจายอำนาจการตัดสินใจแก่ครูอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้ มีการจัดสวัสดิการ ให้แก่ครูและนักเรียน ดูแลสวัสดิการสถาน พร้อมใช้ตลอดเวลา 6) ด้านการส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ต้องจัดทรัพยากรให้ครู นักเรียน ด้านสื่อการเรียนการสอนตามความ เหมาะสม ให้ครูจัดมุมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางวิชาการ เช่น กิจกรรมการแข่งขันทักษะ ของนักเรียน 7) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ต้องสนับสนุนครูแก้ปัญหา นักเรียนที่เรียน อ่อน วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อน และสนับสนุนให้มีการช่วยเหลือ

สรุป

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายแบบบูรณาการศิษรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบตามเพศ ระดับ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ลักษณะโรงเรียนที่เปิดสอนพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกด้านควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

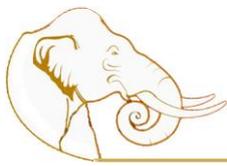
จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ผู้บริหารควรมีการพัฒนาโดยร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน กำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน ตลอดจนแจ้งเป้าหมายของโรงเรียนให้ครูบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนได้รับทราบ 2) ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ผู้บริหารควรมีการพิจารณาประเมินและอนุมัติแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนเข้านิเทศการสอน มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง 3) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารควรสนับสนุนครูให้จัดโครงการหรือกิจกรรมที่แก้ปัญหาให้นักเรียนที่เรียนอ่อน ให้ครูวิเคราะห์ผลการเรียนเพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนดีและสนับสนุนให้มีการช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีปัญหาหรืออุปสรรคต่อการเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อใช้ประกอบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป 2) ควรทำการศึกษาโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารและโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในสถานศึกษาที่ได้รับการประกาศเกียรติคุณ เช่น โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โรงเรียนสุจริต โรงเรียนพระราชทาน ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2561.
- กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกริก, 2565.
- จันทนา นนทิก. ระบบเรียนรู้: การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้, 2552.
- จำเริญ จิตรหลัง. กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (รายงานการวิจัย). สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2562.
- ฉัตรชัย จันทา. การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2563.
- ทัศนาวรรณ ประภา. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. (งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, 2560.

- ธนิต รัตนรักษา. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกริก, 2565.
- นิตินิภา เสนาฤทธิ์. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์ เครือข่ายเกาะช้างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (งานนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, 2560.
- บาลกีส กาศา. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. (การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา , 2560.
- พัชราภรณ์ จันทพล. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก (งานนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.
- อัปดุลรอห์มัน มะมิง. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2564.
- Krejcie, R.V., and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

พัฒนาการโรงเรียนวานิชย์นุกูล พ.ศ. 2467- 2563 Development of Wanichnukul School, 1924-2020

อัญญาณี ศรีงมี¹, ชาตรี เกษโพหนอง², สิริพัฒน์ ลาภจิตร³
Unyaneer Khruengmee¹, Chatree Gadphontong², Siriphat Lapchit³
¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
¹⁻³Surindrarajabhat University
E-mail: nlb1420bln@gmail.com¹
Tel: 081-495****

Received : May19, 2023;

Revised : December23, 2023;

Accepted : December24, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับชุมชนชาวจีนเมืองสุรินทร์ 2) เพื่อศึกษาพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวานิชย์นุกูลกับชุมชนชาวจีนเมืองสุรินทร์ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ในการจัดทำคู่มือพัฒนาการโรงเรียนวานิชย์นุกูลประกอบการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แนวคิดทางประวัติศาสตร์ในการวิจัย คือกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และชาวจีนจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชนิด คือ 1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม 2) การสนทนากลุ่ม 3) การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนชาวจีนในเมืองสุรินทร์ส่วนใหญ่ มีต้นกำเนิดมาจากตำบลชัวเถา เมืองแต้จิ๋ว มลฑลกวางตุ้งประเทศจีน ในสมัยนั้นประเทศไทยมีความต้องการใช้แรงงานจีนในกระบวนการเศรษฐกิจ เมื่อมีบุตรหลานเพิ่มจำนวนมากขึ้น จึงก่อตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนแห่งแรกในเมืองสุรินทร์ ชื่อว่า “โรงเรียนอู่เซีย” ใน พ.ศ. 2467 2) พัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวานิชย์นุกูลกับชุมชนชาวจีนเมืองสุรินทร์ แบ่งออกเป็น 5 ยุค 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้ในการจัดทำคู่มือพัฒนาการโรงเรียนวานิชย์นุกูล พบว่า มีฐานการเรียนรู้ภายในแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ทำแหล่งเรียนรู้ออกมาในเชิงการศึกษาประวัติศาสตร์

คำสำคัญ : พัฒนาการ; โรงเรียนวานิชย์นุกูล; ความสัมพันธ์; ชุมชนชาวจีน

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the history of the Chinese community in Surin; 2) to study the development of the relationships between Vanichnukul School and the Chinese community in Mueng Surin; and 3) to provide learning management guidelines for preparing a handbook of the development of Vanichnukul School to use in the learning area of Social Studies, Religion and Culture learning specifically to the Strand of History.

Data were collected through a historical methodology from secondary sources, participatory observations, focused-group discussions, and in-depth interviews. The target group of this study consisted of community leaders, qualified persons, and community members. The collected data was analyzed and discussed descriptively.

The study found that: 1) Most of the Chinese communities in Mueng Surin primarily came from Shantou Subdistrict, Chaozhou City, Guangdong Province in China. During that era, Thailand had a demand for Chinese labor in its economic processes, leading to Chinese immigrants coming to Thailand and developing themselves as economic entrepreneurs within Thailand. When those Chinese immigrants had an increasing number of children, they recognized the importance of education for Thai-Chinese children. Consequently, they established the first Chinese language school in Mueng Suring, named “U-Xia School”, in 1924 (2467 B.E.). 2) The development of the relationship between Vanichnukul School and the Chinese communities in Mueng Surin was divided into 5 eras including: the 1st era – Foundation and Establishment, the 2nd era – Control Period of Chinese Language Teaching, the 3rd era – Reformation of School Management System, the 4th era - Decline of Chinese Schools, and the 5th era – Global Development of Education in Chinese Schools. 3)

According to the learning management guidelines for preparing a handbook of the development of Vanichnukul School, the study showed that there is a variety of learning resources within the school that should be developed and promoted to serve as historical education learning resources. This could be integrated into the learning management process by creating a handbook for community history studies or pamphlets regarding the learning resources that can be applied to the learning management activities in the learning area of Social Studies, Religion and Culture specifically to the Strand 4 : History (Standard SO 4.1 and Standard SO 4.2).

Keywords: development; Wanichanukul School; relationship; Chinese

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนานกว่า 700 ปี ส่งผลให้เกิดการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทยและชาวจีนอย่างลงตัว ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศมีความแนบแน่น อีกทั้งประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีคนเชื้อสายจีนอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยกับคนจีนมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย เป็นต้นมา โดยเฉพาะทางด้านการค้าและการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม ในระยะแรก ๆ นั้นส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขาย ต่อมาสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ชาวจีนเริ่มหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก เนื่องจาก มีมูลเหตุหลายปัจจัยที่มีผลต่อการอพยพของชาวจีน เกิดจากปัญหาภายในประเทศหลายประการ เช่น ปัญหาทางการเมือง ปัญหาความยากจน ปัญหาภัยสงคราม และปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ จึงทำให้ชาวจีนต้องอพยพออกจากประเทศของตนเพื่อหวังจะประกอบอาชีพแล้วหาเงินส่งกลับไปให้ครอบครัวที่ประเทศจีน (Pinsri, 2005 : 1) ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่อพยพมาจากดินแดน ทางตอนใต้ของประเทศจีน คือ มณฑลกวางตุ้ง ฮกเกี้ยน

และไหหลำ ชาวจีนเหล่านี้ได้แก่ ชาวจีนกวางตุ้ง ชาวจีนแคะ ชาวจีนแต้จิ๋ว และชาวจีนฮกเกี้ยน และชาวจีนไหหลำ รวม 5 กลุ่มภาษาใหญ่จากหลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึงการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวจีน 5 กลุ่มภาษาดังกล่าวในประเทศไทยเห็นได้จากศาลเจ้า สมาคมตระกูลแซ่ สมาคมกลุ่มภาษา และโรงเรียนจีน อันเป็นหลักฐานที่แน่ชัด (Chanthanonanon. 2007) โดยเริ่มหารายได้จากการรับจ้างเป็นกรรมกรแบกหามในเหมืองแร่ทางภาคใต้ หรือรับจ้างเป็นกุลีแบกข้าวเปลือกตามท่าเรือต่าง ๆ ไม่นิยมประกอบอาชีพเกษตรกรรมเหมือนคนไทย ด้วยความที่คนจีนมีลักษณะนิสัยเป็นคนขยัน อดทน ประหยัดเก็บออมเงินสามารถสะสมเงินให้เพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ ทำให้มีทุนทรัพย์ได้ มากพอที่จะเปลี่ยนอาชีพมาทำการค้าขาย สามารถทำกำไรและมีการสะสมทุนทรัพย์มากขึ้น คนจีนเริ่มมีบทบาททางการค้าและยังมีคนจีนบางคนสามารถแทรกเข้าไปในระบบศักดินาไทยได้ โดยได้รับราชการ มีตำแหน่งเป็น “ขุน” เป็น”หลวง” (Sumetharat, 2011 : 206)

ชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดสุรินทร์ มีการอพยพเข้ามาตั้งแต่ก่อนการเกิดสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ซึ่งเป็นช่วงสำคัญช่วงหนึ่งในการอพยพย้ายถิ่นฐานชาวจีนเข้ามาสู่ในประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ถึงเส้นทางการอพยพของชาวจีนมายังประเทศไทยนั้น พบว่ามีอย่างน้อยสองเส้นทาง สายหนึ่งผ่านเวียดนามเข้ามาทางลาว ส่วนอีกสายหนึ่งจากเมืองคุนหมิง เข้าประเทศพม่า เข้ามาทางอำเภอแม่สาย และเดินทางด้วยเรือ มาขึ้นฝั่งที่ท่าเรือยานนาวา กรุงเทพมหานคร (Waritthitham, 2021, November 3, Interview) หลังจากที่ประเทศจีนได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ รัฐบาลจีนปิดประเทศห้ามมิให้คนเข้าออก ทำให้ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยไม่สามารถกลับประเทศได้ กลุ่มคนจีนเหล่านี้จึงได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากิน ในประเทศไทย โดยการสร้างศูนย์รวมจิตใจของคนจีน เช่น สร้างศาลเจ้า สร้างโรงเรียน ชาวจีนสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่มวัฒนธรรม คือ กลุ่มไทย-เขมร กลุ่มไทย-กวย กลุ่มไทย-ลาว ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม สำหรับการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนในเมืองสุรินทร์ มี 2 ระยะ คือ ชาวจีนในเมืองสุรินทร์ก่อนมีเส้นทางรถไฟ และ ชาวจีนในเมืองสุรินทร์หลังมีเส้นทางรถไฟ (Chaisitthanon, 2021, November 3, Interview) ชาวจีนที่มีเมียชาวจีนอพยพมาด้วยนั้น มีบุตรที่เกิดจากประเทศไทย จึงมีเชื้อสายจีนโดยตรงเพิ่ม ด้วยความที่มีบุตรหลานชาวจีนเพิ่มจำนวนมากขึ้น กลุ่มพ่อค้าชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองสุรินทร์ได้เห็นถึงความสำคัญทางการศึกษาของลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน จึงได้ก่อตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนแห่งแรกในเมืองสุรินทร์ ชื่อว่า “โรงเรียนอุเชียง” เมื่อ พ.ศ. 2467 ในสมัยรัชกาลที่ 6 มีความประสงค์ให้ลูกหลานชาวจีนได้มีที่ศึกษาเล่าเรียนและสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม ของจีน จึงได้ก่อตั้งโรงเรียนขึ้น เริ่มแรกได้เข้าบ้านเป็นไม้ชั้นเดียวอยู่ทางทิศเหนือเยื้องบริเวณหน้าสถานีรถไฟมีครูเพียงคนเดียวชื่อ “นายตั้งจ๊กยั้ง” สอนนักเรียนไม่เกินห้าสิบคน เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2469 การรถไฟฟ้าได้ดำเนินมาถึงเมืองสุรินทร์ ทำให้เกิดความเจริญทางการค้า ชุมชนย่านการค้าภายในตัวเมืองเริ่มเคลื่อนย้ายจากสี่แยกหลักเมืองเข้ามาอยู่ใกล้หลังสถานีรถไฟ สองฝั่งถนนธนสาร (ชาวจีนเรียกว่าตึกโกย คือถนนสายตรง) ส่วนโรงเรียนก็ต้องถูกเส้นทางรถไฟกั้นไว้คนละฟาก ผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นว่านักเรียน ต้องข้ามทางรถไฟไปโรงเรียน ซึ่งมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัย จึงเริ่มคิดหาทางย้ายโรงเรียน ขณะนั้นเจ้าแก้วเจ้าของโรงสี “ศรีสุรินทร์” คุณจิ้งเคียง แซ่ตั้ง (รองอำมาตย์ตรีขุนศรีสุรินทร์พาณิชย์) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญทางการศึกษาของลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน จึงยกที่ดินจำนวนเนื้อที่ 6 ไร่ 2 งาน 87.7 ตารางวา ลักษณะของเนื้อที่คล้าย ตัว “บ” เพื่อก่อสร้างโรงเรียน โดยสร้างด้วยไม้เนื้อแข็งสองชั้น โรงเรียนได้ดำเนินการสอนติดต่อกันมาแต่สมัยนั้นการบริหารงานของโรงเรียนยังคงเป็นกลุ่มพ่อค้าชาวจีนในเมืองสุรินทร์ (Rojjaratpaisarn. 2021, November 3, Interview)

สภาพปัจจุบันโรงเรียนวณิชย์นุกูล เป็นโรงเรียนเอกชนในระบบที่อยู่ภายใต้การดูแลของสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวณิชย์นุกูล บริหารจัดการโดยคณะกรรมการสมาคมศิษย์เก่าวณิชย์นุกูล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 และได้พัฒนาปรับเปลี่ยนตามยุคตามสมัยจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษและภาษาไทย มากกว่าภาษาจีน เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งโรงเรียนวณิชย์นุกูล ยังให้การส่งเสริมนักเรียนมีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาจีน มีการริบวฒนธรรมตะวันตกเข้าไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง ทำให้วัฒนธรรมจีนที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษเริ่มห่างหายไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนชาวจีนในเมืองสุรินทร์สู่พัฒนาการโรงเรียนวณิชย์นุกูล ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวณิชย์นุกูลกับชุมชนชาวจีนในเมืองสุรินทร์ และเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับพัฒนาการของชุมชนชาวจีนกับการศึกษาของโรงเรียนวณิชย์นุกูล โดยสอดแทรกเนื้อหาเข้าไปในสาระประวัติศาสตร์

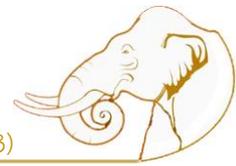
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับชุมชนชาวจีนเมืองสุรินทร์สู่พัฒนาการโรงเรียนวณิชย์นุกูล
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนวณิชย์นุกูลกับชุมชนชาวจีนเมืองสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ในการจัดทำคู่มือพัฒนาการโรงเรียนวณิชย์นุกูล เพื่อเป็นแนวทางนำไปใช้บูรณาการในการจัดการเรียนรู้

เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยพัฒนาการโรงเรียนวณิชย์นุกูล พ.ศ. 2467 - พ.ศ. 2563 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาชุมชนชาวจีนในเมืองสุรินทร์สู่การเกิดพัฒนาการของโรงเรียนวณิชย์นุกูล โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง
  - 1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
  - 1.2 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
  - 1.3 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองสุรินทร์
  - 1.4 ประวัติโรงเรียนวณิชย์นุกูล
  - 1.5 แนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์
  - 1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน
  - 1.7 แนวคิดเกี่ยวกับสังคม
  - 1.8 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม
2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
  - 2.1 ทฤษฎีวิวัฒนาการ
  - 2.2 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

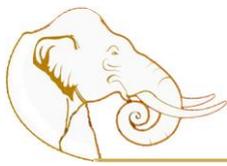
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องพัฒนาการโรงเรียนวณิชย์นุกูล เป็นการวิจัยทางประวัติศาสตร์ (Historical Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวคิดในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

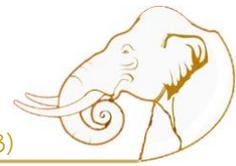
สรุป

การวิจัยพัฒนาการโรงเรียนวณิชย์นุกูล ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยดังกล่าวมาอภิปรายผล ดังนี้ ชาวจีนในเมืองสุรินทร์ส่วนใหญ่มีต้นกำเนิดมาจากเมืองแต้จิ๋ว มณฑลกวางตุ้งประเทศจีน อพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุและปัจจัยหลายประการ เช่น ปัญหาทางการเมือง ปัญหาความยากจน ปัญหาภัยสงคราม และปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ พื้นที่ในประเทศจีนเต็มไปด้วย ภูเขา

ประชากรแออัด พื้นที่ราบมีน้อยไม่เพียงพอต่อการทำมาหากิน สอดคล้องกับ Pinsri (2005) กล่าวว่า สาเหตุหลักประการหนึ่งของการย้ายถิ่นของเชื้อชาติจีน-ไทยเข้าสู่จังหวัดสุรินทร์คือสงครามที่เกิดขึ้นในประเทศจีนระหว่างปีพ.ศ. 2436 – 2492 จึงทำให้ชาวจีนต้องอพยพออกจากประเทศของตนเพื่อหวังจะประกอบอาชีพแล้วหาเงินส่งกลับไปให้ครอบครัวที่ประเทศจีน ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยกับคนจีนมีมาตั้งแต่ สมัยสุโขทัย เป็นต้นมา โดยเฉพาะทางด้านการค้าและการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่อพยพมาจากดินแดน ทางตอนใต้ของประเทศจีน คือ มณฑลกวางตุ้ง ฮกเกี้ยน และไหหลำ ชาวจีนเหล่านี้ได้แก่ ชาวจีนกวางตุ้ง ชาวจีนแคะ ชาวจีนแต้จิ๋ว และชาวจีนฮกเกี้ยน และชาวจีนไหหลำ รวม 5 กลุ่มภาษาใหญ่ โดยเริ่มหารายได้จากการรับจ้างเป็นกรรมกรแบกหามในเหมืองแร่ทางภาคใต้ หรือรับจ้างเป็นกุ๊สแบกข้าวเปลือกตามท่าเรือต่างๆ ไม่นิยมประกอบอาชีพเกษตรกรรมเหมือนคนไทย ด้วยความที่คนจีนมีลักษณะนิสัยเป็นคนขยัน อดทน ประหยัดเก็บออมเงินสามารถสะสมเงินให้เพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีทุนทรัพย์ได้มากพอที่จะเปลี่ยนอาชีพมาทำการค้าขาย สามารถทำกำไรและมีการสะสมทุนทรัพย์มากขึ้น ส่วนคนไทยที่มีเงินทุนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มขุนนางและข้าราชการ ราษฎรทั่วไปอยู่ในสภาพไพร่ ทาส ที่ผูกพันอยู่กับระบบศักดินาที่ไม่มีทุนและไม่มีความสามารถทางการค้า ดังนั้น นอกจากคนจีนเริ่มมีบทบาท ทางการค้าและยังมีคนจีนบางคนสามารถแทรกเข้าไปในระบบศักดินาไทยได้ โดยได้รับราชการ มีตำแหน่งเป็น “ขุน” เป็น “หลวง” สอดคล้องกับ Chantawanich (1991 : 89-92) กล่าวว่า ถิ่นกำเนิดชาวจีนแต้จิ๋วในประเทศไทยจากบันทึกทางประวัติศาสตร์ไทยกล่าวว่า ชาวจีนที่เดินทางมาประเทศไทยในยุคสมัยอยุธยาส่วนใหญ่เป็นชาวฮกเกี้ยน มักมีอาชีพรับราชการ หลังจากที่ประเทศจีนได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์รัฐบาลจีนปิดประเทศห้ามมิให้คนเข้าออก ทำให้ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยไม่สามารถกลับประเทศได้ กลุ่มคนจีนเหล่านี้จึงได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในประเทศไทย โดยการสร้างศูนย์รวมจิตใจของคนจีน เช่น สร้างศาลเจ้า สร้างโรงเรียน ชาวจีนสามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่มวัฒนธรรม คือ กลุ่มไทย-เขมร กลุ่มไทย-กวย กลุ่มไทย-ลาว ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เนื่องจากมีความจำเป็นเพื่อให้อยู่รอด ดังที่ Talcott Parsons (1966 : 21) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ได้กล่าวว่า การปรับตัว (Adaptation) ระบบการกระทำทั้งหมดต้องหาหรือจัดการกับทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้กับสมาชิกในระบบอย่างมีประโยชน์และเหมาะสมถ้าหากเป็นระบบสังคมสถาบันเศรษฐกิจมีบทบาทสำคัญที่จะคิดหาเทคนิควิธีต่าง ๆ และวิธีการจัดการกับทรัพยากร เพื่อให้สมาชิกในสังคมได้ใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม และการบูรณาการรวมหน่วย (Integration) ระบบการกระทำทั้งหมดต้องผสมผสานความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยหรือส่วนต่าง 1 ภายในระบบอย่างกลมกลืนกันเพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น ระบบสังคมจะมีสถาบันกฎหมายที่มีบทบาทสำคัญต่อการประสานความกลมกลืนกัน หรือทำให้หน่วยหรือส่วนต่าง ๆ ภายในสังคมมีสถาบันกฎหมายที่มีบทบาทสำคัญต่อการประสานความกลมกลืนกัน หรือทำให้หน่วยหรือส่วนต่าง ๆ ภายในสังคมมีความสามารถที่จะทำงานร่วมกัน และมีความสามัคคีต่อกัน

โดยพัฒนาการโรงเรียนนานาชาติแบ่งออกเป็น 5 ระยะ ได้แก่ ยุคที่ 1 ยุคก่อร่างสร้างตัว ยุคที่ 2 ยุคควบคุมการสอนภาษาจีน ยุคที่ 3 ยุคปรับเปลี่ยนระบบการบริหารโรงเรียน ยุคที่ 4 ยุคโรงเรียนจีนตกต่ำ และ ยุคที่ 5 ยุคพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนจีนสู่สากล ทั้งนี้พบว่า แต่ละระยะนั้น รัฐบาลไทยมีการควบคุมโดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียน พบว่ามีปัจจัยที่สำคัญคือประการที่ 1 เกิดจากการตื่นตัวในการปรับปรุงการศึกษาของไทย ประการที่ 2 เกิดจากนโยบายที่จะผสมกลมกลืนลูกหลานจีนโดยต้องการที่จะให้ลูกหลานจีนได้เรียนหนังสือไทยและมีความจงรักภักดีต่อชาติไทย ประการที่ 3 เรื่องของความ

ขัดแย้ง ในด้านการเมืองระหว่างประเทศจีนและประเทศไทย สอดคล้องกับการศึกษาของ Jaruthawe (2009) ศึกษาสถานภาพ การก่อตั้ง และการบริหารโรงเรียนจีนในมณฑลกรุงเทพฯและความสัมพันธ์กับรัฐบาลสยามตั้งแต่ปี พ.ศ. 2461 (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนมีผลบังคับใช้) จนถึง พ.ศ. 2475 เมื่อการปฏิวัติเปลี่ยนสยามจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นสถาบันพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ โรงเรียนภาษาจีนในสยามเป็นสถาบันการศึกษาที่สอนภาษาของบ้านเกิดของบรรพบุรุษและให้ได้รู้จักชาตินิยมจีน ด้วยเหตุผลนี้รัฐบาลสยามจึงออกกฎหมายควบคุมโรงเรียนจีน ส่งผลให้จีนละเมิดกฎหมายและระเบียบข้อบังคับดังกล่าวต่อไป ผลการวิจัยพบว่าค่านิยมทางการศึกษาและการเมืองซึ่งจีนรวบรวมไว้ในเวลานั้น มีอิทธิพลอย่างมากต่อโรงเรียนจีนในสยาม การตัดภาษาไทยออกในหลักสูตรและเน้นที่ภาษาจีนและคำสอนทางการเมือง กลายเป็นภัยคุกคามใหญ่หลวงต่อรัฐบาลสยาม ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการนำพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนปี พ.ศ. 2461 มาใช้ กฎหมายฉบับนี้ทำให้ภาษาไทยเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษา และยังห้ามการสอนเกี่ยวกับค่านิยมทางการเมืองของจีน ซึ่งรัฐบาลสยามคิดว่าจะเป็นอันตรายต่อเสถียรภาพทางสังคมและการเมืองของสยามอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

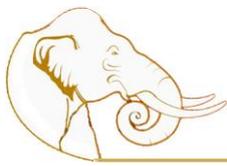
การวิจัยพัฒนาการโรงเรียนนานาชาติอนุบาล จากการศึกษาวิจัยโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูล การวิจัย นำเขียนเป็นผลการวิจัยแล้วนำมาสรุปอภิปรายผล จากการประมวลข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำข้อมูลการวิจัยเพื่อไปให้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องพัฒนาการโรงเรียนนานาชาติอนุบาลไปเผยแพร่และใช้สอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของโรงเรียน เกิดความรักและหวงแหนให้สถานการศึกษา
2. องค์กรประกอบภาครัฐได้แก่ องค์กรปกครองท้องถิ่น เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัดควรส่งเสริมให้มีบทบาทในการสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลการวิจัยแก่ชุมชน เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนสืบไป

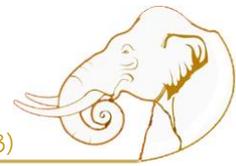
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบประเด็นการวิจัยที่สำคัญ ในแต่ละด้าน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ต่อเนื่องกันกับฐานการวิจัยที่มีอยู่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยทำเป็นคู่มือในการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน แผ่นพับแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนโดยการสอดแทรกเนื้อหาลงในสาระที่ 4 มาตรฐาน ส 4.1 และมาตรฐาน ส 4.2 โดยควรให้ความสำคัญสำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา พิณศรี. (2548). *การปรับตัวของคนไทยเชื้อสายจีนภายใต้วัฒนธรรมเขมรสุรินทร์*. (วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- นิเวศน์ วริทธิธรรม. (2564 พฤศจิกายน 3). สัมภาษณ์.
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2550). *ชาวจีนในไทยมาจากไหน เปิดประวัติการอพยพยุคแรกเริ่มถึงการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.silpa-mag.com/history/article_26173. สืบค้น 11 ธันวาคม 2565.
- พิชัย รัตนพล. (2515). *วิวัฒนาการการควบคุมโรงเรียนจีน*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รวีพรรณ จารุทวี. (2552). *โรงเรียนจีนในมณฑลกรุงเทพฯ พ.ศ.2461-2475*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตร์มหาบัณฑิต). สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรากร โรจน์จรัสไพศาล. (2564. พฤศจิกายน 3). สัมภาษณ์.
- ศิริพร สุขเมธรัตน์. (2554). *ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองสุรินทร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ศุภชงค์ เลิศศุภวงศ์. (2564. พฤศจิกายน 3). สัมภาษณ์
- สำราญ บุญทา. (2565. ธันวาคม 1). สัมภาษณ์.
- Buntha. S. (2022. December 1). Interview. [In Thai]
- Chanthonanon. P. (2007). *Where do the Chinese in Thailand come from? Revealing the history of early migration and cultural assimilation*. [Online]. Available : https://www.silpa-mag.com/history/article_26173. Retrieved 11 December 2022. [In Thai]
- Jaruthavee. R. (2009). *Chinese Schools in Monthon Krungthep. 1918-1932. Thesis Submitted Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts Program in History Faculty of Arts Chulalongkorn University*. [In Thai]
- Lertsuphawong. S. (2021. November 3). Interview. [In Thai]
- Parson. Talcott. (1966). *Toward General Theory of Social Action*. New York : Haward University Press.
- Pinsri.K. (2005). *Adjustment of Thai-Chinese people under the Khmer Surin culture*. Doctor of Philosophy Thesis. Graduate School Surindra Rajabhat University. [In Thai]
- Rattanaphon. P. (1972). *The evolution of Chinese school control*. Master of Public Administration Thesis National Institute of Development Administration.
- Rojjaratpaisarn. W. (2021. November 3). Interview. [In Thai]
- Sumetharat. S. (2011). *Local history of Surin city. 3rd printing*. Bangkok: Odeon Store. [In Thai]
- Warithitham. N. (2021. November 3). Interview. [In Thai]

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณ
ของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศึกษารัฐภูมิ 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศูรินทร์ เขต 1
Performance-based Budget Management to Improve
the Budget System of School in the Sikhoraphum Integrated Network 2
Under Surin Primary Educational Service Area Office 1

วาณี ซ่อนกลิ่น¹, สารีศา เจนเขว่า²

Wanee Sonklin¹, Sarisa Jenkwao²

¹⁻²สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

¹⁻²General Education Siam Technoloty College

Email: wanee0833643626@gmail.com¹, Email: sarisa7864@gmail.com²

Tel 083364****, 086320****

Received : May29, 2023;

Revised : December23, 2023;

Accepted : December24, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบงานบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ จำนวน 64 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ได้จำนวน 58 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษา พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการวางแผนงบประมาณและด้านการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง 2) การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาระบบงานบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ได้แก่ คณะทำงานมีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ ควรจัดอบรมการกำหนดผลผลิตที่ชัดเจน การจัดซื้อจัดจ้างเป็นขั้นตอนโปร่งใสตรวจสอบได้ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในการลงบันทึกรายการทางบัญชี ส่งเสริมจัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมด้านการเงินและการบัญชีให้มีความรู้ ให้มีระบบการรายงานทางการเงินที่ชัดเจน จัดทำข้อมูลฐานะทางการเงินให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีระบบการบริหารสินทรัพย์ และระบบตรวจสอบภายใน มาตรฐานการปฏิบัติงานในการจัดทำรายงานข้อสรุปของคณะกรรมการตรวจสอบภายใน

คำสำคัญ: การบริหารงบประมาณ; การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน; การพัฒนาระบบงบประมาณ

Abstract

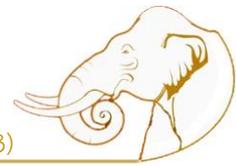
This article aims to study (1) study performance-based budget management to develop the budget system of schools. (2) A Comparison of Performance-Oriented Budget Management for Developing the Budget System of Schools Classified by Position, and Work Experience (3) study the approach to develop a performance-based budget management system for developing the budget system of schools. This research is a quantitative research. The research population is 64 school administrators and teachers responsible for budget work. The sample size was determined by using Krejcie and Morgan's ready-made tables. The purposive selection method was used for 58 people. The research tool was questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and content analysis.

The research results were found as follows; 1) Performance-based budget management to develop the budget system of was at a high level. 2) Comparison of Performance-Oriented Budget Management for Developing the Budget System of Schools classified by position was significantly different. As for the operational experience, it was found that was not different. 3) Guidelines for developing a performance-oriented budget management system The working group participates in budget planning. Training should be provided to clearly determine the output. The procurement process is concise, transparent and verifiable. Determine the duties and responsibilities of staff in accounting entries. Encourage personnel to receive training in finance and accounting to have knowledge. To have a clear financial reporting system. Provide accurate and up-to-date financial information There is an asset management system and an internal audit system. There are policies and standards for the preparation of the internal audit committee's summary report.

Keywords: Budget Management; Performance-oriented budget management;
Budget system development

บทนำ

งบประมาณแผ่นดินเป็นเครื่องมือสำคัญทางการเงินที่รัฐบาลจะสามารถใช้เพื่อขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และยังเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเงินและการคลังของประเทศ ระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line-Item Budgeting) เป็นระบบงบประมาณแบบแรกของไทย และได้มีการพัฒนาระบบงบประมาณเรื่อยมาจนกระทั่งประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ทำให้การบริหารภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชนได้รับผลกระทบในวงกว้าง รัฐบาลจึงต้องปรับแนวทางการบริหารประเทศให้ทันต่อสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินการคลังของประเทศ มีการปฏิรูปในลักษณะองค์รวมให้ไปสู่ “รูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” (New Public

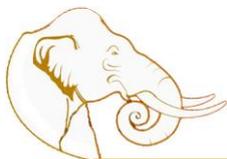
Management) ที่เน้นการทำงาน โดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก เรียกว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting)

โรงเรียนในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศัขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้รับการตรวจสอบภายในประจำปี พ.ศ. 2564 จากการรายงานการตรวจสอบภายใน พบว่า โรงเรียนมีการวางแผนงบประมาณยังไม่รัดกุม ขาดความสอดคล้องกับนโยบายและกลยุทธ์ จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บางโรงเรียนไม่ได้นำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นชอบและไม่ได้รายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ สาธารณะชนได้รับทราบ นอกจากนี้ ครูที่ได้รับแต่งตั้งรับผิดชอบงานงบประมาณขาดความรู้ความเข้าใจและ ประสบการณ์ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระเบียบกำหนดได้อย่างถูกต้อง (รายงานผลการ ดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, (2564 : 23) ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน และครูที่รับผิดชอบงานงบประมาณจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ความพยายาม ความรอบคอบ ความ ละเอียดถี่ถ้วน ตลอดจนความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงการคลัง เพราะการบริหารงบประมาณถือเป็นหัวใจหลักของโรงเรียน จึงเป็นเหตุสำคัญยิ่งที่ต้องพึงตระหนัก ไตร่ตรอง ตรวจสอบ ดำเนินการปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามขั้นตอน แนวทาง หลักการ และนโยบายที่ เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนา ระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศัขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้ บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการ ปรับปรุงและพัฒนาทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการ ศึกษาแบบบูรณาการศัขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการ ศึกษาแบบบูรณาการศัขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนก ตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบงานบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบ งบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศัขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

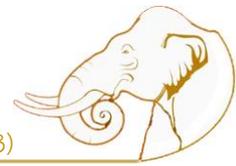
การบริหารงบประมาณและการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ โดย การบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดทำแผนงบประมาณ ในการคำนวณค่าใช้จ่ายและจัดสรรทรัพยากรตามโครงการ ดำเนินการอย่างมีระบบในการใช้จ่ายเงินหรือก่อนนี้ผูกพันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ รวมถึงการบริหารกิจกรรมขององค์กรให้ถูกต้องตามระเบียบ และได้ประโยชน์สูงสุดโดยยึดหลักความโปร่งใส เป็นธรรม ประหยัดและมีประสิทธิภาพ (สุภาพร ศรีษะเนตร, 2560 : 22; รัชชานาถ สุริหาร, 2563 : 26) และ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, (2545 : 90) ให้ความหมายงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานว่า คือ ระบบงบประมาณที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากร (resource) ที่ใช้กับผลงาน (result) ที่เกิดขึ้น การบริหารงบประมาณให้อิสระแก่ผู้บริหารในการบริหารจัดการและรับผิดชอบต่อความสำเร็จของผลงานที่เกิดขึ้น คือ ผลผลิต (outputs) เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรม ผลลัพธ์ (outcomes) เป็นผลที่เกิดจาก การนำผลผลิตที่ได้ใช้ประโยชน์ ส่วน อำนวย ทองโปร่งและศิริพงษ์ เศาภายน, (2547 : 159) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Base Budgeting-PBB) หมายถึง ระบบงบประมาณที่แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรที่ใช้กับผลงานที่เกิดขึ้นว่ามีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร คุ่มค่าน้อยเพียงไร (Performance Base Budgeting -PBB) เป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับพันธกิจ (mission) ขององค์กร กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ แผนงาน งาน/โครงการ มีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อวัดความสำเร็จของงาน

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ 2) ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต 3) ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง 4) ด้านการบริหารงานทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ 5) ด้านการบริหารสินทรัพย์ 6) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน 7) ด้านการตรวจสอบภายใน เพื่อนำไปใช้ศึกษาการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (2556 : 56-59)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

- สถานภาพทั่วไป
1. ตำแหน่งหน้าที่
    - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
    - 1.2 ครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ
  2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
    - 2.1 น้อยกว่า 5 ปี
    - 2.2 5 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

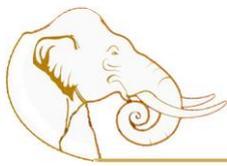
- การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน 7 ด้าน
1. ด้านการวางแผนงบประมาณ
  2. ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต
  3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง
  4. ด้านการบริหารงานทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ
  5. ด้านการบริหารสินทรัพย์
  6. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน
  7. ด้านการตรวจสอบภายใน

แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารงบประมาณ 3 ขั้นตอน 7 ด้าน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 21 โรงเรียน ผู้บริหาร 21 คน ครู 64 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 2564) ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน และ ครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ จำนวน 37 คน ของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ปีการศึกษา 2564 โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan, (1970) จำนวน 21 โรงเรียน จำนวน 58 คน และทำการเลือกแบบเจาะจง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณเป็นรายโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 1 ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert) โดยแบ่งเกณฑ์ระดับการปฏิบัติ ออกเป็น 5 ระดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน 7 ด้าน ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษา มีทั้งหมด 48 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในครั้งนี้แต่ละข้อมีค่า 0.67 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นที่ได้ อยู่ที่ระดับ .836 ใช้ศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานและเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แล้วนำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อ 1. ผลการศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

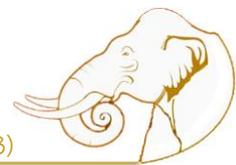
ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในเครือข่ายแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการวางแผนงบประมาณ	4.46	.46	มาก	1
2. ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต	4.25	.55	มาก	5
3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	4.44	.43	มาก	2
4. ด้านการบริหารงานทางการเงินและการ ควบคุมงบประมาณ	4.38	.47	มาก	3
5. ด้านการบริหารสินทรัพย์	4.26	.43	มาก	4
6. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน	4.20	.31	มาก	6
7. ด้านการตรวจสอบภายใน	4.11	.32	มาก	7
รวม	4.32	.35	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนงบประมาณ ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมา ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{X} = 4.44$) และ ด้านการตรวจสอบภายใน ($\bar{X} = 4.11$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

วัตถุประสงค์ข้อ 2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศีขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของสถานศึกษา	สถานภาพทั่วไป				t	sig
	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู ผู้รับผิดชอบ			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผนงบประมาณ	4.60	.40	4.30	.45	2.77	.00*
2. ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต	4.42	.50	4.15	.56	1.86	.06
3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	4.60	.41	4.35	.42	2.19	.03*
4. ด้านการบริหารงานทางการเงินและการ การควบคุมงบประมาณ	4.45	.48	4.34	.46	.86	.39
5. ด้านการบริหารสินทรัพย์	4.35	.49	4.21	.38	1.23	.22
6. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการ ดำเนินงาน	4.26	.38	4.17	.27	1.08	.28
7. ด้านการตรวจสอบภายใน	4.14	.36	4.10	.31	.44	.65
รวม	4.44	.35	4.25	.34	2.08	.04*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศัขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (sig = 0.04) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศัขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				t	sig
	น้อยกว่า 5 ปี		5 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผนงบประมาณ	4.66	.37	4.70	.36	-.44	.65
2. ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต	4.41	.53	4.44	.53	-.20	.83
3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	4.61	.35	4.69	.36	-.90	.36
4. ด้านการบริหารงานทางการเงินและการ การควบคุมงบประมาณ	4.65	.38	4.65	.39	.04	.96
5. ด้านการบริหารสินทรัพย์	4.57	.46	4.59	.41	-.14	.88
6. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการ ดำเนินงาน	4.62	.39	4.65	.43	-.31	.75
7. ด้านการตรวจสอบภายใน	4.73	.36	4.62	.47	.97	.33
รวม	4.27	.38	4.35	.34	-0.78	.43

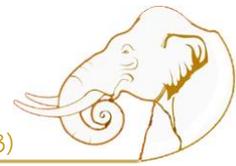
จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศึกษารวม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\text{sig} = 0.43$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศึกษารวม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1 ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ ควรให้มีคณะทำงานในการมีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณให้ชัดเจน ให้มีระบบการดำเนินงานที่ถูกต้อง 2) ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ควรจัดอบรมการกำหนดผลผลิตที่ชัดเจนและครอบคลุมในด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา และต้นทุน 3) ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ควรให้มีการจัดซื้อจัดจ้างเป็นขั้นตอนต้องรัดกุมโปร่งใสตรวจสอบได้ 4) ด้านการบริหารงานทางการเงิน และควบคุมงบประมาณ สร้างศักยภาพให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาจากชุมชน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในการลงบันทึกรายการทางบัญชีที่ชัดเจน 5) ด้านการบริหารสินทรัพย์ ควรให้มีระบบการบริหารสินทรัพย์ที่ชัดเจน จัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์โดยมีโปรแกรมระบบทะเบียนควบคุมทรัพย์สิน 6) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ควรให้มีระบบการรายงานทางการเงินที่ชัดเจน จัดทำข้อมูลฐานะทางการเงินให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน 7) ด้านการตรวจสอบภายใน ควรให้มีระบบตรวจสอบภายในที่ชัดเจน มีนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติงานในการจัดทำรายงานข้อสรุปของคณะกรรมการตรวจสอบ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่า ผลการศึกษการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเพื่อพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายแบบบูรณาการศึกษารวม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยรัตน์ เงินเนื้อดี, (2560 : 113) ได้ทำการศึกษา เรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากทมมหานคร พบว่า ภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของจรรุวรรณ มาแต่้ม, (2561 : 109) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัญญา จันทร์ชื่น, (2563 : 94) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของช่อพุกษ์ มุ่งลา และคณะ, (2564 : 53-55) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 พบว่า โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 2 พบว่า ผลการศึกษเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศึกษารวม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีนครินทร์ เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังนี้ 1) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง

หน้าที่ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานมากกว่าครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปฏิบัติงานเพื่อให้มีผลงานเป็นรูปธรรม คຸ່ມคຸ່ມกับงบประมาณ เน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และรับผิดชอบต่องานให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยรัตน์ เงินเนื้อดี, (2560 : 123) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณาการศัขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติงานงบประมาณดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษา มีการอบรมพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจากรุวรรณ มาแต่้ม, (2561 : 113) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของช่อพฤกษ์ มุ่งลา และคณะ, (2564 : 53-55) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบงบประมาณของสถานศึกษาในเครือข่ายบริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการศัขรภูมิ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงบประมาณ ควรให้มีคณะทำงานในการมีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณให้ชัดเจนโดยมีระบบการดำเนินงานที่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณเห็นความสำคัญของการวางแผนงบประมาณ เข้าใจในการทำงานร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานอย่างชัดเจนและง่ายต่อการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจากรุวรรณ มาแต่้ม, (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ควรสร้างและพัฒนาเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญพรรณ บางอร, (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสบเมยวิทยาคม อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า แนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณ ของโรงเรียนสบเมยวิทยาคม อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA

2. ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ควรจัดอบรมการกำหนดผลผลิตที่ชัดเจนและครอบคลุมในด้านปริมาณ คุณภาพ เวลา และต้นทุน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณเห็นความสำคัญของการคำนวณต้นทุนผลผลิต โดยมีการกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ และการวิเคราะห์กิจกรรมตามงาน/โครงการที่วางไว้ในแผนกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจากรุวรรณ มาแต่้ม, (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

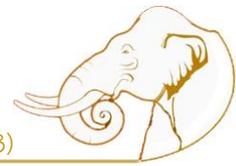

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา ช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนัก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัฐฎีกา จันทร์ชื่น, (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนกิจกรรม

3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ควรให้มีการจัดซื้อจัดจ้างเป็นขั้นตอนต้องรัดกุมโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณเห็นความสำคัญของการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง จะต้องให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่ตั้งไว้ ช่วยลดการสูญเสียเงินงบประมาณได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัฐฎีกา จันทร์ชื่น, (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ควรมีระบบการจัดซื้อจัดจ้างเป็นขั้นตอน รัดกุมโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

4. ด้านการบริหารงานทางการเงินและควบคุมงบประมาณ สร้างศักยภาพให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาจากชุมชน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในการลงบันทึกรายการทางบัญชีที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณเห็นความสำคัญของการบริหารงานทางการเงินและควบคุมงบประมาณ ในการปฏิบัติงานต้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติตามมาตรฐานทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจารุวรรณ มาแต่้ม, (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ควรมีการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัฐฎีกา จันทร์ชื่น, (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ควรประสานจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ เข้ามาเป็นที่ปรึกษาช่วยเหลือแนะนำ เพื่อให้การบริหารงานทางการเงินและการควบคุมงบประมาณถูกต้องตามมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ

5. ด้านการบริหารสินทรัพย์ ควรมีระบบการบริหารสินทรัพย์ที่ชัดเจน จัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์โดยมีโปรแกรมระบบทะเบียนควบคุมทรัพย์สิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณเห็นความสำคัญของการบริหารสินทรัพย์ สร้างความตระหนักและให้ความเข้าใจแก่บุคลากร ในการจัดทำระบบฐานข้อมูล ให้เกิดการใช้สินทรัพย์อย่างคุ้มค่าป้องกันมิให้สูญหาย หรือผิดประเภท ตลอดจนซ่อมแซม ดูแลให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยพัชรินทร์ ยืนนาน และธรินธร นามวรรณ, (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า ด้านการบริหารความเสี่ยง มีการกำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์งานและ

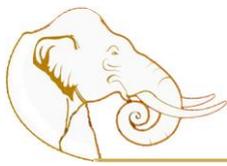
ปัญหาเพื่อร่วมกันประเมินความเสี่ยง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจารุวรรณ มาแต่้ม, (2561) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา ควรมี การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ควรให้มีระบบการรายงานทางการเงินที่ ชัดเจน จัดทำข้อมูลฐานะทางการเงินให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน นี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณเห็นความสำคัญของการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มี การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ งาน/โครงการ ของสถานศึกษาที่ได้ดำเนินงาน การรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อเป็นตัวกำหนดตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรินทร์ ยืนนาน และธรินธร นามวรรณ, (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานส่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็น ประจำ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัญญา จันทรชิ่ง, (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่าควรมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม มาตรฐานเดียวกัน

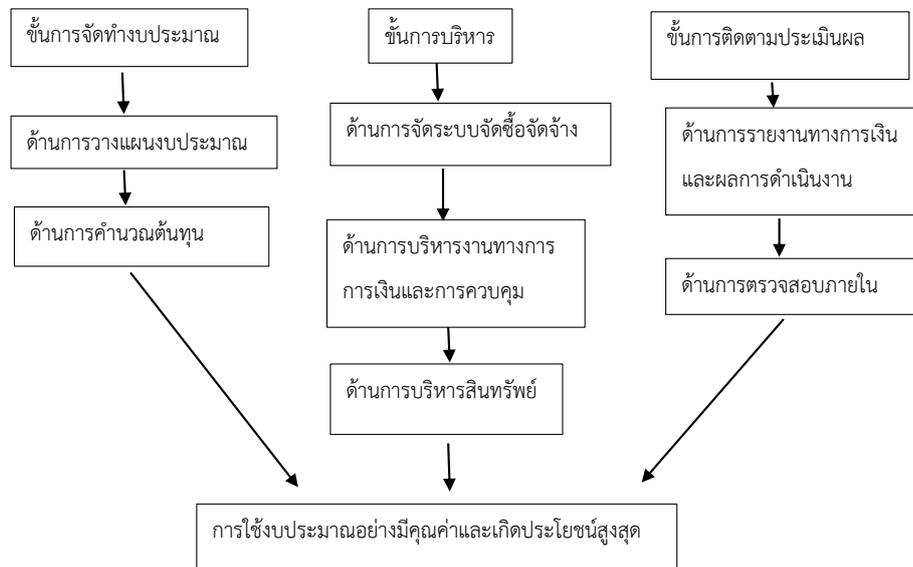
7. ด้านการตรวจสอบภายใน ควรมีระบบตรวจสอบภายในที่ชัดเจน มีนโยบาย มาตรฐานการ ปฏิบัติงานในการจัดทำรายงานข้อสรุปของคณะกรรมการตรวจสอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานงบประมาณเห็นความสำคัญของการตรวจสอบภายใน ตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้านการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้การจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรินทร์ ยืนนาน และธรินธร นามวรรณ, (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานส่งหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเป็นประจำ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบประเมิน มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปรับปรุง และหาแนว ทางการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรัญญา จันทรชิ่ง, (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ควรแต่งตั้งผู้ตรวจสอบ ภายในโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะ ได้นำไปแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาความสำเร็จผลงานการทำงานของโรงเรียนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในเครือข่ายการจัดการศึกษาแบบบูรณา การศึกษารวม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ในการดำเนินการตามระบบ

งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน เป็นการบริหารงานแบบกระจายอำนาจสู่โรงเรียนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีอิสระในการดำเนินงานตามแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ดังนี้

จากการดำเนินการตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายภายใต้กระบวนการงบประมาณ 3 ขั้นตอน จะเชื่อมโยงกับมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน เป็นการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ส่งผลให้เกิดผลผลิต คือ การใช้งบประมาณอย่างมีคุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

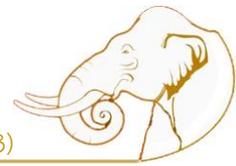
1. ข้อเสนอแนะที่ในการผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการวางแผนงบประมาณ สถานศึกษาควรจัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณการใช้จ่ายล่วงหน้าสำหรับ

1.2 ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการคิดต้นทุนผลผลิต และคำนวณต้นทุนผลผลิตโดยคำนวณค่าใช้จ่ายทั้งหมดทั้งทางตรงและทางอ้อมให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ

1.3 ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุของสถานศึกษา ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง จัดทำเอกสารหลักฐานการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นไปตามระเบียบจัดซื้อจัดจ้างและมีเลขกำกับเอกสารทุกฉบับ

1.4 ด้านการบริหารงานทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ สถานศึกษาควรนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการบริหารงานทางการเงินและควบคุมงบประมาณ มีการจัดวางระบบบัญชีเป็นไปตามมาตรฐานหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป(ระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง) สถานศึกษาใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนการใช้จ่ายที่วางไว้

1.5 ด้านการบริหารสินทรัพย์ สถานศึกษาต้องกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติในการบริหารสินทรัพย์ที่ชัดเจน ควบคุมสินทรัพย์แบบรวมศูนย์ มีการตรวจสอบพัสดุประจำปี เพื่อซ่อมแซม บำรุง และจำหน่ายกรณีพัสดุชำรุดเสื่อมสภาพหรือกระจายอำนาจ

1.6 ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน สถานศึกษาควรรายงานผลการดำเนินงานประจำปี มีการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีต่อผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

1.7 ด้านการตรวจสอบภายใน สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบตรวจสอบภายในที่ครอบคลุมด้านการเงินและผลดำเนินงาน มีการตรวจสอบทางการเงิน การบัญชี การใช้จ่ายงบประมาณ ตลอดทั้งปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

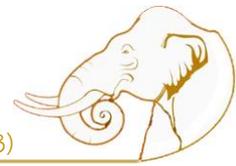
2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จารุวรรณ มาแต่้ม. (2561). *การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยบูรพา.
- จิรัญญา จันท์ชื่น. (2563). *การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1*. (ค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ช่อพฤษ มุ่งลา และคณะ. (2564). *การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2*. *วารสาร การบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. ปีที่ 7 (ฉบับที่ 8), 45-56.
- ชัยรัตน์ เงินเนื้อดี. *สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2560.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- พัชรินทร์ ยืนนาน และธรินธร นามวรรณ. (2560). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4*. *วารสารการบริหารและนิเทศ การศึกษา*. ปีที่8 (ฉบับที่ 2), 98-111.

- เพ็ญพรรณ บางอร. (2562). *แนวทางการบริหารจัดการระบบบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสบเมย วิทยาลัย อําเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รักษณาลี สุริหาร. (2563). *สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วีระพงษ์ ก้านกิ่ง. (2560). *สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: สำนักงบประมาณ.
- สุภาพร ศรีชนะเนตร. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อํานวย ทองโปรง และ ศิริพงษ์ เสาภายน. (2547). *หลักการบริหารงบประมาณและการเงินโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determination Sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*. 30(3), pp.607-610.

ผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนง
ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
Moral and Ethical Development Success of Students at Bankaneak
School Nongkhwao Sub-District, Sikhoraphum District, Surin
Province

พระสมุห์เขตโสภณ ธีรปญโญ (เข็มแก้ว)¹

พระครูใบฎีกาเวียง กิตติวัฒนโณ², ทวีศักดิ์ ทองทิพย์³

PhrasamukhetSophon Teerapanyo (khemkeaw)¹

PhrakrubadeekaWieng kittiwanno¹, Taweesak Thongtip²

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campas

email: Khet25261983@gmail.com

Received : May22, 2023;

Revised : December23, 2023;

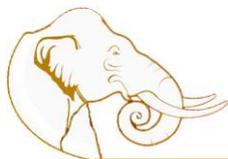
Accepted : December24, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 2) ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 3) ศึกษาผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ คือ 1) การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา จัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมทุกปี 2) สาเหตุของปัญหาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การเลี้ยงดู และการอบรมสั่งสอน 3) หลักธรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนแก้ปัญหาชีวิตด้วยสติปัญญา เช่น อริยสัจ 4 อิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ คือ 1) วัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 8 ประการ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ใฝ่เรียนรู้ และมีจิตสาธารณะ 2) กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 2 โครงการ คือ โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม 3) เป้าหมายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนเป็นคนดีและคนเก่ง 4) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ การเรียนการสอนแบบ IDRA และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ตัวชี้วัดผลสำเร็จทั้ง 8 ด้าน ได้รับเกียรติบัตรจากหลายหน่วยงาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ

คำสำคัญ: ผลสำเร็จ; การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม; นักเรียน; โรงเรียนบ้านชะเนง

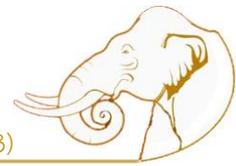
Abstract

The objectives of this research are to 1) study the operating conditions for developing morality and ethics of students; Ban Khanek School, Nong Khwao Subdistrict, Sikhoraphum District Surin Province 2) Study the development of morality and ethics of students. Ban Khanek School, Nong Khwao Subdistrict, Sikhoraphum District Surin Province 3) Study the achievements of Development of morality and ethics of students Ban Khanek School, Nong Khwao Subdistrict, Sikhoraphum District Surin Province The results of the research found that the operating conditions develop students' morality and ethics. Ban Khanek School, Nong Khwao Subdistrict, Sikhoraphum District Surin Province is 1) operations of educational institution administrators Organize a morality and ethics training project every year. 2) The causes of problems in the development of morality and ethics, parenting, and training. 3) Dhamma principles that encourage students to solve life problems with wisdom, such as the 4 Noble Truths, Iddhipāda, 4 Brahmavihāra, 4 Morality and Ethics Development of students. Ban Khanek School, Nong Khwao Subdistrict, Sikhoraphum District Surin Province is 1) the objective of developing morality and ethics in 8 areas: love for the nation, religion, king, discipline, honesty, eagerness to learn and public spirit. 2) the process of developing morality and ethics. 2 projects are the morality and ethics training project. 3) the goal of developing morality and ethics. In order for students to be good and talented people. 4) Moral and ethical development model includes IDRA teaching and moral and ethical development that keeps up with the era of globalization. Successful results of developing students' morality and ethics. Ban Khanek School, Nong Khwao Subdistrict, Sikhoraphum District Surin Province Success indicators in all 8 areas have received certificates from many agencies. Quantitative data analysis results

Keywords : Success; Moral and Ethical Development; student; Bankaneak School

บทนำ

สถานศึกษาซึ่งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถาบันหลักที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาโดยตรง มีภารกิจที่ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 “มาตรา 31 กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับทุกประเภท และการอาชีวศึกษา แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562: 49) ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้อง

เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” สอดคล้องกับมาตรา 23 มาตรา 24 มาตรา 26 และมาตรา 27 ซึ่งระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า จะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปลูกฝังคุณธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการ ความประพฤติ ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน เน้นพัฒนาผู้เรียนตามบริบทของสังคม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 3)

โรงเรียนบ้านชะเนก เป็นโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านมะเขือ ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ เปิดบริการให้ชุมชนในเขตบริการ 6 หมู่บ้าน คือ บ้านมะเขือ หมู่ที่ 3 บ้านชะเนก หมู่ที่ 4 บ้านหนองเหล็ก หมู่ที่ 10 บ้านหนองไฮ หมู่ที่ 14 บ้านหนองคู หมู่ที่ 15 บ้านทุ่งแสงทอง หมู่ที่ 16 เปิดทำการสอน 2 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา และระดับการศึกษาภาคบังคับ (ป.1-ม.3) ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 250 คน ครู 20 คน ลูกจ้างนักการภารโรง 1 คน พนักงานธุรการ 1 คน ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ 1 คน ครูจ้างสอนคอมพิวเตอร์ 1 คน แม่ครัว 2 คน (โรงเรียนบ้านชะเนก, 2564: 1) และจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ภารกิจหลักของโรงเรียนที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือ จัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ตามเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้เป็นคนดีของบ้านเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูสอนศีลธรรมประจำโรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์” เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาวิจัยไปเสริมสร้าง และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตของนักเรียน และใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้าง พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนกให้ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งมีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ภาคสนาม (Field Research) โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย (1) การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในเชิงเอกสาร โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณ 2500 พุทธศักราช 2535, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539, ปกรณวิเสส (วิสุทธิมคคปกรณ) และ (2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) จากหนังสือ ตำรา รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ และผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 6 หมู่บ้าน คือ (1) บ้านมะเขือ หมู่ที่ 3 (2) บ้านชะเนก หมู่ที่ 4 (3) บ้านหนองเหล็ก หมู่ที่ 10 (4) บ้านหนองไฮ หมู่ที่ 14 (5) บ้านหนองคู หมู่ที่ 15 (6) บ้านทุ่งแสงทอง หมู่ที่ 16

4. ขอบเขตด้านตัวแปร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 ตัวแปร ดังนี้

4.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

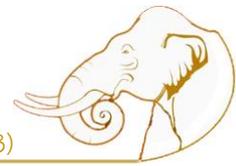
4.1.1 กลุ่มครู สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 6 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) ตำแหน่ง 5) รายได้/เดือน 6) ประสบการณ์ทำงาน

4.1.2 กลุ่มนักเรียน สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 3 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับชั้นเรียน

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสี่ขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ใน 8 ด้าน ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

5. ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งมีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ภาคสนาม มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนจำนวน 250 คน แบ่งเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 จำนวน 166 คน, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 จำนวน 84 คน, ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน, ครูอาจารย์ จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 267 คน ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 157 คน โดยใช้สูตรในการคำนวณของเครซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie. & D.W.Morgan) เป็นประชากรทั้งหมดมาเป็นหน่วยศึกษา

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 26 คน ประกอบไปด้วย 1) ผู้บริหารศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครูผู้สอน จำนวน 6 คน 3) ผู้ปกครอง จำนวน 6 คน 4) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ปีที่ 6 จำนวน 6 คน 5) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 3 จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 26 คน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ (1) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว (2) นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้วิเคราะห์หาค่าสถิติตามจุดมุ่งหมาย และสมมติฐานที่ตั้งไว้ (3) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คือ รวมคะแนนแต่ละข้อเข้าด้วยกัน และทำการแจกแจงความถี่ของคะแนนแล้วคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

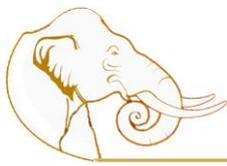
6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ (1) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎี และภาคสนาม โดยใช้วิธีอธิบายเชิงพรรณนา ในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (2) เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นมาสรุป เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนของการเขียนรายงานการวิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 สภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นสำคัญ 3 ประเด็นคือ

1) การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา คือ (1) จัดโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวิถีพุทธ และโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมทุกปี โดยมีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น กิจกรรมระเบียบวินัยนักเรียนและการแต่งกายที่ถูกต้อง กิจกรรมขับเคลื่อนวัฒนธรรมไทยและมารยาททางสังคม กิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือสังคม และกิจกรรมรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นต้น ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น (2) ส่งเสริมให้นักเรียนไหว้บิดา มารดา ผู้ปกครองก่อนมาโรงเรียน และเวลากลับจากโรงเรียน และไหว้คุณครูก่อนเข้าโรงเรียนและเวลากลับจากโรงเรียนเช่นกัน (3) ส่งเสริมให้นักเรียนนั่งสมาธิก่อนเรียนหนังสือ สวดมนต์ไหว้พระก่อนกลับบ้านทุก ๆ วัน และกิจกรรมสวดมนต์สุดสัปดาห์ทุกวันศุกร์ และสวดมนต์ก่อนนอน (4) มีการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติ และในห้องเรียนเป็นประจำครูสอดแทรกจริยธรรมและปลูกฝังนักเรียนให้มีความซื่อสัตย์

2) สาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน คือ (1) อาจเกิดจากวุฒิภาวะของนักเรียน การเลี้ยงดู และการอบรมสั่งสอน (2) สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ทำให้การดำเนินกิจกรรมต้องปรับรูปแบบกิจกรรม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เช่น การทำกิจกรรมทางสื่อออนไลน์ เป็นต้น (3) การขาดความร่วมมือของบุคลากร ทำให้การจัดกิจกรรมมีอุปสรรคไม่ราบรื่นเท่าที่ควร (4) กิจกรรมไม่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเท่าที่ควร (5) นักเรียนบางคนก็ยังขาดวินัย ขาดความอดทน ขาดความรับผิดชอบ และขาดจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม (6) บริบทของครอบครัวและสภาพแวดล้อม (7) บางครอบครัวขาดแคลนทุนทรัพย์

จึงไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร (8) การดูแลของครูและบุคลากรไม่ทั่วถึง เพราะมีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมากเกินไป

3) **หลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักเรียนแก้ปัญหาชีวิตด้วยสติปัญญา** มีหลัก 6 หลักสูตร ได้แก่ อริยสัจ 4 (อริยสัจจ 4), อริยทรัพย์ 7, อิทธิบาท 4, สังคหวัตถุ 4, พรหมวิหาร 4 และสาราณียธรรม 6

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอสี่พระยา จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น คือ 1) วัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน (1) เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนทั้ง 3 ด้านควบคู่กันไป คือ ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ และด้านพฤติกรรม (2) เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 8 ประการ คือ 1. รักษาชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. มีวินัย 3. ซื่อสัตย์ สุจริต 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย และ 8. มีจิตสาธารณะ (3) เพื่อให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและหลักธรรมทางพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง (4) เพื่อให้นักเรียนรู้จักหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดและมอมเมาไม่ตกเป็นทาสของสิ่งเสพติดและความชั่วทั้งปวง (5) เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมทั้งทางกาย วาจา ใจ และปลูกฝังให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข 2) กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม คือ 1. โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม จัดขึ้นปีการศึกษาละ 1 ครั้ง โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และมีน้ำใจ (2) เพื่อให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและหลักธรรมทางศาสนาพุทธได้อย่างถูกต้อง (3) เพื่อให้นักเรียนรู้จักหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดและมอมเมา ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ทำให้นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และมีน้ำใจ ได้ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและหลักธรรมทางศาสนาพุทธได้อย่างถูกต้อง และรู้จักหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดและมอมเมา 2. โครงการสวดมนต์ ไหว้พระฟังธรรมะในวันศุกร์ และนั่งสมาธิก่อนเข้าห้องเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ ให้กับนักเรียน (2) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ (3) รู้จักผิดชอบชั่วดี และสิ่งที่ควรหรือไม่ควรประพฤติ มีกิจกรรมคือ การสวดมนต์ไหว้พระและฟังธรรมะในวันศุกร์ และกิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเข้าห้องเรียน ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ทำให้นักเรียนทุกคน มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ รู้จักผิดชอบชั่วดี สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข 3) เป้าหมายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มี 4 เป้าหมาย ดังนี้ 1. เป้าหมายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 8 ประการ คือ 1) ขยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ กตัญญูกตเวที 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี 8) มีน้ำใจ 2. เป้าหมายเพื่อพัฒนา (1) ด้านความรู้ (2) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (3) ด้านพฤติกรรม คือ การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ การพัฒนาด้านจริยธรรมจึงต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้าน โดยเริ่มจากการพัฒนาปัญญาหรือความรู้จะส่งเสริมให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในทางที่ถูกต้อง และควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ 3. เป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีและคนเก่ง เช่น การใฝ่รู้ รักการอ่าน การพัฒนาผู้อื่น เป็นต้น 4. เป้าหมายในการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเพื่อ 1) ร้อยละ 80 ของผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเอง 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 3) นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้น และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 4) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มี 4 รูปแบบ ดังนี้ 1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบ IDRA เพื่อพัฒนาคุณธรรม 2. รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม คือ 1) การสร้างประสบการณ์เรียนรู้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ถ้าเด็กมีโอกาสได้รับประสบการณ์เรียนรู้จากสังเกต การคิด การลงมือปฏิบัติด้วยตนเองหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การเรียนรู้ 2) การร่วมมือ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิด การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 3) การถ่ายทอดประสบการณ์ แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น จากการมีประสบการณ์มากขึ้น 4) การลงมือกระทำ การจัดให้เด็กปฐมวัยได้รับการฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 3. รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม คือ 1) จัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม อบรมนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ทุกวัน และสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในกิจกรรม 2) ประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 3) การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม 4) นักเรียนนำคุณธรรมและจริยธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ใส่บาตร สวดมนต์ ไหว้พระเดินจงกรม นั่งสมาธิ เป็นประจำทุกวัน และเข้าวัดทำบุญในวันสำคัญต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ 4. รูปแบบการพัฒนารูปแบบ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น ยูทูป อินสตราแกรม เฟซบุ๊ก ไลน์ เพจคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

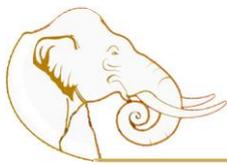
ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 ผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 ตัวชี้วัดผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน คือ 1. ตัวชี้วัดผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ดังนี้ 1) นักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ได้ส่งเสริมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 2) มีการประเมินผลโครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม บรรลุเป้าหมายอย่างน้อยร้อยละ 90 3) ได้รับเกียรติบัตร เกียรติคุณ จากหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน 2. คุณภาพนักเรียนผ่านทุกการวัดผลและการประเมินต่าง ๆ คือ 1) ครูและนักเรียนมีพฤติกรรมเชิงบวกเพิ่มขึ้น 2) นักเรียนเป็นผู้มีสัมมาคารวะต่อครู อาจารย์ พ่อแม่ 3) โรงเรียนมีสภาพแวดล้อม สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ 4) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 5) โรงเรียนมีคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทั้ง 8 ด้าน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 3. มีความเป็นเลิศในด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างชัดเจนและชนะการแข่งขันทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

3.2 ตัวชี้วัดทั้ง 8 ด้านของนักเรียน สรุปผลการวิจัยในแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

1) รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ คือ 1. นักเรียนยืนตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ ร้องเพลงชาติและอธิบาย ความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง 2. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ 3. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาและปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ 4. โครงการวันสำคัญ เช่น กิจกรรมวันพ่อวันแม่ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองตองที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

2) ซื่อสัตย์สุจริต คือ 1. โรงเรียนจัดให้มีโครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริต กิจกรรมบันทึกความดีของนักเรียน โดยมีครูหรือผู้รับรองการปฏิบัติ 2. ครูผู้สอนจัดให้มีการเรียนการสอน โดยการบูรณาการความซื่อสัตย์สุจริต อบรมและสอนให้นักเรียนนักเรียนประพฤติตนอย่างเหมาะสมและตรงกับความเป็นจริง ไม่โกหกหลอกลวงผู้อื่น ไม่หาประโยชน์ในทางที่ผิดกฎหมาย และไม่มีอคติต่อผู้อื่น 3. นักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีระบบ ระเบียบ ปลอดภัย และความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักรักษาความลับ และมีความเกรงกลัวและละอายต่อการทำชั่ว 4. นักเรียนรู้จักตนเอง สำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และส่วนรวม 5. นักเรียนเป็นผู้มีความเชื่อถือ ได้รับการยอมรับ และการกล่าวถึงในทางที่ดีจากบุคคลรอบข้าง

3) มีวินัย คือ 1. นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน 2. ตรงต่อเวลาในการเข้าชั้นเรียน รับผิดชอบในการเรียน และส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนด 3. เคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 4. ปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง

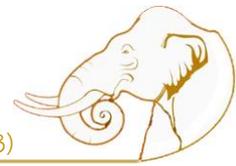
4) ใฝ่เรียนรู้ คือ 1. กระตุ้นและส่งเสริมนักเรียนสนใจในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด กสทช. เป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ และศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ให้บริการประชาชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น 2. กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนตั้งใจเรียน เอาใจใส่ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ วิเคราะห์ตรวจสอบจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน 3. ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าห้องสมุด และศึกษาเรียนรู้จากสื่อออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม 4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทัศนศึกษาอย่างพร้อมเพรียง 5. กระตุ้นและส่งเสริมในการมาเรียน ให้ตั้งใจเรียนของนักเรียน ชื่นชมยินดีกับผู้ที่ตั้งใจ ใฝ่เรียนรู้ เสริมแรงและให้กำลังใจผู้ที่เปื่อยหน่ายต่อการเรียน จัดหาสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ กำกับติดตามผู้เรียนที่มีปัญหาในการมาเรียน โดยไปเยี่ยมบ้านของนักเรียน

5) อยู่อย่างพอเพียง คือ 1. มีกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการออมทรัพย์ทุกวัน เข้าร่วมกิจกรรมออมเงินเป็นประจำทุกสัปดาห์ และการทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน 2. ส่งเสริมให้นักเรียนประหยัดพลังงานไฟฟ้า ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งาน 3. รู้จักใช้ทรัพย์สินของตนเอง และทรัพย์สินของส่วนรวม อย่างประหยัดคุ้มค่า 4. สอนให้นักเรียนรู้จักการแยกขยะ ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก และนำไปจำหน่ายเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง 5. วางแผนการเรียน การทำงานบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสังคม 6. การใช้ชีวิตรประจำวันโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง

6) มุ่งมั่นในการทำงาน คือ 1. ครูจัดกิจกรรมส่งเสริมความมุ่งมั่นในการทำงาน การเรียนผ่านกิจวัตรประจำวันฝึกการกินอยู่ให้เป็น การเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ให้เกิดลงมือทำทุกอย่างด้วยตนเอง 2. อบรมปลูกฝังให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นทำงานด้วยความตั้งใจ สำเร็จตามเป้าหมาย และทันเวลา 3. อบรมแนะนำให้เป็นผู้เอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตนเอง และมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ละทิ้งงานให้ผู้อื่นรับผิดชอบแทนตนเอง และรู้จักปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้น

7) รักความเป็นไทย คือ 1. ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งทางโรงเรียนจัดกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นร่วมกับชุมชน โดยเชิญวิทยากร ประชาชนชาวบ้านในชุมชนมาให้ความรู้ 2. อบรมปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดี รักความเป็นไทยภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง และเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันภาษาไทย และวันสุนทรภู่ เป็นต้น 3. ปลูกฝังนักเรียนให้มีจิตสำนึกที่ดีและรักความเป็นไทย การแต่งกายด้วยชุดผ้าไทยในวันศุกร์ เป็นการปลูกฝังความเป็นไทยให้กับนักเรียน 4. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวทิตต่อผู้มีพระคุณ อันเป็นมารยาทที่ดีงามของคนไทย 5. ส่งเสริมให้นักเรียนสืบสานประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ และปฏิบัติตามปฏิทินวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ในชีวิตประจำวัน พึงพอใจศิลปวัฒนธรรมที่งดงามของไทย

8) มีจิตสาธารณะ คือ 1. ส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรม 5 ส. และ Big cleaning กิจกรรมแยกขยะร่วมกับชุมชน และกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เช่น ทำความสะอาดลานวัด ลานชุมชน เป็นต้น 2. ปลูกฝังและสอนให้นักเรียนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันสิ่งของ เสียสละเพื่อสาธารณะประโยชน์

มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม และบำเพ็ญประโยชน์ 3. ปลูกฝังและสอนให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลืองานพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ดูแลรุ่นน้อง อาสาพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้น ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในชุมชน และมีจิตอาสาช่วยชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ ในภาพรวมทุกด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.34$) รองลงมาคือ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ($\bar{X} = 4.23$) ด้านมีจิตสาธารณะ ($\bar{X} = 4.19$) ด้านรักความเป็นไทย ($\bar{X} = 4.16$) ด้านมีวินัย ($\bar{X} = 4.12$) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X} = 4.10$) ด้านอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนด้านมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านใฝ่เรียนรู้ ($\bar{X} = 3.96$)

อภิปรายผลการวิจัย

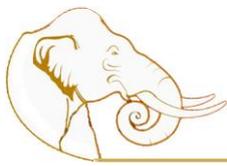
ผลจากการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอสี่พระยา จังหวัดสุรินทร์ มี 3 ประเด็นคือซื่อสัตย์

1) สาเหตุของปัญหาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีสาเหตุจาก (1) อาจเกิดจากวุฒิภาวะของนักเรียน การเลี้ยงดู และการอบรมสั่งสอน (2) สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ทำให้การดำเนินกิจกรรมต้องปรับรูปแบบกิจกรรม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เช่น การทำกิจกรรมทางสื่อออนไลน์ เป็นต้น (3) การขาดความร่วมมือของบุคลากร ทำให้การจัดกิจกรรมมีอุปสรรคไม่ราบรื่นเท่าที่ควร (4) กิจกรรมไม่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเท่าที่ควร (5) แม้จะมีกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนบางคนก็ยังขาดวินัย ขาดความอดทน ขาดความรับผิดชอบ และขาดจิตสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม (6) บริบทของครอบครัวและสภาพแวดล้อม (7) บางครอบครัวขาดแคลนทุนทรัพย์ จึงไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร (8) การดูแลของครูและบุคลากรไม่ทั่วถึง เพราะมีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมากเกินไป

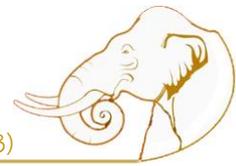
2) การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา คือ (1) จัดโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวิถีพุทธ และโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมทุกปี โดยมีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น กิจกรรมขับเคลื่อนวัฒนธรรมไทยและมารยาททางสังคม กิจกรรม จิตอาสาช่วยเหลือสังคม และกิจกรรมรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นต้น ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น (2) ส่งเสริมให้นักเรียนไหว้บิดา มารดา ผู้ปกครองก่อนมาโรงเรียน และเวลากลับจากโรงเรียน และไหว้คุณครูก่อนเข้าโรงเรียนและเวลากลับจากโรงเรียนเช่นกัน (3) ส่งเสริมให้นักเรียนนั่งสมาธิก่อนเรียนหนังสือ สวดมนต์ไหว้พระก่อนกลับบ้านทุก ๆ วัน และกิจกรรมสวดมนต์สุดสัปดาห์ทุกวันศุกร์การทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา และสวดมนต์ก่อนนอน (4) มีการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติ และในห้องเรียนเป็นประจำครูสอดแทรกจริยธรรมและปลูกฝังนักเรียนให้มีความ

3) หลักธรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนแก้ปัญหาชีวิตด้วยสติปัญญา มีหลัก 6 หลักธรรม ได้แก่ อริยสัจ 4 (อริยสัจ 4), อริยทรัพย์ 7, อิทธิบาท 4, สังคหวัตถุ 4, พรหมวิหาร 4 และสาราณียธรรม 6 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยพร เรื่องแท้ (2556: ก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1” ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 437 คน ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

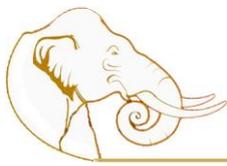
ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนอย่างหลากหลาย ครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ทั้ง 8 ด้าน และเมื่อพิจารณาคำร้อยละสูงสุดของแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คือ กิจกรรมการเข้าแถวเคารพธงชาติ 2) ด้านความซื่อสัตย์ สุจริต คือ กิจกรรมการอบรม คุณธรรมจริยธรรมในวันศุกร์ทุกสัปดาห์ 3) ด้านการมีวินัย คือ กิจกรรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 4) ด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน คือ กิจกรรมการเข้าใช้ห้องสมุด 5) ด้านอยู่อย่างพอเพียง คือ กิจกรรมการออมทรัพย์สำหรับนักเรียนทุกคน 6) ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน คือ กิจกรรมการทำความสะอาดบริเวณรับผิดชอบ 7) ด้านรักความเป็นไทย คือ กิจกรรมการแต่งกายชุดพื้นบ้านในวันศุกร์ และ 8) ด้านมีจิตสาธารณะ คือ กิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับชุมชนในวันสำคัญ

2. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนก ตำบลหนองขาว อำเภอสีขจรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น คือ 1) วัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน (1) เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนทั้ง 3 ด้านควบคู่กันไป คือ สติปัญญา จิตใจ และพฤติกรรม (2) เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน 8 ประการ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต, ใฝ่เรียนรู้, อยู่อย่างพอเพียง, มุ่งมั่นในการทำงาน, รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (3) เพื่อให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและหลักธรรมทางพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง (4) เพื่อให้นักเรียนรู้จักหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดและมอมเมา ไม่ตกเป็นทาสของสิ่งเสพติดทั้งปวง (5) เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมทั้งทางกาย วาจา ใจ โดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียน รู้จักผิดชอบ ชั่วดี และสิ่งที่ควรหรือไม่ควรประพฤติ และปลูกฝังให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข 2) กระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มี 2 โครงการ คือ 1. โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม จัดขึ้นปีการศึกษาละ 1 ครั้ง คือ (1) เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และมีน้ำใจ (2) เพื่อให้เด็กนักเรียนรู้จักการปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและหลักธรรมทางศาสนาพุทธได้อย่างถูกต้อง (3) เพื่อให้เด็กนักเรียนรู้จักหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดและมอมเมา ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ทำให้นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และได้ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและหลักธรรมทางศาสนาพุทธได้อย่างถูกต้อง และรู้จักหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดและมอมเมา 2. โครงการสวดมนต์ ไหว้พระฟังธรรมะในวันศุกร์ และนั่งสมาธิก่อนเข้าห้องเรียน คือ (1) เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียน (2) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ (3) รู้จักผิดชอบชั่วดี และสิ่งที่ควรหรือไม่ควรประพฤติ มีกิจกรรมคือการสวดมนต์ไหว้พระและฟังธรรมะในวันศุกร์ และกิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเข้าห้องเรียน ประโยชน์ที่จะได้รับ คือ ทำให้นักเรียนทุกคน มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) เป้าหมายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มี 4 เป้าหมาย ดังนี้ 1. เป้าหมายการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 8 ประการ คือ ขยัน, ประหยัด, ซื่อสัตย์, กตัญญูกตเวที, มีวินัย, สุภาพสะอาด, สามัคคี และมีน้ำใจ 2. เป้าหมายเพื่อพัฒนาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้, อารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรม 3. เป้าหมายเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีและคนเก่ง เช่น การใฝ่รู้รักการอ่าน การเป็นกัลยาณมิตร และจิตอาสา เป็นต้น 4. เป้าหมายในการประเมินคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเพื่อ 1) ร้อยละ 80 ของผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม มีระเบียบวินัยในตนเอง 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 3) นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้น และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข 4) รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มี 4 รูปแบบ ดังนี้ 1. รูปแบบการ

เรียนการสอนแบบ IDRA 2. รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม คือ การสร้างประสบการณ์เรียนรู้, การร่วมมือการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม, การถ่ายทอดประสบการณ์ และการลงมือกระทำ 3. รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม คือ จัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม, ประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน, การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม และนักเรียนนำคุณธรรมและจริยธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 4. รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน ผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพิศ เกิดนวล (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนชุมชนบ้านไม้งาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านไม้งาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1 คือ ด้านการมีจิตสำนึกดี ประพฤติดี โดยรวมสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีสภาพการปฏิบัติมากที่สุด คือ นักเรียนมีความขยัน อดทน มานะ อุทิศสาหะในการเรียน การทำกิจกรรมต่างๆ 2. ปัญหาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านไม้งาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีจิตสำนึกดี ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านสุขภาพดีทั้งกายใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนรู้จักหาความสุขให้แก่ตนเองได้อย่างเหมาะสม เช่น การออกกำลังกาย ทำให้มีสุขลักษณะที่ดีเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก 3. แนวทางพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านไม้งาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เป็นต้น

3. ผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านชะเนง ตำบลหนองขาว อำเภอสี่พระยา จังหวัดสุรินทร์ มีประเด็นสำคัญตามลำดับ ดังนี้ 1) ตัวชี้วัดผลสำเร็จของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน คือ 1. ตัวชี้วัดผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ดังนี้ นักเรียนมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ได้ส่งเสริมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80, มีการประเมินผลโครงการกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม บรรลุเป้าหมายอย่างน้อยร้อยละ 90, ได้รับเกียรติบัตร เกียรติคุณ จากหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน 2. คุณภาพนักเรียนผ่านทุกการวัดและการประเมินต่าง ๆ 3. มีความเป็นเลิศในด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน และชนะการแข่งขันทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น 2) ตัวชี้วัดทั้ง 8 ด้านของนักเรียน ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, ซื่อสัตย์สุจริต, มีวินัย ใฝ่เรียนรู้, อยู่อย่างพอเพียง, มุ่งมั่นในการทำงาน, รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ ในภาพรวมทุกด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.14$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประโชติจันทวิมล (นาม จันทโชโต) (2555: ก-ข) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวังนนทบุรี อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” วัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวังนนทบุรี อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และเพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริม คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภopakเกร็ด จังหวัด นนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริม

คุณธรรมและ จริยธรรม นักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่กำลังศึกษา อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

องค์ความรู้จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและผลจากการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้ ดังนี้

รักษาติ ศาสน์ กษัตริย์ * ยืนตรงเคารพธงชาติ/ร้องเพลงชาติ/ความหมายของเพลงชาติ * จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ * ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่นับถือ	ซื่อสัตย์สุจริต * การอยู่ร่วมกันมีระบบ/ระเบียบ * การรู้จักตนเอง/รับผิดชอบต่อตนเอง/ผู้อื่น/ส่วนรวม * กิจกรรมที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริต/กิจกรรมบันทึกความดี	มีวินัย * แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ/ปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน * ตรงต่อเวลาในการเข้าชั้นเรียน * เคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น * ไม่ทำผิดกฎหมายบ้านเมือง
ใฝ่เรียนรู้ * ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ/สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ/ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ * การเข้าร่วมกิจกรรมที่ศึกษาอย่างพร้อมเพรียง * ซินชมยินดีกับผู้ที่ตั้งใจใฝ่เรียนรู้		อยู่อย่างพอเพียง * กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการออมทรัพย์ * ส่งเสริมให้นักเรียนประหยัดพลังงานไฟฟ้า/ปิดไฟทุกครั้งเมื่อเลิกใช้งาน * รู้จักใช้ทรัพย์สินของตนเอง/ส่วนรวม/อย่างประหยัดและคุ้มค่า * ดำเนินชีวิตยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
มุ่งมั่นในการทำงาน * ลงมือทำทุกอย่างด้วยตนเอง/ฝึกการช่วยเหลือตนเอง/ผู้อื่น * ทำงานด้วยความตั้งใจ สำเร็จตามเป้าหมาย และทันเวลา * เอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตนเอง/รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย/ไม่ละทิ้งงาน/ปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้น	รักความเป็นไทย * ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟูขนบธรรมเนียม/ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น * อบรมปลูกฝังให้นักเรียนรักความเป็นไทย/ภูมิใจที่เป็นคนไทย/มีภาษาไทยใช้ และใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง * การแต่งกายด้วยชุดผ้าไทยทุกวันศุกร์	มีจิตสาธารณะ * ส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรม ๕ ส. Big cleaning/ทำความสะอาดวัด/กิจกรรมแยกขยะร่วมกับชุมชน * ช่วยเหลือผู้อื่น/สังคม โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน * ช่วยเหลืองานพ่อแม่/ผู้ปกครอง/ครูดูแลรุ่นน้อง/รักษาสาธารณสมบัติ/ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1. แผนภาพองค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็น ดังนี้

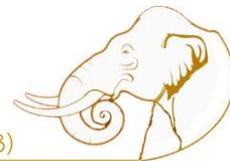
1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ควรทำอย่างต่อเนื่อง และให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณภาพของสังคมต่อไป

2) กระบวนการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม ควรเป็นหลักสูตรระยะยาว มีแบบบันทึกความดี และแบบบันทึกเหตุผลของคุณธรรมในแต่ละเรื่องอย่างต่อเนื่องตลอดจบการศึกษาของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันกับสังคมออนไลน์ในโลกปัจจุบัน

2) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ไชยพร เรืองแท้. (2556). *บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- ทิตนา แคมมณี. (2558). *ศาสตร์การสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- พระครูประโชติจันทิมล (นาม จนทโชโต). (2555). *การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนวมินทราชินูทิศหอวังนนทบุรี อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, ราชกิจจานุเบกษา 116 (สิงหาคม): 3*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, ราชกิจจานุเบกษา 136 (พฤษภาคม): 49*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- โรงเรียนบ้านชะเนง. (2564). *ประวัติโรงเรียนบ้านชะเนง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2564, จาก https://data.bopp-obec.info/web/index_view_area_service.php?School_ID=1032650438.
- สุชาติ สุขราช. (2555). *การแก้ปัญหาเด็กให้มีคุณธรรมจริยธรรม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/491633>.
- สมพิศ เกิดนวล. (2564). *แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนชุมชนบ้านไม้งาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น
ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Development Teaching Management of the 7E Learning Cycle
Cooperate With the Questions Technique Unit in Nutrients and
Digestive System for Prathomsuksa 6 Students.

ชัชรีย์ ละครชัย¹, นฤมล ภูสิงห์²

Chatcharee Lakhonchai¹, Narumol Phusing²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย

¹⁻²Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.

Chatcharee.pn@gmail.com¹, Narumolphusing@gmail.com²

Tel 093439****, 081974****

Received : January25, 2023;

Revised : December24, 2023;

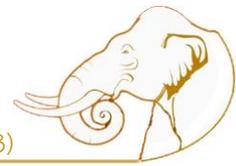
Accepted : December25, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านแก้งคร้อหนองไผ่ ภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวนนักเรียน 38 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที (t-test dependent samples) ผลการวิจัยพบว่า

1) แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 78.57/76.32 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 75/75

2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม มีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น; เทคนิคการใช้คำถาม; ทักษะการคิดวิเคราะห์

Abstract

The objectives of this article are 1) To develop teaching management of the 7E learning cycle to cooperate with the questions technique unit in nutrients and digestive system of Prathomsuksa 6 Students in an effective manner which according to the criteria of 75/75. 2) To compare the learning achievement unit in nutrients and digestive system of Prathomsuksa 6 Students between before and after the learning. 3) To compare the analysis thinking skills of Prathomsuksa 6 Students between before and after the learning. The research is pre-experimental designs. The research sample is the first semester of academic year 2022, Prathomsuksa 6 Students at Chumchonbankaengkronongphai School and the 38 students are obtained by cluster random sampling. The instruments consist of teaching management plans based on the 7E learning cycle to cooperate with the questions technique, learning achievement test unit in nutrients and digestive system of Prathomsuksa 6 Students and analysis thinking skills test. The data are analyzed by using percentage, mean, standard deviation and finally the hypothesis are tested by t-test dependent statistics. The research results are found as follows;

1) The teaching management plans have the quality E_1/E_2 equal to 78.57/76.32.

2) Prathomsuksa 6 Students learned through the 7E learning cycle cooperate with the questions technique unit in nutrients and digestive system have the learning achievement scores after are higher than before learning at .05 level of the statistically significant.

3) Prathomsuksa 6 Students learned through the 7E learning cycle cooperate with the questions technique have the analysis thinking skill after are higher than before learning at .05 level of the statistically significant respectively.

Keywords: 7E learning cycle; questions technique; analysis thinking skill

บทนำ

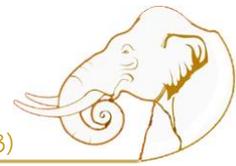
ในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก รัฐบาลจึงจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ชาติ พุทธศักราช 2561 - 2580 ระยะเวลา 20 ปี ที่เกี่ยวกับไทยแลนด์ 4.0 โมเดล จากกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพด้านกำลังคน คือ การเตรียมความพร้อมให้กับประชากรของประเทศในทุกช่วงวัย ซึ่งการจัดเตรียมความพร้อมของกำลังคนในด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในอนาคต จากข้อมูลสภาพปัญหาปัจจุบันของประเทศไทย ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพการศึกษาของไทยยังห่างไกลความเป็นเลิศ กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน ไม่พัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดกระบวนการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เอื้อให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการ

สืบเสาะหาความรู้และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย จะสามารถพัฒนาสติปัญญาและความคิดของนักเรียน เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ที่นักเรียนต้องสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยใช้กระบวนการสืบค้น เสาะหา สืบเสาะหา ตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเกิดการรับรู้น้อยอย่างมีความหมาย จึงจะสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และความรู้ที่นักเรียนสร้างขึ้นจะเก็บเป็นข้อมูลในสมองได้อย่างยาวนาน ดังนั้น การสอนให้เกิดการคิดจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ (Analytically Thinking) ซึ่งเป็นพื้นฐานในการคิดมิติอื่น ช่วยในการแก้ไขปัญหา การประเมิน และการตัดสินใจ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547 น.64) การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ที่มีหลายรูปแบบ และรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ การเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น จะเน้นการถ่ายโอนความรู้ และให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความรู้เดิมของเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูไม่ควรจะละเลยหรือละทิ้ง เนื่องจาก การตรวจสอบความรู้เดิมของเด็กจะทำให้ครูได้ค้นพบว่านักเรียนจะต้องเรียนรู้อะไรก่อนที่จะเรียนในเนื้อหา นั้น ๆ นักเรียนจะสร้างความรู้จากพื้นความรู้เดิมที่เด็กมี จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และไม่เกิดแนวความคิดที่ผิดพลาดการละเลยหรือเพิกเฉยในขั้นนี้จะทำให้ยากแก่การพัฒนาแนวความคิดของเด็ก ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ครูวางไว้ (Brown and Cocking, 2000 p.47) และการใช้คำถามจะเป็นจุดเริ่มต้น ที่ทำให้เกิดประเด็นของปัญหา ใช้ในการสืบเสาะหาคำตอบของปัญหา ต่อไป ซึ่งคุณครูจะต้องมีเทคนิคการใช้คำถามที่ดี คำถามจะทำให้เกิดพลังในการเรียนรู้ กระตุ้นความสนใจ ของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดมากขึ้น อีกทั้งคำถามจะ ช่วยในการประเมินผลการเรียนของนักเรียน และการสอนของครูได้อีกด้วย (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553 น. 77)

จากประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ในรายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ว16101) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู และจากการสอบถามคุณครู ประจำวิชาและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร มีคะแนนสอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุด ส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่โรงเรียนกำหนด และ จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ปีการศึกษา 2564 พบว่า มาตรฐาน การเรียนรู้ ว 1.2 เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 29.00 ซึ่งจากการสังเกตและ สอบถามสาเหตุของปัญหา พบว่า เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนเป็นหน่วยแรก เมื่อถึงเวลาสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประจำปีการศึกษา จึงอาจทำให้นักเรียนเกิดการลืมได้ และธรรมชาติของเนื้อหา เรื่องระบบย่อยอาหาร จะเป็นเนื้อหาที่ต้องเข้าใจหลักการทำงานของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกันอย่างต่อเนื่อง จากการทำใบงานหลังเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ อาหารและระบบย่อยอาหาร นักเรียนไม่สามารถ คิดวิเคราะห์เนื้อหาที่เรียนผ่านไปแล้วได้ และจากการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของคุณครูประจำวิชา พบว่า ในบางเนื้อหาคุณครูอาจไม่ได้มีการตรวจสอบความรู้เดิม ซึ่งทำให้นักเรียนจดจำเนื้อหาเดิมไม่ได้ เมื่อมีการ ขึ้นเนื้อหาใหม่ ส่งผลให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และยังขาดขั้นตอนของการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งทำ ทำให้นักเรียนไม่ได้เห็นความสำคัญของเนื้อหาและไม่ตั้งใจเรียน

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้

7 ชั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ซึ่งวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น จะให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความรู้เดิม การถ่ายโอนความรู้ ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตามทฤษฎีการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย (Theory of Meaningful Verbal Learning) คือ การเรียนรู้ใด ๆ จะมีความหมาย ต่อนักเรียน หากนักเรียนสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยเรียนรู้เนื้อหา นั้นมาก่อน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิด ความจำที่คงทน (David Paul Ausubel, 2008 p.43) และการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ยังมีขั้นตอนสุดท้าย ที่นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งการนำ เทคนิคการใช้คำถามเข้าไปร่วมด้วย จะทำให้นักเรียนใช้ความคิดระดับสูง คิดวิเคราะห์ ในการตอบคำถาม หรือแก้ปัญหา การกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัว และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้มากขึ้นได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทบทวนวรรณกรรม

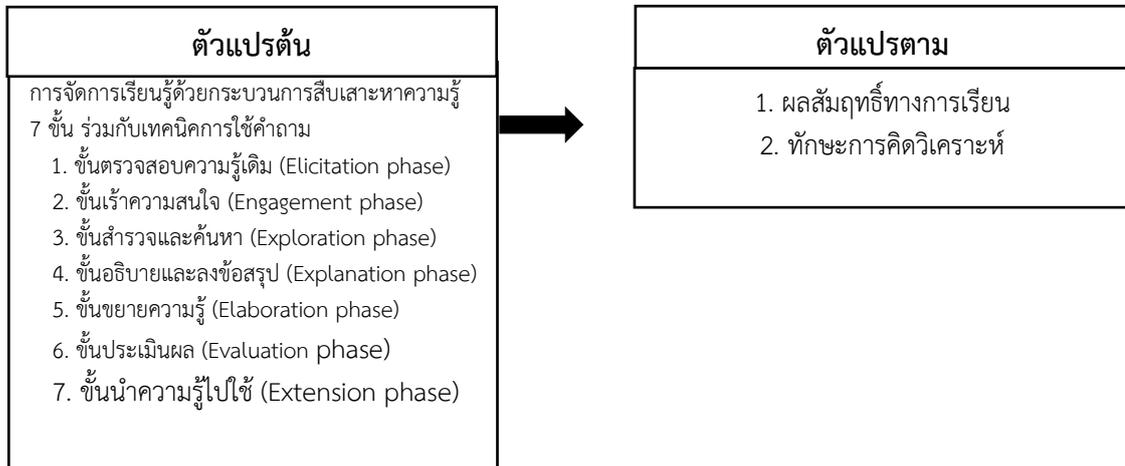
การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เป็นการ จัดการจัดการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วยวงจรการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน ตามแนวความคิดของ ไอเซนกราฟท์ มีดังนี้ ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation phase) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement phase) ขั้นสำรวจ และค้นหา (Exploration phase) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation phase) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration phase) ขั้นประเมินผล (Evaluation phase) และขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension phase) (Eisenkraft, 2003 p.55-61) โดยคุณครูมีการตั้งคำถามในทุกขั้นตอน ซึ่งใช้คำถามตามระดับขั้นของการใช้ ความคิดด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1956 p.131-134) มีดังนี้ คำถามเพื่อตรวจสอบด้านความรู้/ความจำ ความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าของเนื้อหา การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับเทคนิค การใช้คำถาม จะสามารถกระตุ้นนักเรียนให้มีส่วนร่วม เกิดการใช้ความคิดระดับสูง คิดวิเคราะห์ เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เกิดความจำที่คงทน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิต ประจำวันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับเทคนิค การใช้คำถาม พบว่า สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ให้สูงขึ้นได้ (ศิวพร ศรีจรรย์, 2559; อาริณี บากา, 2559; กมลวรรณ ทับโต, 2561; ศศิวัฒน์ เดชะ, 2561; ภัทรีญาพรรณ พลที, 2562; อัฐวจี ปิ่นแก้ว, 2562)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ไอเซนกราฟท์ (Eisenkraft, 2003 p.55-61) และบลูม (Bloom, 1956 p.131-134, 1976 p.67-72) ในการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

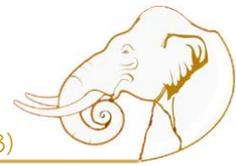
งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Designs) ซึ่งวัดผลการทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน กับกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (One Group Pretest-Posttest Design) คือ ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลองแล้วทำการทดลองโดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม จำนวน 9 แผน รวมเวลา 16 ชั่วโมง จากนั้นทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม (ชวลิตชูกำแพง, 2553 น.22-25) ซึ่งแบบแผนการวิจัย แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

ก่อนการทดลอง	การทดลอง	หลังการทดลอง
O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- O₁ หมายถึง การสอบก่อนการทดลอง (Pre-test)
- X หมายถึง การสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม
- O₂ หมายถึง การสอบหลังจากการทดลองแล้ว (Post-test)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามที่สร้างขึ้น ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผ่านการประเมินคุณภาพด้านความถูกต้อง ความสอดคล้องของเนื้อหา จุดประสงค์ กระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้นี้มีคุณภาพอยู่ในระดับมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.09) แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านแก้งคร้อหนองไผ่ จำนวน 38 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อบกพร่องให้มีความเหมาะสม

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผ่านการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่าค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่าระหว่าง 0.60 – 0.80 ซึ่งมีข้อสอบผ่านเกณฑ์ จำนวน 35 ข้อ จากนั้นนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านแก้งคร้อหนองไผ่ ที่เคยเรียนหน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร ผ่านมาแล้ว จำนวน 30 คน พบว่า ข้อสอบสามารถนำไปใช้ได้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.34 - 0.79 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.32 – 0.47 แล้วนำแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จำนวน 30 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น KR-20 เท่ากับ 0.87

3. แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น ได้ศึกษาการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์เนื้อหา ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ด้านการวิเคราะห์หลักการ เป็นสถานการณ์ แบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ได้ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผ่านการตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อสอบกับทักษะการคิดวิเคราะห์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่าค่าความสอดคล้อง (IOC) มีค่า 0.80 - 1.00 ซึ่งมีข้อสอบผ่านเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ จากนั้นนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านแก้งคร้อหนองไผ่ จำนวน 30 คน พบว่า แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์สามารถนำไปใช้ได้ จำนวน 24 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.47-0.71 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.32-0.42 แล้วนำแบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์และคัดเลือกข้อสอบที่ตรงตามวัตถุประสงค์ จำนวน 20 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น KR-20 เท่ากับ 0.91

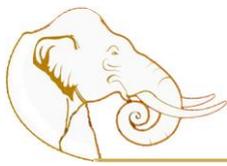
วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองด้วยตนเอง ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ติดต่อกัน 6 สัปดาห์ รวมเวลา 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนระยะเวลาในการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. อธิบายและชี้แจงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม บทบาทของครูกับนักเรียน ให้นักเรียนรับทราบ

2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

(1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

(2) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผน รวมเวลา 16 ชั่วโมง

4. ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับก่อนเรียน

5. นำคะแนนที่รวบรวมได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. ทำการสรุปและอภิปรายผลการทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75/75 ดำเนินการดังนี้

75 ตัวแรก (E_1) หมายถึง คะแนนรวมจากการทำใบงาน แบบทดสอบย่อยและคะแนนการทำงานกลุ่ม ต้องมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

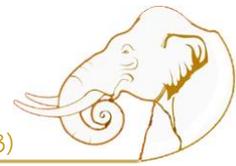
75 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ต้องมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test (t-test for Dependent Sample) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสถิติ t-test (t-test for Dependent Sample) โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม

ผลการเรียน	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	คิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็ม
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	38	160	125.71	20.88	78.57
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	38	30	22.89	3.85	76.32
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) = 78.57/76.32					

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน ($\bar{X}$) เท่ากับ 125.71 คิดเป็นร้อยละ 78.57 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$) เท่ากับ 22.89 คิดเป็นร้อยละ 76.32 ดังนั้น ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) มีค่าเท่ากับ 78.57/76.32 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

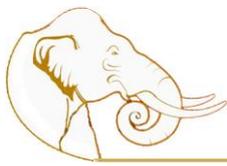
การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน (Pre-test)	38	30	17.58	4.13	23.79	.00*
หลังเรียน (Post-test)	38	30	22.89	3.85		

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 17.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 4.13 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 22.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.85 และจากการทดสอบโดยใช้ t-test dependent พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ได้ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน (Pre-test)	38	20	10.39	3.01	19.90	.00*
หลังเรียน (Post-test)	38	20	14.03	2.40		

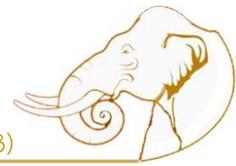

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 10.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.01 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 14.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.40 และ จากการทดสอบโดยใช้สถิติ t-test dependent พบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 78.57/76.32 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 75/75 เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ผ่านการประเมินและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งข้อดีของการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม คือ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนได้ค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และที่สำคัญคือในขั้นตอนวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น มีขั้นตอนตรวจสอบความรู้เดิม (Elicitation phase) ที่เป็นไปตามแนวความคิด Brown and Cocking (2000 p.47) ที่กล่าวว่า นักเรียนจะสร้างความรู้จากพื้นฐานความรู้เดิมที่เด็กมี จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ขั้นตอนขยายความรู้ (Elaboration phase) และขั้นนำความรู้ไปใช้ (Extension phase) จะเป็นการเน้นการถ่ายโอนความรู้ของนักเรียน และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ซึ่งทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญในการเรียนเนื้อหานั้น ๆ มากขึ้น อีกทั้งการใช้คำถามยังช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตอบคำถาม ตื่นตัว กระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาความคิด ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553 น.77) ที่กล่าวว่า คำถามจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดมากขึ้น และเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐญา เจริญพันธ์ (2564) ที่ได้ทำการศึกษา ผลของการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7Es) ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงเสริม (Augmented Reality) เรื่องอะตอมและสมบัติของธาตุ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงเสริม (Augmented Reality) เรื่องอะตอมและสมบัติของธาตุ ที่ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.09/82.94 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หน่วยการเรียนรู้ อาหารและการย่อยอาหาร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ตื่นตัว ฝึกการคิดอย่างต่อเนื่อง และมีขั้นตอนการตรวจสอบความรู้เดิม ที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Theory of Meaningful Verbal Learning) ของ David Paul Ausubel (2008 p.43) คือ การเรียนรู้ใด ๆ จะมีความหมายต่อนักเรียน หากนักเรียนสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยเรียนรู้เนื้อหา นั้นมาก่อน ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ที่คงทน และสอดคล้องกับแนวความคิดของ ภาพ เหล่าไทพูลย์ (2542 p.24) ที่กล่าวถึงข้อดีของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ว่า ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนความคิดและฝึกการกระทำ ได้เรียนรู้วิธีการจัดการระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ความรู้คงทน จดจำได้นานและนำไปใช้

กับสถานการณ์ใหม่ได้ อีกทั้งการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ยังมีขั้นตอนสุดท้ายที่นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการเรียนรู้เนื้อหานั้น ๆ และการนำเทคนิคการใช้คำถามเข้าไปร่วมด้วย จะทำให้นักเรียนใช้ความคิดระดับสูง คิดวิเคราะห์ ในการตอบคำถาม หรือแก้ปัญหา และคำถามยังสามารถเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัว และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารฝัน บากา (2559) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามระดับการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการใช้คำถาม เป็นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้จากประเด็นของปัญหา ซึ่งปัญหาอาจเกิดจากการที่บุคคลจัดกิจกรรม กระตุ้นความสนใจของนักเรียน แล้วใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนเกิดข้อสงสัย ซึ่งคุณครูจะตั้งคำถามที่ทำให้ นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ คิดแยกแยะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2553 น.78) ที่ได้ระบุการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ว่า เป็นการดำเนินการเรียนการสอน โดยที่ผู้สอนเป็นคนกระตุ้น ให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และทำให้ผู้เรียนลงมือแสวงหาความรู้เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบ หรือข้อสรุปด้วยตนเอง และแนวความคิดของ ชนาธิป พรกุล (2554 น.32) ที่ได้ระบุการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ว่า เป็นกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งปัญหาเป็นหัวใจสำคัญของการสืบเสาะ มีการคิดวิเคราะห์แยกปัญหาออกเป็นส่วน ๆ แล้วทำการศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ทับโต (2561) ที่ได้ทำการศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7E เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ในวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7E หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ

1.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) คุณครูผู้สอนควรที่จะจัดสรรเวลา เนื้อหา สื่อ แหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสม และต้องเข้าใจในเนื้อหาเป็นอย่างดีครอบคลุม

2) คุณครูต้องมีการเตรียมคำถามที่กระตุ้นความสนใจของนักเรียน ไม่น่าเบื่อ เป็นรูปธรรม

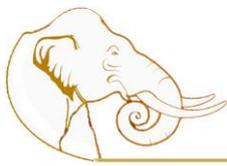
3) คุณครูต้องมีการเตรียมคำตอบของคำถามอย่างถูกต้อง ชัดเจน และครอบคลุม

4) คำถามต้องมีความหลากหลาย ยากง่ายหลายระดับ

5) ทุกครั้งที่นักเรียนตอบคำถาม คุณครูต้องรู้จักชมเชย หรือเสริมแรงบวกให้นักเรียน

1.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาในเนื้อหาหรือระดับชั้นอื่น ๆ

2) ควรมีการศึกษาปรับตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น ด้านการคิดวิจารณ์ญาณ ด้านการคิดสังเคราะห์ ด้านการคิดขั้นสูง ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ หรือความคงทนในความรู้ความเข้าใจของนักเรียนในระยะยาวต่อไป

3) ควรมีการศึกษาเจตคติของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ทับโต. (2561). *การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7E เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในวิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและนวัตกรรมการสอน). คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิดทฤษฎีและการนำไปใช้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : วิพรินทร์ 1991. จำกัด.
- ชวลิต ชูภาพง. (2553). *การวิจัยหลักสูตรและการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). *นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี และคณะ. (2553). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ภัทริญาพรรณ พลที. (2562). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น ร่วมกับผังมโนทัศน์ เรื่อง น้ำ ไฟและดวงดาว เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศศิวัฒน์ เดชะ. (2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์และการคิดวิเคราะห์ในวิชาชีววิทยา เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น โดยเน้นระดับการสืบเสาะ*. สาขาวิชาชีววิทยาศึกษา. คณะวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิวพร ศรีจรรย์. (2559). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามระดับสูง ที่มีผลต่อการคิดอย่างมีเหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่อง ระบบย่อยอาหาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาชีววิทยาศึกษา. คณะวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัฐวดี ปิ่นแก้ว. (2562). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ชั้นตอนเรื่อง ชีวิตสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. (การค้นคว้าอิสระ). หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อาร์ฝัน บากา. (2559). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามระดับการ*

วิเคราะห์. (วิทยานิพนธ์นี้หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาชีววิทยาศึกษา. คณะ
วิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.

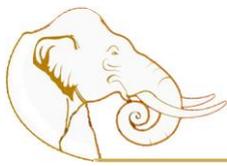
Ausubel. D.P. (2008). *Encyclopedia of the Sciences of Learning. A cognitive view*. Boston.
MA : Kluwer

Bloom. B.S. (1956). *Taxonomy of Education Objective Hand book 1 : Cognitive Domain*.
New York: David Mac Kay Company. Inc.

Bloom. B.S.. Dabid. R.K. & Bertram. B.M. (1976). *Taxonomy of education objective*. London
: David Mckay.

Brown. G. (1975). *Microteaching: A Program Skill*. London : Butler and Tanner.

Eisenkraft. A. (2003). *Expanding the 5Es model: A proposed 7E emphasizes Transferring
of Learning and the importance of eliciting prior understanding*. The Science
Teachers.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้น
เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์
Development of Academic Achievement Learning
Unit Introduction to Economics and Analytical Thinking of The 1st
Year Vocational Certificate Student by Cooperative Learning
Management, Jigsaw Technique.

น้ำฝน นอกสระ¹, ชวนพิศ รักษาพวก²
Namfon Noksa¹, Chuanpit Raksapuak²
¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ประเทศไทย
¹⁻²Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.
V531atmost@gmail.com¹, Raksapuak@gmail.com²
Tel 098624****, 081820****

Received : June22, 2023;

Revised : December24, 2023;

Accepted : December25, 2023

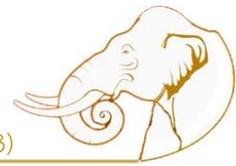
บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ 3) เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพแก่งคร้อ สำนักงานการอาชีวศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 56 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 แผนกการบัญชี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 26 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 80.87/80.13 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ทักษะการคิดวิเคราะห์

Abstract

This Article aimed to study 1) To developing of lesson plan unit introduction to economics and analytical thinking of the 1st year vocational certificate students by Cooperative Learning Management, Jigsaw Technique. 2.) To compare the learning achievement in unit introduction to economics and analytical thinking of the 1st year vocational certificate students by cooperative learning management, Jigsaw Technique before and learning by using cooperative learning management, Jigsaw Technique. 3.) To compare analytical thinking between before and after learning of the 1st year vocational certificate students by cooperative learning management, Jigsaw Technique. The samples used in this research were the 1st year vocational certificate students of Kaengkhro Industrial and Community Education College 1 class in semester 1. Pre-Experimental Research The research instruments are 1) lesson plan 2) Achievement tests 3) Critical Thinking Test.

The results of this research were as follows.

1) The lesson plan of the 1st year vocational certificate students was 80.87/80.13, that was significantly higher than established criteria.

2) The learning achievement in unit introduction to economics and analytical thinking of the 1st year vocational certificate students by cooperative learning management increased significantly at the .01 level.

3) The analytical thinking of the 1st year vocational certificate students by cooperative learning management increased significantly at the .01 level.

Keywords: Jigsaw Technique.; learning achievement; analytical thinking

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเอง ด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพ และวัดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพ และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบาย ของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ ผู้เรียนมี คุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2)

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ อีกทั้งยังได้กำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2560 ในข้อที่ 4 ไว้ว่า มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคนทุกระดับชั้น เพราะเป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาถึงความเกี่ยวข้องกันของมนุษย์บนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในด้านความรู้ด้านทักษะกระบวนการสร้างเจตคติ ค่านิยมและด้านการจัดการ อีกทั้งยังเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองที่ดีเห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและศรัทธาในหลักธรรมคำสอนของศาสนา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551:132) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมซึ่งประกอบไปด้วย 5 สาระย่อย ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานศึกษา, 2551) ซึ่งการที่ผู้เรียนจะมีคุณลักษณะตามที่กล่าวมา จำเป็นต้องเกิดกระบวนการคิด เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดวิจารณ์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการคิดขั้นสูง (อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์, 2555: 164)

เศรษฐศาสตร์ เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่กำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาเกี่ยวการกระทำของมนุษย์ในพฤติกรรมกรบริโภคการแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ ซึ่งในชีวิตประจำวันของผู้เรียนก็ต้องเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งสามประการดังกล่าว เศรษฐศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญในสังคมปัจจุบัน ดังนั้นพลเมืองของประเทศในทุกๆระดับจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในสาระเศรษฐศาสตร์ เพื่อจะได้เป็นพลเมืองที่เข้าใจสภาพเศรษฐกิจ ความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ ตลอดจนจนปัญหาทางเศรษฐศาสตร์ของประเทศให้ถูกต้อง และเศรษฐศาสตร์จะช่วยฝึกให้มีความสามารถในการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น การรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถเลือกชนิดของสินค้าและบริการที่มีประโยชน์ เพื่อสนองความต้องการของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถวางแผนการใช้จ่ายของตนเองอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งสามารถเข้าใจและคาดคะเนสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศและของโลกได้ ทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สิริวรรณ ศรีพหล, 2552: 58-60) แต่การจัดการเรียนในปัจจุบัน ยังใช้วิธีการสอนที่มุ่งสอนเนื้อหามากกว่ากระบวนการคิดและขาดเทคนิควิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการเรียน นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาด้วยการจำมากกว่าที่จะใช้การคิด นักเรียนมองไม่เห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาทั้งหมดและขาดทักษะการคิด ซึ่งการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์นั้น ต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงเหตุและผลที่จะเกิดจากข้อมูลที่มีเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้น ในช่วงเวลาปัจจุบันหรือแนวโน้มที่จะเป็นไปในอนาคตเพื่อปรับตัวเตรียมตัวได้ถูกต้อง

เหมาะสม การคิดวิเคราะห์ทางสังคมเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ต้องรู้จักการหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือจากหลายๆ แหล่งข้อมูลเพื่อนำมาประมวลผลในการคิด วิเคราะห์ให้ตรงหรือใกล้เคียงกับความจริงที่เป็น หรือน่าจะเป็น และนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (ประณาท เทียนศรี, 2556: 9) สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการอาชีพแก่งคร้อ ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด(ร้อยละ 75) โดยเฉพาะสาระเศรษฐศาสตร์ ปีการศึกษา 2562-2564 พบว่าคะแนนเฉลี่ยวิชาเศรษฐศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 58 และร้อยละ 62 และร้อยละ 60 ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน พบว่านักเรียนบางส่วนไม่กล้า ชักถาม ไม่กล้าแสดงออก ไม่มีทักษะในการคิด การตั้งคำถาม และไม่มีภาวะกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ ส่งผลให้ความสามารถในการคิด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สอดคล้องกับ ศศิธร สีนลา (2554:24) ระบุปัญหาการสอนของครูผู้สอนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาว่า เน้นแต่เฉพาะเนื้อหาเท่านั้น มิได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติแก้ปัญหาและเน้นการตระหนักเท่าที่ควรและยังพบว่าพัฒนาการทางการเรียนลดลง ซึ่งสาเหตุมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่เน้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ส่วนปัญหาด้านผู้เรียนพบว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทเรียนและกิจกรรมไม่เร้าความสนใจ เนื้อหามากและกว้างเกินไป ทำให้ผู้เรียนขาดความเข้าใจเนื้อหาและเกิดความเบื่อหน่าย และผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้และวุฒิภาวะต่างกัน และการจัดการเรียนการสอนไม่หลากหลาย ไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน จัดการเรียนไม่น่าสนใจ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีความแตกต่างกันระหว่างบุคคล นักเรียนเก่งจะมีการแข่งขัน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (ธนภฤติ นามโสม, 2561:54) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ เป็นกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น และมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มมากขึ้น มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มโดยจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มบ้าน ขั้นตอนที่ 2 ผู้สอนแบ่งหัวข้อย่อย โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนรับผิดชอบเนื้อหาไปศึกษาค้นคว้า ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้โดยผู้เรียนที่รับมอบหมายให้ศึกษาหัวข้อเดียวกันของในแต่ละกลุ่มบ้านมารวมเป็นกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 4 การถ่ายทอดความรู้ หลังจากศึกษาหาความรู้ร่วมกับสมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แล้วสมาชิกแต่ละคนผลัดกันถ่ายทอดความรู้จนสมาชิกทุกคนในกลุ่มเข้าใจ ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานและการประเมินผลงานสมาชิกในกลุ่มร่วมกัน อภิปรายข้อมูล เพื่อตรวจสอบความรู้ร่วมกัน เพื่อเตรียมนำเสนอผลงานและสุดท้ายผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของ สมาชิกแต่ละกลุ่มตามแบบประเมินที่เตรียมไว้ กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดได้รับรางวัล (ทิศนา แคมมณี. 2564: 266) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีความเอาใจใส่ รับผิดชอบตัวเองและกลุ่มสมาชิกรวมถึงการช่วยเหลือนักเรียนที่มี ความสามารถแตกต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกัน (วิไลภรณ์ ศรีไพศาล. 2559: 1)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่พบดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 เพื่อเพิ่มความชัดเจนในเนื้อหาและต้องการศึกษาว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ วิชาเศรษฐศาสตร์ที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ การคิดวิเคราะห์อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์
3. เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มความสามารถ ประกอบด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ซึ่งมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1) ขั้นตอนจัดกลุ่มนักเรียนความสามารถ 2) ขั้นตอนศึกษาค้นคว้า แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) ขั้นตอนถ่ายทอดความรู้ 4) ขั้นตอนสรุป 5) ขั้นตอนทดสอบความรู้และให้รางวัล ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรมของกลุ่ม เอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตนเองและผลสำเร็จของส่วนรวม ช่วยฝึกทักษะทางสังคม การเป็นผู้นำผู้ตามในกลุ่มผู้ร่วมงานที่คุ้นเคยและไม่คุ้นเคย รวมทั้งได้ฝึกทักษะการสื่อสาร โดยเฉพาะการถ่ายทอดเนื้อหาตามหลักการและการยกตัวอย่างประกอบเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจเนื้อหาที่กำลังถ่ายทอดได้มากขึ้น การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การสร้างสรรค์ผลงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและไว้วางใจผู้อื่น และครูผู้สอนมีการให้รางวัล เสริมแรง เป็นสิ่งกระตุ้นความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน

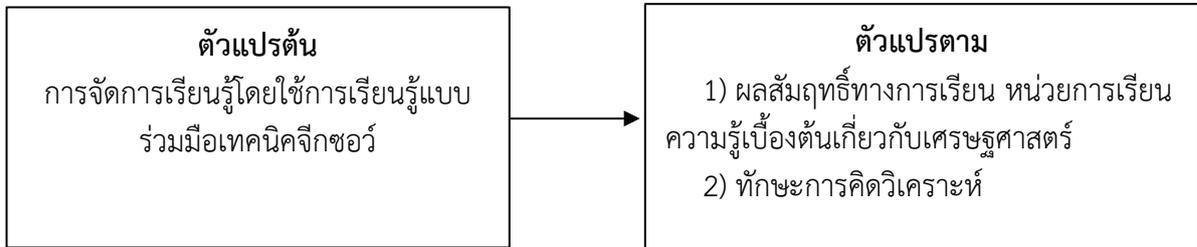
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ พบว่า สามารถช่วยพัฒนาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน อีกทั้งยังส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (รัชณี ทาเหล็ก, 2556; นริศรา เจมมูสา, 2556; ยุสนีย์ เจมะมะ, 2560; มนต์รี เฉกเพลงพิน, 2561; ภาณุพงศ์ แก้วบุญเรือง, 2562; ศิริณภา น้อยสว่าง, 2562; ชุตติกาญจน์ เปียงใจ, 2562)

ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ ในต่างประเทศ พบว่า สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเหมาะกับการเรียนรู้วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น นักเรียนมีความมั่นใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบบรรยายปกติ (Ninomiya, N., & Pusri, P. 2015; Haryono, H. 2015)

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ ของสลาวิน (Slavin, 1995: 27-28) ที่ได้พัฒนามาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ ของเอรอนสัน (Aronson) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 วิทยาลัยการอาชีพแก่งคร้อ จำนวน 26 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

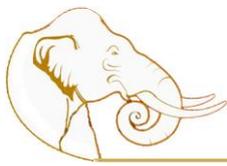
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมายของเศรษฐศาสตร์
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ทรัพยากรการผลิต (Productive Resources)
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ปัจจัยการผลิต (Productive Factors)
- 4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ผู้ประกอบการ (Entrepreneur: กำไร)
- 5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง สินค้าและบริการ (Goods and Services)
- 6) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ระบบเศรษฐกิจ
- 7) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง ปัญหาทางเศรษฐกิจ
- 8) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง ความแตกต่างระหว่างเศรษฐศาสตร์กับบริหารธุรกิจ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบปรนัยชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้ทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

3. แบบวัดการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน เป็นแบบปรนัยชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ใช้ทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเรียนการสอนติดต่อกัน 8 สัปดาห์ รวมเวลาที่ดำเนินการทดลองสอน 16 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังเรียน ระยะเวลาในการทดลอง คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอน ดังนี้

1. อธิบายและชี้แจงกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์
2. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทดสอบก่อนที่จะทำการทดลอง เพื่อตรวจสอบความรู้เดิม
3. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 16 ชั่วโมง แล้วนำแบบวัดทักษะที่คิดวิเคราะห์ มาใช้เพื่อวัดพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ทุกครั้งเมื่อเรียนจบแต่ละแผน
4. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ ฉบับเดียวกับก่อนเรียน บันทึกคะแนนของนักเรียนแต่ละคน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าเฉลี่ยที่นักเรียนทำได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 ดำเนินการดังนี้

80 ตัวแรก (E_1) หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ของ นักเรียนทุกคนที่ได้คะแนนจาก แบบสังเกตกระบวนการทำงานกลุ่ม และแบบทดสอบย่อยหลังเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้

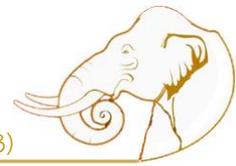
80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ของคะแนนทุกคนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค จิ๊กซอว์ พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 จำนวน 26 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 9.58 คะแนน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.04 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

3. เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค จิ๊กซอว์ กับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) จากการทดสอบโดยใช้ t-test dependent พบว่า การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค จิ๊กซอว์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค จิ๊กซอว์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1

การประเมิน	n	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละ
ระหว่างเรียน (E ₁)	26	80	64.69	8.09	80.87
หลังเรียน (E ₂)		80	24.04	24.04	80.13
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ E ₁ = 80.87 E ₂ = 80.13					

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนทดสอบระหว่างเรียน(E₁) เท่ากับ 64.69 คิดเป็นร้อยละ 80.87 และคะแนนทดสอบหลังเรียน (E₂) เท่ากับ 24.04 คิดเป็นร้อยละ 80.13 ดังนั้น ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค จิ๊กซอว์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 เท่ากับ 80.87/80.13ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

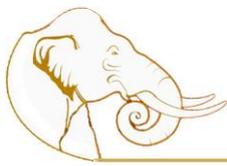
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ ก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค จิ๊กซอว์ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1

ผลการทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	26	30	9.57	2.70	21.130	.000
หลังเรียน	26	30	24.03	1.99		

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 9.57, S.D. = 2.70) และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ = 24.03, S.D. = 1.99) จากการทดสอบโดยใช้ t-test dependent พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค จิ๊กซอว์ แสดงดังตารางที่ 3

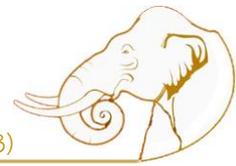
ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1

ผลการทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	26	20	7.84	1.22	28.971	.000
หลังเรียน	26	20	17.38	1.23		

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 7.84$, S.D. = 1.22) และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 17.38$, S.D. = 1.23) จากการทดสอบโดยใช้ t-test dependent พบว่า การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ หน่วยการเรียนรู้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 80.87/80.13 ซึ่งสูงกว่ากำหนดไว้ที่ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ ก่อนการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนจะได้ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และการเรียนแบบร่วมมือยังเป็นการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกันโดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม คนที่เรียนเก่งจะ กิจกรรมทบทวนความรู้ในลักษณะของ เกมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มในการทบทวนความรู้ด้วยการแข่งขันกันตอบปัญหาในเนื้อหาที่ได้เรียนมา เท่ากับ เป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ใน บทเรียนอยู่ตลอดเวลา และผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่เป็นไปตาม ลำดับขั้นตามหลักการเสริมแรง ทำให้ผู้เรียนเกิดการตอบ สนองที่พึงพอใจ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเสริมแรงของ สกินเนอร์ ที่กล่าวไว้ว่าการเสริมแรงทางบวกจะทำให้ผู้ เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดและการเสริมแรงจะต้องเกิด ขึ้นทันทีภายหลังที่ผู้เรียนได้ตอบสนองต่อสิ่งเร้า สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2555, น. 98-99) ที่กล่าวว่าควรจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและ มากที่สุดเท่าที่จะทำได้การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำ รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง จะช่วย ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นักเรียนรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น ทำให้มีการปรับพฤติกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมเพื่อสามารถอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข นักเรียนได้ประสบการณ์ ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพนา นวลจำรัส (2556, น. 63) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง ผลการพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความมุ่งมั่นในการทำงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบจิ๊กซอว์ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.80/82.90 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเรียนแบบร่วมมือเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งมีการจัดประสบการณ์ การเรียนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ให้ผู้เรียนพัฒนาความรับผิดชอบ ส่งเสริมบรรยากาศแบบประชาธิปไตย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อรพรรณ พรสีมา (2540 ,น. 59) ซึ่งกล่าวว่า การเรียนแบบ ร่วมมือช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่นักเรียนในกลุ่มทุกคนจะช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน และให้ความร่วมมือ ซึ่งกันและกันในบรรยากาศที่เป็นกันเองและเปิดเผยสมาชิกในกลุ่มทุกคน กล่าวถามคำถามที่ตนเองไม่เข้าใจ ทำให้เกิด การเรียนรู้ในกลุ่มย่อย ช่วยลดปัญหาวิสัยในชั้นเรียน ทุกคนในห้องเรียนแบบร่วมมือจะให้กำลังใจ ยอมรับ ร่วมมือ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของทั้งชั้น ร่วมกัน ผู้เรียนมีการทำงานเป็นกลุ่มไม่โดดเดี่ยว สอดคล้องกับ งานวิจัยของ นางสาวศิริรญา น้อยสว่าง (2562, น. 83) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยเทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สุปรียา โวหารกล้า (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เรื่อง ความเป็นพลเมือง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น หน่วยการเรียนรู้ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านการคิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ และนักเรียนได้ทำงานร่วมกันกับเพื่อน ได้แสดงความคิดเห็น นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ร่วมกันวางแผน ทำงานตามขั้นตอน และสามารถนำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน ส่งผลให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ วัตสันและเกลเซอร์ (Watson & Glaser,1964 ,pp. น. 11) อธิบายว่าการวัดความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์นั้นเป็นการวัดความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์ ใช้กระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์มาเป็นเหตุผลในการพิจารณาตัดสินเรื่องราว เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีความเกี่ยวข้องเป็นเหตุและเป็นผลในเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้นๆ การคิดวิเคราะห์ จะต้องมีการหาเหตุผลเพื่อนำมาพิจารณาเสมอ สอดคล้องกับ ศศิธร อัญญารัตน์ เจริญพุดตินาถ (2546 ,น. 59) ได้ระบุการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต้องระบุคุณลักษณะและส่วนประกอบจากพิจารณาลักษณะ หรือส่วนต่างๆ ของข้อมูลระบุความสัมพันธ์และรูปแบบที่บ่งบอกถึงความเกี่ยวข้องในแต่ละส่วนประกอบต่างๆ ระบุหลัก สำคัญขององค์ประกอบ ระบุข้อผิดพลาดตามตรรกะหรือข้อผิดพลาดอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ปวีณา ทาระ (2560, บทความย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนรู้สาระ ภูมิศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ตามทักษะศตวรรษที่ 21 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 พบว่าสภาพปัญหาและแนวทางในการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ที่ภาพรวมมีปัญหาปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านสื่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านวัดและประเมินผล ตามลำดับ และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักสูตรและเนื้อหา เปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้สาระภูมิศาสตร์ของครูสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามตัวแปร ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน และขนาดโรงเรียนพบว่า ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านหลักสูตรและเนื้อหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ ในครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ จัดบรรยากาศในห้องเรียน จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีศักยภาพในการเรียนที่แตกต่างกัน ดังนั้นครูควรกระตุ้นนักเรียนทุกคนให้เกิดความสนใจ ถ้านักเรียนมีแนวคิดที่ออกนอกกรอบจนเกินไปไม่ควรตำหนินักเรียนโดยตรง แต่ควรค่อยๆ เสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องเป็นทางเลือกให้นักเรียนตัดสินใจ และการจับกลุ่มของนักเรียนควรคละ อ่อน – เก่ง เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีศักยภาพในการเรียนสูงช่วยเหลือเพื่อนที่มีศักยภาพในการเรียนต่ำกว่า

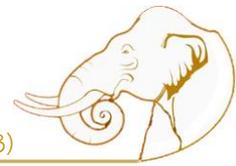
3. การใช้เวลาในการทำกิจกรรม ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่น ให้นักเรียนในการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ ทั้งในกลุ่ม และในชั้นเรียน ครูผู้สอนควรมีการเสริมแรงแก่นักเรียนด้วยการกล่าวชมเชยนักเรียนในการนำเสนอผลงาน

4. ครูผู้สอนควรอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนเข้าใจ เพื่อให้ นักเรียนไม่เกิดความสับสน เบื่อหน่าย กิจกรรมต้องมีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนทุกคน ในชั้นการเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม ควรปรับสถานการณ์ การยกตัวอย่างให้เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และระดับชั้นอื่นๆ

2. ควรทำการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ ร่วมกับเทคนิคอื่นๆ ที่เหมาะสม

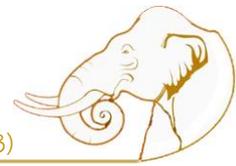
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคจิ๊กซอว์ กับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบอื่นๆ ที่เหมาะสม

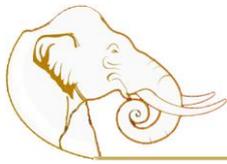
เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2541). การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือพัฒนาสู่การเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- เขมวันต์ กระดางงา. (2555). ผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มร่วมกับเว็บสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม วิชาการพัฒนาเว็บไซต์เบื้องต้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: นิชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.
- พงษ์กรณ์ วีรพิพรรธน์. (2554). ผลการใช้รูปแบบจิ๊กซอว์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยและทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชณี ทาเหล็ก. (2556). ผลการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่องเส้นขนานที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. สารนิพนธ์ ปริญญา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). พจนานุกรมศัพท์ที่ศึกษา. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วชัรา เล่าเรียนดี. (2547). เทคนิคการจัดการเรียนรู้ สำหรับครุมืออาชีพ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วชัรา เล่าเรียนดี. (2548). เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วชัรา เล่าเรียนดี. (2553). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. (พิมพ์ครั้งที่5). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วชัรา เล่าเรียนดี. (2554). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. (พิมพ์ครั้งที่7). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สายไหม โพธิ์ศิริ. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้ชุดการเรียนรู้ร่วมกับวิธีการเรียนแบบร่วมมือ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 3 ประชาอินดี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิกจำกัด.

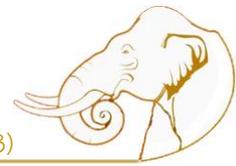
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. *วิธีการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะ*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์. สุวมิล เขียวแก้ว. (2540). *การสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยม*. ปัตตานี: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- Aronson. E. (2000). *Jigsaw classroom: Overview of the technique*. Jigsaw Official Site.
- Borich. G. D. (2004). *Effective Teaching Methods*. 5th Edition.
- Johnson. D. W. & Johnson. R. T. (1990). *Cooperative Learning: Theory. Research. and Practice*. New Jersey: Prentice Hall.
- Joyce. B., & Weil. M. (1986). *Models of teaching. Engle-wood Cliffs*. New Jersey.
- Kemmis. S., & McTaggart. R. (1988). *The Action Research Planner*. Victoria: DeakinUniversity.
- Lin. E. (2006). *Cooperative learning in the science classroom*. The Science Teacher. 34.
- Lingard. R. W. (2010). *Teaching and assessing teamwork skills in engineering and computer science*. Journal of Systemics. Cybernetics and Informatics. 18(1). 34-37.
- Mackall. D. D. (2004). *Teamwork skill*. New York: Fact on file.
- McInerney. M. J., & Fink. L. D. (2003). *Team-based learning enhances long-term retention and critical thinking in an undergraduate microbial physiology course*. Microbiology Education. 4. 3.
- Ninomiya. N., & Pusri. P. (2015). *The study of open-ended approach in mathematics teaching using jigsaw method*. Bulletin of Saitama University Faculty of Education. 64. 11-22.

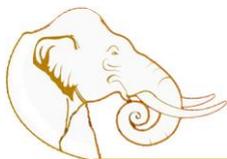

ภาคผนวก

A decorative flourish consisting of a central vertical stem with symmetrical, flowing lines and small floral motifs on either side.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนคติและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนคติและความคิดเห็นของกองบรรณาธิการวารสาร รวมทั้งผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย ไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน โปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20%

การส่งบทความเข้าระบบออนไลน์ของวารสาร เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสาร ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara>

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 10 - 15 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ภาษาไทยใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

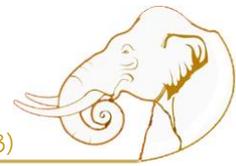
3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุชื่อต้นสังกัด หรือชื่อหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (3 - 5 คำ)

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น(ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย กรอบแนวคิด และระบุวัตถุประสงค์การวิจัย
- 3) การทบทวนวรรณกรรม เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (Knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา
- 4) กรอบแนวคิดการวิจัย
- 5) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 8) องค์ความรู้ใหม่ ระบุองค์ความรู้ที่ได้อันเป็นผลมาจากการวิจัย ผ่านการสังเคราะห์ ออกมาในรูปแบบของ แผนภูมิ แผนภาพ หรือ ผังมโนทัศน์ พร้อมทั้งการอธิบายที่รัดกุม เข้าใจได้ง่าย
- 9) สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญ
- 10) ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
  - ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
  - ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป
- 11) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ ทั้งในเนื้อเรื่องและเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (References)

ระบบการอ้างอิง

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตก็ได้ ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่การอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้น

ใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

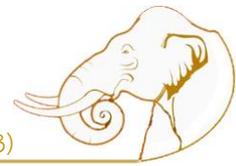
- 1) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหากษัตริย์บรมมหาโส, 2554)
- 2) ผู้แต่ง 1 -3 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร และ เขมณัฏฐ์ อินทรสุวรรณ, 2553) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการให้ใช้เครื่องหมายอฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (สมภาร พรหมทา, 2548; ธนิต อยู่โพธิ์, 2550)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 3 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรก เว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่า และคณะ เช่น (สนิท ศรีดำแดง และคณะ, 2548)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยางค์แรกของชื่อผู้แต่ง เช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น (Keown, 2003)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสองราย เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น (Hersey & Blanchard, 2000) และให้ใช้เครื่องหมายอฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Keown, 2003; Hersey & Blanchard, 2000)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วย et al., ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง (Kaiser et al., 2008)
- 4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์ กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด ใช้ 21 เซ็นจูรี
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อหนังสือ. / (ครั้งที่พิมพ์). / สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์
ตัวอย่าง :

กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรส โปรดักส์.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บัค
พอยท์.

Best, J. W. (1970). *Research in Education*. New Jersey: Prentice-Hall.

Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. V. (2012). *Educational Administration: Concepts and Practices*. (6th ed.). California: Wadsworth Publishing.

3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ. // ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)/ ชื่อเรื่อง./ (เลขหน้าที่
อ้าง)/ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสมชาย ปโยโค (ดำเนิน). (2554). การประยุกต์ใช้สัมมาวาจาเพื่อการบริหารงานของผู้นำ. ใน พระ
มหาพรหมชา ธรรมหาโส (บรรณาธิการ). *พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ*. (หน้า 10-
12). กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

4) บทความจากวารสาร

(1) วารสารแบบเล่ม

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่ / (ฉบับที่), / เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้า
สุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

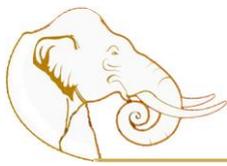
ชลิตา ลีนจี้. (2563). การจัดการที่มีผลกระทบต่อกระบวนการบริหารงานที่มีคุณภาพของธุรกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 594-604.

Snongtaweepon, T., Siribensanont, C., Kongsong, W., & Channuwong, S. (2020). Total Quality
Management in Modern Organizations by Using Participation and Teamwork. *Journal
of Arts Management*, 4(3), 818-829.

(2) วารสารออนไลน์ กรณีไม่มีเลข DOI

รูปแบบ : ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ เลขของปีที่/ (เลขของฉบับที่), / เลขหน้า. Retrieved
from <http://www.xxxxxxxx>

ตัวอย่าง :

- วรกมล วิเศษศรี. (2563). การรับรู้มิติของบุคลิกภาพตราสินค้าในบริบทของโรงแรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(1), 1-12. สืบค้นจาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/243391
- วันทนา เนาว์วัน และ แสงจิต ไต้แสง. (2562). การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจชุมชน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมหาจุฬาลงกรณ*, 10(2), 121-133. สืบค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara/article/view/252998>
- Naowwan, W., & Taisaeng, S. (2021). The Study the Role of Entrepreneurs in Community Economic Management Phra Nakhon Sri Ayutthaya District Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province. *Mahachulagajasara Journal*, 10(2), 121-133. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/gajasara/article/view/252998>
- Wisetsri, W. (2020). The Perception of Brand Personality in the Context of Hotel of Undergraduate Students. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 3(1), 1-12. Retrieved from https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/243391

(3) วารสารออนไลน์ กรณีมีเลข DOI

รูปแบบ : ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์) / ชื่อบทความ / ชื่อวารสาร / เลขของปีที่ / (เลขของฉบับที่) / เลขหน้า. doi: xxxxxxxx

ตัวอย่าง :

Grady, J. S., Her, M., Moreno, G., Perez, C., & Yelinek, J. (2019). Emotions in Storybooks: A Comparison of Storybooks that Represent Ethnic and Racial Groups in the United States. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(3), 207–217. <https://doi.org/10.1037/ppm0000185>

5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์) / ชื่อบทความ / ใน ชื่อสารานุกรม / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

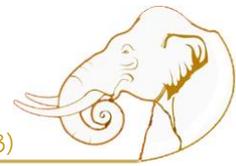
สนม ครุฑเมือง. (2530). หม้อคอกควาย. ใน *สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ*, (หน้า 274-275). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

McNeil, D. W. et al., (1994). Anxiety and fear. In *Encyclopedia of Human Behavior*. (Vol.1, pp. 151-163). San Diego: Academic Press.

6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์) / ชื่อบทความ / ชื่อหนังสือพิมพ์ / เลขหน้า.

ตัวอย่าง : ทวี มีเงิน. (26 สิงหาคม 2556). โกงแหวด 4 พันล้าน. *ข่าวสด*, 8.

7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

รูปแบบ : ชื่อผู้เขียน./(ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(ระดับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/หรือการค้นคว้าแบบอิสระ).
ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง:

สมหญิง เพ็งहित. (2560). นโยบายในการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์
กรณีศึกษาสถานีตำรวจนครบาลเตาปูน แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร(วิทยานิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and steps of community management movement for drug
problem prevention learning center: A case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong
Chok, Bangkok*(Doctoral dissertation). National Institute of Development
Administration.

Marpue, S. (2013). *Use Mindfulness to Apply to Solve Doing Work Employees of Electricity
Generating Authority of Thailand*(Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya
University.

8) สัมภาษณ์

รูปแบบ : ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./(ปี)./ตำแหน่ง./สัมภาษณ์, วัน เดือน.

ตัวอย่าง :

พระราชวิมลโมลี (มานพ ปิยสีโล). (2563). เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์. *สัมภาษณ์*, 18 เมษายน.

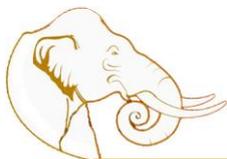
9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ : ผู้แต่ง./(วันที่ เดือน ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี./จาก แหล่งที่อยู่ไฟล์
(URL)

ตัวอย่าง :

พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปัญญา). (1 พฤษภาคม 2555). *การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมใน
อุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2556, จาก
https://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?Article_id=1304&articlegroup_id=274.

Doyle, M. W. (22 June 2004). *Liberal Internationalism: Peace, War and Democracy*.
Retrieved September 2, 2013, from [https://www.Nobelprize.org/nobel_prizes/
themes/peace/doyle/index.html](https://www.Nobelprize.org/nobel_prizes/themes/peace/doyle/index.html)

10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ: ชื่อกฎหมาย/(ปีที่พิมพ์)/(ชื่อเรื่อง(ถ้ามี))/ราชกิจจานุเบกษา./เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

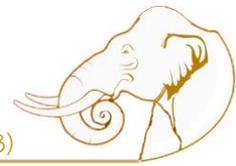
ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความ มีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสาร หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสาร ลิงค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสาร

จริยธรรมการวิจัย

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาลงกรณ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬาลงกรณอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
3. ผู้เขียนจะต้องปรับแต่ง แก่ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน” โดยเฉพาะหัวข้อ รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน
4. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ทางซึ่งวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20%
5. ผู้เขียนซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความ ปรากฏอยู่ ทางวารสาร จะถอนบทความนั้นออกทันที
6. ผู้เขียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาใน ผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที
7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในบรรณานุกรม และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้
8. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่เป็นตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรือ อาจถูกถอดถอนออกจากวารสาร
9. ผู้เขียนควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

10. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อเท็จจริง หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

11. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

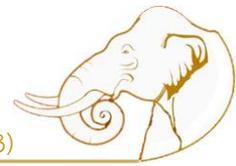
2. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้พิมพ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีผลกระทบด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ทางซึ่งวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% เป็นต้น

3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง(บรรณาธิการหรือหัวหน้ากองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือ ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้เช่น โปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น เกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อ

ผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8. บรรณาธิการจะต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

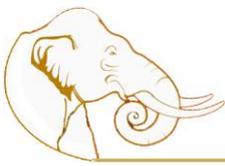
12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวนและคุณภาพการอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page charge หรือ processing fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือ ระบุราคาหรือเงินไขของการเรียกเก็บค่า Page charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือ มีคุณวุฒิหรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้นๆ ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด

2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความ ด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน

3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณคือต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว
  4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
  5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรมีการพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย
  6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
  7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์
- ปรับปรุงจาก ประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562